

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ — ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ Γ. Κ. Παπ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΔΙΔΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ ΤΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΦΥΛΛΟΥ

Οί συνδρομηταί λαμβάνουσι τὸ Μηνιαῖον Παράρτημα ἄνευ ἄλλης διατυπώσεως. Οἱ τακτικοὶ ἀναγνώσται ὀφείλουσι νὰ πέμπουν εἰς τὰ Γραφεῖά μας κατὰ τὸ τέλος ἐκάστου μηνὸς τὰ ἀγορασθέντα φύλλα τῶν « Ἀθηνῶν » διὰ νὰ λάβωσι τὸ Παράρτημα δωρεάν καὶ ἀπηλλαγμένον ταχυδρομικῶν τελῶν].

ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ—ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

ΑΘΗΝΑΙ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ Γ. Κ. ΠΩΠ

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ 10 ΛΕΠΤΑ

ΤΙΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΜΩΝ

Διά τὰς «Αθήνας» καὶ τὸ Μηνιαῖον Παράρτημά
των ἐξ 128 τοῦλάχιστον δελτίδων ἀποτελούμενον
κατὰ μῆνα]

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ : ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
Ἐτησίαι..... Δρ. 30 Ἐτησίαι..... Φρ. χρ. 40
Ἐξάμηνος..... » 16 Ἐξάμηνος... Φρ. χρ. 20

ΕΚΑΣΤΟΝ ἘΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ,,

Πωλούμενον χωριστὰ, τιμᾶται :

Ἐν τῷ Ἐσωτερικῷ Δρ. 2 καὶ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ Φρ. χρ. 2,50
Ἐλεύθερον πρ/μυδρομ. τελῶν

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟΥ Η΄ ΜΗΝΙΑΙΟΥ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ «ΑΘΗΝΩΝ,,

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΙΟΥΝΙΟΣ 1908

ΜΗΝΟΛΟΓΙΟΝ..... Σελ.	3	Η ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΟΥ ΔΟΡΔΟΥ ΠΕΡΣΕΔΗ- γημα τοῦ Ριχάρδου Φεϊδ' ερ.....	80
ΤΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΡΑΤΙΑΣ ΣΕΩΣ ΓΕΓΟΝΟΤΑ.....	4	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ... ..	82
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.....	5	ΕΥΤΥΧΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ. Ρουμανικὸν διή- γημα ὑπὸ Γ. Α. Καραγιάνε... ..	84
ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.....	6	ΜΙΑ ΝΙΚΗ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΩΝ Ἱστορία τοῦ γυναικείου κινήματος κατὰ μεταφρα- σιν καὶ μετὰ σχολίων τοῦ κ. Δ. Χατζο- πούλου.....	87
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ (Τὸ Ἄλβα- νικὸν Ζήτημα) ὑπὸ Γ. Σκαλιέρον.....	7	ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑΙ ΑΠΩΛΕΙΑΙ Φραγκιόκος Κοππέ.....	90
ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ ὑπὸ Ἰωάννου Φωτίου τραπεζομεσίτου....	8	ΤΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ὑπὸ Καίσα- ραρος Λομπρόζο κατὰ μεταφράσιν τοῦ κ. Μπάμπη Ἀννίνου.....	91
ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΚΙΝΗΣΙΣ. — Ἐπιστήμαι — Γράμματα — Τέχναι.....	15	Η ΧΗΜΕΙΑ ΕΝ Τῷ ΚΑΘ' ΗΜΕΡΑΝ ΒΙῶ Η ΓΗ — ὑπὸ Γ. Θ. Ματθαίουπούλου..	94
ΤΙΜΩΝ Ο ΑΘΗΝΑΙΟΣ Τραγωδία τοῦ Σαίξ- πηρ κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Μιχαήλ Ν. Δαυηράλη. — Προλεγόμενα.....	17	ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ Ἐπιστη- μονικὴ μελέτη ὑπὸ τῆς ἰατροῦ κυρίας Ἀγγελικῆς Παναγιωτάτου.....	99
Ἡ Τραγωδία.....	24	ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΩΝ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ ΕΝ Τῇ ΣΥΓΧΡΟΝῳ ΠΟΛΙΤΙΚῃ, ἡ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν Ἐσφτῶν τῶν «Ἀθηνῶν» γενομένη διάλεξις τοῦ κ. Α. Λαλία Πα- τερνόπουλου.....	111
Η ΦΡΑΓΚΙΚΗ ΚΑΤΑΚΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛ- ΛΑΔΟΣ ὑπὸ Γουλιέλμου Μύλλερ κατὰ με- τάφρασιν τοῦ κ. Γεωργίου Μαρίνου...	58	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ — Παιδαγω- γικά ζητήματα — Ποιήματα — Ἡ Μα- γειρικὴ τῆς Οἰκοκυρᾶς — Ὁ Συρμός καὶ τὸ Καλλυντήριον τῶν Κυριῶν — Ἱατρικὰ Δελτία — Πρακτικὰ Γνώσεις — Γνώμαι καὶ Παραομιαί — Μικροὶ Διαγωνισμοί — Ποικίλα — Εἰδοποιήσεις.....	113-128
Η ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ ΕἰΣ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙ- ΣΤΗΜΙΟΝ (Ἐντυπώσεις ἐκ Γερμανίας) ὑπὸ Δημ. Πετρακάκου.....	68		
Ο ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ Ὀλλανδικὸν διήγημα ὑπὸ Φ. Ρόσοδορπ.....	71		
ΑΡΡΑΒΩΝΙΣΜΕΝΟΙ Σουηδικὸν διήγημα ὑπὸ Ἀρντ-Μπράνδ.....	72		
Ο ΕΥΘΥΜΟΣ ΜΠΟΥΦΑΛΜΑΚΟ γαλλικὸν διήγημα ὑπὸ τοῦ Ἀζαδημαϊκοῦ Ἀνατόλ Φράνς.....	74		
ΔΙΑΣΗΜΟΙ ΠΑΡΙΣΙΝΑΙ ΑΙΘΟΥΣΑΙ Ἱστο- ρικαὶ Σελίδες ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Τ. Πετρόδου.....	75		

ΜΗΝΟΛΟΓΙΟΝ

ΙΟΥΝΙΟΣ

Ἡμέραι 30 — Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Καρκίνον

Ἡμ. ἐβδ.	Ἡμέρα	ἑορτασθέν
1	Κυριακή	τῆς Πεντηκοστῆς
2	Δευτέρα	τοῦ Ἁγίου Πνεύματος
3	Τρίτη	Λουκιανοῦ μ. Ἀθανασίου τοῦ θαυμ.
4	Τετάρτη	Μητροφάνους ἀρχ. Κων/πόλεως.
5	Πέμπτη	Δωροθέου ἐπισκόπου
6	Παρασκ.	Ἰλαρίωνος ὁσίου τοῦ νέου.
7	Σάββατ.	Θεοδότου ἐπισκ. Ἀγκύρας
8	Κυριακή	τῶν Ἁγίων Πάντων
9	Δευτέρα	Κυρίλλου ἀρχ. Ἀλεξανδρείας,
10	Τρίτη	Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀντωνίνης μαρτ.
11	Τετάρτη	Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα τῶν ἀπ.
12	Πέμπτη	Ὀνουφρίου καὶ Πέτρου ὁσίων.
13	Παρασκ.	Ἀκυλίνης μάρτυρος.
14	Σάββατ.	Ἐλισαίου προφ. καὶ Μεθοδίου ἀρχ.
15	Κυριακή	Ἀμῶς τοῦ προφήτου.
16	Δευτέρα	Τύχωνος ἐπισκ. Ἀμαθοῦντος
17	Τρίτη	Μανουὴλ, Σαβὲλ, Ἰσμαὴλ μαρτ.
18	Τετάρτη	Λεοντίου μάρτυρος.
19	Πέμπτη	Ἰούδα τοῦ Ἀποστόλου.
20	Παρασκ.	Μεθοδίου ἱερ.
21	Σάββατ.	Ἰουλιανοῦ μάρτυρος τοῦ Ταρσέως.
22	Κυριακή	Εὐσεβίου ἱερομάρτυρος.
23	Δευτέρα	Ἀγριππίνης μάρτυρος.
24	Τρίτη	Τὸ γενέθλιον τοῦ Τιμίου Προδρομοῦ
25	Τετάρτη	Φεβρωνίας ὁσιομάρτυρος.
26	Πέμπτη	Δαβὶδ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ.
27	Παρασκ.	Σαμψῶν ὁσίου τοῦ ξενοδόχου.
28	Σάββατ.	Ἡ ἀνακ. τῶν λειψ. Κύρου καὶ Ἰωάννου
29	Κυριακή	Παύλου καὶ Πέτρου τῶν κορυφ.
30	Δευτέρα	Ἡ Σύναξις τῶν 12 Ἀποστόλων

ΜΕΓΑΛΑΙ ΕΟΡΤΑΙ

1	Ἰουνίου	τῆς Πεντηκοστῆς
8	»	τῶν ἁγίων πάντων.
29	»	Πέτρου καὶ Παύλου.
30	»	Ἡ Σύναξις τῶν 12 Ἀποστόλων.

ΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

1	Ἰουνίου	Πανσέληνος ὥρα 6, καὶ λ. 6 μ. μ
7	»	Σελήνης τελευταῖον τέταρτον ὥρα 7, λειπτά 0 μ. μ.
14	»	Νέα Σελήνη ὥρα 6, λ. 6 π. μ.
22	»	Σελήνης πρῶτον τέταρτον ὥρα 9 καὶ λειπτά 59 π. μ.

ΩΡΟΣΚΟΠΙΟΝ

Καρκίνος ἔδραξε τὸν Ἡρακλέα καθ' ἣν ὥραν ἐφόνευσεν ὁ ἦρωσ τὴν Λερναίαν Ὕδραν. Ἐνε δὲ τῆς ἀπογορευτικῆς ἐμβλήμα. Ἄνδρες γεννώμενοι ὑπὸ τὸ Ζώδιον τοῦ Καρκίνου εἶνε φιλόνεμοι, ἀκόλαστοι, ἀκολουθοῦντες εἰς πᾶσαν περίστασιν ὅχι τὸν ὀρθὸν λόγον, ἀλλὰ τὰς ἰδίας ἰδιοτροπίας καὶ τὸ πείσμα των. Ἀπαιτητικώτατοι ἐν πᾶσι καὶ ἐγωῖσται εἶνε ὅμως καὶ ὑπερήφανοι πρὸ οὐδενὸς κύπτοντες, καὶ ἐμμένοντες ἀκλόνητοι εἰς ἣν ἀπόφασιν ἀπαξ ἔλαβον. Πολλὰκις δ' ἀπαιτηθῶσι καὶ δὰ προδοθῶσι, οὐδὲ θὰ συλλέξωσι πολλὰ πλοῦτη, θὰ ἐγκαταλειφθῶσι δὲ καὶ ὑπὸ τῶν φίλων των πενόμενοι κατὰ τὰ ἔτη τοῦ ἑοχάτου γήρατος. Αἱ γυναῖκες, ἀρετὰ εὐειδέεις, θερμαὶ τὴν φύσιν, δραστήριαι, ἐργατικαὶ, περιεργοὶ, ἰδιότροποι καὶ ὀλίγον τι ἀπατηλαί. Συνήθως ὑπανδρεῖονται ἐκ νέου περὶ τὸ τριακοστὸν ἔτος. Δὲν ἀποκτῶσι πολλὰ τέκνα. Ἡ δὲ γαλήνη δὲν εἶνε τι σύννηδες εἰς τὸν οἶκόν των. Ἐχουσιν ἀντίληψιν ταχέαν, μεγάλην δύναμιν παρατηρητικὴν, εἶνε φιλοσοκόμενες μετ' εὐφρίας, ἀλλὰ καὶ πολὺ καλαὶ οἰκοδόμοινα.

ΔΗΜΩΔΗ ΔΙΣΤΙΧΑ ΤΟΥ ΙΟΥΝΙΟΥ

Ἀπὸ τὸ θέρος ὡς τὸ ἔληξεν
δὲν ἀπολείπουν ἡ δουλειᾶς
Τσίττικας ἐλάλησε
μαύρη ῥόγα γυάλισε.
Μὴ σὲ γελάσῃ ὁ μπάνακας
καὶ τὸ χελιδονάκι
ἂν δὲν λαλήσῃ τσίττικας
δὲν εἶν' καλοκαιράκι.

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΟΥ ΛΗΞΑΝΤΟΣ ΜΗΝΟΣ

Ὁλος ἀντίθετος πρὸς τὸν ψυχρότατον Ἀπρίλιον ὁ Μάιος ὑπῆρξε θερμότερος τοῦ δέου-
τος ἐφ' ὅσον δὲ ἔβρινε πρὸς τὸ τέλος του ἡ θερ-
μότης προέβη εἰς τὸ ἀπροχώρητον. Πανταχό-
θεν ἠγγέλθησαν φρικώδεις καύσωνες, ἐν Ἀθή-
ναις δὲ ὑπερέβη πάντας τοὺς μέχρι γενομένους
ἀεθλοῦς. Παρὰ τὰς Ἀθήνας ἐσημειώθη καὶ
κόσμημα ἠλιάσεως. Εἰς τινὰ μέρη δὲ μολύβδινος
ὄμβρος ἐξέσπασεν, ἀλλ' ἡ βροχὴ δὲν ἠπῆρξε
παρασχεπτική.

ΤΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ

Α'. Κυριακή 1	Ἰουνίου — Ματθ. ε' 23-34
Β'. Κυριακή 8	» » ἡ' 5-13
Γ'. Κυριακή 15	» » ἡ' 28-34 Ο. Ι.
Δ'. Κυριακή 22	» » θ' 1-8
Ε'. Κυριακή 29	» » θ' 27-67.

1 Ιουνίου

1822. Έκστρατεία του Άλεξ. Μαυροκορδάτου εκ Μεσολογίου μετά του σώματος των τακτικών των φιλελλήνων των επτανησίων και άλλων.

2 Ιουνίου

1822. Οι εν τη Ακροπόλει των Αθηνών πολιορκημένοι Τούρκοι προτείνουν συνθήκην εις τους Έλληνας.

1825. Ναυμαχία του Ελληνικού στόλου προς τον Αιγυπτιακόν εν τῷ λιμένι Σούδας.

3 Ιουνίου

1821. Σφαγή χριστιανῶν εν Σμύρνη.

4 Ιουνίου

1821. Σφαγή του χριστιανικού πληθυσμού των Κυθωπιῶν υπό των Τούρκων.

1827. Απόπειρα του υπό τον Κόχραν έλλ. στόλου προς πυρπόλησιν του αιγυπτιακού εν τῷ λιμένι της Αλεξανδρείας.

5 Ιουνίου

1828. Εγκατάλειψις του Ώρωπου υπό των Τούρκων και κατάληψις αὐτοῦ υπό των Ελλήνων.

6 Ιουνίου

1822. Ἐνῶ ὁ τουρκικὸς στόλος γαυριῶν διὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Χίου, ἐόρταζε πανηγυρικῶς τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ Μπαϊραμίου ἐπισημασμένης ἐστὶν μεταξὺ Χίου καὶ Μ. Ἀσίας πορθμῶν, δύο ἐλληνικὰ πυρπολικά, τὸ μὲν ὑπὸ τὸν Κωνστ. Κανάρην Ψαριανόν, τὸ δὲ ὑπὸ τὸν Ἀνδρέαν Πιπίνον, ὕδραϊον, ἀναχωρήσαντα ἐκ Ψαρῶν εἰσδύουν μεταξὺ τοῦ τουρκικοῦ στόλου καιὸδηγούμενα ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς φωταφίας τῆς ναυαρχίδος καὶ ὑποναυαρχίδος, προσκολλᾶται τὸ μὲν τοῦ Κανάρη εἰς τὴν πρώτην μεταδῶσαν εὐθὺς τὸ πῦρ, τὸ δὲ τοῦ Πιπίνου εἰς τὴν δευτέραν. Μετὰ μίαν ὥραν ἡ καιομένη ναυαρχὴς ἀντινάχθη εἰς τὸν ἀέρα. Οἱ πλείστοι τῶν ἐντὸς αὐτῆς φονεύονται ἐν οἷς καὶ ὁ τουρκοὺς ναυαρχος, ὅστις ἀπέθανεν ἐκ τῶν τραυμάτων ὡς ἀπεβίβασθη εἰς τὴν ξηράν. Οἱ γενναῖοι πυρποληταὶ σώζονται ἀβλαβεῖς ἐπιβάντες τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων ἔξωθεν.

7 Ιουνίου

1821. Ὁ ὑπὸ τὸν Άλεξ. Ὑψηλάντην στρατὸς ἀνερχόμενος εἰς 4.500 πεζοὺς καὶ 2.500 ἵππους, βαδίζει κατὰ τοῦ Δραγατσανίου κατεχομένου ὑπὸ 300 Τούρκων. Ἐνῶ ὅλοι ἦσαν ἔτοιμοι πρὸς μάχην, τὴν ἐπομένην εἰς τὸν ὄπλαρχηγῶν, ὁ Καραβίας σπεύδει ἀνευ συνεννόησεως, προσβάλλει τοὺς τούρκους, παρασύρει δὲ εἰς τὴν μάχην τὸν ἱερὸν λόχον ὄντα ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ν. Ὑψηλάντου, οἱ δὲ Τούρκοι βλέποντες τὰ ἄλλα σώματα ἀπρακτοῦντα ἐπιτίπτουσιν ἐφιπποὶ κατ' αὐτῶν καὶ τραπέντων εἰς φυγὴν τῶν περὶ τὸν Καραβίαν ἐξακολουθοῦσιν οἱ Ἰερολοχίται νὰ μάχονται ἡρωικῶς, πίπτουσι δὲ ἐξ αὐτῶν 200 καταπατηθέντες ὑπὸ τοῦ ἱππικοῦ καὶ 100 αἰχμαλωτίζονται.

1827. Ἐπίσημος εἰς Ὑδραν τοῦ Δημ. Ὑψηλάντου.

8 Ιουνίου

1825. Τριακόσιοι Τούρκοι πεζοὶ ριφθέντες εἰς τὴν θάλασσαν ἀποπεριφῶνται νὰ πατήσωσιν ἐκεῖθεν τὸ Μεσολόγγιον, ἀλλ' ἐννοηθέντες ἀποκρούονται.

9 Ιουνίου

1821. Οἱ ἐν Ἀργινίῳ Τούρκοι πολιορκηθέντες στενωῶς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, πᾶσαν τὴν δι' ἔλλειψιν τροφῶν παρεδόθησαν διὰ συνθήκης, ἡ δὲ πόλις καταλαμβάνεται ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.

1827. Ἀπόβασις εἰς Ἄστρος τοῦ Δημ. Ὑψηλάντου προερχομένου ἐκ Τεργέστης.

10 Ιουνίου

1822. Παράδοσις τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Αθηνῶν εἰς τοὺς Έλληνας.

11 Ιουνίου

1822. Μάχη ἐν Μαλάξῃ τῆς Κρήτης 500 Ἑλλήνων πρὸς 4 χιλ. Τούρκους καὶ ὑποχώρησις τῶν πρώτων.

12 Ιουνίου

1822. Κατάληψις τῆς Μαλάξας ὑπὸ τοῦ Χασάν πασᾶ.
1823. Σύμβασις τῶν ἐν Κανδάρῳ τῆς Κρήτης Τούρκων πολιορκουμένων ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀναχώρησις αὐτῶν.

13 Ιουνίου

1845. Ὁ Τουρκικὸς στόλος ἐξοπλισθεὶς ἐπὶ προεπιπέδῳ ἐκστρατείας κατὰ τῆς Μελίτης προσεγγίζει αἴφνης εἰς τὴν τὴν καιάποβιβάσει στρατὸν παρὰ τὰ Χανία. Ἐναρξίς πολιορκίας φρουρίου Χανίων.

14 Ιουνίου

1825. Ναυμαχία τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου μετὰ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ ἔξωθι τοῦ Μαλέα.

15 Ιουνίου

1821. Ἐξόδοι τῶν ἐν Σκουλενίῳ τῆς Μολδαυίας γενναίων Ἑλλήνων.

16 Ιουνίου

1821. Ἐπανάστασις τῶν Σφακιανῶν ἐν Κρήτῃ καὶ ἐκστρατεία αὐτῶν κατὰ τῶν Χανίων καὶ τοῦ Ρεθύμνου.

17 Ιουνίου

1821. Μετακομιδὴ τοῦ λειψάνου τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου ἐκ τῆς προκυμαίας τῆς Ὀδησοῦ ὅπου εἶχε μεταφερθῆ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν ναὸν τῆς Μεταμορφώσεως.

18 Ιουνίου

1821. Λεηλασία καὶ σφαγὴ τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τοῦ τουρκικοῦ ὄχλου.

19 Ιουνίου

1821. Μεγαλοπρεπὴς κηδεύει ἐν Ὀδησοῦ τοῦ λειψάνου τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου.

1821. Παράδοσις τοῦ παρὰ τὸ Ἀργινίον Ζαπαντίου εἰς τοὺς Έλληνας.

1824. Ἀπόβασις στρατευμάτων ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ στόλου εἰς Ψαρὰ, ἄλωσις τῆς πόλεως 1826. Ἐκστρατεία τοῦ Καραϊσκάκη ἐκ Ναυπλίου εἰς Ἀττικὴν μετὰ τὸν διορισμὸν αὐτοῦ ὡς ἀρχηγοῦ τοῦ κατὰ τὴν Ἀνατολ. Ἑλλάδα στρατοῦ.

20 Ιουνίου

1825. Πρώτη ἐξόδοι τῶν ἐν Μεσολογίῳ πολιορκουμένων. Θάνατος 100 Τούρκων, Ἑλλήνων δὲ 3.

21 Ιουνίου

1824. Οἱ ἐν τῷ τείχει τῆς πόλεως Ψαρῶν πολιορκουόμενοι μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀφοῦ ἀντίστησαν γενναίως ἐπὶ διήμερον ἀνατινάσσονται εἰς τὸν ἀέρα.

23 Ιουνίου

1821. Φρικταὶ ἀνοσιουργίαι τῶν Τούρκων ἐν τῷ Μεγάλῳ Κάστρῳ τῆς Κρήτης. Σφαγὴ ἐντὸς τῆς Μητροπόλεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ ἑσσαίων ἄλλων ἐπισκόπων. Θάνατος 730 Χριστιανῶν.

25 Ιουνίου

1824. Πρώτη ἐξόδοι τῶν ἡρωικῶν ὑπερασπιστῶν τοῦ Μεσολογίου συμπραττόντων ἔξωθεν 500 ἄλλων ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκη καὶ Τζαβέλλαν.

Θάνατος 800 Τούρκων.

26 Ιουνίου

1821. Εἰσόδοι Τούρκων εἰς Λεβάδειαν καὶ πυρπόλησις μέρους αὐτῆς.

27 Ιουνίου

1823. Διάλυσις τοῦ ἐν Τρικκάλοις Ἑλληνικοῦ στρατοπέδου.

28 Ιουνίου

1835. Διορισμὸς τοῦ Φαβιέρου ὡς ἀρχηγοῦ τῶν τακτικῶν.

30 Ιουνίου

1821. Ἐναρξίς τῆς ἐπανάστασεως ἐν Ἀσπροποτάμῳ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΜΑΪΟΣ 1908

Ἐνῶ ὁ Ἀπρίλιος ἐκληροδότησεν εἰς τὸν διάστημα αὐτοῦ μῆνα τόσα ὄνειρα καὶ τόσας ἐλπίδας ὡς ὑπουργικῆς μεταρρυθμίσεως εἰς πρόσωπα καὶ ἰδέας, ὁ Μάιος παρήλθεν ἐν τούτοις ἐντελὲς ἄνευ ἰσχυρῶν γεγονότων. Ἡ ὑπουργικὴ μεταρρυθμισὶς ἐγκατελείφθη, οἱ ὑπουργοὶ ἔμειναν εἰς τὰς θέσεις των, τὰ κόμματα δὲν μετήλλαξαν εἰς ἀριθμὸν καὶ εἰς πρόσωπα, διότι καὶ οἱ ἐπελθόντες ἀριθμοὶ διὰ τὸ ἔτος τοῦτο θάνατοι δέκα τεσσάρων βουλευτῶν ἀφῆκαν τὴν διαδοχὴν εἰς ὁμόφρονες πολιτευτάς. Καὶ ἐν Ἀττικῇ δὲ ὅπου ἐκτελέσθη βουλευτικὴ ἐδρα, ἀποθανόντος ραλλικοῦ μετρητοῦ, ἡ κατὰ τὸν μῆνα τεῦτον διεξαγομένη μάχη εἰς ὁμόφροντα ἐκείνου θά δώσῃ τὴν νίκην, καὶ κατὰ μοναδικὸν δύναται τις νὰ εἴπῃ παράλογα, ἡ μὲν Κυβέρνησις δὲν προέταξεν ἴδιον ὑπόμνημα, ἐκ δὲ τῶν δύο ἄλλων μεριδῶν τῆς Ἀπελευθερωτικῆς, ἡ περὶ τὸν κ. Μαυρομιχάλην ἀπὸ θεωρητικῶς θὰ ὑποστηρίξῃ τὴν ὑπόψη τῆς ἐπισημῆς τοῦ κ. Σ. Σκουλοῦδῃ, ἣν δὲν ἠθέλησε νὰ ἀρῆσθαι ὁ ἴδιος.

Ἐν γένει πλήρης ἡρεμία κρατεῖ ἐν τῇ ἐσωτερικῇ πολιτικῇ. Μόνον γεγονὸς θλιβερώτατον διαμαρτυρηθὲν ἐν Σάμῳ ἐκράτησε καὶ κρατεῖ ἐν εὐνοίᾳ συγκινήσει σύμπαντα τὸν Ἑλληνισμόν.

Ὁ Μέγας Βεζύρης Φερὴτ πασᾶς συνεργουόντος τοῦ ἡγεμόνος Κοπάτη ἐφένθη ἠθέλησε νὰ καταστήσῃ τὰς προνομίας τῆς Σάμου ἀποβιβάζων τὸν ἴδιον, ὅστις ὅμως ἐγένετο δεκτὸς διὰ πυροβολισμῶν διαμαρτυρίας. Ὁ Κοπάτης προδοτικῶς ἀπεβίβασθη ὑπὸ τοῦ λαοῦ, θὰ ἐφοβήθη δὲ ὑπὸ τῆς λαϊκῆς μανίας ἂν μὴ ἐσώζετο ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Σαμιακῆς Βουλῆς κ. Θεοφίλου Σοφοῦλη, ὅστις μετ' ὀλίγον ἠναγκάσθη ν' ἀπέλθῃ τῆς νήσου, ἐνῶ νέος Τουρκικὸς στρατὸς ἀπεβιβάζετο βομβαρδίζων τὴν πρωτεύουσαν καὶ λεηλατῶν. Οἱ Σάμιοι ἐξαπατηθήσαν

ὑπὸ τῆς Πύλης ἐπαναστάται καὶ ἡ Τουρκικὴ σημαία τῆς κατοχῆς ὑψώθη μετὰ προνομιακῶν βίον ὑγδοήκοντα περίπου ἐτῶν.

Αἱ Δυνάμεις παρερμηνεύσασαι κατ' ἀρχὰς τὸ πραξικόπημα καὶ ἰσοδύναται τοῦτο εἰς ἀνταρσίαν τῶν Σαμίων δὲν ἠθέλησαν νὰ παρέμβωσι κακῶς πράττουσαι. Ἀνίσχυρος καὶ ἄγνωμος ἡ Κυβέρνησις ν' ἀποστείλῃ παρευθὺς πλοία, ἵνα προστατεύσῃ τὸν Πρόξενόν τῆς καὶ τοὺς πολυπληθεῖς Ἑλληνας πολίτας ἠρκέσθη, ὡς μὴ ὤφειλεν, εἰς ἀποτυχόντα περίπλουν τῆς Σύρου ὑπὸ τῆς «Σφακτηρίας» πρὸς ἀνεύρεσιν σομιακῶν πλοιαρίων φερόντων πρόσφυγας.

Ἄλλ' ἡ γνώμη τῶν Δυνάμεων μετεβλήθη μόλις διεβιβάσθη ἐξ Ἀθηνῶν τὸ ὑπόμνημα τοῦ κ. Θ. Σοφοῦλη τὸ ἐκθέτον σαφῶς τὰ πράγματα.

Πρὸς ἄρσιν δὲ τοῦ ἐν ταῖς γερμανικαῖς ἐφημερίσιν ἀναγραφέντος, ὅτι αἱ Δυνάμεις θεωροῦσι τοὺς Σαμίους ὡς ἐπαναστάτας, τὸν δὲ κ. Σοφοῦλην ταραχοποιόν, οἱ ἐν Ἀθήναις Πρεσβευταὶ τῶν Προστατιδῶν τῆς Σάμου Δυνάμεων ἀνταπέδωκαν ἐπίσημως τὴν ἐπίσκεψιν πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς Σαμιακῆς Βουλῆς.

Παρ' ὅλο ταῦτα ὁ Μάιος ἐκλείσεν ἀφίνων ἐκκρεμῆς τὸ ζήτημα τῆς Σάμου, ἐνῶ ἀπὸ τῆς Κρήτης ἦλθε τὸ χαρμόσυνον ἀγγέλιμα ὅτι ἤρχισεν ἡ ἀναχώρησις τῶν διεθνῶν στρατευμάτων ἀπὸ τῆς νήσου.

Ἐν Ἀθήναις τέλος κατανυκτικωτάτῃ ἐπιμνημόσυνος δέησις ὁργανώθη ὑπὸ τῆς Δημοτ. Ἀρχῆς ἐν τῷ ναῦτοῦ Ἀγ. Κωνσταντίνου εἰς τὴν θλιβεράν ἀνάμνησιν τῆς Ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ ἡρωικοῦ θανάτου Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολογοῦ, ὧν ἡ 455 ἐπέτειος ἐσημειώθη ἐφέτος. Κατὰ τὴν δέησιν ταύτην πάντες οἱ ἐπίσημοι παρέστησαν, ἄπειρον δὲ πλῆθος λαοῦ.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΜΑΪΟΣ 1908

Ὁ Μάϊος παρήλθεν εἰρηνικὸς χάρις εἰς τὰς φιλειρηνικὰς προπόσεις, αἵτινες ἠγέρθησαν μεταξύ τῶν τριῶν ἡγετῶν τῶν ἔθνῶν ἐκείνων, ἅτινα συνασπιζόμενα νῦν ἐν φιλικῇ συνδέσμῳ καὶ τῆς τριπλῆς συμμαχίας ζητοῦσι νὰ καταρρίψωσι τὴν δύναμιν καὶ τὴν Γερμανίαν ἰδίως ν' ἀποκλείσωσιν ὀλοτελῶς.

Ἡ Γαλλία ἤτις ἀπὸ μακροῦ ἀνέπνευσε στηριζομένη ἐπὶ τῆς ρωσικῆς συμμαχίας ἠσθάνθη μετὰ τὸν ρωσοϊαπωνικὸν πόλεμον εἴπερ τις καὶ ἄλλως τὴν ἀνάγκην νὰ στραφῇ καὶ πρὸς ἄλλους ὀρίζοντας. Πρόσφορον εὖρε τὸ ἔδαφος παρὰ τῇ Ἀγγλίᾳ, ἣτις ζηλοτύπως εἶχε πρὸς τὰς κολοσιαίας προόδους, ἃς ἐπετέλει ἡ Γερμανία διὰ τῆς βιομηχανίας, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ναυτιλίας. Ἐπετελέσθη ἡ Ἀγγλογαλλικὴ συμφωνία, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ τῆς πονηρᾶς Βρετανίας στεργούσης νὰ δεθῇ διὰ τῶν δεσμῶν τῆς Συμμαχίας, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὰ ἐν Μαρόκῳ θλιβερὰ διὰ τὴν Γαλλίαν γεγονότα, παρέστη νέα ἀνάγκη διαπιστώσεως παρὰ ἄμφω τέροις τοῖς λαοῖς τῆς παρὰ τοῖς ἐπισήμοις κύκλοις διατηρουμένης αἰείποτε ἐγκαρδίου φιλίας.

Οὕτω ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐν Λονδίῳ ἀρξαμένης Ἀγγλογαλλικῆς Ἐκθέσεως τέσσαρες Γάλλοι ὑπουργοὶ ἐπεσκέφθη τὸ Ἄστυ. Ἀμέσως κατόπιν ὁ πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας ἐν πάσῃ ἐπισημότητι ἐπεσκέφθησαν εἰς Λονδίον τὸν Βασιλέα Ἐδουάρδον μεθ' οὗ θερμῆς φιλίας ἀντήλλαξε προπόσεις. Τὰς προπόσεις ὁμοῦ καὶ κυρίως διεῖπε μία ἀρχή. Ἡ τῆς διατηρήσεως τῆς παγκοσμίου εἰρήνης, εἰς ἐμπαιγμὸν τῆς ὁποίας βεβαίως ἐξακολουθοῦν οἱ κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν δυσανάλογοι ἐξοπλισμοί!

Ἡ συνάντησις αὕτη ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς ἐγένετο καὶ αἰσίως ἐχαιρετίσθη.

Μετ' αὐτὴν ἀμέσως ὁ Βασιλεὺς Ἐδουάρδος μετέβη εἰς Ρεβάλ νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν Τσάρον. Ἄλλ' ἀνάγκη λίαν ἐπιτακτικὴ ἐπέβαλλε τὸ ταξίδιον τοῦτο.

Μετὰ μακρὰς ἀντιζητίας ἀφορώσας τὴν Ἰνδικὴν καὶ τὴν Κεντρικὴν Ἀσίαν, αἱ δύο Ἐπικράτειαι κατέληξαν εἰς τὴν εἰρηλικὴν διὰ συνθηκῶν λύσιν τῆς διαφορᾶς αὐτῶν καὶ δὴ εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν βλέψεων αὐτῶν. Ἄλλ' ἐπηκολούθησαν ἄλλα γεγονότα ἀφο-

ρῶντα τὴν ἐγγυτέραν Ἀνατολὴν, ἅτινα ἔδωκαν ἀπομὴν προῖας τινος ψυχρότητος μεταξύ τῶν δύο ἐπιτακτικῶν. Τὴν ψυχρότητα ταύτην ἐζήτησε νὰ διαλύσῃ ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Ἐδουάρδου πρὸς τὸν Νικόλαον καὶ δὲ εἰρηνικαί παλιν προπόσεις ἐπλήρωσαν γαλήνην τὴν ἀτμόσφαιραν.

Ἄλλ' ἐνῶ τοιαῦτα τινὰ ἐγένοντο μεταξύ τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσίας, δεινὴ μομφὴ ἐπέβη νὰ ψυχράνῃ δύο ἀδελφικὰ κράτη, τὴν Σερβίαν καὶ τὸ Μαυροβούνιον. Κατὰ τὴν ἐν Κεττίγγῃ διεξαγομένην δίκην τῶν Δυναμιτιστῶν κατηγορήθη Βασιλεὺς τῆς Σερβίας Πέτρος καὶ ὁ διάδοχος αὐτοῦ ὅτι ἐνεργὸν ἔλαβον μέρος εἰς τὴν συνωμοσίαν κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ ἡγεμόνου τοῦ Μαυροβουνίου Νικήτα. Αἱ καταθέσεις αὐτῶν καίτοι προερχόμεναι ἐκ προσώπων λίαν ἀξιόλογοι ἠθικῆς ὡς ἐκ τούτου δὲ καὶ ἤμιστα ἀπιστῶν, προεκάλεσαν μεγίστην συγκίνησιν ἐν Μαυροβούνῳ, ἣν δὲν ἀνέκοψεν ἡμειπίσημος ἀνακοίνωσις τῆς Σερβικῆς Κυβερνήσεως, δηλοῦσης τὸ κακὸν ἔλεος καὶ ἀπειλοῦσης ὅτι μετὰ τὴν δίκην θὰ ἀποκαλυφθῇ οὐχὶ συνωμοσία παράδοξος ἐν Βελιγραδίᾳ σκευωρουμένη κατὰ τοῦ ἡγεμόνου τοῦ Μαυροβουνίου ἀλλ' ἐν Κεττίγγῃ κατὰ τοῦ Βασιλέως τῆς Σερβίας.

Μολταῦτα λέγεται ὅτι παρεκλήθη ἐκ νέου ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας, νὰ παρεμβαίνων συμφιλίωσιν τῶν δύο μονάρχων καὶ παγίωσῃ τὰ φιλικὰ αἰσθήματα τῶν δύο ἀδελφικῶν λαῶν.

Ἐν Αὐστρίᾳ πανηγυρικῶς ἐωρτάσθη τὸ ἴωδον τοῦ γηραιοῦ Καισαροβασιλέως συμμετασχόντων πλείστον ὄσων γερμανῶν ἡγεμονιδῶν.

Τὴν ἐσωτερικὴν γαλήνην τῆς Γαλλίας ἠπειλήσθη πρὸς στιγμὴν νὰ ταραχῇ ἡ ὑπὸ τοῦ συντάκτου τῆς «Γαλάτου» κ. Γρηγόρη γενομένη φονικὴ ἀπόπειρα κατὰ τοῦ Δρέυφους ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ Πανθέῳ καὶ ἦν ὥραν κατετίθετο αὐτόθι ἡ σορὸς τοῦ τόσον ὑπὲρ τοῦ Δρέυφους ἀγωνισθέντος Αἰμιλίου Ζολᾶ.

Αἱ ἄλλα Ἐπικράτειαι εὐτυχῇ διήλθον τὸν δεινὸν κατὰ τὸν Μάϊον ὥστε νὰ μὴ ἔχωσιν ἱστορίαν.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΤΟ ΑΛΒΑΝΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ

Μεταξὺ τῶν ζητημάτων, ἃ ἰδιαίτατα ἔδει νὰ προσέλθωσι τὴν προσοχὴν τῶν ἀσχολουμένων περὶ τὴν μελέτην τῶν Ἀνατολικῶν πραγμάτων, βεβαίως ἐκ τῶν ἐπισημωτέρων εἶνε τὸ Ἀλβανικὸν ζήτημα. Ζήτημα τοῦτο σοβαρὸν, ἐὰν μὴ σοβαρώτερον τῆς Μακεδονικῆς ὑποθέσεως, ἣτις, γνωστὴ τυγχάνουσα καθ' ὅλας τὰς λεπτομερείας καὶ τὰς παρασκηνακὰς περιπλοκάς αὐτῆς, θὰ κατωρθοῦτο νὰ διαρρυθμισθῇ, κατὰ τρόπον μὴ θίγοντα τὸ ἐν τῇ Ἀνατολῇ πολιτικῶν Καθεστώσει ἐὰν ἐλαμβάνοντο μέτρα γενικεύοντα καὶ ἐπεκτείνοντα καθ' ἅπασαν τὴν Ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν καὶ εἰδικὰ καὶ προνομιούχους, οὕτως εἶπειν, διατάξεις, τὰς θεσμοθετηθείσας διὰ τὴν Μακεδοσίαν. Τὸ παρελθὸν καὶ ἡ σύγχρονος τῶν πραγμάτων ἐξέλιξις διδάσκουσιν ἐπαρκῶς ὁποίας συνεπειὰς καὶ ὁποίους κινδύνους ἐπάγονται αἱ ὑπὲρ τμημάτων τινος τῆς Αὐτοκρατορίας εἰδικαί καὶ ἐξαιρετικαί προνομίαι, ὅτε μάλιστα αὐταὶ ὀφείλονται εἰς ἐντόνους εἰσηγήσεις ἔθνων, ἐχόντων συμφέρον ν' ἀποφιλώσωσι τὴν Τουρκίαν ὀρισμένων ἐπαρχιῶν διὰ τῆς εὐσχήμου μεθόδου τῶν εἰδικῶν καὶ τοπικῶν μεταρρυθμίσεων. Πολλὰ ἠδὲ κατὰ τις νὰ γράψῃ περὶ τῆς Μακεδονικῆς ὑποθέσεως, ἀλλ' ἡ παρούσα μελέτη ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐν συντόμῳ καὶ ἐν εὐκρινεῖ εἰκόνι ἀναπαράστασιν τοῦ Ἀλβανικοῦ Ζητήματος, ὅπερ παρουσιάζει πλείοτερος κινδύνους καὶ ἀποβαίνει ὀσημέραι σοβαρώτερον τοῦ Μακεδονικοῦ, διότι τούτου μὲν ἡ παρὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Κυβερνήσεως διαρρυθμίσις προβάλλει ἀσφαλῶς δυνατὴ, ὡς δυναμένη νὰ βασισθῇ ἐπὶ γνωστῶν καὶ δεδομένων θεμάτων, διεκφυγόντων πλέον τῶν παρασκηνακῶν ἀγνωστῶν τὰς ἀτραπούς, ἐκείνοι δὲ ἡ διαρρυθμίσις ἀπαντήσῃ πολλὰς δυσχερείας καὶ πολλὰ τὰ πρόπτα, ὡς μὴ δυναμένη νὰ στηριχθῇ ἐπὶ γνωστῶν καὶ δεδομένων θεμάτων, καθ' ὅσον αἱ παρασκηνακαὶ καὶ αἱ παρεμπιπτουσα ποικίλα ἐκφάνσεις τοῦ Ἀλβανικοῦ Ζητήματος, ἀναλόγως τῶν διαφερομένων μερῶν, δὲν ἀπεκαλύφθησαν ἐτι ἐπαρκῶς οὔτε θὰ ἀποκαλυφθῶσιν ἴσως ἐγκαίρως, ὥστε ἀσφαλῶς νὰ καθορισθῇ ὁποία τις εἶναι νὰ ἡ ἡ ἐνδεικνυμένη ἐκ τῶν πραγμάτων καὶ ἐξ ἀναμφισθητῶν δεδομένων τακτικῆ.

Βεβαίως ἐν τοῖς στενοῖς ὄριοις τῆς μελέτης ταύτης δὲν θὰ περιληφθῶσιν ἅπασαι τοῦ Ἀλβανικοῦ Ζητήματος αἱ πολυσχιδεῖς λεπτομερεῖαι, ἀλλὰ θὰ περιληφθῶσι τόσα, ὅσα ἀρκουσὶν ἵνα ἡ μελέτη αὕτη ἀπο-

τελέσῃ εὐσυνείδητον συμβολὴν, διευκρινίζουσαν ἐν πολλοῖς τὸ Ἀλβανικὸν Ζήτημα. Ἴνα δὲ ἡ εἰκὼν ἡ πλήρης, γενήσονται ἀναγκαῖαι τινες παρεκβάσεις καὶ θὰ προστεθῶσι γενικά τινὰ περὶ Ἀλβανῶν καὶ Ἀλβανίας, μεθ' ἃ θὰ ἐξετασθῇ ἡ σημερινὴ μορφή καὶ ἐξέλιξις τοῦ Ἀλβανικοῦ Ζητήματος.

Οἱ Ἀλβανοὶ, κατὰ τὰς σοβαρώτερας ἱστορικὰς, γλωσσολογικὰς καὶ κριτικὰς ἐρεῦνας, Πελασγοὶ ἀναμφισθητῶς τὴν καταγωγὴν. συγγενεῖται στενωῶς πρὸς τοὺς Ἕλληνας, καταγομένους ὁμοίως ἐκ τῶν Πελασγῶν. Αἱ προσωνομῖαι: Ἀλβανοὶ καὶ Ἀλβανία ἀπαντῶσι τὸ πρῶτον παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι τοῦ 14 αἰῶνος μ. Χ., ἀντικαταστήσαντες τὰς προσωνομίας Ἰλλυρία καὶ Ἰλλυριοὶ ὡς μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης γενικῶς κατωνομάζοντο αἱ πελασγίλλυρικά φυλαί, εἰς πλείστας ὑποδιαιρούμεναι πατριάς. Χώρα Ἰλλυρικῆ, παρακειμένη τῇ ἐκ Δυρραχίου (Ἐπιδάμνου) εἰς Θεσσαλονικὴν ἀγοῦση περιωνύμφ Ἐγνατία ὁδῷ, ὠνομάσθη εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους Ἀρβανία, Ἀρβανία, Ἀλβανία, Ἀλβανία, ὡς ἔχουσα, καίπερ ὀρεινὴ, πολλὰς κοιλάδας καὶ πεδιάδας καὶ ὡς ἐπιτηδεῖα κατ' ἀκολουθίαν πρὸς γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν. Ἡ ἰδιαιτέρα αὕτη ἐπωνομασία τῶν Ἰλλυρῶν τῆς μνησθείσης χώρας προέρχεται ἐκ τῆς πελασγικῆς λέξεως «ἀρε», συγγενεῖται τῆς ἑλληνικῆς «ἀρουρα», τῆς σημαίνουσης ἀγρὸν ἐπιτηδεῖον πρὸς καλλιέργειαν, ἐξ ἧς αἱ λέξεις Ἀρβανία, Ἀλβανία, ἤτοι χώρα ἔχουσα ἀγρούς, καὶ Ἀρβανοὶ, Ἀλβανοὶ, ἤτοι οἱ ἀγρούς καλλιεργοῦντες. Ἐπειδὴ δ' ἡ οὕτωσιν ὀνομασθεῖσα Ἀλβανία παρέκειτο, ὡς ἐρρήθη, τῇ περιωνύμφ Ἐγνατίᾳ ὁδῷ καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ 1079 μέχρι τοῦ 1477 οἱ Ἀλβανοὶ, πλείοτερον ἐξ ἀπάντων τῶν Ἰλλυρῶν διακριθέντες εἰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις, προὐκάλεσαν τὴν προσοχὴν τῶν Βυζαντινῶν καὶ Λατίνων χρονογράφων, ἡ δὲ Ἰλλυρία Ἀλβανία μετωνομάσθη, ὡς πλείστα τοιαῦτα παραδείγματα ἀναφέρονται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἔθνῶν. Ἐκτοτε, ἀπὸ τοῦ 1079 μ. Χ., πᾶσα ἄλλης Ἰλλυρικῆ προσωνομία ὑπεχώρησεν εἰς τὸ ὄνομα Ἀλβανία, οὕτω δὲ καὶ ἅπαντες οἱ Ἰλλυριοὶ ἐπωνομάσθησαν Ἀλβανοὶ. Ἐπὶ ἑτέραν προσωνομίαν, γενικὴν τοῦ ὅλου ἔθνους, οἱ Ἀλβανοὶ ἀποκαλοῦνται Σκηπετάρ καὶ ἡ χώρα αὐτῶν Σκηπερία. Αἱ λέξεις αὗται παράγονται ἐκ τῆς λέξεως σκίφος τῆς Αἰολικῆς διαλέκτου τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς

Ρώμη, τα ἐν Βιέννη, τὰ ἐν Σόφια, τὰ ἐν Βουκουρεστίῳ Κομιτᾶτα ὑμῶν ἢ μᾶλλον Κομιτᾶτα ξένων, οὐδὲν τὸ κοινὸν ἔχουσι πρὸς ὑμᾶς, διότι ἡμέτερα εἰσὶν ἔργα, ὡς ἡμέτερα εἰσὶ τὰ ἠπειρωτικὰ τμήματα, ἃ ἡμεῖς καὶ μόνοι, πολεμοῦντες πρὸς ὑμᾶς, παραπαίοντες καὶ ἐπαμφοτερίζοντες, ἐδοξάσαμεν, ὡς ἐδοξάσαμεν καὶ τὰ Ἑλληνικὰ πεδία διὰ τοῦ ἀτιμῆτου αἵματος ἡμῶν. Ἐν τίνι δικαίωμάτι ὁμιλεῖτε περὶ ἡμῶν καὶ τῆς πατριδος ἡμῶν, καθ' ἣν ὄραν ἡμεῖς, οἱ πρόμαχοι, οἱ ἠγέτορες καὶ οἱ ἀρχηγοί, καὶ ἡ πατρίς ἡμῶν μετὰ τῶν Ἑλλήνων μόνων ἐννοοῦμεν νὰ ἐργασθῶμεν καὶ νὰ συζήσωμεν; Ἐὰν θέλητε ὑμεῖς ν' ἀποσκιρτήσητε τῆς Πελασγικῆς Οἰκογενείας, ἐὰν θέλητε νὰ κηρύξητε ἀδελφοκτόνον πόλεμον, οὐδεὶς δύναται νὰ ἐμποδίσῃ ὑμᾶς, ἀλλ' οὐδέποτε ἡμεῖς, οἱ Σουλῶται καὶ οἱ ἄλλοι Ἠπειρώται, θὰ ἐπιτρέψωμεν νὰ ἐπιβάλλητε χεῖρα ἐπὶ τῆς Ἠπείρου καὶ ἐπὶ τῶν Ἀλβανικῶν ἐκείνων τμημάτων, ἃ ἀποκρούουσι, διαμαρτύρονται ἐπὶ τῇ πολιτεῖᾳ καὶ τακτικῇ ὑμῶν. Ἡ Ἠπειρος, ἡ Ἑλλάς καὶ αἱ Πελασγελληνικαὶ χῶραι τείνουσιν ὑμῖν ἀδελφικὴν χεῖρα, εἰσὶ πρόθυμοι νὰ μερισθῶσι μεθ' ὑμῶν καὶ ἀγαθὰ καὶ ἐλευθερίας καὶ διοίκησιν, ἀλλὰ βεβαίως ὡς ξένους, ὡς ἐχθροὺς θὰ ἐκλάβωσιν ὑμᾶς, ἐργαζομένους διὰ καὶ ὑπὲρ τῶν ξένων».

* *

Ἐσημειώθησαν τάνωτέρω, ἵνα δειχθῇ ὅποια ἐπιχειρήματα, σοβαρὰ, λογικὰ, ἀκαταμάχητα, ἀντιτάσσουσιν οἱ Ἕλληνας καὶ οἱ Ἀλβανοὶ τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰ ἀσύστατα καὶ ἀστήρικτα τῶν Ἀλβανῶν τῶν ξένων Προπαγανδῶν. Ἐσημειώθησαν τάνωτέρω, ἵνα δειχθῇ, ὅτι ζητήματα τῆς φύσεως τοῦ Ἀλβανικοῦ Ζητήματος δὲν ἐπιλύονται διὰ λόγων, δι' ἀμφισβητήσεων, δι' ἐπαγγελιῶν, διὰ προσκομίσεως ἐπιχειρημάτων, ὧν τὰ πλεῖστα καὶ ἀσύστατα καὶ ἀστεία εἶναι, ἀλλὰ διὰ συνεννοήσεων, διὰ σοβαρᾶς συζητήσεως, δι' εἰλικρινοῦς ἀνταλλαγῆς γνωμῶν. Ἐὰν ἐν τῷ Ὀμήρῳ, ἐν τῷ Πινδάρῳ, ἐν τοῖς ἔργοις ὅλοις τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων ἀπαντῶσι λέξεις, ἔχουσαι ρίζας Ἀλβανικὰς, ὡς ἔχουσι ρίζας Ἑλληνικὰς, ἡ κοινότης αὕτη τῶν ριζῶν οὐδεμίαν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν τῆς ἀλβανικότητος τοῦ Ὀμήρου, τοῦ Πινδάρου, τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, τοῦ Πύρρου, τοῦ Ἀχιλλέως καὶ σειρᾶς ἀτελευτήτου Ἑλλήνων συγγραφέων, ἠρώων καὶ στρατηλατῶν, ἀλλ' ἀπόδειξιν τῆς πελασγικότητος τῶν Ἀλβανῶν, οἵτινες ἐκ τῶν Πελασγῶν προέρχονται, ὡς ἐκ τῶν Πελασγῶν προέρχονται καὶ οἱ Αἰολεῖς, ὧν ἡ διάλεκτος, ἐγγυτέρα οὖσα τῷ Πελασγικῷ ἰδιώματι, τὰς πλεῖστερας παρέσχε ρίζας καὶ λέξεις εἰς τοὺς Ἀλβανούς, καὶ οἱ Ἕλληνας πάντες, συμπεριλαμβανομένων τῶν Μακεδόνων καὶ τῶν Θρακῶν, οἵτινες, καίπερ θεωρούμενοι οἱ συγγενέστεροι τῶν Πε-

λασγῶν, οὐτε Ἀλβανοὶ ποτε ἐγένοντο οὐτε θάσσονται ποτε.

Ἐὰν οἱ Ἀλβανοὶ σφάλωνται παράδοξα καὶ ἐκτροπα ὑποστηρίζοντες, δὲν ἔπεται ἐκ τούτου, ὅτι Ἕλληνες μικροτέραν ὑπέχουσιν εὐθύνην ἐπὶ τῆς ἀλβανικῆς μεθ' ἧς διεξάγεται ἡ μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ἀλβανῶν συζήτησις. Ἐὰν ἐγκαίρως, ὡς οἱ νοῦντες τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἐπιστήσαν, κατεβάλλετο φροντίς πρὸς διαφωτιστικὴν ἰσχυροσύνην, ἐὰν ἀπέλειπον αἱ ὑστερικαὶ κραυγαί, αἱ ἠγρυπνοῦσα: παρεξηγήσεις μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ἀλβανῶν, ἐὰν καταλλήλως διεπαιδαγωγούντο καὶ οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ἀλβανοὶ, βεβαίως αἱ ξένα: προπαγανδῆ δὲν θὰ εὑρισκόντο ἔδαφος πρὸς ἀποπνικτικὴν ἀπειλοῦσαν οὐ μόνον τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Ἀλβανούς, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἀνατολὴν πᾶσαν. Καθ' ἣν ἡ σωστικὴ τακτικὴ ἐγκρατεῖα ἐν τῇ εἰλικρινεῖ συνεννοήσει καὶ συνεργασίᾳ Ἑλλήνων καὶ Ἀλβανῶν, ἀποσκοπούση τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Πολιτικοῦ Ἀνατολικοῦ Οἰκοδομήματος, οὐ ἄνευ καὶ οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ἀλβανοὶ οὐδὲν δύναται. Καθ' ἡμᾶς ἡ συνεννόησις καὶ συνεργασία τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἀλβανῶν τῶν μόνων αὐθιγενῶν πληθυσμῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῶν σπουδαιότερων μετὰ τοὺς Τούρκους ἐθνογενετικῶν παραγόντων, δέον νὰ τείνη εἰς τὴν ἐνίσχυσιν καὶ ἐν τὴν ἀνακρίσει τῆς Τουρκίας ἐπὶ τῇ θάσει: ριζῶν καὶ γενικῶν μεταρρυθμίσεων, προλειανουσῶν πολιτικῶν καὶ πολιτικῶν πλάσμα, ὅμοιον πρὸς τὸ τῆς Ἀυστροουγγαρίας ἢ τὸ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, καθ' ἃ ἄλλως τε εἰσηγητοὶ τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Χάττι Σερῖφ καὶ τοῦ Χάττι Χουμαγιούν, τῶν περὶ Βιζαντιῶν Κανονισμῶν, τοῦ Συντάγματος τοῦ 1876, τῆς Συνθήκης τοῦ Βερολίνου, καθ' ἃ παλαιότερον, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς κατακτήσεως, ὑπεδέχθησαν αὕτη ἡ θέλησις τοῦ Πορθητοῦ, ἐγκαταστήσαντος Πολιτεῖαν παρὰ Πολιτεῖα διὰ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Πολιτικοῦ Χάρτου, ὃν ἐξεχώρησεν εἰς τὸ Βασίλειον τῶν Γραικῶν Γένος. Ἴνα ὁμοῦς πρᾶγματῶν ἡ ἀνακρίσις τῆς Τουρκίας, ἀπαραιτήτου καὶ ζωτικῆς πολιτικῆς κατασκευάσεως, δέον οἱ συγκροτοῦντες αὐτὴν πληθυσμοὶ, καὶ δι' οἱ αὐθιγενεῖς, οἱ στενότατα συνδεόμενοι μετὰ τῆς χώρας, οἱ ἀποτελοῦντες τοὺς σπουδαιότερους αὐτῆς παράγοντας, ἐν συνεργασίᾳ καὶ κοινῇ πράξει, βαρύνουσαν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει: ἔχοντες ψῆφον, νὰ ἐπιδιώξωσι τὴν φιλελευθέραν διὰ τὴν τῆς Τουρκίας. Ἐὰν δὲ οἱ Τούρκοι, παρὰ τὴν ἐντοὴν συνδρομὴν, ἣν θὰ παράσχουσιν αὐτοῖς οἱ Ἕλληνας παρὰ τοὺς ραγδαίως ἐπερχομένους κινδύνους, ἐξαιρουμένων ἐμμένοντες ἐν τῇ τακτικῇ τοῦ θανάτου καὶ τῆς αὐτοκτονίας, ἣν μοιραίως συνεπάγεται τὸ κρατοῦν ἀνελεύθερον καὶ ἑτεροσκελὲς πολιτικῶν στήμα, τότε, καὶ τότε μόνον, «ἐκαστος θὰ προπα-

γὰ σώσῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν», ὡς ὀρθότατα ἐφασκεν ὁ πολῦτιμος καὶ σεβαστὸς φίλος Ἰσμαὴλ Κεμάλ Βέης, ὁ γνωστότατος Ἀλβανὸς εὐπατριδῆς καὶ ἀπερρέστατος πολιτικὸς τῆς Τουρκίας.

Ἡ συνεργασία καὶ ἡ κοινοπραγία ἄρα τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἀλβανῶν, ὡς ἡμεῖς φανταζόμεθα αὐτὴν καὶ ὡς οἱ σωφρονούντες τῶν Ἀλβανῶν εὐχονται αὐτὴν, δέον νὰ τείνη εἰς τὴν ἐμπέδωσιν τάξεως πολιτικῶν πραγμάτων, κατοχυρώσεως τῶν Ἀνατολικῶν Πολιτικῶν Οἰκοδομήματι καὶ ἐξασφαλιζούσης τὴν ἀκώλυτον σταδιοδρομίαν τῶν γηγενῶν, Ἑλλήνων καὶ Ἀλβανῶν, ὑπὸ Κεντρικὴν Ἐξουσίαν καὶ Ἀρχὴν φιλελευθέραν, ὑπὸ Πολίτευμα φιλελεύθερον, ὑπὸ Πολιτικῶν Συστημάτων, ἐπιβάλλον ἀμφοτεροβαρεῖς ὑποχρεώσεις καὶ καθήκοντα. Ἡ σύμπραξις καὶ ἡ συνεργασία Τούρκων, Ἑλλήνων καὶ Ἀλβανῶν δέον νὰποτελέσῃ τὸν ἀπαρασάλευτον τοῖχον ὑποστηρίξεως, δι' οὗ θὰ ὑποστηρηθῇ ἀπροσμάχητος τὸ καταρρέον Ἀνατολικὸν Οἰκοδομήμα, οὗ ἡ ἐρειπιώδης κόνις ἤρξατο ἤδη ἐπιφανομένην.

* *

Ἴνα ὁμοῦς πρᾶγματῶν τοῦτο, ἐπιβάλλεται, εἶναι ἐπιτακτικῶς ἀπαραίτητος ἡ εἰλικρινὴς συνεννόησις, ἡ συνεργασία καὶ κοινοπραγία τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἀλβανῶν, οἵτινες, συγκεκρινημένοι καὶ συνησπισμένοι παριστάμενοι πρὸς τῶν Τούρκων καὶ χάριν τῶν Τούρκων, θὰ πείσωσι, θάναγκάσωσι τοὺς διαχειριζομένους τὰ Κοινὰ νὰ τραπῶσι τὴν ὁδὸν τῶν πολιτικῶν ἐπιπολιτικῶν καὶ τῶν προσωπικῶν ἐλευθεριῶν, δι' ὧν καὶ μόνων, ἐξελισσομένων τῶν πληθυσμῶν ἐν ταυτότητι δικαίων καὶ συμφερόντων, ὑποχρεώσεων καὶ καθήκοντων, εἶνε δυνατὸν καὶ ἡ ἀπειλουμένη Τουρκία καὶ τὸ καταρρέον Ἀνατολικὸν Οἰκοδομήμα νὰ περισθῶσιν. Ἀλλὰ πῶς θὰ ἐπιτευχθῇ ἡ εἰλικρινὴς συνεννόησις, ἡ συνεργασία καὶ κοινοπραγία Ἑλλήνων καὶ Ἀλβανῶν, ἡς θὰποτελέσῃ τὸν ἀκρογωνιαίον λίθον τῆς ἀνακρίσεως τῆς Τουρκίας, τῆς κατοχυρώσεως τοῦ Ἀνατολικοῦ Οἰκοδομήματος; Τὸ ζήτημα θὰ πειραθῶμεν νὰ διευκρινίσωμεν ἐν τοῖς περαιτέρω.

* *

Τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Ἀλβανούς, καίπερ ἀνήκοντας εἰς τὴν μεγάλην Πελασγικὴν οἰκογένειαν, διαχωρίζουσι φυλετικαὶ καὶ τοπικαὶ διαφοραὶ, παρατηρούμεναι παρ' ἀπάσαις ταῖς φυλαῖς, ἀποτελέσασαι δὲ τὸ μέγα μειονέκτημα, τὸ θανατηφόρον ἐλάττωμα τῆς Πελασγελληνικῆς φυλῆς. Ἐὰν αἱ Ἀθηναί, ἡ Σπάρτη, ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος καὶ ἡ ἀπαραμίλλος Βυζαντικὴ Αὐτοκρατορία δὲν ἐξεργάζοντο ἐκ περιτροπῆς τὴν ἐνότητα τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς, βεβαίως τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος δὲν θὰπέβαινε ἐνιαῖον εἰς ἐλπίδας, εἰς βλέψεις, εἰς δρᾶσιν. Τμήμα τῆς Πελασγελληνικῆς

φυλῆς, ἡ Ἰλλυρία, διὰ λόγους γεωγραφικοῦς ἀπέμεινε ἐξω τῆς ἐθνολογικῆς ταύτης ζυμώσεως καὶ παρέμεινε τοῦτου ἕνεκα ἐν τῇ πρωτογένῳ καὶ ἀρχαίῳ αὐτοῦ μορφῇ, τῇ ἐνθυμίζουσῃ ἐν πολλοῖς, ὡς ἐν τῇ διαλέκτῳ, τοὺς Αἰολεῖς. Ἐὰν ὁμοῦς οἱ Ἰλλυριοὶ παρέμειναν ἐν τῇ πρωτογένῳ αὐτῶν μορφῇ, ἀπὸ ἀπόψεως γλώσσης καὶ ἠθῶν, οἱ ἄλλοι Πελασγοί, οἱ Ἕλληνες, δὲν ἀπέβαλον ἐπ' ἴσης τὰς στενάς τοπικιστικὰς ψυχώσεις, αἵτινες πάντοτε διέκρινον τοὺς Ἕλληνας καὶ αἵτινες, σήμερον ἔτι, ἐπιφαίνονται συχνότατα μετὰ τῶν Ἑλλήνων. Ἄρα κοινὰ μειονεκτήματα, κοινὰ ἐλαττώματα, κοινὰ ψυχώσεις, ἀστεία: γειτονικαὶ διαφοραὶ πατριῶν καὶ φυλετικῶν κλάδων προῦκάλεσαν τὰς διαχωρίζουσας Ἕλληνας καὶ Ἀλβανούς παρεξηγήσεις, παρεξηγήσεις παρατηρουμένας μέχρις ἐπ' ἐσχάτων καὶ νῦν ἔτι ἀνὰ μέσον αὐτῶν τῶν Ἀλβανῶν, ἐπανειλημμένως λαθόντων τὰ ὄπλα κατ' ἀλλήλων.

Αἱ διαφοραὶ καὶ αἱ παρεξηγήσεις αὗται, ὀφειλόμεναι εἰς κοινὸν φυλετικὸν μειονέκτημα, πῶς θὰ ἐκλείψωσιν; Πῶς οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ἀλβανοὶ θὰ παύσωσι διαφωνοῦντες καὶ ἀντιμαχόμενοι; Διαφωτιζόμενοι ἀμοιβαίως, ἀντιλαμβανόμενοι τοὺς περὶ αὐτοὺς κινδύνους, διορῶντες τὴν ἀλήθειαν ἐν ταῖς ἐπαγγελίαις τῶν ξένων, πειθόμενοι, ὅτι διὰ τῶν διαφορῶν Κομιτᾶτων καὶ Προπαγανδῶν ἐπιζητεῖται ἡ διαχωρῖσις Ἑλλήνων καὶ Ἀλβανῶν, ἡ ἀποψίλωσις καὶ καταπάτησις τῶν δικαίων ἀμφοτέρων. Τὴν διαφωτιστικὴν ταύτην ἐργασίαν δέον ν' ἀναλάβωσιν οἱ ταγοὶ καὶ οἱ ἠγέτορες τῶν δύο ὁμοφύλων λαῶν, περιορίζοντες τὰς ἀμφοτέρωθεν ἀκουόμενας ἐρεσχελεῖας, περιορίζοντες τὰς γλωσσολογικὰς σχολαστικὰς συζητήσεις, ὑποδεικνύοντες τὰ ὀρθὰ καὶ πρέποντα, ὑποδοχοῦντες τὴν παρ' ἀμφοτέροις τοῖς λαοῖς ἀνέλιξιν τῆς ἐθνικῆς σταδιοδρομίας, ἐκτρέποντες καὶ ἐπιλύοντες τὰς ἐπιφανομένας διαφορὰς καὶ παρεξηγήσεις. Ταῦτα μὴ πράττοντες, ἀσυνειδήτως καὶ ἀσυναίσθητως ἐξεργάζονται τῶν ξένων τὴν ἐπιδρομὴν καὶ ἐπικράτησιν ἐν ταῖς χώραις ἡμῶν, ἐν τῇ Ἀνατολῇ συμπάσῃ. Καὶ ὅτι διὰ τῆς μὴ διεξαγωγῆς διαφωτιστικῆς ἐργασίας σοβαροὶ ἐγκυμονοῦνται κίνδυνοι, ὅτι διὰ τῆς ἀγνοίας, εἰς ἣν ἐγκαταλείπονται οἱ διαφερόμενοι λαοί, παραπλανῶνται οὗτοι, ὅτι διὰ τῆς ἀναγλήτου καὶ ἐξωφρενικῆς τακτικῆς, ἣτις ἐπεδείχθη καὶ ἐπιδεικνύεται, δημιουργοῦνται παρεξηγήσεις καὶ παρασκευάζονται ἀδελφοκτόνοι συρράξεις, ἐπαρκῶς μαρτυρεῖται ἐκ τῆς ὑπάρξεως καὶ τῆς λειτουργίας ποικίλων καὶ ποικιλομόρφων Κομιτᾶτων καὶ Προπαγανδῶν, δηλητηριαζουσῶν, φονευσῶν τὸ ἐθνικὸν τῶν Ἀλβανῶν φρόνημα, μεταβαλοῦσάν αὐτοὺς εἰς ἀσυναίσθητα ξένων συμφερόντων ὄργανα καὶ πληττοῦσάν δολοφονικῶς τοὺς Ἕλληνας.

* *

Τὰ γνωστότερα καὶ ἐπιφοβότερα Κομιτᾶτα, τὰ

ὑπὸ Ἀλβανικὴν ἐμφανιζόμενα μορφήν, πράγματι δὲ ἀνταλβανικὴν ἐγκλείοντα δρᾶσιν, εἰς τὰ ἐξῆς: Τὸ Κομιτάτον τῆς Βιέννης, τὸ Κομιτάτον τῆς Νεαπόλεως, τὸ Κομιτάτον τῆς Ρώμης, τὸ Κομιτάτον τοῦ Βουκουρεστίου, τὸ Κομιτάτον τῆς Σόφιας καὶ ἄλλα, περὶ ὧν ἤκιστα σπουδαίων, δὲν θάσχοι ἠθῶμεν ἐνταῦθα.

1) Κομιτάτον Βιέννης.—Τὸ Ἀλβανικὸν Κομιτάτον τῆς Βιέννης, τροφοδοτούμενον καὶ διευθυνόμενον ὑπὸ τῆς Αὐστριακῆς Κυβερνήσεως, καὶ δὴ ὑπὸ τοῦ Αὐστροουγγρικοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἢ μάλλον ὑπ' αὐτὸ ἐργαζόμενοι Ἀλβανοὶ ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν πολιτικὴν ἔνωσιν, ὑφ' ἣν μορφήν καὶ καθ' ὃν τύπον εἰσὶν ἠνωμένοι μετὰ τῆς Αὐστρίας αἱ ἄλλαι μὴ αὐστριακαὶ χώραι, αἱ συγκροτοῦσαι ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν μετὰ τῆς Αὐστρίας τὸ *Αναδικὸν* Αὐστροουγγρικὸν Κράτος.

2) Κομιτάτα Νεαπόλεως καὶ Ρώμης.—Τὰ ἐν Ἰταλίᾳ Ἀλβανικὰ Κομιτάτα τῆς Νεαπόλεως καὶ τῆς Ρώμης, ὧν ὄργανα εἰς πολλοὶ Ἀλβανοί, ἐπιδιώκουσι, καθ' ἃ ἐπαγγέλλονται, τὴν μετὰ τῆς Ἰταλίας ἔνωσιν τῆς Ἀλβανίας, ὑφ' ἣν μορφήν καὶ τύπον ἠνώθη ἡ Οὐγγαρία μετὰ τῆς Αὐστρίας. Ἡ Ἀλβανία θὰ ἦ, τῷ ἑνὶ τινά, ἡ Ἀλβανικὴ Ἰταλία, ὡς εἶνε ἡ Οὐγγαρία ἡ Οὐγγρική Αὐστρία. Πλὴν, ἂν οἱ Ἰταλοὶ ὑπὸ τοιούτων διαπινέωνται ἀληθῶς ἰδεῶν, διὰ τί τὸ *δουαδικόν* τοῦτο σύστημα πολιτεύματος δὲν ἐφημέροσθη ἐν σχέσει πρὸς τὴν Καλαβρίαν, τμήματά τινά τῆς Ἀπουλίας καὶ τὴν Σικελίαν, ὅπου Ἀλβανοὶ καὶ Ἕλληναὶ οἰκοῦσι, πόλυτιμους παρασχόντες ὑπηρεσίας εἰς τὴν προαγωγὴν καὶ εἰς τὴν ἔνωσιν τῶν ἰταλικῶν χωρῶν;

Ἐὰν τὸ *δουαδικόν* πολιτικὸν σύστημα δὲν ἐφημέροσθη, ὅτε ἡ Ἰταλία ἀσθενὴς καὶ ἀνίσχυρος εἶχεν ἀνάγκην τῆς συνδρομῆς τῆς Καλαβρίας, τῆς Σικελίας καὶ τῶν ἄλλων Ἀλβανικῶν τμημάτων τῆς Ἀπουλίας, πῶς εἶνε δυνατόν νὰ ἐφαρμοσθῇ νῦν, ὅτε ἡ Ἰταλία, πανσθενὴς καὶ πανίσχυρος, ἐγώστικώτατα καὶ ὀλιστικώτατα πολιτεύεται; Οἱ ἐν Ἰταλίᾳ Ἀλβανοὶ, θύματα τῆς ἑαυτῶν εὐπιστίας ἢ ἀσυνείδητα ὄργανα τῆς Ἰταλίας, ἐργαζόμενοι ὡς ἐργάζονται καὶ παρασύροντες τοὺς ἀπλοῦς τῶν ἐξ Ἀλβανίας Ἀλβανῶν, προσπαθοῦσι νὰ μεταβάλλωσι τὴν ἀτυχῆ Ἀλβανίαν ὡς Ἰταλικὴν Ἀποικίαν. Μόνον οἱ πάσχοντες τὸν νοῦν δὲν δύνανται νὰ κατανοήσωσι τὴν ἀλήθειαν ταύτην.

3) Τὸ Κομιτάτον Βουκουρεστίου, μὴ δυνάμενον νὰ ἔχῃ βλέψεις προσαρτήσεως ἢ συμπράξεως τῶν Ρουμάνων μετὰ τῆς Ἀλβανίας, ἣν διαχωρίζουσι τῆς Ρουμανίας ξενικαὶ χώραι δρόκλοι, ἐκμεταλλεῦεται ἀπλοῦστα τοὺς εἰς Βουκουρεστίον προσφυγόντας Ἀλβανούς, οὓς θέλει νὰ ἐξωθήσῃ κατὰ τῶν Ἑλλήνων, οὓς θέλει νὰ ἐξεγείρῃ εἰς ἐπαναστατικὸν κίνημα,

ἵνα προκληθῇ ἡ ἐπεμβάσις τῆς Εὐρώπης. Καὶ θὰ προκύψῃ πραγματικὴ ἢ πρακτικὴ ὠφέλεια ἐκ τῆς ἐπεμβάσεως τῆς Εὐρώπης; Οἱ Ρουμάνοι, μετὰ τὸν ὡς γνωστὸν, ἐν Μακεδονίᾳ δουλεμπορικὴν πολιτικὴν καὶ πολιτικὴν ἀντισηκωμάτων, ἀνταλλαγματικὴν νομίζουσιν, ὅτι, δι' Ἀλβανικῆς ἐξεγέρσεως, προκλήσεται ἐπὶ τῆς ἐπεμβάσεως τῆς Εὐρώπης καὶ ἀνακινουμένου τοῦ ὅλου Ἀνατολικοῦ Ζητήματος, θὰ κατάρθωσιν, ἐκχωροῦντες εἰς τοὺς Βουλγάρους ἢ τοὺς Αὐστρούγγους—ἀναλόγως τῶν περιστάσεων—τοὺς δημιουργηθέντας ἢ δημιουργηθησομένους ἐν Μακεδονίᾳ, Ρουμανικοὺς ἢ Βλαχικοὺς πληθυσμούς, θὰ τύχωσιν ἀντισηκωμάτων, ἀνταλλαγματικῶν πρὸς τὰ ὄργανα τῆς Βουλγαρίας ἢ τὰ νότια τῆς Οὐγγαρίας, ὅπου πραγματικὸν Ρουμανικὸν οἰκοῦσι πληθυσμοί. Οἱ ἐν Βουκουρεστίῳ ἐγκατεστημένοι Ἀλβανοὶ καὶ οἱ ἐκεῖθεν τροφοδοτούμενοι διεξάγουσι δουλεμπορίαν τοῦ αἰσχιστοῦ εἶδους εἰς ἄλλοις τῶν Ἑλλήνων, καθ' ὧν χρησιμοποιοῦνται ὡς ἀσυνείδητα ὄργανα, καὶ εἰς ἄλλοις αὐτῶν τῶν Ἀλβανῶν, οἵτινες, ἀνακινουμένου σήμερον τοῦ Ἀνατολικοῦ Ζητήματος διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τῆς Εὐρώπης, δὲν θὰ τύχωσι θεαίως τῶν ἐπιτιμῶν κατ' ἕκτασιν μεταρρυθμίσεων.

4) Τὸ Κομιτάτον τῆς Σόφιας.—Οἱ Βούλγαροι, εὐφυεῖς καὶ πρακτικοὶ ἐν τῇ συλλήψει πολιτικῶν ραδιοουγγρικών καὶ πλεκτανῶν, ἐπιφελήθητες τῆς ἀναπαθείας καὶ τοῦ ἀσπόνδου μίσους τῶν Ἀλβανῶν κατὰ τῶν Σέρβων, πρὸς οὓς καὶ αὐτοὶ οὐχὶ φιλίως ἔχουσι ἔνεκα τῆς περὶ ἠγεσίας ἐπὶ τῶν Νοτιοσλαβῶν διαφοράς, ἰδιαιτέρως περιεποιήθησαν τοὺς Ἀλβανούς ἐπ' ἐσχάτων. Ὁ πρίγκηψ Φερδινάνδος, ἰδίαις δαπάναις ἐσπούδασε καὶ σπουδάζει νέους Ἀλβανούς εἰς τὴν Νεάπολιν τῆς Ἰταλίας, δίδων ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου αὐτοῦ ταμείου 200—250 φράγκα κατὰ μῆνα εἰς ἕκαστον. Δύο ἐκ τῶν ἐν Νεαπόλει σπουδασάντων καὶ ἐκμαθόντων γραμματικῆς ἐν τῇ ἐκεῖ Σχολῇ τῶν Ἀνατολικῶν γλωσσῶν τὴν Ἀλβανικὴν μεταθέντες εἰς Σόφειαν ἐστήθησαν εἰς τὴν Στρατιωτικὴν Σχολήν, τοῦ ἐν Νεαπόλει καθηγητοῦ αὐτῶν, τῆς Ἀλβανικῆς κ. Σκιρροβλάδιντος τὸ βουλγαρικὸν παράσημον. Οἱ εἰς τὴν Στρατιωτικὴν Σχολήν εἰσαχθέντες Ἀλβανοὶ εἰσὶν ἐκ Τετόβου τοῦ Κοσσυφοπεδίου. Ὁ Φερδινάνδος ἔχει ἐπίσης ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὐτοῦ ὑπηρεσίᾳ 5—6 Ἀλβανούς, ἔχοντας καλὰς ἐν τοῖς Ἀνακτόροις τῆς Σόφιας θέσεις. Διὰ τοιούτων μέσων, δι' ἀδείας πρὸς ἐκδόσιν Ἀλβανικῆς ἐφημερίδος, διὰ τῆς ἐκτυπώσεως ἀλφάβηταρίων καὶ βιβλίων, ὧν τὰ πλείστα, ἐὰν μὴ ὅλα, καθάπτομενα τῶν Ἑλλήνων, καθάπτονται καὶ τῶν Βουλγάρων, κατάρθωσεν ἡ Κυβέρνησις τοῦ Ἡγεμόνος νὰ πῆξῃ Κομιτάτον Ἀλβανικόν, οἱ ἐν ᾧ, ἐλάχιστοι εὐτυχῶς Ἀλβανοὶ ἐπιδιώκουσιν, ἵνα, δημιουργουμένης ἐκρῆθιμου ἀνὰ τὸν ΑἼμον καταστάσεως δι' ἐπαναστατικῶν

ἄλλων Ἀλβανικῶν καὶ ἐπεμβανούσης τῆς Εὐρώπης, ἐκδοθῶσι δι' ὀρθοθεσιῶν αἱ ἀπαρτίζουσαι τὴν Χερσόνησον τοῦ Αἴμου χώραι. Οἱ Βούλγαροι, μὴ κατορθώσαντες νὰ δημιουργήσωσι κίνημα ἐπαναστατικὸν ἐν Μακεδονίᾳ, ὡς ἐπειράθησαν ἐν ἔτει 1903—1904, διὰ τῆς δημιουργίας τοιοῦτου κινήματος προκαλέσονται τὴν ἀνακίνησιν τοῦ Ἀνατολικοῦ Ζητήματος, ἐκ τῆς ἀνακινήσεως τοῦ ὁποίου πολλὰ ἀπεκδέχονται, πεισθέντες διὰ τῶν Ἀλβανῶν, ἐξεγερομένων, νάνακινωσιν τὸ Ἀνατολικὸν Ζήτημα. Ἴνα δὲ φανατίσωσι μετ' αὐτῶν συνεργαζομένους ὀλίγους, εὐτυχῶς ἐπιτυχῶς τῆς Ἀλβανίας, Ἀλβανούς, οὓς εἶδομεν συμπράττοντας μετὰ τῶν βουλγαρικῶν συμμοριῶν Νεγκοβάνη καὶ Ρακόβη, διαπρυσίως κηρύττουσι, ὅτι Ἕλληγες, συμπράττοντες μετὰ τῶν Σέρβων, τὸν ἄλλον τῶν Ἀλβανῶν μελετώσιν.

Ταῦτα ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὰ τῶν λεγομένων Ἀλβανικῶν Κομιτάτων τῆς Βιέννης, τῆς Νεαπόλεως, τῆς Ρώμης, τοῦ Βουκουρεστίου, τῆς Σόφιας, ἅπερ ὀρθότερον θάναται νὰ ὀνομασθῶσι Προπαγάνδα, δαπάναις ἀναλώμασι τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἀλβανίας, τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἑλλάδος, τῶν ἐχθρῶν τῆς Τουρκίας, τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἐνεργοῦσαι καὶ δρῶσαι. Πρέπει: τις ἴσως νὰ πάσχῃ πῶρῶσιν, ἵνα μὴ νοῆ, ὅτι: τὰ λεγόμενα ταῦτα Ἀλβανικὰ Κομιτάτα, ὑφιστάμενα, ἀναλόγως τοῦ περιβάλλοντος, ἐν ᾧ βιοῦσι, διαφόρους διαφόρων ἐπιδράσεις, ἐργάζονται: καὶ δρῶσι κατὰ τῆς Ἀλβανίας καὶ οὐχὶ ὑπὲρ τῆς Ἀλβανίας. Ἐὰν ἐτι ὑποθέσῃ, ὅτι οἱ συγκροτοῦντες αὐτὰ Ἀλβανοὶ εἰσὶ παρρητικώτεροι; Οἱ συμπράττοντες μετὰ τῶν Αὐστροουγγρικών, οἱ συμπράττοντες μετὰ τῶν Ἰταλῶν, οἱ

συμπράττοντες μετὰ τῶν Ρουμάνων ἢ οἱ συμπράττοντες μετὰ τῶν Βουλγάρων;

Εἰς πόσα εἶδη πατριωτισμοῦ καταμερίζεται ὁ πατριωτισμὸς τῶν Ἀλβανῶν; Θὰ εἴπωσιν ἴσως οἱ ἀπολογηταὶ τῶν διαφόρων Κομιτάτων καὶ Προπαγανδῶν, ὅτι: πανταχόθεν, καὶ ἐκ Βιέννης καὶ ἐκ Νεαπόλεως καὶ ἐκ Ρώμης καὶ ἐκ Βουκουρεστίου καὶ ἐκ Σόφιας, ἐπιδικεῖται ἡ ἀνακίνησις τοῦ Ἀλβανικοῦ Ζητήματος, ἵνα, τιθεμένου αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ τάπητος, ληφθῇ ὑπὲρ τῶν Ἀλβανῶν σοβαρωτάτη ἀπόφασις. Τὸ ἐπιχείρημα δὲν εἶνε σοβαρὸν. Καὶ δὲν εἶνε σοβαρὸν, διότι: οἱ μὲν Αὐστριακοὶ καὶ οἱ Ἰταλοὶ, ἀπὸ ἐτῶν ἐργαζόμενοι, ἔχουσιν ἰδίαις βλέψεις, ὡς βεβαίως οὐδ' αὐτοὶ οἱ Ἀλβανοὶ ἀμφιβάλλουσι; οἱ δὲ Ρουμάνοι καὶ οἱ Βούλγαροι θέλουσι διὰ τῶν Ἀλβανῶν νὰ δημιουργήσωσι περιπλοκάς, ἐξ ὧν πολλὰ ὑπὲρ τῶν ἰδίων αὐτῶν βλέψεων ἀπεκδέχονται. Ἀπεφάσισαν λοιπὸν οἱ Ἀλβανοί, οἱ ὑπερήφανοι καὶ οἱ ἀγέρωχοι, οἱ Πελασγοί, νὰ μεταβληθῶσιν εἰς ἀσυναίσθητα καὶ ἀσυνείδητα ὄργανα, ἐξυπηροῦντα τῶν ξένων τὰς βλέψεις καὶ τὰς βουλίας! Βεβαίως ὄχι: παρεξηγήσεις, διαφοραὶ καὶ πείσματα ἐξώθησάν τινες τῶν Ἀλβανῶν εἰς δυσώδεις ἀτραπούς, ἀφ' ὧν οἱ Τοῦρκοι, οἱ Ἕλληγες καὶ οἱ σωφρονούντες τῶν Ἀλβανῶν ἔχουσιν ὑποχρέωσιν καὶ καθήκον νὰ ἐξαγάγωσιν αὐτούς, εἰλικρινῶς καὶ ἀνατολικῶς πολιτευόμενοι. Οἱ Ἀλβανοὶ, τῆς Ἀνατολῆς ἀπαρμίλλως προμαχήσαντες, δὲν δύνανται οὐδ' ὀφείλουσι νὰ παρίδωσι τὸ ἀληθινόν καὶ ἀγέρωχον ἔμβλημα, τὸ ἐγερτήριον σάλπισμα τῶν γηγενῶν, προμαχούντων καὶ ἀγωνιζομένων ἀγωναστήρικους καὶ ὑπερόχους περὶ βωμῶν καὶ ἐστιῶν: Ἡ Ἀνατολὴ εἰς τὴν Ἀνατολήν.

Γ. Κ. ΣΚΑΛΙΒΡΗΣ

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΜΑΪΟΣ 1908

Καθὰ ἀγγέλλεται ἐκ τῶν χρηματιστηρίων τῆς Εὐρώπης μεγάλη κίνησις ἐπεκράτησεν ἐν αὐτοῖς μετὰ μεγάλης αἰσιοδοξίας πρὸς μείζονα βελτίωσιν· κατὰ συνέπειαν καὶ ὁ τόκος τῆς προεξοφλήσεως παρέμεινεν 2 1)2 ο), ἐνῶ πέρυσι κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἦτο 4 ο).

Ἐπὶ δὲ τῆς ἡμετέρας χρηματαγορᾶς παρετηρήθη μεγάλη σχετικῶς ὑψώσεις τῆς τιμῆς τῶν περισσοτέρων Τραπεζικῶν καὶ Ἐταιρικῶν μετοχῶν, ἦτις δέον ν' ἀποδοθῆ πρωτίστως εἰς τὸ ὅτι εὐρισκόμεθα ἐν παραμοναῖς τῶν μερισμάτων, τὰ περισσότερα τῶν δ-ποιῶν θέλουν εἶσθαι ἀρκούντως ἱκανοποιητικὰ εἰς τὴν τιμὴν εὐρίσκονται σήμερον αὐταί, ὁ δὲ τόκος τῆς μεταφορᾶς per cent παρέμεινε καὶ αὐτὸς εἰς 5 ο), ἀλλ' ὅπως ἴσως παρετηρήθη μικρά τις ζήτησις χρήματος καὶ ἴσως νὰ ἔχωμεν προσεχῶς ὑψώσιν τινα ἐπ' αὐτοῦ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν τιμὴν τοῦ συναλλάγματος αὐτὴ ὑπέστη καὶ αὐτὴς ἔκπτωσιν συνεπεία μᾶλλον ἐπαρκῶν ἀγοραστῶν ἐνῶ προσφοραὶ ὑπάρχουσιν ἀρκεταί.

Ὡσαύτως ἡ τιμὴ τῶν ἐξωτερικῶν Ἐθνικῶν ἡμῶν δανείων νέαν ὑπέστη ὑψώσιν ἕνεκα μεγάλης σχετικῶς ζήτησεως μετὰ πολλῶν πράξεων παρά τινων Ἑλληνικῶν ὁμογενῶν διαμενόντων ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ καθόσον τυγχάνει γνωστὸν ὅτι καὶ πλήρης ἀσφάλεια ὑπάρχει καὶ ὁ διδόμενος τόκος ἀναλογεῖ πρὸς 4 3)4 τοῖς ο) πρὸς τὸ παρόν.

Ὡστε ἡ χρηματαγορά μας παρουσίασε τὰς ἐξῆς διακυμάνσεις.

Μετοχαὶ Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἤνοιξαν 3,860 ἀνήλθον 3875, κατῆλθον 3863 1)2 καὶ ἔκλεισαν 3897 1)2*

Τραπεζῆς Ἀθηνῶν ἤνοιξαν 123 1)4, ἀνήλθον 125 1)2, κατῆλθον 124 καὶ ἔκλεισαν 126 3)4.

Τραπεζῆς Ἀνατολῆς ἤνοιξαν 122 1)4, ἀνήλθον 123 3)4 καὶ ἔκλεισαν 124.

Τραπεζῆς Κρήτης ἤνοιξαν 134, κατῆλθον 133, ἀνήλθον 138 1)2 καὶ ἔκλεισαν 136 1)2.

Λαϊκῆς Τραπεζῆς ὀνομαστικῶς παρέμειναν 98.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς Μετοχὰς τῶν διαφόρων Ἐταιρικῶν παρατηροῦμεν τὰ ἐξῆς.

Μετοχαὶ Δαυρίου ἤνοιξαν 57, ἀνήλθον 59, κατῆλθον 54 1)2 καὶ ἔκλεισαν 58 1)2.

Σιδηρ. Πελοποννήσου ἤνοιξαν 90 1)4, κατῆλθον

88 1)4, ἀνήλθον 94 1)4 καὶ ἔκλεισαν 93 1)4.

Σιδηρ. Θεσσαλίας ἤνοιξαν 126 1)4, ἀνήλθον 137 καὶ ἔκλεισαν 133 3)4.

Ἐταιρία Δημοσίων Ἔργων ἤνοιξαν 53 1)2, κατῆλθον 53, ἀνήλθον 59 1)4 καὶ ἔκλεισαν 58 1)2.

Ἐταιρίας Πυριτιδοποιεῖου ἤνοιξαν καὶ ἔκλεισαν 76.

Ἐπιτελεῖται Προσόδων (Μονοπωλίου) ἤνοιξαν 320, ἀνήλθον 328 καὶ ἔκλεισαν 326.

Ἡλεκτρικῆς Ἐταιρίας ἤνοιξαν 90 1)2, κατῆλθον 90, ἀνήλθον 94 1)2 καὶ ἔκλεισαν 94.

Ἐταιρίας Μεταλλείων ἤνοιξαν 54 3)4, ἀνήλθον 56 καὶ ἔκλεισαν 54.

Μετοχαὶ Προνομίου Ἐταιρίας καὶ Ἰδρυτικῆς τίτλου αὐτῆς τῶν πρώτων ἡ τιμὴ ἤνοιξαν 295, ἀνήλθον 303 καὶ ἔκλεισαν 300, τῶν δὲ δευτέρων ἡ τιμὴ αὐτῶν ἤνοιξαν 52, ἀνήλθον 58 καὶ ἔκλεισαν 57.

Πανελληνίου Ἀτμοπλοῦς ἤνοιξαν καὶ ἔκλεισαν 127.

Σιδηρ. Ἀθηνῶν-Πειραιῶς ἤνοιξαν 343, ἀνήλθον 348 καὶ ἔκλεισαν 347.

Ἐπισκοποῦντες τὰς διακυμάνσεις τῆς τιμῆς τῶν Λαχειοφόρων Ὁμολογίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς παρατηροῦμεν ὅτι αἱ μὲν τῶν 3 ο) ἤνοιξαν 450, ἀνήλθον 452, κατῆλθον 449 1)2 καὶ ἔκλεισαν 448 1)2, αἱ δὲ τοῦ Κτηματικῶν δανείου τῶν 2 1)2 ο) ἤνοιξαν 99 1)4 καὶ ἔκλεισαν 100 1)4.

Ὡσαύτως αἱ ὁμολογίαι τοῦ Ἡνωποιημένου δανείου ἤνοιξαν 104 1)2 καὶ ἔκλεισαν 104 3)4.

Ὁμολογία Πύργου-Μελιγαλᾶ ἤνοιξαν 102 1)2 καὶ ἔκλεισαν 103 1)2.

Ὁμολογία τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης ἤνοιξαν 106 1)2 καὶ ἔκλεισαν 105 1)2.

Τὸ Συνάλλαγμα ἐπὶ Παρισίων ὄψεως ἤνοιξαν 108 3)4, κατῆλθον 108 καὶ ἔκλεισαν 108 1)2.

Τὸ εἰκοσάφραγκον ἤνοιξαν 21,65, κατῆλθον 21,50 καὶ ἔκλεισαν 21,60.

Τῶν Ἐθνικῶν ἡμῶν δανείων τοῦ ἔτους 1881 καὶ 1884 ἡ τιμὴ αὐτῶν ἤνοιξε 265, ἀνήλθε 268 καὶ ἔκλεισαν 275, τοῦ δὲ Μονοπωλίου ἡ τοῦ ἔτους 1887 ἤνοιξε 269 καὶ ἔκλεισε 277.

Ι.Ω. ΦΩΤΙΟΥ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ- ΓΡΑΜΜΑΤΑ- ΤΕΧΝΑΙ

[Περιλήψεις ἐκ τῶν ξένων Περιοδικῶν]

ΓΑΛΛΙΑ ΕΝ ΤΗ ΑΝΑΤΟΛῃ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΚΟΣΜΩΝ» (Παρίσι). — Ὁ κ. Ρ. Πινὸν προσπαθεῖ νὰ ὑποδείξῃ ὑπὸ μορφὴν παρουσιάσεως ἡ «Βαλκανικὴ κρίσις» ποιεῖται ἀπὸ τοῦ 1908, καὶ τὰς ἐνδεχομένας ἐπιπτώσεις αὐτῆς εἰς τὴν ἀνατολίαν καὶ πρὸς τὰς Μακεδονικὰς μεταρρυθμίσεις.

Ἐπὶ τὴν κρίσιν αὐτήν, κατὰ τὸν συγγραφέα, ἡ Γαλλία εἶναι ἡ μόνη δύναμις, τῆς ὁποίας ἡ διαγωγὴ ἀπέβη πρὸς τὴν Τουρκίαν ἀπομένει ἡ αὐτή.

Τὸ 1870

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΚΟΣΜΩΝ» (Παρίσι). — Ὁ Αἰμίλιος Ὀλλιβιέ προσθέτει ἐν ἀκόμῃ κεφάλαιον εἰς τὰς ἱστορικὰς ἀναμνήσεις τοῦ ἐπὶ τῆς Δευτέρας Αὐτοκρατορίας. Ὁ συγγραφεὺς περιγράφει τὴν ἀσπίδα τῆς Πρωσίας καὶ τῆς Γαλλίας εἰς τὰς ἐπιπτώσεις τοῦ ἔτους 1870. Κατὰ τὸν τελευταῖον αὐτὸν πρὸς τὸν Ναπολέοντος Γ' τίθεται ἐκεῖ ποῦ καὶ νὰ εὐρίσκειται ἱστορικῶς, ὁ ρόλος δὲν ἔπαιξεν ὁ ἑαυτὸς κατὰ τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ Οἴκου Χοεργουάν εἰς τὸν ἰσπανικὸν θρόνον, αἱ διαπραγματεύσεις τοῦ Βενεδέττη, ἡ στάσις τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἰδίως ἡ τοῦ ὑπουργοῦ Δαρῦ.

Ὁ Ὀλλιβιέ παραθέτει ἐν παραλλήλῳ τὴν συνωμοτικὴν πολιτικὴν τοῦ πρώσου καγκελαρίου καὶ τὴν ἀποτυχὴν διαγωγὴν τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως. Μὲντοι τὸν Δαρῦ, διότι δὲν ἠδυνήθη νὰ περιστείλῃ τὴν ἀπὸ τῆς Γερμανίας καὶ δὴ ἀπέχων πάσης προσωπικῆς ἐπιρροῆς. Τὸ ἄρθρον κυρίως τείνει ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀποτυχὴν ἣν εἶχον αἱ γνώμαι καὶ βλέψεις τοῦ Ὀλλιβιέ καὶ τοῦ Δαρῦ, καὶ νὰ ἀποδοθῆ πᾶσα ἡ εὐθύνη τῆς ἀποτυχίας κατόπιν γενομένων εἰς τὸν τελευταῖον, ὅστις ἔλαττον ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας χωρὶς νὰ εἰδοποιῇ τὸν ὑπουργὸν, τὰ ἔκαμε, κατὰ τὸν Ὀλλιβιέ, θάλασσαν.

ΤΑ ΑΝΘΡΑΚΟΥΡΥΧΕΙΑ ΤΟΥ ΝΑΤΑΛ

ΝΕΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ» (Παρίσι). — Ὁ Ἀλφρέδος Πιέρ περιγράφει τὴν πρόδοον τοῦ Νατάλ καὶ ἀναφέρει τὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ νέου τούτου ἀνθρακοῦ κέντρου, τὸ ὁποῖον ἰδρύθη εἰς τὴν Νότιον Ἀφρικήν.

κὴν οὐχὶ μακρὰν τοῦ Δουρβάν, καὶ ἐπὶ τῆς ναυτικῆς ἀνοργανώσεως τῆς ὀφειλομένης εἰς τὰ μεγάλα λιμενικὰ ἔργα τοῦ λιμένος τούτου, ὅπου συγκεντρῶνται ἔλθῃ ἡ εἰσαγωγὴ καὶ ἐξαγωγὴ τοῦ ἐμπορίου τοῦ Νατάλ, τῆς Ὀράγγης καὶ αὐτοῦ τοῦ Τράνσβααλ.

ὍΤΑΝ ΕΚΡΗΓΝΥΝΤΑΙ ΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ

«ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΗΣ» (Παρίσι). — Ὁ κ. Φ. Μερρ δημοσιεύει μελέτην, δι' ἧς ἐρωτᾷ πῶς θὰ κατωρθώνοτο ἡ κινήσεισις ἐὰν ἐξερρήγνυτο πόλεμος. Καὶ ἐκφράζει τὴν ὑπόνοιαν ὅτι τοῦλάχιστον ἡ Γαλλία θὰ εὐρεθῇ εἰς ἀδυναμίαν. Ἐὰν ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν τὰ ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἀναγραφόμενα πείθεται τις ὅτι διατασσομένης τῆς κινήσεισις, ὁ γαλλικὸς στρατὸς θὰ εὐρεθῇ εἰς πολὺ κατωτέραν κατάστασιν τοῦ γερμανικοῦ. Ὁ συγγραφεὺς ὅμως ἐλπίζει ὅτι ἡ Βουλὴ θὰ ἐπιμεληθῇ τοῦ πράγματος, ὥστε νὰ μὴ εὐρεθῇ εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἐπιμηθέως νὰ κλαύσῃ τὴν ἀπρονοησίαν τῆς.

ΟΙ ΑΡΙΟΙ

«ΕΛΒΕΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ» (Λωζάννη). — Ὁ Ἐδ. Ναβίλ συζητεῖ καὶ πάλιν τὸ ζήτημα τῶν Ἀρίων καὶ τῶν Ἰνδοευρωπαϊκῶν ἀπαρχῶν. Ὑπομνήσκει τὰ ἔργα τοῦ Πικτέ, τοῦ Μάξ Μύλλερ, τοῦ Σχλάττερ, τοῦ Βίθνεϋ καὶ τοῦ Φίλ, τὰς θεωρίας τὰς πιστοποιήσας τὴν ὑπαρξίν τῶν πρωτογενῶν Ἀρίων ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἀσίᾳ, τὴν κοινωνικὴν ὑπεροχὴν τῶν, τὴν διαίρεσιν αὐτῶν εἰς πατριὰς κατεχοῦσας τὸ μὲν τὴν Βόρειον Ἰνδικήν, τὸ δὲ τὴν Περσίαν, τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ σχεδὸν ἅπασαν τὴν Εὐρώπην, ὅπου καὶ ἐξ αὐτῶν ἀπορρέουσιν αἱ διάφοροι ἐθνότητες, αἵτινες καὶ παραμένον σήμερον ἀποτελοῦσαι τὴν ἐπίλεκτον καὶ προνομιοῦχον μερίδα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ἐπῆλθον βραδύτερον ὁ Σχρουδερ καὶ ὁ Σάρζι, οἵτινες ζητοῦντες νὰ φωτίσουν τὰ μυστήρια ταῦτα τοῦ παρελθόντος ἐπεσκόπισαν αὐτά. Ὁ Ναβίλ ὅμως δὲν θέλει ν' ἀκολουθήσῃ οὔτε τοὺς πρώτους, οὔτινες στηρίζουν τὰ πάντα ἐπὶ θεωριῶν καὶ παραδόσεων οὔτε τοὺς δευτέρους, οὔτινες ἠθέλησαν ν' ἀρκεσθοῦν εἰς τὰ μνημεῖα τῆς πραγματικότητος. Ἀναμένει τὰ ἐξαγό-

μενα της αρχαιολογίας της φυσικής ιστορίας, της γλωσσολογίας και της ανθρωπολογίας.

Η ΝΟΘΕΙΑ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

«ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ» (Παρίσι). — 'Ο Παύλος Καζένεβ δημοσιεύει μεγάλην πραγματείαν περί της νοθείας των τροφίμων και περί του τρόπου καθ' ὃν αὕτη δύναται νὰ καταπολεμηθῆ ἀποτελεσματικῶς. 'Ο ἀρθρογράφος παραθέτει πλείστα ὄσα παραδείγματα νοθείας τῶν οἴνων, τοῦ βουτύρου, τοῦ γάλακτος, τῶν κρεάτων, τῶν ἀλεύρων, τῶν παστῶν, τῶν ἐλαίων, οἴνοπνευμάτων καὶ λοιπῶν. Ἔχει τὴν γνώμην ὅτι αἱ ἐπιθεωρήσεις καὶ αἱ ἀναλύσεις πρέπει νὰ γίνωνται μετὰ πολλῆς αὐστηρότητος, νὰ τιμωρῶνται δὲ μετὰ παραδειγματικῆς αὐστηρότητος οἱ ἐνοχοὶ τῆς καταστροφῆς τῆς υγείας τοῦ κόσμου.

Ο Δ' ΑΝΝΟΥΝΤΣΙΟ

«ΓΕΡΜΑΝ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ» (Στουτγάρτη). — 'Ο Ἑρνέστος Τισσώ παρέχει τὴν εἰκόνα τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τοῦ Γαβριήλ δ' Ἀννούντσιο. 'Ο θριαμβεύων συγγραφεὺς τῆς «Νῆδος» δὲν εἶνε πλέον ὁ ρωμαντικός 25ετής νεανίας, ὅστις τὴν ζωὴν ἔδιδεν εἰς τὸν «Καπετὰν Φρακάσα», τοῦ ὁποίου ἦτο συντάκτης.

Ἡ ἡλικία ἔφερε τὴν φαλάκραν. Τὰ χαρακτηριστικὰ προσέλαβον μεφιστοφέλειον ὕψος. Αἱ ὑπέροχοι ἑορταὶ εἰς τὴν Βίλλαν τῆς Φλωρεντίας παρήλθεν. Παρήλθε πλέον καὶ ὁ πλοῦτος.

Ο ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ

«ΜΑΕΡΖ» (Μόναχον). — 'Ο Βερνάρδος Σχάβ ἀποκαλύπτει μετὰ σκληρότητος τὰς πλάνας τοῦ σοσιαλισμοῦ. Τὸ παραδοξότερον δὲ εἶνε ὅτι ὀπισθεν τῶν σφαλερῶν αὐτῶν πόθων ἡ κρυπτομένη πραγματικόνῃς εἶνε καθ' αὐτὸ ἀστική. Εἶνε ἀπλούστατα ἡ ἐφαρμογὴ σοφῶν διοικητικῶν καὶ κοινωνικῶν μέτρων ὑπὸ τῶν κυβερνήσεων. Καὶ ὑπάρχουσι πλάναι ἀναγκαῖαι καὶ δὴ γόνιμοι. Διότι ὅπως ζητοῦμεν νὰ ἐκλαϊκεύσωμεν τὴν ἐπιστήμην, οὕτω ὁ οὐτοπικός σοσιαλισμὸς προσπαθεῖ νὰ ἐκλαϊκεύσῃ τὰς μεταρρυθμιστικὰς ἰδέας. Τὰ λοιπὰ εἶνε ὑπερβολαί.

ΠΟΙΗΣΙΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΣ

ΒΟΡΡΑΣ ΚΑΙ ΝΟΤΟΣ» (Βερολίνον). 'Ο σχολιαστής τοῦ Σαίξπηρ Γεώργιος Μπράνδες ἐπιθεωρεῖ οὕτως εἰπεῖν τὰς «ἀρχαιοελληνικὰς μορφὰς εἰς τὴν σύγχρονον ποίησιν». Παρατηρεῖται μεγίστη τάσις ἐπιστροφῆς πρὸς τὴν ἀρχαιότητα, προσπάθεια ὅπως γίνῃ νοητὴ καὶ αἰσθητὴ ἡ ἀρχαία ὠραιότης.

Ἄλλ' οἱ ταῦτα ἐνεργοῦντες λησμονοῦν ὅτι διὰ νὰ παραγάγουν τὴν δέουσαν ἐντύπωσιν ἐπὶ τοῦ συγχρόνου κοινου τὰ ἀριστουργήματα τῆς ἀρχαίας μουσῆς,

πρέπει νὰ τροποποιηθοῦν ἀναλόγως πρὸς τὰς χρόνους ἀξιώσεις. Ἡ «Ἰφιγένεια» τοῦ Ζάν Μωραὶ κατὰ τὸν ἀρθρογράφον δὲν ἐπέτυχε δι' αὐτὸν λόγον.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ

«ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ» (Βερολίνον). — 'Ο Κάρολος Λέστερ ἐκθέτει ἀμειλίκτως τὴν γερμανικὴν ἀθλιότητα. Κατ' αὐτὸν οὐδέποτε ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς καταστρεπτικῆς μάχης τῆς Γένας ἢ Πρωσίας εἶδε τόσον ἀναξίαν καὶ ἀνικανὸν διπλωματίαν. Καὶ ὅπερ φρικώδες ἢ ἀδιαφορία τοῦ ἔθνους περὶ τῆς τύχης του. Κατ' αὐτὸν ὁ γαλλικὸς καὶ ἀγγλικὸς τύπος εἶνε μᾶλλον συνδεδεμένος μὲ τὸν τύπον του.

ΑΙ ΨΗΦΟΙ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

«ΝΕΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ» (Σικάγον). — Μέγα ἀρθρον τοῦ Ἐδουάρδου Λίγκολν ἀπασχολεῖ τὸ ζήτημα τῆς γυναικείας ψήφου. Κατὰ τὸν ἀρθρογράφον, ἡ ἀνάμιξις τῆς γυναικὸς δὲν εἶνε ὁμολογουμένως εὐεργετικὴ μόνον ὅμως εἰς τὴν κοινωνίαν ἐκείνην ἣτις ἐλευθέρᾳ παντὸς δεσμοῦ προλήψεων καὶ δεισιδαιμονίας δύναται νὰ δεχθῆ τὴν συνεργασίαν τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ ἀνδρὸς ἐν ἴσῃ μοίρᾳ καὶ ἐπὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων. Πᾶσα ἄλλη ἀπόπειρα περὶ τῆς γυναικείας ψήφου ἀποτελεῖ οὐτοπίαν, διότι χαλαροῦνται οἱ παλαιοὶ κοινωνικοὶ δεσμοὶ πολὺ πρὶν ἢ σφυρηλατηθοῦν οἱ ἀπαραίτητοι νέοι.

ΟΙ ΟΝΑΓΡΟΙ

«ΚΑΘΡΕΠΤΗΣ» (Φιλαδέλφεια). — 'Ο κτηνηγῆς Ριχάρδος Ἑρτζελ δημοσιεύει μακρὰν πραγματείαν περὶ τῆς καλλιτεργείας τοῦ γένους τῶν ὀναγρῶν τῶν ὁποίων φαίνεται ἡ δύναμις καὶ ἡ ἀντοχὴ εἶνε παρομιώδης. Κατ' αὐτὸν εἰς ὄναγρος ἀρκεῖ διὰ νὰ σῶνται βάρους τὸ ὅποιον μετὰ βίας θὰ ἔσυρον δύο ἡμίονοι ἢ τρεῖς ἴπποι, πάντως δὲ ἐπὶ περισσοτέρας ὕρας. Οἱ ὄναγροι θέλουν μόνον καλὴν τροφήν διὰ νὰ συντηρήσουν καὶ ν' ἀνακτοῦν τὰ ὄσα χάνουν ἐκ τῆς δουλείας. Ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ γένους τούτου κατὰ τὸν κ. Ἑρτζελ θὰ εἶνε ἐμπορικῶς χρησιμωτάτη.

ΟΙ ΑΦΟΡΙΣΜΟΙ

«ΩΚΕΑΝΙΑ» (Μελβούρνη). — 'Ο κ. Γάστον Ἀζάπ ἀφιερῶν μακρὰν μελέτην εἰς τὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς τύχης τῶν λαῶν τῶν ἀφορισμῶν ἐν γένει, καὶ τοῦ θεοῦ ὅπερ οἱ ἀμόρφωτοι λαοὶ ἔχουσι πρὸς τὸ θεῖον.

Κατ' αὐτὸν ὁ ἐκφυλισμὸς ἐνὸς λαοῦ ἀρχίζει ἀπὸ τῆς παιδείσεως αὐτοῦ. Παύει ἡ τυφλὴ ἀφοσίωσις καὶ ἡ πίστις. Ἀρχίζει ὁ ἀτομισμὸς ὅστις τὰ πάντα καταρρίπτει. Οὐδαμῶς παρατηρεῖται ἐνότης, οὐδαμῶς συνοχή. 'Ο λαὸς οὕτως δὲν εἶνε ἰσχυρὸς δὲν εἶνε ρωμαλέος. Κατ' αὐτὸν ὁ θάνατος ἐνὸς ἔθνους ἀρχίζει ἀπὸ ἀρχίσει καὶ ἡ εἰρωνεία πρὸς οἰονδήποτε ἀφορισμὸν ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀπορρέοντα.

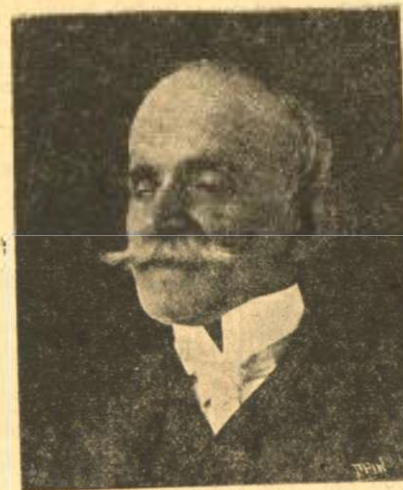
ΕΝΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

ΣΑΙΞΠΗΡ

ΤΙΜΩΝ Ο ΑΘΗΝΑΙΟΣ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ Μ. Ν. ΔΑΜΗΡΑΛΗ

Ὁ κ. Μιχαὴλ Ν. Δαμηράλης

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

ΤΙΜΩΝ Ο ΑΘΗΝΑΙΟΣ
ΛΟΥΚΙΟΣ, ΛΟΥΚΑΛΟΣ, ΣΕΜΠΡΟΝΙΟΣ κόλακες
ΒΕΝΤΙΔΙΟΣ, εἰς ἐκ τῶν ψευδῶν φίλων τοῦ Τιμῶνος
ΑΔΚΙΒΙΑΔΗΣ, στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων
ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ, ἀγροῖκος φιλόσοφος
ΦΛΑΒΙΟΣ, ἐπιστάτης τοῦ Τιμῶνος
ΠΟΙΗΤΗΣ, ΖΩΓΡΑΦΟΣ, ΑΔΑΜΑΝΤΟΠΩΛΗΣ καὶ
ΕΜΠΟΡΟΣ
ΓΕΡΩΝ ΑΘΗΝΑΙΟΣ

ΦΛΑΜΙΝΙΟΣ, ΛΟΥΚΙΑΙΟΣ, ΣΕΡΒΙΔΙΟΣ, ὑπηρέται
τοῦ Τιμῶνος
ΚΑΦΙΣ, ΦΙΛΩΤΑΣ, ΟΡΤΕΝΣΙΟΣ, ΤΙΤΟΣ καὶ
ἌΛΛΟΙ
Εἰς ΑΚΟΛΟΥΘΟΣ, εἰς ΤΡΕΛΛΟΣ. Τρεῖς ΕΝΟΙ
ΦΡΥΓΗ, ΤΙΜΑΝΔΡΑ, ἐρωμέναι τοῦ Ἀλκιβιάδου
ΕΡΩΣ καὶ τινες ΠΡΟΣΩΠΙΑΦΟΡΟΙ
Διάφοροι ἄρχοντες, γεροντοιστάι, ἀξιωματικοὶ, στρατιῶ-
ται, κλέπται καὶ ὑπηρέται.

Ἡ σκηνὴ ἐν Ἀθήναις καὶ εἰς τὸ πλησιόχωρον δάσος
Τετάρτη π. Χ. ἑκατονταετηρίδος

ΜΙΧΑΗΛ Ν. ΔΑΜΗΡΑΛΗ

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ «ΤΙΜΩΝΟΣ ΤΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ»

Τὸ κείμενον «Τίμωνος τοῦ Ἀθηναίου» ὡς περιήλθεν ἡμῖν εἶνε λίαν ἐφθαρμένον, ὥστε, ὄχι μόνον ἀπὸ σκη- νῆς εἰς σκηνήν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ σελίδος εἰς σελίδα ὑπάρ- χουσιν οὐσιώδεις διαφοραὶ τοῦ ὕφους καὶ τοῦ ἐν γένει πνεύματος τῆς τραγωδίας. Εἶνε δὲ αὐταὶ τόσον μεγάλαί, ὥστε ἀποκλείεται πᾶσα πιθανότης συγγραφῆς τοῦ ἔργου ὑπὸ μιᾶς καὶ μόνῃς χειρὸς.

Τὸ νῆμα τῆς ἱστορίας διακόπτεται πολλάκις καθ' ὁλοκληρίαν, παρουσιάζονται δὲ περιστατικὰ (ἢ ὑπαι- νιγμοὶ πρὸς αὐτὰ), εἰς τὰ ὁποῖα ὁ ἀναγνώστης δὲν εἶνε παρεσκευασμένος. Τὸ πλεῖστον μέρος τῆς σι- χουργίας εἶνε καθαρῶς Σαίξπηρειον καὶ περιέχει τὸν πλοῦτον τῶν σκέψεων τὸν χαρακτηρίζοντα τὴν περίο- δον ἐκείνην τοῦ βίου του, ἀλλὰ τὰ λοιπὰ μέρη εἶνε ἄνευ συνοχῆς γεγραμμένα ἀμελῶς καὶ μονότονα. Ὁ πεζὸς ἰδίως διάλογος εἶνε παράφωτος ὡς ἐκ τῆς μα- κρᾶς καὶ ἐπιδεικτικῆς φρασεολογίας ἐν μέσῳ σκηνῶν αἰτινες ἄλλως εἶνε νευρώδεις καὶ πυκναί. Οἱ Σαίξπη- ρισταὶ πάντες συμφωνοῦσιν ὅτι «Τίμων ὁ Ἀθηναῖος» ὁ- πως καὶ ὁ «Περικλῆς» ἐγράφη ἐν μέρει μόνον ὑπὸ τοῦ μεγάλου τραγικοῦ. Ὁ βίος τοῦ Τίμωνος τοῦ Ἀθη- ναίου ἐδημοσιεύθη κατὰ πρῶτον ἐν τῇ παλαιᾷ ἐκδό- σει τοῦ 1623.

Ὁ Σαίξπηρ εὔρε τὴν ὕλην τοῦ Τίμωνος ἀναγινώ- σκων τὸν Ἀντώνιον καὶ τὴν Κλεοπάτραν.

Ἐν τῇ Πλουτάρχῳ (Βίος Ἀντωνίου) ὑπάρχει σύν- τομος σκιαγραφία τοῦ Τίμωνος καὶ τῆς μισανθρωπίας του, τῶν σχέσεών του μετὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ τοῦ κυνικοῦ Ἀπημάντου, τοῦ ἀνεκδότου τῆς συκῆς καὶ τῶν δύο ἐπιταφίων. Προφανῶς ἡ ὑπόθεσις ἔλκυσε τὴν προσοχὴν τοῦ Σαίξπηρ, ὡς οὐσα ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τεταραγμένην ψυχικὴν αὐ- τοῦ διάθεσιν. Παρασυρθεὶς ἐκ τῆς ὑποθέσεως ἀνέγνω, ὅπως φαίνεται, «Τίμωνα τὸν Μισάνθρωπον» τοῦ Λου- κκιανοῦ περιέχοντα πολλὰ γεγονότα συμπληροῦντα τὴν ἱστορίαν, καὶ ἐξ ὧν παρέλαβε τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ θησαυροῦ, τὴν ἐπάνοδον τῶν παρασίτων φίλων καὶ τὸν πρὸς αὐτοὺς περιφρονητικὸν τρόπον τοῦ Τίμο- νος. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ Σαίξπηρ εὔρεν ὄλας ταύτας τὰς λεπτομερείας ἐν παλαιῷ τινι δράματι τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως. Κατὰ τὸ 1842 ὁ Dyce ἐδημοσι- ευσε χειρόγραφον παλαιᾶς τραγωδίας τοῦ Τίμωνος, ἣν ὁ Stavens θεωρεῖ ὡς γραφείσαν κατὰ τὸ 1600 πε- ρίπου. Φαίνεται γραφείσα διὰ Ἀκαδημαϊκὸν τινὰ κύ-

κλον ἐν αὐτῇ εὐρίσκομεν τὸν πιστὸν ἐπιστάτην καὶ τὸ τελευταῖον συμπόσιον, δι' οὗ περατοῦται ἡ τρίτη πράξις. Ἐν τῷ παλαιότερῳ δράματι, ἀντὶ θερμοῦ ὁ- δατος, ὁ Τίμων ρίπτει ἐπὶ τῶν συνδαιτημόνων λίθους, οἵτινες ἐχρωματίσθησαν οὕτως ὥστε νὰ ὁμοιάζωσι πρὸς ἀγγινάρας. Ἀποσπάσματα τοῦ χωρίου τούτου εὐρηγνται ἴσως εἰς τοὺς ἐπομένους στίχους τοῦ Σαίξ- πηρειοῦ δράματος:

«ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΑΡΧΩΝ.— Ὁ Ἄρχων Τίμων ἐτρέλ- λάθη.

ΤΡΙΤΟΣ ΑΡΧΩΝ.— Τὸ αἰσθάνομαι ἐπὶ τῆς ράχεώς μου.

ΤΕΤΑΡΤΟΣ ΑΡΧΩΝ.— Τὴν μίαν ἡμέραν μᾶς δίδει ἀδάμαντας καὶ τὴν ἄλλην μᾶς λιθοβολεῖ».

Ἐν τῷ ἀρχαίῳ δράματι, ὁ Τίμων ὅταν ἀνακαλύ- πτη τὸν θησαυρὸν καὶ ἡ ἀπιστος ἐρωμένη καὶ οἱ φίλοι του συρρέωσι πάλιν περὶ αὐτὸν, τοὺς ἀπώθει κράζων.

— «Διατί με ἐνοχλεῖτε ἀχρεῖοι; Ἐπικαλοῦμαι τὴν μαρτυρίαν τῶν θεῶν ὅτι ἀποστρέφομαι τὸν τίτλον τοῦ φίλου, τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ συντρόφου. Καταρῶμαι τὸν ἄερα τὸν ὁποῖον ἀναπνέετε καὶ δευλόσομαι νὰ ἀνα- πνεύσω αὐτόν».

Καὶ ἀφελῶς μεταβάλλει διάθεσιν ἐν τῷ ἐπιλόγῳ:

— «Τώρα εἶμαι μόνος, ἔφυγαν ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἀ- χρεῖοι. Τί εἶνε αὐτοὶ: Αἰσθάνομαι ὅτι αἰφνιδίως, ἡ μα- νία μου πραῦνεται, ἡ καρδία μου καθίσταται τρυφερο- τέρα καὶ ἀποβάλλει τὸ μίσός της».

Καὶ περατοῦται δι' ἀφελεστεράς αἰτήσεως ἐπιδο- κιμαστικῆς.

— Ἄς κροτήσουν ζωηρῶς φιλικαὶ χεῖρες, παρακα- νοῦσαι τὸν Τίμωνα νὰ πορευθῆ εἰς τὴν πόλιν».

Οὐδεμίαν ἀπόδειξιν ἔχομεν ὅτι ὁ Σαίξπηρ ἐγίνω- σκε τὸ ἔργον τοῦτο.

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μετεχειρίσθη ἄλλο σύγ- χρονον δράμα ἐκ τοῦ δραματολογίου τοῦ θεάτρου, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀποτύχει κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ μορ- φὴν καὶ τὸ ὁποῖον κατὰ παρακίνησιν τοῦ θιάσου εἰς ὃν ἀνήκεν ὁ ποιητὴς καὶ ἐξ ἰδίας ἴσως πρωτοβουλίας διερρῦθησεν.

Ἐν τούτοις δὲν διερρῦθίσθη τόσον ὥστε νὰ θεω- ρῶμεν αὐτὸ ὡς ἀποκλειστικῶς ἔργον τοῦ Σαίξπηρ. Ὑπάρχουσι πολλὰ ἴχνη ἄλλης ἀσθενεστεράς χειρὸς,

ὡς τὸν ὅμοιον ὅμως λυρικὸν καὶ ἰσχυρὸν πάθος εἶνε κα- τὰ Σαίξπηρειον.

Ὁ θεωρία ἐξεφράσθησεν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου

Ἄλλο Φλέυ πειρᾶται νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ ἀρχικὴ

ἦτο τοῦ Σαίξπηρ, ἀλλ' ὅτι ἀσθενεστερά χεῖρ

ἔβαλεν αὐτὸ χάριν τῆς σκηνῆς. Ὁ Φλέυ ἐξελέξατο

τὰ ἀναμφισβητήτως Σαίξπηρεια χωρία καὶ τὰ ἐ-

ποσείσεν ὡς ἰδιαίτερον δράμα, ἰσχυριζόμενος ὅτι

μόνον περιείχον ταῦτα πᾶν τὸ ἀξιὸν λόγου, ἀλλ'

τὰ παραλειφθέντα χωρία οὐδόλως συντέεινον

τὴν κατανόησιν τῆς τραγωδίας του. Ὁ Σουὶνπερν

ὁμοίως συμφωνεῖ πρὸς τὸν Φλέυ παραδέχεται

ὅτι ὁ Σαίξπηρ δὲν μετεχειρίσθη ἄλλο ἔργον

συγγραφῆν τοῦ ἰδιοῦ του. Ἡ ἀρχικὴ αὐτοῦ

ἦτο ὅτι ἡ συγγραφή «Τίμωνος τοῦ Ἀθηναίου»

ἦτο διακοπῆ ὡς ἐκ τοῦ προώρου θανάτου τοῦ ποιη-

τοῦ ἀλλὰ βραδύτερον παρεδέχετο μᾶλλον ὅτι ὁ ποιη-

τὴς ἀποῦ εἰργάσθη ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐπὶ τινα

χρόνον, τὸ ἐγκατέλειπεν ὡς μὴ κατάλληλον πρὸς δρα-

ματοποίησιν. Ὁ Σουὶνπερν δὲν ὑποτιμᾷ τὸ ἔργον τοῦ

Σαίξπηρ ἕνεκα τοῦ λόγου τούτου, ἀλλὰ παρατηρεῖ

ὅτι ἂν ὁ Ἰουδενάλης ἦτο πεπρωτισμένος

καὶ τῆς ἐμπνεύσεως τοῦ Αἰσχύλου θὰ ἔγραφεν ἴσως

τὴν τραγωδίαν καθ' ὅλα ὁμοιάζουσαν τὴν τετάρτην πράξιν

τοῦ δράματος.

Ὁ Σίμφων καὶ ὁ Νάιτ ἐξεφράσαν πρῶτοι τὴν

ἰδέαν ὅτι ὁ Σαίξπηρ ἐποίησατο χρῆσιν παλαιότερου

ἔργου, ἐν μέρει μόνον διασκευασθέντος ὑπ' αὐτοῦ,

καὶ αὐτὸς ἀφῆκε τὰ λοιπὰ μέρη ἐν τῇ ἀπειροκάλῳ

στυτικῇ ἡλικίαν καὶ εἰς τὰς θυγατέρας του· ἀλλ' ὁ Τίμων παραχωρεῖ καθ' ἑκάστην χρήματα καὶ κοσμή- ματα πρὸς πάντας ἀδικροῦς.

Ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ δράματος χωρὶς νὰ φαίνεται ἀ- γαπῶν τὴν προσωπικὴν πολυτέλειαν, ζῆ βίον τόσον ἡδουπαθῆ ὡς ἂν θὰ ἔζη εἰς Μαικήνας. Καλλιτέχνη καὶ ἔμποροι συρρέουσι παρὰ τῷ γενναιοδώρῳ αὐτῶν προ- στατῆ ὅστις πληρῶναι εἰς αὐτοὺς πλεόστερα τῶν ζητου- μένων. Χορὸς συκοφαντῶν περιστοχίζει αὐτὸν νυχθη- μερόν. Οὐδόλως προσέχει εἰς τοὺς λόγους τοῦ πιστοῦ ἐ- πιστάτου, ὅστις λέγει πρὸς αὐτὸν ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ διαρκέσῃ πολὺ ὁ σπάταλος οὗτος βίος. Τόσον ὀλίγον ταράσσεται ἐκ τῆς ἐξαντλήσεως τῶν χρηματοκιβωτίων του ὅσον ἐὰν ἔζη ἐν κοινῶν σοσιαλιστῶν καὶ εἶχεν εἰς τὴν διάθεσίν των τὸν δημόσιον θησαυρὸν. Τέλος τὸ ρεῦμα τῆς τύχης μεταβάλλεται, τὸ ταμείον του κε- νοῦται, ἀδυνατεῖ νὰ τοῦ προμηθεύῃ χρήματα πρὸς σπατάλην καὶ ὁ Τίμων ἀναγκάζεται νὰ δανεισθῆ παρ' ἄλλων. Σχεδὸν πρὶν ἢ διαδοθῆ ἡ φήμη τῆς κατα- στροφῆς του, λογαριασμοὶ διάφοροι ἀποστέλλονται σωρηδὸν πρὸς αὐτὸν, καὶ οἱ χθὲς φίλοι του, νῦν δὲ ἀνυπόμονοι πιστωταὶ του, ζητοῦσι παρ' αὐτοῦ τὰ χρήματά των. Οἱ πρῶτον φίλοι του ἀρνοῦνται τώρα νὰ τῷ δανείσωσι χρήματα. Ὡς λόγον τῆς ἀρνήσεως προβάλλει ὁ εἰς τὴν πενίαν του, ὁ δὲ ἕτερος προσ- ποιεῖται ὅτι προσεβλήθη, διότι δὲν ἀπετάθη πρὸς αὐ- τὸν πρῶτον καὶ ὁ τρίτος ἀρνεῖται νὰ δανείσῃ καὶ ἐ- λάχιστον μέρος τῶν χρηματικῶν ποσῶν ἅτινα πρὸ μικροῦ ἔτι εἶχε γενναιοδώρως δώσει πρὸς αὐτὸν ὁ Τίμων.

Μέχρι τοῦδε ὁ Τίμων εἶχεν εὐνοηθῆ ὑπὸ τῆς τύ- χης, ἀλλὰ τώρα ἡ ἀληθὴς φύσις τοῦ ἀνθρώπου ἀπο- καλύπτεται εἰς αὐτὸν, ὅπως εἰς τὸν Χάμητ καὶ τὸν Βασιλέα Λήρ. Ὅπως συνέβη καὶ εἰς ἐκείνους οὕτω νῦν καὶ εἰς τὸν Τίμωνα, ἀλλὰ μετὰ μείζονος πικρίας καὶ τραγυτήτος. Ἡ προτέρα αὐτοῦ ἀγαθότης καὶ ἡ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἐμπιστοσύνη ἀντικαθίστανται ὑπὸ παραφόρου ἀπαισιοδοξίας. Ἐπιθυμῶν νὰ δείξῃ ἀπα- σαν τὴν περιφρόνησιν ἣν πρὸς τοὺς κιδηλοὺς φίλους του αἰσθάνεται, προσκαλεῖ αὐτοὺς εἰς συμπόσιον, οὗτο: δὲ ὑποθέτοντες ὅτι ἀνέκτησε τὰ πλοῦτη του προσπα- θοῦν νὰ δικαιολογήσουν τὴν τελευταίαν πρὸς αὐτὸν διαγωγὴν των.

Πολυτελὴς τράπεζα εἶνε ἐστρωμένη ἀλλὰ τὰ κε- καλυμμένα πινάκια περιέχουσι μόνον θερμὸν ὕδωρ, ὅπερ ὁ Τίμων ρίπτει περιφρονητικῶς ἐπὶ τοῦ προσώπου τῶν συνδαιτημόνων. Ἀποφεύγων πᾶσαν μετὰ τῶν ἀνθρώπων κοινωνίαν καταφεύγει εἰς τὰ δάση ἵνα ζήσῃ τὸν μονήρη τοῦ Στωϊκοῦ βίον. Ἡ κατὰ τὸ ἥμισυ ἀ- στεία ἀπομόνωσις τοῦ Ἰακώδου ἐν τῇ κωμωδίᾳ «Ὁ ὡς ἀγαπᾷς» τελεῖται ἐνταῦθα ἐν πάσῃ σπουδαί- οντι.

Δὲν διήρκεσε πολὺ ἡ πενία τοῦ, διότι εὐθύς ὡς ἤρχισε νὰ σκέπτεται πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν ριζῶν δι' ὧν ἐτρέφετο, ἀνεκάλυψε θησαυρὸν κεκρυμμένον ἐντὸς τῆς γῆς. Ἀντιθέτως πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ Λουκιανοῦ εἰκονιζόμενον μισάνθρωπον, ὅστις χαίρει ἐπὶ τῇ ἀποκτήσει χυσοῦ διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἐξασφαλίσῃ βίον ἀμέριμνον, ὁ Τίμων τοῦ Σαίξπηρ ἀηδιάζει ἐπὶ τῇ θῆξ τοῦ πλοῦτου αὐτοῦ. Οὔτε προσέχει εἰς τὴν ἱκανοποίησιν ἧς ἔτυχε παρὰ τῶν συμπολιτῶν του. Τόσον δὲ ἀργὰ μανθάνομεν διὰ τὸν Τίμων ὑπῆρξε ποτὲ στρατηγὸς ἱκανός, μεγάλας προσενεγκῶν ὑπηρεσίας εἰς τὴν πατρίδα, ὥστε δὲν δυνάμεθα σχεδὸν νὰ τὸ πιστεύσωμεν.

Τὴν ἰδιότητα ταύτην τοῦ χαρακτήρος παρέλαβεν ἐκ τοῦ Λουκιανοῦ, ὁ δὲ χαρακτήρ τοῦ ἐν πολυτελείᾳ ζῶντος Μακίηνα θὰ εἶχε πλεονέτερον ἐνδιαφέρον καὶ θὰ ἦτο εὐγενέστερος ἐὰν τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦτον ἐδίελομεν ἐξ ἀρχῆς τοῦ δράματος. Ἐν τούτοις ἡ Γερουσία φοδουμένη τὸν πόλεμόν προσφέρει εἰς τὸν Τίμωνα τὴν ἀρχηγίαν, ἀλλ' οὗτος ἀπορρίπτει ὑπερφάνως τὰς προτάσεις αἱς ὑποβάλλουσιν εἰς αὐτὸν οἱ πολυτελεῶς ἐνδεδυμένοι ἄθλιοι τοκογλύφοι, καὶ οὐδὲ ἡ ἀφοσίωσις τοῦ πιστοῦ αὐτοῦ ἐπιστάτου δύναται νὰ πρᾶνῃ αὐτόν. Καταρᾶται πάντας καὶ πάντα καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὸ ὑπόγειόν του ἵνα ἀποθάνῃ ἐκεῖ.

Μολονότι πολλὰ στοιχεῖα τοῦ δράματος δὲν εἶνε Σαίξπηρεια, οὐχ ἦττον ἡ μεγαλοφυΐα του καὶ ἡ χεῖρ τοῦ ἀριστοτέχνου διέπυσε τὸ ὄλον καὶ εἶνε εὐκολον νὰ ἐννοήσωμεν πῶς τὸ ἔργον τοῦτο ἀνεπτύχθη ἐξ ἄλλου πρυγενεστέρου καὶ νὰ καθορίσωμεν τὴν μεταξὺ τῶν δύο ἔργων ὑφισταμένην συνάφειαν. Ὅταν ὁ Κοριολανὸς ἐξοργίζεται ἐνεκα τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγνωμοσύνης τοῦ ὄχλου, συμμαχεῖ μετὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς χώρας καὶ προσβάλλει τὴν γενέθλιον πόλιν· ὅταν ὁ Κίμων πίπτῃ θύμα τῆς ἀγνωμοσύνης ἐκείνων οὓς εἶχεν εὐεργετήσει, περιλαμβάνει ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον γένος ἢ ἀντίθεσις εἶνε ζωηροτάτη καὶ διδακτικῆ. Ἡ ἀπελπισία τοῦ Κοριολανοῦ ὠθεῖ αὐτὸν πρὸς δρᾶσιν καὶ πρὸς ἀνάληψιν τῆς ἀρχηγίας στρατοῦ ὀλοκλήρου. Ἐνῶ ἡ τοῦ Τίμωνος εἶνε φύσεως παθητικῆς, καταρᾶται ἀπλῶς καὶ ἀποφεύγει τὸ ἀνθρώπινον γένος. Μόνον μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ θησαυροῦ ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν νὰ μεταχειρισθῇ τὸν πλοῦτόν του πρὸς διαφθοράν, καὶ τὸ μίσος του λαμβάνει τότε πρακτικώτερον μορφήν. Ἡ ἀντίθεσις αὕτη δὲν ἦτο στοιχεῖον τοῦ δράματος· εἶνε ἐπινόησις τοῦ ποιητοῦ.

Ἄπαντα ἢ συμπεριφορὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου θαίνει ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν τοῦ Κοριολανοῦ, καὶ ἐνταῦθα πάλιν ἡ σχέσις μεταξὺ τῶν δραμάτων εἶνε καταφανής. Ἐν τῷ «Βίῳ τοῦ Ἀντωνίου» τοῦ Πλουτάρχου ὃν ἀνέγνω ὁ Σαίξπηρ ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Morth γενομένη μεταφράσει, εὗρε σύντομον ἀφήγησιν περὶ τῶν με-

ταξὺ Τίμωνος καὶ Ἀλκιβιάδου σχέσεων ὡς καὶ ἔρα-
χειαν περιγραφῆν τῆς εὐμενοῦς πρὸς τὸν στρατηγὸν
διαθέσεως τοῦ Τίμωνος, ἕνεκα τῆς συμφορᾶς ἣν
προέβλεπεν δι' ἧς ἔβλεπεν οὗτος προξενήσει εἰς τοὺς Ἀ-
θηναίους. Τὸ ὄνομα τοῦ Ἀλκιβιάδου δὲν ὑπενηθύνει
εἰς τὸν Σαίξπηρ, ὡς ὑπομνήσκαι· εἰς ἡμᾶς τὴν ἐ-
δοξότεραν περίοδον τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Ἐ-
τοὺς Ἑλληνας δίδει συνήθως ὀνόματα λατινικά, ὡς
Fruvius, Lucius Servilius.

Οὔτε παρουσιάζεται εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἡ ἀμ-
μητος λεπτότης, τὸ θέλημα τρον, ἡ ἀσασία καὶ ὁ ἀ-
περίσκεπτος βίος τοῦ Ἀθηναίου εὐπατρίδου. Ἀν-
γνω ἴσως τὴν ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου γενομένην σύγ-
κρισιν μεταξὺ Ἀλκιβιάδου καὶ Κοριολανοῦ, ἐν ἣ ὁ
Ἕλληνας καὶ ὁ Ῥωμαῖος στρατηγὸς θεωροῦνται ὡς ἰ-
σογενεῖς. Διὰ τὸν Σαίξπηρ ὁ Ἀλκιβιάδης ἦτο ἀπλῶς
στρατιώτης καὶ ἀρχηγός. Ἐνεκα τοῦ λόγου τούτου ἡ
πρὸς τὸν Τίμωνα σχέσις του εἶνε τοιαύτη, ὅσα ἡ τοῦ
Fortinbra πρὸς τὸν Hamlet.

Ὅταν ὁ Τίμων ἐκφράζει τὸ μίσος του ὁ Ἀλκιβιά-
δης ὀπλίζεται, καὶ ὅταν ὁ Τίμων καταρᾶται ἀδιακρί-
τως, ὁ Ἀλκιβιάδης τιμωρεῖ αὐστηρῶς ἀλλ' ἐσκεμμέ-
ως. Δὲν καταδαφίζει τὰ τείχη τῆς πόλεως, οὐτε
ἀποδεκατίζει τοὺς πολίτας, ὅπως προσκαλεῖται νὰ
πράξῃ, ζητεῖ μόνον νὰ ἐκδικηθῇ τοὺς προσωπικοὺς
του ἐχθροὺς καὶ πάντας ἐκείνους οὓς θεωρεῖ ἐνόχους.
Ἄλλ' ὁ Τίμων ὅπως ὁ Χάμλετ γενικεύει τὴν πικρὰν
πεῖραν ἣν ἔλαβε, καὶ ἀποστρέφεται πᾶν ὅ,τι ἔχει μορ-
φήν καὶ ὄνομα ἀνθρώπου.

Ὅταν αἱ Ἀθηναῖαι ἰκετεύουσιν αὐτὸν νὰ λάβῃ
τὴν ἀρχηγίαν καὶ νὰ σώσῃ τὴν πόλιν ἐκ τῆς μανίας
τοῦ Ἀλκιβιάδου φαίνεται ψυχρότερος καὶ σκληρότε-
ρος, ἑκατοντάκις δὲ ἀμειλικτότερος τοῦ Κοριολανοῦ
ὅστις ἐπὶ τέλους ὑπήκουεν εἰς παρακλήσεις, ἡ καὶ τοῦ
Ἀλκιβιάδου ὅστις ἱκανοποιεῖται δι' ἀπλῆς ἐκδική-
σεως, ἐν ᾗ ἡ πρὸς τὸν βίον ἀποστραφῆ καὶ τὸ πρὸς
τὸ ἀνθρώπινον γένος μίσος τοῦ Τίμωνος εἶνε ἀμετά-
βλητα.

Ὅταν ὁ ποιητὴς ἔγραψε τὸ ἔργον τοῦτο ὅπως καὶ
τὸν Κοριολανόν, εὗρίσκετο ἀναμφιβόλως ἐν ψυχρῇ
διαθέσει τοιαύτη ἧτις ὠθεῖ αὐτὸν νὰ ἐνδιατρίψῃ μᾶλλον
περὶ τὴν μηδαμινότητα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἢ ν' ἀ-
φεθῇ εἰς τὸ ρεῦμα τῆς φαντασίας του. Ἡ δὲ ἐμπνευσις
του ἐνταῦθα εἶναι ἀκόμη ὀλιγωτέρα ἢ ἐν τῷ Κοριο-
λανῷ. Ἡ πλοκὴ εἶναι ὄχι μόνον ἀπλή ἀλλὰ καὶ περι-
ρισμένη, ἀρμόζουσα μᾶλλον εἰς διδακτικὸν πᾶσιμα
ἢ εἰς δρᾶμα. Οἱ πλείστοι τῶν χαρακτήρων εἶνε
μᾶλλον ἀφηρημένοι ἀντιπρόσωποι τῆς τάξεως ἢ τοῦ
ἐπαγγέλματος των, ὡς ὁ ποιητὴς, ὁ ζωγράφος, οἱ ὑπη-
ρέται, οἱ ψευδεῖς φίλοι, οἱ κλόακες, οἱ πιστωταὶ καὶ
ἐρωμένοι. Χρησιμεύουν μόνον πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ κυ-
ρίου προσώπου ἢ μᾶλλον πρὸς ἐπαύξησιν λυρικοῦ πά-

πικρίας, περιφρονήσεως καὶ ὀδύνης. Ἐν τῇ
τοῦ ποιητοῦ γενομένη περιγραφῇ τοῦ ἔργου του
τὴν πρώτην σκηνὴν τοῦ δράματος ὁ Σαίξπηρ κα-
ταρᾶ τὸ σχέδιόν του μετὰ ἀσυνήθους ἀκριβείας.

Ἐπὶ τὸ κατεργασμένον τοῦτο ἔργον ζωγραφίζω
τὸν ὁποῖον ὁ κόσμος οὗτος περιποιεῖται καὶ
ἀπευθεῖ καθ' ὑπερβολήν... Διὰ τῆς μεγάλης αὐτοῦ
προουσίας καὶ τῆς ἀγαθῆς του φύσεως ὑποδουλῶνει
κατακτᾷ τὴν ἀγάπην πάντων.

Ἀποκαλύπτει μίαν ἀλληγορίαν καθ' ἣν ἡ Τύχη
παρουσιάζεται ἐνθρονησμένη ἐπὶ ὑψηλοῦ καὶ ὠραίου
τόπου ἐκ τῶν ὑπερῶν τοῦ ὁποῖου ἀνθρώποι πάσης
ἐξέως ἀγωνίζονται νὰ ἀναβοῦν ἐπ' αὐτοῦ ἵνα βελτιώ-
σῃ τὴν τύχην των. Μεταξὺ ὄλων αὐτῶν ὧν οἱ ὀ-
φθαλμοὶ εἶνε ἐστραμμένοι· ἐπὶ τῆς κυριάρχου Δεσποί-
νης, εἰκονίζει ἕνα ἔχοντα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἄρ-
χοντος Τίμωνος, πρὸς ὃν ἡ Τύχη νεύει διὰ τῆς ἀλα-
στορίας χειρὸς τῆς νὰ μεταβῇ πρὸς αὐτὴν καὶ οὐ-
δὲ ἢ παροῦσα εὐτυχία μεταβάλλει καὶ αὐτοὺς τοὺς
ἐπιπάλους, εἰς δούλους καὶ ὑπηρέτας.

Ὁ ζωγράφος παρατηρεῖ ὀρθῶς ὅτι ἡ ἀλληγορία
τοῦ λόγου καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῦ τύχης ἡ δύνατο νὰ ἐκ-
καθῆ ἐπίσης καλῶς, δι' εἰκόνας ὡς καὶ διὰ ποιήμα-
τος, ἀλλ' ὁ ποιητὴς ἐξακολουθεῖ.

Ὅταν ἡ τύχη ἐν τῇ ἀσασίᾳ τῆς καταρρίπτῃ τὸν
ἐνδοξοῦμένον τῆς, πάντες οἱ ἀπ' αὐτοῦ ἐξαρτώμε-
νοι, οἵτινες ἐμόχθουν νὰ ἀναβοῦν μετ' αὐτοῦ εἰς
τὴν καρυφὴν τοῦ ὄρου γονυκλινεῖς ἀκόμη καὶ ἔρ-
πυες, τὸν ἀφίνουν τώρα νὰ καταπέσῃ χωρὶς οὐδεὶς
ἐκ αὐτῶν νὰ τὸν παρακολουθήσῃ κατὰ τὴν πτώσιν.»

Ὁ Σαίξπηρ καθορίζει ἐνταῦθα τὸν σκοπὸν του τό-
κου τῆς «Σαπφούς» του, ἐν ἣ ἅπαντα ἡ ἐξέλιξις τῆς
ἡγήσεως συμβολίζεται εἰς τὴν ἀείποτε αὐξάνουσαν
ἐξέλιξιν, μεθ' ἧς ὁ ἦρωας ἀναβαίνει τὴν κλίμακα
κατ' ἄνω τὴν ἡρωϊδα εἰς τὴν ἀνωτάτην ὀροφὴν τῆς
ἐκείνῃ ἐν ἣ κατοικεῖ. Ἡ δυσθυμία τοῦ Σαίξπηρ κατα-
ρᾶται διὰ τῆς σαφούς ἐνδείξεως ὅτι ὁ ποιητὴς καὶ
ὁ ζωγράφος φαῦλοι ὄντες καὶ παράσιτοι, εἶνε οὐχ ἦτ-
τον τῶν ἀρίστων τοῦ ἐπαγγέλματός των, καὶ κατὰ
ἀνάγκην δὲν δύνανται νὰ προφασισθοῦν ὅτι εἶνε
παισῆ.

Χαρακτηριστικὸν τῆς ταπεινῆς ιδέας ἣν εἶχεν ὁ
ἡρωϊκὸς ποιητὴς περὶ τῶν συναδέλφων του, εἶνε
ἡ ἐπινοητὴς καταδικάζει· εὐγλώττως τὰ ἴδια αὐτοῦ
ἡρώματα. Ἐντεῦθεν ἡ ἐν τῇ τελευταίᾳ πράξει ἀνα-
φορὰ τοῦ Τίμωνος :

— Πρέπει κατ' ἀνάγκην νὰ διαδραματίσης καὶ σὺ
ἐπὶ πρόσωπον ἀχρεῖον εἰς τὸ ἰδικόν σου ἔργον
κατὰ τιμωρῆσιν ἄλλους διὰ τὰ ἰδικά σου σφάλ-
ματα.

Ἐν τῷ Τίμωνα, ὅπως καὶ ἐν τῷ Κοριολανῷ, ὁ Σαίξ-

πηρ ἐκφράζει τὰς ἰδίας αὐτοῦ σκέψεις καὶ αἰσθήματα
διὰ τῶν διαφόρων χαρακτήρων, ἦτοι τοῦ κυνικοῦ, τοῦ
ἐπικουρείου, τῶν ὑπηρέτων καὶ τῶν ξένων. Καὶ αὐτὸς
ὁ ἀσαστος ποιητὴς χρησιμεύει ὡς εἶδομεν ὡς εἰση-
γητὴς τῆς κυριαρχοῦσης ιδέας καὶ ὁ ἐντελὴς ἀστή-
μαντος ζωγράφος, λέγει εἰρωνικῶς. (Πράξις V Σκηνὴ I).

— Αἱ ὑποσχέσεις εἶνε συνήθεις σήμερον, ἀνοίγουν
τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς προσδοκίας, ἧτις φρονεῖται ὑπὸ
τῆς ἐκπληρώσεως, ἀλλ' ἐκτὸς τῶν κοινῶν καὶ χυδαίων
ἀνθρώπων, ἡ ἐκτέλεσις τῶν ὑποσχέσεων δὲν εἶνε
πλέον ἐν χρήσει. Τὸ ὑπόσχεσθαι εἶνε μᾶλλον εὐγε-
νὲς καὶ πολὺ τοῦ συρμοῦ, ἐν ᾗ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ὑπο-
σχέσεως εἶνε οὕτως εἰπεῖν ἐν εἶδος διαθήκης τοῦθ'
ἔπερ ἐλέγγει· μεγάλην ἔλλειψιν κρίσεως τοῦ κάμνον-
τος αὐτήν.

Τὴν ἐθιμοτυπίαν τὴν καλύπτουσαν δόλον καὶ ἀπά-
την ἀπεστρέφετο ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ὁ Σαίξπηρ. Ὁ Τί-
μων λέγει πρὸς τοὺς ξένους αὐτοῦ :

— Ὅχι ἄρχοντες, ἡ ἐθιμοταξία ἐπενοήθη διὰ νὰ
προσδίδῃ λάμπιν εἰς ἀσημάντους πράξεις, εἰς ψευδεῖς
φιλοφρονήσεις καὶ προσπεποιημένην ἀγαθότητα, ἧτις
μετανοεῖ πρὶν εἶναι ἐκδηλωθῆ. Ἄλλ' ἡ ἀληθὴς φιλία
δὲν ἔχει ἀνάγκην ἐθιμοτυπιῶν.

Μολονότι ὁ Ἀπήμκντος εἶνε ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον
τοῦ Τίμωνος, ἀγροῖκος ὅταν ἐκεῖνος εἶνε ἀδρὸς, γλίσ-
χρος ὅταν ἐκεῖνος εἶνε εὐγενής, οὐχ ἦττον κατὰ τὸν
πρῶτον αὐτοῦ μονόλογον ὁ κυνικὸς κρούει τὴν χορ-
δὴν τοῦ ὄλου ἔργου. (Πράξις I. Σκηνὴ II).

— Μεταβαλλόμεθα εἰς τρελλοὺς διὰ νὰ διασκεδά-
σωμεν, καὶ μετερχόμεθα πᾶσαν κολακείαν διὰ νὰ ἀπο-
γυμνώσωμεν τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς, τοὺς ὁποῖους μετα-
χειρίζομεθα μετὰ κακεντρεχείας καὶ φθόνου ὅταν γη-
ράσου. Τίς δὲν συκοφαντεῖ ἢ δὲν συκοφαντεῖται; Τίς
ἀποθνήσκων δὲν συνεπιφέρει εἰς τὸν τάφον καὶ τὴν
πρὸς αὐτὸν περιφρόνησιν τῶν φίλων;

Ὁ πρῶτος ξένος λέγει κατὰ τινα ὀμιλίαν, ἧς ἡ
μονοτονία δεικνύει ὅτι δὲν ἐγράφη καθ' ὄλα ὑπὸ τοῦ
Σαίξπηρ μολονότι διέσκεύασεν αὐτὴν εἰς τινα μέρη :

— Τίς δύναται νὰ ὀνομάσῃ φίλον του τὸν μετ' αὐ-
τοῦ συντρώγοντα; Διότι καθ' ὅσον ἐγὼ γνωρίζω, ὁ Τί-
μων ὑπῆρξεν ὡς πατήρ πρὸς τὸν κύριον τοῦτον ἔχων
διαρκῶς τὸ βαλάντιόν του εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ.

Ἐν τέλει, ὡς ὁ ὑπηρέτης τοῦ Καπιτωλίου ὅστις ἐπι-
δοκιμάζει τὴν φιλαυτίαν τοῦ Κοριολανοῦ, ὁ ὑπηρέτης
τοῦ Τίμωνος βλέπων ἀπορριπτομένην τὴν περὶ δα-
νειοῦ πρότασιν του λέγει :

— Ὁ διάβολος δὲν ἤξευρε τί ἔκαμνεν ὅταν ἐπλασε
τὸν ἀνθρώπον τόσον πανούργον, ἔδραψε τὸν ἑαυτὸν
του. Νομίζω δὲ ὅτι ἐπὶ τέλους διὰ τῆς πανουργίας του
ὁ ἀνθρώπος θὰ ἀπαλλαγῇ ἐκ τῆς διαβολικῆς δυνάμεως.
Πόσον ἐντίμως προσπαθεῖ νὰ κρύψῃ τὴν φαυλότητά
του ὁ κύριος αὐτὸς καὶ νομίζει ὅτι δικαιολογεῖ τὴν

κακίαν του ἀναφέρων παραδείγματα ἐναρέτων ἀνδρῶν. Ὅμοιάζει πρὸς ἐκείνους, οἵτινες ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς φιλοπατρίας, εἶνε ἱκανοὶ νὰ πυρπολήσωσιν ὀλόκληρα βασίλεια». Ἡ ἄμεσος καὶ ἀναμφισβήτητος αὕτη προσβολὴ κατὰ τοῦ Πουριτανισμοῦ προξενεῖ μεγάλην ἐντύπωσιν, ἐκφραζομένη διὰ τοῦ στόματος Ἑλληνος ὑπηρέτου, καὶ δυνάμεθα ἐξ αὐτῆς νὰ ἐννοήσωμεν τὸν σκοπὸν ὅλης αὐτῆς τῆς ἐκρήξεως κατὰ τῆς ὑποκρισίας. Διὰ νὰ ἐρίσωμεν τὰ μὴ Σαίξπηρεια μέρη τοῦ δράματος, πρέπει νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν εἰς τὴν διπλὴν αὐτοῦ συγγραφὴν. Ἐν τῇ πρώτῃ πράξει ὁ μεταξὺ Ἀπημάντου καὶ τῶν ἄλλων πεζὸς διάλογος φαίνεται: ἀνάξιος τοῦ Σαίξπηρ. Αἱ ἀπαντήσεις εἶνε λακωνικαὶ ἀλλὰ βεβιασμένα, ὅχι πάντοτε εὐφρεῖς καίτοι καυστικαὶ καὶ περιφρονητικαί. Τὸ ὕφος ὁμοιάζει ἐνίοτε μὲ τὴν συνδιάλεξιν τὴν μεταξὺ Διογένους καὶ Ἀλεξάνδρου (ἐν τῷ δράματι «Ἀλέξανδρος καὶ Καμπάσπης» τοῦ Λιλῆ).

Ἡ πρώτη ὁμιλία τοῦ Ἀπημάντου ἐγράφη πιθανῶς ὑπὸ τοῦ Σαίξπηρ (φαίνεται, οὕτως εἰπεῖν, ὡς συνέχεια τοῦ λόγου τοῦ Θεραίου ἐν «Τρωίῳ καὶ Χρυσήϊδι»), ἀλλ' ἡ δευτέρα φαίνεται ὡς προσθήκη ξένης χειρὸς ἢ ὡς σκηνὴ τὴν ὅποιαν ὁ Σαίξπηρ ἐλησμόνησε νὰ διαγράψῃ. Ὁ μονόλογος τοῦ Flavius (Πράξις I. Σκηνὴ II.) δὲν ἔχει ποσῶς τὴν Σαίξπηρειον μορφήν.

Ἡ ἀντίθεσις αὐτοῦ πρὸς τὰ λοιπὰ μέρη δεικνύει, ὅτι προῆλθεν αὕτη ἐξ ἐσφαλμένων σημειώσεων στενογράφου τινὸς μεταξὺ τῶν ἀκροατῶν. Ἡ ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει μακρὰ συνδιάλεξις μεταξὺ τοῦ Ἀπημάντου, τοῦ τρελλοῦ, τοῦ Κάφη, καὶ διαφόρων ὑπηρετῶν, ἐγράφη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὑπὸ διαφόρων ὑπηρετῶν, ἐγράφη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὑπὸ ξένης χειρὸς οὐδὲν ἄλλο περιέχει ἢ ἀνόητον φλυαρίαν, γραφεῖσαν πρὸς τέρψιν τοῦ κοινοῦ, καὶ εἰσάγει χαρακτηριστικά, οἵτινες φαίνονται μὲν ὅτι θὰ λάθωσιν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὸ δράμα, ἀλλ' οἵτινες ἐξαφανίζονται ἀμέσως χωρὶς νὰ ἀφήσωσι κανὲν ἴχνος. Παρουσιάζεται εἴτα εἰς ἀκόλουθος κομίζων ἐπιστολὰς καὶ ἔχων ἐντολὴν παρὰ τινος ἀσέμνου γυναικός. Ἄλλ' οὐδὲν μανθάνομεν περὶ τοῦ περιεχομένου τῶν ἐπιστολῶν τούτων ὧν τὰς ἐπιγραφὰς δὲν δύναται νὰ ἀναγνώσῃ ὁ κομιστής.

Ἐν τῇ τρίτῃ πράξει ὑπάρχουσι πολλὰ μέρη ἀσθενῆ καὶ ἀλλότρια πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, μετὰ τινος ἀσκόπου καὶ διαρκοῦς ἀνησυχίας. Μόνον κατὰ τὴν σκηνὴν τοῦ συμποσίου περὶ τὸ τέλος τῆς πράξεως γίνεται καταφανὴς ἡ χεὶρ τοῦ ἀριστοτέχνου διὰ τῆς καταγίδος, ἣτις ἐκρήγνυται ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Τίμωνος. Ἡ ἰσχυρὰ τετάρτη πράξις παρουσιάζει ἐν τῶν ἀρίστων καὶ ἰσχυροτέρων δημιουργημάτων τοῦ Σαίξπηρ. Ὁλίγα εἶνε ἐνταῦθα τὰ ξένα στοιχεῖα. Δὲν δύναται νὰ ἐννοήσω τὸν ἀθηναικὸν τρόπον δι' οὗ οἱ Ἀγγλοὶ

κριτικοὶ, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχουσι καὶ ποιηταί, οἷος ὁ Τένυσων, κατεδίκασαν, ὡς μὴ γνήσιον τὸν μὴ νόλογον τοῦ Φλαβίου κατὰ τὸ τέλος τῆς δευτέρας σκηνῆς.

Ὁ σκοπὸς αὐτοῦ ἐξηγεῖται διὰ τῆς ἐν τῇ ἐπομένῃ σκηνῇ ὁμιλίας, ἐν ἣ δι' ἑνὸς καὶ μόνου στίχου ἐφίμνε νεύει ὄλον τὸ πνεῦμα τοῦ δράματος: «Τί ἀχρεῖες ἐστέ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς φίλων;» Μολονότι ὑπάρχει προφανῆς σύγχυσις ἐν τῇ τρίτῃ σκηνῇ, ὡς λ. χ. ἡ μνεία τοῦ ποιητοῦ καὶ τοῦ ζωγράφου, πολὺ πρὶν ἐμφανισθῆναι δὲν δύναται νὰ συμφωνήσω μετὰ τοῦ Φλέιν ἐπὶ τὰ μετὰ τῶν ἐπομένων στίχων μέρη:

«Ποῦ κοιμᾶσαι τὴν νύκτα, Τίμων;» καὶ

«Εἶσαι ὁ ἀρχηγὸς ὄλων τῶν τρελλῶν», δὲν εἶνε Σαίξπηρεια. Μία ἰδίως ὁμιλία προδίδει τὴν χεῖρα τοῦ διδασκάλου ἐκεῖ ὅπου ὁ Τίμων ἐκφράζει τὴν εὐχὴν ἵνα ἡ ἐπιθυμία τοῦ Ἀπημάντου, τοῦ νὰ ζῆσῃ κτήνος μεταξὺ κτηνῶν, ἐκπληρωθῇ. «Ἐὰν ἦσο λέων, θὰ σὲ ἠπάτα ἢ ἀλώπηξ, ἐὰν ἦσο ἀλώπηξ ὁ λέων θὰ σὲ ὑπώπτευεν ἐὰν τυχὸν σὲ νατηγόρει ὁ ὄνος. Ἐὰν ἦσο ὄνος ἢ δλακεία σου θὰ σὲ ἐδασάνιζε καὶ θὰ ἔξῃς διὰ νὰ χρησιμεύῃς ὡς πρόγευμα τοῦ λύκου. Ἐὰν ἦσο λύκος ἢ ἀδηφαγία σου θὰ ἀπέθαινε θάσανός σου καὶ συχὰ θὰ ἐξέθετες τὴν ζωὴν σου πρὸς εὔρεσιν τροφῆς». Ἐνταῦθα ἀναπτύσσεται γινῶσις τοῦ βίου τοῦ αὐτοῦ, ὅσα ἐνυπάρχει εἰς ὄλους ὁμοῦ τοὺς ἀπεσταλαγμένους μύθους τοῦ Λαφονταίνου. Αἱ τελευταῖαι σκηναὶ τῆς πέμπτης πράξεως βεβαίως δὲν διεσκευάσθησαν ὑπὸ τοῦ Σαίξπηρ.

Εἶνε κωμικῶς ἀσυνάρτητον, νὰ βλέπωμεν τὸν στρατιώτην ὅστις ἐν τῷ δὲν εἶνε ἱκανὸς νὰ ἀναγνώσῃ, νὰ διακρίνῃ τὸν τάφον τοῦ Τίμωνος καὶ μάλιστα νὰ συλλαμβάνῃ τὴν ἰδέαν νὰ λάθῃ διὰ κηροῦ ἀντίγραφον τῶν λέξεων. Ὑπάρχει συγχρόνως ἀνάμειξις δύο συγκρουομένων ἐπιγραφῶν, ἐξ ὧν ἡ μία λέγει ὅτι ὁ νεκρὸς ἐπιθυμεῖ νὰ μείνῃ ἀνώνυμος καὶ ἀγνωστος, ἐντὼ οἱ δύο τελευταῖοι στίχοι ἄρχονται διὰ τῶν λέξεων «Ἐνταῦθα κεῖμαι ἐγὼ ὁ Τίμων».

Μ' ὄλην τὴν διαφορὰν τοῦ κειμένου καὶ τὴν διαρκῆ σύγχυσιν τῆς δράσεως, καὶ τὰ προφανῆ σημεῖα ξένης χειρὸς, ἢ διήκουσα ἰδέα τοῦ Σαίξπηρ καὶ ὁ ἐπικρατῶν σκοπὸς τοῦ ἔργου, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐπισκοπίζονται. Πολλὰ μέρη τοῦ Τίμωνος ὑπομνησκουσι τὸν «Βασιλέα Λήρ». Αἱ ἀκρίτως διανεμόμεναι ἀγαθοεργίαι καὶ ἡ ἀγνωμοσύνη τῶν εὐεργετούμενων εἶνε ἡ αὐτῆ, ἀλλὰ ἐν τῷ πρώτῳ ἢ πικρία καὶ ἡ βία εἶνε δεικνύμενα ἰσχυρότερα, τὸ ποιητικὸν δὲ μὴ μεγαλεῖον εἶνε ἐνταῦθα ἔλασσον. Ὁ Λήρ προσστατεύεται ἐν τῇ ἀτυχίᾳ ὑπὸ τοῦ ἀνδρείου ἀνδροπρεποῦς Κάντ, τοῦ πιστοῦ τρελλοῦ, ὑπὸ τῆς εὐγενεστέρως τῶν γυναικῶν Κορνιθίας καὶ τοῦ συζύγου αὐτῆς, τοῦ ἀνδρείου βασιλέως τῆς Γαλλίας. Εἰς τὸν Τίμονα εἰς καὶ μόνος παραμένει

ὁ ὑπηρέτης ὅστις κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐπὶ τὸν δούλον καὶ οὔτινος ἢ ἀφοσίωσις ἀναγκάζει τὸν κερδὸν τοῦ νὰ ἐξαιρέσῃ παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ, ἵνα ἔκ τῶν ὕδρεών του. Ἐν τῇ τάξει, εἰς τὴν ἀνήγειται ἡ δεινὰ τῆς πολιορκίας, νὰ ἐλθῶσι νὰ κρεμασθῶσι πρὶν ἢ ἀποκοπῆ ἢ συκῆ. Κατόπιν ἀναγγέλλει ὅτι κατεσκεύασε τὸν τάφον τοῦ καὶ πάντες οἱ θέλοντες νὰ ἴδωσι τὸν Τίμονα, δύνανται νὰ μεταδῶσιν ἐκεῖ ἵνα ἐπὶ τῶν λίθων τοῦ τάφου τοῦ ἀναγνώσωσι τοὺς λόγους τοῦ μαντείου:

— Ἐκφέρετε χεῖλη μου λόγους πικροῦς καὶ ἀσυνάρτητους τοῦ λοιποῦ ἢ φωνῆ μου. εἶθε μασματικὴ πανώλης νὰ θεραπεύσῃ πᾶν κακόν. ἀς ἐργάζωνται οἱ ἀνθρώποι μόνον πρὸς ἀνόρουξιν τοῦ τάφου αὐτῶν καὶ θάνατος νὰ ἦται ἡ ἀντιμισθία των. Κρύψε ἤλιε τὰς ἀκτίνάς σου, παρῆλθεν ἡ βασιλεία τοῦ Τίμωνος».

Δὲν ὁμοιάζει τοῦτο πρὸς τὴν λύπην τοῦ Ὀθέλλου, τὴν σχετικὴν πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ κακοῦ τοῦ καταστρέφοντος τὴν εὐτυχίαν εὐγενοῦς καρδίας, οὔτε πρὸς τοὺς θρήνους τοῦ Βασιλέως Λήρ ἐπὶ τῇ ἀείποτε ἐπαπειλοσῆ πιθανότητι καὶ τῇ ἐξογκουμένη συμφορᾷ τοῦ βίου. Εἶνε πικρία ὀργίλη προελθοῦσα ἐξ ἀγνωμοσύνης, ἣτις ἠῤῥησε τόσον, ὥστε ἐπεσίασε τὸν οὐρανὸν τῆς ζωῆς, καὶ ἣτις προκαλεῖ βροντὰς τόσον ἰσχυρὰς, ἀς οὐδέποτε ἔχομεν ἀκούσει οὔτε ἐν τῷ Σαίξπηρ.

Ὁ βίος ὄλος τῶν τελευταίων του ἐτῶν καὶ πᾶν ὅτι εἶχεν ὑποφέρει ἐκ τῆς χυδαιότητος τῶν ἀνθρώπων συνεκεντρώθη ἐν τῇ κολοσσαίᾳ ταύτῃ μορφῇ τοῦ ἀπηλπισμένου τούτου μισανθρώπου, οὔτινος ἢ ἀγρία ρητορικὴ ὁμοιάζει πρὸς μαύρην οὐσίαν αἵματος καὶ χολῆς, τὴν ὅποιαν ἀποβάλλει διὰ νὰ ἀνακουφίσῃ τοὺς πόνους τοῦ.

(Ἐκ τῶν τοῦ G. Brandes)

ΣΑΙΞΠΗΡ

ΤΙΜΩΝ Ο ΑΘΗΝΑΙΟΣ

(ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ)

ΠΕΝΤΑΠΡΑΚΤΟΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑ

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α΄

(Ἐν Ἀθήναις, Αἴθουσα ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Τίμωνος. Εἰσέρχονται εἰς ποιητῆς, εἰς ζωγράφος, εἰς ἀδαμαντοπώλης, εἰς ἔμπορος καὶ ἄλλοι ἐκ διαφόρων θυρῶν).

ΠΟΙΗΤΗΣ

Καλημέρα, κύριε.

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Χαίρω ποῦ εἶσαι καλά.

ΠΟΙΗΤΗΣ

Πρὸ πολλοῦ δὲν σέ εἶδα. Πῶς πηγαίνει ὁ κόσμος;

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Φθείρεται γηράσκων.

ΠΟΙΗΤΗΣ

Ἄ! Αὐτὸ τὸ ἡξεύρομεν. Δὲν ὑπάρχει τίποτε ἰδιαίτερον; καὶ τί παράξενον, καὶ ὅπως διόλου πρωτοφανές; Ἴδὲ, ὃ θαῦμα γενναιοδωρίας, πῶς ἡ δύναμίς σου συνεκάλεσεν ἐδῶ ὅλα ταῦτα τὰ πνεύματα! Γνωρίζω τὸν ἔμπορον.

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Τοὺς γνωρίζω καὶ τοὺς δύο, ὁ ἄλλος εἶνε ἀδαμαντοπώλης.

ΕΜΠΟΡΟΣ

Ὡ! αὐτὸς εἶνε ἕνας κύριος μεγάλης ἀξίας.

ΑΔΑΜΑΝΤΟΠΩΛΗΣ

Ναί, εἶνε ἀναμφισβήτητον.

ΕΜΠΟΡΟΣ

Εἶνε ἄνθρωπος ἀπαράμιλλος, ἐμπνεόμενος, οὕτως εἰπεῖν, ὑπὸ ἀνεξαντλήτου καὶ ἐνδελεχοῦς ἀγαθότητος. Εἶνε ἀνώτερος πάσης περιγραφῆς.

ΑΔΑΜΑΝΤΟΠΩΛΗΣ

Ἐχω ἐδῶ ἕνα κόσμημα.

ΕΜΠΟΡΟΣ

Δός μου νὰ τὸ ἰδῶ, σὲ παρακαλῶ. Εἶνε διὰ τὸν ἄρχοντα Τίμονα, κύριε;

ΑΔΑΜΑΝΤΟΠΩΛΗΣ

Ναί, ἂν πληρώσῃ τὴν ἀξίαν του, ἀλλ' ὡς πρὸς τοῦτο....

ΠΟΙΗΤΗΣ

(Ἀπαγγέλλων κατ' ἰδίαν).— Ἄλλ' ὅταν χάριν ἀμοιβῆς τοὺς φαύλους ἐπαινοῦμεν, τὴν δόξαν κηλιδώνομεν τῶν εὐτυχῶν μας στίχων. Δι' ὧν δικαίως τὸ καλὸν πολλὰκις ἐξυμνοῦμεν.

ΕΜΠΟΡΟΣ

(Παρατηρῶν τὸ κόσμημα). Ἐχει ὠραῖον σχῆμα.

ΑΔΑΜΑΝΤΟΠΩΛΗΣ

Καὶ πλούσιον, κύτταξε πῶς λάμπει.

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

(Πρὸς τὸν ποιητὴν). Ἐχει φαίνεται προσηλωμένον τὸν νοῦν εἰς κανένα ποίημα. Καμμίαν ἀφιέρωσιν ἴσως εἰς τὸν ἄρχοντα;

ΠΟΙΗΤΗΣ

Ἐλάχιστον πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἔκαμα σχεδὸν ἀσυνειδήτως. Ἡ ποιησις ὁμοιάζει μὲ κόμμι ρέον ἐκ τοῦ δένδρου, ἐξ οὗ τρέφεται. Τὸ πῦρ, τὸ ὁποῖον εἶνε ἐντὸς τοῦ χάλυβος, φαίνεται μόνον μετὰ τὴν προστριβὴν τούτου. Ἡ εὐγενὴς ἡμῶν φλόξ γεννᾶται ἀφ' ἑαυτῆς καὶ κατακλύζει ἀκατασχέτως πᾶν ἐμπόδιον.— Τί ἔχεις ἐκεῖ;

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Μίαν εἰκόνα, κύριε. Ὡστε δημοσιεύεται τὸ βιβλίον σου;

ΠΟΙΗΤΗΣ

Ἀμέσως μετὰ τὴν παρουσίαν μου!— Ἄφες μὲ νὰ ἴδω τὴν εἰκόνα σου.

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Εἶνε καλὴ εἰκὼν.

ΠΟΙΗΤΗΣ

Πραγματικῶς εἶνε λαμπρὸν ἔργον.

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Μέτριον.

ΠΟΙΗΤΗΣ

Θαυμάσιον. Ὅποια χάρις καὶ φυσικότης ἐν τῇ στάσει! Πόσῃ δυνάμει πνεύματος ἐκφράζουσιν οἱ ὀφθαλμοί! Πόσον ἐκφραστικὰ εἶνε τὰ χεῖλη! καὶ τὰς ἀφώνους αὐτὰς κινήσεις δύνανται τὶς νὰ ἐρμηνεύσῃ.

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Εἶνε μία εὐφυὴς εἰρωνεία τῆς ζωῆς. Παρατήρησε αὐτὴν τὴν γραμμὴν, σοῦ ἀρέσει;

ΠΟΙΗΤΗΣ

Δύναμαι νὰ εἰπῶ, ὅτι τελειοποιεῖ τὴν φύσιν. Ὁ ἀγὼν τῆς τέχνης εἶνε καταφανὴς εἰς τὴν γραμμὴν ταύτην. Εἶνε φυσικωτέρα καὶ αὐτῆς τῆς φύσεως.

(Εἰσέρχονται γερουσιασταὶ τινες καὶ διέρχονται διὰ τῆς σκηνῆς).

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Πόσον μεγάλη εἶνε ἡ ἀκολουθία τοῦ ἄρχοντος!

ΠΟΙΗΤΗΣ

Ἐνε οἱ γερουσιασταὶ τῶν Ἀθηνῶν. Εὐτυχεῖς ἄνθρωποι!

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Παρατήρησε ἀκόμη!

ΠΟΙΗΤΗΣ

Βλέπεις αὐτὴν τὴν συρροὴν, τὴν πλήμυραν τῶν ἀκατεργαστῶν; Εἰς τὸ ἀκατέργαστον αὐτὸ ἔργον, ἐξωφύσισα ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον ὁ κόσμος οὕτως ἀποποιεῖται καὶ θωπεύει καθ' ὑπερβολὴν. (ἰ) Τὸ σχέδιόν μου δὲν περιορίζεται εἰς ἕνα μόνον χαρακτηρισμὸν, ἀλλὰ περιλαμβάνει κόσμον ὁλόκληρον. Ἡ ποιησις μου δὲν μολύνεται ἀπὸ προσωπικὰ ἐλαττώματα, ἀλλὰ πετᾷ τολμηρῶς ὡς ἀετὸς, χωρὶς νὰ ἀφίγησθαι κανένα σημεῖον.

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Πῶς θὰ κατορθώσω νὰ σέ ἐνοήσω;

ΠΟΙΗΤΗΣ

Θὰ ἐξηγηθῶ. Βλέπεις, πῶς ὅλαι αἱ κοινωνικαὶ εἰσοδομαὶ, πῶς, παντὸς εἴδους χαρακτῆρες καὶ ἐλαφροὶ ἀσθενοὶ, προσφέρουσι τὰς ὑπηρεσίας τῶν εἰς τὸν ἄρχοντα Τίμονα, διὰ τῆς μεγάλης αὐτοῦ περιουσίας καὶ τῆς ἀγαθῆς του φύσεως ὑποδουλώνει, καὶ κατακατατῆν ἀγάπην πάντων. Ναί, ἀπὸ τοῦ καθρεπτομορφώματος κόλακος μέχρι τοῦ Ἀπηνάμου τοῦ ὑπὲρ πᾶν ἀποστρεφόμενου τὸν ἑαυτὸν του' καὶ αὐτὸς ἀποστρέφεται ἐνώπιόν του καὶ ἐπιστρέφει εὐχαριστήριος, καὶ πλούσιος, ὡς τυχὼν ἐνὸς νεύματος τοῦ ἄρχοντος.

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Τοὺς εἶδον ὁμιλοῦντας μαζί.

ΠΟΙΗΤΗΣ

Ζωγραφίζω τὴν Τύχην ἐνθρονισμένην ἐπὶ ὑψηλοῦ ὀφθαλμοῦ λόφου. Εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους εἶνε πάσης ἀξίας ἄνθρωποι ἀγωνιζόμενοι διαρκῶς πρὸς τὴν ἀνάσιν τῆς τύχης τῶν. Μεταξὺ ὧν αὐτῶν, ἴδον οἱ ἀσθενεῖς εἶνε προσηλωμένοι ἐπὶ τῆς κυρίαρχου Δεσποτῆς, εἰκονίζω ἕνα ἔχοντα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἀσθενεῖος Τίμωνος, πρὸς ὃν ἡ Τύχη νεύει διὰ τῆς ἀσθενείας χειρὸς τῆς νὰ μεταβῇ πρὸς αὐτὴν καὶ τὴν εὐτυχίαν ἢ παροῦσα εὐτυχία μεταβάλλει καὶ αὐτοὺς εἰς ἀντιπάλους εἰς δούλους καὶ ὑπηρέτας.

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Ἡ ἰδέα εἶνε ἐπιτυχῆς. Ὁ θρόνος, ἡ τύχη καὶ ὁ ἀγὼν, νομίζω, μετὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, ὃν ἰδὼν αὐτὸς καλεῖ ἡ Τύχη, καὶ ὅστις κλίνει τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ ἀπότομον ὄρος διὰ νὰ ἀναβῇ πρὸς τὴν εὐτυχίαν του, συνάδουν πρὸς τὴν σημερινὴν ἡμῶν κατάστασιν.

ΠΟΙΗΤΗΣ

Ναί, ἀλλὰ ἄκουσέ με. Ὅλοι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι πρὸ πολλοῦ ἀκόμη ἦσαν ὀπαδοὶ του, (καὶ τινὲς μάλιστ' αὐτοῦ).

My free drift halts not particularly but moves it in a wide sea of wax' ἤτοι τὸ εὐρὸν σχέδιόν μου δὲν περιορίζεται εἰς ἕνα μόνον πρόσωπον, ἀλλ' ἐκτείνεται ὡς ἐν τῇ θάλασσᾳ ἐκ κηροῦ. Ὑπερινεγμὸς εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀσθενίαν, τοῦ γράφειν ἐπὶ πινακίδος κεκαλυμμένης διὰ κηροῦ.

στα καὶ μεγαλειτέρας ἀξίας ἐκείνου), ἀκολουθοῦν τώρα τὰ βήματά του, καὶ οἱ ἀντιτάλαμοι τῆς οἰκίας του εἶνε πλήρεις ὑπηρετῶν, ψιθυρίζόντων εἰς τὸ οὖς αὐτοῦ κολακευτικὸς λόγους, ἐκθειάζόντων καὶ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς περηνιστήρας του καὶ δι' αὐτοῦ καὶ μόνου, οὕτως εἰπεῖν, ἀναπνεόντων.

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Ἄ! τί βγαίνει ἀπὸ ὅλα αὐτά;

ΠΟΙΗΤΗΣ

Ὅταν ἡ τύχη ἐν τῇ ἀστασίᾳ τῆς καταρτίπτῃ τὸν τέως εὐνοούμενον τῆς, πάντες οἱ ἀπ' αὐτοῦ ἐξαρτώμενοι, οἵτινες ἐμόχθουν νὰ ἀναβοῦν μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, γονυκλινεῖς ἀκόμη καὶ ἔρποντες, τὸν ἀφίρουν τώρα νὰ καταπέσῃ χωρὶς οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν νὰ τὸν παρακολουθήσῃ κατὰ τὴν πτώσιν.

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Αὐτὸ εἶνε σύνθηρες. Δύναμαι νὰ δεῖξω χιλιάς ἀλληγορικὰς εἰκόνας, παριστανούσας τὰ αἰφνίδια ταῦτα κτυπήματα τῆς Τύχης, ζωηρότερον ἀπὸ τοὺς λόγους. Καὶ ὅμως κάμνεις καλὰ νὰ δεῖξῃς εἰς τὸν ἄρχοντα Τίμονα, ὅτι πολλοὶ ἀσήμαντοι ἄνδρες εἶδον πτώσεις ἰσχυρῶν.

(Σάλπιγγες ἤχοσιν. Εἰσέρχεται ὁ Τίμων μετὰ τῆς ἀκολουθίας του, ὁ ὑπηρέτης τοῦ Βεντιδίου ὁμιλεῖ μετ' αὐτοῦ).

ΣΚΗΝΗ Β΄

(Εἰσέρχεται ὁ Λουκίλιος ἀκολουθούμενος ὑπὸ διαφόρων ὑπηρετῶν).

ΤΙΜΩΝ

Εἶνε φυλακισμένος, λέγεις;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΒΕΝΤΙΔΙΟΥ

Ναί, καλὲ μου ἄρχον. Τὸ χρέος του εἶνε πέντε τάλαντα. Ἡ οικονομικὴ του κατάστασις εἶνε πολὺ κακὴ, οἱ δὲ πιστωταὶ του πολὺ ἀπαιτητικοί. Ἐπιθυμῶ μίαν ἐπιστολὴν τῆς Ὑψηλότητός σου πρὸς ἐκείνους, οἵτινες τὸν ἐφυλάκισαν. Ἄν τοῦτο ἀποτύχῃ, τετέλεσται.

ΤΙΜΩΝ

Γενναῖε Βεντίδιε! Δὲν εἶμαι ἄνθρωπος τοιοῦτος, ὥστε νὰ ἐγκαταλείψω τὸν φίλον μου, ὅταν ἔχῃ ἀνάγκην ἐμοῦ. Γνωρίζω, ὅτι εἶνε ἀνὴρ ἀξίος πάσης συνδρομῆς καὶ θὰ λάβῃ αὐτὴν, θὰ πληρώσω τὸ χρέος καὶ θὰ τὸν ἐλευθερώσω.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΒΕΝΤΙΔΙΟΥ

Θὰ εἶνε διὰ βίου ὑπόχρεος εἰς τὴν Ὑψηλότητά σου.

ΤΙΜΩΝ

Χαιρέτισέ τον ἐκ μέρους μου. Θὰ ἀποστείλω τὰ λύτρα του. Ὅταν δὲ ἐλευθερωθῇ, εἰπέ εἰς αὐτὸν νὰ ἔλθῃ πρὸς ἐμέ. Δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ ἀνακουφίξῃς τὸν ἀσθενῆ, πρέπει καὶ νὰ τὸν συντηρήσῃς ἔπειτα. Ὑγίαινε.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΒΕΝΤΙΔΙΟΥ

Εὐτυχισμένη νὰ ἦνε, ἡ Ὑψηλότης σου. (Ἐξέρχεται).

(Εἰσέρχεται Γέρων Ἀθηναῖος)

ΓΕΡΩΝ ΑΘΗΝΑΙΟΣ

Ἄκουσέ με, ἄρχον Τίμων.

TIMΩΝ
Ἐλεύθερα, καλέ μου πατέρα.
ΓΕΡΩΝ ΑΘΗΝΑΙΟΣ
Ἐχεις ἓνα ὑπηρετήν, Λουκίλιον ὀνομαζόμενον.
TIMΩΝ
Ναί, πραγματικῶς, τί τὸν θέλεις;
ΓΕΡΩΝ ΑΘΗΝΑΙΟΣ
Κάλεσέ τον ἐδῶ, γενναιότατε Τίμων.
TIMΩΝ
Ἐδῶ νὰ ἦναι τάχα, ἢ ὄχι; Λουκίλιε!
(Ὁ Λουκίλιος προχωρεῖ)
ΛΟΥΚΙΛΙΟΣ
Εἶμαι εἰς τὰς διαταγὰς τῆς Ὑψηλότητός σου.
ΓΕΡΩΝ ΑΘΗΝΑΙΟΣ
Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ἄρχον Τίμων, ὁ ὑπηρετῆς σου οὗτος, ἔρχεται τὴν νύκτα εἰς τὸ σπῆτί μου. Ἐγὼ ἀπὸ μικρὸς ἐσυνείθισα εἰς τὴν οἰκονομίαν, καὶ ὡς ἐκ τῆς κοινωνικῆς μου θέσεως χρειάζομαι κληρονόμον ἀνώτερον ἀπὸ ὑπηρετήν.
TIMΩΝ
Αἴ! λοιπὸν, τί ἄλλο;
ΓΕΡΩΝ ΑΘΗΝΑΙΟΣ
Ἐχω μόνον μίαν θυγατέρα, κανένα ἄλλον συγγενῆ. Καὶ εἰς αὐτὴν θὰ κληροδοτήσω ὅ,τι ἔχω. Ἡ κόρη εἶνε ὠραία καὶ νεωτάτη νύμφη. Καὶ τῆς ἔδωκα τὴν καλλιτέραν ἀνατροφὴν, χωρὶς νὰ λυπηθῶ τὰ ἔξοδα. Ὁ ἄνθρωπός σου αὐτὸς ἐπιδιώκει τὴν ἀγάπην τῆς. Σὲ παρακαλῶ, γενναίε ἄρχον, νὰ μὲ βοηθήσῃς διὰ νὰ τὸν ἐμποδίσωμεν νὰ πηγαίῃ πρὸς αὐτήν. Ἐγὼ ὠμίλησα, ἀλλὰ δὲν εἰσακούομαι.
TIMΩΝ
Ὁ ἄνθρωπος εἶνε τίμιος.
ΓΕΡΩΝ ΑΘΗΝΑΙΟΣ
Κατὰ συνέπειαν θὰ μείνῃ καὶ τοιοῦτος. Ἡ τιμιότης του μόνη εἶνε ἀρετὴ ἀμοιβή. Δὲν χρειάζεται τὴν θυγατέρα μου.
TIMΩΝ
Τὸν ἀγαπᾷ;
ΓΕΡΩΝ ΑΘΗΝΑΙΟΣ
Εἶνε νέα καὶ εὐπιστος, τὰ νεανικὰ πάθη μᾶς διδάσκουν πόσον ἔλαφρά εἶνε ἡ νεότης.
TIMΩΝ
(Πρὸς τὸν Λουκίλιον). Ἀγαπᾷς τὴν κόρην;
ΛΟΥΚΙΛΙΟΣ
Ναί, καλέ μου ἄρχον, καὶ αὐτὴ ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ αἶσθημά μου.
ΓΕΡΩΝ ΑΘΗΝΑΙΟΣ
Ἐὰν ὑπανδρευθῆ χωρὶς τὴν ἄδειάν μου, τότε, μὰ τοὺς Θεοὺς, θὰ κάμω κληρονόμον μου ἓνα ζητιάνον, καὶ θὰ τὴν ἀποκληρώσω.
TIMΩΝ
Καὶ ποία θὰ ἦνε ἡ προἰξ αὐτῆς, ἂν λάβῃ σύζυγον ὁμοίον τῆς;
ΓΕΡΩΝ ΑΘΗΝΑΙΟΣ
Ἐπὶ τοῦ παρόντος τρία τάλαντα, καὶ εἰς τὸ μέλλον ὀλην τὴν περιουσίαν μου.
TIMΩΝ
Ὁ κύριος αὐτὸς μὲ ὑπηρετήσεν, ἐπὶ πολὺ. Θὰ

ὑποστῶ θυσίαν τινὰ διὰ νὰ σχηματίσω τὴν περιουσίαν του, διότι τὸ θεωρῶ καθήκον. Δὸς του τὴν θυγατέρα σου ὅ,τι ποσὸν δώσης εἰς αὐτήν, θὰ δώσω καὶ ἐγὼ εἰς ἐκεῖνον διὰ νὰ τὸν κάμω ἴσον μὲ ἐκείνην.

ΓΕΡΩΝ ΑΘΗΝΑΙΟΣ
Δὸς μου τὸν λόγον σου, γενναιότατε ἄρχον. Εἶνε ἰδική του.

TIMΩΝ
Λάβε τὸ χέρι μου, σοῦ δίδω τὸν λόγον μου, ὅτι θὰ ἐκτελέσω τὴν ὑπόσχεσίν μου.

ΛΟΥΚΙΛΙΟΣ
Εὐχαριστῶ ταπεινῶς τὴν ἐξοχήν σου. Οἷαδὲ ποτε εὐτυχία μοῦ ἐπέλεθη, θὰ ὀφείλεται εἰς τὴν ὑψηλότητά σου.

(Ἐξέρχονται ὁ Λουκίλιος καὶ ὁ Γέρον Ἀθηναῖος)

ΠΟΙΗΤΗΣ
(Παρουσιάζων τὸ ποίημά του). Δέξαι τὸ ἔργον μου καὶ εὐτύχει, ἄρχον, ἐπὶ μακρόν.

TIMΩΝ
Σὲ εὐχαριστῶ, μὴν ἀπομακρυνθῆς, θὰ σοῦ ὁμιλήσω μετ' ὀλίγον. Τί ἔχεις ἐκεῖ, φίλε μου;

ΖΩΓΡΑΦΟΣ
Μίαν εἰκόνα, τὴν ὁποίαν παρακαλῶ τὴν ὑψηλότητά σου, νὰ δεχθῆ.

TIMΩΝ
Εἰκόνα; εὐχαρίστως. Ἡ εἰκὼν καντήνησε καὶ ἦνε αὐτὴ ἡ φύσις, διότι, ἀφοῦ ἡ ἀτιμία ἐμπορεύεται τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἀπλὴ εἰκὼν. Ἐνῶ τοῦλάχιστον αἱ εἰκόνες αὐταί, εἶνε ὁποῖα φαίνονται. Μοὶ ἀρέσει τὸ ἔργον σου, καὶ θὰ σοῦ τὸ ἀποδείξω. Περιμένε ἕως ὅτου σὲ καλέσω καὶ πάλιν.

ΖΩΓΡΑΦΟΣ
Εἴθε οἱ θεοὶ νὰ σὲ σκέπωσι.

TIMΩΝ
Ἐγείνε, φίλε μου. Δὸς μου τὸ χέρι σου. Πρέπει νὰ γευματίσῃς μαζί μου. (Πρὸς τὸν Ἀδαμαντοπώλην). Τὸ κόσμημά σου, κύριε, ἔχασεν ἕνεκα τῶν πολλῶν ἑπαίνων.

ΑΔΑΜΑΝΤΟΠΩΛΗΣ
Πῶς, ἄρχον, ὑπετιμήθη;

TIMΩΝ
Ἐπεμέτρως ἐπληρέθη. Ἐὰν τὸ ἐπλήρωσα, ὅπως ἐξετιμήθη, θὰ κατέστρεφον τὴν περιουσίαν μου.

ΑΔΑΜΑΝΤΟΠΩΛΗΣ
Ἡ τιμὴ του εἶνε ἐκείνη τὴν ὁποίαν θὰ ἔδιδον καὶ αὐτοὶ οἱ πωληταὶ του. Ἀλλὰ γνωρίζεις καλά ὅτι πράγματα τοιαύτης ἀξίας, μὴ ἔχοντα μεγάλην διὰ τὸν ἰδιοκτήτην, ἀποκτῶσι τοιαύτην ἀναλόγως τῆς ἀξίας τοῦ κυρίου των. Πίστευσε λοιπὸν, σεβαστέ ἄρχον, ὅτι φέρων τὸ κόσμημα αὐξάνεις τὴν ἀξίαν του.

TIMΩΝ
Καλὴ εἰρωνεία.

ΕΜΠΟΡΟΣ
Ὁχι, καλέ μου ἄρχον, λέγω ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὁσὸς ὁ κόσμος θὰ ἔλεγεν,

TIMΩΝ
Ἰδὲ, ποῖος ἔρχεται. Τώρα θὰ ἀκούσης ἐπιπλήξεις. (Ἐισέρχεται ὁ Ἀπήμαντος).

ΑΔΑΜΑΝΤΟΠΩΛΗΣ
Θὰ τὰς ὑποφέρωμεν καὶ ἡμεῖς, ὅπως καὶ ἡ ὑψηλότης σου.

ΕΜΠΟΡΟΣ
Δὲν θὰ φεισθῆ κανενός.

TIMΩΝ
Καλὴμέρα, καλέ Ἀπήμαντε.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ
Περιμένε νὰ γίνω καλός, διὰ νὰ σοῦ ἀνταποδώσω τὴν καλὴμέρα. Θὰ τὸ κάμω δὲ, ὅταν σὺ θὰ ἦσαι ὁ καλὸς τοῦ Τίμωνος, καὶ οἱ ἀχρεῖοι αὐτοὶ γίνωνται.

TIMΩΝ
Διὰ τὸς ὀνομάζεις ἀχρεῖους; Δὲν τοὺς γνωρίζεις;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ
Δὲν εἶνε Ἀθηναῖοι;

TIMΩΝ
Ναί.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ
Τότε δὲν μετανοῶ.

ΑΔΑΜΑΝΤΟΠΩΛΗΣ
Μὲ γνωρίζεις, Ἀπήμαντε;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ
Ἐξέρχεις, ὅτι σὲ γνωρίζω, σοῦ ἔδωκα τὸ ὄνομά σου.

TIMΩΝ
Εἶσαι πολὺ ὑπερήφανος, Ἀπήμαντε.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ
Δὲν κανένα πρᾶγμα δὲν ὑπερηφανεύομαι τόσον, ὅσον διότι δὲν ὁμοιάζω μὲ τὸν Τίμονα.

TIMΩΝ
Ποῦ πηγαίνεις;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ
Νὰ σπάσω τὸ κεφάλι ἐνὸς τιμίου Ἀθηναίου.

TIMΩΝ
Ναί, ἀλλὰ πράττων τοῦτο, θὰ καταδικασθῆς εἰς τὸν βασανιστῆν.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ
Ναί, ἂν τὸ μηδὲν πράττειν εἶνε ἀξιόποιον.

TIMΩΝ
Πῶς σοῦ φαίνεται ἡ εἰκὼν αὐτῆ, Ἀπήμαντε;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ
Ὁραία διὰ τὴν ἀπλότητά της.

TIMΩΝ
Δὲν εἰργάσθη καλὰ ὁ ζωγράφος;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ
Ὁ κατασκευάσας τὸν ζωγράφον εἰργάσθη καλλίως, καὶ ὁμοῦ ἔκαμεν ἄθλιον ἔργον.

ΖΩΓΡΑΦΟΣ
Εἶσαι ἓνας σκύλος.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ
Ἡ μητέρα σου εἶνε ἐκ τῆς ἰδικῆς μου φυλῆς, τί σοῦ λοιπὸν αὐτῆ, ἂν ἐγὼ ἦμαι σκύλος;

TIMΩΝ
Θὰ γευματίσῃς μαζί μου, Ἀπήμαντε;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ
Ὁχι δὲν τρώγω, ἄρχοντας.

TIMΩΝ
Ἐὰν τοὺς ἔτρωγες, θὰ ἐξώργιζες τὰς κυρίας. Πῶς σοῦ φαίνεται αὐτὸ τὸ κόσμημα, Ἀπήμαντε;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ(1)
Ὁχι τόσον καλόν, ὅσον ἡ τιμία συναλλαγὴ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν κοστίζει τίποτε.

TIMΩΝ
Ποία νομίζεις εἶνε ἡ ἀξία του;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ
Δὲν ἀξίζει τὸν κόπον τῆς σκέψεώς μου. Λοιπὸν, ποιητὰ!

ΠΟΙΗΤΗΣ
Λοιπὸν φιλόσοφε!

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ
Ψεύδεσαι.

ΠΟΙΗΤΗΣ
Πῶς, δὲν εἶσαι;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ
Ναί.

ΠΟΙΗΤΗΣ
Ὡστε δὲν ψεύδομαι.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ
Δὲν εἶσαι ποιητῆς;

ΠΟΙΗΤΗΣ
Ναί.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ
Τότε ψεύδεσαι. Εἰς τὸ τελευταῖόν σου ἔργον τὸν παρουσιάζεις ὡς ἄνθρωπον πολλῆς ἀξίας.

ΠΟΙΗΤΗΣ
Ἡ περιγραφή μου δὲν εἶνε ψευδής. Εἶνε τοιοῦτος.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ
Ναί, εἶνε ἀξίος σοῦ, καὶ ἱκανὸς νὰ ἀμείψῃ τὴν ἐργασίαν σου. Ὁ ἀγαπῶν νὰ κολακεύηται εἶνε ἀξίος τοῦ κόλακος. Εἴθε νὰ ἤμην ἄρχων!

TIMΩΝ
Τί θὰ ἔκαμνες τότε Ἀπήμαντε;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ
Ὁπως κάμνει τώρα ὁ Ἀπήμαντος, θὰ ἐμίσουν ἀπὸ καρδίας τοὺς ἄρχοντας.

TIMΩΝ
Πῶς! τὸν ἑαυτὸν σου;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ
Ναί.

TIMΩΝ
Διὰ τί;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ
Διότι εἶχον τὴν ἀνοησίαν νὰ ἐπιθυμήσω νὰ γίνω ἄρχων. Δὲν εἶσαι ἔμπορος;

ΕΜΠΟΡΟΣ
Ναί, Ἀπήμαντε.

(1) Ἀγγλικὴ παροιμία λέγει: Plain dealing is a jewel, but they who use it die beggars.—Ἡ τιμία συναλλαγὴ εἶνε ἀδάμας, ἀλλ' οἱ τιμίως συναλλασσόμενοι, ἀποθνήσκουσι πτωχοί.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ἄς σὲ καταστρέψῃ τὸ ἐμπόριον, ἂν δὲν τὸ κάμουν οἱ θεοί.

ΕΜΠΟΡΟΣ

Ἄν καταστραφῶ διὰ τοῦ ἐμπορίου, θὰ ἦνε θέλημα τῶν θεῶν.

Σάλπιγγες ἠχοῦσι (εἰσέρχεται εἰς ὑπηρέτης).

ΤΙΜΩΝ

Τί σημαίνουν αὐτὰ τὰ σαλπίσματα;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Εἶνε ὁ Ἀλκιβιάδης μετὰ εἰκοσάδος ἰππέων, ὄλων τῶν παδῶν του.

ΤΙΜΩΝ

Περιλοιήθητι αὐτούς, σὲ παρακαλῶ, καὶ ὀδηγήσατέ τους πρὸς ἡμᾶς. (Ἐξέρχονται ὑπηρέται τινές). Πρέπει νὰ γευματίσητε μαζύ μου. Μὴν ἀναχωρήσητε πρὶν σᾶς ἐκφράσω τὰς εὐχαριστίας μου. Μετὰ τὸ γεῦμα θὰ μοῦ δεῖξητε τὸ ἔργον αὐτό. Χαίρω βλέπων ὑμᾶς. (Εἰσέρχεται ὁ Ἀλκιβιάδης μετὰ τῶν συντρόφων του).

ΤΙΜΩΝ

Καλῶς ἦλθε, κύριε!

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Αὐτὰ λοιπόν. Αἱ ἀσθένειαι νὰ σκληρύνωσι, καὶ νὰ καταστρέψωσι τὰς εὐλυγίστους σου ἀρθρώσεις. Πῶς εἶνε δυνατόν νὰ ὑπάρχη τόσον ὀλίγη ἀγάπη εἰς τὰς φιλοφρονήσεις ταύτας τῶν μειδιῶντων τούτων φραύλων. Τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐξεφυλίσθη εἰς συρραγκουτάγκους καὶ πιθήκους.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

(Πρὸς τὸν Τίμωνα). Ἰκανοποίησες τὴν ἐπιθυμίαν μου, καὶ χαίρω πολὺ, βλέπων σέ.

ΤΙΜΩΝ

Καλῶς ἦλθε, κύριε. Πρέπει νὰ διασκεδάσωμεν, πρὶν ἀποχωρισθῶμεν. Πηγαίνωμεν μέσα σᾶς παρακαλῶ. (Ἐξέρχονται ὄλοι, ἐκτὸς τοῦ Ἀπημάντου. Εἰσέρχονται δύο ἄρχοντες).

ΠΡΩΤΟΣ ΑΡΧΩΝ

Τί ὥρα εἶνε, Ἀπήμαντε.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ἡ ὥρα, καθ' ἣν πρέπει νὰ ἦνε τις τίμιος.

ΠΡΩΤΟΣ ΑΡΧΩΝ

Ἡ ὥρα εἶνε πάντοτε κατάλληλος διὰ τοῦτο.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Εἶσαι μᾶλλον ἀξίος περιφρονήσεως, ὥς μὴ φανείς ποτὲ τοιοῦτος.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΑΡΧΩΝ

Θὰ λάβης μέρος εἰς τὸ συμπόσιον τοῦ ἄρχοντος Τίμωνος;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ναί, διὰ νὰ ἴδω ἀχρεῖους τρώγοντας κρέατα, καὶ τρελλοὺς μεθύοντας.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΑΡΧΩΝ

Υγίαινε, ὑγίαινε.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Εἶσαι τρελλὸς εὐχόμενός μοι δις ὑγίαινε.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΑΡΧΩΝ

Διατί, Ἀπήμαντε;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ἐπρεπε νὰ κρατήσης τὸ ἕνα διὰ τὸν ἑαυτὸν σου, διότι δὲν σκοπεύω νὰ σοῦ δώσω κανένα!

ΠΡΩΤΟΣ ΑΡΧΩΝ

Πήγαίνε ἄστον διάβολον.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Δὲν θὰ κάμω τίποτε, κατὰ διαταγὴν σου. Ταῦς φίλους σου νὰ διατάσῃς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΑΡΧΩΝ

Φύγε ἄπ' ἐδῶ παληόσκυλο, μὴ σὲ πετάξω ἔξω.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Θὰ φύγω ὡς σκύλος ἀπὸ τὰ πόδια τοῦ γαιδάρου. (Ἐξέρχεται).

ΠΡΩΤΟΣ ΑΡΧΩΝ

Εἶνε ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρώπινου γένους. Ἐλα, πηγαίνωμεν μέσα, νὰ δοκιμάσωμεν τὴν γενναιοδοσίαν τοῦ Ἄρχοντος Τίμωνος; εἶνε καὶ αὐτῆς τῆς ἀγαθότητος ὑπέρτερος.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΑΡΧΩΝ

Τὴν δεικνύει πρὸς πάντας. Καὶ αὐτὸς ὁ Πλούτος, ὁ θεὸς τοῦ χρυσοῦ, εἶνε ἐπιστάτης του. Πᾶσαν ἀξίαν ἀμείβει ἐπταπλασίως πλείοτερον. Καὶ τὸ ἐλάχιστον πρὸς αὐτὸν δῶρον πληρῶνει πρὸς τὸν δωρητὴν μετ' ἀσυνήθους γενναιοδοσίας.

ΠΡΩΤΟΣ ΑΡΧΩΝ

Ἐμπνέεται ὑπὸ τῶν εὐγενεστέρων αἰσθημάτων.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΑΡΧΩΝ

Εἶθε νὰ ζήσῃ πλούσιος ἐπὶ πολὺ! Θὰ εἰσέλθωμεν;

ΠΡΩΤΟΣ ΑΡΧΩΝ

Ἐρχομαι μαζύ σου. (Ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Γ΄.

(Ἐν Ἀθήναις. Τὸ εἰσιατόριον τοῦ οἴκου τοῦ Τίμωνος. Ἀκούεται θορυβώδης μουσική. Εἶνε ἐκ τρωμένη πολυτελής τράπεζα ὁ Φλάβιος καὶ ἄλλοι ὑπηρετοῦν. Εἰσέρχονται ἔπειτα, ὁ Τίμων, ὁ Ἀλκιβιάδης, οἱ Ἄρχοντες, οἱ Συγκλημικοὶ καὶ ὁ Βεντιδίος. Τελευταῖος ἀκολουθεῖ ὁ Ἀπήμαντος, ἔχων ἦθος δυσηρεστημένου).

ΒΕΝΤΙΔΙΟΣ

Οἱ θεοὶ ἠδόκησαν, ἀξιότιμε Τίμων, ἐνθυμούμενοι τὴν ἡλικίαν τοῦ πατρός μου, νὰ ἀναπαύσωσιν αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ. Ἀπέθανεν εὐτυχῆς καὶ μὴ ἀφῆκε πλούσιον. Αἰσθανόμενος βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην ἐπιστρέφω τὰ τάλαντα ἐκεῖνα μετὰ τῶν εὐχαριστιῶν καὶ τῆς ἀφοσιώσεώς μου πρὸς ἐκεῖνον, διὰ τῆς βοήθειάς τοῦ ὁποίου ἀνέκτησα τὴν ἐλευθερίαν μου.

ΤΙΜΩΝ

Ὀὐδαμῶς ἔντιμε Βεντιδίε. Παρεξηγεῖς τὴν ἀγάπην μου. Τὴν παρεχώρησα πάντοτε εἰλικρινῶς, καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ εἴπῃ, ὅτι δωρεῖται τι, ὅταν τὸ λαμβάνῃ ὀπίσω. Ἐὰν οἱ ἀνώτεροι ἡμῶν παίζουν τὸ παιγνίδιον τοῦτο, δὲν πρέπει νὰ τολμήσωμεν νὰ πύξωμεν.

πύξωμεν. Τὰ σφάλματα τῶν ἰσχυρῶν εἶνε πάντοτε ἀγνωστέα. (1)

ΒΕΝΤΙΔΙΟΣ

Εἰγενῆς φύσις! (Ἰστανται πάντες εὐλαῶς, παρασείοντες τὸν Τίμωνα).

ΤΙΜΩΝ

Ὅχι ἄρχοντες, ἢ ἐθιμοταξία ἐπενοήθη διὰ νὰ ἀποδίδῃ λάμπριν εἰς πράξεις ἀσημάντους, εἰς ψευδεῖς φιλοφρονήσεις καὶ προσπεποιημένην ἀγαθότητα, ἥτις μετανοεῖ πρὶν ἔτι ἐκδηλωθῆ. Ἄλλ' ἢ ἀληθῆς φιλία δὲν ἔχει ἀνάγκην ἐθιμοτυπιῶν. Καθίστατε παρακαλῶ. Μετὰ πλειοτέρας [εὐχαριστήσεως θὰ ἐξοφῶ τὰ χρέματά μου ὑπὲρ ὑμῶν μᾶλλον, ἢ ὑπὲρ ὑμῶν. (Κάθηνται).

ΠΡΩΤΟΣ ΑΡΧΩΝ

Ἡμεῖς ὁμολογήσαμεν πάντοτε τοῦτο, Ἄρχον.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ναί σεῖς τὸ ὁμολογήσατε! δὲν πᾶτε ἄστον διάβολο.

ΤΙΜΩΝ

Καλῶς ἦλθε, Ἀπήμαντε.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Δὲν θὰ μοῦ ἠῦρεσο τὸ καλῶς ἦλθε, ἐὰν ἤξευρες ὅτι ἔρχομαι νὰ σὲ ἀναγκάσω νὰ μὲ ἐκδιώξῃς.

ΤΙΜΩΝ

Ὅψι! εἶσαι ἀγροῖκος, ἔχεις ὕψος ἀνάρμοστον. Λέγονται, ἄρχοντες, ὅτι ita, furor brevis est, ἀλλὰ αὐτὸς ὁ ἀσθενοῦς εἶνε πάντοτε ὠργισμένος. Ἄς καθίσῃ εἰς τὴν ἀσθενεῖαν τραπέζην, διότι οὔτε ἀγαπᾷ τὴν συναναστροφὴν, οὔτε εἶνε κατάλληλος δι' αὐτήν.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ἄφες με νὰ μείνω, Τίμων, ἐπὶ ἰδίᾳ σου εὐθύῃ. Σὲ εἰδοποιῶ, ὅτι ἦλθον μόνον διὰ νὰ παρακαλέσω.

ΤΙΜΩΝ

Δὲν προσέχω εἰς τοὺς λόγους σου. Εἶσαι Ἀθηναῖος. Καλῶς ἦλθε. Καὶ ἐγὼ αὐτὸς, δὲν ἔχω καμμίαν ξηροσίαν. Τὸ δεῖπνον θὰ σοῦ ἐπιβάλῃ σιωπήν.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Περιφρονῶ τὰ φαγητά σου. Θὰ μοῦ καθίσουν ἀπὸ λαίμον, διότι ἐγὼ οὐδέποτε θὰ σὲ κολακεύσω. Ὁ θεοί, πόσοι ἀνθρώποι τρώγουν τὸν Τίμωνα, χωρὶς νὰ τοὺς βλέπῃ. Λυποῦμαι βλέπων τόσοις ἀνθρώποις νὰ πίνουν τὸ αἶμα ἐνός μόνου. Καὶ τὸ ἄκρον ἄκρον τῆς τρέλλας, εἶνε, ὅτι τοὺς ἐνθαρρύνει ὁ ἴδιος. Ἀπορῶ πῶς οἱ ἀνθρώποι ἐμπιστεύονται ἀλλήλους. Νομίζω, ὅτι ἔπρεπε νὰ τοὺς προσκαλοῦν εἰς τὰ γεύματα, χωρὶς νὰ φέρωσι μαζύ των τὰ μαχαίρια τῶν (*).

(1) Faults that are rich, are fair.—ἴτοι τὰ σφάλματα τῶν ἰσχυρῶν εἶνε πάντοτε δικαιολογημένα. Πλημμελῶς μεταφράζει ὁ Γκιζὼ «σφάλματα πλουτίζοντα εἶνε ὠραία». Ἐπὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα γράφει ὁ ποιητὴς The giving hand though foul, shall be praised, ἴτοι ὁ δίδων καὶ φλύος ἐστὶν ὠραῖος, ἐπαινεῖται πάντοτε.

(2) Ἰπὴρχε συνήθεια, οἱ συνδοιτημένες νὰ φέρωσιν εἰς τὰ δεῖπνα ἕκαστος τὸ μαχαίριόν του.

Τοῦτο θὰ ἦτο ὠφέλιμον διὰ τὸ φαγητὸν, καὶ ἀσφάλεια τῆς ζωῆς των. Ἐχομεν πολλὰ τοιαῦτα παραδείγματα. Ὁ καθήμενος πλησίον τοῦ Τίμωνος, συντρώγων καὶ συμπίνων μετ' αὐτοῦ, εἶνε ὁ προθυμότερος ὑπὲρ πάντα ἄλλον νὰ τὸν σφάξῃ. Τοῦτο εἶνε ἀποδεδειγμένον. Ἐὰν ἦμην ἀνθρώπος σημαίνων δὲν θὰ ἔπινον κατὰ τὰ δεῖλνα, ἐκ φόβου μὴ μοῦ κόψουν τὸν λάρυγγα. Οἱ μεγάλοι ἄνδρες ὄφειλον νὰ πίνουν ἔχοντες προφυλαγμένον τὸν λαίμον.

ΤΙΜΩΝ

Μὲ τὴν καρδιά μου πίνω εἰς τὴν ὑγείαν σου, ἄρχον. Ἄς πῖωμεν ὄλοι κατὰ σειράν.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΑΡΧΩΝ

Ἄπ' ἐδῶ τὸ κρασί, ἄρχον.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ἄπ' ἐδῶ! Λαμπρὸς ἀνθρώπος! δὲν χάνει τὴν σειράν του. Αἱ προπόσεις αὐταὶ θὰ βλάψουν καὶ σὲ καὶ τὴν περιουσίαν σου ἄρχον. Τὸ ποτὸν τοῦτο δὲν εἶνε ποτὲ ἐνοχον. Τὸ ἀθῶον νερὸν εἶνε τὸ καλλίτερον ἄπ' ὄλα τὰ ποτά. Καὶ ἡ τροφή μου εἶνε ἐπίσης ἀθῶα, ὅπως καὶ τὸ νερόν. Τὰ συμπόσια μᾶς κάμνουν πολὺ ὑπερηφάνους, ἐγὼ ὁμως θὰ προσευχηθῶ εἰς τοὺς θεοὺς.

(Προσευχὴ τοῦ Ἀπημάντου)

Δὲν ζητῶ πλούτη, ὦ Ἀθάνατοι θεοί.

Μόνον ὑπὲρ τοῦ ἑαυτοῦ μου δέομαι. Ὑπὲρ οὐδενὸς ἄλλου.

Εἶθε νὰ μὴ φανῶ ποτὲ τόσον ἀνόητος, ὥστε νὰ πιστεύσω τοὺς ὄρκους καὶ τὰς ὑποσχέσεις τῶν ἀνθρώπων.

Οὔτε εἰς τὰ δάκρυα ἀκολάστου γυναικός.

Οὔτε εἰς σκύλον, ὅστις φαίνεται κοιμώμενος.

Οὔτε εἰς δεσμοφύλακα τὴν ἐλευθερίαν μου.

Ἀμήν! Γένοιτο!

Οἱ πλούσιοι ἀμαρτάνουσιν ἐνῶ ἐγὼ τρέφομαι μὲ ρίζας. (1)

ΤΙΜΩΝ

Αἱ σκέψεις σου εἶνε εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης. Ἀλκιβιάδη.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Ἄλλ' ἢ καρδιά μου εἶνε πάντοτε ἐτοίμη νὰ σὲ ὑπηρετήσῃ.

ΤΙΜΩΝ

Θὰ προετίμας νὰ ἦσο εἰς πρόγευμα ἐχθρῶν, ἢ εἰς γεῦμα φίλων.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Δὲν ὑπάρχει καλλίτερον φαγητὸν ἄρχον ἀπὸ τὸ αἶμα τῶν φονευομένων. Εἰς τοιοῦτον συμπόσιον θὰ ἠϋχόμην νὰ ἦσαν οἱ ἄριστοι τῶν φίλων μου.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Εἶθε λοιπὸν ὄλοι αὐτοὶ οἱ κόλακες νὰ ἦσαν ἐχθροὶ σου, διὰ νὰ τοὺς φονεύσῃς καὶ νὰ μὲ προσκαλέσῃς εἰς τὸ γεῦμα.

ΠΡΩΤΟΣ ΑΡΧΩΝ

Ἐὰν εἶχομεν τὴν εὐτυχίαν ἄρχον, ὥστε νὰ δοκιμάσῃς.

(1). Οἱ πλούσιοι εἶνε λαίμαργοι, ἐνῶ ἐγὼ τρώγω ρίζας.—Rich men sin, and I eat roots.

μάσης τὰς καρδίας μας, καὶ νὰ δυνηθῶμεν νὰ δεῖξωμεν μέρος τοῦ ζήλου ἡμῶν, θὰ ἐθεωροῦμεν ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς.

TIMON

Μὴ ἀμφιβάλλετε, φίλοι μου, ὅτι σὰς προώρισαν οἱ θεοὶ διὰ νὰ μὲ συνδράμετε· ἄλλως δὲν θὰ ἦσθε φίλοι μου. Θὰ σὰς ὀνόμαζον ποτὲ φίλους ἀγαπητοὺς, ἔὰν δὲν εἴχετε κατακτήσει τὴν καρδίαν μου; Αἰσθάνομαι περὶ ὑμῶν πλειότερα παρ' ὅσα σεῖς οἱ ἴδιοι θὰ ἠδύνασθε νὰ εἴπητε περὶ τοῦ ἑαυτοῦ σας. Ὅσα εἶπον τὰ πιστεύω ἀκραδάντως. Ὡ! θεοὶ, εἰς τί θὰ ἐρησιέμευον οἱ φίλοι, ἔὰν δὲν εἴχομεν ποτὲ τὴν ἀνάγκην αὐτῶν; Θὰ ὁμοίωζον πρὸς γλυκύφωνα ὄργανα κρεμασμένα ἐπὶ τοῦ τοίχου ἐντὸς κιβωτίων, καὶ δι' ἑαυτὰ καὶ μόνον φυλάττοντα τὰς φωνὰς τῶν. Πολλάκις ἠνύχηθην νὰ ἤμην πτωχότερος διὰ νὰ ἐπιχαλῶμαι πλειότερον τὴν συνδρομὴν σας. Ἐγεννήθημεν διὰ νὰ πράττωμεν τὸ καλόν. Καὶ τί ἄλλο δυνάμεθα καλλίτερα νὰ ὀνομάσωμεν ἰδικόν μας, ἢ ὅχι τὰ πλούτη τῶν φίλων; Πόση ἀνέκφραστος χαρὰ εἶνε νὰ βλέπη τις τόσους ἀγαπωμένους ὡς ἀδελφούς καὶ διαθέτοντας ὁ εἰς τοῦ ἄλλου τὴν περιουσίαν. Ὡ! χαρὰ ἐξαφανίζομένη διὰ τῶν δακρύων, πρὶν ἔτι προφθάσῃ νὰ ἐκδηλωθῇ. Μοῦ φαίνεται, ὅτι οἱ ὀφθαλμοί μου δὲν δύνανται νὰ κρατήσουν τὰ δάκρυα. Διὰ νὰ λησμονήσω τὴν ἀδυναμίαν αὐτὴν, πίνω εἰς ὑγίαν σας.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Σὺ κλαίεις, καὶ αὐτοὶ πίνουν.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΑΡΧΩΝ

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀντελήφθημεν καὶ ἡμεῖς τὴν χαρὰν, ἢ ὁποία ἐμφανίζεται ὡς βρέφος ἐν μέσῳ δακρύων.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Γελῶ βλέπων, ὅτι τὸ βρέφος αὐτὸ εἶνε νόθον.

ΤΡΙΤΟΣ ΑΡΧΩΝ

Σὲ βεβαιῶ ἄρχον, ὅτι μὲ συνεκίνησας πολὺ.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Πολύ!

(Ἀκούονται σαλπίσματα ἔσωθεν)

TIMON

Τί σημαίνουνσι τὰ σαλπίσματα ταῦτα; (Εἰσέρχεται ὑπηρέτης). Αἶ! τί τρέχει;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Μερικαὶ κυρίαί, ἄρχον, ἐπιθυμοῦν νὰ σὰς ὁμιλήσουν.

TIMON

Κυρίαί, τί νὰ θέλουν;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Εἶνε μαζὺ τῶν ἑνας ἀγγελιαφόρος, ἄρχον, ὁ ὁποῖος εἶνε ἐπιφορτισμένος νὰ σοῦ εἴπη, τί ἐπιθυμοῦν.

TIMON

Ἄς ὀρίσουν.

(Εἰσέρχεται ὁ Ἔρως)

ΕΡΩΣ

Χαῖρε, ἀξιότιμε Τίμων, ὡς καὶ σεῖς πάντες οἱ

λαμβάνοντες πείραν τῆς γενναιοδωρίας του. Αἱ πέντε αἰσθησεις σὲ ἀναγνωρίζουσιν ὡς πατέρα τῶν ἐρχονται ἐλευθέρως διὰ νὰ συγκαροῦν τὴν γενναίαν σου καρδίαν. Ἡ ἀκοή, ἡ γεῦσις, ἡ ἀφή, ἡ ὄσφρησις καὶ ὁ ὄρασις ἐγείρονται ἐκ τῆς τραπέζης σου χαριστημέναι, καὶ ἐρχονται τώρα διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τῆς θέας σου.

TIMON

Καλῶς ἄς ἔλθουν ὄλοι· δεξιωθῆτε αὐτοὺς εὐμενῶς ἄς παιανίσῃ χάριν αὐτῶν ἢ μουσική. (Ἐξέρχεται ὁ Ἔρως).

ΠΡΩΤΟΣ ΑΡΧΩΝ

Βλέπεις πόσον σὲ ἀγαποῦν, ἄρχον;

ΣΚΗΝΗ Δ'.

(Ἀκούεται μουσική. Εἰσέρχεται πάλιν ὁ Ἔρως, με κυρία μετημφιεσμένη εἰς Ἀμαζόνας, κρατούσα λύρας καὶ χορευούσας).

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Τί παράξενα πλάσματα εἶνε αὐτά! [Χορεύουν, εἶνε τρελλαί. Τρέλλα τοιαύτη εἶνε καὶ ἡ δόξα τοῦ βίου, ὅπως εἶνε καὶ τὸ πολυτελὲς τοῦτο γεῦμα, συγκρινόμενον πρὸς ὀλίγα χόρτα καὶ ἔλαιον. Μεταβαλλόμεθα εἰς τρελλοὺς διὰ νὰ διασκεδάσωμεν, καὶ μετερχόμεθα πᾶσαν κολακείαν διὰ νὰ ἀπογυμνώσωμεν τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς, τοὺς ὁποίους μεταχειρίζομεθα μετὰ κακνεντρεχείας καὶ φθόνου, ὅταν γηράσουν. Τίς δὲν συκοφαντεῖ ἢ δὲν συκοφαντεῖται; Τίς ἀποθνήσκον δὲν συνεπιφέρει εἰς τὸν τάφον καὶ τὴν πρὸς αὐτὸ περιφρόνησιν τῶν φίλων;

Φοβοῦμαι, ὅτι αὐτοὶ, οἱ ὁποῖοι τώρα εἶνε ἐνώπιόν μου, δὲν θὰ διστάσουν νὰ μὲ ποδοπατήσουν ἡμέραν τινά. Τοῦτο συνέβη ἄλλοτε. Οἱ ἄνθρωποι κλείουν τὰς θύρας εἰς τὰς ἀκτίνας τοῦ δύνοντος ἡλίου.

(Οἱ ἄρχοντες ἐγείρονται τῆς τραπέζης, ἐκφράζοντες τὰ σέβη αὐτῶν πρὸς τὸν Τίμονα. Ἐκαστος αὐτῶν ἐκλέγει καὶ μίαν Ἀμαζόνα, καὶ ὄλοι ὁμοῦ ἄνδρες καὶ γυναῖκες χορεύουν ὀλίγον πρὸς τοὺς ἦχους τῆς μουσικῆς, καὶ παύουν).

TIMON

Πολὺ ἐκοσμήσατε τὴν διασκεδασίαν μας ὡραία κυρίαί, καὶ προσεδόσατε νέα θέληγητρα εἰς τὴν ἐορτὴν, ἥτις ἄνευ ἡμῶν δὲν θὰ εἶχεν οὔτε τὸ ἡμισυ τῆς ὡραιότητός της. Προσεδόσατε λάμπριν καὶ ἀξίαν εἰς αὐτὴν. Καὶ μὲ ἐτέρψατε, ἐκτελέσσασι τὴν ἰδέαν μου. Ἐπὶ τούτῳ σὰς εὐχαριστῶ πολὺ.

ΠΡΩΤΗ ΚΥΡΙΑ

Μετὰ πολλῆς εὐμενείας μᾶς κρίνετε.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ναί, διότι ἡ δυσμένεια εἶνε ἀηδής, καὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ δεῖξῃ τις τοιαύτην.

TIMON

Κυρίαί, γεῦμα λιτὸν εἶνε ἔτοιμον δι' ὑμᾶς. Εὐαρεστηθῆτε νὰ λάβητε μέρος.

ΟΛΑΙ ΑΙ ΚΥΡΙΑΙ

Σὰς εὐχαριστοῦμεν πολὺ.

(Ἐξέρχονται ὁ Ἔρως καὶ αἱ Κυρίαί)

TIMON

Φλάβι-

ΦΛΑΒΙΟΣ

Εἰς τὰς διαταγὰς σου Ἄρχον.

TIMON

Φέρε μου ἐδῶ τὸ μικρὸν κιβώτιον,

ΦΛΑΒΙΟΣ

Ἄμέσως Ἄρχον (ἰδίᾳ). Καὶ ἄλλα ἀκόμη κοσμητήρια! Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ τοῦ ἐναντιωθῇ κανεὶς ἄλλως θὰ τοῦ ἔλεγα καθαρὰ τὴν γνώμην μου. Ναί, καὶ τὸν Θεόν. Ὅταν ὅμως δαπανηθοῦν ὄλα, θὰ ἠῦθε νὰ τὸν εἶχον ἐμποδίσει. Εἶνε κρίμα, ὅτι ἡ γενναιοδωρία δὲν δύναται νὰ βλέπη καὶ τὰς συνεπείας τῆς, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐκ τῆς ἀγαθότητός της προερχομένην δυστυχίαν.

(Ἐξέρχεται καὶ ἐπιστρέφει φέρον τὸ κιβώτιον)

ΠΡΩΤΟΣ ΑΡΧΩΝ

Ποῦ εἶνε οἱ ὑπηρέται μας;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ἐδῶ, εἰς τὰς διαταγὰς σας Ἄρχον.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΑΡΧΩΝ

Τοὺς ἵππους μας.

TIMON

Μίαν λέξιν ἔχω νὰ σὰς εἴπω, φίλοι μου. Κάμε μου τὴν τιμὴν, καλέ μου Ἄρχον, (1) νὰ αὐξήσῃς τὴν ἀξίαν τοῦ κοσμήματος, δεχόμενος, καὶ φέρον αὐτό.

ΠΡΩΤΟΣ ΑΡΧΩΝ

Ἐχω πολλὰς ὑποχρεώσεις διὰ τὰ πρὸς ἐμὲ δῶρα σου, Ἄρχον.

ΠΑΝΤΕΣ

Ὅλοι εἴμεθα ὑποχρεωμένοι.

(Εἰσέρχεται ὑπηρέτης)

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Διάφορα μέλη τῆς γερούσιας ἦλθον, νὰ σὲ ἐπιπροσέξω.

TIMON

Καλῶς νὰ ἔλθουν.

ΦΛΑΒΙΟΣ

Ἐπίτρεψόν μοι, Ἄρχον, νὰ σοῦ εἴπω μίαν λέξιν· πρόκειται περὶ σοῦ.

TIMON

Περὶ ἐμοῦ! Τότε θὰ σὲ ἀκούσω ἄλλοτε. Φρόντισε σὲ παρακαλῶ, ὥστε νὰ τοὺς ὑποδεχθῶν καλῶς.

ΦΛΑΒΙΟΣ

(Κατ' ἰδίαν). Καλὰ, καλὰ, δὲν ἠξέυρω πῶς...

(Εἰσέρχεται δευτέρος ὑπηρέτης)

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ὡς δείγμα τῆς πρὸς ὑμᾶς ἀγάπης του, ὁ ἄρχων Αἰνίκιος, σὰς προσφέρει τέσσαρας καταλεύκους ἵππους, ἀργυροστολισμένους.

TIMON

Τοὺς δέχομαι εὐχαρίστως, δεχθῆτε τὰ δῶρα ἀξιοπρεπῶς.

(1). To advance ἐνταῦθα σημαίνει (ἀνυψώνω): προσδίδω.

(Εἰσέρχεται τρίτος ὑπηρέτης)

Αἶ! τί νέα;

ΤΡΙΤΟΣ ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ὁ ἀξιότιμος κύριος Λουκάλας προσκαλεῖ τὴν ὑψηλότητά σου νὰ κυνηγήσῃ αὐριομαζύ του, καὶ σοῦ ἀποστέλλει δύο ζεύγη κυνηγετικῶν σκύλων.

TIMON

Θὰ κυνηγήσω μετ' αὐτοῦ. Δεχθῆτε τοὺς σκύλους, δίδοντες καλὴν ἀμοιβήν.

ΦΛΑΒΙΟΣ

(Κατ' ἰδίαν). Ποῦ θὰ ἀπολήξουν ὄλα αὐτά; Μᾶς διατάσσουν νὰ προνοήσωμεν περὶ ὄλων, καὶ νὰ δώσωμεν μεγάλα δῶρα, καὶ ὄλα αὐτὰ ἀπὸ κενὰ ταμεῖα. Οὔτε θέλει νὰ μάθῃ πῶς εὐρίσκεται τὸ ταμεῖόν του, οὔτε μὲ ἀφίνει νὰ τοῦ δεῖξω ὅτι ἡ γενναιοδωρία του τὸν κατήντησεν ἐπαίτην, ἀνίκανον νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ἐπιθυμίας τόσων. Αἱ ὑποσχέσεις του ὑπερβαίνουν τὴν περιουσίαν του τόσον, ὥστε ἕκαστος λόγος του ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἓν χρῆος. Χρεωστεῖ κάθε λέξιν. Εἶνε τόσον καλὸς, ὥστε καὶ τόκους ἀκόμη πληρώνει. Τὰ κτήματά του εἶνε τώρα γραμμένα εἰς τὰ βιβλία τῶν φίλων του. Εἶθε νὰ μὲ ἔπαινον ἐκ τῆς ὑπηρεσίας μου, πρὶν ἢ ἐγὼ ἀναγκασθῶ νὰ φύγω. Προτιμότερον νὰ μὴν ἔχη τις κανένα φίλον, παρὰ νὰ ἔχη φίλους χειροτέρους καὶ ἀπὸ ἐχθρούς. Λυποῦμαι ἐγκαρδίως διὰ τὸν κύριόν μου.

(Ἐξέρχεται)

TIMON

Ἄδικεῖς τὸν ἑαυτόν σου, ὑποτιμᾶς πολὺ τὴν ἀξίαν σου. Λάβε, φίλε μου μικρὸν ἐνθύμημα τῆς ἀγάπης μου.

Β' ΑΡΧΩΝ

Τὸ δέχομαι μετ' ἰδιαζούσης εὐγνωμοσύνης.

Γ' ΑΡΧΩΝ

Εἶνε ἡ ἐνσάρκωσις τῆς γενναιοδωρίας.

TIMON

Τώρα ἐνθυμοῦμαι, ἄρχον, ὅτι ἐσχάτως ἐπήνεσας τὸν πυρόχρονον ἵππον, τὸν ὁποῖον ἵπευον. Ἄφοῦ σοῦ ἀρέσει εἶνε ἰδικός σου.

ΠΡΩΤΟΣ ΑΡΧΩΝ

Σὲ παρακαλῶ, ἄρχον, ἐπίτρεψόν μοι...

TIMON

Πίστευσέ με, ἄρχον, ἕκαστος ἐπαινεῖ, ὅτι ἀγαπᾷ. Ἐκ τῶν ἰδίων κρίνω καὶ περὶ τῶν αἰσθημάτων τῶν φίλων. Μὴ ἀμφιβάλλῃς περὶ τούτου. Θὰ ζητήσω τὴν συνδρομὴν σου.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΑΡΧΟΝΤΕΣ

Οὐδένα ἄλλον θὰ ὑποδεχθῶμεν μετὰ τόσης χαρᾶς.

TIMON

Σὰς εἶμαι τόσον εὐγνώμων διὰ τὰς πρὸς ἐμὲ ἐπισκεψείας σας, ὥστε αἰσθάνομαι, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ σὰς προσφέρω ἀρκετά. Νομίζω, ὅτι καὶ βασιλεία ἀκόμη, ἔὰν ἠδυνάμην νὰ προσφέρω εἰς τοὺς φίλους μου, δὲν θὰ τὸ ἐθεώρουν ἀρκετόν. Σὺ Ἀλκιβιάδῃ, εἶσαι στρατιώτης, καὶ κατὰ συνέπειαν εἶνε δύσκολον, νὰ ἦσαι πλούσιος. Ἐχεις ἀνάγκην εὐεργεσίας. Ζῆς

ἐν μέσῳ τῶν πολέμων, καὶ τὰ κτήματά σου εἶνε εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Ναί, κτήματα μεμολυσμένα, ἄρχον.

ΠΡΩΤΟΣ ΑΡΧΩΝ

Εἴμεθα τόσον ὑποχρεωμένοι.

ΤΙΜΩΝ

Καὶ ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΑΡΧΩΝ

Ἀπειρώς ὑποχρεωμένοι.

ΤΙΜΩΝ

Εἶμαι ὅλος ἰδικός σας. Φέρετε, φέρετε καὶ ἄλλα φῶτα.

ΠΡΩΤΟΣ ΑΡΧΩΝ

Σοῦ εὐχόμεθα, ἄρχον, πᾶσαν εὐτυχίαν, πλούτη καὶ τιμᾶς.

ΤΙΜΩΝ

Ὅλα εἰς τὴν διάθεσιν τῶν φίλων.

(Ἐξέρχεται ὁ Ἀλκιβιάδης, οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ λοιποί).

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Τί θόρυβος εἶνε αὐτός. Τί ὑποκλίσεις καὶ τί χαιρετισμοί. Ἀμφιβάλλω ἂν τὰ σκέλη αὐτά, εἶνε ἄξια τῶν χρημάτων, τὰ ὅποια δίδονται. Φιλία τοιαύτη εἶνε πλήρης ἀκαθάρτων οὐσιῶν. Μοῦ φαίνεται, ὅτι ψευδεῖς καρδίαι δὲν ἔπρεπε ποτὲ νὰ ἔχουν ὕγιεις μηρούς.

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΣΚΗΝΗ Α΄.

(Ἀθήναι. Δωμάτιον ἐν τῷ οἴκῳ ἑνὸς Γερονσιαστοῦ. Εἰσέρχεται Γερονσιαστὴς, κρατῶν ἔγγραφα).

ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Καὶ τελευταῖον πέντε χιλιάδες. Εἰς δὲ τὸν Βάρωνα καὶ τὸν Ἰσιδώρον, χρεωστεῖ ἑννέα χιλιάδας, συμπεριλαμβανομένου δὲ καὶ τοῦ πρὸς ἐμὲ χρέους, ἀνέρονται εἰς εἰκοσιπέντε χιλιάδες. Πάντοτε αὐτὴ ἡ μανία τῆς σπατάλης! Εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐξακολουθήσῃ πλειότερον. Ἐάν ποτε λάβω ἀνάγκην χρημάτων θὰ κλέψω τὸν σκύλον ἑνὸς ἐπαίτου, καὶ θὰ τὸν δώσω εἰς τὸν Τίμωνα. Ὁ σκύλος αὐτός θὰ μοῦ φερῇ χρήματα. Ἐάν θέλω νὰ πωλήσω τὸν ἵππον μου διὰ νὰ ἀγοράσω εἰκοσιν ἄλλους καλλιτέρους, δὲν ἔχω παρὰ νὰ δώσω αὐτὸν εἰς τὸν Τίμωνα, νὰ τὸν δώσω χωρὶς νὰ τοῦ ζητήσω τίποτε, καὶ τότε ὁ ἵππος μου θὰ γεννήσῃ πολλοὺς ἄλλους ὠραίους. Ἐντὶ θυρωροῦ ἔχει ἓνα φύλακα, ὅστις μειδιών πρὸς ὄλους τοὺς διαβάτας προσκαλεῖ αὐτοὺς νὰ εἰσέρχονται. Ἡ κατάσταση αὐτὴ δὲν δύναται νὰ διαρκέσῃ. Ἡ λογικὴ μᾶς ὑπαγορεύει, ὅτι ἡ περιουσία του δὲν εἶνε ἀσφαλής.

(Ἐξέρχεται ὁ Κάφης)

ΚΑΦΗΣ

Εἰς τὰς διαταγὰς σου, κύριε.

ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Βάλε τὸ φόρεμά σου καὶ πῆγαινε ἀμέσως εἰς τὸν

ὄτιω τίμιοι, τρελλοὶ σπαταλοῦν τὰ πλούτη τῶν κληρῶν φιλοφρονήσεων.

ΤΙΜΩΝ

Ἐάν, Ἀπήμαντε, δὲν ἦσο τόσον δύσθυμος, θὰ ἦμην εὐμενὴς πρὸς σέ.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Δὲν θέλω τίποτε, διότι ἂν διεφθειρόμην καὶ ἐν δὲν θὰ ὑπῆρχε κανεὶς νὰ σὲ σκώπη, καὶ τότε θὰ ἔκαμνες πλειότερας ἀνοησίας. Δίδεις τόσον πολλὰ Τίμωνα, ὥστε φοβοῦμαι, ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ δώσῃ ἀκόμη καὶ τὸν ἑαυτὸν σου εἰς ὁμολογίας. Τί χρεάζονται ὅλα αὐτὰ τὰ συμπόσια, ἑορταί, καὶ τὰ μάταια μεγαλεῖα;

ΤΙΜΩΝ

Ἐάν ποτε ἀρχίσῃς νὰ σκώπησῃς τὴν κοινωνίαν, ἀρκίσθη νὰ μὴν δώσω καμμίαν προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους σου. Ὑγίαινε, καὶ ἐπιστρέψε με καλλιτέραν διάθεσιν.

(Ἐξέρχεται)

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Λοιπὸν δὲν θέλεις νὰ με ἀκούσῃς τώρα; καλὰ, δὲν θὰ με ἀκούσῃς ὅμως οὔτε τότε; κατὰ συνέπειαν δὲν θὰ σοῦ δώσω πλέον καμμίαν συμβουλήν. Τί κῶμα τὰ ὄψα τῶν ἀνθρώπων νὰ κωφεύωσιν εἰς τὰς συμβουλάς, καὶ ν' ἀκούωσι προθύμως τὰς κολακείας.

(Ἐξέρχεται)

ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Πῆγαινε.

(Ἐξέρχονται)

ΣΚΗΝΗ Β΄.

(Ἐν Ἀθήναις. Αἶθουσα ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Τίμωτος. Εἰσέρχεται ὁ Φλάβιος κρατῶν διαιρηθῆναι λογαριασμούς).

ΦΛΑΒΙΟΣ

Οὔτε κἄν σκέπτεται νὰ παύσῃ. Εἶνε τόσον ἀπερίσκεπτος εἰς τὰ ἔξοδά του, ὥστε οὔτε θέλει νὰ μάθῃ, τί τὸν τρόπον θὰ δυνηθῇ νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς αὐτά, οὔτε πῶς νὰ παύσῃ τὴν ἀκαταίτητον αὐτῆν ἀσωτείαν. Δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψει τὰς δαπάνας, οὔτε φροντίζει περὶ τῶν συνεπειῶν. Δὲν ὑπῆρξε ποτὲ ἄνθρωπος τόσον ἀπερίσκεπτος, ἀλλ' ἐν ταύτῳ, καὶ τόσον ἀγαθός. Τότε μόνον θὰ ἀκούσῃ, ὅταν αἰσθανθῇ τὸ κακόν. Πρέπει νὰ τοῦ τὰ εἰπῶ καθαρά, ὅταν ἐπιστρέψῃ ἀπὸ τὴν κτηνίαν. Ἀσχημα, ἀσχημα.

(Ἐξέρχονται ὁ Ἰσιδῶρος, καὶ οἱ ἐπιτρέπεται τοῦ Ἰσιδῶρος καὶ τοῦ Βάρωνος).

ΚΑΦΗΣ

Καλὴ ἡμέρα, Βάρων (!) Αἴ! γὰ χρήματα ἔρχεσαι;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΡΩΝΟΣ

Δὲν ἦλθες καὶ σὺ δι' αὐτό;

ΚΑΦΗΣ

Ναί, καὶ σὺ δι' αὐτό, Ἰσιδῶρε;

ΥΠΗΡ. ΤΟΥ ΙΣΙΔΩΡΟΥ

Ναί.

ΚΑΦΗΣ

Εἴθε νὰ μᾶς πληρώσῃ ὄλους.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΡΩΝΟΣ

Δὲν τὸ πιστεύω.

ΚΑΦΗΣ.

Ἐρχεται ὁ ἄρχων.

(Ἐξέρχονται ὁ Τίμων, ὁ Ἀλκιβιάδης καὶ οἱ λοιποί).

ΤΙΜΩΝ

Εὐθύς μετὰ τὸ γεῦμα θὰ ὑπάγωμεν πάλιν νὰ κτηνίσωμεν, φίλτατέ μου Ἀλκιβιάδη. (Πρὸς τοὺς ὑπηρέτας.)—Τί θέλετε;

ΚΑΦΗΣ

Ἐχω μίαν σημείωσιν, ἄρχον, διαφόρων χρεῶν.

ΤΙΜΩΝ

Χρεῶν! Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι;

ΚΑΦΗΣ

Ἀπ' ἐδῶ, ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ἄρχον.

ΤΙΜΩΝ

Πῆγαινε εἰς τὸν ἐπιστάτην μου.

ΚΑΦΗΣ

Μὲ συγχαρεῖτε, ἄρχον. Ὅλον αὐτὸν τὸν μῆνα μοῦ ἀνέβαλε τὴν πληρωμὴν. Ἐκτακτὸς ἀνάγκη, ἀναγκάζει τὸν κύριόν μου νὰ ζητήσῃ τὰ χρήματά του, καὶ ταπεινῶς σὲ παρακαλεῖ, ὅπως μὲ τὴν χαρακτηρισθῆναι εὐγένειάν σου, ἰκανοποιήσῃς τὴν αἰτησίαν του.

(1). Ὁ Κάφης προσαγορεύει τὸν ὑπηρέτην διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου του.

ΤΙΜΩΝ

Ἐλα αὐριον τὸ πρῶτ', σὲ παρακαλῶ, καλέ μου φίλε.

ΚΑΦΗΣ

Ἄλλὰ, καλέ μου ἄρχον...

ΤΙΜΩΝ

Ἐ! Ἄρκεϊ, φίλε μου.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΡΩΝΟΣ

Εἶμαι ὁ ὑπηρέτης τοῦ Βάρωνος, καλέ μου ἄρχον.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΙΣΙΔΩΡΟΥ

Ἐγὼ εἶμαι τοῦ Ἰσιδῶρος. Παρακαλεῖ ταπεινῶς νὰ τὸν πληρώσῃς γρήγορα.

ΚΑΦΗΣ

Ἐάν ἐγνώριζες, ἄρχον μου, τὰς ἀνάγκας τοῦ κυρίου μου...

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΡΩΝΟΣ

Πρὸ ἕξ ἑβδομάδων, καὶ περισσότερον ἔληξαν, ἄρχον μου, αἱ προθεσμῖαι.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΙΣΙΔΩΡΟΥ

Ὁ ἐπιστάτης σου μοῦ ἀναβάλλει τὴν πληρωμὴν, ἄρχον, καὶ μὲ ἔστειλαν ἐπιτήδες εἰς τὴν ἐξοχότητά σου.

ΤΙΜΩΝ

Ἀφήσατέ με τέλος πάντων νὰ ἀναπνεύσω. Πραχωρήσατέ καλοὶ μου φίλοι, ἔρχομαι ἀμέσως.

(Ἐξέρχονται ὁ Ἀλκιβιάδης καὶ οἱ ἄρχοντες)

(Πρὸς τὸν Φλάβιον). Πλησίασε, σὲ παρακαλῶ. Τί συμβαίνει; Πρὸς τί αὐταὶ αἱ ἐπιτακτικαὶ αἰτήσεις διὰ ληξάσας προθεσμίας, καὶ ἡ καθυστέρησις πληρωμῆς ληξιπροθέσμων χρεῶν, πράγμα, ὅπερ βλάπτει τὴν τιμὴν μου;

ΦΛΑΒΙΟΣ

Ἡ ὥρα, κύριοι, δὲν εἶνε κατάλληλος διὰ τοιαύτας ὑποθέσεις. Ἀφήσατέ μας ἕως ὅτου τελειώσῃ τὸ γεῦμα, διὰ νὰ δώσω εἰς τὴν ἐξοχότητά του νὰ ἐννοήσῃ, διατί δὲν ἐπληρώθητε.

ΤΙΜΩΝ

Ναί, περιμένετε, φίλοι μου. Φρόντισε νὰ τοὺς περιποιηθῶν καλὰ. (Ἐξέρχεται).

ΦΛΑΒΙΟΣ

Ἀκολουθήσατέ με, σᾶς παρακαλῶ. (Ἐξέρχεται).

(Ἐξέρχονται ὁ Ἀπήμαντος καὶ ὁ Τρελλός)

ΚΑΦΗΣ

Σταθῆτε, σταθῆτε. Νὰ, ἔρχεται ὁ τρελλός μὲ τὸν Ἀπήμαντον. Ἄς διασκεδάσωμεν μαζύ τους.

Ο ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΡΩΝΟΣ

Ἄς πάη εἰς τὸ διάβολο, θὰ μᾶς βροῖσῃ.

Ο ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΙΣΙΔΩΡΟΥ

Πανοῦκλα νὰ τὸν θεροῖσῃ τὸν σκύλο.

Ο ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΡΩΝΟΣ

Πῶς εἶσαι τρελλέ;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Μὲ τὴν σκιάν σου ὀμιλεῖς;

Ο ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΡΩΝΟΣ

Δὲν ὀμιλῶ εἰς ἐσένα.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ὅχι, εἰς τὸν ἑαυτὸν σου ὀμιλεῖς. (Πρὸς τὸν τρελλόν). Πηγαίνωμεν.

Ο ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΙΣΙΔΩΡΟΥ

(Πρὸς τὸν τοῦ Βάρωνος).— Ἀπὸ τώρα ἔχεις τὸν τρελλὸν εἰς τὴν ράχιν σου.

ΚΑΦΗΣ

Ποῦ εἶνε τώρα ὁ τρελλός;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Τρελλός εἶνε ἐκεῖνος, ποῦ ἐρωτᾷ δι' αὐτόν. Ἄθλιοι ὑπηρεταὶ τοκογλύφων! μεσίται χρημάτων καὶ ἀναγκῶν.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΥΠΗΡΕΤΑΙ

Τί εἴμεθα, Ἀπήμαντε;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Γαϊδούρια!

ΟΛΟΙ ΟΙ ΥΠΗΡΕΤΑΙ

Διατί;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Διότι, με ἐρωτᾶτε; καὶ δὲν γνωρίζετε τὸν ἑαυτὸν σας; Μίλησέ τους τρελλέ.

ΤΡΕΛΛΟΣ

Πῶς εἶσθε, κύριοι;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΥΠΗΡΕΤΑΙ

Σὲ εὐχαριστοῦμεν τρελλέ. Πῶς εἶνε ἡ κυρία σου;

ΤΡΕΛΛΟΣ

Βράζει νερὸ, γιὰ νὰ ζεματίσῃ κοτόπουλα, ὅταν ἐσᾶς. Εἶθε νὰ ἠμπορούσατε νὰ ἔλθητε εἰς τὴν Κόρινθον.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Καλά! Σὲ εὐχαριστοῦμεν.

ΤΡΕΛΛΟΣ

Κυττάξετε, ἔρχεται ὁ ἀκόλουθος τῆς κυρίας μου (Εἰσέρχεται ὁ ἀκόλουθος).

ΑΚΟΛΟΥΘΟΣ

(Πρὸς τὸν τρελλόν). Ἐ! παλληκάρι μου! Τί κά- νεις ἐσὺ μὲ αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς φρονίμους; Πῶς εἶσα Ἀπήμαντε;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ἐπεθύμουν νὰ εἶχον μίαν μάστιγα εἰς τὸ στόμα διὰ νὰ σοῦ ἀπαντήσω καθὼς πρέπει.

ΑΚΟΛΟΥΘΟΣ

Διάβασέ μου, σὲ παρακαλῶ, Ἀπήμαντε, τὴν ἐπι- γραφὴν τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν. Δὲν δύναμαι νὰ δια- κρίνω τὴν μίαν ἀπὸ τὴν ἄλλην.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Δὲν ἠμπορεῖς νὰ διαβάσῃς;

ΑΚΟΛΟΥΘΟΣ

Ἄχι.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ὅστε πολὺ ὀλίγη μάθησις θὰ χαθῇ τὴν ἡμέραν, ποῦ θὰ σὲ κρεμάσουν. Αὐτὴ εἶνε πρὸς τὸν Ἄρχοντα Τίμωνα, αὐτὴ πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην. Πήγαινε, ἐγεν- νήθης νόθος καὶ θὰ ἀποθάνῃς μεσίτης.

ΑΚΟΛΟΥΘΟΣ

Ἐγεννήθης σκύλος, καὶ θὰ ἀποθάνῃς ἀπὸ πείνα σκύλος. Δὲν θέλω ἀπαντήσεις, φεύγω.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Μοῦ κάμνεις μεγάλην χάριν. (Ἐξέρχεται ὁ Ἀκό-

λουθος). Θὰ ἔλθω μαζί σου, τρελλέ, εἰς τὸν Ἄρχον- Τίμωνα.

ΤΡΕΛΛΟΣ

Θὰ μὲ ἀφήσῃς ἐκεῖ;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ναί, ἐὰν συναντήσωμεν τὸν Τίμωνα. Δὲν εἶσθε οἱ τρεῖς, ὑπηρεταὶ τριῶν τοκογλύφων.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΥΠΗΡΕΤΑΙ

Εἶθε νὰ ἦσαν ἐκεῖνοι ὑπηρεταὶ μας!

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Καὶ ἐγὼ ἐπεθύμουν νὰ ἦμαι ἰδικός σας, διὰ νὰ σᾶς μεταχειρισθῶ, ὅπως ὁ δῆμιος μεταχειρίζεται κλέπτας.

ΤΡΕΛΛΟΣ

Εἴσθε καὶ οἱ τρεῖς, ὑπηρεταὶ τοκογλύφων;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΥΠΗΡΕΤΑΙ

Ναί, τρελλέ!

ΤΡΕΛΛΟΣ

Νομίζω, ὅτι κάθε τοκογλύφος ἔχει ἓνα τρελλόν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του. Ἡ κυρία μου εἶνε ἓνας, καὶ ἐγὼ ὁ τρελλός τῆς. Ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἔρχονται νὰ δανεισθοῦν ἀπὸ τοὺς κυρίους σας, ἔρχονται μελαγχολικοὶ, καὶ ἀναχωροῦν εὐθυμοί, ἀλλὰ εἰς τὸ σπῆτι τῆς κυρίας μου εἰσέρχονται εὐθυμοί, καὶ ἀναχωροῦν μελαγχολικοί. Ποῖος εἶνε ὁ λόγος;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΥΠΗΡΕΤΑΙ

Ναί, τρελλέ!

ΤΡΕΛΛΟΣ

Νομίζω, ὅτι κάθε τοκογλύφος ἔχει ἓνα τρελλόν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του. Ἡ κυρία μου εἶνε ἓνας, καὶ ἐγὼ ὁ τρελλός τῆς. Ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἔρχονται νὰ δανεισθοῦν ἀπὸ τοὺς κυρίους σας, ἔρχονται μελαγχολικοὶ, καὶ ἀναχωροῦν εὐθυμοί, ἀλλὰ εἰς τὸ σπῆτι τῆς κυρίας μου εἰσέρχονται εὐθυμοί καὶ ἀναχωροῦν μελαγχολικοί. Ποῖος εἶνε ὁ λόγος;

Ο ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΡΩΝΟΣ

Τί θὰ εἶπῃ μαστροπὸς, τρελλέ;

ΤΡΕΛΛΟΣ

Τρελλός μὲ καλὰ ἐνδύματα, κατὶ τι σὰν ἐσένα. Εἶνε πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἄλλοτε μὲν ἐμφανίζεται ὡς ἄρχων, ἄλλοτε δὲ ὡς νομομαθῆς, καὶ ἄλλοτε ὡς φιλόσοφος. Συχνὰ ἐμφανίζεται ὡς ἱππότης. Τέλος τὸ πνεῦμα αὐτὸ παρουσιάζεται ὑφ' ὄψας τὰς μορφὰς, τὰς ὁποίας λαμβάνει ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τοῦ δεκάτου τρίτου, μέχρι τοῦ ὄγδοηκοστοῦ ἔτους...

Ο ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΡΩΝΟΣ

Δὲν εἶσαι ὄλως διόλου τρελλός.

ΤΡΕΛΛΟΣ

Ὅτε σὺ ὄλως διόλου φρόνιμος. Ὅση τρέλλα ἔχω ἐγὼ, τόσον πνεῦμα λείπει ἀπὸ σέ.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Τοιαύτην ἀπάντησιν θὰ ἤρμοζε νὰ δώσῃ ὁ Ἀπήμαντος.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΥΠΗΡΕΤΑΙ

Παραμερίσατε, παραμερίσατε, ἔρχεται ὁ ἄρχων Τίμων.

(Εἰσέρχονται πάλιν ὁ Τίμων καὶ ὁ Φλάβιος)

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ἔλα μαζί μου, τρελλέ, ἔλα.

ΤΡΕΛΛΟΣ

Δὲν μοῦ ἀρέσει νὰ ἀκολουθῶ ἑραστὴν, πρωτότο- πον ἀδελφόν, καὶ γυναῖκα. Καμμίαν φορὰν ἀκο- λουθῶ ἓνα φιλόσοφον.

(Ἐξέρχονται ὁ Ἀλήμαντος καὶ ὁ Τρελλός)

ΦΛΑΒΙΟΣ

Ἐλάτε ἀπ' ἐδῶ, σᾶς παρακαλῶ, θέλω νὰ σᾶς ὀ- ρήσω μετ' ὀλίγον.

(Ἐξέρχονται οἱ δημεῖται)

ΤΙΜΩΝ

Ἀπορῶ πῶς δὲν μοῦ ἐξέθηρες πρωτίτερα τὴν κατάστασιν τῆς περιουσίας μου, ὥστε νὰ κανονίσω τὴν ἑξοδὰ μου, ἀναλόγως τῶν πόρων μου.

ΦΛΑΒΙΟΣ

Πολλάκις σοῦ ἐξέθηκα αὐτήν, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησας νὰ μὲ ἀκούσῃς.

ΤΙΜΩΝ

Ἦσως ἐξέλεγες στιγμὴν ἀκατάλληλον, καθ' ἣν δύ- σθημος ὦν, σὲ ἀπέπεμψα, καὶ τὴν δυσθυμίαν ταύτην μεταχειρίσθης ὡς πρόσχημα πρὸς δικαιολογίαν σου

ΦΛΑΒΙΟΣ

Πολλάκις, καλέ μου Ἄρχον, ἔφερα τοὺς λογαρια- σμούς μου, καὶ σοῦ ἐπαρουσίασα αὐτούς. Τοὺς ἀπέρ- ριπτες πάντοτε λέγων, ὅτι ἔχεις ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν τιμιότητά μου. Ὅταν δὲ δι' ἀσήμαντον δῶρον μὲ διέτασες νὰ πληρώσω μεγάλα ποσὰ, ἐγὼ ἔσειον τὴν κεφαλὴν καὶ ἔκλαιον. Καὶ ἐναντίον τοῦ πρὸς σὲ ἀποσπασμένου σεβασμοῦ, σὲ παρεκάλουν νὰ ἦσαι φει- δωλύτερος εἰς τὰ ἔξοδά σου. Καὶ ὄχι σπανίως μὲ ἐπέκλητες αὐστηρῶς, ὅταν ἠθέλον νὰ σὲ εἰδοποιήσω περὶ τῆς ἐλαττώσεως τῆς περιουσίας σου, καὶ τῆς ἀσέβειας τῶν χρεῶν σου. Μολοντί μὲ ἀκούεις τώρα, (πολὺ ἀργὰ) ἀγαπητέ μου ἄρχον, ἐν τούτοις ὀ- φείλω νὰ σοῦ εἶπω, ὅτι ὅλη σου ἡ περιουσία δὲν ἀρ- κεῖ πρὸς πληρωμὴν τοῦ ἡμίσεος τῶν χρεῶν σου.

ΤΙΜΩΝ

Ἄς πωληθῶσιν ὅλα μου τὰ κτήματα.

ΦΛΑΒΙΟΣ

Εἶνε ὅλα ἐνυπόθηκα, τινὰ τούτων κατασχεθέντα ἀπωλέσθησαν. Τὸ δὲ ὑπόλοιπον δὲν δύναται νὰ ἀποπέσει πρὸς πληρωμὴν τῶν ληξάντων χρεῶν. Πῶς θὰ κάμωμεν ἐν τῷ μεταξύ; Καὶ τέλος πῶς θὰ τελειώσουν ὅλοι αὐτοὶ οἱ λογαριασμοί.

ΤΙΜΩΝ

Αἱ γαῖαι μου ἐξετείνοντο μέχρι τῆς Λακεδαί- μονος.

ΦΛΑΒΙΟΣ

Ὁ κόσμος ὅλος, καλέ μου Ἄρχον, εἶνε μία μόνον ἔξοδος. Ἐὰν ἦτον ἰδικός σου, ἠδύνασο δι' ἐνός καὶ μόνου λόγου νὰ δώσῃς αὐτόν.

ΤΙΜΩΝ

Μοῦ λέγεις τὴν ἀλήθειαν.

ΦΛΑΒΙΟΣ

Ἐὰν δὲν ἔχῃς ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν διαχείρισιν

καὶ τὴν χρηστότητά μου, κάλεσέ με ἐνώπιον τῶν ἀν- στηροτέρων δικαστῶν, διὰ νὰ δώσω λόγον τῶν πράξεών μου. Μάρτυρές μου οἱ Θεοὶ, ὅτι ὅταν τὰ δωμάτια ἡμῶν ἐπληροῦντο παρασίτων θορυβο- ποιῶν, καὶ ἐχύνετο ὑπὸ μεθύσαν ὁ οἶνος ἐκ τῶν ἀποθηκῶν, ὅταν αἱ αἵθουσαι ἐφωταγωγοῦντο ἀπλέτως, καὶ ἀντήχουν ἐν αὐταῖς οἱ ἦχοι τῆς μουσικῆς ἐγὼ ἀποσυρόμενος εἰς (1) μεμονωμένον δωμάτιον ἔχουν ἀφθονα δάκρυα.

ΤΙΜΩΝ

Ἄρκεῖ σὲ παρακαλῶ.

ΦΛΑΒΙΟΣ

Ὁ Θεοὶ! πόσον μεγάλη ἡ ἀγαθότης τοῦ ἄρχοντος Τίμωνος! Πόσα φαγητὰ κατεβρόχθισαν τὴν νύκτα ἐκείνην, δοῦλοι καὶ χωρικοί. Ποῖος δὲν εἶνε ἀφω- σιωμένος εἰς τὸν ἄρχοντα Τίμωνα; Ποῖος δὲν προσ- φέρει εἰς αὐτὸν τὴν καρδίαν, τὸ πνεῦμα, τὸ ξίφος, τὴν δύναμιν, καὶ τὸ βαλάντιόν του; Μέγας, εὐγενής, ἀξιοπρεπής, βασιλικὸς ὁ Τίμων. Ἄλλ' ὅταν δαπα- νηθῶσι τὰ χεῖματα, δι' ὧν ἀγοράζονται οἱ ἔπαινοι οὗτοι, τότε χάνεται καὶ ἡ φωνὴ ἡ προφέρουσα αὐ- τούς. Τὰ κέρδη τῶν συμποσίων χάνονται μετὰ τὴν διακοπὴν αὐτῶν. Ὀλίγη χεμερινὴ βροχὴ ἀρκεῖ διὰ νὰ σκορπίσῃ τὰ ἔντομα ταῦτα.

ΤΙΜΩΝ

Φθάνουν πλέον αἱ διδασκαλῖαι. Δὲν εἰσεχώρησεν εἰς τὴν καρδίαν μου κακοήθης γενναιοδωρία. Ἐ- δωκα ἴσως ἀπερισκέπτως, ἀλλὰ ὄχι ἀγενῶς. Διὰ τί κλαίεις; Εἶσαι τόσον δύσπιστος, ὥστε νὰ νομίζῃς, ὅτι θὰ στερηθῶ φίλων; Λάβε θάρρος. Ἐὰν ἠθέλον νὰ ἀνοίξω τοὺς θησαυροὺς τῆς ἀγάπης μου, καὶ νὰ δοκιμάσω τὰ [αἰσθητὰ τῶν φίλων, δανειζόμενος παρ' αὐτῶν, θὰ ἠδυνάμην νὰ διαθέσω τοὺς ἀνθρώ- πους, καὶ τὰς περιουσίας αὐτῶν, μετὰ τοσαύτης εὐ- κολίας, μετ' ὄσης δύναμαι νὰ σὲ διατάξω νὰ ὀμι- λήσῃς.

ΦΛΑΒΙΟΣ

Εἶθε νὰ μὴ ἀπατάσαι εἰς τὰς σκέψεις σου.

ΤΙΜΩΝ

Αἱ ἀνάγκαι, εἰς ἃς εὐρίσκομαι, εἶνε οὕτως εἰπεῖν, εὐτυχία, διότι ἐνεκα αὐτῶν θὰ δοκιμάσω τοὺς φί- λους. Θὰ ἴδῃς πόσον ἀπατάσαι ὡς πρὸς τὴν περιου- σίαν μου. Εἶμαι πλούσιος εἰς φίλους. Ἐ! Φλαμίνιε, Σερβίλιε!

(Εἰσέρχονται ὁ Φλαμίνιος, ὁ Σερβίλιος, καὶ ἄλλοι ὑπηρεταί).

ΥΠΗΡΕΤΑΙ

Εἰς τὰς διαταγὰς σου, ἄρχον.

ΤΙΜΩΝ

Θὰ σᾶς ἀποστείλω εἰς διάφορα μέρη. Σὲ πρὸς τὸν ἄρχοντα Λούκιον. Σὲ πρὸς τὸν ἄρχοντα Λούκαλον. Ἐκνήγησα σήμερον μετὰ τὴν ἐξοχότητά του. Σὲ πρὸς τὸν Σεμπρόνιον. Προσαγορεύσατέ τους ἐκ μέρους

(1) I have retired me to a wasteful cock. Ὁ Smith (Shakespeare Lexicon) ἐρμηνεύει τὸ wasteful cock διὰ τοῦ isolated room, ἢ τοῦ μεμονωμένου δωματίου.

μου, καὶ εἶπατε εἰς αὐτούς, ὅτι χαίρω, διότι παρουσιάζεται εὐκαιρία νὰ ζητήσω παρ' αὐτῶν χρηματικὴν συνδρομήν. Ζητήσατε πεντήκοντα τάλαντα.

ΦΛΑΜΙΝΙΟΣ

Θὰ κάμωμεν, ὅπως μᾶς διέταξες, ἄρχον.

ΦΛΑΒΙΟΣ

(Κατ' ἰδίαν). Ὁ Ἄρχων Λούκαλος καὶ ὁ Λούκιος!

ΤΙΜΩΝ

(Πρὸς ἄλλων ὑπηρέτην.) Πήγαινε σὺ πρὸς τοὺς γερονσιαστάς. Καὶ ὅταν ἀκόμη τὸ κράτος ἦτον ἐν ὄλῃ αὐτοῦ τῇ ἀκμῇ, ἐδικαιούμην τοιαύτης ἀκροάσεως. Εἶπέ εἰς αὐτούς νὰ μοῦ ἀποστείλουν ἀμέσως χίλια τάλαντα.

ΦΛΑΒΙΟΣ

Ἐλαβον τὸ θάρρος νὰ παρουσιάσω εἰς αὐτούς τὴν σφραγίδα μετὰ τοῦ δνόματός σου, θεωρήσας τούτο ὡς μᾶλλον ἀποτελεσματικόν, ἀλλ' αὐτοὶ ἔσεισαν τὴν κεφαλὴν καὶ ἐγὼ ἐπανήλθον ὄχι πλουσιώτερος.

ΤΙΜΩΝ

Ἀλήθεια; εἶνε δυνατόν;

ΦΛΑΒΙΟΣ

Ἀπήντησαν ὅλοι ὁμοφώνως, ὅτι εἶνε στενοχωρημένοι, ὅτι δὲν ἔχουν χρήματα, ὅτι δὲν εἰμποροῦν νὰ κάμουν ὅπως ἐπιθυμοῦν καὶ ὅτι λυποῦνται—ἀνθρωπον τόσον ἐντιμον...ἀλλ' ὅμως θὰ ἤρχοντο—δὲν εἰξεύρουν καὶ αὐτοί—κάτι σφάλμα πρέπει νὰ ἔγινε—καὶ ἡ εὐγενεσττέρα φύσις δύναται νὰ πλανηθῇ—εἶθε νὰ ἦσαν ὅλα ἐν τάξει—κρίμα!...Καὶ προσποιούμενοι, ὅτι σκέπτονται περὶ ἄλλων σοβαρῶν ὑποθέσεων, καὶ περιφρονητικὰ βλέμματα ρίπτοντες ἐπ' ἐμοῦ, ἐξηκολούθησαν τὰς διακεκομμένας αὐτὰς φράσεις, καὶ χω-

ρίζ καλὰ καλὰ νὰ μὲ χαιρετίσουν, μὲ ἕκαμον νὰ σιωπήσω.

ΤΙΜΩΝ

Εἶθε οἱ θεοὶ νὰ τοὺς ἀνταμείψωσι! Μὴ λυπηθῶ, καλὲ μου φίλε. Ἡ ἀχαριστία εἶνε κληρονομικὴ εἰς τοὺς γέροντας τούτους. Τὸ αἷμά των εἶνε πιγμένον, ψυχρὸν, σπανίως κυκλοφορεῖ. Δὲν εἶνε ἀγαθοὶ, διότι λείπει ἀπ' αὐτούς ἡ θερμότης τῆς καρδίας. Καὶ καθ' ὅσον ὁ ἀνθρώπος πλησιάζει πρὸς τὸν θάνατον, παρὰ σκευάζεται διὰ τὸ ταξίδιον τούτου, ἦτοι γίνεται ἀμβλὺς καὶ κινωθρὸς. (Πρὸς ὑπηρέτην.) Πήγαινε εἰς τὸν Βεντίδιον. (Πρὸς τὸν Φλάμιον.) Μὴν εἶσαι τόσον μελαγχολικὸς, σὲ παρακαλῶ εἶσαι εἰλικρινὴς καὶ τίμιος, εἰλικρινῶς σοῦ λέγω, ὅτι οὐδεμιᾶς μομφῆς εἶσαι ἄξιος. (Πρὸς τὸν ὑπηρέτην.) Ὁ Βεντίδιος ἀλώλεσεν ἐσχάτως τὸν πατέρα του, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐκληρονόμησε μεγάλην περιουσίαν. Ὅταν ἦτον πτωχὸς, φυλακισμένος, καὶ ἔστερεῖτο φίλων, τὸν ἀπληθεύρωσα μὲ πέντε τάλαντα. Προσαγόρευσέ τον ἕκ μέρους μου καὶ εἶπέ εἰς αὐτὸν, ὅτι ὁ φίλος; του εὐρισκόμενος εἰς ἐπείγουσαν χρηματικὴν ἀνάγκην, τὸν παρακαλεῖ, νὰ ἐνθυμηθῇ τὰ πέντε τάλαντα. (Πρὸς τὸν Φλάμιον.) Ὅταν λάβῃς αὐτὰ, δόσε τα εἰς τοὺς ἀνθρώπους τούτους, εἰς τοὺς ὁποίους ὀφείλονται. Μὴν εἴπῃς, οὔτε νὰ νομίσης ποτὲ, ὅτι εἶνε δυνατόν ἡ περιουσία τοῦ Τίμωνος νὰ χαθῇ, ἀφοῦ ἔχῃ τόσους φίλους.

ΦΛΑΒΙΟΣ

Ἐπεθύμουν πλὴν νὰ μὴν εὐρεθῶ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ τὸ ὑποθέσω· σκέψις τοιαύτη εἶνε ἐχθρὸς τῆς γενναιοδωρίας. Ὁ γενναιοδωρος νομίζει καὶ τοὺς ἄλλους ὁμοίους του.

(Ἐξέρχεται.)

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α΄

(Ἐν Ἀθήναις. Λομάτιον ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Λούκαλου. Ὁ Φλαμίνιος περιμένει. Εἰσέρχεται ὑπηρέτης, βοδίζων πρὸς αὐτόν).

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ἐμίλησα περὶ σοῦ εἰς τὸν κύριον καὶ θὰ ἔλθῃ τώρα.

ΦΛΑΜΙΝΙΟΣ

Σὲ εὐχαριστῶ.

(Εἰσέρχεται ὁ Λούκαλος)

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ἐρχεται ὁ κύριός μου.

ΛΟΥΚΑΛΟΣ

(Ἰδὲξ). Ἀνθρώπος τοῦ Τίμωνος; Στοιχηματίζω, ὅτι θὰ φέρῃ κανένα δῶρον. Τὶ περιέργως σύμπτωσις. ἀπόψε ὠνειρευόμην μίαν ἀργυρᾶν λεκάνην μετὰ μιᾶς προχόης. Μετὰ χαρᾶς σὲ βλέπω, καλὲ Φλαμίνιε! Δός μου ὀλίγον κρασί. (Ἐξέρχεται ὁ ὑπηρέτης). Καὶ πῶς εἶνε ὁ ἀξιότιμος, ὁ λαμπρὸς, ὁ γενναιοφρων εὐπα-

τρίδης τῶν Ἀθηνῶν, ὁ γενναιοδωρος αὐτὸς ἄρχων καὶ κύριός σου;

ΦΛΑΜΙΝΙΟΣ

Εἶνε καλὰ εἰς τὴν ὑγείαν, κύριε.

ΛΟΥΚΑΛΟΣ

Χαίρω πολὺ, ὅτι ὑγιαίνει. Τί ἔχεις αὐτοῦ ὑπὸ τὸ ἔνδυμά σου, καλὲ Φλαμίνιε;

ΦΛΑΜΙΝΙΟΣ

Τίποτε σὲ βεβαιῶ, ἕνα κενὸν κιβώτιον, τὸ ὁποῖον κατὰ παράκλησιν τοῦ κυρίου μου, σοῦ ἔφερα νὰ τὸ γεμίσης. Ἐχει ἀπόλυτον ἀνάγκην πεντήκοντα τάλαντων. Ἔστειλε νὰ τὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν ἐξοχότητά σου καὶ οὐδαμῶς ἀμφιβάλλει περὶ τῆς ἀμέσου συνδρομῆς σου.

ΛΟΥΚΑΛΟΣ

ὦ! ὦ! ὦ! ὦ! Οὐδαμῶς ἀμφιβάλλει εἶπε; Κρίμα εἰς τὸν λαμπρὸν ἄρχοντα! Εἶνε εὐγενέστατος, ἀλλὰ διατηρεῖ οἶκον τόσον πολυτελεῆ! Πολλάκις ἐπροϋεμάτισα μαζί του καὶ τοῦ ὠμίλησα περὶ τού-

καίτηδες δὲ ἐπανήλθον καὶ εἰς τὸ δεῖπνον, διὰ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ δαπανᾷ ὀλιγότερα· καὶ ὁμοίως ἐπὶ τῆς ἐπιθυμίας συμβουλήν. Αἱ ἐπισκέψεις μου ἦσαν μάταιαι. Κάθε ἀνθρώπος ἔχει τὸ ἐλάττωμά του, ἀλλ' ἔχει τὸ τῆς ἐλευθεριότητος. Τὸν κατέπερσε περὶ τούτου, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη τὸν διορθῶσω.

(Ἐξέρχεται πάλιν ὁ ὑπηρέτης φέρων οἶνον)

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Πρὸ τῆς κρασί, ἄρχον.

ΛΟΥΚΑΛΟΣ

Ἐμίλησα, Φλαμίνιε, ὅτι σὺ εἶσαι πάντοτε συνεπὴς εἰς ὑγείαν σου.

ΦΛΑΜΙΝΙΟΣ

Ἡ φιλοφροσύνη σου εἶνε πολὺ φιλόφρων.

ΛΟΥΚΑΛΟΣ

Σοῦ ἀποδίδω δικαιοσύνην· παρατήρησα πάντοτε τὴν δραστηριότητα τοῦ πνεύματός σου. Εἶσαι ἄριστος, γνωρίζων τί εἶνε λογικὴ, καὶ δυνάμενος τῆς καλῆς χρήσιν τοῦ χρόνου, ὁσάκις σοῦ παρῆκε εὐκαιρία. Ἐχεις πολλὰ προτερήματα. (Πρὸς τὸν ὑπηρέτην.) Πήγαινε σὺ ἔξω. (Ἐξέρχεται ὁ ὑπηρέτης). Πλησίασε, καλὲ Φλαμίνιε. Ὁ κύριός σου εἶνε γενναιοδωρος, ἀλλὰ σὺ εἶσαι νοήμων καὶ γνωρίζεις κάλλιστα, ὅτι καίτοι ἤλθε πρὸς ἐμὲ, οὐχ ἦττον ἢ στιγμὴ δὲν εἶνε κατάλληλος διὰ νὰ δανεῖξῃ τις χρήματα. Καὶ μάλιστα, ἄνευ ἀκαλείας, καὶ ἐπὶ τῷ λόγῳ μόνον τῆς φιλίας. Νὰ, εἶπε αὐτὰ τὰ χρήματα, καὶ προσποιήσου, ὅτι δὲν με εἶδες. Ὑγιάινει.

ΦΛΑΜΙΝΙΟΣ

Εἶνε δυνατόν νὰ ἦνε τόσον διαφορετικὸς ὁ κόσμος ὅτι ἦτο πρὸ μικροῦ ἀκόμη; Κατηραμένη ποταμὸς! Πήγαινε πρὸς ἐκεῖνον, ὅστις σὲ λατρεῖει, εἰσελθὲν τὰ χρήματα ἐπίσω).

ΛΟΥΚΑΛΟΣ

Ἦρα βλέπω, ὅτι εἶσαι τρελλὸς καὶ κατάλληλος διὰ τὸν κύριόν σου. (Ἐξέρχεται).

ΦΛΑΜΙΝΙΟΣ

Ἐπὶ τὰ χρήματα ταῦτα νὰ προστεθοῦν εἰς ἐκεῖνα τὰ ὅσα σὲ κάμουν, καὶ ὁ θάνατός σου νὰ προσέλθῃ ἀπὸ διαλελυμένον μέταλλον. Εἶσαι νόσημα φιλίας, ὁ φίλος. Εἶνε δυνατόν ἡ καρδιά τῆς φιλίας νὰ ἦε τόσον ἀσθενής, ὥστε νὰ μεταβληθῇ ἐντὸς δύο ἡμερῶν. Ὁ θεοὶ, φαντάζομαι πόσον θὰ ἐξοργισθῇ ὁ κύριός μου. Ὁ δούλος αὐτὸς δὲν ἐχόνηυσε ἀπὸ τὰ φαγητὰ τοῦ κυρίου μου. (2) Διατί νὰτρέφεται ὁ κύριός μου φαγητῶν τούτων, ἀφοῦ αὐτὸς εἶνε δηλητηριώδης; Εἶθε μόνον ἀσθενείας νὰ τοῦ προξενήσουν! Ὅταν δὲ ἀσθενήσῃ ἐπικινδύνως, αἱ δυνάμεις, τὰς

(1) Ἡ ἐν τῷ κειμένῳ λέξις milly σημαίνει γαλακτώδη. Ὁ κύριός μου εἶνε δυνατόν ἡ καρδιά τῆς φιλίας νὰ εἶνε τόσον ἀσθενής, ὥστε νὰ ξηρῶσιν ἐντὸς δύο νυκτῶν; (2) Πρὸς τιμὴν του, ὁ δούλος αὐτὸς ἔχει ἀκόμη εἰς τὸν οἶκον τὰ φαγητὰ τοῦ κυρίου μου. Ὁ Φλαμίνιος μεταφράζει ἐνταῦθα εἰρωνικῶς τὴν λέξιν honour—τιμὴν.

ὁποίας ἔλαβεν ἀπὸ τὰς τροφὰς τοῦ κυρίου μου, νὰ μὴ τὸν βοηθήσουν καθόλου, πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ὑγείας του, ἀλλὰ νὰ παρατείνουν τὰς ὥρας τῆς ἀγωγίας του.

(Ἐξέρχεται)

ΣΚΗΝΗ Β΄

(Ἐν Ἀθήναις. Δημόσιος Πλατεία. Εἰσέρχεται ὁ Λούκιος μετὰ τριῶν ξένων).

ΛΟΥΚΙΟΣ

Ποῖος εἶνε ὁ ἄρχων Τίμων; Εἶνε ὁ καλὸς μου φίλος, καὶ ἀνθρώπος καθ' ὅλα ἀξιότιμος.

ΛΟΣ ΞΕΝΟΣ

Ὅς τοιοῦτον καὶ ἡμεῖς τὸν γνωρίζομεν, ἀν καὶ ξένοι πρὸς αὐτόν. Ἄλλ' ἡμπορῶ νὰ σοῦ εἴπω κάτι τι, κύριε, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀκούω ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον· παρήλθον τώρα αἱ εὐτυχεῖς ἡμέραι τοῦ ἄρχοντος Τίμωνος. Ἡ περιουσία του ἐλαττοῦται καθ' ἑκάστην.

ΛΟΥΚΙΟΣ

Ὅχι, ὄχι, μὴν τὸ πιστεύσης, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ στερεῖται χρημάτων.

ΛΟΣ ΞΕΝΟΣ

Ἄλλὰ πίστευσε τούτο, ἄρχον, ὅτι πρὸ μικροῦ ἀκόμη, ἕνας ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτας του εἶχε μεταβῆ εἰς τὸν ἄρχοντα Λούκαλον, ζητῶν νὰ δανεισθῇ παρ' αὐτοῦ μερικὰ τάλαντα· τὰ ἐξήτησε μετ' ἐπιμονῆς, λέγον ὅτι εἶχεν ἀπόλυτον ἀνάγκην, καὶ ὅμως δὲν τὰ ἔλαβεν.

ΛΟΥΚΙΟΣ

Πῶς;

ΛΟΣ ΞΕΝΟΣ

Ναί, κύριε, σοῦ λέγω, ὅτι δὲν τὰ ἔλαβεν.

ΛΟΥΚΙΟΣ

Τὶ παράξενον πρᾶγμα. Ἐντρέπομαι δι' αὐτὸ, μὰ τοὺς θεοὺς. Νὰ ἀρνηθῶν εἰς αὐτὸν τὸν ἐντιμον ἀνθρωπον! Ἡ πρᾶξις αὐτῆ δὲν ἦτο πολὺ ἐντιμος. Τὸ κατ' ἐμὲ ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω, ὅτι ἔδειξε καὶ πρὸς ἐμὲ ἀρκετὰ δείγματα τῆς ἀγαθότητός του, δώσας μοι χρήματα καὶ σκευὴ ἐπιτραπέζια, κοσμήματα, καὶ ἄλλα παρόμοια, μικρᾶς ἀξίας, καὶ μὴ δυνάμενα νὰ συγκριθῶσι πρὸς τὰ δῶρα, τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ἐκεῖνος. Καὶ ὅμως ἀν κατὰ λάθος ἀπετεινέτο πρὸς ἐμὲ ἀντὶ ν' ἀποταθῇ πρὸς ἐκεῖνον, οὐδέποτε θὰ τοῦ ἤρνούμην τὰ ζητηθέντα τάλαντα.

(Εἰσέρχεται ὁ Σερβίλιος)

ΣΕΡΒΙΛΙΟΣ

Ἴδου κατ' εὐτυχεῖς σύμπτωσιν ὁ κύριος. Ἐκοπίασα τόσον διὰ νὰ τὸν εὕρω. (Πρὸς τὸν Λούκιον) Ἐντιμε κύριε...

ΛΟΥΚΙΟΣ

Ὁ Σερβίλιος! Χαίρω πολὺ βλέπων σε· χαίρε. Προσαγόρευσόν με πρὸς τὸν ἐντιμον καὶ ἐνάρετον κύριόν σου, τὸν προσφιλέστατον φίλον μου.

ΣΕΡΒΙΛΙΟΣ

Ὁ κύριός μου με ἔστειλεν εἰς τὴν ἐντιμότητά σου.

ΛΟΥΚΙΟΣ

Ἄ! τί ἔστειλε; Πολλὰς ὑποχρεώσεις ἔχω πρὸς αὐ-

τόν. Πάντοτε στέλλει, πῶς νομίζεις, ὅτι θὰ ἤμπο-
ρέσω νὰ τὸν εὐχαριστήσω ; Καὶ τί ἔστειλε τώρα ;

ΣΕΡΒΙΑΙΟΣ

Ἐχων ἀνάγκην χρημάτων ἔστειλε νὰ ζητήσῃ ἀπὸ
τὴν ἐντιμότητά σου, τὸ ποσόν, τὸ ὁποῖον χρειάζεται.

ΛΟΥΚΙΟΣ

Γνωρίζω, ὅτι ὁ ἄρχων ἀστεϊάζεται μὰζυ μου. Δὲν
εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχῃ ἀνάγκην πέντε χιλιάδων πεντα-
κοσίων ταλάντων.

ΣΕΡΒΙΑΙΟΣ

Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἔχει ἀνάγκην ὀλιγοτέρων. Ἐάν
ἡ ἀνάγκη δὲν ἦτο ἐπιτακτική, δὲν θὰ τὰ ἐξήτουν τό-
σον ἐπιμόνως.

ΛΟΥΚΙΟΣ

Σπουδαίως ὀμιλεῖς, Σεργίλιε ;

ΣΕΡΒΙΑΙΟΣ

Μὰ τοὺς θεοὺς, εἶνε ἀλήθεια.

ΛΟΥΚΙΟΣ

Τί κτήνος ποῦ ἦμην, νὰ ἐξοδεύσω τὰ χρήματά μου
εἰς περίστασιν, καθ' ἣν ἠδυνάμην νὰ διαθέσω αὐτὰ
ἐντίμως. Τί ἀτυχία ! ἔνεκα μικρᾶς ἀγορᾶς, τὴν
ὁποῖαν ἔκαμα πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, νὰ στερηθῶ σή-
μερον μεγάλης τιμῆς. Τώρα, μὰ τοὺς θεοὺς, δὲν
ἠμπορῶ νὰ κάμω τίποτε. Ζῶν εἶμαι. Ἡμῖν ἔ-
τοιμος καὶ ἐγὼ νὰ στείλω νὰ ζητήσω χρήματα ἀπὸ
τὸν ἄρχοντα Τίμωνα, μάρτυρες οἱ κύριοι οὗτοι.

Ἄλλὰ τώρα δὲν ἤθελα οὔτε δι' ὅλα τὰ πλούτη
τῶν Ἀθηναίων, νὰ τὸ εἶχον κάμει. Τοὺς ἐγκαρ-
δίους μου χαιρετισμούς εἰς τὸν Τίμωνα, καὶ ἐλπίζω
ὅτι δὲν θὰ διατεθῇ δυσμενῶς πρὸς ἐμὲ, διότι δὲν
ἔχω τὴν δύναμιν νὰ τοῦ φανῶ χρήσιμος. Καὶ εἰπέ
τοῦτο ἐκ μέρους μου, ὅτι λυπούμαι ἐγκαρδίως, μὴ
δυναμέως νὰ εὐχαριστήσω τόσον ἀξιότιμον εὐπατρί-
δην. Θὰ μοῦ κάμῃς τὴν χάριν, καλὲ Σεργίλιε, νὰ
ἐπαναλάβῃς πρὸς αὐτὸν κατὰ λέξιν τοὺς λόγους μου ;

ΣΕΡΒΙΑΙΟΣ

Εὐχαρίστως, κύριε.

ΛΟΥΚΙΟΣ

Θὰ προσπαθῆσω νὰ σὲ εὐχαριστήσω, Σεργίλιε.
(Ἐξέρχεται ὁ Σεργίλιος). (Πρὸς τοὺς ξένους). Ἀλήθεια
ὅπως εἶπες, ὁ Τίμων εἶνε πράγματι κατεστραμμένος ;
καὶ ἀφοῦ ἀπαξ τοῦ ἠρνήθησαν χρήματα, δὲν θὰ δυ-
νηθῇ νὰ εὕρῃ εὐκόλως. (Ἐξέρχεται).

Αὐς ΞΕΝΟΣ

Παρατήρησας αὐτὰ, Ὅστιλιε ;

Βος ΞΕΝΟΣ

Ναί, πολὺ καλά.

Αὐς ΞΕΝΟΣ

Τοιοῦτος εἶνε ὁ κόσμος. Τῆς αὐτῆς ἀκριβῶς φύ-
σεως εἶνε τὸ πνεῦμα παντὸς κόλακος. Τίς δύναται νὰ
ὀνομάσῃ φίλον τοῦ τὸν μετ' αὐτοῦ συντρῶγοντα,
διότι, καθ' ὅσον ἐγὼ γνωρίζω, ὁ Τίμων ἐφάρθη ὡς
πατὴρ πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, καὶ διὰ τῶν χρη-
μάτων του διετήρησε τὴν ὑπόληψίν του καὶ τὸν ἐβο-
ήθησεν εἰς τὰς δαπάνας του. Ναί, διὰ τῶν χρημάτων
τοῦ Τίμωνος ἐπληρώθησαν οἱ μισθοὶ τῶν ὑπηρετῶν
του. Ὅσακις πίνει, τὰ χεῖλη του ἐγγίζουσι τὰ ἀργυρᾶ

ποτήρια τοῦ Τίμωνος. Καὶ ὁμοίως. (Ὁ ! παρατήρησον
τὴν ἀνθρωπίνην θηριωδίαν, ὅταν παρουσιάζῃται
ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς ἀχαριστίας !) Καὶ ὁμοίως, ἀπο-
λόγως τῆς περιουσίας του, ἀρνεῖται εἰς αὐτὸν βο-
ήθημα, τὸ ὁποῖον πᾶς φιλάνθρωπος θὰ ἔδιδεν ἐ-
παίτην.

Αὐς ΞΕΝΟΣ

Πραῖξις τοιαυτή, καταδικάζεται ὑπὸ τῆς θρησκείας.

Αὐς ΞΕΝΟΣ

Ἐγὼ δὲν ἔλαβον ποτὲ πείραν τῆς ἀγαθότητος τοῦ
Τίμωνος. Δὲν ἐξέτεινεν ἐπ' ἐμοῦ τὴν γενναιοδωρίαν
του. Ἐν τούτοις ὁμολογῶ, ὅτι ἂν ἐν ἀπορία δια-
τῶν, ἐξήτει τὴν συνδρομὴν μου, θὰ ἔθεώρουν τὴν
περιοσίαν μου ὡς δῶρον τοῦ Τίμωνος, καὶ ἐπὶ
τοῦ ἔδιδον τὸ μεγαλεῖτερον μέρος αὐτῆς, χάριν
τοῦ εὐγενοῦς αὐτοῦ χαρακτήρος, τῆς μεγαλῆς
του ἀρετῆς, τῆς ἐντίμου συμπεριφορᾶς του. Τόσον
πολὺ ἀγαπῶ τὴν καρδίαν του. Ἄλλὰ βλέπω, ὅτι οἱ
ἄνθρωποι πρέπει νὰ μάθουν νὰ λησμονοῦν τὴν φι-
λανθρωπίαν. Διότι ἡ φιλάνθρωπία δεσπάζει τῆς συ-
νειδήσεως. (Ἐξέρχονται)

ΣΚΗΝΗ Γ'.

(Ἐν Ἀθήναις. Δωμάτιον ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Σεμπρό-
νιου. Εἰσέρχεται ὁ Σεμπρόνιος μετ' ἐνὸς ὑπη-
ρέτου τοῦ Τίμωνος).

ΣΕΜΠΡΟΝΙΟΣ

Διατί καὶ καλὰ καὶ σώνει, νὰ μὲ ἐνοχλῇ ἐμένα
περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους ; Ἡδύνατο ν' ἀπο-
ταθῇ εἰς τὸν ἄρχοντα Λούκιον, ἢ εἰς τὸν Λούκαλον,
δὲ Βεντίδιος, τὸν ὁποῖον ἀπεφυλάκισεν, εἶνε τώρα
πλούσιος. Ὅλοι οὗτοι ὀφείλουν εἰς ἐκεῖνον τὴν περι-
ουσίαν των.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ὅλοι αὐτοὶ ἐδοκιμάσθησαν καὶ ἐφρόνησαν
ταλα ἀγενῆ, διότι ὅλοι τοῦ ἠρνήθησαν.

ΣΕΜΠΡΟΝΙΟΣ

Πῶς ! τοῦ ἠρνήθησαν ; Καὶ ὁ Βεντίδιος καὶ ὁ
Λούκαλος τοῦ ἠρνήθησαν ; Πρὸς ποῖον ἀποτείνεται
τώρα ; Καὶ οἱ τρεῖς ; Τὸ οὗτο δεικνύει ὀλίγην ἀνάγκην
ἢ κρίσιν ἐκ μέρους των. Ἐγὼ λοιπὸν εἶμαι τὸ τε-
λευταῖόν του καταφύγιον ; Τρεῖς φορὰς τὸν ἐγκατέ-
λειψαν οἱ φίλοι του, ὡς ἰατροὶ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα
περὶ τῆς σωτηρίας του. Ἐγὼ λοιπὸν πρέπει νὰ ἀνα-
λάβω τὴν θεραπείαν ; Πολὺ μὲ προσέβαλε διὰ τού-
του, εἶμαι θυμωμένος μὰζυ του, διότι ἠδύνατο νὰ
γνωρίζῃ καλλίτερον τὴν θέσιν μου. Δὲν βλέπω διὰ
ποῖον λόγον νὰ μὴν ζητήσῃ πρῶτον τὴν συνδρομὴν
μου. Διότι ὁμολογῶ, ὅτι πρῶτος ἐγὼ ἔλαβον δῶρα
παρ' αὐτοῦ. Τόσον κακὴν ἰδέαν ἔχει περὶ ἐμοῦ τώρα,
ὥστε νὰ νομίζῃ, ὅτι τελευταῖος ὢλων πρέπει ἐγὼ νὰ
δεῖξω τὴν πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνην μου ; Ὅχι.
Αὐτὸ δύναται νὰ μὲ καταστήσῃ γελοῖον εἰς τοὺς ἄλ-
λους, καὶ νὰ θεωρηθῶ τρελλὸς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων.
Ἄλλὰ χάριν τῶν πρὸς αὐτὸν αἰσθημάτων μου, θὰ
προετίμων καὶ τριπλάσια ἀκόμη ἂν ἐξήτει, ν' ἀπε-
τείνετο πρὸς ἐμὲ πρῶτον. Ἐπεθύμουν πολὺ νὰ τοῦ
φανῶ χρήσιμος. Πήγαινε τώρα, καὶ εἰς τὴν ψυχράν

ἀπάντησιν τῶν ἄλλων πρόσθεσε καὶ τὴν ἰδικήν μου.
Ἐὰν λάβῃ ποτὲ χρήματα παρ' ἐμοῦ ὁ προσβαλὼν
τὴν ἐμὴν μου. (Ἐξέρχεται).

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Λαμπρὰ ! Ἡ ἐξοχότης σου εἶνε ἀρχαία. Ὁ διάβο-
λος δὲν ἴξευρε τί ἔκαμεν, ὅταν ἔπλασε τὸν ἄνθρω-
πον τόσον πανούργον. Ἐβλαψε τὸν ἑαυτόν του.
Χαίρω δὲ, ὅτι ἐπὶ τέλος διὰ τῆς πανουργίας του ὁ
διάβολος θ' ἀπαλλαγῇ ἐκ τῆς διαβολικῆς δυνάμεως.
Πόσον ἐντίμως προσπαθεῖ νὰ κρύψῃ τὴν φαυλοτητά
του ὁ κύριος αὐτός, καὶ νομίζει, ὅτι δικαιολογεῖ τὴν
κακίαν του, ἀναφέρων παραδείγματα ἐναρέτων ἄν-
θρώπων. Ὁμοιάζει πρὸς ἐκείνους, οἵτινες ὑπὸ τὸ πρό-
σημα τῆς φιλοπατρίας, εἶνε ἱκανοὶ νὰ πυρπολήσουν
ὀλόκληρα βασίλεια. Τοιαύτης φύσεως εἶνε καὶ ἡ
ἐγωϊστική του φιλία. Αὐτὴ ἦτον ἡ τελευταία ἐλπίς
τοῦ κυρίου μου. Τώρα ὄλοι ἐτράπησαν εἰς φυγὴν,
ἐκτὸς τῶν θεῶν. Οἱ φίλοι του εἶνε τώρα νεκροί. Αἱ
θῆραι, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶχον ποτὲ γνωρίσει σύρτας,
κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς εὐτυχίας, πρέπει τώρα νὰ κλεί-
ωνται στερεῶς, διὰ νὰ φυλάττωσι καλὰ τὸν κύριόν
των. Καὶ ἴδου τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μεγάλης γενναιο-
δορίας. Ὅστις δὲν δύναται νὰ φυλάττῃ τὸν πλοῦ-
τόν του, πρέπει πάντοτε νὰ μένῃ εἰς τὸ σπῆτι. (Ἐξ-
έρχεται).

ΣΚΗΝΗ Δ'.

(Ἐν Ἀθήναις. Αἶθουσα ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Τίμωνος.
Εἰσέρχονται δύο ὑπηρέται τοῦ Βάρωνος, καὶ ὁ
ὑπηρέτης τοῦ Λουκίου, συναντιῶντες τῷ Τίμῳ,
τὸν Ὁρτένσιον καὶ ἄλλους ὑπηρέτας τῶν δανει-
στῶν τοῦ Τίμωνος, περιμένοντες τὴν ἐξοδὸν
του).

Αὐς ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΡΩΝΟΣ

Καλὴ ἡμέρα, Τίτε, Ὁρτένσιε.

ΤΙΤΟΣ

Καλὴ ἡμέρα, καλὲ Βάρων.

ΟΡΤΕΝΣΙΟΣ

Πῶς σὺ, Λούκιε ; πῶς ἔτυχε νὰ συναντηθῶμεν

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΟΥ

Ναί... καὶ νομίζω, ὅτι διὰ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἤλ-
θαμεν ὄλοι, ἐγὼ ἦλθα διὰ χρήματα.

ΤΙΤΟΣ

Διὰ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἦλθαν καὶ ἐκεῖνοι καὶ

(Εἰσέρχεται ὁ Φιλότας)

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΟΥ

Καὶ ὁ κύριος Φιλότας ;

ΦΙΛΟΤΑΣ

Καλὴ ἡμέρα σας.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΟΥ

Καλῶς ἦλθετε, καλὲ σύντροφε. Τί ὥρα νομίζεις γὰρ

ΦΙΛΟΤΑΣ

Πλησιάζει ἐννέα.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΟΥ

Τόσον ἀργά.

ΦΙΛΟΤΑΣ

Δὲν εἶνε ἀκόμη ὥρα νὰ δεχθῇ ὁ Ἄρχων ;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΟΥ

Ὅχι ἀκόμη.

ΦΙΛΟΤΑΣ

Πολὺ παραξένον μοῦ φαίνεται, ἐσυνήθιζε ν' ἀνα-
τέλλῃ εἰς τὰς ἑπτὰ.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΟΥ

Ναί, ἀλλὰ αἱ ἡμέραι ἔγειναν τώρα μικρότερα δι'
αὐτόν. Πρέπει νὰ μάθῃς, ὅτι ἡ ἄσωτος πορεία ὁ-
μοιάζει μὲ τὴν τοῦ ἡλίου, ἀλλὰ δὲν ἐλαναλαμβάνεται,
ὅπως ἐκεῖνη. Φοβοῦμαι, ὅτι εἰς τὸ βαλάντιον τοῦ
Τίμωνος ἐπικρατεῖ βαρὺς χειμὼν, ἦτοι ἠμπορεῖς νὰ
βυθίσῃς τὴν χεῖρα πολὺ κάτω, χωρὶς νὰ εὕρῃς τί-
ποτε.

ΦΙΛΟΤΑΣ

Καὶ ἐγὼ ἔχω τοὺς αὐτοὺς φόβους.

ΤΙΤΟΣ

Θὰ σοῦ εἰπῶ κατὰ τι παραξένον. Ὁ κύριός σου σὲ
ἔστειλε νὰ ζητήσῃς χρήματα.

ΟΡΤΕΝΣΙΟΣ

Ναί, ἀλήθεια.

ΤΙΤΟΣ

Καὶ τώρα φορεῖ τὰ κοσμήματα, τὰ ὁποῖα τοῦ ἔ-
δωκεν ὁ Τίμων, καὶ διὰ τὰ ὁποῖα περιμένω νὰ πλη-
ρωθῶ.

ΟΡΤΕΝΣΙΟΣ

Ἦλθα χωρὶς νὰ τὸ θέλω.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΟΥ

Παρατήρησε, τί παραξένον πράγμα (1) νὰ πλη-
ρῶνῃ ὁ Τίμων περισσότερο, παρ' ὅσα χρεωστεῖ, ὡς
ἐάν ὁ κύριός σου ἐφόρει πλούσια κοσμήματα καὶ ἐ-
ζήτει χρήματα δι' αὐτά.

ΟΡΤΕΝΣΙΟΣ

Οἱ θεοὶ γνωρίζουν πόσον μὲ δυσαρεστεῖ ἡ ἐντολὴ
αὐτή. Ἡξεύρω, ὅτι ὁ κύριός μου ἐξώδευσε μέρος ἐκ
τοῦ πλοῦτου τοῦ Τίμωνος, ἢ δὲ ἀχαριστία καθιστᾷ
τὴν πράξιν ταύτην χειροτέραν κλοπῆς.

Αὐς ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΡΩΝΟΣ

Ναί, ἡ ἰδική μου ἀπαίτησις εἶνε τρεῖς χιλιάδες
κορῶναι. Ποία εἶνε ἡ ἰδική σου ;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΟΥ

Πέντε χιλιάδες.

Αὐς ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΡΩΝΟΣ

Μεγάλο ποσόν, καὶ φαίνεται ἐξ αὐτοῦ, ἴδιον ὁ κύ-
ριός σου εἶχεν εἰς τὸν Τίμωνα πλειοτέραν ἐμπιστο-
σύνην ἢ εἰς τὸν ἰδικόν μου, διότι ἄλλῶς θὰ τοῦ ἐ-
δάνειζε τὸ αὐτὸ ποσόν.

(Εἰσέρχεται ὁ Φλαμίνιος)

ΤΙΤΟΣ

Ἐνας ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτας τοῦ ἄρχοντος Τίμωνος.

(1) Mark how strange it shows, Timon in this should pay more than he woes, ἦτοι Ὁ ὑπηρέτης τοῦ Λουκίου λέγει, ὅτι ὁ Ὁρτένσιος δὲν ἔπρεπε νὰ ζητῇ παρὰ τοῦ Τίμωνος τὰ πρὸς αὐτὸν ὀφειλόμενα, διότι πολλακίς ἔλαβε δῶρα παρ' ἐκείνου.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΟΥ

Ὁ Φλαμίνιος! Ἄκουσε, κύριε, εἰπέ μου, σὲ παρακαλῶ, εἶνε ἔτοιμος νὰ ἐξέλθῃ ὁ κύριός σου; ΦΛΑΜΙΝΙΟΣ

Ὅχι, δὲν εἶνε.

ΤΙΤΟΣ

Περιμένομεν τὴν ἐξοχότητά του. Εἰδοποίησέ τον, σὲ παρακαλῶ.

ΦΛΑΜΙΝΙΟΣ

Δὲν ἔχω ἀνάγκη νὰ τοῦ τὸ εἰπῶ. Γνωρίζει τὴν προθυμίαν σας. (Ἐξέρχεται).

(Εἰσέρχεται ὁ Φλάβιος, ἔχων τὸ πρόσωπον κεκαλυμμένον διὰ τοῦ χιτῶνος)

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΟΥ

Ὁ ἐπιστάτης του εἶνε αὐτὸς ὁ σκεπασμένος; Φεύγει χωμένος εἰς ἓνα σύννεφον. Φώναξέ τον, φώναξέ τον.

ΤΙΤΟΣ

Ἀκούεις κύριε;

Β'. ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΡΩΝΟΣ

Μὲ τὴν ἄδειάν σου, κύριε;

ΦΛΑΒΙΟΣ

Τί μὲ θέλεις φίλε μου;

ΤΙΤΟΣ

Περιμένομεν ὀλίγα χρήματα.

ΦΛΑΒΙΟΣ

Ἐὰν ἡ πληρωμὴ ἦτο τόσον ἀσφαλῆς, ὅσον εἶνε βεβαία ἡ παρουσία σας, θὰ ἐπληρώνασθε ἀφέντως. Διὰ τὸν ἐπαρουσιάζετε τοὺς λογαριασμοὺς σας, ὅταν οἱ κακόπιστοι κύριοί σας ἔτρωγον τὰ φαγητὰ τοῦ κυρίου μου; Τότε ἐμειδίον χαιρετικάως διὰ τὰ χρέη του, καὶ κατελόγιζον ἀπλήστως τοὺς τόκους των. Ἀδικεῖτε τὸν ἑαυτὸν σας, νὰ μὲ ἐρεθίζετε οὕτω. Ἀφήσατέ με νὰ περάσω. Πιστεύσατε, ὅτι καὶ ἐγὼ, καὶ ὁ ἄρχων μου ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τέλος. Οὔτε ἐγὼ πλέον ἔχω νὰ κάμω λογαριασμοὺς, οὔτε αὐτὸς νὰ ἐξοδεύῃ.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΟΥ

Ναί, ἀλλ' ἡ ἀπάντησις αὕτη δὲν μᾶς ὠφελεῖ.

ΦΛΑΒΙΟΣ

Καὶ ἂν δὲν ὠφελείσαι, δὲν εἶνε τόσον χαμερπής, ὅσον σὺ, διότι ὑπηρετεῖς ἀρχεῖους.

(Ἐξέρχεται)

Αος ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΡΩΝΟΣ

Τί μουρμουρίζει ἡ αὐτοῦ χρεωκοπικὴ ἐξοχότης;

Βος ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΡΩΝΟΣ

Δὲν ἔχει σημασίαν ὅ,τι λέγει· εἶνε πτωχὸς καὶ αὐτὸ εἶνε ἀρκοῦσα ἐκδίκησις. Ὁ ἄστεγος, ὁ μὴ ἔχων ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ, ὀμιλεῖ μετὰ πλειοτέρας παρηρησίας. Αὐτὸς καὶ μόνος δύναται νὰ σκώπη τὰς μεγάλας οἰκοδομὰς.

(Εἰσέρχεται ὁ Σεργίλιος)

ΤΙΤΟΣ

Νὰ ὁ Σεργίλιος. Τώρα θὰ μάθωμεν καμμίαν ἀπάντησιν.

ΣΕΡΒΙΛΙΟΣ

Ἄν ἡμπορέσετε, κύριοι, νὰ ἔλθῃτε ἄλλην ὥραν,

θὰ μὲ ὑποχρεώσητε, διότι, μὰ τὴν ψυχὴν μου, ὁ κύριός μου εἶνε τώρα πολὺ στενοχωρημένος· ἔχασεν τὴν εὐθυμίαν του, εἶνε πολὺ κακοδιάθετος καὶ μένει εἰς τὸ δωμάτιόν του.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΟΥ

Πολλοὶ μένουσιν εἰς τὸ δωμάτιον, χωρὶς νὰ ἴναι ἄσθενεῖς. Ἐὰν δὲ εἶνε τόσον ἀσθενὴς νομίζω, νὰ πληρώσῃ τὰ χρέη του, ὅσον τὸ ἄριστον ταχύτερον, διὰ νὰ προλειάνῃ τὴν ὁδὸν πρὸς θεοῦς.

ΣΕΡΒΙΛΙΟΣ

ὦ! Θεοί!

ΤΙΤΟΣ

Αὐτὸ δὲν ἡμποροῦμεν, κύριε, νὰ τὸ ἐκλάβωμεν ὡς ἀπάντησιν.

ΦΛΑΜΙΝΙΟΣ

(Ἐντός). Βοήθεια, Σεργίλιε! ὁ κύριός μου! κύριός μου!

(Ἐξέρχεται ὁ Τίμων ἐξωργισμένος· ὁ Φλαμίνιος ἀκολουθεῖ).

ΤΙΜΩΝ

Πῶς! καὶ αὐταὶ αἱ θύραι μου, μού ἐμπεδίσθη τὴν δίοδον; Δὲν ἦμην πάντοτε ἐλεύθερος; Πῶς οἶκός μου θὰ μού γείνη τώρα φυλακὴ καὶ δεσμός; Καὶ αὐταὶ αἱ αἰθουσαι, εἰς τὰς ὁποίας εἶδον τὰ συμπόσια μου, δεκνύονται τώρα πρὸς ἐμὲ, τῶν σκληρόκαρδοι, ὅσον τὸ ἀνθρώπινον γένος;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΟΥ

Ὁμίλησον Τίτε.

ΤΙΤΟΣ

Ἴδου ὁ λογαριασμός μου, Ἄρχων.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΟΥ

Ἴδου καὶ ὁ ἰδικός μου.

ΟΡΤΕΝΣΙΟΣ

Καὶ ὁ ἰδικός μου, Ἄρχων.

ΚΑΙ ΟΙ ΔΥΟ ΥΠΗΡΕΤΑΙ ΤΟΥ ΒΑΡΩΝΟΣ

Καὶ οἱ ἰδικοί μας, Ἄρχων.

ΦΙΛΟΤΑΣ

Εἶνε ὅλοι οἱ λογαριασμοὶ μας.

ΤΙΜΩΝ

(¹) Σκοτώσατέ με, μὲ αὐτοὺς, σχίσάτέ με εἰς τὴν μέσην.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΟΥ

Ἄλλοίμονον, ἄρχων!

ΤΙΜΩΝ

Κόψατε ἐκ τῆς καρδίας μου νομίσματα.

ΤΙΤΟΣ

Ὁ ἰδικός μου εἶνε πενήντα τάλαντα.

ΤΙΜΩΝ

Πληρωθῆτε ἀπὸ τὸ αἷμά μου.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΟΥ

Πέντε χιλιάδας κορώνας, ἄρχων μου.

ΤΙΜΩΝ

Μὲ πέντε χιλιάδες σταγόνας πληρώνεσαι. Πῶς εἶνε τὰ ἰδικά σου; καὶ τὰ ἰδικά σου;

Αος ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΡΩΝΟΣ

Ἄρχων μου.

(1) Ὁ Τίμων παίζει μὲ τὴν λέξιν (bill) σημαίνει (λογαριασμόν) καὶ ὅπλον εἶδους ἀξίνης.

Βος ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΡΩΝΟΣ

Ἄρχων μου.

ΤΙΜΩΝ

Πάρτε με, σχίσάτέ με, ποῦ νὰ σᾶς πάρῃ ὁ διάβολος.

(Ἐξέρχεται)

ΟΡΤΕΝΣΙΟΣ

Βλέπω, ὅτι οἱ κύριοί μας, πρέπει νὰ ἀπελπισθοῦν διὰ τὰ χρήματά των. Τὰ χρέη αὐτὰ πρέπει νὰ θεωρηθοῦν χαμένα, ἀφοῦ ὀφειλέτης εἶνε τρελλός.

(Ἐξέρχονται)

(Εἰσέρχονται: πάλιν ὁ Τίμων καὶ ὁ Φλάβιος)

ΤΙΜΩΝ

Μὲ ἐξώργισαν, οἱ δοῦλοι αὐτοί! Πιστωταί!—παλιὰνθρωποι

ΦΛΑΒΙΟΣ

Ἀγαπητέ μοι ἄρχων...

ΤΙΜΩΝ

Τί νομίζεις, ἐὰν ἔκαμνα αὐτό...

ΦΛΑΒΙΟΣ

Ἄρχων μου...

ΤΙΜΩΝ

Θὰ τὸ κάμω. Ἐπιστάτα μου.

ΦΛΑΒΙΟΣ

Εἰς τὰς διαταγὰς σου, ἄρχων.

ΤΙΜΩΝ

Πρὸν καλά... Πήγαινε νὰ προσκαλέσῃς πάλιν ὄλους τοὺς φίλους μου, τὸν Λούκιον, τὸν Λούκαλον καὶ τὸν Σεμπρόνιον. Ὅλους, ἄλλην μίαν φορὰν θὰ προσκαλέσω εἰς συμπόσιον αὐτοὺς τοὺς παλιανθρώπους.

ΦΛΑΒΙΟΣ

Ἡ ταραγμένη σου διάνοια σὲ κάμνει νὰ ὀμιλῇς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, αὐθέντα μου. Δὲν μᾶς ἐμεινεν οὔτε δι' ἓνα μικρὸ γέυμα νὰ δώσωμεν.

ΤΙΜΩΝ

Μὴ σὲ μέλει δι' αὐτό. Πήγαινε, σὲ διατάσσω, προσκαλέσέ τους ὄλους, ἄφησε τὸ πλῆθος τῶν ἀρχεῖων νὰ φθῶν. Ὁ μάγειρός μου καὶ ἐγὼ, θὰ φροντίσωμεν ἡμᾶς.

(Ἐξέρχονται)

ΣΚΗΝΗ Ε΄

(Ἐν Ἀθήναις. Ἡ Γελοσσία)

Αος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Ἐχεις τὴν ψῆφόν μου, ἄρχων. Τὸ ἔγκλημα εἶνε θανάσιμον, πρέπει νὰ ἀποθάνῃ. Ὁ οἶκτος θρασύνει τὸ ἔγκλημα.

Βος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Ἀληθέστατον, ὁ νόμος πρέπει νὰ τὸν τιμωρήσῃ.

(Εἰσέρχεται ὁ Ἀλκιβιάδης μετὰ τῆς ἀκολουθίας του)

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Ἐρχομαι τιμὴν, ὑγίαν καὶ ἐπιείκειαν εἰς τὴν Γελοσίαν.

Αος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Τί συμβαίνει, στρατηγέ;

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Ἐρχομαι νὰ ἐπικαλεσθῶ ταπεινῶς τὰς ἀρετὰς ὑμῶν, διότι ὁ οἶκτος εἶνε ἡ ἀρετὴ τοῦ νόμου καὶ μόνον οἱ τύραννοι ἐφαρμόζουσιν αὐτὸν μετὰ σκληρότητος. Αἱ περιστάσεις καὶ ἡ τύχη ἐφάνησαν δυσμενεῖς, πρὸς ἓνα φίλον μου, ὅστις ἐν ψυχικῷ βρασμῷ παρέβη τὸν νόμον, ὁ ὁποῖος εἶνε ἀμετρήτου βάθους, δι' ἐκείνους, οἵτινες ἀπερισκέπτως βυθίζονται ἐντὸς αὐτοῦ. Ἐκτὸς τοῦ ἀτυχήματος τούτου, ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶνε ἐξόχων προτερημάτων, δὲν ἐμόλυνε δι' ἀνανδρίας τὸ ἔγκλημά του, καὶ τοῦτο ἐξαγοράζει τὸ σφάλμα του. Ἀλλὰ μετ' εὐγενοῦς δριγῆς καὶ εὐθύτητος ἀντέστη πρὸς τὸν ἐχθρὸν, βλέπων τραθεῖσαν τὴν ὑπόληψίν του. Μετὰ μετριοφροσύνης, δὲ καὶ ἄνευ ἐπιδειξέως, ἐκράτησε τὴν δριγὴν του πρὶν ἐκραγῆ, ὥσει θέλων νὰ δικαιολογήσῃ ἑαυτόν.

Αος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Ἀνέλαβες νὰ ὑποστηρίξῃς πράγμα πολὺ παράδοξον, προσπαθῶν νὰ παρουσιάσῃς ὡς ὠραῖον τὸ ἄσχημον. Τόση εἶνε ἡ προσπάθεια, τὴν ὁποίαν καταβάλλεις, ὥστε οἱ λόγοι σου φαίνονται τείνοντες νὰ δικαιολογήσῃ τὸν φόνον, κατατάσσοντες εἰς ἴσην μοῖραν τὸ φίλερι μὲ τὴν ἀνδρείαν, ἐνῶ εἶνε ἀνδρεία νόθος, γεννηθεῖσα ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν ἐδημιουργοῦντο κόμματα καὶ αἱρέσεις. Ἀληθῆς ἀνδρείος εἶνε ἐκεῖνος, ὅστις ὑπομένει μετὰ συνέσεως πᾶν ὅ,τι κακὸν δύναται νὰ ἐκφράσῃ ἄνθρωπος καὶ ὅστις δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψει τὰ ἀδικήματα, ἀλλὰ φέρει αὐτὰ ὅπως καὶ τὰ φορέματά του, χωρὶς νὰ ἐκθέτῃ ποτὲ τὴν ζωὴν του εἰς κίνδυνον, ἔνεκεν ὕβρεων. Ἐὰν τὸ ἀδικήμα εἶνε κακὸν καὶ μᾶς ἀναγκάζῃ, εἰς τὸν φόνον, δὲν εἶνε τρέλλα χάριν αὐτοῦ νὰ ἐκθέτῃ τις τὴν ζωὴν του;

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Ἄρχων μου...

Αος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Δὲν δύνασαι νὰ δικαιολογήσῃς σφάλματα τόσον μεγάλα. Ἀνδρεία εἶνε ἡ ὑπομονή, ὄχι ἡ ἐκδίκησις.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Συγχωρήσατέ με, ἄρχοντες, ἐὰν ὀμιλῶ ὡς στρατηγός. Διὰ τὴν καὶ οἱ τρελλοὶ αὐτοὶ ἐκτίθενται εἰς τὰς μάχας, ἀντὶ νὰ ὑποφέρουν ὄλας τὰς ἀπειλάς; Διὰ τὴν δὲν ἀποκοιμῶνται καὶ δὲν ἀφίνουν τοὺς ἐχθροὺς νὰ τοὺς φονεύουν, ἄνευ ἀντιστάσεως; Ἐὰν τὸ ὑπομένειν εἶνε τόσον ἀνδρείον, διὰ ποῖον λόγον νὰ πολεμῶμεν εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν; Τότε αἱ γυναῖκες μένουσαι εἰς τὸ σπῆτι εἶνε ἀνδρειότεραι, ἀφοῦ ἡ διαμονὴ εἶνε προτιμότερα; καὶ οἱ ὄνοι στρατηγικώτεροι τῶν λέόντων, καὶ οἱ σιδηροδέσμιοι ἐγκληματῆται συντετώτεροι τῶν δικαστῶν, ἐὰν τὸ ὑπομένειν καρτερικῶς εἶνε σύνεσις. Ἐν τῷ μεγάλῳ ὄνῳ, ἐστὲ οἰκτίρμονες, ὡς ἄρχοντες. Καὶ τίς δὲν καταδικάζει τὸν ἄνευ λόγου παραφερόμενον; Ὁμολογῶ ὅτι τὸ φονεύειν εἶνε ὁ μεγαλείτερος βαθμὸς τοῦ ἐγκλήματος. Ἀλλὰ θὰ ὀμολογήσῃς καὶ σὺ, ὅτι τὸ φονεύειν ἐν ἀμύνη εἶνε δικαιοτάτον. Τὸ παροργίζεσθαι εἶνε ἀσέβεια. Ἀλλὰ, τίς ἀνὴρ δὲν

παροργίζεται; Δίκασον τὸ ἔγκλημα, λαμβάνων ὅλα ταῦτα ὑπ' ὄψει.

Βος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Ματαίως συνηγορεῖς.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Ματαίως! Αἱ ὑπηρεσίαι, ἃς προσήνεγκεν εἰς τὸ Βυζάντιον καὶ τὴν Λακεδαίμονα τοῦ ἐξασφαλίζουσι τὴν ζωὴν.

Αος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Τί λέγεις;

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Λέγω, ἄρχοντες, ὅτι προσήνεγκε λαμπρὰς ὑπηρεσίας καὶ ἐφόνευσε μαχόμενος πολλοὺς ἐχθρούς. Κατὰ τὴν τελευταίαν συμπλοκὴν ἐπολέμησε μετὰ γενναιότητος καὶ πλείστους ἐτραυμάτισεν.

Βος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Πάρα πολὺ ὠφελήθη ἐκ τῶν λαφύρων (1). Εἶνε γνωστός διὰ τὴν ἀκολασίαν του. Ἔχει ἐλάττωμα, τὸ ὁποῖον τὸν πιρασύρει συχνά, καὶ δεσμεύει τὴν ἀνδρείαν του. Ἐλλείπει ἄλλον ἐχθρῶν τὸ ἐλάττωμα τοῦτο θὰ ἦτο ἱκανὸν νὰ τὸν καταστρέψῃ. Ἐν τῇ κτηνώδει ταύτῃ ὀργῇ, προσέβαλε πολλοὺς, καὶ διήγειρε διχονοίας. Μᾶς εἰδοποίησαν, ὅτι διαπράττει φαυλότητας καὶ ὅτι εἶνε ἐπικίνδυνος ἐν τῇ μέθῃ.

Αος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Θὰ ἀποθάνῃ.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Κακὴ μοῖρα! Προτιμότερον νὰ ἀπέθνησκον εἰς τὸν πόλεμον. Ἄν ὄχι διὰ τὰ προτερήματά του, ὧ ἄρχοντες, (μολονότι τὰ διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ χειρῶν ἐκτελεσθέντα κατορθώματα, εἶνε τοιαῦτα, ὥστε νὰ μὴν ἔχη ἀνάγκην τῆς συνηγορίας ἄλλων), οὐχ ἦττον, ἵνα πλείοτερον συγκινήσω ὑμᾶς, παρακαλῶ νὰ ἐνώσητε τὰς ὑπηρεσίας μου μετὰ τὰς ἰδικὰς του. Καὶ ἐπειδὴ γνωρίζω, ὅτι ἡ ἡλικία ὑμῶν ἀγαπᾷ τὴν ἀσφάλειαν, ἐγγυῶμαι διὰ τῆς τιμῆς καὶ τῶν νικῶν μου περὶ τῆς εὐγνωμοσύνης του. Ἐὰν διὰ τὸ ἔγκλημα τοῦτο πρέπει νὰ ἀπολέσῃ τὴν ζωὴν κατὰ τὸν νόμον, ἃς ἀπολέσῃ αὐτὴν εἰς τὸν πόλεμον ἀνδρείως μαχόμενος, ἀφοῦ ὁ νόμος εἶνε ἐπίσης αὐστηρὸς, ὥπως καὶ ὁ πόλεμος.

Αος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Ἡμεῖς ζητοῦμεν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου· θὰ ἀποθάνῃ, μὴ ἐπιμένῃς πλείοτερον, διότι θὰ μᾶς δυσαρεστήσῃς. Ὁ χύνων τὸ αἷμα τοῦ ἄλλου, εἴτε φίλος, εἴτε ἀδελφὸς εἶνε, διακινδυνεύει τὸ ἰδικόν του.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Οὕτω πρέπει νὰ γίνῃ; Ὅχι. Καθικετεύω ὑμᾶς ἄρχοντες, νὰ μὲ γνωρίσετε καλλίτερα.

Βος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Πῶς!

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Ἐνθυμηθῆτε, ποῖος εἶμαι.

Γος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Τί;

(1) Πολλὰ λάφυρα συνέλεξεν.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Νομίζω, ὅτι μὲ ἐλημονήσατε ἔνεκα τῆς ἡλικίας σας· ἄλλως δὲν θὰ ἤμην τόσον ποταπός, νὰ ἐκλιπαρῶ καὶ νὰ μὴ λαμβάνω τόσον μικρὰν χάριν. Αἱ πληγαὶ μου ἐρεθίζονται ἐξ αἰτίας σας.

Αος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Τολμᾶς νὰ μᾶς ἐξοργίζῃς; Δι' ὀλίγων λέξεων μεγάλης ὅμως σημασίας σοῦ λέγομεν ὅτι σὲ ἐξορίζομεν διὰ παντός.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Μὲ ἐξορίζετε! Νὰ ἐξορίσετε μᾶλλον τὸ ξαναμώραμά σας, νὰ ἐξορίσετε τὴν τοκογλυφίαν, ἣτις δυσφημεῖ τὴν Γερουσίαν.

Αος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Ἐὰν μετὰ δύο ἡμέρας εὐρίσκεσαι ἀκόμη ἐντὸς τῶν Ἀθηνῶν, θὰ δικασθῆς παρ' ἡμῶν μετὰ τῆς μεγαλειότηρας αὐστηρότητος. Καὶ διὰ νὰ μὴ παραφερώμεθα περισσότερον, θὰ θανατωθῆς ἀμέσως.

(Ἐξέρχονται οἱ Γερουσιασταί)

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Εὐχομαι νὰ φθάσητε εἰς τοιοῦτον γῆρας, ὥστε νὰ κανταντήσητε σκελετοὶ, ἀπὸ τῶν ὁποίους νὰ ἀποστρέφουν τὸ πρόσωπον οἱ ἄνθρωποι. Εἶμαι κατὰ πλείοτερον ἢ τρελλός, διότι κατεδίωκον τοὺς ἐχθρούς των, ἐνῶ αὐτοὶ κατεγίνοντο νὰ δανείζωσι τὰ χρήματά των, μὲ ὑπέρογκον τόκον. Τὰ ἰδικὰ μου πλούτη εἶνε τὰ πολλὰ τραύματα, τὰ ὁποῖα ἔλαβον. Καὶ νὰ κανταντήσω εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον; Αὐτὸ εἶνε τὸ βάλσαμον, διὰ τοῦ ὁποίου ἀλείφουσι τὰς πληγὰς τῶν στρατηγῶν οἱ τοκογλύφοι γερουσιασταί; Νὰ μὲ ἐξορίσουν! Δὲν εἶνε κακόν. Δὲν μὲ δυσαρεστεῖ ἡ ἐξορία. Ἡ ἀφορμὴ αὕτη θὰ ἐρεθίσῃ τὸ μῖσος καὶ τὴν ὀργὴν μου, διὰ νὰ ἐπιτεθῶ κατὰ τῶν Ἀθηνῶν. Θὰ ἐνθαρρύνω τοὺς ἀπογοητευμένους στρατιώτας μου καὶ θὰ προσπαθῆσω ν' ἀποκτήσω τὴν εὐνοίαν αὐτῶν. (1). Εἶνε ἔνδοξον τὸ μάχεσθαι κατὰ πολλῶν ἐχθρῶν. Οἱ πολεμισταί, ὅπως οἱ θεοὶ ὀφείλουν νὰ μὴ δέχωνται προσβολάς.

(Ἐξέρχεται)

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'.

(Ἐν Ἀθήναις. Αἴθουσα συμποσίου ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Τίμωνος. Ἀκούεται μουσικὴ. Τράπεζαι ἐστρωμέναι διάφοροι πληρέται. Εἰσέρχονται διάφοροι ἄρχοντες ἐκ διαφόρων θυρῶν).

Αος ΑΡΧΩΝ

Καλὴ μέρα, κύριε.

Βος ΑΡΧΩΝ

Καλὴ μέρα. Νομίζω ὅτι ὁ ἔντιμος Τίμων ἠθέλησε νὰ μᾶς δοκιμάσῃ ταῖς προάλλαις.

Αος ΑΡΧΩΝ

Αὐτὸ ἐσκεπτόμην καὶ ἐγὼ ὅτε συνητηθήμεν. Ἐλπίζω ὅτι ἡ κατάστασις του δὲν εἶνε τόσον κακὴ, ὅ-

(1) It is honour with most lands to be at odds.

Τὸ χωρίον τοῦτο θεωρεῖται ἐφαρμένον. Ὅπως ἔχει νῦν σημαίνει εἶνε ἔντιμον τὸ διαφωνεῖν πρὸς πολλὰς χώρας.

ΤΙΜΩΝ Ο ΑΘΗΝΑΙΟΣ

43

ὅν τὴν ἐδείκνυον αἱ πρὸς τοὺς φίλους του αἰτήσεις.

Βος ΑΡΧΩΝ

Βεβαίως ὄχι, τὰ συμπόσια, τὰ ὁποῖα δίδει μᾶς θουσι περὶ τοῦ ἐναντίου.—

Αος ΑΡΧΩΝ

Αὐτὸ καὶ ἐγὼ νομίζω. Μοῦ ἔστειλε μίαν ἐσπευσμένην πρόσκλησιν, τὴν ὁποίαν θὰ ἠναγκαζόμην νὰ ἀγορεύω, ἔνεκα κατεπειγουσῆς ἐργασίας· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπιμένει, ἀναγκάζομαι νὰ ἔλθω.

Βος ΑΡΧΩΝ

Εἶχον καὶ ἐγὼ σπουδαίας ὑποθέσεις, ἀλλὰ δὲν ἤθελε νὰ ἀκούσῃ τὰς δικαιολογίας μου. Λυποῦμαι διότι δὲν εἶχον χρήματα, ὅταν ἐξήτησε νὰ δανεισθῇ παρ' ἐμοῦ.

Αος ΑΡΧΩΝ

Λυποῦμαι, διότι καὶ ἐγὼ εὐρέθην εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, τοσοῦτον μᾶλλον καθόσον βλέπω ὁποῖαν τροπὴν λαμβάνουν τὰ πράγματα.

Βος ΑΡΧΩΝ

Ὅλοι ἐδῶ εἴμεθα εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν. Τί ποσὸν ἐξήτει νὰ δανεισθῇ ἀπὸ ὑμᾶς;

Αος ΑΡΧΩΝ

Χίλια.

Βος ΑΡΧΩΝ

Χίλια!

Αος ΑΡΧΩΝ

Τί ποσὸν ἀπὸ ὑμᾶς;

Βος ΑΡΧΩΝ

Μοῦ ἐξήτησε κύριε... Ἴδου ἔρχεται.

(Εἰσέρχεται ὁ Τίμων μετὰ τινῶν ὑπηρετῶν)

ΤΙΜΩΝ

Χαίρετε, καλοὶ μου φίλοι. Πῶς εἰσθε;

Αος ΑΡΧΩΝ

Κάλλιστα, ἀφοῦ ἡ ὑψηλότης σου εἶνε καλά.

Βος ΑΡΧΩΝ

Ἡ χελιδὼν δὲν παρακολουθεῖ τὸ θέρος μετὰ τῆς προθυμίας, μεθ' ὅσης ἡμεῖς τὴν ὑψηλότητά σου.

ΤΙΜΩΝ

Πῆξ. Οὕτε φεύγει τὸν χειμῶνα μετὰ μεγαλειότηρας προθυμίας. Πρὸς τὰ πτηνὰ τοῦ θέρους ὁμοιάζουσιν οἱ ἄνθρωποι. Τὸ δεῖπνόν μας, κύριοι, δὲν θὰ σᾶς ἀποζημιώσῃ διὰ τὴν βραδύτητα ταύτην. Διασπεδάσατε μετὰ τὴν μουσικὴν, ἐὰν ἡ ἀκοή σας δύναται νὰ ὑποφέρῃ τοὺς τραχεῖς ἤχους τῆς σάλπιγγος. Θὰ ὑπάγωμεν ἀμέσως.

Αος ΑΡΧΩΝ

Ἐλπίζω ὅτι ἡ ὑψηλότης σου δὲν δυσηρεστήθη ἐναντίον μου, διότι ἐξαπέστειλα ἄπρακτον τὸν ἀγαπητόν σου.

ΤΙΜΩΝ

ὦ! Μὴ ταράττεσαι διὰ τοῦτο.

Βος ΑΡΧΩΝ

Καλέ μου, ἄρχον...

ΤΙΜΩΝ

Α! Πῶς εἶσαι, καλέ μου φίλε;

Βος ΑΡΧΩΝ

Πολὺ λυποῦμαι, καλέ μου ἄρχον, εὐρεθεῖς εἰς τοι-

αὐτὴν χρηματικὴν ἀπορίαν, ὅταν ταῖς προάλλαις μοῦ ἐξήτησες συνδρομήν.

ΤΙΜΩΝ

Μὴ σὲ μέλη δι' αὐτὸ, καλέ φίλε.

Βος ΑΡΧΩΝ

Ἐὰν εἶχες στείλει δύο ὥρας προτιότερα...

ΤΙΜΩΝ

(1) Μὴ λαμβάνεις ὑπὸ τόσον σπουδαίαν ἐποψιν, πρᾶγμα τόσον ἀσήμαντον. (Ἵπηρεταὶ κομίζουσι φαγητά). Φέρετέ τα ὅλα.

Βος ΑΡΧΩΝ

Ὅλα τὰ πινάκια σκεπασμένα!

Αος ΑΡΧΩΝ

Σὲ διαβεβαιῶ ὅτι εἶνε συμπόσιον βασιλικόν.

Γος ΑΡΧΩΝ

Μὴ ἀμφιβάλλῃς περὶ τούτου, ἀρκεῖ μόνον νὰ συντρέξωσιν εἰς τοῦτο τὸ χρέμα καὶ ἡ ἐποχὴ.

Αος ΑΡΧΩΝ

Πῶς εἶσαι; Τί νέα;

Γος ΑΡΧΩΝ

Ὁ Ἀλκιβιάδης ἐξωρίσθη, τὸ ἔμαθες;

Αος καὶ Βος ΑΡΧΩΝ

Ὁ Ἀλκιβιάδης ἐξωρίσθη!

Γος ΑΡΧΩΝ

Βεβαιότατα, μὴ ἀμφιβάλλῃς.

Αος ΑΡΧΩΝ

Πῶς! πῶς!

Βος ΑΡΧΩΝ

Διὰ ποῖον λόγον, σὲ παρακαλῶ.

ΤΙΜΩΝ

Πλησιάσατε, καλοὶ μου φίλοι.

Γος ΑΡΧΩΝ

Μετ' ὀλίγον θὰ σᾶς εἴπω πλείοτερα. Τώρα ἐτοιμάζεται λαμπρὸν συμπόσιον.

Βος ΑΡΧΩΝ

Εἶνε πάντοτε ὁ ἴδιος.

Γος ΑΡΧΩΝ

Θὰ διαρκέσῃ ἀκόμη ἡ κατάστασις αὕτη;

Βος ΑΡΧΩΝ

Πρὸς τὸ παρὸν, ναί, ἀλλὰ μετὰ τὸν καιρὸν...

Γος ΑΡΧΩΝ

Ἐννοῶ.

ΤΙΜΩΝ

Ἐκαστος εἰς τὴν θέσιν του, γρήγορα, γρήγορα, ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ φιλήσῃ τὰ χεῖλη τῆς ἐρωμένης του. Εἰς ὅλας τὰς θέσεις, θὰ ἔχητε τὴν αὐτὴν περιποίησιν (2). Ἄς μὴ προσέχωμεν εἰς τὴν ἐθιμοτυπίαν, διότι θὰ κρυώσουν τὰ φαγητά, πρὶν συμφωνήσωμεν περὶ τῶν θέσεων. Καθήσατε, καθήσατε. Ἄς εὐχαριστήσωμεν πρῶτον τοὺς θεοὺς. «Ἐμπνεύσατε τὴν εὐγνωμοσύνην, ὧ μεγάλοι εὐεργέται, εἰς

(1) Let it not cumber your better remembrance: ἦτοι Δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ σκέπτησαι πράγματα τόσον ἀσήμαντα. (Irving)

(2) Κατὰ παλαιὰν συνήθειαν, τὰ προσφερόμενα φαγητὰ ἦσαν ἀνάλογα πρὸς τὸν βαθμὸν τοῦ συνδιατημένου (Clark).

πάντας ἡμᾶς. Δεχθῆτε μὲν εὐχαριστίας διὰ τὰ δωρηματά σας, ἀλλὰ φυλάξατε τινὰ τούτων, καὶ διὰ τὸ μέλλον, ἐὰν δὲν θέλητε νὰ ἴδῃτε τὴν θεότητά σας περιφρονημένην. Χορηγήσατε εἰς ἕκαστον ἀρκετά, ὥστε νὰ μὴ ἔχη ἀνάγκη νὰ δανείζηται ἀπὸ ἄλλους. Διότι καὶ οἱ θεοὶ αὐτοὶ, ἂν ἠναγκάζοντο νὰ δανεισθῶσιν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ἀνθρώποι θὰ ἐγκατέλειπον τοὺς θεοὺς. Δότε, ὥστε τὸ συμπόσιον νὰ εἶνε πλειότερον ἀγαπητὸν ἀπὸ ἐκεῖνον, ὅστις τὸ δίδει. Ἄς μὴ σχηματισθῇ ποτὲ ὁμῆγυρις εἰκοσιν ἀτόμων, χωρὶς εἰκοσιν ἀχρεῖους. Ἄν εἰς τὴν τράπεζαν καθήσῃσι δώδεκα γυναῖκες, ἄς εἶνε...καὶ αἱ δώδεκα... ὡς αἱ συνήθεις. Ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ σας δῶρα, ὦ θεοὶ...εἴθε οἱ γερουσιασταὶ καὶ ὁ ὄχλος τῶν Ἀθηναίων...νὰ καταστραφῶσι διὰ τῶν ἐλατωμάτων αὐτῶν. Πάντα τὰ λοιπὰ πλάσματά σας, μὴ ἐξαιρουμένων τῶν γερουσιαστῶν καὶ τοῦ ὄχλου, μεταβάλετέ τους, ὦ φίλάνθρωποι θεοὶ, εἰς κόνιν καὶ σποδόν. Ὡς πρὸς τοὺς ἐδῶ καθήμενους φίλους μου, δι' ἐμὲ, αὐτοὶ εἶνε ἕνα μεγάλο μηδενικόν, ὥστε διὰ νὰ τοὺς ἀμείψῃτε, ὦ θεοὶ, κάμετέ τους μηδενικά. Ξεσκεπάσατε τὰ πινάκιο, σκύλοι, καὶ γλύψετε.

(Τὰ πινάκια ξεσκεπάζονται καὶ εἶνε πληρῆ θερμοῦ ὕδατος).

ΤΙΝΕΣ ΟΜΙΛΟΥΝ

Τί θέλει νὰ εἴπῃ ἡ ὑψηλότης του ;

ΑΛΛΟΣ

Δὲν ἤξεύρω.

ΤΙΜΩΝ

Εἴθε νὰ μὴν ἴδῃτε ποτὲ καλλίτερον συμπόσιον, ἀγέλη κιβδήλων παρασίτων φίλων. Ἄτμος καὶ θερμὸν ὕδωρ νὰ ἦνε ὅλη σας ἡ ἀξία. Ἴδου ἡ τελευταία πράξις τοῦ Τίμωνος, ὅστις φορτωμένος μὲ τὰς κολακείας σας ἀποπλύνει αὐτὰς τώρα, καὶ σὰς ρίπτει εἰς τὸ πρόσωπον τὴν ἀχνίζουσαν ἀκόμη φαυλότητά σας (τοὺς ρίπτει τὸ νερὸν εἰς τὸ πρόσωπον). Ζήσατε ἐπὶ μακρὸν περιφρονημένοι, προσηγεῖς, μειδιῶντες, καὶ βδελυροὶ παρασίτοι. Εὐγενεῖς καταστροφεῖς, λύκοι εὐπροσήγοροι, ἡμεροὶ ἄρκτοι, γελοῖοι, τυχοδιώκται, φίλοι συμποσίων, μυῖγες τῆς ἐποχῆς, δοῦλοι χαιρετισμοῦ καὶ ὑποκλίσεων, ἄστατοι χαμαιλέοντες. Ἄς καλύψῃσι τὸ σῶμά σας τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ζώων ὄλαι αἱ ἀσθένεια. Πῶς ! φεῖγεις ; Στάσου, στάσου, λάβε πρῶτον τὸ φάρμακόν σου καὶ σὺ — καὶ σὺ ; Στάσου θὰ σοῦ δανείσω χρήματα, δὲν θὰ δανεισθῶ ἀπὸ σέ. (Λιθοβολῶν αὐτοὺς τοὺς ἐκδιώκει) (1) Πῶς ὅλοι φεύ-

γετε ; Τοῦ λοιποῦ ἄς γίνετα δεκτὸς εἰς τὰ συμπόσια καθε ἀχρεῖος. Ἄς καὶ ἡ οἰκία, καὶ ἄς καταστραφῶσιν αἱ Ἀθηναί ! Ἄς μισῆται τοῦ λοιποῦ ὑπὸ τοῦ Τίμωνος ὁ ἀνθρώπος καὶ ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος.

(Ἐξέρχεται)

(Εἰσέρχονται πάλιν ἄρχοντες, γερουσιασταὶ καὶ οἱ λοιποί).

Αο; ΑΡΧΩΝ

Λοιπὸν ἄρχοντες !

Βο; ΑΡΧΩΝ

Ἐξεύρεις διὰ ποῖον λόγον ἐξωργίσθη ὁ Τίμων;

Γο; ΑΡΧΩΝ

Ποῦ εἶδες τὸ καπέλλο μου.

Δο; ΑΡΧΩΝ

Ἔχασα τὸν χιτῶνά μου.

Αο; ΑΡΧΩΝ

Εἶνε τρελλὸς καὶ ὀδηγεῖται μόνον ὑπὸ τῆς ἰδιοτροπίας του. Ταῖς προάλλαις μοῦ ἔδωκεν ἕνα ἀδάμαντα, καὶ τώρα μοῦ τὸν ἔρριπεν ἀπὸ τὸ καπέλλο δι' ἑνὸς κτυπήματος...Εἶδες τὸν ἀδάμαντά μου ;

Γο; ΑΡΧΩΝ

Εἶδες τὸ καπέλλο μου ;

Βο; ΑΡΧΩΝ

Νάτο.

Δο; ΑΡΧΩΝ

Ἐδῶ εἶνε τὸ φόρεμά μου.

Αο; ΑΡΧΩΝ

Ἄς φύγωμεν γρήγορα.

Βο; ΑΡΧΩΝ

Ὁ Τίμων εἶνε τρελλός.

Γο; ΑΡΧΩΝ

Ἡ ῥάχη μοῦ τὸ ἐπιβεβαιοῖ.

Δο; ΑΡΧΩΝ

Τὴν μίαν ἡμέραν μᾶς δίδει ἀδάμαντας, καὶ τὴν ἄλλην μᾶς λιθοβολεῖ.

(Ἐξέρχονται)

(1) Τίνες ἐστὲ, ὦ κατάρκτοι ; ἴτε βουλόμενοι δεῦρο κτε ἀνδρᾶ ἐρνάτην καὶ μισθοφόρον ἐννοήσαντες ; ἀλλ' οὐ χαιρόντες ἄπιτε μιαιοὶ πάντες ὄντες ; ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς σὺνταξά (μάλα) ; βάλλων. τοῖς βόλοις καὶ τοῖς λίθοις συντρέψω. (Δουκιανός. Τίμων ὁ μισάνθρωπος. (Σελ. 47 σημ. 34).

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α'.

(Ἐκτὸς τοῦ τείχους τῶν Ἀθηναίων. Εἰσέρχεται ὁ Τίμων).

ΤΙΜΩΝ

Ἄς ρίψω ἀκόμη ἐν βλέμμα ἐπὶ σοῦ τείχους ἐγγεῖον τοὺς λύκους ἐκεῖνους. Βυθίσου εἰς τὴν γῆν καὶ μὴ προφύλαττε πλέον τὰς Ἀθήνας. Ἄς μεταβῶσιν ὄλαι αἱ δέσποιναι εἰς ἀκολάστους γυναῖκας. Ἄς μὴν ὑπακούωσι πλέον τὰ τέκνα εἰς τοὺς ἄρκετας αὐτῶν. Δοῦλοι καὶ τρελλοὶ, ἄς ἐκδιώξωσι τοὺς πτωχοὺς καὶ ἐρρυτιδωμένους γερουσιαστὰς ἐκ τῶν ἐσθίων αὐτῶν, καὶ ἄς συνεδριάξωσιν ἀντ' ἐκεῖνων. Ἄς ἐκπορευθῶσιν ὄλαι αἱ παρθένοι ἐνώπιον τῶν ἄρκετων αὐτῶν. Μὴ ὑποχωρήσητε χρεωκόποι, ἀντὶ δὲ νὰ ἀποδώσητε τὰ ὀφειλόμενα, σύρατε τὰ ἐγχειρίδια, καὶ ἀποκόψατε τὸν λαιμὸν τῶν πιστωτῶν σας. Κλέπτειτε διαρκῶς δοῦλοι καὶ ὑπρέταί. Οἱ κύριοί σας εἶνε μεγάλοι λησται, λεηλατοῦντες ἐν ὀνόματι τοῦ νόμου. Υπηρέτριαί, λάβετε τὴν θέσιν τῶν Κυριῶν σας, διότι αὐταὶ εὐρίσκονται εἰς χαμαιτυπεῖον. Νέε δεκαεστὴ ἀπόσπασον τὴν πολυτελεῖ βακτηρίαν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ χωλαίνοντος πατρός σου, καὶ σπάσε μ' αὐτὴν τὸ κεφάλι του. Εὐσέβεια, φόβος, θρησκεία, εὐρηγία, δικαιοσύνη, ἀλήθεια, σέβας οἰκογενειακόν, ἡσυχία νυκτερινή, ἀγάπη τοῦ πλησίον, παιδεία, ἡθὴ, τέχνη καὶ ἐπαγγέλματα, τάξεις κοινωνικαί, ἔθιμα καὶ νόμοι, λάβετε ὅλους ἀντίθετον σημασίαν, καὶ ἄς κυριαρχῇ πανταχοῦ ὁ ὄλεθρος. Ἐπιδημία, ρίψατε τὰ καταστροφικὰ μιάσματά σας ἐπὶ τῆς πόλεως τῶν Ἀθηναίων, ἀξίας τοιούτων πληγῶν. Στρέβλωσον ψυχὰ ποδάγρα τοὺς γερουσιαστὰς, ὥστε τὰ μέλη τοῦ σώματός των νὰ καταστῶσι τόσοσιν χωλὰ, ὅσον καὶ καὶ τὰ ἡθῶν. Ἀκολασία καὶ ἀσωτεία, εἰσδύσατε μέχρι τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστέων καὶ τῆς καρδίας τῆς νεότητός μας, ἵνα δυνηθῇ νὰ παλαίσῃ κατὰ τοῦ ρεύματος τῆς ἀρετῆς καὶ νὰ καταστραφῇ ἐν ἀκολασίᾳ. Πόρα καὶ ἐξανθήματα, ἄς φυτρῶσιν ἐπὶ τῶν σωμάτων τῶν Ἀθηναίων, οὕτως, ὥστε ἡ συγκομιδὴ νὰ ἦνε λέπρα γενική. Ἡ ἀναπνοή, ἄς μολύνῃ τὴν ἀναπνοήν, ὥστε ἡ συναστροφὴ των, καθὼς καὶ ἡ φιλία των νὰ ἦνε καθαρὸν δηλητήριον. Πενίαν μόνον ἔλαβον παρὰ σοῦ, ὦ βδελυρὰ πόλις. Πενίαν λοιπὸν εἶχομαι καὶ εἰς σέ, μὲ χιλίας ἀράς. Ὁ Τίμων θὰ καταφύγῃ εἰς τὰ δάση, ὅπου καὶ τὰ ἄγρια θηρία θὰ φανῶσι πρὸς αὐτὸν φιλανθρωπότερα ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινον γένος. Καταστρέψατε, ὦ θεοὶ, ὅλους τοὺς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῶν τειχῶν τούτων Ἀθηναίους, καὶ δότε, ὥστε σὺν τῇ ἡλικίᾳ, νὰ συναυξάνεται καὶ τὸ πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους (μικροὺς καὶ μεγάλους) μῖσος τοῦ Τίμωνος. Ἄμην.

ΣΚΗΝΗ Β'.

(Ἐν Ἀθήναις. Δομάτιον ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Τίμωνος. Εἰσέρχεται ὁ Φλάβιος μετὰ δύο ἢ τριῶν ὑπηρέτων).

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ἄκουσε, κύριε ἐπιστάτη, ποῦ εἶνε ὁ κύριός μας ;

Εἴμεθα κατεστραμμένοι ! διωγμένοι ! Τίποτε δὲν ἀπέμεινε ;

ΦΛΑΒΙΟΣ

Ἄλλοίμονον, φίλοι μου ! Τί νὰ σὰς εἴπω ; Μάρτυρές μου, οἱ θεοὶ, ὅτι εἶμαι τόσοσιν πτωχός, ὅσον καὶ σεῖς.

Αο; ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ἐνα τέτοιο σπῆτι νὰ καταστραφῇ, ἕνας τέτοιος εὐγενὴς κύριος νὰ χαθῇ ! Ὅλοι ἔφυγαν ; Οὔτε ἕνας φίλος, γὰρ νὰ συμμερισθῇ τὴν τύχην του, καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ !

Βο; ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ὅπως ἀφίνομεν τοὺς συντρόφους μας, ὅταν ταφρῶν, ἔτσι καὶ οἱ φίλοι του τώρα φεύγουν τὴν θαμμένην τύχην του, ἀφίνοντες εἰς αὐτὸν τοὺς ψευδεῖς ὄρκους των εἰς κενὰ θυλάκια. Αὐτὸς δὲ δυστυχὴς ἐπαίτης, ἐκτεθειμένος εἰς τὸν ἀέρα, μὲ τὴν πτωχείαν του, ἀσθένειαν, ποῦ ὅλοι ἀποφεύγουν, περιπατεῖ μόνος ὡς αὐτὴ ἡ περιφρόνησις. Νὰ καὶ ἄλλοι σύντροφοι

(Εἰσέρχονται καὶ ἄλλοι ὑπηρέται).

ΦΛΑΒΙΟΣ

Συντετριμμένα ὄργανα καταστροφείσης οἰκίας !

Γο; ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Καὶ ὅμως αἱ καρδίαι μας εἶνε μὲ τὸν Τίμονα. Τὸ βλέπω εἰς τὰ πρόσωπά μας. Εἴμεθα πάντοτε σύντροφοι, ὑπηρετοῦντες ὅλοι μαζὺ εἰς τὴν δυστυχίαν. Τὸ πλοῖόν μας κάμνει νερὰ, καὶ ἡμεῖς δυστυχεῖς ναῦται, καθήμεθα εἰς τὸ βυθιζόμενον κατάστρωμα, ἀκούοντες τὰς ἀπειλὰς τῶν κυμάτων. Πρέπει ὅλοι νὰ σκορπισθῶμεν εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ κόσμου.

ΦΛΑΒΙΟΣ

Θὰ μοιράσω μὲ σὰς, καλοὶ μου φίλοι, τὰ τελευταῖα λείψανα τῆς περιουσίας μου ὅπου καὶ ἂν συναντηθῶμεν νὰ εἴμεθα πάντοτε φίλοι, χάριν τοῦ Τίμωνος. Ἄς κινήσωμεν τὰς κεφαλὰς, καὶ ἄς εἴπωμεν, ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ κώδωνος ἀγγέλλοντος τὸν θάνατον τῆς περιουσίας τοῦ κυρίου μας. Εἶδαμεν καλλιτέρας ἡμέρας. Ἴδου λάβετε ἀπὸ ὀλίγα ἕκαστος. (Προσφέρει εἰς αὐτοὺς χρήματα). Δώσατε ὅλοι τὰ χεῖρά σας. Οὔτε λέξιν πλέον. Καὶ οὕτω ἀποχωριζόμεθα πτωχοὶ μὲν ὅλοι, ἀλλὰ πλούσιοι εἰς λύπην. (Οἱ ὑπηρεταὶ ἐναγκαλιζονται ἀλλήλους καὶ ἀπέρχονται). ὦ ! εἰς ποῖαν τρομερὰν δυστυχίαν μᾶς κατήντησεν ἡ δόξα ! Τίς δὲν θὰ ἐπεθύμει νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὰ πλοῦτη, ἀφοῦ ἡ ἀφθονία καταλήγει εἰς τὴν ἀθλιότητα καὶ τὴν περιφρόνησιν ; Τίς θὰ ἐπεθύμει τοιοῦτον ἐμπαιγμὸν τῆς δόξης, ἢ νὰ ζῇ ἐν ὀνείρῳ μόνον φιλίας ἔχων πομπὰς καὶ μεγαλεῖα ὡς ἀπλᾶς εἰκόνας, ὁμοίας μὲ τοὺς ψευδεῖς φίλους του ; Δυστυχισμένη αὐθέντα, ἡ καλὴ σου καρδιά σὲ συνέτριπεν, ἢ καλωσύνη σου, σὲ κατέστρεψε. Παράδοξος καὶ ἀσυνήθης χαρακτήρ, τοῦ ὁποῦ τομόνον ἐλάττωμα εἶνε, ὅτι ὑπῆρξε πολὺ εὐεργετικὸς. Ποῖος τοῦ λοιποῦ θὰ τολμήσῃ νὰ ἦνε τόσοσιν καλός ; ἀφοῦ ἡ ἀγαθότης, ἢ

ἡ οποία χαρακτηρίζει τοὺς θεοὺς καταστρέφει τοὺς ἀνθρώπους; Ἀγαπητέ μου ἀδέντα, ἄλλοτε σὲ ἐλάτρευον, καὶ τώρα σὲ καταρῶνται. Τὰ πλούτη σου σὲ κατήνησαν εἰς τὴν δυστυχίαν ταύτην. Ἡ μεγάλη σου περιουσία ἔγεινεν ἀφορμὴ τῆς συμφορᾶς σου. Ἀλλοίμονον, καλέ μου Ἄρχον! Ἐφυγε λοιπὸν τὴν ἀχάριστον ταύτην κατοικίαν τερατωδῶν φίλων, χωρὶς νὰ ἔχη μαζύ του κανένα δυνάμενον νὰ τὸν συνδράμη, ἢ νὰ ἐκτελέσῃ τὰς διαταγὰς του; Ἐγὼ θὰ τὸν ἀκολουθήσω, καὶ θὰ προσπαθῆσω νὰ τὸν ἀνέυρω, μετὰ τῆς μεγαλειτέρας προθυμίας. Θὰ ἐκτελέσω πάντοτε τὰς θελήσεις του Ἐφ' ὅσον ἔχω χρήματα, θὰ ἐξακολουθῶ νὰ ἦμαι ἐπιστάτης του.

(Ἐξέρχεται)

ΣΚΗΝΗ Γ'.

(Τὸ δάσος. Ἐνώπιον τοῦ σπηλαίου τοῦ Τιμῶνος. Εἰσέρχεται ὁ Τιμῶν, κρατῶν ἀξίνην).

ΤΙΜΩΝ

Ἔω εὐεργέτα, γονιμοποιεῖ ἦλιε. Ἀνάσχε ἐκ τῆς γῆς μεμολυσμένην ὑγρασίαν, καὶ μόλυνε τὸν ὑπὸ τὸν κύκλον τῆς σελήνης ἀέρα. Λάβε δύο διδύμους ἀδελφοὺς τραφέντας ἐντὸς τῆς αὐτῆς γαστρὸς καὶ τῶν ὁποίων ἢ σύλληψις, ἢ ἀνάπτυξις καὶ ἢ γέννησις ὑπῆρξαν σχεδὸν ταυτόχρονοι. Προίκισε ἕκαστον μὲ διάφορον μοῖραν, ὥστε ὁ πρεσβύτερος νὰ περιφρονῇ τὸν νεώτερον. Ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ὑποκειμένη εἰς παντὸς εἶδους ἀτυχήματα, περιφρονεῖ τοὺς ὁμοίους τῆς, δσάκις εὐτυχήσῃ. Ἀνύψωσον τὸν ἐπαίτην τοῦτον, καὶ καταβίβασον τὸν ἄρχοντα ἐκεῖνον. Ὁ γερουσιαστὴς θὰ ἔχη κληρονομίαν τὴν περιφρόνησιν, ὁ δὲ ἐπαίτης θ' ἀπολαύῃ τὰς ἐκ τοῦ γένους τιμὰς. Ἡ βοσκὴ παχύνει τὰ πλευρὰ τοῦ βοός, ἢ δὲ σπάνις αὐτῆς τ' ἀδυνατίζει. Τίς θὰ τολμήσῃ νὰ ὑψώσῃ τὸ μέτωπον μετ' ἀνδρικής γενναιοτήτος καὶ νὰ εἴπῃ: ὁ ἀνθρώπος οὗτος εἶνε κόλαξ. Ἄν εἰς καὶ μόνος ὑπάρχη, εἶνε ὅλοι τοιοῦτοι. Τὸν ὑπὸ τῆς τύχης ἀνυψούμενον κολακεύουσι πάντοτε οἱ κάτωθεν αὐτοῦ ἰστάμενοι. Σοφὴ κεφαλὴ ὑποκλίνεται ἐνώπιον πλουσίου βλακός. Ὅλα στραβά, οὐδὲν τὸ εὐθὺ ἐν τῇ κατηραμένη μας φύσει, ἐκτὸς τῆς εὐθείας ἀτραποῦ τῆς ἀχρειότητος. Βδελυρὰ λοιπὸν ἔστωσαν, συμπόσια, συναστροφαί, καὶ ὅλαι αἱ ἀνθρώπινοι συνελύσεις. Καὶ τοὺς ὁμοίους του ναὶ, καὶ τὸν ἑαυτὸν του ἀκόμη περιφρονεῖ ὁ Τιμῶν. Ἄς ξεσχίση ὁ ὕλεθρος τὸ ἀνθρώπινον γένος. Δός μου ρίζας, ὦ γῆ! (σκίπτει). Ὑγρανε δὲ μὲ ἰσχυρὸν δηλητήριον, τὸν λάρυγγα ἐκεῖνου, ὅστις ζητεῖ πλειότερα παρὰ σοῦ. Τί εἶνε αὐτό; Χρυσός, ὑπέρυθρος, κίτρινος, λάμπων, πολύτιμος χρυσός. Ὅχι, δὲν ζητῶ ἀνόητως χρυσόν, ρίζας μόνον θέλω, ὦ θεοί! Ὁ ὀλίγος αὐτὸς χρυσός, δύναται νὰ κάμη τὸ μαῦρον ἄσπρον, τὸ ἄσχημον εὐμορφον, τὸ ἄδικον δίκαιον, τὸ ἀγενὲς εὐγενές, τὸν γέροντα νέον, καὶ ἀνδρεῖον τὸν ἀνανδρον. Ὡ! διατί αὐτὸ, ὦ θεοί; Ποῖος ὁ λόγος; Διατί νὰ ἔχη τὴν δύ-

ναμιν νὰ ἐκδιώκῃ ἐκ τῆς ὑπηρεσίας σας τοὺς ἐπισημοὺς καὶ τοὺς ὑπηρετάς σας, καὶ νὰ ἀποσπᾷ τὸ ὑπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀσθενοῦς (1) προσκέφαλον; Ὁ κίτρινος οὗτος δοῦλος, ἔχει τὴν δύναμιν νὰ μεταβάλλῃ ἀρέσκειαν τοὺς θερησκευτικούς κανόνας, νὰ εὐλογοῦ τοὺς κατηραμένους, νὰ κάμη ἀγαπητὴν καὶ αὐτὴν πᾶσι σιαστῶν, καὶ νὰ καθιστᾷ αὐτοὺς ἀντικείμενα σεβασμοῦ καὶ ὑπολήψεως. Ἐχει τὴν δύναμιν νὰ ὑποδρεύῃ καὶ πάλιν τὴν παρακμάσαν χήραν. Πιναῖκα τῆς ὁποίας τὰ ἔλλαθ' ἀπροεκάλουν τὸν ἑμενον ὄλου τοῦ νοσοκομείου, νὰ βαλασμῶνῃ αὐτὴν, νὰ τὴν ζωογονῇ καὶ νὰ τὴν ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν ἀνοιξίν τοῦ βίου. Ἐλα κατηραμένη κόνις, χαμαιτύπη κοινὴ τῶν ἀνθρώπων, σὺ, ἣτις προκαλεῖς τὰς ξριδας τῶν ἑθνῶν, θὰ σὲ κάμω νὰ ἐκτελέσῃς τὸν προορισμὸν σου. (Ἀκούονται πολεμικὰ ἐμβατήρια). Ἄ! Τύμπανα! Εἶσαι πλήρης ζωῆς, ἀλλ' ἐγὼ θὰ σὲ θάψω βαθεῖα, ἐκεῖ ὅπου εἶνε ἀδύνατον νὰ μείνωσιν οἱ ἀρθρτικοὶ φύλακες σου. Ἄς κρατήσω ὀλίγον ὡς δεῖγμα (Κρατεῖ ὀλίγον χρυσόν).

(Εἰσέρχεται ὁ Ἀλκιβιάδης ἐν πολεμικῇ παρατάξει, ἀκολουθούμενος ὑπὸ μουσικῆς σαλπύγγων καὶ τυμπάνων. Φρόνη καὶ Τιμάνδρα).

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Ποῖος εἶσαι; ὁμίλησον.

ΤΙΜΩΝ

Ἐνα κτήνος, ὅπως σὺ. Ὁ καρκίνος νὰ σοῦ καταφάγῃ τὴν καρδίαν, ποῦ ἔρχεσαι, νὰ μοῦ δείξῃς πάλιν ὀφθαλμοὺς ἀνθρώπων.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Πῶς ὀνομάζεσαι; Τόσον πολὺ μισεῖς τοὺς ἀνθρώπους;

ΤΙΜΩΝ

Εἶμαι μισάνθρωπος, καὶ μισῶ τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ὡς πρὸς σὲ ἐπεθύμουν νὰ ἦσο σκύλος, διὰ νὰ ἠδυνάμην νὰ σὲ ἀγαπήσω ὀλίγον.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Σὲ γνωρίζω καλά, ἀλλ' ἀγνοῶ ἐντελῶς τὴν τύχην σου.

ΤΙΜΩΝ

Σὲ γνωρίζω ἐπίσης. Αὐτὸ μὲ ἀρκεῖ, δὲν ἐπιθυμῶ νὰ μάθω πλειότερα. Ἀκολουθήσον τὴν μουσικὴν σου. Βάφε τὴν γῆν μὲ ἀνθρώπινον αἷμα. Καὶ οἱ θερησκευτικοὶ καὶ οἱ πολιτικοὶ νόμοι εἶνε σκληροί, ὁ δὲ πόλεμος ἀκόμη σκληρότερος. Ἡ ὀλεθρία αὕτη κόρη, ποῦ σὲ ἀκολουθεῖ, δύναται μόνη νὰ ἐπιφέρῃ μεγαλύτεραν καταστροφὴν ἀπὸ τὸ ξίφος σου, παρ' ὅλα τῆς τὰ χερουβείμια βλέμματα.

ΦΡΥΝΗ

Νὰ σαπίσουν τα χεῖλή σου.

(1) Ὑπαίσιςσεται τὴν συνήθειαν, καθ' ἣν ἄφρηϊτο τὸ ὑπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀσθενοῦς προσκέφαλον, ἵνα καταστῇ ὁ θάνατος αὐτοῦ γλυκύτερος.

ΤΙΜΩΝ

Δὲν θὰ σὲ φιλήσω ἐκ φόβου, μὴ λάβω παρὰ σοῦ ἄν σαπίαν. (1)

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Πῶς περιήλθες εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην, ὦ εὐγενὴ Τιμῶν;

ΤΙΜΩΝ

Ὅπως συμβαίνει εἰς τὴν σελήνην, ὅταν ἐλαττοῦται τὸ φῶς αὐτῆς. Ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη, ὅπως αὐτὴ νὰ τὸ ἀνανεώσω. Δὲν ὑπῆρχεν ἥλιος νὰ μοῦ δα- νείσῃ.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Εἰς τί δύναμαι νὰ σοῦ φανῶ χρήσιμος, γενναῖε Τιμῶν;

ΤΙΜΩΝ

Εἰς τίποτε. Νὰ παραδεχθῆς μόνον τὴν γνώμην μου.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Ποῖα εἶνε;

ΤΙΜΩΝ

Νὰ μοῦ ὑποσχεθῆς φιλίαν, ἀλλὰ νὰ μὴ τηρήσῃς τὴν ὑπόσχεσιν. Ἐὰν ὁμως δὲν θέλεις νὰ ὑποσχεθῆς, δὲν τιμωρηθῆς ὑπὸ τῶν θεῶν, διότι εἶσαι καὶ σὺ ἀνθρώπος. Ἐὰν δὲ τὰς ἐκτελέσῃς, θὰ τιμωρηθῆς πά- ρα, διότι εἶσαι ἀνθρωπος!

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Ἦκουσα κάτι τι περὶ τῶν δυστυχημάτων σου.

ΤΙΜΩΝ

Τὰ εἶδες, ὅταν ἤμην εὐτυχής.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Τώρα τὰ βλέπω. Τότε ἦτον εὐτυχὴς καιρός.

ΤΙΜΩΝ

Ὅπως εἶνε τώρα ὁ ἰδικός σου, μὲ τὸ ζεῦγος αὐτὸ τῶν ἐπιπέδων.

ΤΙΜΑΝΔΡΑ

Αὐτὸς εἶνε ὁ εὐνοούμενος τῶν Ἀθηναίων, περὶ τοῦ ὁποίου ὁ κόσμος ὀμίλει μετὰ τόσου θαυμασμοῦ;

ΤΙΜΩΝ

Εἶσαι ἡ Τιμάνδρα;

ΤΙΜΑΝΔΡΑ

Ναί.

ΤΙΜΩΝ

Ἔσο πάντοτε ἡ ἴδια. Ὅσοι σὲ ἀπολαμβάνουν, δὲν εὐχαρίζονται.

ΤΙΜΑΝΔΡΑ

Πήγαινε εἰς τὸν διάβολον, τέρας.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Συγχώρησέ τον, καλὴ Τιμάνδρα, διότι τὸ πνεῦμά του ἐξάθη, ἐπνίγη ἐντὸς τῆς συμφορᾶς του. Ὅλιγα χρήματα μοῦ μένουν καλὴ Τιμῶν ἢ σπάνις αὐτῶν προκαλεῖ καθημερινὰς στάσεις τῶν ἀπόρων συντρόφων μου. Ἦκουσα, καὶ ἐλυπήθη πῶς αἱ κατηραμένα Ἀθηναί, ἀμνήμονες τῆς ἀξίας σου, ἐλησιμόνη-

(1) Ὑπαίσιςσεται εἰς ἀρχαίαν θεωρίαν, καθ' ἣν αἱ μολυβδαίκοι νόσοι μεταδιδόμεναι εἰς ἄλλον ἀπαλλάττουσι τὸν πάθον ἐκ τοῦ νοσήματος.

σεν τὰς μεγάλας σου ὑπηρεσίας, δε διὰ τοῦ ξίφους καὶ τοῦ φρονήματός σου, ἔσωσας αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ἀπειλοῦντας νὰ τὴν καταστρέψωσιν ἐχθροὺς.

ΤΙΜΩΝ

Διάταξον, σὲ παρακαλῶ, τὰ τύμπανα νὰ κροτήσωσι καὶ φύγε ἀπ' ἐδῶ.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Εἶμαι φίλος σου, καὶ σὲ λυπούμαι φίλτατε Τιμῶν.

ΤΙΜΩΝ

Πῶς εἶνε δυνατόν νὰ λυπήσῃς ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἐνοχλεῖς; Προτιμῶ νὰ μείνω μόνος.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Καλὰ, ὑγίαινε λοιπὸν, ἰδοῦ, λάβε ὀλίγα χρήματα.

ΤΙΜΩΝ

Κράτησέ τα, δὲν ἤμπορῶ νὰ τὰ φάγω.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Ὅταν μεταβάλω εἰς σωροὺς ἐρειπίων τὰς ὑπερηφάνους Ἀθήνας...

ΤΙΜΩΝ

Ἐκστρατεύεις κατὰ τῶν Ἀθηναίων;

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Ναί Τιμῶν, καὶ ἔχω ἀφορμὴν διὰ τοῦτο.

ΤΙΜΩΝ

Οἱ θεοὶ νὰ τοὺς ἐξαφανίσουν ὅλους διὰ τοῦ θριάμβου σου, καὶ σὲ ἔπειτα, μετὰ τὴν νίκην σου.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Ἐμὲ, Τιμῶν; διατί;

ΤΙΜΩΝ

Διότι μετὰ τὴν ἐξολόθρευσιν τῶν ἀχρείων τούτων, εἶσαι προωρισμένος νὰ κατακτήσῃς καὶ τὴν πατρίδα μου. Λάβε ὀπίσω τὰ χρήματά σου: φύγε, ἰδοῦ, χρήματα φύγε: ἔσο ὡς ἀστὴρ κακοποιός, ὅταν ὁ Ζεὺς διαχέῃ δηλητήριον εἰς τὸν μεμολυσμένον ἀέρα ὑπεράνω πόλεως μεστῆς κακιῶν. Κανενὸς νὰ μὴ φεισθῇ τὸ ξίφος σου. Μὴ εὐσπλαγχνισθῆς, οὔτε τὸν σεβαστὸν λευκοπώγωνα γέροντα, εἶνε τοκογλύφος κτύπησον τὴν ὑποκρίτριαν σύζυγον: οὐδὲν τὸ τίμιον ὑπάρχει ἐν αὐτῇ ἐκτὸς τοῦ φορέματός της. Εἶνε μαστρωπός. Ἄς μὴν ἀναχαιτίσωσι τὴν ὀρμὴν τοῦ ξίφους σου, αἱ παρειαὶ τῆς νεαρᾶς Παρθένου. Οἱ μαστοὶ οὗτοι, οἵτινες διὰ μέσου τοῦ διαφανοῦς ὑφάσματος θέλγουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνθρώπων, δὲν εἶνε γεγραμμένοι εἰς τὸ βιβλίον τοῦ οἴκτου. Μεταχειρίσθητι αὐτοὺς, ὡς τρομεροὺς προδότας. Μὴ φεισθῆς, οὔτε τοῦ βρέφους, οὔτινος τὸ χάριεν μείδιμα προκαλεῖ τὸν οἶκτον τῶν μωρῶν. Θεώρει αὐτὸ ὡς νόθον, τὸ ὁποῖον ἡ διαφορὴν ἀπάντησις τοῦ μαντείου, προώρισε διὰ νὰ σὲ φονεύσῃ. Κατακομμάτιασε τὸ ἀσπλάγχυνος. Ὁρκίσου, ὅτι οὐδὲν θὰ σὲ συγκινήσῃ. Ὁπλίσον τὰ ὄτα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς σου διὰ θώρακος, ἀδιατρέητον ἀπὸ τοὺς θρήνους μητέρων, θυγατέρων, τέκνων, καὶ ἀπὸ τὴν θέαν ἱερέων φερόντων αἱματοβαφῆ τὰ ἱερά των ἐνδύματα. Ἴδοῦ, λάβε χρήματα διὰ νὰ πληρώσῃς τοὺς στρατιώτας σου. Γενικὴ νὰ ἦνε ἡ σφαγὴ, καὶ ὅταν κορεσθῇ ἡ μανία

σου, ξεολοθρεύσου και σὺ ὁ ἴδιος. Μὴ ὀμιλήσης, φύγε.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Ἔχεις ἀκόμη χρήματα; Θὰ λάβω τὸν χρυσόν, τὸν ὁποῖον μοῦ δίδεις, ἀλλ' ὄχι ὅλας τὰς συμβουλὰς σου.

ΤΙΜΩΝ

Εἶτε τὰς ἀκούσεις, εἶτε ὄχι, ἢ κατὰρα τῶν θεῶν νὰ πέσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου.

ΦΡΥΝΗ καὶ ΤΙΜΑΝΔΡΑ

Δὸς μας ὀλίγα χρήματα, καλὲ Τίμων, ἔχεις ἀκόμη;

ΤΙΜΩΝ

Ἀρετὰ, ὥστε νὰ κάμουν μίαν ἐταίραν νὰ ἀρηθῆ τὸ ἐπάγγελμά της, καὶ νὰ μεταβάλωσι τὰς ἐταίρας εἰς μαστροπούς. Κρατήσετε ἀνοικτὰς τὰς ποδιαῖς σας, ἀχρεῖα πλάσματα. Δὲν εἶσθε πρόσωπα ἀξιόπιστα, μολονότι ἤξεύρω, ὅτι εἶσθε ἱκανοὶ νὰ ὀρκισθῆτε ὄρκους τόσον τρομεροῦς, ὥστε καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀθανάτους θεοὺς νὰ προκαλέσωσι πυρετώδη φρικίασιν. Φυλάξτε τοὺς ὄρκους σας. Ἐξεύρω τὰς διαθέσεις σας, μείνατε πάντοτε, πάντοτε πόρνοι. Ἐκείνος ὅστις θελήσῃ νὰ σᾶς προσηλυτίσῃ, ἄς συλληφθῆ ὁ ἴδιος, ἄς σαγηνευθῆ, καὶ ἄς καταστραφῆ ἀπὸ σᾶς. Καὶ ἄς πνίξῃ τὴν φλυαρίαν τοῦ ἢ κρυφῆ σας θερμότης, μείνατε δὲ σταθεροὶ εἰς τὸ ἔργον σας. Διάφορος ἔστω ἡ ἐργασία σας. Κατὰ τὸ ἥμισυ τοῦ ἔτους καλύπτετε τὰς γυμνὰς κεφαλὰς σας διὰ τῆς κόμης τῶν νεκρῶν, ἀδιάφορον ἂν τινὲς τούτων ἀπέθανον κρεμασθέντες. Φορέσατε αὐτὰς, ἐξακολουθεῖτε ἀπατῶσαι, καὶ μὴ παύσητε τὸ κακὴν ἔργον σας. Λασπώνετε τὸ πρόσωπόν σας, ἕως ὅτου γίνῃ ἀληθῆς κοπρῶν, πανοῦκλος!

ΦΡΥΝΗ καὶ ΤΙΜΑΝΔΡΑ

Καλὰ! δόσε μας καὶ ἄλλα χρήματα. Μὴ ἀμφιβάλλῃς, ὅτι μὲ τὸ χρῆμα θὰ κάμωμεν ὅ,τι θέλεις.

ΤΙΜΩΝ

Μεταδώσατε τὴν φθίσιν μέχρι τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστέων. Προσβάλετε τοὺς ἰσχνοὺς αὐτῶν μηρούς, καὶ καταστήσατέ τους χολοὺς. Πνίξατε τὴν φωνὴν τοῦ δικηγόρου, διὰ νὰ μὴ δύναται τοῦ λοιποῦ νὰ ὑπερασπίζεται ψευδεῖς ὑποθέσεις, καὶ νὰ μὴν ἀκούηται πλέον ἢ παράνομος φωνὴ του ὅταν προτάσῃ τὰς σοφιστείας του. Σαπίσατε τὸν ἱερέα, ὅστις ὀμιλεῖ κατὰ τῆς ἰδιότητος τῆς σαρκὸς, χωρὶς ὁ ἴδιος νὰ τὸ πιστεύῃ. Ἀφαιρέσατε τὴν μύτην, κόψετε τὴν ἐντελῶς, καὶ αὐτὸ τὸ ὄστον, ἀπὸ ἐκεῖνον ὅστις παραβλέπει τὸ κοινὸν συμφέρον, καὶ μόνον περὶ τοῦ ἰδιοῦ του μεριμνᾷ. Μαθήσατε τὰ σγουρά των μαλλιά, καὶ καταστήσατε φαλακρὰς τὰς κεφαλὰς ὅλων τῶν βλακῶν, καὶ ἀχρεῖων. Καὶ ἄς προσβληθῶσιν ἀπὸ ἐσᾶς οἱ μηδέποτε πληγωθέντες κομπορημονες πολεμισταί. Προσβάλετε πάντας ἀνεξαιρέτως, ὥστε διὰ τῆς δραστηριότητός σας νὰ καταστραφῆ καὶ νὰ στερευθῇ ἡ πηγὴ πάσης παραγωγῆς. Ἴδου καὶ ἄλλα χρήματα. Καταστρέψατέ τους ὅλους, καὶ εἶθε τὸ χρῆμα τοῦτο ν' ἀποβῆ καὶ ἰδικὸς σας ὄλεθρος. Καὶ τάφοι νὰ ἦνε ὁ τάφος σας.

ΦΡΥΝΗ καὶ ΤΙΜΑΝΔΡΑ

Δὸς μας καὶ ἄλλας συμβουλὰς, ἀλλὰ καὶ ἄλλα χρῆματα, γενναῖε Τίμων.

ΤΙΜΩΝ

Σᾶς ἔδωκα ἀρετὰ, ὡς ἀραβῶνα. Ἐξακολουθεῖτε τὸ ὄλεθρον ἐκπορνευτικὸν ἔργον σας.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Ἄς κροτήσωσι τὰ τύμπανα, καὶ ἄς βαδίσωμεν πρὸς τὰς Ἀθήνας. Ὑγίαινε, Τίμων. Ἄν εὐτυχήσῃς, θὰ ἔλθω πάλιν νὰ σὲ ἴδω.

ΤΙΜΩΝ

Ἄν αἱ ἐλπίδες μου πραγματοποιηθῶσι, δὲν θὰ εἶδω πλέον.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Δὲν σοῦ ἔκαμα ποτὲ κακόν.

ΤΙΜΩΝ

Ναί, ὀμίλησες εὐμενῶς περὶ ἐμοῦ.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Κακὸν θεωρεῖς τοῦτο:

ΤΙΜΩΝ

Τοῦτο ἀποδεικνύεται καθ' ἐκάστην. Φύγε ἀπὸ ἐδῶ, καὶ πάρε μαζύ σου καὶ τὰ σκυλάκια σου.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Τὸν ἐνοχλοῦμεν. Ἐμπρός, τυμπανισταί.

(Τὰ τύμπανα κροτοῦσι. Ἐξέρχονται ὁ Ἀλκιβιάδης, ἡ Φρύνη καὶ ἡ Τιμάνδρα.)

ΤΙΜΩΝ

Πῶς εἶνε δυνατόν φύσις ὑποφέρουσα ἐκ τῆς κωκίας τῶν ἀνθρώπων νὰ πεινᾷ ἀκόμη; ὦ! Μητέρα κοινὴ, (σκάπτει) σὺ, τῆς ὁποίας ὁ ἄπειρος κόλπος (γαστήρ) γεννᾷ καὶ τρέφει τὰ πάντα, καὶ ἦτις ἐκ τῆς αὐτῆς οὐσίας μεταβάλλεις τὸ ὑπερήφανον παιδίον εἰς ἄνδρα ἀλαζόνα, σὺ, ἡ ὁποία γεννᾷς τὸν μαῖον φρύνον, καὶ τὴν κυανῆν ἔχιδναν, τὴν χρυσοῦν σαλμάνδραν, καὶ τὸν τυφλὸν δηλητηριώδη σκόλιον, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα βδελυρὰ πλάσματα, τὰ ζῶντα ἐπὶ τὸν οὐράνιον θόλον, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποίου λάμπει τὸ ζωογόνον πῦρ τοῦ Ὑπερίωνος, δὸς εἰς ἐκεῖνον ὅστις μισεῖ ὅλα τὰ ἀνθρώπινα πλάσματα ὡς ἐκ τοῦ γονίμου κόλπου σου. Εἴρανε τὴν γονιμότητα τῆς κοιλίας σου, ὥστε νὰ μὴ γεννᾷ πλέον τὸν ἀγνώμον ἀνθρώπον. Γέννα μόνον τίγρεις, δράκοντας, λύκους, καὶ ἄρκτους, γέννησον νέα τέρατα μὴ παρουμεσθέντα ἀκόμη ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς! Ἄ! μὴ ρίζα σὲ εὐχαριστῶ ἀπὸ καρδίας. Εἴρανοντὰς ἀμπελους καὶ ὅλας τὰς καλλιεργησίμους γαίας, αἰτίαι παράγουσι τὰ ποτὰ καὶ τὰς λιπαρὰς οὐσίας, δι' ἃς ὄν μολύνεται ὁ ἐγκέφαλος τοῦ ἀγνώμονος ἀνθρώπου καὶ ἀποναρκοῦνται αἱ αἰσθήσεις του. (Ἐξέρχεται ὁ Ἀπῆμαντος). Νὰ καὶ ἄλλος! εἰς τὸ δῆμιβλο! εἰς τὸ διὰβολο!

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Μὲ ὠδήγησαν ἐδῶ. Ὁ κόσμος λέγει ὅτι μιμνήσκου τοὺς τρόπους μου.

ΤΙΜΩΝ

Τοῦτο προέρχεται, διότι δὲν ἔχει σκύλον διὰ νὰ τὸν μιμηθῶ. Ἡ φθίσις νὰ σὲ καταστρέψῃ.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Τοῦτο εἶνε ἀσθενικὴ κατάσταση τοῦ χαρακτῆρός σου. Εἶνε μελαγχολία ἀνάριστος εἰς ἄνδρα, προέρχεται δὲ ἐκ τῆς μεταβολῆς τῆς τύχης σου. Τί σημαίνουν αὐτὴ ἡ ἀξίτη, ὁ τόπος οὗτος, τὰ δουρικὰ φορέματα, καὶ τὰ ἀνήσχη βλέμματα; Καὶ ὅμως οἱ κόλακες σου φοροῦσιν ἀκομὴ μετὰξίνα ἐνδύματα, πίνουν κρασί, κοιμῶνται εἰς μαλακὰς κλίνας, περιπτύσσονται τὰς πλήρεις ἀρωμάτων ἐρωμένες των καὶ λησμονοῦσιν ὅτι ὑπῆρξεν ποτὲ Τίμων. Μὴ καταισχύνης τὰ δάση ταῦτα λαμβάνων ὕψος ἐπιτιμητοῦ. Γίνου καὶ σὺ τώρα κόλαξ, καὶ ζήτησον νὰ εὐτυχήσῃς, διὰ τῶν μέσων, ἅτινα ὑπῆρξαν ἢ καταστροφή σου. Μάθε νὰ κλίνῃς τὸ γόνυ, καὶ χαιρετὰ προθύμως ἐκείνους, τοὺς ὁποίους σέβουσαι. Ἐγκωμιάζε τὰ μεγαλειερά των ἐλαττώματα καὶ θεωρεῖ αὐτὰ ὡς ἀρετὰς. Κατὰ τοιοῦτον τρόπον ἐφέρθησαν πρὸς σέ. Ἦκουες πάντοτε μετὰ προσοχῆς πάντα προσερχόμενον, ὡς οἰνοπώλης ὑποδεχόμενος ἐγκαρδίως ἀχρεῖους καὶ παντὸς εἶδους πελάτας. Εἶνε δίκαιον νὰ μεταβληθῆς καὶ σὺ εἰς ἀχρεῖον. Ἄν εἶγες ἀκόμη χρήματα, θὰ σοῦ τὰ ἐτρογον οἱ φαῦλοι. Μὴ ζητεῖς νὰ μοῦ ὀμοιάζῃς.

ΤΙΜΩΝ

Ἐὰν σοὶ ὀμοιάζον θ' ἀπηνουίμην τὸν ἑαυτὸν μου.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ἐὰν ὁποῖος εἶσαι, ἀπηνουήθῃς τὸν ἑαυτὸν σου. Ἐπὶ πολὺν χρόνον παράφορος καὶ τώρα τρελλός. Νομίζεις ὅτι, ὁ διαπεραστικὸς ἀήρ, ὁ θορυβώδης οὗτος θαλαμηπόλος σου, θὰ σοῦ φορέσῃ θερμὸν ὑποκάμισον; Νομίζεις ὅτι τὰ δένδρα ταῦτα, τὰ ὁποῖα εἶνε καὶ τῶν αἰτῶν γηραιότερα, θὰ σὲ ἀκολουθοῦν ὡς ὑπηρετὰι, ἐκτελοῦντες προθύμως τὰς διαταγὰς σου; Νομίζεις ὅτι, τὸ ψυχρὸν ρυάκιον τὸ ὑπὸ πάγων κεκαλυμμένον θὰ δροσίσῃ τὸ προῖνόν σου γεῦμα διὰ νὰ θεραπεύσῃ τὰς νυκτερινὰς σου καταχρήσεις; Κάλεσον ὅλα τὰ πλάσματα, τὰ ὁποῖα ζῶσιν ἐκτεθειμένα εἰς τὰς ἀτμοσφαιρικὰς μεταβολὰς καὶ τῶν ὁποίων τὰ γυμνά καὶ ἀστεγα σώματα, ἐκτεθειμένα εἰς τὰ συγκρουόμενα στοιχεῖα, μόνον εἰς τὴν φύσιν ὑπακούουσιν. Πρόσταξον αὐτὰ νὰ σὲ κολακεύουν, ὦ! θὰ ἴδῃς, ὅτι...

ΤΙΜΩΝ

Εἶσαι τρελλός, φύγε.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Τώρα σὲ ἀγαπῶ περισσότερο ἢ πρότερον.

ΤΙΜΩΝ

Καὶ ἐγὼ σὲ μισῶ περισσότερο.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Διατί;

ΤΙΜΩΝ

Κολακεύεις τὴν ἀθλιότητα.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Δὲν κολακεύω, λέγω μόνον ὅτι εἶσαι ἀθλιός.

ΤΙΜΩΝ

Διατί ἦλθες πρὸς ἐμέ;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Διὰ νὰ σὲ ἐρεθίσω.

ΤΙΜΩΝ

Μόνον ἀχρεῖος ἢ τρελλός διαδραματίζει τοιοῦτον πρόσωπον. Σὲ εὐχαριστεῖ τοῦτο;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ναί.

ΤΙΜΩΝ

Καὶ φαῦλος ἀκόμη;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ἐὰν ἀνέλαβες τὸ δύσθυμον τοῦτο ἦθος διὰ νὰ τιμωρήσῃς τὴν ὑπερηφάνειάν σου, ἔκαμες καλὰ, ἀλλὰ τὸ κάμεις ἐξ ἀνάγκης. Θὰ ἐγίνεσο πάλιν αὐλικός, ἂν δὲν εἶγες γίνε ἐπαίτης. Ἡ ἐκουσία ἀθλιότης ζῆ μακρότερον τοῦ ἀμφιβόλου μεγαλείου, καὶ βλέπει ταχύτερον τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐπιθυμιῶν της. Ἡ μία ποθεῖ πάντοτε, χωρὶς οὐδέποτε νὰ ἱκανοποιηθῆται, ἐνῶ τὸ ἄλλο εἶνε πάντοτε ἱκανοποιημένον. Καὶ ἡ καλλιτέρα τύχη, ὅταν δὲν εἶνε εὐχαριστημένη, μεταβάλλεται εἰς κατάστασιν ἀθλίαν καὶ ἐλεεινὴν, χειροτέραν καὶ ἀπὸ τὴν χειρίστην ἀλλ' ἱκανοποιημένην κατάστασιν. Ἐπρεσε νὰ ἐπιθυμῆς τὸν θάνατον, ἀφοῦ εἶσαι δυστυχής.

ΤΙΜΩΝ

Ὅχι κατ' ἀπόφασιν ἐκεῖνου, ὅστις εἶνε δυστυχέστερος ἐμοῦ. Εἶσαι δοῦλος, τὸν ὁποῖον οὐδέποτε ἡ τύχη ἐθώπευσεν εὐμενῶς διὰ τῶν βραχιόνων της. Ἐγεννήθης σκύλος. Ἐὰν, ὡς ἡμεῖς, εἶγες δοκιμάσει ἀπὸ τῆς βρεφικῆς ἀκόμῃ ἡλικίας τὰς θωπείας ἃς παρέχει ὁ ἐφήμερος οὗτος κόσμος, καὶ βραδύτερον τὰ ναρκωτικὰ αὐτοῦ ποτὰ, τότε θὰ ἐβυθίσσο καὶ σὺ εἰς τὴν ἀκολασίαν, θὰ ἐφθαιρες τὴν νεότητά σου εἰς ἀσελγείας κλίνας, καὶ οὐδέποτε θὰ ἐμάνθανες τὰ ψυχρὰ παραγγέλματα τῆς φρονήσεως, ἀλλὰ θὰ ἠκολούθεις τὰ ἐνώπιόν σου σαγηνευτικὰ παιγνίδια. Ἄλλ' ἐγὼ ἐθεώρουν τὸν κόσμον ζυγαροπλαστεῖον, οὗτος εἰπεῖν, καὶ εἶχον εἰς τὰς διαταγὰς μου τὰ στόματα, τὰς γλώσσας καὶ τὰς καρδίας ἀνθρώπων πλειότερον ἢ ὄσους ἡδυνάμην νὰ ἀπασχολήσω πάντες δ' οὗτοι, οἵτινες προσεκολλῶντο ἐπ' ἐμοῦ, ὅπως τὰ φύλλα ἐπὶ τῆς δρυὸς, διὰ μιᾶς τοῦ χειμῶνος πνοῆς, κατέπεσαν ἐκ τῶν κλάδων αὐτῶν καὶ, μὲ ἐγκατέλιπον γυμνὸν καὶ ἐκτεθειμένον εἰς πᾶσαν καταιγίδα. Δι' ἐμὲ τὸν θωπευθέντα ὑπὸ τῆς εὐνοίας τῆς τύχης, εἶνε πολὺ βαρὺ νὰ ὑποφέρω τοῦτο. Ὁ ἰδικός σου ὅμως βίος ἤρῃσεν ἐν δυστυχίᾳ, καὶ ὁ χρόνος σοῦ ἐτραχύνε τὸ ἦθος. Διατί νὰ μισῆς τοὺς ἀνθρώπους; Οὐδέποτε σὲ ἐκολάκευσαν. Τί ἔδωκες εἰς αὐτούς; Ἄν θέλῃς νὰ καταρασθῆς, καταράσθητι μόνον τὸν πατέρα σου, αὐτὸν τὸν ἀθλιον, ὅστις συναντηθεῖς μετὰ τῆς πρώτης ἐπαίτιδος, σὲ κατεσκεύασε, καὶ σοῦ ἐκληρονόμησε τὴν ἀθλιότητα. Φύγε ἀπ' ἐδῶ. Ἄν δὲν ἐγενᾶσο ὁ χειρότερος τῶν ἀνθρώπων, θὰ ἐγίνεσο φαῦλος καὶ κόλαξ.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ἔχεις ἀκόμη τὴν ὑπερηφάνειαν ;

ΤΙΜΩΝ

Ναί, διότι δὲν εἶμαι, ὅπως σὺ.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Καὶ ἐγὼ ὑπερηφανεύομαι, διότι δὲν ἤμην ἄσωτος.

ΤΙΜΩΝ

Καὶ ἐγὼ, διότι εἶμαι ἀκόμη τοιοῦτος. Καὶ ἂν ὅλα μου νὰ πλούτη ἦσαν κλεισμένα ἐντὸς σοῦ, θὰ σοῦ ἐπέτρεπον νὰ κρεμασθῆς. Φύγε ἀπ' ἐδῶ. Εἴθε ὅλη ἡ ζωὴ τῶν Ἀθηναίων νὰ ὑπῆρχεν ἐντὸς τῆς ρίζης ταύτης, διὰ νὰ τὴν καταφάγω οὕτω. (Τρώγει μίαν ρίζαν).

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ἴδου, θὰ βελτιώσω τὸ γεῦμά σου. (Τοῦ προσφέρει κᾶτι).

ΤΙΜΩΝ

Βελτιώσον πρῶτον τὴν συντροφίαν μου, φεύγων ἀπ' ἐδῶ.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Θὰ βελτιώσω τὴν ἰδικήν μου ἀπομακρυνόμενος ἀπὸ σέ.

ΤΙΜΩΝ

Δὲν θὰ τὴν βελτιώσης, θὰ τὴν μπαλώσης μόνον. Τὸ εὔχομαι τοῦλάχιστον.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Τί θέλεις νὰ στείλῃς εἰς τὰς Ἀθήνας ;

ΤΙΜΩΝ

Σέ, παρασυρόμενον ὑπὸ καταγίδου. Ἄν θέλῃς εἰπεῖ εἰς αὐτοὺς ὅτι ἔχω χρυσόν ἰδὲ, ἔχω.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Δὲν χρησιμεύει εἰς τίποτε ἐδῶ ὁ χρυσός.

ΤΙΜΩΝ

Εἶνε ὁ κάλλιστος καὶ ὁ ἀθωότερος, διότι κοιμᾶται ἐδῶ χωρὶς νὰ βλάπτῃ κανένα.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ποῦ κοιμᾶσαι τὴν νύκτα, Τίμων ;

ΤΙΜΩΝ

Ἰπὸ τὸ στερέωμα. Ποῦ τρέφεται τὴν ἡμέραν, Ἀπήμαντε ;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ὅπουδήποτε εὔρη τροφήν ὁ στόμαχός μου, ἢ μᾶλλον ἐκεῖ ὅπου τὴν τρώγω.

ΤΙΜΩΝ

Εἴθε τὸ δηλητήριο νὰ μὲ ὑπῆκουε, καὶ νὰ ἐγνώριζε τὰς διαθέσεις μου.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ποῦ θὰ τὸ ἔστειλες ;

ΤΙΜΩΝ

Νὰ καρυκεύῃ τὰ φαγητά σου.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Οὐδέποτε ἐγνώρισες τὸν μέσον ὄρον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἀλλὰ πάντοτε τὰ ἄκρα. Καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλούτου, καὶ τῶν ἀρωμάτων σου, σὲ ἔσκωπτον διὰ τὴν φορτικὴν σου κομψότητα. Τώρα ποῦ εἶσαι ρακένδυτος, ἐγκατέλιπες τὰ πάντα, καὶ σὲ

περιφρονοῦν, διὰ τὸ ἐναντίον. Νὰ, ἕνα μέσπιλον φάγε το.

ΤΙΜΩΝ

Δὲν τρώγω, ὅ,τι μισῶ.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Μισεῖς τὸ μέσπιλον ; (1)

ΤΙΜΩΝ

(2) Ναί, διότι σοῦ ὁμοιάζει.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ἐὰν ἐνωρίτερον ἐμίσεις τοὺς κόλακας, θὰ ἡγάπα τὴν ἑαυτὸν σου πλειότερον. Ἐγνώρισες ποτε ἄσωτον ἀγαπώμενον, καὶ μετὰ τὴν σπατάλην τῆς περιουσίας του ;

ΤΙΜΩΝ

Ἐγνώρισες ποτε κανένα ἀγαπώμενον χωρὶς τὴν περιουσίαν, περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖς ;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Τὸν ἑαυτὸν μου.

ΤΙΜΩΝ

Σὲ ἐνοῶ. Ἡδύνασο νὰ συντηρῆς ἕνα σκύλον.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ποῖα πράγματα δύνασαι νὰ παραβάλῃς εὐστοχώτερον πρὸς τοὺς κόλακας σου ;

ΤΙΜΩΝ

Τὰς γυναῖκας περισσότερον, ἀλλ' οἱ ἄνδρες εἶνε αὐτὴ ἡ κολακεία. Τί θὰ ἔκαμνες τὸν κόσμον, Ἀπήμαντε, ἐὰν ἦτο εἰς τὴν ἔξουσίαν σου ;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Θὰ τὸν παρέδιδον εἰς τὰ ἄγρια θηρία, διὰ νὰ ἀπαλλαγῶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.

ΤΙΜΩΝ

Θὰ ἤθελες καὶ σὺ νὰ ἀκολουθήσῃς τὴν ἀνατροπὴν τῶν ἀνθρώπων, καὶ νὰ μείνης κτῆνος μὲ τὰ κτήνη ;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ναί, Τίμων.

ΤΙΜΩΝ

Φιλοδοξία κτηνώδης ! Εἴθε οἱ θεοὶ νὰ εἰσακίσουν τὴν εὐχὴν σου. Ἐὰν ἦσο λέων, θὰ σὲ ἡπάτα ἡ ἀλώπηξ, ἐὰν ἦσο ἀρνίον θὰ σὲ ἔτρωγεν ἡ ἀλώπηξ, ἐὰν ἦσο ἀλώπηξ, ὁ λέων θὰ σὲ ὑπόπτειεν, ἂν τυχὸν σὲ κατηγορεῖ ὁ ὄνος. Ἐὰν ἦσο ὄνος ἡ βλακεία σου θὰ σὲ ἐβασάνιζε, καὶ θὰ ἔζης διὰ νὰ χρησιμεύσῃς ὡς πρόγευμα τοῦ λύκου. Ἄν ἦσο λύκος, ἡ ἀδηφάγία σου θ' ἀπέβαινε βᾶσανός σου, καὶ συχνὰ θὰ ἐξέλιπες τὴν ζωὴν σου πρὸς εὐρεσιν τροφῆς. Ἐὰν ἦσο ρινόκερος, ἡ ὄργη καὶ ἡ ὑπερηφάνειά σου, θὰ ἦσαν ἀφορμὴ τοῦ ὀλέθρου σου, καὶ θὰ ἐπιπτες θῦμα τῆς τῆς μανίας σου. Ἐὰν ἦσο ἄρκτος, θὰ ἐφονεύεσο ὑπὸ τοῦ ἵππου. Ἐὰν ἦσο ἵππος, θὰ συνελαιμβάνεσο ὑπὸ

(1) Medlar μέσπιλον καὶ meddler πολυπράγμων, κόλαξ ὁ ποιητὴς παίξει μὲ τὰς λέξεις μέσπιλον medlar καὶ κόλαξ meddler.

(2) Ay, though it look like the. Καὶ ἐνταῦθα ὁ Σαίξπηρ μεταχειρίζεται τὸ though εἰς τὴν σημασίαν τοῦ since ἐπειδὴ, ἢ διότι.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Βάτραχε !

ΤΙΜΩΝ

Ἀχρεῖε, ἀχρεῖε, ἀχρεῖε ! (Ὁ Ἀπήμαντος ὀπίσθε-χωρεῖ, ὡσεὶ φεύγων). Ἀηδίασα τὸν ψευδῆ τοῦτον κόσμον. Τίποτε ἄλλο δὲν ἀγαπῶ ἐν αὐτῷ, ἐκτὸς μόνον τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων διὰ τὴν ζωὴν. Ἐτοίμασον λοιπὸν ἀπὸ τοῦδε τὸν τάφον σου, ὦ Τίμων. Ἀναπαύθητι εἰς μέρος, ὅπου τὸ ἐλαφρὸν κῦμα τῆς θαλάσσης νὰ βρέχῃ καθ' ἐκάστην τοὺς λίθους τοῦ τάφου σου. Γράψε τὸν ἐπιτάφιόν σου, οὕτως ὥστε νὰ φαίνεσαι σκώπτων τοὺς ζῶντας. (Παρατηρῶν τὸν χρυσόν). ὦ γλυκὲ βασιλοκτόνε ! Σὺ, ὅστις προκαλεῖς τὴν διχόνοιαν μεταξὺ υἱοῦ καὶ πατρὸς, λαμπρὲ διαφθορεῖ τῆς ἀγνότητος τῆς συζυγικῆς κλίνης ! ἀνδρεῖε Ἄρη ! σὺ, ὁ πάντοτε νέος, ἀνθηρὸς, ἀγαπητὸς καὶ λεπτοφυῆς μνηστήρ, οὕτινος τὸ ἐρύθημα διαλύει τὴν πρὸ τῶν ποδῶν τῆς Ἀρτέμιδος ἀφιερωμένην χιόνα. Θεὲ ὄρατέ, ὅστις κατορθώνει νὰ ἐνώνησιν καὶ τὰ μᾶλλον ἀντίθετα στοιχεῖα καὶ νὰ τὰ κάμνης νὰ ἀλληλοσπάζωνται, σὺ, ὅστις ὁμιλεῖς εἰς πᾶσαν γλώσσαν καὶ δι' ὅσονδήποτε θέμα ! Συλλογίσου, σὺ Λυδία λίθος, ὅτι ὁ ἀνθρώπος, ὅστις εἶνε δοῦλός σου, ἐξανίσταται. Προκάλεσον διὰ τῆς δυνάμεώς σου καταστρεπτικὰς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἔριδας, ὥστε τὰ κτήνη νὰ κυβερνοῦν τὸν κόσμον !

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ (προχωρῶν)

Εἴθε νὰ εἰσακουσθῇ ἡ εὐχὴ σου, ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατόν μου. Θὰ εἶπω, ὅτι ἔχεις χρυσόν καὶ μετ' ὀλίγον θὰ ἰδῆς πολὺν κόσμον συρρέοντα πλησίον σου.

ΤΙΜΩΝ

Συρρέοντα πλησίον μου ;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ναί.

ΤΙΜΩΝ

Δεῖξέ μου τὴν ράχιν σου, σὲ παρακαλῶ.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ζῆσε καὶ ἀγάπα μόνον τὴν ἀθλιότητά σου.

ΤΙΜΩΝ

Εἴθε νὰ ζήσης ἐπὶ πολὺ δυστυχίης, καὶ δυστυχίης νὰ ἀποθάνης. (Ἐξέρχεται ὁ Ἀπήμαντος). Σὲ ἐξεφορτώθηκα. Νὰ καὶ ἄλλοι ὁμοιάζοντες μὲ ἀνθρώπους. Φάγε Τίμων, καὶ μίσει αὐτούς. (Εἰσέρχονται κλέπται).

Αὐτὸς ΚΛΕΠΤΗΣ

Ποῦ νὰ εὐρῆκε τὸν χρυσόν αὐτόν ; Βέβαια θὰ ἦνε ὑπόλοιπον ! Ὀλίγα λείψανα τῆς περιουσίας του. Ἡ ἔλλειψις χρυσοῦ, καὶ ἡ φυγὴ τῶν φίλων του, τὸν ἔκαμαν τόσον μελαγχολικόν.

Βοὶ ΚΛΕΠΤΗΣ

Διαδίδεται, ὅτι ἔχει μὲγάλον ἠθισαυρόν.

Γοὺ ΚΛΕΠΤΗΣ

Ἄς τὸν δοκιμάσωμεν ἔὰν δὲν φροντίζῃ πλέον διὰ τὸν χρυσόν, θὰ μᾶς τὸν δώσῃ εὐκόλως ἔὰν ὁμοῦς θέλῃ νὰ τὸν κρατήσῃ, πῶς θὰ τὸν λάβωμεν ;

Βοὶ ΚΛΕΠΤΗΣ

Ἀλήθεια, δὲν τὸν ἔχει ἐπάνω του εἶνε κρυμμένος.

τῆς ἀποπαρδάλεως. Ἐὰν ἦσο λεοπαρδάλις, θὰ ἦσο ἄσπυρος τοῦ λέοντος, καὶ τὰ στίγματα τοῦ δέρματός σου, θὰ ἦσαν ὀλέθρια διὰ σέ· μόνον εἰς τὴν φυγὴν θὰ εὐρισκῆς ἀσφάλειαν καὶ προστασίαν εἰς τὴν ἀπονοσίαν. Οἶονδήποτε ζῶον καὶ ἂν ἦσο, θὰ ὑπέκεισο πάντοτε εἰς τὴν ἔξουσίαν ἄλλου. Τί εἶδους ζῶον εἶσαι τοῦτον, ἀφοῦ δὲν βλέπεις τὸν ὀλεθρὸν σου ἐν τῇ μεταμορφώσει ;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ἐὰν ἡ ὁμιλία σου ἦτο δυνατὸν νὰ μὲ εὐχαρίστησῃ, θὰ τὸ κατώρθωνες τώρα. Ἡ δημοκρατία τῶν Ἀθηναίων κατέστη καταφύγιον ἀγρίων ζῶων.

ΤΙΜΩΝ

Μήπως ἐπήδησαν οἱ ὄνοι ὑπεράνω τοῦ τείχους, καὶ εὐρίσκεισαι ἐκτὸς τῆς πόλεως ;

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Ἴδου ἕνας ποιητὴς καὶ ἕνας ζωγράφος. Ἡ παρῶν τῆς συναναστροφῆς νὰ σὲ ἀκολουθῇ πάντοτε. Φοβούμενος μὴ κολλήσω καὶ ἐγὼ, φεύγω. Ὅταν δὲν θὰ ἔχω τίποτε ἄλλο νὰ κάμω, θὰ ἔλθω καὶ πάλιν νὰ σὲ ἰδῶ.

ΤΙΜΩΝ

Ὅταν μόνος σὺ ἀπομείνης εἰς τὴν ζωὴν, θὰ σὲ ἀποδεχθῶ μετὰ χαρᾶς. Θὰ προετίμων νὰ ἤμην σκύλος ἐπαίτου ἢ ὁ Ἀπήμαντος.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Εἶσαι ὁ μεγαλειότερος ὄλων τῶν τρελλῶν.

ΤΙΜΩΝ

Εἴθε νὰ ἦσο ἀρκετὰ καθαρὸς, ὥστε νὰ δυνηθῶ νὰ σὲ πτύσω*

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Πήγαινε εἰς τὸ διάβολο· οὔτε νὰ σὲ καταρασθῶ δὲν ἀξίζεις.

ΤΙΜΩΝ

Ὅλοι οἱ φαῦλοι, παραβαλλόμενοι πρὸς σέ, εἶνε ἄδικοι.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Δὲν ὑπάρχει λέπρα χειροτέρα ἀπὸ τὰ λόγια σου.

ΤΙΜΩΝ

Ναί, ὅταν ἀναφέρω τὸ ὄνομά σου. Εἶχον διάθεσιν νὰ σὲ κτυπήσω, ἀλλὰ θὰ ἐμόλυνον τὸ χέρι μου.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Εἴθε νὰ ἠδύνατο νὰ σοῦ τὸ σαπίση ἢ γλώσσά μου.

ΤΙΜΩΝ

Φύγε ἀπ' ἐδῶ, γέννα ψωριασμένου σκύλου. Λυσσω ἔξ ὄργης, διότι ζῆς ἀκόμη. Μοῦ κάνει κακὸ νὰ σὲ βλέπω.

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Μακάρι νὰ ἐσκοῦσες !

ΤΙΜΩΝ

Φύγε ἀπ' ἐδῶ, ὀκληρὲ ἀχρεῖε ! Λυποῦμαι, ποῦ θὰ γὰρ μία πέτρα γιὰ σένα. (Ρίπτει κατ' αὐτὸν λίθον).

ΑΠΗΜΑΝΤΟΣ

Κτῆνος !

ΤΙΜΩΝ

Δοῦλε !

Αος ΚΛΕΠΤΗΣ
Δὲν εἶνε ἐκεῖνος ;
ΚΛΕΠΤΑΙ
Ποῦ ;
Βος ΚΛΕΠΤΗΣ
Εἶνε ὅπως μᾶς τὸν περιέγραψαν.
Γος ΚΛΕΠΤΗΣ
Εἶνε ἐκεῖνος, τὸν γνωρίζω.
ΚΛΕΠΤΑΙ
Ὁ Θεὸς μαζύ σου, Τίμων.
ΤΙΜΩΝ
Πῶς ! κλέπται ;
ΚΛΕΠΤΑΙ
Στρατιῶται, ὄχι κλέπται.
ΤΙΜΩΝ
Εἶσθε καὶ τὰ δύο, καὶ υἱοὶ γυναικῶν.
ΚΛΕΠΤΑΙ
Δὲν εἴμεθα κλέπται, ἀλλὰ ἄνθρωποι εὐρισκόμενοι εἰς ἀνάγκας.

ΤΙΜΩΝ
Ἡ μεγαλειτέρα σας ἀνάγκη εἶνε ἡ τῆς τροφῆς. Διατί νὰ στερεῆσθε ταύτης ; Παρατηρήσατε, πῶς ἡ γῆ παρέχει τροφήν. Ἐντὸς ἐνὸς μιλίου ἀναβλύζουσιν ἑκατοντάδες πηγῶν. Αἱ δρυς παράγουν βαλάνους, καὶ βᾶτοι μοῦρα. Ἡ καλὴ οἰκοδέσποινα, ἡ φύσις, σᾶς παρέχει, εἰς ἕκαστον θάμινον, ἄφθονον τροφήν. Στερεῖσθε ! διατί νὰ στερεῆσθε ;

Αος ΚΛΕΠΤΗΣ
Δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ζήσωμεν με χόρτα, με βᾶτομουρα, καὶ με νερό, ὅπως τὰ κτήνη, τὰ πτηνὰ, καὶ τὰ ψάρια.

ΤΙΜΩΝ
Ἄλλ' οὔτε με κτήνη, με πτηνὰ, καὶ με ψάρια. Πρέπει νὰ τρώγετε ἄνθρώπους. Καὶ ὁμως ἐγὼ σᾶς ὀφείλω χάριν, διότι ἐπαγγέλλεσθε τὸν κλέπτην, χωρὶς εὐλαβῆ προσήματα, καθ' ὅτι καὶ μεταξύ τῶν φαινομένων τιμίων ἐπαγγελμάτων, ὑπάρχουσιν ἄπειροι κλέπται. Ἴδου χρυσὸς ἀχρεῖοι κλέπται. Πηγαίνετε, ἐκμυζήσατε τὸν λεπτὸν χυμὸν τῆς σταφυλῆς, ἕως ὅτου ὁ πυρετὸς προξενήσῃ ἀναβρασμὸν τοῦ αἵματός σας καὶ σωθῆτε ἀπὸ τὸ κρέμασμα. Μὴ ἐμπιστεύεσθε τὸν ἰατρὸν, διότι τὰ ἀντιφάρμακά του εἶνε δηλητήρια, καὶ φονεύουν περισσοτέρους, παρ' ὅσους σεῖς κλέπτετε. Κλέπτετε, καὶ φονεύετε ταυτοχρόνως. Διαπράττετε ἐγκλήματα, διαπράττετε αὐτὰ, ἀφοῦ ὁμολογεῖτε, ὅτι τοῦτο εἶνε τὸ ἔργον σας. Δύναμαι νὰ σᾶς παραθέσω(1) παραδείγματα ἄλλων κλοπῶν. Ὁ ἥλιος εἶνε κλέπτης, διότι διὰ τῆς ἕλξεως κλέπτει τὴν εὐρεῖαν θάλασσαν. Ἡ σελήνη εἶνε κλέπτρια ἀναίσχυντος, ἀρπάζουσα ἐκ τοῦ ἡλίου τὸ ὄχρον αὐτῆς φῶς. Κλέπτρια εἶνε καὶ ἡ θάλασσα, ἥτις διὰ τῶν κυμάτων αὐτῆς διαλύει τὴν σελήνην εἰς ἀλυμρὰ δάκρυα. Ἡ γῆ εἶνε κλέπτρια, διότι μόνον διὰ τῆς ἀπορροφήσεως διαφόρων περιτωμάτων τρέφεται καὶ παράγει. Κάθε πρᾶγμα

(1) Ἐκ τοῦ ὀνόματος example ὁ Σκίξπηρ σχηματίζει ῥήμα. I' wi ll example you with thievery.

εἶνε κλέπτης. Οἱ νόμοι, οἱ ὅποιοι εἶνε ὁ γαλινοῦς καὶ τὸ μαστίγιόν σας, ἀποβαίνουν καὶ αὐτοὶ κλέπται ἀνεξέλεγκτοι, ἕνεκα τῆς τυραννικῆς τῶν δυνάμεων. Μὴ ἀγαπάτε ἀλλήλους, φύγετε, καὶ κλέπτετε ὁ ἕκαστος τὸν ἄλλον. Ἴδου, λάβετε ἀκόμη χρυσόν. Κόπτετε αἱμοῦς ὄσους συναντᾶτε εἶνε κλέπται. Πηγαίνετε εἰς τὰς Ἀθήνας, σπάσατε τὰς θύρας τῶν καταστημάτων, ὅ,τι καὶ ἂν κλέψητε τὸ κλέπτετε ἀπὸ κλέπτας. Ἄς ἐμποδίσῃ τὰς κλοπὰς σας ὁ χρυσὸς, τὸν ὅποιον αὐτὸς δίδω, καὶ ἂς ἐπιφέρῃ τὴν καταστροφὴν σας. Ἄσπιδος καιροὶ νὰ κλαίωμεν ἀπὸ γέλωτα, καὶ ὄχι ἀπὸ θρήνους.

Γος ΚΛΕΠΤΗΣ
Προτρέπων με εἰς τὸ ἐπάγγελμά μου, με ἔκαμε σπῶδὸν νὰ τὸ ἀποστραφῶ.

Αος ΚΛΕΠΤΗΣ
Μᾶς ἔδωκε τὰς συμβουλὰς αὐτὰς, διότι μισοὶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὄχι διὰ νὰ εὐτυχήσωμεν, κλέπτοντες.

Βος ΚΛΕΠΤΗΣ
Ἐγὼ τὸν θεορῶ ἔχθρον, καὶ διὰ τοῦτο θὰ ἐργασταλείψω τὸ ἐπάγγελμά μου.

Αος ΚΛΕΠΤΗΣ
Ἄς περιμένωμεν πρῶτον ν' ἀποκατασταθῇ ἡ εἰρήνη εἰς τὰς Ἀθήνας. Ὅσον πονηροὶ καὶ ἂν ᾖν οἱ καιροὶ, ὑπάρχουσι πάντοτε τίμιοι ἄνθρωποι. (Ἐπιχρονται οἱ κλέπται. Εἰσέρχεται ὁ Φλάβιος).

ΦΛΑΒΙΟΣ
Ὁ θεοὶ ! ὁ περιφρονημένος καὶ κατεστραμμένος ἐκεῖνος ἄνθρωπος, εἶνε ὁ κύριός μου ; Τόσον παρῆμασε καὶ κατέπεσε ; Ζῶσα καὶ ἐκκληρικῆ εἰκὼν ἐσραγετημάτων κακῶς διανεμηθέντων. Πόσον μετρίως τὴν θέσιν του ἡ σκληρὰ ἀνάγκη ! Δὲν ὑπάρχει ἐκ τῆς γῆς ἀχρεϊότερον πρᾶγμα ἀπὸ τοὺς φίλους ἐκείνους, τῶν ὁποίων ἡ διαγωγή προξενεῖ πίστιν εὐγενῶν χαρακτήρων. Ἡ ἐντολὴ «ἀγαπάτε τοὺς ἐχθρούς ὑμῶν» συμβιβάζεται θαναμία με τὰς συνθέας τοῦ σημερινοῦ καιροῦ. [Προτιμότερον θὰ μὴ ἦτο νὰ ἀγαπῶ καὶ νὰ περιποιούμαι ἐκεῖνοί, οἱ ὅποιοι εἶνε διατεθειμένοι νὰ με βλάψουν, ἀπὸ ἐκείνους, οἵτινες με βλάπτουν. Με παρετήρησε, εἰς τὴν ἐκφράσῃ τὴν εἰλικρινῆ μου λύπην, καὶ με θυσίῃ τῆς ζωῆς μου θὰ τὸν ὑπηρετήσω ἀκόμη ὡς κῆρυξός μου. (Ὁ Τίμων ἐξέρχεται ἐκ τοῦ ὑπογείου του). Ἀρπητέ μου κύριε !

ΤΙΜΩΝ
Φύγε ἀπ' ἐδῶ, ποῖος εἶσαι ;
ΦΛΑΒΙΟΣ
Μὲ ἐλησιμόνησε, ἀυθέντα ;

ΤΙΜΩΝ
Διατί ἐρωτᾷς ; Ἐλησιμόνησα ὄλον τὸν κόσμον. Λοιπὸν, ἀφοῦ καὶ σὺ ὁμολογεῖς, ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος σ' ἐλησιμόνησα καὶ σένα.

ΦΛΑΒΙΟΣ
Εἶμαι ἕνας τίμιος ὑπηρετής σου.
ΤΙΜΩΝ

Τότε δὲν σὲ γνωρίζω, διότι δὲν εἶχον ποτὲ τιμίων ἀνθρώπων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου. Ὅσους εἶχον, ἔ-

ἄσπιδος καιροὶ, οἱ ὅποιοι προσέφερον φαγητὰ εἰς φαυλοῦς.

ΦΛΑΒΙΟΣ
Μάρτυρές μου οἱ θεοὶ, ὅτι οὐδέποτε ἐπιστάτης ἐλασθή τὸσον εἰλικρινῶς διὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ πατρῴου σου, ὅσον ἐγὼ διὰ τὴν ἰδικὴν σου.

ΤΙΜΩΝ
Πῶς ; κλαίεις ; ἔλα, πλησίασον. Τώρα σὲ ἀγαπῶ, καὶ εἶσαι γυνὴ, καὶ ἀπαρνεῖσαι τοὺς σκληροκάρδους ἀνθρώπους, οἵτινες μόνον ἐξ ὑπερβολικοῦ γέλωτος καὶ ἡδονῆς κλαίου. Ὁ οἶκτος κοιμάται. Παύσθε καιροὶ νὰ κλαίωμεν ἀπὸ γέλωτα, καὶ ὄχι ἀπὸ θρήνους.

ΦΛΑΒΙΟΣ
Σὲ παρακαλῶ, καλέ μου κύριε, νὰ με γνωρίσης, καὶ νὰ πιστεύσης τὴν λύπην μου. Ἐφ' ὅσον διαρκεῖ ἡ ἀσθένειά σου, θὰ ἦμαι πάντοτε ἐπιστάτης σου. (Τῷ προσφέρει χρυσόν).

ΤΙΜΩΝ

Εἶχον λοιπὸν ἐπιστάτην τόσον πιστὸν, δίκαιον, καὶ τώρα τόσον φιλάνθρωπον ; Ἡ πράξις αὐτῆς ἐξηγήσεται ὅσον τὴν ἀγρίαν μου φύσιν. Ἄφες με νὰ εἶδω τὸ πρόσωπόν σου. Βεβαίως ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐκλήθη ἀπὸ γυναῖκα. Συγχωρήσατε, ὦ γαλήνιοι θεοὶ, τὴν διαρκῆ ἀπερισκεψίαν μου. Διακηρύττω ὅτι ὑπάρχει ἕνας τίμιος ἄνθρωπος, ἀλλὰ μὴ με παρεξηγήσατε, ἕνας μόνον, καὶ αὐτὸς εἶνε ἐπιστάτης. Πᾶσι εὐχαρίστως θὰ ἐμίσειν ὄλον τὸ ἀνθρώπινον γένος, σὺ ὁμως ἐξιλεώθη. Θὰ καταρασθῶ ὄλον τὸν κόσμον, ἐκτὸς σοῦ. Τώρα μοῦ φαίνεται περισσύτερον τίμιος, παρὰ φρόνιμος, διότι ἂν με ἐτυράννεις, καὶ καὶ με ἐπρόδιδες, θὰ ἠδύνασο εὐκολότερον νὰ εὐρησάμην ὑπηρεσίαν πολλοὶ εὐρίσκουσιν ἄλλους κυρίως μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ πρώτου. Ἄλλ' εἰπέ μοι τὴν ἀλήθειαν, διότι πρέπει πάντοτε νὰ διστάζω, καίτοι εἶμαι βέβαιος, δὲν εἶνε προσπεποιημένη ἡ καλοσύνη αὐτῆ ; Δὲν εἶνε μεροληπτικῆ, ἂν ὄχι, τοκοφυκτικῆ, καὶ δὲν προσδοκᾷ, ὅπως οἱ δίδοντες δῶρα ἀπολαύσῃ, νὰ λάβῃς εἰκοσὶν ἀντὶ ἐνὸς ὡς ἀνταποδοθῆναι ;

ΠΡΑΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α'
(Ἄσπιδος ἐνώπιον τοῦ ὑπογείου τοῦ Τίμωνος. Εἰσέρχονται εἰς ποιητὴς καὶ εἰς ζωγράφος. Ὁ Τίμων παρατηρεῖ αὐτοὺς ἐκ τοῦ ὑπογείου).

ΖΩΓΡΑΦΟΣ
Κατὰ τὰς σημειώσεις, τὰς ὁποίας ἔλαβον περὶ τοῦ πᾶντος, ἡ κατοικία του πρέπει νὰ ἦνε ἐδῶ πλησίον.

ΠΟΙΗΤΗΣ
Τὴ νὰ ὑποθέσῃ τις περὶ αὐτοῦ ; Νὰ ἦνε ἀληθῆς ἡ διάδοσις, ὅτι εἶχεν ἄφθονον χρυσόν ;
ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Ἀληθεστάτη, τὸ εἶπεν ὁ Ἀλκιβιάδης. Ἡ Φρόνη

Ὅχι, σεβαστέ μου ἀυθέντα. Πολὺ ἀργὰ δυστυχῶς ἤρχισες νὰ ἀμφιβάλῃς, καὶ νὰ δυσπιστῆς. Ὅταν ἐδίδες τὰ συμπόσια σου, ἔπρεπε νὰ φοβῆσαι τοὺς κибδῆλους φίλους μόνον ἢ ἐλάττωσις τῆς περιουσίας γεννᾶ ὑπονοίας. Οἱ θεοὶ γνωρίζουν ὅτι ὁμιλῶ ἐξ εἰλικρινοῦς ἀγάπης, ἐκ ζήλου καὶ καθήκοντος πρὸς τὴν εὐγενῆ σου ψυχὴν, καὶ ἐκ προνοίας διὰ τὴν διατροφὴν, καὶ συντήρησίν σου. Καὶ, πιστεῦτε καλέ μου κύριε, ὅτι πᾶσαν ὀφέλειαν παροῦσαν ἢ μέλλουσαν θὰ ἀντήλασσομαι πρὸς μίαν μόνην εὐχὴν, ἥτοι ν' ἀποκτήσης πάλιν δύναμιν καὶ πλοῦτη, ὥστε νὰ με ἀνταμείψῃς, καὶ νὰ με πλουτίσῃς ὁ ἴδιος.

ΤΙΜΩΝ
Ἴδου, ἡ εὐχή σου ἐκπληροῦται. Εἶσαι ὁ μόνος ὑπάρχων τίμιος ἄνθρωπος : νὰ λάβῃς τὸν θησαυρὸν αὐτὸν, τὸν ὅποιον σοῦ ἀποστέλλουν οἱ θεοὶ ἐκ τῆς συμφορᾶς μου. Πῆγαίνε, ζῆσε πλούσιος καὶ εὐτυχῆς, ἀλλ' ὑπὸ τοὺς ἐξῆς ὄρους : Θὰ κτίσης τὸν οἶκόν σου μακρὰν τῶν ἀνθρώπων, θὰ τοὺς μισῆς ὄλους, θὰ τοὺς καταράσαι ὄλους, πρὸς οὐδένα θὰ ἦσαι οἰκτιρῶν, καὶ νὰ προτιμᾷς νὰ βλέπῃς τὰς σάρκας τοῦ πεινῶντος νὰ πίπτουν ἀπὸ τὰ δαστᾶ, παρὰ νὰ βοηθῆς τοὺς ἐπαίτας : δίδε εἰς τοὺς σκύλους ὅ,τι ἀρνεῖσαι εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ἄς τοὺς καταπίουν ὄλους αἱ φυλακαὶ, καὶ ἂς τοὺς ἐκμηδενίσουν τὰ χρέη. Ἄς μεταβληθῶσιν οἱ ἄνθρωποι ὡς τὰ μαραμμένα δένδρα, καὶ ἂς ἀπορροφήσουν αἱ ἀσθένειαι τὸ μεμολυσμένον αὐτῶν αἷμα ! Καὶ οὕτω, ὑγίαινε καὶ εὐτύχει.

ΦΛΑΒΙΟΣ
Ἄφες με, κύριέ μου, νὰ μείνω μαζύ σου, καὶ νὰ σὲ παρηγορῶ.

ΤΙΜΩΝ
Ἐὰν φοβῆσαι κατάρας, μὴ μείνῃς. Φύγε, ἐφ' ὅσον εἶσαι εὐτυχῆς, καὶ ἐλεύθερος. Νὰ μὴν ἴδῃς ποτὲ ἄνθρωπον, καὶ νὰ μὴ σὲ ξαναἰδῶ, ποτὲ καὶ ἐγὼ.

(Ἐξέρχεται ὁ Φλάβιος, ὁ Τίμων ἀποσύρεται εἰς τὸ ὑπόγειόν του.)

καὶ ἡ Τιμάνδρα ἔλαβον παρ' αὐτοῦ χρυσόν. Ἐδωκεν ἐπίσης γενναῖα ποσὰ, εἰς τινὰς πλανωμένους στρατιώτας, λέγεται δὲ ὅτι ἔδωκε, καὶ εἰς τὸν ἐπιστάτην του σημαντικὸν ποσόν.

ΠΟΙΗΤΗΣ
Ὅστε ἡ χρεωκοπία του αὐτῆ ἐχρησίμευσε μόνον διὰ νὰ δοκιμάσῃ τοὺς φίλους του.
ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Τίποτε ἄλλο. Θὰ τὸν ἴδῃς καὶ πάλιν εἰς τὰς Ἀθήνας ἀναθάλλοντα ὡς φοίνικα, καὶ εὐτυχοῦντα μεταξύ τῶν εὐτυχεστέρων : κατὰ συνέπειαν δὲν εἶνε ἀσκοπον νὰ τοῦ προσφέρωμεν τὰς προσήσεις μας, κατὰ τὴν

φαινομενικήν ταύτην ἀτυχίαν του. Τοῦτο θὰ δεῖξη τὴν εὐθύτητα τοῦ χαρακτήρος μας, καὶ θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ ἡμῶν, ἐὰν τὰ περὶ τῆς περιουσίας του διαδιδόμενα ἦνε ἀληθῆ.

ΠΟΙΗΤΗΣ

Τί ἔχεις νὰ τοῦ δώσης τώρα.

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Τίποτε ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀπλῶς μόνον νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ, ἀλλὰ θὰ τοῦ ὑποσχεθῶ μίαν ἐξαίρετον εἰκόνα.

ΠΟΙΗΤΗΣ

Θὰ πράξω καὶ ἐγὼ τὸ ἴδιον· θὰ τοῦ εἶπω, ὅτι ἔχω σκοπὸν νὰ τοῦ προσφέρω κάτι τι.

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Αὐτὸ εἶνε τὸ καλλίτερον ποῦ ἔχομεν νὰ κάμωμεν. Αἱ ὑποσχέσεις εἶνε συνήθειαι σήμερον, ἀνοίγουν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς προσδοκίας, ἥτις φονεύεται ὑπὸ τῆς ἐκπληρώσεως. Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν κοινῶν καὶ χυδαίων ἀνθρώπων, ἡ ἐκτέλεσις τῶν ὑποσχέσεων δὲν εἶνε πλέον ἐν χρήσει. Τὸ ὑπόσχεσθαι εἶνε μᾶλλον εὐγενές, καὶ πολὺ τοῦ συρμοῦ, ἐνῶς ἡ ἐκτέλεσις τῆς ὑποσχέσεως εἶνε ἐν εἶδος διαθήκης, ὅπερ ἐλέγχει μεγάλην ἔλλειψιν κρίσεως τοῦ διαθέτου. (Ὁ Τίμων ἐξέρχεται ἐκ τοῦ ὑπογείου του).

ΤΙΜΩΝ

(Ἰδίᾳ). Καλλιτέχνης ἐξαίρετος! δὲν ἠμπορεῖς νὰ ζωγραφίσῃς ἀνθρώπον τόσον κακόν, ὡς τὸν ἑαυτὸν σου.

ΠΟΙΗΤΗΣ

Σκέπτομαι τί νὰ τοῦ εἶπω ὅτι ἔγραψα δι' αὐτόν. Θέμα πρέπει νὰ ἦνε αὐτὸς ὁ ἴδιος. Σάτυρα κατὰ τῆς τρυφλότητος καὶ τῆς εὐτυχίας, συνοδευόμενη ἀπὸ τὰς παντοειδεῖς κολακείας, ἄς ἀποτείνουσι πρὸς τοὺς νέους καὶ τοὺς πλουσίους.

ΤΙΜΩΝ

(Ἰδίᾳ). Πρέπει κατ' ἀνάγκην νὰ διαδραματίσῃς καὶ σὺ ὁ ἴδιος πρόσωπον ἀχρείου εἰς τὸ ἰδικόν σου ἔργον; καὶ νὰ τιμωρήσῃς ἄλλους διὰ τὰ ἰδικά σου σφάλματα; ναί, κάμε το, ἔχω νὰ σοῦ δώσω χρυσόν.

ΠΟΙΗΤΗΣ

Ἄς ὑπάγωμεν νὰ τὸν εὕρωμεν. Ἄδικοῦμεν τὴν τύχην ἡμῶν ὅταν, δυνάμενοι νὰ πορισθῶμεν ἀφέλειαν τινα, ἐρχόμεθα πολὺ ἀργά.

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Ἀληθές. Ἐν καιρῷ ἡμέρας, πρὶν ἔλθῃ ἡ μαύρη νύξ, ζήτηε ὅ,τι χρειάζεσαι μὲ τὸ φῶς ποῦ σὲ προσφέρει αὐτή. Ἐλα.

ΤΙΜΩΝ

(Ἰδίᾳ). Θὰ σὰς συναντήσω εἰς τὴν στροφὴν τοῦ δρόμου. Τί Θεὸς εἶνε αὐτὸς ὁ χρυσός, ὥστε νὰ λατρεύηται καὶ εἰς ναοὺς χειροτέρους, καὶ ἀπὸ χοιροβοσκίων! Σὺ εἶσαι ὁ ἐξοπλίζων τὰ πλοῖα, καὶ ὁ διασχίζων τὰ κύματα. Σὺ προξενεῖς τὸν θαυμασμόν τοῦ δούλου. Ἔσο λοιπὸν λατρευτὸς πάντοτε, καὶ ἄς προσβληθῶσιν ἀπὸ ὅλα τὰ δεινὰ, οἱ πρὸς σὲ καὶ

μόνον ὑπακούοντες ἅγιοί σου. Εἶνε καιρὸς νὰ τοῖς πλησιάσω. (Προχωρεῖ)

ΠΟΙΗΤΗΣ

Χαῖρε, γενναῖε Τίμων.

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Ὁ παλαιὸς καὶ εὐγενὴς κύριός μας.

ΤΙΜΩΝ

Εἶνε δυνατὸν νὰ πιστεύσω, ὅτι ἔζησα καὶ εἶδον δύο τίμιους ἀνθρώπους;

ΠΟΙΗΤΗΣ

Συχνὰ λαβόντες πείραν τῆς γενναιοδωρίας καὶ ἀκούσαντες, ὅτι ἀπεσῦρθης ἐδῶ, καὶ ὅτι οἱ φίλοι σου σὲ ἐγκατέλιπον, ὧν ἡ ἀγνώμων φύσις... Ὅτι τὰς μιὰς ψυχάς!—οὐδ' αὐτὸς ὁ οὐρανὸς δύναται νὰ τὰς τιμωρήσῃ ἀρκετὰ... Πῶς! πρὸς σὲ, οὐτινος ἡ γενναιοδωρία, ὡς οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἐξωογόνει καὶ ἐπηρέαζεν ὅλην αὐτῶν τὴν ὑπαρξίν! Εἶμαι ἐκτὸς ἑμαυτοῦ, καὶ δὲν δύναμαι νὰ εὕρω λέξεις ἱκανὰς, ἵνα περιβάλλω δι' αὐτῶν τὴν τερατώδη ταύτην ἀχαριστίαν.

ΤΙΜΩΝ

Ἄφες αὐτὴν γυμνὴν, ὁ κόσμος θὰ τὴν βλέπῃ καλλιτέρα. Σεῖς, οἱ ὅποιοι εἰσθε τίμιοι, ἐνεργοῦντες, ὅπως ἐνεργεῖτε, τοὺς ἐκθέτετε καὶ τοὺς καθιστᾶτε γνωστούς.

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Καὶ αὐτὸς καὶ ἐγὼ ἐταξιδεύσαμεν ἄλλοτε ὑπὸ τὴν ραγδαίαν βροχὴν τῶν εὐεργετημάτων σου, καὶ ἡ δέωσ ἠσθάνθημεν αὐτήν.

ΤΙΜΩΝ

Ναί, εἰσθε τίμιοι ἀνθρώποι.

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Ἦλθομεν ἐδῶ διὰ νὰ σοῦ προσφέρωμεν τὰς ὑπηρεσίας μας.

ΤΙΜΩΝ

Πῶς θὰ δυνηθῶ νὰ σὰς ἀνταμείψω, εὐγενέστατα πλάσματα; Ἦμπορεῖτε νὰ τρώγητε ρίζας καὶ νὰ πίνητε μόνον νερόν; Βέβαια ὄχι.

ΑΜΦΟΤΕΡΟΙ

Ὅ,τι εἶνε δυνατὸν νὰ κάμωμεν, θὰ τὸ κάμωμεν διὰ νὰ σὲ ὑπηρετήσωμεν.

ΤΙΜΩΝ

Εἰσθε τίμιοι ἀνθρώποι, ἠκούσατε ὅτι ἔχω χρυσόν, εἶμαι βέβαιος περὶ τούτου, εἶπατε τὴν ἀλήθειαν, ὡς τίμιοι ἀνθρώποι.

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Τὸ λέγουν ἄρχον, ἀλλ' οὔτε ὁ φίλος μου, οὔτε ἐγὼ ἤλθομεν, ἔνεκα τούτου.

ΤΙΜΩΝ

Χρηστοὶ ἀνθρώποι! Κανεῖς εἰς τὰς Ἀθήνας δὲν δύναται νὰ ζωγραφίσῃ μίαν εἰκόνα, ὅπως σὺ. Εἶσαι πράγματι ὁ καλλίτερος ὄλων. Θαυμάσια διαστρέφεις τὴν φύσιν.

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Μετρίως ἄρχον.

ΤΙΜΩΝ

Ἀκριβῶς, ὅπως εἶπα (πρὸς τὸν ποιητὴν). Εἰς τὰ ἔργα

ΦΛΑΒΙΟΣ

Εἰς μάτην ζητεῖς νὰ ὀμιλήσῃς εἰς τὸν Τίμονα, διότι εἶνε τόσον πολὺ συγκεντρωμένος εἰς τὸν ἑαυτὸν του, ὥστε ἐξ ὅλων τῶν ἀνθρωπίνων πιασμάτων μόνον τὸν ἑαυτὸν του ἀγαπᾷ.

Αὐς ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Ὅδηγησόν μας εἰς τὸ ὑπόγειόν του. Ὁφείλομεν, κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν μας πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, νὰ ὀμιλήσωμεν μετ' αὐτοῦ.

Βος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Οἱ ἀνθρώποι δὲν εἶνε πάντοτε οἱ αὐτοὶ, κατὰ τὰς αὐτὰς περιστάσεις. Ἡ θλίψις καὶ ὁ καιρὸς τὸν μετέβαλαν κατὰ τὸν τρόπον τούτου. Ἄν ὁ χρόνος χορηγήσῃ εὐμενῶς τὴν προτέραν τοῦ τύχην, δύναται νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ εἰς τὸν πρῶτον αὐτοῦ χαρακτήρα. Ὅδηγησέ μας πρὸς αὐτόν, καὶ ἄς γίνῃ ὅ,τι γίνει.

ΦΛΑΒΙΟΣ

Ἐδῶ εἶνε τὸ ὑπόγειόν του. Εἴθε νὰ βασιλεύῃ ἐδῶ ἡ εἰρήνη καὶ ἡ αὐτάρκεια! Ἄρχον. Τίμων! Τίμων! Κύτταξε ἔξω, καὶ ὀμίλησον πρὸς φίλους. Οἱ Ἀθηναῖοι σὲ προσαγορεύουσι διὰ δύο, ἐκ τῶν σεβαστοτέρων γερουσιαστῶν αὐτῶν. Ὅμιλησον πρὸς αὐτούς, γενναῖε Τίμων. (Ὁ Τίμων ἐξέρχεται ἐκ τοῦ ὑπογείου του).

ΤΙΜΩΝ

Καῖε, ὦ θερμογόνε ἦλιε! Ὅμιλησατε καὶ πηγαίνετε εἰς τὸν διάβολον. Εἴθε ἐκάστη λέξις σας ἀληθὴς νὰ γεννήσῃ καὶ μίαν φουσκαλίδα, καὶ ἐκάστη ψευδὴς νὰ καυτηριάσῃ τὴν γλῶσσαν ὑμῶν, μέχρι τῆς ρίζης, καὶ νὰ καταστραφῇ αὐτὴ διὰ τῆς ὀμιλίας.

Αὐς ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Ἀξιότιμε Τίμων!

ΤΙΜΩΝ

Εἶμαι ὅπως σὺ, καὶ σὺ ὅπως ἐγὼ, ὄχι καλλίτερος.

Αὐς ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Οἱ Γερουσιασταὶ τῶν Ἀθηνῶν σὲ χαιρετίζουσι Τίμων.

ΤΙΜΩΝ

Τοὺς εὐχαριστῶ, καὶ θὰ ἐπεθύμουν νὰ τοῖς ἀποστείλω τὴν πανώλην, ἐὰν ἠδυνάμην νὰ τὴν συλλάβω.

Αὐς ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Λησμόνησον, ὄσα ὑπέφερες. Καὶ ἡμεῖς λυπούμεθα δι' αὐτά. Ἡ Γερούσια κοινῇ καὶ ἐγκαρδίᾳ συναινέσει, σὲ ἱκετεύει νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς Ἀθήνας, ἀπεφάσισε δὲ νὰ σοὶ ἀπονεύμῃ εἰδικὰ ἀξιώματα, χιτρεύοντα τώρα.

Βος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Ὁμολογοῦν ὅτι, ἡ πρὸς σὲ ἀμέλεια αὐτῶν ὑπῆρξε μεγάλη. Τώρα δὲ ἡ Γερούσια, ἥτις σπανίως ὀμολογεῖ τὸ πταίσμά της, αἰσθανομένη τὴν ἔλλειψιν τῆς βοηθείας τοῦ Τίμωνος, ἀναγνωρίζει τὸ σφάλμα τῆς ἀρνηθείσα εἰς αὐτὸν τὴν συνδρομὴν της. Μᾶς ἀποστέλλει νὰ σοῦ ἐκφράσωμεν τὴν λύπην αὐτῆς, καὶ νὰ σοῦ προσφέρωμεν ἀμοιβὴν, ἀντισταθμίζουσαν ἐντε-

φαντασίας σου οἱ στίχοι σου ρέουν τόσον ὀμαλῶς, καὶ εἶνε τόσον θαυμάσιοι, ὥστε καὶ ἐν τῇ τέχνῃ εἶνε φυσιολογικοί. Ἄλλὰ μετ' ὅλα ταῦτα ὀφείλω κατ' ἀνάγκην νὰ σὰς εἶπω, καλοὶ μου φίλοι, ὅτι ἔχετε ἐν μικρὸν ἔπιθυμῶ νὰ κοπιήσῃτε πολὺ διὰ τὸ ἀποβάλλετε.

ΑΜΦΟΤΕΡΟΙ

Παρακαλοῦμεν τὴν ἐντιμότητά σου νὰ μᾶς τὸ καταστήσῃ γνωστόν.

ΤΙΜΩΝ

Θὰ τὸ ἐκλάβῃτε ἐπὶ κακοῦ.

ΑΜΦΟΤΕΡΟΙ

Ὅχι, θὰ τὸ ἀκούσωμεν μετ' εὐγνωμοσύνης.

ΤΙΜΩΝ

Ἀλήθεια;

ΑΜΦΟΤΕΡΟΙ

Μὴ ἀμφιβάλλῃς περὶ τούτου, ἀξιότιμε ἄρχον.

ΤΙΜΩΝ

Δὲν ὑπάρχει κανεὶς ἐξ ὑμῶν, ὁ μὴ ἐμπιστευόμενος εἰς φαῦλον, δεινῶς ἀπατώντα ὑμᾶς.

ΑΜΦΟΤΕΡΟΙ

Ἀλήθεια ἄρχον;

ΤΙΜΩΝ

Ναί, ἀκούετε τὰς ψευδολογίας του, τὸν βλέπετε προσποιούμενον, γνωρίζετε τὴν χυδαίαν ὑποκρισίαν του, τὸν ἀγαπᾶτε, τὸν τρέφετε, τὸν θερμαίνετε εἰς τοὺς κόλπους σας, καὶ ὅμως εἰσθε βέβαιοι, ὅτι εἶνε κακίστατος φαῦλος.

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Δὲν γνωρίζω κανένα τοιοῦτον, ἄρχον.

ΠΟΙΗΤΗΣ

Οὐτ' ἐγώ.

ΤΙΜΩΝ

Ἀκούσατε, σὰς ἀγαπῶ πολὺ, καὶ θὰ σὰς δώσω χρυσόν, ἀλλὰ διώξατε ἐκ τῆς συναναστροφῆς σας τοὺς ἀχρεῖους αὐτούς. Κρεμάσατέ τους, μαχαιρώσατε, ἢ κρεμάτε τους, καταστρέφατέ τους, δι' οἰουδήποτε τρόπου, καὶ ἔλθετε πρὸς ἐμὲ, θὰ σὰς δώσω ἀρκετὰ χρήματα.

ΑΜΦΟΤΕΡΟΙ

Ὄνομασέ τους ἄρχον, διὰ νὰ τοὺς γνωρίσωμεν.

ΤΙΜΩΝ

Σὺ ἀπ' αὐτὸ τὸ μέρος, καὶ σὺ ἀπ' ἐκεῖνο, ἀλλὰ καὶ εἰς δύο θὰ ἔχητε ἓνα σύντροπον, ἕκαστος ξεχωριστὰ, καὶ μόνος, καὶ ὅμως θὰ ἔχη πλησίον του ἓνα ἀρχιφαῦλον. (Πρὸς τὸν ζωγράφον). Ἐὰν ἐκεῖ ποῦ εἶσαι δὲν πρέπει νὰ ἦνε δύο ἀχρεῖοι, μὴ τὸν πλησιάσης. (Πρὸς τὸν ποιητὴν). Ἐὰν δὲν θέλῃς νὰ ἔχῃς πλησίον σου ἓνα φαῦλον, φύγε μακρὰν του. Φύγετε ἀπ' ἐδῶ, ἔξω, νὰ πάρετε, χρήματα. Ἦλθατε διὰ τὰ χρήματα δούλου. Ἴδου σὰς πληρώνω, διὰ τὴν ἐργασίαν, ποῦ σοῦ ἐκάμετε. Φύγετε ἀπ' ἐδῶ. (Πρὸς τὸν ποιητὴν). Εἶσαι ἀλχημιστὴς, μετὰβαλε τούτο εἰς χρυσόν. Ἐξω! ἀπ' ἐδῶ παληόσκυλα! (Κτυπῶν αὐτοὺς τοὺς ἐκδωκῆς).

(Ἐξέρχονται ὁ Φλάβιος καὶ δύο Γερουσιασταὶ)

λῶς τὴν προσβολήν, ἣν σοῦ ἔκαμε. Ναί, ὑπόσγεται νὰ σοῦ προσφέρει τόσους θησαυροὺς, τόσα πλούτη, καὶ νὰ σοῦ δείξῃ τόσην ἀγάπην, ὥστε τὰ πρὸς σὲ ἀδικήματά της νὰ λησμονηθῶσιν ἐντελῶς, καὶ ἡ σφραγὶς τῆς πρὸς σὲ ἀγάπης της θὰ χαραχθῇ ἐπὶ σὲ, οὕτως ὥστε, νὰ δεικνύῃ διαρκῶς τὴν ἀφοσίωσίν της.

TIMON

Αἱ προτάσεις ὑμῶν, μὲ θέλγουσι καὶ μὲ συγκινοῦσι μέχρι δακρύων. Δότε μου καρδίαν τρελλοῦ, καὶ ὀφθαλμοὺς γυναικὸς, καὶ τότε αἱ παρηγορίαι αὐται, ὧ ἀξιοτίμοι Γερουσιασταὶ θὰ μὲ συγκινήσουν μέχρι δακρύων.

Λος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Κατὰ συνέπειαν συναινέσον νὰ ἐπιστρέψῃς μαζί μας διὰ νὰ λάβῃς τὴν ἐξουσίαν τῶν ἰδικῶν σου, ὅπως καὶ τῶν ἰδικῶν μας Ἀθηνῶν. Θὰ σὲ ὑποδεχθῶσι μετ' ἀγαλλιᾶσεως, θὰ περιβληθῆς ἐξουσίαν ἀπόλυτον. Καὶ διὰ τοῦ σεβαστοῦ σου ὀνόματος, θὰ βασιλεύῃς ὡς ὑπέρτατος ἄρχων. Θὰ δυνηθῶμεν δὲ οὕτω νὰ ἀποκρούσωμεν μετ' ὀλίγον, τὰς ἀγρίας ἐφόδους τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὅστις ζητεῖ ὡς ἀγριόχοιρος νὰ καταστρέψῃ τὴν εἰρήνην τῆς πατρίδος του.

Βος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Καὶ κραδαίνει ἀπειλητικῶς τὸ ξίφος του, ὑπεράνω τῶν τειχῶν τῶν Ἀθηνῶν.

Λος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Κατὰ συνέπειαν Τίμων ..

TIMON

Ναί, κύριε, καὶ ἐγὼ τὸ θέλω. Ἐὰν ὁ Ἀλκιβιάδης φρονέσῃ τοὺς συμπολίτας μου, ἄς μάθῃ ὅτι, οὐδόλως περὶ τούτου φροντίζει ὁ Τίμων. Ἄλλ' ὅτι ἐὰν ληλατήσῃ τὰς ὥραιάς Ἀθήνας, ἂν ἀρπάξῃ τοὺς σεβαστοὺς ὑμῶν γέροντας ἐκ τοῦ πώγωνος, ἐὰν ἐγκαταλείψῃ τὰς παρθένους εἰς τὰς προσβολάς, πολέμου ἀγρίου καὶ κτηνώδους, τότε ἄς μάθῃ ὅτι, ὁ Τίμων λέγει τὰ ἑξῆς: Ἐξ οἴκτου πρὸς τοὺς νέους καὶ τοὺς γέροντας, δὲν δύναμαι, παρὰ νὰ εἶπω ὅτι, ἀδιαφορῶ ἐντελῶς. Καὶ ἄς πράξῃ ὅ,τι χειρότερον δυνηθῇ. Περιφρονεῖ τὰ ξίφη αὐτῶν, ἐφ' ὅσον εὐρίσκεις λαιμοὺς πρὸς σφαγὴν. Ὡς πρὸς ἐμὲ ἀγαπῶ περισσότερον τὸ ξίφος καὶ τῶν μᾶλλον ἀτάκτων στρατιωτῶν ἀπὸ τοὺς σεβαστοτέρους λαιμοὺς τῶν Ἀθηνῶν. Σὰς ἀφίνω λοιπὸν εἰς τὴν προστασίαν τῶν θεῶν, ὡς κλέπτας εἰς τοὺς δεσμοφύλακάς των.

ΦΛΑΒΙΟΣ

Μὴ μένετε πλειότερον, ὅλα εἶνε μάταια.

TIMON

Ναί, ἰδοὺ, κατεγινόμην νὰ γράψω τὸν ἐπιτάφιόν μου. Ἀῦριον θὰ γείνη γνωστός. Ἀρχίζω νὰ θεραπεύωμαι ἐκ τῆς μακρᾶς ταύτης ἀσθενείας τῆς ζωῆς καὶ τῆς υγείας. Εἰς τὸ μηδὲν ἀνευρίσκω τὰ πάντα. Φύγετε, ζῆτε, καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης ἔστω ἡ μᾶστιξ ὑμῶν, καὶ σεῖς, οἱ ἰδικοί του, καὶ ζήσετε οὕτω ἐπὶ μακρόν.

Λος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Εἰς μάτην ὁμιλοῦμεν.

TIMON

Καὶ ὅμως ἀγαπῶ τὴν πατρίδα μου, καὶ δὲν εἶμαι ἄνθρωπος χαίρων ἐπὶ τῇ ἐθνικῇ συμφορᾷ, ὡς δὲ δόθη.

Λος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Πολὺ καλὰ ὠμίλησεν.

TIMON

Ἀναπολήσατέ με εἰς τὴν μνήμην τῶν προσφιλῶν μου συμπολιτῶν.

Λος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Λόγοι τοιοῦτοι ἀρμόζουσιν εἰς τὰ χεῖλη τοῦ Τιμονος.

Βος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Εἰσέρχονται εἰς τὰ ὄψα ὑμῶν ὡς νικηταὶ εἰς πύλας ἀντιχούσας ἐξ ἀνευφημιῶν.

TIMON

Συστήσατέ με πρὸς αὐτοὺς, καὶ εἶπατέ τους ὅτι, ὅπως τοὺς ἀνακουρίσω ἐκ τῶν θλίψεων, τοῦ φόβου τῶν ἐχθρῶν, ἐκ τῶν δεινῶν ἀπωλειῶν, τῶν ἐρωτικῶν καὶ ὄλων τῶν ἄλλων δεινῶν, τὰ ὅποια ὑφίσταται τὸ ἀσθενὲς σκάφος τῆς φύσεως, κατὰ τὸν ἀββαίον πλοῦν τοῦ βίου, θὰ δείξω πρὸς αὐτοὺς φιλικὰ τινὰ, καὶ θὰ τοὺς διδάξω τὸν τρόπον νὰ προλάβωσι τὴν ἀγρίαν ὀργὴν τοῦ Ἀλκιβιάδου.

Βος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Τοῦτο μὲ εὐχαριστεῖ· θὰ ἐπανέλθω.

TIMON

Ἐγὼ ἐδῶ εἰς τὸν περιβόλον τοῦτον ἕνα δένδρον (1) τὸ ὅποιον θὰ κόψω πρὸς χρῆσιν μου, δὲν θὰ βραδύνω δὲ νὰ τὸ κόψω. Εἶπατε εἰς τοὺς φίλους μου, εἰς ὅλους τοὺς κατοίκους τῶν Ἀθηνῶν μικροὺς καὶ μεγάλους, ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ ἐκάστου, ὅτι ἂν τις ἐξ αὐτῶν ἐπιθυμῇ νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὰς ὁδύνας του, ἄς σπεύσῃ ἐδῶ νὰ κρεμασθῇ, πρὶν ἀποκοπῆ τὸ δένδρον. Ἐκτελέσατε, σὰς παρακαλῶ, τὴν ἐντολήν μου.

ΦΛΑΒΙΟΣ

Μὴ τὸν ἐνοχλήτε περισσότερον, θὰ μένη πάντοτε ὁ ἴδιος.

TIMON

Μὴ ἐπανέλθῃτε πλέον πρὸς ἐμὲ, εἶπατε μόνον εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι ὁ Τίμων ἐκτίσεν τὸ αἰώνιον τοῦ οἴκημα ἐπὶ τῆς παραλίας, καὶ ὅτι ἅπαξ καθ' ἐκάστην τὸ τεταραγμένον κῆμα θὰ καλύπτῃ αὐτὸ, διὰ τοῦ ἀφροῦ του. Ἐλθετε ἐδῶ, καὶ ἔστω μαντεῖόν σας ὁ λίθος τοῦ τάφου μου. Ἐκφέρετε χεῖλη μου λόγους πικροὺς, καὶ ἄς διακοπῆ τοῦ λοιποῦ ἢ φωνῆ μου. Εἴθε μισματικὴ πανώλης νὰ θεραπεύσῃ πᾶν κῆλον, ἄς ἐργάζωνται οἱ ἄνθρωποι μόνον πρὸς ἀνόρθωσιν τοῦ τάφου αὐτῶν, καὶ θάνατος νὰ ἦνε ἡ ἀντι-

(1) Ἔστι μοι μικρὸν οἰκόπεδον, ὃ, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ συκὴ τι ἐν αὐτῷ πέφυκεν, ἐξ ἧς συχοὶ τῶν πολιτῶν ἀπήγξαντο. Μέλλων οὖν οἰκοδομεῖν τὸν τόπον, ἐδουλήθη δημοσίᾳ προειπεῖν, ἵνα, ἂν ἄρα τινὲς ἐθέλωσιν ὑμῶν, πρὶν ἐκκοπῆναι τὴν συκὴν, ἀπάγξωνται. (Πλουτάρχου Ἀντωνίου Σελίς 411. Σημ. 949.)

ἀφροῦ των. Κρούσε ἤλπε τὰς ἀκτῖνάς σου, παρήλθεν ἡ σκιά τοῦ Τιμονος. (Ἀποσύρεται εἰς τὸ ὑπόγειον τῶν).

Λος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Τὸ μέρος του κατέστη στοιχεῖον τῆς φύσεώς του.

Βος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Ἀπόλετο πᾶσα ἐπ' αὐτοῦ ἐλπίς, ἄς ἐπιστρέψωμεν, καὶ ἄς δοκιμάσωμεν τὰ ὑπολειπόμενα μέσα κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ μεγάλου ἡμῶν κινδύνου.

Λος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Πρὸ παντός ἀπαιτεῖται ταχεῖα ἐνέργεια. (Ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ Β'.

(Πρὸ τοῦ τείχους τῶν Ἀθηνῶν. Εἰσέρχονται δύο γερουσιασταὶ καὶ εἰς ἀγγελιαφόρος)

Λος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Μετὰ δυσκολίας τὸ ἀνεκάλυψας. Εἶνε τόσον πολυάριθμος ὁ στρατός των, ὅσον ἔλεγε;

ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ

Ἐλαβον τὸν κατώτατον ὄρον. Βαδίζει δὲ μετὰ τοιαύτης ταχύτητος, ὥστε μετ' ὀλίγον θὰ ἦνε ἐδῶ.

Βος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Διατρέχον μέγαν κίνδυνον, ἐὰν δὲν μᾶς φέρωσι ἐν Τίμονα.

ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ

Συγγήνησα ἕνα ταχυδρόμον, παλαιὸν φίλον, μὲ τῶν ὁποίων, ἂν καὶ ἡμεῖς ἀντιθέτων πολιτικῶν φρονημάτων, οὐχ ἦττον ὅμως ἀναμνηθέντες τῆς παλαιᾶς φιλίας, ὠμίλησαμεν ὡς φίλοι. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς μετέβαιεν ἐκ μέρους τοῦ Ἀλκιβιάδου εἰς τὸ ὑπόγειον τοῦ Τιμονος, κομίζων ἐπιστολάς, δι' ὧν παρακαλεῖ αὐτὸν νὰ τὸν συνδράμῃ εἰς τὴν κατὰ τῆς πόλεως σας ἐκστρατείαν, ἣν χάριν ἐκείνου ἐν μέρει ἐπεχείρησεν.

Λος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Ἰδοὺ, ἔρχονται οἱ συνάδελφοί μου.

(Εἰσέρχονται οἱ γερουσιασταὶ, οἱ σταλέντες πρὸς τὸν Τίμονα).

Βος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Ἄς μὴ γίνῃ πλέον λόγος περὶ τοῦ Τιμονος. Μὴ περιμένετε τίποτε παρ' αὐτοῦ. Ἀκούονται τὰ τύμπανα τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἡ ταχεῖα αὐτοῦ πορεία πληροῖ τὴν ἀτμόσφαιραν κονιοροῦ. Ὑπάγωμεν νὰ ἐτοιμασθῶμεν. Φοβοῦμαι, ὅτι θὰ συλληφθῶμεν εἰς τὴν ἀφροῦ τοῦ ἐχθροῦ. (Ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Γ'.

Τὸ δάσος. Τὸ ὑπόγειον τοῦ Τιμονος. Μνήμη κατώτερον

(Εἰσέρχεται στρατιώτης, ζητῶν τὸν Τίμονα)

ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

Αὐτὸ πρέπει νὰ ἦνε τὸ μέρος, σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιγραφὴν. Τίς εἶ; ὁμίλησον. Κανεὶς δὲν ἀπαντᾷ; Τί εἶνε τοῦτο; (Ἀναγνώσκει τὰ ἑξῆς πλησίον τοῦ τάφου). Ὁ Τίμων ἀπέθανε, ζήσας πλειότερον τοῦ δέ-

οντος. (1) Κανένα κτήνος ἔκτισε τὸν τάφον, διότι ἐδῶ δὲν ὑπάρχουν ἄνθρωποι. Χωρὶς ἄλλο ἀπέθανεν αὐτὸς εἶνε ὁ τάφος του. Δὲν ἤμπορῶ νὰ διαβάσω αὐτὰ ποῦ εἶνε γραμμένα ἐκεῖ ἐπάνω. Θὰ ἀντιγράψω τὴν ἐπιγραφὴν αὐτὴν στὸ κερί. Ὁ στρατηγὸς μας ἤμπορεῖ νὰ διαβάσῃ κάθε εἶδους γράμματα. Εἶνε νέος ἀκόμη, ἀλλὰ πολὺ γραμματισμένος. Τὴν ὥραν αὐτὴν πολιορκεῖ τὰς ὑπερηφάνους Ἀθήνας, καὶ ἡ φιλοδοξία του εἶνε νὰ (2) καταστρέψῃ αὐτάς. (Ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ Δ'.

(Ἐνώπιον τῶν τειχῶν τῶν Ἀθηνῶν. Ἀκούονται σάλπιγγες).

(Εἰσέρχεται ὁ Ἀλκιβιάδης μετὰ τοῦ στρατεύματός του) ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Ἄς ἀναγγείλωσιν αἱ σάλπιγγες τὴν ἐπικίνδυνον ἡμῶν προέλευσιν, εἰς τὴν ἀναδρον καὶ ἀκόλαστον ταύτην πόλιν. (Ἐπικηρύκειν σάλπισμα.) Ἐμφανίζονται οἱ Γερουσιασταὶ ἐπὶ τοῦ τείχους. Μέχρι τοῦδε ἐξηκολουθήσατε ἀσκούντες τὴν ἐξουσίαν ἀκολάστως, καὶ μόνον πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν σχεδίων σας μετεχειρίσθητε τὴν δικαιοσύνην. Μέχρι τοῦδε, καὶ ἐγὼ, καὶ πάντες οἱ κοιμώμενοι ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς ἐξουσίας σας, ἐπλανώμεθα μὲ σταυρωμένας τὰς χεῖρας, εἰς μάτην ἐκτραγφδοῦντες τὰ δεινὰ ἡμῶν. Ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, καὶ τῶν ἰσχυροτέρων τὰ γόνυατα, καμπτόμενα ὑπὸ τὸ ὑπερβολικὸν βᾶρος, ἀναφωνοῦσιν ἀφ' ἑαυτῶν. (3)

Ἀρκεῖ... Τώρα ἡ ἀσθμαίνουσα ἀδικία, θὰ καθίσῃ νὰ ἀναπνεύσῃ εἰς τὰς μεγάλας, καὶ ἀναπαντικὰς ὑμῶν ἔδρας ἡ δὲ κεκορησμένη αὐθάδεια θὰ χάσῃ τὴν φωνὴν της ἐκ τοῦ τρόμου καὶ τῆς ἐμφόβου φυγῆς.

Λος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Νεαρὲ καὶ γενναῖε πολεμιστὰ, ὅταν φαντασιώδη μόνον παράτονα ἐξέφραζες, πρὶν ἡ ἀνακτῆσις δύναμιν, καὶ πρὶν δοθῇ εἰς ἡμᾶς ἀφορμὴ φόβου, ἀπεστείλαμεν πρὸς σὲ, ἵνα πρᾶυνωμεν τὴν ὀργὴν σου, καὶ διὰ πολλῶν ἐνδείξεων ἀγάπης, ἐξαλείψωμεν τὴν πρὸς σὲ ἀγνωμοσύνην ἡμῶν.

Βος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Προσεπαθήσαμεν ἐπίσης νὰ ἐλύσωμεν τὴν πρὸς τὴν ἡμετέραν πόλιν συμπάθειαν τοῦ μεταμορφωθέντος Τιμονος, διὰ πρεσβειῶν καὶ ὑποσχέσεων. Δὲν ὑπήρξαμεν ὅλοι σκληροὶ, οὔτε ἡμεῖς ἀξιοὶ τῆς τιμωρίας τοῦ πολέμου.

(1) Some beast readthis. Ὁ Warburton μετέβαλε τὸ read this εἰς has erected this, ἤτοι: κανένα κτήνος ἔκτισε τὸν τάφον ἢ διόρθωσε αὐτὴν, ἣν παρεδέχθημεν ἐν τῇ μεταφράσει. φαίνεται λογικωτέρα.

(2) Whose fall the mark of his ambition is. Τὸ fall ἐν ταῦθα σημαίνει καταστροφὴν, ἐρήμωσιν.

(3) Now the time is flush, when crouching marrow in the bearer strong cries of itself no more. Τὸ bearer σημαίνει κατὰ τὸν Smith (Shakespeare Lexicon) Sufferer ἤτοι τὸν πάσχοντα.

Αος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Τὰ τεῖχη μας ταῦτα δὲν ἐκτίσθησαν διὰ τῶν χειρῶν ἐκείνων, οἵτινες σὲ ἐξύβρισαν, οὔτε εἶνε τοιαῦτα, ὥστε νὰ κατεδαφισθῶσιν οἱ μεγάλοι οὔτοι πύργοι, τὰ μνημεῖα καὶ τὰ σχολεῖα, ἕνεκα σφαλμάτων ἰδιωτῶν τινῶν.

Βος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Οὔτε ζῶσι πλέον ἐκεῖνοι, οἵτινες ἦσαν οἱ αὐτουργοὶ τῆς ἐξορίας σου. Τὸ ὄνειδος διὰ τόσην ἔλλειψιν προνοίας συνέτριψε τὰς καρδίας των. Βάδισον, γενναῖε ἄρχον, πρὸς τὴν πόλιν ἡμῶν, με ἀναπεπταμένας τὰς σημαίας. Ἀποδεκάτισον τοὺς κατοίκους, ἐὰν ἡ ἐκδικησίς σου διψᾷ τοιαύτην τροφήν, ἣν ἡ φύσις ἀποστρέφεται. Ἄς ἀποθάνωσι δὲ, οἱ ὑπὸ τοῦ κύβου ὀρισθησόμενοι.

Βος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Δὲν σὲ προσέβαλον ὄλοι. Δὲν εἶνε δίκαιον διὰ τὰ σφάλματα τῶν ἀποθανόντων νὰ ἐκδικηθῆς τοὺς ζῶντας. Τὰ ἐγκλήματα δὲν εἶνε κληρονομικά, ὅπως αἱ γαῖαι. Λοιπὸν, γενναῖε συμπολίτα, ὀδήγησον ἐντὸς τῆς πόλεως τὸ στράτευμά σου, ἀλλ' ἄφες τὴν ὀργήν σου ἐκτὸς αὐτῆς. Φείσθητι τῶν Ἀθηνῶν, τῆς κοιτίδος σου καὶ τῶν συγγενῶν σου, οἵτινες κατὰ τὴν ἔξαιψιν τοῦ θυμοῦ σου, ἔμελλον νὰ πέσωσι μετ' ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι σὲ ἐξύβρισαν. Πλησίασον, ὡς ποιμὴν, πρὸς τὴν μάνδραν, ξεχώρισον τὰ ἀσθενῆ πρόβατα, χωρὶς νὰ φονεύσης ὄλον τὸ ποιμνιον.

Βος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Εὐκολώτερον θὰ ἀποκτήσης ὅ,τι θέλεις διὰ τοῦ μειδιάματος, παρὰ διὰ τοῦ ξίφους.

Αος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Ἄρκεῖ μόνον νὰ θέσης τὸν πόδα ἐπὶ τῶν ὠχυρωμένων πυλῶν τῆς πόλεως διὰ ν' ἀνοιχθῶσιν ἀφ' ἐαυτῶν. Στείλε λοιπὸν ἔμπρὸς, τὴν εὐγενῆ σου καρδίαν, διὰ ν' ἀναγγεῖλη, ὅτι εἰσέρχεται ὡς φίλος.

Βος ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ

Ρίψον τὸ χειρόκτιόν σου, ἢ οἰονδήποτε ἄλλο σημεῖον τιμῆς, ὅτι μετῆλθες τὴν βίαν, μόνον πρὸς ἰκανοποίησίν σου, καὶ ὄχι πρὸς καταστροφὴν ἡμῶν. Ὅλος ὁ στρατός σου θὰ κατασκηνώσῃ ἐντὸς τῆς πόλεως, ἕως ὅτου ἐκκληρώσωμεν τὰς ἐπιθυμίας σου.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Ἴδου λοιπὸν τὸ χειρόκτιόν μου. Καταβῆτε, καὶ ἀ-

νοῖξάτε τὰς μὴ προσβληθείσας πύλας ὑμῶν. Οἱ θροὶ τοῦ Τίμωνος καὶ οἱ ἰδικοί μου, οἷς ὑμεῖς ἀπὸ θέλετε ὑποδείξῃ πρὸς τιμωρίαν, θὰ ἀποθάνωσι πάντες. Οὐδεὶς ἄλλος. Διὰ νὰ διαλύσω δὲ τοὺς φόβους, καὶ νὰ βεβαιώσω ὑμᾶς περὶ τῶν εὐγενῶν προθέσεων, σᾶς διακηρύττω ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν στρατιωτῶν μου θὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν θέσιν του, οὐδέ θὰ ἀπειθήσῃ εἰς τὴν νόμιμον πορείαν τῆς δικαιώσεως, ἣτις ἀσκεῖται ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς πόλεως, χωρὶς νὰ τιμωρηθῇ ὑπὸ τοῦ νόμου.

ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΑΙ

Εὐγενῶς ὠμίλησεν.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Καταβῆτε καὶ ἐκτελέσατε τὰς ὑποσχέσεις σας. Ἐπερουσιασταὶ μεταβαίνουν καὶ ἀνοίγουν τὰς πύλας. Ἐσέρχεται εἰς στρατιώτης).

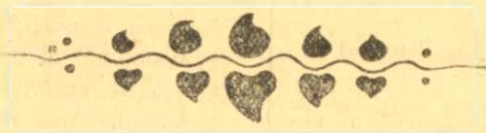
ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

Ἀπέθανεν ὁ Τίμων, γενναῖε στρατηγέ, καὶ ἐτάφη πλησίον τῆς θαλάσσης. Εἰς τὴν πέτραν τοῦ τάφου εὐρήκα τὴν ἐπιγραφὴν αὐτὴν, τὴν ὁποίαν ἀντέγραψα με χερὶ, τὸ ἀποτύπωμα αὐτὸ ἀναπληροῦ τὴν ἀμείδιάν μου.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

(Ἀναγινώσκει τὸν ἐπιτάφιον). «Ἐνταῦθα κεῖται σῶμα δυστυχὲς, χωρισθὲν ψυχῆς δυστυχούς. Μὴ τῆσθαι τὸ ὄνομά μου. Πανώλης νὰ σᾶς θεοῖσι ὄλοι, ὅσοι ἐπιζῆτε φθονεροὶ καὶ ἀγενεῖς. Ἐνταῦθα κεῖται ἔγωγ' ὁ Τίμων, ὅστις ζῶν ἐμίσησα τὸ ἀνθρώπινον γένος. Προχώρει, διαβάτα, καὶ πρόσφερε ὅσας ἀρὰς θέλεις, ἀλλὰ διάβαινε χωρὶς νὰ σταθῆς ἐδῶ». Αἱ λέξεις αὗται δεικνύουσι σαφῶς τὸ κατὰ τὸ τέλος τοῦ βίου φρόνημά σου. Ἄν καὶ ἀπεστρέφεσο τὰς ἀνθρώπινους μας θλίψεις, καὶ περιεφρόνεις τὰς ἀδυναμίας καὶ τὰ δάκρυα τὰ ὁποῖα χύνει ἡ φιλάργυρος ἡμῶν φύσις, οὐχ ἦττον ἔσχες τὸν λαμπρὸν ἰδέαν, νὰ κάμῃ τὸν μεγάλον Ποσειδῶνα, νὰ θρηνηθῆσαι ἐπὶ τοῦ ταπεινοῦ σου τάφου, σφάλματα συγχωρηθέντα. Ἀπέθανεν ὁ εὐγενὴς Τίμων, περὶ τῆς μνήμης τοῦ ὁποίου θ' ἀσχοληθῶμεν βραδύτερον. Ὀδηγήσατέ με εἰς τὴν πόλιν ὑμῶν. Θὰ εἰσέλθω κρατῶν ξίφος καὶ ἔλαιον. Ἐκ τοῦ πολέμου θ' ἀναθάλλῃ εἰρήνην, ἢ εἰρήνην θ' ἀναστείλῃ τὸν πόλεμον, καὶ ὡς δύο ἰατροὶ, ὁ εἰς θὰ θεραπεύσῃ τὸν ἄλλον. Ἄς κροτήσωσι τὰ τύπανα. (Ἐξέρχονται).

Τ Ε Λ Ο Σ

ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΥ ΜΥΛΛΕΡ

Η ΦΡΑΓΚΙΚΗ ΚΑΤΑΚΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Μετάφρασις ὑπὸ Γεωργίου Μαρίνου

Ὁ καθηγητὴς Κρουμβάχερ λέγει ἐν τῇ «Ἱστορίᾳ τῆς Βυζαντινῆς Λογοτεχνίας», ὅτι, ὅτε ἀνεκοίτισε τὴν πρόθεσίν του νὰ ἐγκύψῃ εἰς τὸ θέμα τοῦτο, τῶν κλασικῶν φίλων του σοβαρῶς ἐζήτησε νὰ ἀποτρέψῃ, ἐπὶ τῇ λόγῳ ὅτι οὐδὲν τὸ ἐνδιαφέρον ἔδωκε νὰ ἔχῃ ἐποχὴ, καθ' ἣν ἡ Ἑλληνικὴ πρόθεσις ἀπὸ συνετάσσετο μετ' αἰτιατικῆς ἀντὶ γενικῆς.

Φοβοῦμαι ὅτι πολλοὶ συντάσσονται τῇ γνώμῃ τοῦ ἀσθητοῦ τούτου φιλολόγου. Ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἐπεκράτησεν ἡ ἰδέα, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς Ρωμαϊκῆς κατακτήσεως τῇ 146 π.Χ. μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Γερμανὸς ἀνεπέτασε τὴν σημαίαν τῆς Ἐπαναστάσεως ἐν Καλαβρύτοις τῇ 1821, ἡ ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ἦτο μὴδὲν, καὶ ὅτι ἡ χώρα αὕτη ἀπῆλυσεν ἐπὶ 20 σχεδὸν ἑκατονταετηρίδας τοῦ εἶδους ἐκείνου τῆς εὐτυχίας, ἣτις συνίσταται εἰς τὸ μὴ ἔχειν ἱστορίαν.

Πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν ὑπῆρχεν ἴσως δικαιολογία περὶ τῆς θεωρίας ταύτης· ἀλλὰ τὸ ζήτημα εἶνε πολὺ διάφορον τώρα.

Τὰ μεγάλα νεκροταφεία τῆς Μεσαιωνικῆς Ἑλλάδος—ἐννοῶ τὰ ἀρχαῖα τῆς Βενετίας, Νεαπόλεως, Παλέρμου καὶ Βαρκελώνης—ἀπέδωκαν τοὺς νεκροὺς αὐτῶν. Γνωρίζομεν τώρα, ἔτος πρὸς ἔτος μάλιστα σχεδὸν μῆνα πρὸς μῆνα, τὰς περιπετείας τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τοὺς Φράγκους κυριάρχους αὐτῆς, καὶ δὲν μᾶς μένει ἤδη ἢ νὰ ἐμφυσήσωμεν ζωὴν εἰς τὰ ξηρὰ ὄστα, καὶ νὰ παρουσιάσωμεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς με σάρκα καὶ αἷμα τὸν γραφικὸν καὶ ποικίλον κόσμον τῶν Βουργουνδῶν, Φλαμανδῶν καὶ Λομβαρδῶν εὐγενῶν τῶν Γερμανῶν ἵπποτων, τραχέων τυχοδιωκτῶν ἐκ Καταλόνου καὶ Ναβάρρας, Φλωρεντιανῶν τραπεζιτῶν, Νεαπολιτανῶν αὐλικῶν, εὐφυῶν Ἑνετῶν καὶ πριγκίπων ἐμπόρων ἐκ Γενούης καὶ τέλος τὸ σημεῖον τῶν εὐγενῶν δεσποινῶν, ἐκ τῶν παλαιότερων οἰκογενειῶν τῆς Γαλλίας ἐλκουσῶν τὸ γένος, αἱ ὁποῖαι συγκροτοῦσι μετὰ τῶν Ἑλλήνων Ἀρχόντων καὶ τῶν Ἑλλήνων εἰλώτων, τὰ πρόσωπα τοῦ ρωμαντικοῦ δράματος, οὐτινος ὑπῆρξε τὸ θέατρον ἢ Ἑλλάς ἐπὶ 250 ἔτη.

Ἡ ἱστορία τῆς Φραγκικῆς Ἑλλάδος ἀρχεται μετὰ τῆς τετάρτης Σταυροφορίας.

Περιττὸν θεωρῶ νὰ ἀνακεφαλαιώσω τὴν τοσάκι γραφείσαν ἱστορίαν τῆς περιφήμου ἐκείνης ἐκστρατείας, ἣτις ἐπέδρασεν ἐπὶ αἰῶνας ἐπὶ τῶν τυχῶν τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης καὶ ἣτις ἀποτελεῖ τὴν ἱστορικὴν βάσιν τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος. Πάντες γνωρίζομεν, ἐκ τῶν εἰκόνων τοῦ Ἀνακτόρου τῶν Δογῶν, πῶς οἱ Σταυροφόροι ἐξεκίνησαν μετὰ τὸν ἐπίφθονον σκοπὸν τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Παναγίου Τάφου ἀπὸ τῶν Ἀπίστων, πῶς παρεξέκλιαν πρὸς τὸ εὐκολώτερον καὶ ἐπικερδέστερον ἔργον τῆς καταρρίψεως τῆς ἀρχαιοτέρας Ἀυτοκρατορίας τοῦ κόσμου, καὶ πῶς ἀνεβίβασαν ἐπὶ τοῦ θρόνου πάντων τῶν Καισάρων τὸν κόμητα Βαλδουῖνον τῆς Φλανδρίας ὡς πρῶτον Λατῖνον Ἀυτοκράτορα τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Οἱ Ἕλληνες ἐφυγον εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, καὶ ἐκεῖ ἐν Νικαίᾳ, τῇ πόλει τῆς περιφήμου Συνόδου, καὶ ἐν Τραπεζοῦντι, ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Μαύρης Θαλάσσης, ἔδρυσαν δύο Ἀυτοκρατορίας, ὧν ἡ τελευταία διετηρήθη ἐπὶ πλέον τῶν 250 ἐτῶν.

Ὅτε οἱ Σταυροφόροι καὶ οἱ Ἑνετοὶ αὐτῶν σύμμαχοι συνήλθον πρὸς διανομὴν τῆς Βυζαντινῆς Ἀυτοκρατορίας μεταξὺ των, οὐδόλως ἔλαβον ὑπ' ὄψιν τὸ δίκαιον τῶν Ἐθνικοτήτων ἢ τὴν θέλησιν τῶν λαῶν, ὧν ἡ τύχη ἐκρέματο ἀπὸ τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν. Τὸ ἐν τέταρτον τῶν Βυζαντινῶν κτήσεων, περιλαμβάνον τὴν πρωτεύουσαν, τὰς γαιτριάζουσας χώρας τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας καὶ τινὰς τῶν νήσων, ἐτέθη πρῶτον κατὰ μέρος, ἵνα ἀποτελέσῃ τὴν νέαν Λατινικὴν Ἀυτοκρατορίαν τῆς Ρωμανίας. Τὰ δὲ ἐπίλοιπα τρία τέταρτα ἐμοιράσθησαν εἰς ἴσα μέρη μεταξὺ τῆς Ἑνετικῆς Δημοκρατίας καὶ τῶν Σταυροφόρων, ὧν ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Βονιφάτιος τοῦ Μονφερράτου ἐν τῇ Βορείῳ Ἰταλίᾳ, ὁ ἀντίπαλος τοῦ Βαλδουῖνου διὰ τὸν θρόνον τῆς Ἀνατολῆς.

Αἱ Ἑλληνικαὶ ἐπαρχίαι ἐν Ἀσίᾳ, καὶ ἡ νῆσος τῆς Κρήτης εἶχον ἀρχικῶς προορισθῆ διὰ τὸ μέρος τοῦ τῆς λείας· ἀλλ' ἐκεῖνος ἐπεθύμει μᾶλλον συμπαγῆ ἑκτασιν χώρας πλησιεσέτρας πρὸς τὴν πατρίδα του καὶ τὴν γενέτειραν χώραν τῆς συζύγου του, τὴν Οὐγγαρίαν, καὶ κατὰ συνέπειαν ἐπώλησε τὴν Κρήτην εἰς τοὺς Ἑνετοὺς, ἐγκαθιδρυθεὶς αὐτὸς ὡς Βασιλεὺς τῆς Θεσσαλονίκης μετ' ἐξουσίας ἐπὶ μεγάλου μέρους

ματος τῆς Ἑλλάδος, μὴ κατακτηθείσης εἰσέτι.

Οἱ Ἕνετοὶ, μὲ τὰ εὐφυῆ ἐμπορικὰ αὐτῶν ἔνστικτα καὶ τὴν βαθυτέραν γνῶσιν τῆς χώρας, ἐξηγάλλαν δι' ἑαυτοῦς τοὺς καλλιτέρους λιμένας, νήσους καὶ ἀγορὰς τῆς Ἀνατολῆς—γεγονὸς δεικνύον, ὅτι ἡ γνῶσις τῆς γεωγραφίας εἶνε χρήσιμος ἐνίοτε εἰς τοὺς πολιτικούς.

Κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1204 ὁ Βονιφάτιος ἐξεστράτευσε πρὸς κατάκτησιν τῶν Ἑλληνικῶν αὐτοῦ κτήσεων.

Ὁ Βασιλεὺς τῆς Θεσσαλονίκης ἀνήκεν εἰς οἰκονομίαν μὴ ἐντελῶς ξένην πρὸς τὰ τῆς Ἀνατολῆς ἦθη. Εἰς τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ εἶχε νυμφευθῆ τὴν κόρην τοῦ Ἑλληνος Αὐτοκράτορος Μανουὴλ Α', ἕτερος ἀδελφὸς καὶ εἰς ἀνεψιὸς του ἦσαν Βασιλεῖς τῶν Ἱεροσολύμων—μάταιον ἀξίωμα, ὅπερ ἐκληρονόμησε σὺν τῇ τίτλῳ τοῦ μαρκησίου τοῦ Μονφερράτου ἡ νῦν Ἱταλικὴ δυναστεία.

Συνδεθεὶς διὰ γάμου πρὸς τὴν συμπαθεὴ χήρην τοῦ Ἑλληνος Αὐτοκράτορος Ἰσαὰκ Β', ὁ Βονιφάτιος ἦτο συμπαθὴς εἰς τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες ἐσπευσαν ἀθροῖοι πλησίον του, καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν συνώδευσαν αὐτὸν κατὰ τὴν πορείαν του διὰ τῆς Ἑλλάδος. Μεταξὺ αὐτῶν ἦτο ὁ νόθος Μιχαὴλ Ἀγγελος, ὃν θὰ ἴδωμεν παρακατιόντες ἰδρυτὴν νέας δυναστείας.

Μετὰ τοῦ Βασιλέως τῆς Θεσσαλονίκης ἐπορεύθη πλῆθος ποικίλων Σταυροφόρων εἰς ἀναζήτησιν φεσδῶν, ἄνδρες διαφόρων ἐθνικότητων, Λομβαρδοί, Φλαμανδοί, Γάλλοι καὶ Γερμανοί.

Διεκρίνοντο μεταξὺ αὐτῶν ὁ Γουλιέλμος ὁ Σαμπλίττης, ἕγγονος τοῦ κόμητος τῆς Καμπανίας, ὁ Ὄθων Δελαρόσσης υἱὸς εὐγενοῦς Βουργουνδίου, ὁ Ἰάκωβος τῆς Ἀθηνῶν, υἱὸς Φλαμανδοῦ σταυροφόρου ὅστις παρέστη εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Πτολεμαίδος (Ἄκρη) καὶ οἱ δύο του ἀνεψιοί, Ἰάκωβος καὶ Νικόλαος τοῦ Σαιντ-Ὀμέρου, ὁ Βερθόλδος τῆς Κατζενελλογίας, πολέμαρχος ἐκ τοῦ Ρήνου, ὅστις εἶχε δώσει τὸ σὺνθημα τῆς πυρπολήσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ μαρκησιὸς Γουδῶν Παλατινός, νεώτερος υἱὸς εὐγενοῦς τινος ἐκ Πάρμης ὅστις εἶχεν ἔλθει εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι πᾶς τις ἐν Πάρμῃ ἠδύνατο νὰ τὸν σύρῃ εἰς τὰ δικαστήρια. Ὁ Ὄθων τῆς Στρομονχορίας καὶ ὁ Ραβάνος Κάρκερης ἐκ Βερώνης.

Ὅπως οἱ μεταγενέστεροι στρατηγοὶ ἄγουσι μετ' ἑαυτῶν στρατεύματα] στρατιωτικῶν ἀνταποκριτῶν, ἔνα διασαλπίσωσι τὰ κατορθώματά των, οὕτω καὶ ὁ Βονιφάτιος συνωδεύετο παρὰ τοῦ Ραμβόδου τῆς Βακερίας, τρουβαδούρου ἐκ Προδγγίας, ὅστις βραδύτερον ὑπερηφανεύθη ἐν τινι ἐπιστολῇ του πρὸς τὸν προϊστάμενόν του ὅτι «ἐδοθήθησεν αὐτὸν νὰ κατακτήσῃ τὴν Αὐτοκρατορίαν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τὸ Βασίλειον τῆς

Θεσσαλονίκης, τὴν νῆσον τοῦ Πέλοπος καὶ τὸ Δουκάτον τῶν Ἀθηνῶν».

Τοιοῦτοι οἱ ἄνδρες ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων ὁ Μαρκησιὸς τοῦ Μονφερράτου ἐπορεύθη διὰ τῆς κλασικῆς κοιλάδος τῶν Τεμπῶν, τῆς ὁδοῦ τοσούτων στρατιῶν, πρὸς τὴν μεγάλην καὶ εὐφορον πεδιάδα τῆς Θεσσαλίας.

Καθ' ἣν στιγμήν οἱ Σταυροφόροι διέρχονται τὴν κοιλάδα τῶν Τεμπῶν, ἃς ἐξετάσωμεν ὅποια ἦσαν αἱ φυλαὶ καὶ ὅποια ἡ κατάστασις τῆς χώρας, εἰς ἣν προετίθεντο νὰ εἰσέλθωσι. Τὸ ζήτημα εἶνε σπουδαῖον, διότι ἡ ἀπάντησις θὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ νὰ ἐννοήσωμεν τὸν λόγον δι' ὃν μικρὸν σῶμα Φράγκων κατέκτησε, σχεδὸν ἄνευ ἀντιστάσεως, τὸ μεγαλειότερον μέρος τῆς Ἑλλάδος. Τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων ἦσαν, φυσικῶς τῆς λόγῳ, Ἕλληνας· διότι οὐδεὶς, ἐκτὸς τοῦ νῦν πρεσβευτοῦ τῆς Ἰταλίας ἐν Μαδρίτη, πιστεύει πλέον τὴν θεωρίαν, ἣν μετὰ τοσαύτης πεποθήσεως ἐξήνεγκεν ὁ Καθηγητὴς Φαλλμεράϋερ πρὸς 75 ἐτῶν, καθ' ἣν οὐδὲ σταγὼν ἑλληνικοῦ αἵματος ρέει εἰς τὰς φλέβας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, τὸ δὲ Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος κατοικεῖται ὑπὸ Σλαύων καὶ Ἀλβανῶν.

«Κατὰ τὸν χρόνον τῆς Φραγκικῆς κατακτήσεως τὰ Σλαυονικὰ στοιχεῖα τοῦ πληθυσμοῦ, τὰ ἐπιζῶντα ἐκ τῶν Σλαυονικῶν εἰσβολῶν τῶν παρελθόντων ἑξαετηρίων αἰώνων, περιωρίζοντο εἰς τὰ ὄρεινα φρούρια τῆς Ἀρκαδίας καὶ τῆς Λακωνίας, ἐνθα ὁ Ταύγετος ἦτο γνωστὸς ὡς τὸ «ὄρος τῶν Σλαύων». Ἡ καταπληκτικὴ δύναμις τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς εἰς τὸ νὰ ἀπορροφᾷ καὶ νὰ ἐξελληνίσῃ ξένας ἐθνικότητας—δύναμις ἴση πρὸς τὴν τῶν Ἀμερικανῶν τώρα—ἠμπόδισε τὴν Πελοπόννησον τοῦ νὰ γίνῃ Σλαυικὴ χώρα, Μεσημβρινὴ τις Σερβία ἢ Βουλγαρία, ἂν καὶ Σλαυονικὰ τινα ὀνόματα ὡς, φέρ' εἰπεῖν, Χαρθάτι παρὰ τὰς Μυκήνας καὶ Σλαβοχώριον διατηροῦσι τὴν μνήμην τῶν Σλαυονικῶν ἐγκαταστάσεων.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς Ἀλβανοὺς, δὲν εἶχον εἰσέτι μεταοικήσει εἰς τὴν Ἑλλάδα· ἂν τοῦτο εἶχον πράξει, ἡ κατάκτησις πιθανὸν νὰ μὴ ἐγένετο τοσοῦτον εὐκόλως.

Ἐκτὸς τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Σλαύων, ὑπῆρχον καὶ Βλάχοι ἐν Θεσσαλίᾳ, οἵτινες ἐξηπλοῦντο πρὸς μεσημβρίαν μέχρι τῆς Λαμίας, καὶ ἔδωκαν εἰς ὅλον τὸ διαμέρισμα ἐκεῖνο τὴν ὀνομασίαν, ἣς εὐρίσκωμεν τὸν Βυζαντινὸν ἱστοριογράφον Νικήταν ποιούμενον χρήσιν—τῆς «Μεγάλῃς Βλαχίας».

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι αἱ Βλάχοι οὗτοι εἶνε Ρωμαϊκῆς καταγωγῆς· τὴν σήμερον οἱ Ρουμᾶνοι διεκδικοῦσιν αὐτοὺς ὡς ὁμοφύλους· καὶ ἡ προσωποποιεῖται «Κουτσο», ἣτις ἐδόθη εἰς αὐτοὺς, διότι δὲν δύνανται νὰ προφέρωσι chinch (cinque) ὀρθῶς, ἀποτελεῖ ἐν τῶν ἀκανθωδεστέρων ζητημάτων τῆς συγχρόνου διπλωματίας.

Ὁ Ἑβραῖος Βενιαμὴν Γουδέλας, ὅστις περιώδευσεν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα 40 ἔτη πρὸς τῆς Φραγκικῆς κατακτήσεως, διασχυρίσθη ἐκ τῶν ὀνομάτων τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι οὗτοι ἀπεκάλουν τοὺς Ἑβραίους «ἀδελφοὺς», ὅτι εἶχον συγγένειαν πρὸς τὴν ἰδικὴν του φυλὴν. Ἀπέδειξαν ὁμολογουμένως τὴν «ἀδελφικὴν» αὐτῶν ἀγάπην κλέπτοντες τοὺς Ἰσραηλιτάς, ἐν ᾧ χρόνῳ ἐκλεπτον καὶ ἐφόνευον σὺν ἡμᾶς καὶ τοὺς Ἕλληνας.

Εἰς τὰ μεσημβρινοανατολικά μέρη τῆς Πελοποννήσου ἐκείντο οἱ μυστηριώδεις Τσάκωνες, φυλὴ ἣτις ἐπάρχει νῦν ἐν Λεωνιδίῳ καὶ εἰς τὰ παρακείμενα χωρία, ἀλλ' ἦτις τότε κατείχε μεγαλειτέραν ἑκτασιν. Αἱ γῶμαί διχάζονται ὡς πρὸς τὴν καταγωγὴν τῆς φυλῆς ταύτης, ἣτις διατηρεῖ εἰσέτι ἰδίωμα γλωσσικὸν πάντῃ διάφορον πρὸς οἰονδήποτε ἄλλο ἐν ἑλληνικῇ γῶμαί καὶ ὅπερ χαρακτηρίζεται ὡς «βάρβαρος» γλῶσσα ὑπὸ τοῦ Βυζαντινοῦ σατυρικοῦ Μαζάρη, ἀκμάσαντος κατὰ τὴν 15ην ἑκατονταετηρίδα. Ἄλλ' ὁ Δέφφνερ τῶν Ἀθηνῶν, ἡ μεγαλειτέρα ἐπιζῶσα αὐθεντία διὰ τὴν γλῶσσάν των, ἣς ἔγραψε καὶ γραμματικὴν, θεωρεῖ αὐτοὺς ὡς τοὺς ἀπογόνους τῶν ἀρχαίων Λακωνῶν, τὸ ὄνομά των ὡς παραφθορὰν τῶν λέξεων «Τοὺς Λάκωνας» καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν ὡς «νέαν Δωρικὴν».

Διεσπαρμέναι τῆδε κακεισε, ὅπου ὑπῆρχε τρόπος κέρδους διὰ τοῦ ἐμπορίου, ὑπῆρχον ἀποικίαι Ἑβραίων.

Ὁ Βενιαμὴν Γουδέλας εὗρε τὸν μεγαλιτέρον συνοικισμὸν Ἑβραίων ἐν Θήβαις, οἵτινες ἦσαν «κατασκευασταὶ μετάξης καὶ πορφύρας καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα». Μεταξὺ τῶν 2,000 Ἑβραίων κατοίκων τῆς ἀρχαίας ἐκείνης πόλεως, ὁπόθεν, κατὰ τὸ μέσον τῆς 12ης ἑκατονταετηρίδος, ὁ Σικελὸς Ναύαρχος Γεώργιος ὁ Ἀντιοχείας ἀπεκόμισε λείαν ἀρκοῦσαν ἕνα οἰκοδομήσῃ διὰ τῆς ἀναλογησάσης εἰς αὐτὸν μοίρας τὸν ναὸν τῆς Μαρτοράνας καὶ τὴν γέφυραν δὲλ Ἀμμυράγλιο, ἣτις φέρεται εἰσέτι νῦν τὸν τίτλον αὐτὸν, ἐν Παλέρμῳ, ὑπῆρχον καὶ πολλοὶ ἐξέχοντες «Ταλμουδικοὶ σπουδασταί».

Εἶνε ἀξιοπεριέργον νὰ εὐρίσκῃ τις μνημονευομένην ἀποικίαν καλλιεργητῶν Ἑβραίων ζώντων κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐπισκέψεως τοῦ περιφήμου Ραββίνου, ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ Παρνασσοῦ· δεῖγμα ἀγροτικοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, οὐ παρόμοιον μεταγενέστερον εἶδον παρὰ τὴν Θεσσαλονίκην.

Ἡ διοίκησις τῶν Φράγκων πρέπει νὰ ἐφάνῃ εἰς πολλοὺς Ἕλληνας εὐπρόσδεκτος ἀνακούφισις ἀπὸ τῆς οἰκονομικῆς πίεσεως τῆς Βυζαντινῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ Ἑλλὰς ἐμαστίζετο, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς κατακτήσεως, ὑπὸ τριῶν φοβερῶν λοιμῶν: τῶν εἰσπρα-

κτόρων τῶν φόρων, τῶν πειρατῶν καὶ τῶν ἐγχωρίων τυράννων.

Ἡ Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις οὐδὲν ἐπραττεν ὑπὲρ τῶν ἐπαρχιῶν, ἀλλ' ἐσπατάλα τὸ χρῆμα, ὅπερ ἔπρεπε νὰ ἐξοδεύηται διὰ τὴν ἀμυναν τῆς Ἑλλάδος, εἰς μεγαλοπρεπεῖς ἐπιδείξεις ἐν τῇ πρωτεύουσῃ.

Βυζαντινοὶ ἀξιωματοῦχοι, στελλόμενοι εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐθεώρουν τὴν κλασικὴν ταύτην χώραν, κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Νικήτα, ὡς «βάραθρον τι», ὡς τόπον δυσάρεστον ἐξορίας.

Αἱ δύο ἑλληνικαὶ ἐπαρχίαι ἐκυβερνῶντο ὑπὸ μᾶς τῶν ἐξουσιῶν τούτων, τῶν ἀξιωματικῶν τιτλοφορουμένων «πραίτωρ», «πρωτοπραίτωρ» ἢ «στρατηγός»· τὸ κέντρον αὐτῶν ἦτο ἐν Θήβαις.

Ἐκ τοῦ καλάμου τοῦ Μιχαὴλ Ἀχομινάτου, τοῦ τελευταίου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν πρὸς τῆς κατακτήσεως, καὶ ἀδελφοῦ τοῦ ἱστορικοῦ Νικήτα, ἔχομεν ζωηρὰν περιγραφὴν τῶν ἐνεργουμένων ἐκδισαμῶν ὑπὸ τῶν κυρίων τούτων.

Θεωρητικῶς ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἦτο προνομιούχος κοινότης. Χρυσὴ βοδλά τοῦ Αὐτοκράτορος ἀπηγόρευε τῷ πραιτορὶ νὰ εἰσέρχεται μετ' ἐνόπλιον δυνάμεως εἰς αὐτήν, καὶ τοῦτο, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι ἀποφύγῃσι τὴν ἐνόχλησιν καὶ τὴν δαπάνην συντηρήσεως τοῦ στρατοῦ ὅταν θὰ ἐστρατοπέδευε μεταξὺ αὐτῶν.

Ἡ τακτικὴ εἰσφορὰ εἰς τὸ Αὐτοκρατορικὸν Ταμεῖον περιωρίζετο εἰς ἕγγειόν τινα φόρον, ἦτο δὲ ἔθιμον νὰ στέλληται εἰς πᾶσαν στέψιν νέου αυτοκράτορος χρυσοὺς στέφανος.

Ἀλλὰ ἐν τῇ πράξει τὰ προνόμια αὐτὰ ἠγνοοῦντο. Ὁ Μητροπολίτης μετ' ἀγανακτήσεως παραπονεῖται ὅτι ὁ πραιτωρ, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς προσκυνήσεως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς «Δεσποίνης ἡμῶν τῶν Ἀθηνῶν» ὅπως ὀνομάζετο τότε ὁ Παρθενῶν, ἐπεσκέπτετο τὴν πόλιν μετὰ μεγάλης συνοδείας. Ὁρῆγει τὴν βλάβην ἣν ἐπροξένησεν εἰς τὴν πόλιν εἰς τῶν αυτοκρατορικῶν τούτων διοικητῶν, «βαρβαρωτέραν ἢ ὁ Ἑρέξης», καὶ ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ φύλλα τῶν δένδρων καὶ αἱ τρίχες ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν ἀτυχῶν Ἀθηναίων κατεμετρήθησαν.

Ἡ ἐξουσία τοῦ πραιτορος, λέγει, εἶνε ὅπως ἡ τῆς Μηδείας ἐν τῷ μύθῳ· ὅπως ἐκεῖνη ἐσκόρπιζε τὰ δηλητηρία τῆς ἐπὶ τῆς Θεσσαλίας, οὕτω καὶ αὐτὸς σκορπίσει τὴν ἀδικίαν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος—κλασικὴ παρομοίωσις, ἣτις εἶχε τὴν δικαιολογίαν τῆς ἐν τῷ λυπηρῷ γεγονότι, ὅτι ἐπὶ πολλὸν χρόνον ὑπῆρξε συνήθεια εἰς τὸ Βυζαντινὸν Κράτος, οἱ Διοικηταὶ τῶν Ἑνωπαϊκῶν ἐπαρχιῶν νὰ μὴ λαμβάνωσι μισθόν, ἀλλὰ νὰ πορίζωνται αὐτὸν οἱ ἴδιοι· ἐκ τῆς θέσεως αὐτῶν, μέθοδος ἐφαρμοζομένη ἀκόμη καὶ τώρα ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ Βυζαντινὴ Κυβέρνησις ἐπίσης, ἀκολουθοῦσα πολιτεῖαν ὁμοίαν ἐκείνη, ἣτις ἐστοίχισε τὸν θρόνον τῆ βασιλεῖ Καρόλῳ Α', ἐπέβαλε φόρον ναυτικόν, ὑπὸ τὸ πρόσχημα μὲν τοῦ περιορισμοῦ τῆς πειρατείας, ἀλλὰ κατ' οὐσίαν πρὸς πλήρωσιν τῶν ταμείων αὐτῆς.

Ἡ πειρατεία ἦτο, ὅπως καὶ τασάκις ἄλλοτε, ἡ μάστιξ τῶν νήσων καὶ τῶν παραλίων τῆς Ἑλλάδος. Μανθάνομεν ἀπὸ τὰ «Ἀγγλικὰ Χρονικὰ» θεωρούμενα ὡς τοῦ Βενεδίκτου τοῦ Πετερδούργου, ὅστις διδεδίκεται γραφικὴν περιγραφὴν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ 1191, ὅτι πολλαὶ ἐκ τῶν νήσων ἦσαν ἀκατοίκητοι· ἐκ τοῦ φόβου τῶν πειρατῶν καὶ ὅτι ἄλλαι ἦσαν τὰ ὀρηγῆ-ριά των.

Ἡ Κεφαλληνία καὶ ἡ Ἰθάκη αἰτινες παρουσιάζονται ὑπὸ τὴν μεσαιωνικὴν αὐτῶν ὀνομασίαν Val di Compare—ἣς ἔκαμε χρῆσιν, καθόσον γνωρίζω, πρῶτος ὁ ἱστορικὸς ἐκ Γενούης Κάφφαρος κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῖς τῆς 12ης ἑκατονταετηρίδος—εἶχον ἰδιαιτέρως κακὴν φήμην, [καὶ] τολμηρὸς ἐθεωρεῖτο ὁ ναυτικὸς ὅστις ἤθελεν ἀποτολήσει· διὰ τῶν χωρίζοντος τὰς νήσους στενοῦ.

Πλησίον τῶν Ἀθηνῶν, ἡ νήσος τῆς Αἰγίνης ἦτο ὄχυρόν ὀρηγῆριον ληστοπειρατῶν, οἵτινες ἐβλαψαν τὰς κτήσεις τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐπλήγωσαν καιρίως τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Μητροπολίτου. Παρ' ὅλα ταῦτα, τὰ μέσα τῆς θεραπείας ἀπὸ τῆς πειρατείας ἦσαν ἴσως χειρότερα ἀπ' αὐτὴν τὴν νόσον. Δικαίως ἔλεγεν ὁ Μητροπολίτης εἰς τὸν Λόρδον Ἀρχιναύαρχον ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἐθεώρουν τὴν γεινῆσιαν αὐτῶν πρὸς τὴν θάλασσαν ὡς τὸ μέγιστον τῶν ἀτυχημάτων των.

Παρὰ τοὺς Βυζαντινοὺς ἐπισήμους καὶ τοὺς πειρατὰς, οἱ Ἕλληνες εἶχον τρίτον εἶδος βασανιστῶν ἐν τῇ μορφῇ γενεᾶς τινος ἐγχωρίων τυράννων, τῶν ὀποίων τὰ ἀμοιβαία μίσση κατεσπάρασσον τὰς πόλεις μεταξὺ των καὶ ἐχώριζον τὰς κοινότητας εἰς ἀντιπάλους μερίδας. Ἀκόμη καὶ εἰς τὰ μέρη ὅπου ὁ Αὐτοκράτωρ ἦτο κατ' ὄνομα Ἀρχων, ἡ ἀληθὴς ἐξουσία εὐρίσκατο εἰς τὰς χεῖρας τοπικῶν μεγιστάνων, οἵτινες εἶχον ἀποκαταστήσει, τὴν προτεραίαν τῆς Φραγκικῆς κατακτήσεως, τὰς μικρὰς τυραννίδας τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

ὑπὸ τὴν δυναστείαν τῶς Κομνηνῶν, οἵτινες ἐμῆθησαν καὶ εἰσήγαγον τὰ ἦθη τῶν ἱπποτῶν τῆς Δύσεως, ὁ φεουδαλισμὸς εἶχεν εἰσχωρήσει ἀρκετὰ εἰς τὴν Ἀνατολήν.

Κατὰ τὸν χρόνον τῆς Τετάρτης Σταυροφορίας, τοπικαὶ οἰκογένεια κατεῖχον μεγάλας ἐκτάσεις γαιῶν τὰς ὁποίας ἐκυβέρνων σχεδὸν ὡς ἀνεξάρτητοι πρίγκηπες.

Πάντων τῶν Ἀρχόντων τούτων, ὡς ὀνομάζοντο, ὁ ἰσχυρότερος ἦτο ὁ Λέων Σγουρὸς, κληρονομικὸς ἄρχων τοῦ Ναυπλίου, ὅστις εἶχεν ἐκτείνει τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Ἀργους «τοῦ ἱπποτρόφου» καὶ εἶχε καταλάβει τὴν πόλιν καὶ τὸ φρούριον τῆς Κορίνθου, μεθ' ὑπερηφανείας δίδων ἑαυτῷ πομπώδη Βυζαντινὸν τίτλον, καὶ θέτων τὰς τύχας αὐτοῦ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ἀγίου Θεοδώρου τοῦ Πολιμειστοῦ.

Οἱ τρόποι τῶν τοπικῶν τούτων μεγιστάνων δὲν ἦσαν ποσῶς ὀλιγώτερον ἄγριοι τῶν δυτικῶν Βαρόνων τῆς αὐτῆς ἐποχῆς. Ὁ Σγουρὸς, φέρ' εἶπειν, προσεκάλεσέ ποτε τὸν Ἀρχιεπίσκοπον τῆς Κορίνθου εἰ δεῖπνον καὶ ἀκολούθως ἐξώρυξε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ συνδαιτημιῶνος του καὶ ἐκρήμνισεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν δράχων τοῦ φρουρίου.

Ὁ σύγχρονος ἱστορικὸς Νικήτας ἐξωγράφισε διὰ τῶν μελανωτέρων χρωμάτων τὸν χαρακτήρα τῶν Ἑλλήνων Ἀρχόντων, οἵτινες, κατ' αὐτὸν, ὑπέχουσαν πᾶσαν τὴν εὐθύνην διὰ τὰς συμφορὰς τῆς πατρίδος αὐτῶν.

Ὁμιλεῖ περὶ αὐτῶν ὡς «φλεγόμενον ὑπὸ φιλοδοξίας ἐναντίον τῆς ἰδίας αὐτῶν πατρίδος, ὡς δουλοπρεπῶν ἀνθρώπων, διεφθαρμένων ὑπὸ τῆς τρυφῆς, καὶ γενομένων τυράννων, ἀντὶ τὰ πολεμῆσσι κατὰ τῶν Λατίνων».

Ὁ Αὐτοκράτωρ καὶ ἱστορικὸς Ἰωάννης Καντακουζηνὸς δίδει παρομοίαν περιγραφὴν περὶ τῶν ἀπογόνων αὐτῶν μίαν καὶ ἡμίσειαν ἑκατονταετηρίδα ὀραδύτερον.

Τοιαύτη ἦτο ἡ κατάστασις τῆς Ἑλλάδος, ὅτε ὁ Βονιφάτιος καὶ τὸ στρατεύμα του ἀνεφάνη εἰς τὴν κατάλαδα τῶν Τεμπῶν καὶ ἐπορεύθη διὰ τῆς Θεσσαλικῆς πεδιάδος εἰς τὴν Λάρισαν. Παρεχώρησε τὴν ἀρχαίαν ταύτην πόλιν εἰς Λομβαρδὸν εὐγενῆ, ὅστις ἐκτοτε ἐπωνόμασεν ἐκυτὸν Γουλιέλμον δὲ Λάρσα ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ φεοῦδος αὐτοῦ.

Τὸ Βελεστίνον, αἱ ἀρχαῖαι Φερραὶ, τὸ θέατρον τοῦ Ἀδμήτου καὶ τῆς Ἀλκήστιδος καὶ ὁ τόπος ἐνθα ἐγένετο ἡ νεωτέρα μάχη, ἔπεσεν εἰς τὴν κληρὸν τοῦ Βερθόλδου Κατζενελβογιού, τοῦ ὀποίου τὸ ὄνομα δεκαίως κακῶς ἠχῆσεν εἰς τὰ ὠτα τῶν Θεσσαλῶν αὐτοῦ ὀπηκῶν. Ὁ στρατὸς ἀκολούθως ἐπορεύθη διὰ τῆς συνήθους ὁδοῦ διὰ Φαρσάλων καὶ Δομοκοῦ—ὀνόματα γνωστὰ καὶ εἰς τὴν νεωτέραν ἱστορίαν τῶν Ἑλλήνων πολέμων—μέχρι Λαμίας καὶ ἐκείθεν διὰ τοῦ Τραχινίου πεδίου εἰς Θερμοπύλας, ὅπου ὁ Σγουρὸς ἀνέμενεν αὐτόν.

Ἀλλ' ἡ ἀνάνησις τοῦ Λεωνίδου οὐδόλως ἐνέπνευσεν εἰς τὸν Ἀρχοντα τοῦ Ναυπλίου ν' ἀκολουθήσῃ τὸ παράδειγμά του. Ὁ Νικήτας μᾶς λέγει ὅτι ἡ θέσις μόνη τῶν Λατίνων ἱπποτῶν μετὰ τοὺς ἀλυσιδωτοὺς ἦτο

ἡ ἰσχυρία τοῦ Ἀκροκορίνθου, ἐγκαταλιπόντα τὸ στενὸν ἀνυπεράσπιστον.

Γνωρίζων τὴν δύναμιν τοῦ στενοῦ—διότι αἱ Θερμοπύλας πρέπει νὰ ἦσαν ἄλλοτε πολὺ στενωτέραι· ἡ πόλις—ὁ Βονιφάτιος ἀπεφάσισε νὰ ἐξασφαλίσῃ αὐτὸ κατ' οἰασθῆποτε ἐπιδρομῆς. Παρεχώρησε λοιπὸν εἰς τὸν Γουλιέλμον Παλαβιτσίνην, ἐπονομαζόμενον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων «Μαρκεζόπουλο», τὸ φεοῦδος τῆς Βουδοῦνιτσης, ὅπερ ἐδέσποζε τοῦ ἐτέρου μέρους τοῦ στενοῦ. Ἐπεσθεν ἐγεννήθη τὸ διάσημον Μαρκεζᾶτον τῆς Βουδοῦνιτσης, ὅπερ ἐπέπρωτο νὰ παίξῃ σπουδαῖον μέρος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἑλλάδος καὶ ὅπερ, μετὰ συνεχῆ ὑπαρξίν δύο ἑκατονταετηρίδων, ὡς φύλαξ τῶν βορείων μερῶν, κατέλιπε μνήμην τοῦ πεπρωκότος μετὰ τὸ καλεῖσθαι αὐτοῦ τὰ ἐρεῖπια τοῦ πύργου καὶ τοῦ παρεκκλήσιου τῶν προτέρων κυρίων του, ὧν οἱ ἀπόγονοι οἱ Ζορζὶ τῆς Βενετίας, ἔχουσιν εἰσέτι—ὡς μοι λέγει ὁ Κοσ' Ὀράτιος Βραουῆνος—περὶ τοὺς τριάκοντα ἀντιπρόσωπους ἐν τῇ πόλει ταύτῃ.

Ἀκολουθῶν τὴν σημερινὴν ὁδὸν ἐκ Λαμίας μέχρι τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου ὁ Βονιφάτιος ἐτοποθέτησεν ἑτέραν ἀμυντικὴν φρουρὰν ἐν τῷ στενῷ τῆς Γραβιάς, καταστάσης τὸσον ἐνδόξου ἑκατονταετηρίδας τινὰς ὀραδύτερον κατὰ τὸν πόλεμον τῆς Ἀνεξαρτησίας, παραχωρῶν αὐτὴν ὡς φεοῦδος εἰς τοὺς δύο ἀδελφοὺς Ἰάκωβον καὶ Νικήλαον τοῦ Σαίντ-Ὀμέρου.

Εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Παρνασσοῦ ἐπὶ τοῦ ἡμέρους τῆς ἀρχαίας Ἀμφίσσης, ἔδρυσεν κατόπιν τὴν περίφημον βαρωνίαν τῶν Σαλῶνων, ἣτις διήρκεσε σχεδὸν ὀσον καὶ τὸ Μαρκεζᾶτον τῆς Βουδοῦνιτσης. Ἐπὶ αὐτῶν σχεδὸν τῶν Κυκλωπεῖων τειχῶν τῆς ἀρχαίας Ἀκροπόλεως τῆς Ἀμφίσσης, ἣν εἶχε καταστρέψει πρὸ δεκαπέντε αἰῶνων ὁ Μακεδὼν, ὁ Θωμᾶς ὁ Στρομονορκότιος ἐκτίσε φρούριον, οὗ τὰ μεγαλοπρεπῆ ἐρεῖπια—ἴσως τὰ ὀραιότερα λείψανα τῆς Φραγκικῆς κατακτήσεως ἐκ Ἑλλάδος—ὑπάρχουσιν εἰσέτι ἐν τῷ μέσῳ τῶν οἰοφόρων ἀγρῶν ἐπὶ τοῦ λόφου ὑπεράνω τῆς πόλεως.

Κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ τόπου, τὸ ὄνομα τῶν Σαλῶνων, ὅπως ἐν τῇ συνήθει ὀμιλίᾳ λέγεται ἀκόμη ἡ πόλις, παρὰ τὴν τῶν ἐπισήμων προσπάθειαν πρὸς ἀνάστασιν τῆς ἀρχαίας ἐτυμολογίας, προέρχεται ἀπὸ τὸν Βασιλέα τῆς Θεσσαλονίκης, τὸν δεῦτερον ἰδρυτὴν αὐτῆς. Ὁ ἄρχων τῶν Σαλῶνων ἐξέτεινε τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ μέχρι τοῦ ὀρμου τοῦ Γαλαξειδίου, καὶ ἡ βαρωνία ἐγένετο τοσοῦτον διάσημος, ὥστε δύο μέλη τοῦ οἴκου τοῦ Στρομονορκότιου ἔκοψαν νομίσματα ἰδικὰ των, ἃ τὰ ἀκόμη διατηροῦνται.

Ὁ Βονιφάτιος ἀκολούθως εἰσήλασεν εἰς Βοιωτίαν, ὅπου ὁ λαὸς, εὐτυχῆς ὅτι ἀπηλλάσσεται τῶν πιέσεων τοῦ Σγουροῦ, εὐθὺς ὑπετάγη εἰς αὐτόν.

Αἱ ὀθηβαὶ μετὰ χαρᾶς ἤνοιξαν τὰς πύλας, καὶ τότε οἱ πορθηταὶ ἐξηκολούθησαν τὴν πορείαν των πρὸς τὰς Ἀθήνας. Ὁ Μητροπολίτης ἐθεώρησεν ἄσκοπον τὴν ὑπεράσπισιν τῆς πόλεως, καὶ μετ' ὀλίγον φραγκικὴ φρουρὰ ἐτοποθετήθη ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως.

Οἱ Σταυροφόροι οὐδόλως ἐσεβάσθησαν τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν. Ἡ αἰγλήσασσα δόξα τοῦ Παρθενῶνος ἐνεποίησεν εἰς τοὺς τυχοδιώκτας τούτους στρατιώτας τὴν αὐτὴν μικρὰν ἐντύπωσιν, ὡς καὶ ἡ ἱερότης τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Οἱ πλοῦσοι θησαυροὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐληλητήθησαν, τὰ ἱερά περὶ τὴν θεῖαν μυσταγωγίαν ἀγγεῖα ἐχωνεύθησαν, ἡ βιβλιοθήκη, ἣν ὁ Μητροπολίτης εἶχε συλλέξει, διελύθη.

Μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ τὴν θεάν, ὁ Ἀχομινάτος κατέλιπε τὸ θέατρον τῶν πολυετῶν μόχθων αὐτοῦ καὶ ἀφοῦ περιεπλανήθη ἐπὶ τινὰ καιρὸν ἐγκατεστάθη τέλος ἐν τῇ νήσῳ Κέφ, ὀπόθεν ἠδύνατο τοῦλάχιστον νὰ προσατενίσῃ τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀττικῆς.

Αἱ ὀθηβαὶ μετὰ τῆς Βοιωτίας καὶ αἱ Ἀθηναὶ μετὰ τῆς Ἀττικῆς καὶ ἡ Μεγαρίς παρεχωρήθησαν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῆς Θεσσαλονίκης εἰς τὸν πιστὸν αὐτοῦ σύντροφον τοῦ πολέμου τὸν ὀθωνα Δελαρόσσην, ὅστις τοῦ εἶχε παράσχει πολὺτιμον ὑπηρεσίαν, συντελέσας εἰς τὴν λύσιν σοβαρᾶς διαφορᾶς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Βαλδουίνου, καὶ ὅστις εἶχε διαπραγματευθῆ τὸν γάμον μεταξὺ τῆς θυγατρὸς τοῦ Βονιφάτιου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Βαλδουίνου καὶ διαδόχου αὐτοῦ. Τοιοῦτοτρόπως κατὰ τὴν φράσιν μοναχοῦ τινος χρονογράφου «Ὁ ὀθων Δελαρόσσης, υἱὸς Βουργουδίου τινὸς εὐγενούς, ἐγένετο, ἔκ θαύματος, Δουξ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ὀθηβαίων.»

Ὁ χρονογράφος ἐσφάλῃ μόνον εἰς τὸν τίτλον, ὃν ἀπέδωκεν εἰς τὸν εὐτυχῆ Γάλλον, τὸν διαδεχθέντα τὴν ἐνδοξὸν χορείαν τῶν ἠρώων καὶ τῶν σοφῶν τῶν Ἀθηνῶν.

Ὁ ὀθων μετριοφρόνως ὀνόμαζεν ἑαυτὸν Sire d' Athènes ἢ Dominus Athenarum ἐν τοῖς ἐπισήμοις ἐγγράφοις, τὸ ὀποῖον οἱ Ἕλληνες ὑπήκοοί του ἐμεγαλοποίησαν εἰς Μέγαν κύρ, ὁ δὲ Δάντης, ὅστις πιθανῶς ἤκουσεν ὅτι τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ τίτλος τοῦ Φραγκικοῦ κυβερνήτου τῶν Ἀθηνῶν, μετεβίβασεν αὐτὸν διὰ ποιητικοῦ ἀναχρονισμοῦ εἰς τὸν Πεισιστρατον.

Ἡμίσειαν ἑκατονταετηρίδα μετὰ τὴν κτάκτησιν, ὁ ἀνεψιὸς καὶ διάδοχος τοῦ ὀθωνος, Γάιος Α', ἔλαβε, τῇ αἰτήσει του, τὸν τίτλον τοῦ Δουκὸς ἀπὸ τὸν Λουδοβίκον Θ' τῆς Γαλλίας καὶ ὁ Σαιντ-Πήρος ἐν τῷ «ὀνειρῷ Θερινῆς Νυκτὸς» καὶ ὁ Σώσερος (Chaucer) ἐν τῷ «Διηγῆματι τοῦ Ἰπότου» ἀπένειμε διὰ παρ῀μοίου ἀναχρονισμοῦ τὸν τίτλον Δουκὸς Δελαρόσσης

εις τὸν Θησαυρὸν, τὸν μυθικὸν ἱδρυτὴν τῶν Ἀθηνῶν.

Σύγχρονοι πηγῶν δὲν ἀναφέρουσι περὶ ἀντιστάσεως οἰασθῆναι ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων κατὰ τοῦ Δουκὸς τῶν Ἀθηνῶν.

Βραδύτερον ὅμως Ἐνετοί τινες συγγραφεῖς, παρασυρθέντες πιθανῶς ὑπὸ πατριωτικῆς ὀρμῆς, διέδωκαν τὸ γεγονός, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν πρεσβεῖαν ἵνα προσφέρῃ τὴν πόλιν αὐτῶν εἰς τὴν Ἐνετίαν, ἀλλὰ τὸ σχέδιόν των ἐματαιώθη «ὅχι χωρὶς αἵματοχυσίαν ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων τῆς Καμπανίας ὑπὸ τὸν Δουκά Δελαρόσσην».

Εἶνε λίαν φυσικὸν νὰ ζητῶμεν νὰ μάθωμεν ὅποια ἦτο ἡ ὄψις καὶ ἡ κατάστασις τῆς ἐνδοξοτάτης τῶν πόλεων τοῦ ἀρχαίου κόσμου κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀναρρήσεως τοῦ Ὀθωνος· τὰ ὀγκώδη συγγράμματα τοῦ ἐξόχου ἀνδρός, ὅστις ἦτο κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν Μητροπολίτης, χύνουσι ἀπλετον φῶς ἐπὶ τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς 13ης ἑκατονταετηρίδος.

Ἡ μόνη ἐν Ἀθήναις βιομηχανία ἦτο ἡ τοῦ σάπωνος καὶ ἡ ὑφανσις μοναχικῶν ἐνδυμάτων, ἀλλὰ τὰ πλοῖα τοῦ Πειραιῶς ἠσχολοῦντο εἰσέτι εἰς τὴν ἄλιεῖαν τῆς πορφύρας περὶ τὴν νήσον Γύαρον.

Ἵπῆρχεν ἀκόμη ἐμπόριον ἐν Πειραιεῖ, διότι ὁ Βυζαντινὸς ναύαρχος εὗρεν ἐκεῖ πλοῖα. Ὁ Πειραιεὺς ἐφυλάσσετο τότε ὑπὸ μεγάλου λέοντος, νῦν ἔμπροσθεν τοῦ ναυστάθμου τῆς Βενετίας, ὅστις ἔδωκεν εἰς τὸν λιμένα τὴν ὀνομασίαν Πόρτο—Δράκο, καὶ ἐπὶ τοῦ ὀποιου ὁ Ἀρόλδος Ἀρδράδας, κατόπιν δολοφονηθεὶς εἰς τὴν γέφυραν Σταμφόρδης, εἶχε χαράξει περὶ δύο ἑκατονταετηρίδων τὸ ὄνομά του.

Δυναμέθα νὰ συναγάγωμεν ἐκ τῆς γενομένης μνείας τῶν Ἀθηνῶν ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς συνθήκαις μεταξὺ τῆς Ἐνετίας καὶ τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, ἔτι οἱ ὀξυδερκεῖς τῆς Δημοκρατίας κάτοικοι διέδλεπον ἐλπίδα κέρδους συναλλασσόμενοι μετὰ τῆς πόλεως ταύτης. Ἀλλ' ἡ πτωχὴ γῆ τῆς Ἀττικῆς ἦτο ἐπίσης ἄγονος ὅπως καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Θεουκιδίδου, καὶ δὲν παρῆγεν εἰμὴ ἔλαιον, μέλι καὶ οἶνον, τοῦ τελευταίου ἀναμιγμένον μετὰ ρητίνης, ὡς ἔχει καὶ νῦν, ὥστε ὁ Μητροπολίτης ἔγραψεν εἰς φίλον του, ὅτι «ὁ οἶνος παρήχθη μᾶλλον ἐκ πιέσεως τοῦ χυμοῦ τῆς «πεύκης ἢ ἐκ τοῦ τῆς σταφυλῆς». Ἡ ἐσοδεία ἦτο πάντοτε πτωχὴ καὶ ἡ σιτοδεία ἦτο πρᾶγμα σύνθετος.

Ἀκόμη καὶ τὰ συνήθη χρειώδη δὲν εὕρισκοντο πολλάκις.

Ὁ Ἀκομινάτος δὲν εὕρισκεν ἵκανὸν ἀμαξοποιὸν ἐν τῇ πόλει· καὶ ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του ἐπὶ τῇ ἐλλείψει σιδηρουσῶν ἠναγκάσθη νὰ ἐφαρμόσῃ ἐπὶ τῶν Ἀθηνῶν τοὺς λόγους τοῦ Ἱερεμίου: «Ἐξέλιπε φυσηγὴρ ἀπὸ πυρός». Ἡ μετοικεσία, καὶ νῦν ἐτι ἡ κατάρα τῆς Ἑλλάδος, ἀπεστράγγιζε τὴν χώραν ἀπὸ τοὺς ὑγιεῖς τὸ σῶμα πτωχοὺς, οὕτως ὥστε ὁ πληθυσμὸς εἶχε πολὺ

ἐλαττωθῆ καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε νὰ γίνῃ ἡ Ἀριστοφάνης ἀπεκάλει: «Σκυθικὴ ἔρημος».

Ἐξωτερικῶς, εἰς τὸν ἐπισκέπτῃ τῶν Ἀθηνῶν τῆς ἐποχῆς πρέπει νὰ ἔκαμεν μεγάλην ἐντύπωση ἡ μεγάλη ἀντίθεσις μεταξὺ τῶν μεγαλοπρεπῶν μείων τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς καὶ τοῦ ρυπαροῦ περιλόντος τῆς μεσαιωνικῆς πόλεως. Τὰ τεῖχη ἦσαν πτωχὰ, τὰ οἰκήματα τῶν μεταναστῶν εἶχον κατασθῆ, αἱ ὁδοὶ ὅπου ποτὲ οἱ σοφοὶ τῆς ἀρχαίου διέδαινον, ἦσαν τώρα ἔρημοι. Ἀλλ' ἡ χεὶρ τοῦ θεοῦ καὶ ὁ καταστρεπτικὸς πέλκευς τοῦ χρόνου τῆ συνόλη, ἐσεβάσθησαν τὰ μνημεῖα τῶν Ἀθηνῶν.

Ὁ Παρθενῶν, πρὸ πολλοῦ μεταμορφωθείς εἰς τὴν τῆς «Δεσποίνης ἡμῶν τῶν Ἀθηνῶν» ἐλαχίστην ἔτι ὑποστὴ φθορὰν, ὡσεὶ μόλις τότε εἶχεν οἰκοδομηθῆ.

Αἱ μετώπαι, τὰ ἀετώματα καὶ ἡ ζωφόρος εἰσέτι ἀκέραια καὶ διατηρήθησαν οὕτω καὶ δύο ἑκατονταετηρίδας βραδύτερον ὅτε ὁ Κυριακὸς ἐξ Ἀθηνῶν, ὁ πρῶτος ἀρχαιολόγος, ὅστις ἐπεσκέφθη τὰς Ἀθῆνας κατὰ τὴν Φραγκοκρατίαν, ἐποίησε σκιαγραφίαν τοῦ Παρθενῶνος, ἧτις διατηρεῖται καὶ νῦν ἐπὶ ἐν Βερολίνῳ καὶ ἦς ἀντίγραφον ὑπὸ τοῦ Σαυαλλοῦ εὕρισκεται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Βατικανοῦ.

Ἐπὶ τῶν τοίχων ὑπῆρχον αἱ τοιχογραφίαι (frescoes), ὧν ἴχνη εἶνε καὶ νῦν ὀρατὰ, ἐκτελεσθεῖσαι ἢ διαταγῇ τοῦ Αὐτοκράτορος Βασιλείου Β' τοῦ Βουλγαροκτόνου δύο ἑκατονταετηρίδας ἐνωρίτερον. Ἐπὶ τὸν ἑωμὸν ὑπῆρχε χρυσοὶ περιστερὰ, παριστώσα τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ ἐν διαρκεί κινήσει ἵπταται. Ἐν τῇ ναῷ δὲ ὑπῆρχε λύχνος διαρκῶς καίων, τὸ φέροντος δι' ἐλαίου ὅπερ οὐδέποτε καταναλισκετο ἀπετέλει θαῦμα διὰ τοὺς προσκυνητάς.

Τόσον παγκόσμιος ἦτο ἡ φήμη τοῦ ναοῦ τῶν Ἀθηνῶν, ὥστε οἱ ἀριστοκράται τῆς Κωνσταντινουπόλεως παρὰ τὴν ἀγέρωχον αὐτῶν καταφρόνησιν τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τὴν ἀπαρέσκεῖαν πρὸς τὰ ταπεινὰ ἦρχοντο νὰ προσκυνήσωσιν ἐκεῖ. Ἐκ τῶν ἄλλων ἠχαιῶν κτιρίων τοῦ ἱεροῦ θράχου, ὁ πλήρης κτήριος Ναὸς τῆς Ἀπτέρου Νίκης εἶχε μεταβληθῆ εἰς παρθεναῖον, τὸ Ἐρεχθεῖον εἶχε γίνῃ ναὸς τοῦ Σωτήρος παρεκκλήσιον τῆς Παρθένου, ἡ δὲ κατοικία τοῦ Θεοσκόπου, ἧτις εἶνε γνωστὸν ὅτι εὕρισκετο ἐπὶ τῆς κροπόλεως, ἦσαν πιθανὸν τὰ Προπύλαια.

Ἡ Ἀκρόπολις ἐπὶ αἰῶνας πρότερον ἐχρησίμασις ὡς φρούριον, τὸ μόνον ἀμυντικὸν μέσον ὅπερ αἱ Ἀθῆναι ἐκέκτηντο τότε, ἀρκετὰ ἰσχυρὸν νὰ ἀνεστῆ εἰς ἔφεδον Ἑλληνος μεγιστάνος, ὡς ὁ Σγουρὸς, ἀνίσχυρον πρὸς ἀπόκρουσιν στρατοῦ Φραγκικοῦ. Ἐπιμύθοι καὶ νέα ὀνόματα ἤρχισαν ἤδη νὰ ἀναφαίνονται περὶ τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα.

Τὸ χορηγικὸν μνημεῖον τοῦ Λυσικράτους ἦτο κοινῶς γνωστὸν ὡς «φανάρι τοῦ Διογένους» ἡ δὲ

ἡ ὀνομασία αὐτοῦ κατὰ τὴν Τουρκικὴν κατάκτησιν, ὅτε ἐχρησίμωσεν ὡς μετὰ τῶν Καπουτσιῶν καὶ ὡς σπουδαστήριον τοῦ Λόρδου Βύρωνος κατὰ τὸ 1811· ἐκείθεν, ἐντὸς τῶν τοίχων τοῦ μνημείου τούτου, ἐξεπλάσθη τὸ πλήρες πικρίας ποίημά του κατὰ τοῦ ἀρχαίου τῶν Ἑλληνῶν μαρμάρων. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς ἀρχαῖας ἀκόμη τῆς 13ης ἑκατονταετηρίδος, ὑφίσταντο εἰσέτι εἰς τὰ στόματα τοῦ λαοῦ πολλὰ ἀρχαῖα ὀνόματα τοποθεσιῶν.

Ὁ ἀρχαιοπρεπῶς παιδευθεὶς Μητροπολίτης ἠθῶνθη τὸ χαρίστησιν, ὡς καλὸς φιλέλληγ, ἀκούων ὅτι ὁ Πειραιεὺς καὶ ὁ Ὑμηττὸς, ἡ Ἐλευσίς καὶ ὁ Μαραθῶν, ὁ Ἄρειος Πάγος καὶ ἡ Καλλιρρόη, ἡ Σαλαμίς καὶ ἡ Αἴγινα διετήρησαν τὰ ἀρχαῖά των ὀνόματα, τὰ ὅποια μετεχειρίζοντο οἱ σύγχρονοι τοῦ Περικλέους, ἐν καὶ τότε ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν ἦτο παρὰ γυμνὸς ἄρσενος, ἡ πεδιάς τοῦ Μαραθῶνος δὲν παρῆγε πλέον σπον καὶ ἡ καλλιρροὸς πηγὴ εἶχε παύσει νὰ ρέη.

Ἀλλὰ παρ' ἑλα ταῦτα νέα βάρβαρα ὀνόματα ἤρχισαν νὰ εἰσχωρῶσιν ὡς, φέρ' εἰπεῖν, ἡ Συνθήκη τῆς διανομῆς τοῦ 1204 περιγράφει τὴν Σαλαμίνα ὡς «Κούλουρη» (ἢ «ἡ σαθρα»), χυδαία λέξις παραχθεῖσα ἐκ τοῦ σχήματος τῆς νήσου καὶ τῆς ἠχουσα γνομένην χερσὶν ἐν Ἀττικῇ ἀκόμη καὶ σήμερον. Πρέπει νὰ σχηματίσωμεν πολὺ ταπεινὴν ἰδέαν περὶ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως τῶν Ἀθηνῶν, ἂν κρίνωμεν ἐντελῶς ἐκ τῶν θρήνων τοῦ πεπαιδευμένου Βυζαντινοῦ σπουδαστοῦ, ὃν ἡ τύχη εἶχε θέσει Μητροπολίτην αὐτῶν.

Ὁ Ἀκομινάτος εὗρεν ὅτι αἱ τροπαὶ αὐτοῦ, αἱ ὠραῖαι περίοδοι καὶ αἱ κλασικαὶ του φράσεις ἦσαν ὑπεράνω τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως τῶν Ἀθηναίων, ὅπως προσήρχοντο νὰ τὸν ἀκροασθῶσι καὶ οἷτινες ἠκούον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ του, ἂν καὶ ἡ ἐκκλησία ἐκείνη ἦτο ὁ Παρθενῶν. Ἐγραψεν ὅτι ἡ μακρὰ διαμονὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις εἶχε μεταβάλλει αὐτὸν εἰς ἀρχαῖον. Ἡδυνήθη ὅμως νὰ πλουτίσῃ τὴν συλλογὴν τῶν χειρογράφων ἐν τῇ μικρᾷ ἐπαρχιακῇ ταύτῃ πόλει.

Ἐν τούτοις ὑπάρχουσιν ἐνδείξεις τινεὶ πιστόποιου ὅτι, καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, αἱ Ἀθῆναι ἦσαν τόπος μελέτης εἰς ὃν Γεωργιανοὶ ἐξ Ἀνατολῶν καὶ Ἀγγλοὶ ἐκ Δυσμῶν ἦρχοντο ἵνα τύχωσιν ἐλευθερίου ἀνατροπῆς.

Ὁ Ματθαῖος Παρίσης μᾶς λέγει ὅτι ὁ Ἰωάννης Βασινατόνιος, (Basinstone) Ἀρχιδιάκονος τῆς Διοικήσεως κατὰ τὴν θρακίαν τοῦ Ἐρρίκου Γ', τῷ ἔργῳ πολλῶς ὅτι ὅτι γνώσεις ἐπιστημονικὰς ἐκείνην ταύτας ὤφειλεν εἰς τὴν νεαρὰν θυγατέρα τοῦ Ἰωάννου ἐπισημοῦ ἐν Ἀθήναις. Ἡ νέα αὕτη κόρη ἤδύνατο νὰ προμαντεύῃ τὴν ἔλευσιν ἐπιδημιῶν, καταιγίδων, ἐκλείψεων καὶ σεισμῶν.

Παρὰ πεπαιδευμένων Ἑλλήνων ἐν Ἀθήναις ὁ Βασινατόνιος ἰσχυρίζετο ὅτι ἤκουσε πράγματα περὶ ὧν οἱ Λατῖνοι οὐδεμίαν γνώσιν εἶχον· εὗρεν ἐκεῖ τὰς διαθήκας τῶν δώδεκα Πατριαρχῶν καὶ ἔφερεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν τοὺς Ἑλληνικοὺς ἀριθμοὺς καὶ πολλὰ βιβλία, ἐν οἷς Ἑλληνικὴν γραμματικὴν, συγγράφεσαν δι' αὐτὸν ἐν Ἀθήναις.

Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς μᾶς ὁμιλεῖ περὶ τινῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων—τούτέστιν εἰς Ἑλληνικὴν μεσαιωνικὴν γλῶσσαν, μοναχῶν—οἷτινες εἶχον ἔλθει ἐξ Ἀθηνῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς τὴν Αὐλὴν τοῦ Βασιλέως Ἰωάννου καὶ συναζήτουν μετὰ χάριτος μετὰ τῶν Ἀγγλῶν ἱερωμένων περὶ διαφόρων λεπτῶν ζητημάτων τῆς θεολογίας.

Λέγεται προσέτι, ἂν καὶ κατ' ἄλλην πηγὴν, μὴ ἐπιβεβαιουμένη καθὼς μὲ πληροφορεῖ ὁ φίλος μου Κος Κονιδάριος ἐξ Ὄξφόρδης, ὅτι ὁ Γεωργιανὸς ποιητῆς Χιώτα Ρουσταβέλιος καὶ ἄλλοι Γεωργιανοὶ διήλθον πολλὰ ἔτη ἐν Ἀθήναις πρὸ τῆς Φραγκικῆς κατακτησεως.

Ὁ Ὄθων Δελαρόσσης ἀπέδειξε τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὸν εὐεργέτην αὐτοῦ, τὸν Βασιλέα τῆς Θεσσαλονίκης, συνοδεύσας αὐτὸν εἰς τὴν ἐπίθεσιν κατὰ τῶν ὀχυρῶν θέσεων τοῦ Σγουροῦ ἐν Πελοποννήσῳ. Οἱ Φράγχοι κατετρόπωσαν τὸν Ἑλληνικὸν στρατὸν εἰς τὸν Ἰσθμὸν τῆς Κορίνθου καὶ ἐνῷ ὁ Ὄθων ἐπολιόρκει τὸν μεγαλοπρεπῆ πύργον ὑπεράνω τῆς πόλεως, ὁ Βονιφάτιος προέβη εἰς ἐκπύρθησιν τοῦ Ναυπλίου. Ἐκεῖ συνητήθη μετὰ τινος, ὅστις ἐπέπρωτο νὰ γίνῃ ὁ κατὰκτητὴς καὶ ὁ κυβερνήτης τῆς Χερσονήσου.

Συνέβη, ὀλίγον πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Γοδοφρείδος Βιλλαρδουῖνος, ἀνεψιὸς τοῦ χρονολογῆτος τῆς Τετάρτης Σταυροφορίας, νὰ μεταβῆ εἰς προσκύνημα ἐν Παλαιστίνῃ. Ἀμα ἀφικόμενος εἰς Συρίαν, ἔμαθε τὰ μεγάλα κατορθώματα τῶν Σταυροφόρων καὶ ἀπεφάσισεν ἄνευ ἀναβολῆς νὰ ἐνωθῆ μετ' αὐτῶν.

Ἀλλὰ τὸ πλοῖον αὐτοῦ παρεσύρθη ὑπὸ σφοδρᾶς θυέλλης καὶ ἠναγκάσθη νὰ ζητήσῃ καταφύγιον εἰς τὸν ὄρμον τῆς Μεθώνης ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Μεσσηνίας. Κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 1204, ὃν διήλθεν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἔλαβε πρόσκλησιν παρὰ μεγιστάνος τινος τοῦ τόπου νὰ συμπράξῃ μετ' αὐτοῦ εἰς ἐπίθεσιν κατὰ τῶν κτήσεων τῶν Ἑλλήνων γειτόνων αὐτοῦ.

Ὁ Βιλλαρδουῖνος ἄνευ δυσκολίας ἔβηκε τὸ ξίφος αὐτοῦ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Ἑλλήνου προδότη καὶ ἐπιτυχία ἔστεψε τὸ ἔργον τῶν νόθων τούτων συμμάχων. Ἀλλ' ὁ Ἑλληὴν ἄρχων ἀπέθανε καὶ ὁ υἱὸς του, πατριωτικώτερον αἰσθημάτων καὶ συνετώτερος τοῦ πατρὸς, ἀπέκρουσε τὴν ἐπισημὴν συμμαχίαν μετὰ τοῦ Φράγκου ξένου· ἀλλ' ἦτο ἀργά. Ὁ Βιλλαρδουῖνος

είχεν ἀνακαλύψει τὸ ὀλέθριον μυστικόν, ὅτι οἱ Ἑλληνες τῆς Πελοποννήσου ἦσαν φυλὴ ἀπόλεμος, τῶν ὁποίων ἡ χώρα θὰ ἐπιπτεν εὐκολοὺς βορὰ εἰς ἰσχυρὸν σῶμα Λατίνων.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἦλθεν ἡ εἰδησις ὅτι ὁ Βονιφάτιος ἐπολιόρκει τὸ Ναύπλιον.

Ἐξεκίνησεν αὐθωρεὶ διανύσας δρόμον ἐξ ἡμερῶν ἀνὰ μέσον χώρας ἐχθρικής, ἵνα ζητήσῃ τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ.

Ἐν τῷ στρατοπέδῳ εὔρε τὸν παλαιὸν αὐτοῦ φίλον καὶ συμπατριώτην, Γουλιέλμον Σαμπλίττην, ὅστις ἐφάνη πρόθυμος νὰ τὸν συντρέξῃ.

Περιέγραψεν εἰς τὸν Σαμπλίττην τὸν πλοῦτον τῆς χώρας, ἣν ὠνόμαζον ὁ «Μορέας» — λέξις διὰ πρώτην φοράν τώρα ἀναφαινομένη ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ ἥτις καθ' ὃ φαίνεται εἶχεν ἀρχικῶς δοθῆ εἰς τὴν παραλίαν τῆς Ἠλίδος καὶ ἐκαίθην ἐπεξετάθη ἐφ' ὅλης τῆς Χερσονήσου, ὅπως καὶ τὸ ὄνομα Ἰταλία, ἀρχικῶς τμήμα τῆς Καλαβρίας, ἐπεξετάθη ἐφ' ὅλης τῆς χώρας.

Ἐδέχθη προθύμως νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸν Σαμπλίττην ὡς κυρίαρχον εἰς ἀνταμοιβὴν τῆς συνδρομῆς, ὁ δὲ Βονιφάτιος συνήνεσε μετὰ τινὰς διαταγὰς, εἰς τὴν ἐπιχειρήσιν των.

Οἱ δύο φίλοι ἐξεκίνησαν ἐκ Ναυπλίου ἵνα κατακτήσῃ τὴν χερσονήσον μεθ' ἑκατὸν ἵπποτῶν καὶ τινῶν στρατιωτῶν.

Ἡ κατάκτησις τοῦ Μορέως παρωμοιάσθη πρὸς τὴν τῆς Ἀγγλίας ὑπὸ τῶν Νορμανδῶν. Εἰς ἀμφοτέραις τὰς περιστάσεις μία μάχη ἐκ τοῦ συστάδην ἀπεφάσισε περὶ τῆς τύχης τῆς χώρας μετὰ τὴν διαφορὰν, ὅτι εἰς τὸν Μορέαν, οἱ κατακτῆται δὲν συνεχωνεύθησαν, ὡς ἐν Ἀγγλίᾳ, μετὰ τῶν κατακτηθέντων.

Ἡ μάχη τοῦ «Hastings» τῆς Πελοποννήσου συνεκρατήθη ἐν τῷ ἐλαιῶνι Κούνδουρα, εἰς τὰ βορειο-ανατολικά τῆς Μεσσηνίας καὶ ἡ μικρὰ Φραγκικὴ δύναμις ἐκ 500 μέχρις 700 ἀνδρῶν εὐκόλως κατετρόπωσε τοὺς ὑπὲρ τὸ δέον θαρροῦντας Ἑλληνας, βοηθουμένους ὑπὸ τῶν Σλαύων τοῦ Ταυγέτου, συμποσομένους δὲ εἰς 4000 μέχρις 6000.

Μετὰ τοῦτο βλῆαι αἱ ὄχρακι θέσεις ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην ἐπεσαν εἰς χεῖρας τῶν Φράγκων, οἵτινες ἐδειξαν τὴν λεπτότητα ἐκείνην, ἥτις, νομίζομεν, εἶνε καὶ εἰς τῶν κυριωτέρων λόγων τῆς ἐπιτυχίας ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων ὅταν συναλλασσόμεθα πρὸς ὑπὴκοα φύλα.

Οἱ Ἕλληνες δὲν εἶνε ἀπρόθυμοι νὰ δεχθῶσι τοὺς Φράγκους ὡς κυρίαρχους, ἀρκεῖ νὰ ἐσέβοντο τὴν θρησκείαν αὐτῶν καὶ εἰς τοῦτο οἱ κατακτῆται, μὴ ὄντες φανατικοὶ, οὐδεμίαν ἀντίρρησην ἔφερον. Κατὰ 1212, τὸ ὄλον τῆς χερσονήσου ἦτο Φραγκικόν, ἐξαιρουμένης τῆς Μονεμβασίας ὅπου ἐκυμάτιζεν εἰσέτι ἡ Ἑλληνικὴ σημαία, καὶ τῆς Μεθώνης καὶ Κορώνης ἐν Μεσσηνίᾳ, ὅπου οἱ Ἑνετοὶ εἶχον ἀναπετάσει τὴν σημαίαν τοῦ

Ἁγίου Μάρκου.

Ὅσον καὶ ἂν εἶνε ἀσημῶ: νῦν αἱ δίδυμοι αὐταὶ πόλιναι τότε ἦσαν μεγάλης σπουδαιότητος εἰς τοὺς Ἑνετοὺς ἐμπόρους καὶ ὀλόκληρος ἱστορία περὶ αὐτῶν ὑπάρχει εἰς τὰ Ἑνετικὰ ἀρχεῖα.

Ὅλα τὰ πλοῖα ἐσταμάτων ἐκεῖ ὅταν μετέβαινον εἰς Συρίαν καὶ Κρήτην προσκυνηταὶ μεταβαίνοντες εἰς τὸν Ἁγίον Τάφον εὐρισκον πρόθυμον φιλοξενίαν εἰς τὸν «Γερμυκινὸν οἶκον», ἰδρυθέντα ὑπὸ Τευτόνων ἵπποτῶν καὶ μέχρι τοῦ ἔτους 1532 ὑπῆρχε χριστιανὸς διοικητὴς ἐν Κορώνῃ. Ὁ πληθυσμὸς τότε ἀπέφικησεν εἰς Σικελίαν καὶ οἱ ἀπόγονοι ἐκείνων τῶν ἐξορίστων εἶνε οἱ νῦν Ἀλβανοὶ μοναχοὶ τῆς Γροτταφεράτας.

Περιέγραψα μέχρι τοῦδε τὴν κατάκτησιν τῆς χερσονήσου: μένει τώρα νὰ ὀμλήσω περὶ τῶν νήσων, αἵτινες κατὰ τὸ πλεῖστον εἶχον δοθῆ εἰς τὴν Ἑνετίαν διὰ τῆς συνθήκης τῆς διανομῆς. Ἄλλ' ἡ ὀξυδερκὴς Κυβέρνησις διείδεν, ὅτι οἱ πόροι αὐτῆς δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπιτρέψωσι τὴν κατάκτησιν καὶ διοίκησιν τῶν πολλῶν νήσων τῶν Κυκλάδων. Ἀφέθη λοιπὸν εἰς ἰδιώτας τὸ ἔργον τῆς κατακτήσεως.

Δὲν ἔλειπε πνεῦμα ἐπιχειρηματικὸν ἀπὸ τοῦς Ἑνετοὺς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ἐπὶ τῆς ἔδρας τοῦ Προξενικοῦ δικαστηρίου, ὡς θὰ ἐλέγομεν τώρα, ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκάθητο ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἐχρειάζετο διὰ τοιαύτην ἐκστρατείαν, ὁ Μάρκος Σανούτος ἀνεψιὸς τοῦ γέροντος Δόγγη Δανδόλου.

Ὁ Σανούτος κατῆλθε τῆς ἔδρας του, συνεκέντρωσε περὶ ἑαυτὸν σῶμα τυχοδιωκτῶν, ὅπλασεν ὀκτὼ γαλλέρας καὶ δὲν ἐβράδυνε νὰ γίνῃ κύριος δέκαεπτὰ νήσων, ἂν τινὰς διένειμεν ὡς φέουδα εἰς τοὺς συντρόφους του.

Ἡ Νάξος μόνον παρέσχεον ἀντίστασιν τινὰ καὶ τῷ 1207, ὁ κατακτητὴς ἴδρυσεν τὸ Δουκάτον τῶν Δώδεκα νήσων, (ὡς οἱ Βυζαντινοὶ ἀπεκάλουν αὐτὸ), ὅπερ ταχέως ἔλαβε τὸ τίτλον τοῦ «Δουκάτου τῆς Νάξου» ἢ τοῦ «Ἀρχιπελάγους» — διαφθορὰς τοῦ ὀνόματος Ἀλγαῖον Πέλαγος, ὅπερ βλέπει τις εἰς Ἑνετικὸν ἔγγραφο τοῦ 1268.

Τὸ ἀστεῖον τοῦτο δουκάτον διειρηθήθη πρῶτον ὑπὸ τοὺς Σανούτους καὶ εἶτα ὑπὸ τοὺς Κρίσπας, μέχρι τοῦ 1566, ἐν ᾧ οἱ Γοζαδῖνοι τῆς Βολωνίας ἐκράτησαν ἑπτὰ τῶν νήσων μέχρι τοῦ 1617 καὶ ἡ Τήνος ἔμεινεν εἰς χεῖρας ἑνετικὰς μέχρι τοῦ 1718, ὅτε παρεχωρήθη εἰς τοὺς Τούρκους διὰ τῆς εἰρήνης τοῦ Πασάρου-βιτζ.

Διὰ πρόσωπα τόσο ἐξέχοντα, ὡς οἱ Δοῦκες, ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐφευρεθῇ γνησίᾳ ρωμαϊκῇ γενεαλογίᾳ: κατὰ συνέπειαν, ὁ ἐκ Παδοῦης ἱστοριογράφος Ζαβαρέλλης, κατάγει τοὺς Σανούτους ἀπὸ τὸν ἱστορικὸν Δίβιον, ἐν ᾧ οἱ Κρίσπαι διὰ νὰ μὴ ὕστερήσωσι, διεξεδίκουν

καλλούστιον ὡς τὸν πρόγονον αὐτῶν καὶ δύνανται νὰ θεωρηθῶσι καὶ ὡς οἱ πρόγονοι τοῦ ἀποστόλου πρωθυπουργοῦ τῆς Ἰταλίας, Φραγκίσκου

Ἡ δύο μεγάλαι νῆσοι τῆς Κρήτης καὶ Εὐβοίας ἦν πολὺ διάφορον τύχην.

Ἡ Κρήτη, ὡς εἶδομεν, ἐπωλήθη ὑπὸ τοῦ Βονιφάτιου εἰς τοὺς Ἑνετοὺς καὶ παρέμεινεν ἑνετικὴ ἀποικία ἐπὶ πέντε σχεδὸν ἑκατονταετηρίδας.

Ἡ Εὐβοία ἢ ἡ Νεγρεπόντη, ὡς ὠνομάζετο τὸν Μεσαιῶνα, διηρέθη ὑπὸ τοῦ Βονιφάτιου εἰς τρεῖς μεγάλας βαρωνίας, αἵτινες ἐδόθησαν εἰς τρεῖς Λομβαρδοὺς εὐγενεῖς ἐκ Βερόνης, οἵτις ἐπιτοπορήθησαν «terzieri». Δὲν ὑπάρχει ἀγνοῦν ἱστορικός λέξις: δανειζόμενοι φράσιν τινὰ τοῦ Ἑλλήνου, θὰ ἠδυνάμεθα ἴσως νὰ τοὺς ἀποκαλέσωμεν οἱ τρεῖς Κύριοι τῆς Βερόνης». Ἄλλὰ ἡ Ἑνετία ἴδρυσεν ἀποικίαν ἐν Χαλκίδι, ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ βαρῶνος ἢ δὲ νεωτέρα ἱστορία τῆς Νεγρεπόντης γινεῖ τὴν βαθμιαίαν ἐπέκτασιν τῆς ἑνετικῆς ἐπιρροῆς ἐπὶ τῶν Λομβαρδῶν.

Ἐπὶ τὰ Ἰόνιοι νῆσοι διηρέθησαν φυσικὰ εἰς τρία μέρη. Τὰ Κύθηρα (ἢ Τσιρίγο) ἐν τῇ ἄκρᾳ Μεσημῆρος τὸ κεντρικὸν σύμπλεγμα, συνιστάμενον ἐκ τῆς Πάφου, τῆς Κεφαλληνίας, τῆς Ἰθάκης καὶ τῆς Κέρκυρας (ἢ Ἀγίας Μαύρας) καὶ ἡ Κέρκυρα καὶ οἱ ἄλλοι εἰς τὰ βόρεια. Τῶν τμημάτων τούτων τὸ πρῶτον ἦν εἰς τὸν βλαστὸν τῆς μεγάλης Ἑνετικῆς οἰκογενείας τῶν Βενιέρων — οἰκογενεῖας διεκδικούσης τὴν γαλήνην καὶ ὄνομα ἀπὸ τὴν Ἀφροδίτην (Venus), ἡ ἑπομένη τῷ λόγῳ ἐξήγησε τὴν νῆσον ἔνθα αὐτὴ ἐκ τῆς θαλάσσης.

Ἡ Ζάκυνθος, ἡ Κεφαλληνία καὶ ἡ Ἰθάκη ἔσχον ἀνεπιβεβλητὸν ἱστορικὸν — ἱστορικὸν ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἀποκλειστικὸν, ἀλλὰ τώρα διαλευκανθεῖσαν.

Ἀνήκον εἰς τὸν κόμητα Ματθαῖον Ὀροσίην, βλαστὸν τῆς μεγάλης Ρωμαϊκῆς οἰκογενείας, ὅστις κατῆλθε εἰς τὸν μᾶς πληροφορεῖ ὁ Ἰσπανὸς Χρονογράφος Μορέως, ἐκ Μονοπόλεως τῆς Ἀπουλίας.

Ὁ τολμηρὸς οὗτος τυχοδιώκτης, κατὰ τὸ ἡμισυ τοῦ χρόνου, κατὰ τὸ ἡμισυ ἵσταυροφόρος — οὐχὶ ἀσυνήθως τὸ βασίλειον τοῦ Ὀδυσσεῦς, ὅπερ ἀπὸ τῆς Κέρκυρας καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἦτο γνωστὸν ὡς ἡ Κομητεία τῆς Κέρκυρας τῆς Κεφαλληνίας.

Ἡ Κέρκυρα, μετὰ τῶν ἐξαρτωμένων ἀπ' αὐτῆς νήσων, ἐδόθη κατ' ἀρχὰς εἰς δέκα εὐγενεῖς τῆς Διγενείας ἐπὶ πληρωμῇ ποσοῦ τινος ἐτησίως.

Ἄλλὰ μετ' ὀλίγον χρόνον αἱ δύο αὐταὶ νῆσοι, σὺν τῇ Χαλκίδι, ἦν σχεδὸν δὲν εἶνε νῆσος, περιελήφθησαν εἰς τὴν κτήσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ τινος πρίγκηπος, τοῦ νόθου υἱοῦ τοῦ Ἁγέλου, ὅστις εἶχε δραπετεῦσαι ἐκ τοῦ στρα-

τοπέδου τοῦ Βονιφάτιου καὶ εἶχεν ἐγκαθιδρυθῆ, δι' εὐτυχούς γάμου μετὰ τῆς χήρας τοῦ ἀποθανόντος Βυζαντινοῦ διοικητοῦ, ὡς ἀνεξάρτητος Ἑλλην βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου.

Ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἦτο ἰθαγενής, ὁ πατὴρ αὐτοῦ εἶχε χρηματίσει διοικητὴς αὐτῆς: ἐπεκαλέσθη λοιπὸν τὰ ἔθνικὰ φρονήματα τῶν κατοίκων, τῶν ὁποίων ἡ ὀρεινὴ χώρα αἰετοῦ ἀπέκρουσε τὰς ἐφόδους τῶν πορθητῶν.

Ἄνθρωπος μεγάλου σθένους, κατάρθωσε νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς πρωτεύουσος τῆς Ἄρτης μέχρι τοῦ Δυρραχίου πρὸς βορρᾶν καὶ μέχρι τοῦ Κορινθιακοῦ Κόλπου πρὸς μεσημβρίαν. Αἱ κτήσεις αὐτοῦ γνωσταὶ ὡς τὸ πριγκηπάτον ἢ Δεσποτάτον τῆς Ἠπείρου, ἐχρησίμευσαν ὡς τόπος συγκεντρώσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ — τὸ μόνον τμήμα τῆς Ἑλλάδος, ἐκτὸς τῆς Μονεμβασίας, ὅπερ παρέμεινεν ἀκόμη Ἑλληνικόν.

Θὰ ἐπεθύμουν νὰ εἶπω τι καὶ περὶ τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς τῆς Φραγκικῆς Ἑλλάδος περὶ τῆς κοινωνίας, περὶ τῆς φιλολογίας καὶ περὶ τῆς μεγάλης ἐπιρροῆς, ἣν ἐξήσκησαν αἱ γυναῖκες ἐπὶ τῶν ὑποθέσεων.

Ἄλλὰ δὲν ὑπάρχει ὁ ἀπαιτούμενος καιρὸς πρὸς τοῦτο.

Περατῶν τὴν ἀγόρευσιν προσθέτω ἀπλῶς, ὅτι ἡ Φραγκικὴ κατάκτησις τῆς Ἑλλάδος παρέχει τὴν λύσιν εἰς ἐν τῶν δυσκόλων προβλημάτων τῆς νεωτέρας φιλολογίας — τὸ δεύτερον μέρος τοῦ Φάουστ τοῦ Γκαίτε, ὅστις ὡς Ἀμερικανὸς τις σπουδαστὴς, ὁ Κοσ Σμιθ ἀπέδειξεν, ἐνεπνεύσθη τοῦτο ἐκ τῆς περιγραφῆς ἥτις ὑπάρχει ἐν τοῖς «Χρονικοῖς τοῦ Μορέως», ἔργῳ ὅπερ πρῶτον ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Buchon τῷ 1825 καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Γκαίτε κατεγίνετο εἰς τὴν συγγραφὴν τῆς περιζήτου τραγωδίας αὐτοῦ. Ἡ προέλευσις αὐτοῦ εἶνε εὐαπόδεικτος ἐκ τῶν ἀκολουθῶν στίχων τοῦ Φάουστ, οἵτινες ἐτέθησαν εἰς τὸ στόμα τοῦ ἥρωος αὐτοῦ:

«Σὰς χαιρετῶ Δοῦκες, καθὼς Πορεύεσθε ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῆς Βασιλείσεως τῆς Σπάρτης!»

Ἱστορικὸν γεγονός ἀληθέστατον, διότι οἱ Πρίγκηπες τῆς Ἀχαΐας ἐκαυχῶντο ὅτι ἦσαν κυρίαρχοι τῶν δύο Δουκῶν, τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Νάξου.

Διὰ τῆς χειρὸς σου, Γερμανὲ σφυρηλάτησον τὴν ἄμυναν τῆς Κορίνθου καὶ τῶν κόλπων αὐτῆς. Τὴν Ἀχαΐαν μετὰ τὰς ἀπείρους φάραγγας, σοὶ δίδω. Γότθε, νὰ κρατῆς καὶ νὰ διοικῆς. Πρὸς τὴν Ἠλῖδα, Φράγκοι πορευθήτε;

Ἡ Μεσσηνία ἔστω ἡ ἔδρα τοῦ Σάξωνος.

Οἱ Νορμανδοὶ διεκδικοῦσι τὸν Ὄκεανὸν καὶ τὴν Ἀργολίδα καθιστώσι μεγάλην».

ΤΕΛΟΣ

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΕΚ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

Η ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ

[Παραδόσεις περί τύπου και ασκήσεις δημοσιογραφικαί.— Φροντιστήριον.— Η «Εφημερίς τῆς Φρανκφούρτης».]

Ἡσθανόμην ποτὲ τὴν ἀνάγκην ἡσύχου, ἀθουρόδου, ἀπομονωμένου βίου, ὅταν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1903 μετὰ τριετείς ἐν Λειψία σπουδὰς μετέβαινον ἐκεῖθεν εἰς τὴν Αἰδελβέργην (Heidelberg). Εἶχον τόσα ἀκούσει καὶ τόσα ἀναγνώσει περὶ τῶν φυσικῶν καλλωνῶν τῆς κατ' ἐξοχὴν νομικῆς πανεπιστημιακῆς πόλεως τῆς Γερμανίας, περὶ τῆς νομικῆς αὐτῆς σχολῆς, τὴν ὁποίαν ἐκλείσαν ὁ Thibaut καὶ ὁ Wangerow, ὁ Windscheid καὶ ὁ Bekker καὶ ἐξ ἧς ἐξηλθον ὁ Κρασσᾶς, ὁ Εὐταξίας, ὁ Θεοφανόπουλος, εἶχε δὲ προσθέτως ἐνισχυθῆ τόσον ἡ φαντασία μου διὰ τοῦ Alt Heidelberg, ὅπερ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μὲ τὸν γνήσιον βίον τῶν Γερμανῶν σπουδαστῶν ἐμεσουράνει εἰς τὸ γερμανικὸν θέατρον, ὅπως σήμερον ἡ Lustige Wittwe, ὅστε ἀμ' ἔπος ἀμ' ἔργον. Προτοῦ ἀρχίσουν τὰ μαθήματα τοῦ θερινοῦ ἐξαμήνου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ εὐρισκόμην ἐκεῖ. Ἐπεθύμουν νὰ ἀκούσω ὀλιγωτέρας παραδόσεις, ἵνα δυνηθῶ νὰ ἀσχοληθῶ πλεονέκτον εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ πρώτου μου πνευματικοῦ τέκνου, τῆς πρώτης μου δηλ. ἐπιστημονικῆς πραγματείας περὶ τῶν «Νεκρῶν ἐν τῷ Δικαίῳ».

Ἐξεφύλλιζα λοιπὸν τὸ πρόγραμμα τῶν πανεπιστημιακῶν μαθημάτων, ὅταν παρατρέχων τὰ τῶν ἄλλων σχολῶν, προσηλώθην αἰφνιδίως εἰς μίαν ἀγγελίαν :

Professor Koch : Geschichte, Wesen und Bedeutung der öffentlichen Meinung, der Presse und des Journalismus in Deutschland.

Vorlesungen : Montag 4—5 Nm. Donnerstag 3—4 Nm.

Übungen : Donnerstag 6—8 Nm.

Ἡ δημοσιογραφία λοιπὸν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ἀνέκραξα ! Πῶς θὰ ἡδυνάμην νὰ ἀντιστῶ εἰς τὸν πειρασμὸν καὶ πῶς θὰ ἄφιναν τὴν θαυμασίαν αὐτὴν εὐκαιρίαν ἀνεκμετάλλευτον ; Ἐξῆ λοιπὸν ἀκόμη ἐν ἐμοὶ τὸ μικρόδιον τοῦ παλαιοῦ δημοσιογράφου ;

Τὴν ἐπιούσαν ἐπεσκεπτόμην τὸν καθηγητὴν Koch, ἐδήλουν δ' αὐτῷ τὴν ἐπιθυμίαν μου, ὅπως παρακολουθήσω τὰς παραδόσεις του. Τοῦτο δὲ καὶ πράγματι

ἐπραξα, ὅπως ἀποδεικνύει ἡ ἑδεῖδα ἰδιόχειρος πιστοποιήσις :

Herrn stud. jur. Dr. Dem. Petrakakou aus Athen bezeuge ich hiermit, dass er im Sommersemester 1903 meine Vorlesungen über Geschichte, Wesen und Bedeutung der öffentlichen Meinung, der Presse und des Journalismus in Deutschland fleissig besucht und auch an den von mir geleiteten Übungen zur Einführung in die Journalistik mit regen Eifer teilgenommen hat.

Heidelberg, den 27 Juli 1903

Dr. ADOLF KOCH,

ao. Professor an der Universität Heidelberg

Ἦτοι :

«Τῷ σπουδαστῇ τοῦ Δικαίου διδάκτορι Κῳ Δημ. Πετρακάκῳ ἐξ Ἀθηνῶν, πιστοποιῶ διὰ τούτου, ὅτι κατὰ τὸ θερινὸν ἐξάμηνον τοῦ 1903 ἐπεσκεπτετο ἐπιμελῶς τὰς παραδόσεις μου περὶ τῆς ἱστορίας, τῆς φύσεως καὶ τῆς σημασίας τῆς κοινῆς γνώμης, τοῦ τύπου καὶ τῆς ἐφημεριδογραφίας ἐν Γερμανίᾳ, ἔλαβε δὲ ὁμοίως μετ' ἐνεργοῦ ζήλου μέρος εἰς τὰς ὑπ' ἐμαυτοῦ διευθυνομένους ἀσκήσεις πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς τὴν δημοσιογραφίαν.

Heidelberg τῆ 27 Ἰουλίου 1903.

Dr ADOLF KOCH

Καθηγητὴς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Heidelberg

Ἄλλὰ τίς οὗτος ὁ καθηγητὴς τῆς Δημοσιογραφίας; Διήλθεν ὅλα τὰ στάδια τοῦ πρακτικοῦ δημοσιογράφου, ἔκαμε τὸν γύρον τοῦ κόσμου καὶ περιέγραψεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς θέσεως δὲ τοῦ ἀρχισυντάκτου τῆς «Εφημερίδος τῆς Κολωνίας» ἐκλήθη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, πρῶτος αὐτὸς εἰσαγαγὼν τὴν δημοσιογραφίαν εἰς τῆς ἐπιστήμης τὸ ἱερόν. Εἶνε ἑβραϊκῆς καταγωγῆς, ὅπερ καὶ δὲν ἀποκρύπτει. Κάποτε δὲ προσεπάθει νὰ μὲ πείσῃ, ὅτι παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ὁ γάμος εἶνε πάντοτε ἀσυγκρίτως εὐτυχέστερος ἢ παρὰ τοῖς χριστιανοῖς, διότι ὁ Ἑβραῖος οὐδέποτε κακομεταχειρίζεται τὴν σύζυγόν του. Εἰς τὸ Heidelberg ἀκούει τις μάλιστα

εἰς βάρος τοῦ καθηγητοῦ Koch, ἀποπειραθέντος καὶ ἐν νεαρῇ ἡλικίᾳ αὐτοκτονίαν, τότε ἀπὸ τὰ ἀνάκατα γερμανικὰ ἀστεία :

— Professor Koch ! Der ist der grösste Antisemit ; er hat ja gegen sich selbst geschossen !

Δηλ. ὁ Koch εἶνε ὁ μεγαλειότερος ἀντισημίτης, τοῦ ἐπιτροβόλησε καθ' ἑαυτοῦ!

Εἰς τὰς σημειώσεις μου εὐρίσκω ἀρκετὰς ἐνδιαφερόσας χρονολογικὰς παρατηρήσεις περὶ τῶν παραδόσεων καὶ τῶν ἀσκήσεων πρὸς εἰσαγωγὴν καὶ ἐρρωσιν δημοσιογραφικῆν. Προτιμῶ λοιπὸν νὰ ἀντιγράψω ταῦτάς, ὡς εἶνε ἐγκατεσπαρμέναι, ἀντὶ πάσης ἄλλης περιγραφῆς. Πρὸ πάντων λοιπὸν ἐτῶν.

27 Ἀπριλίου.— Auditorium 8 αἱ παραδόσεις.

Ἡ αἴθουσα πλήρης. Ἐνεγράφη ἐβδομηκοστὸς εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἀκροατῶν. Πέρυσιν εἶχεν ὁ Koch ἕνα ἔξ ἀκροατῶν, διότι ἐδίδασκεν ἐπὶ πληρωμῆ. Ἡμέτος παραδίδων ἄνευ διδάκτρων, καυχᾶται διὰ τὸ ἀπυπλήθες τοῦ ἀκροατήριον. Τὸ ἀκροατήριον ποικιλοπύκνιστον. Εἰς τὸν κατάλογον βλέπω φοιτητὰς καὶ φοιτήτριαι πασῶν τῶν σχολῶν. Ὅλοι περιμένουν νὰ γίνων δημοσιογράφοι, ἀλλὰ πρὸς γενικὴν τῶν θλιψιν ὁ Koch λέγει, ὅτι ἡ ἐργασία του σκοπὸν ἔχει : νὰ ὑποδείξῃ μόνον ἐκείνους, ὅσοι ἔχουν προνομιούχον ἔργον δημοσιογράφου, διότι ὁ δημοσιογράφος πρέπει νὰ ἔχη μέσα του, δὲν μορφώνεται. Τὸ μόνον ποῦ ἐν μαθάνεται εἶνε ἡ δημοσιογραφία. Δὲν ξεύρω ἀπὸ τί εἶμαι πολὺ περίεργος διὰ τὰς παραδόσεις αὐτάς ! Ὁ καθηγητὴς μας ! Κοντὸς μὲ διόπτρας, μόλις φαίνεσθε ἀπὸ τῆς ἔδρας ! Εἰς τὸ σημερινόν του ἐναρτήριον μάθημα ἐτόνισε πρωτίστως τὰς δυσχερείας τῶν παραδόσεων.

— Εἶμαι ὁ μόνος, εἶπεν, ὅστις ἐτόλμησα νὰ φέρω τὴν δημοσιογραφίαν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Ἐτόλμησα, λέγω, διότι ἔπρεπε νὰ ἀνοίξω νέους δρόμους, νὰ παύσω κατ' ἀνυπερβλήτων δυσχερειῶν, αἵτινες ἀκόμη ἵστάνται, καίτοι ἀπὸ ὀκτὼ ἐτῶν διδάσκω. Χαίρω κατέρω ἐὰν μεταξὺ τῶν ἀκροατῶν μου ὑπάρχουν καὶ νομικοί, οἵτινες πιθανὸν νὰ χρειασθοῦν τὰς ἐνεσθῆν γνώσεις τῶν εἰς δίκας περὶ τύπου.

Καθώρισεν ἀκολούθως τὰ ὅρια τῶν παραδόσεων, διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἀναπαραστήσῃ τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν τοῦ τύπου, συνέστησε δὲ καὶ βιβλία τινὰ ἐπιβοηθήματα. Εἰς τὸ τέλος τὸν ἐχειροκροτήσαμεν. Τὸν ἐχειροκρότησα καὶ ἐγὼ μὲ τὴν καρδιά μου, ὅτι μᾶς εἶπε πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐγὼ τοῦλάχιστον ἔκρινον διὰ πρώτην φοράν.

14 Μαΐου.— Δευτέρα ἡμέρα τῶν ἀσκήσεων. Περίπου εἴκοσι μετέχουν αὐτῶν. Auditorium 3. Ὁ Koch μετὰ βραχείαν εἰσήγησιν ὅτι οἱ Γερμανοὶ νο-

μίζουν, ὅτι τὰ ξεύρουν ὅλα, ἐνθ' πλείστα ἀγνοοῦν, καὶ ἰδίως τὰ ἀμερικανικά, ἀναφέρει τὸ τηλεγράφημα, ὅτι ὁ Πρόεδρος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἐδήλωσεν, ὅτι ἡ Ἀμερικὴ πρέπει νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ἐν τῷ Εἰρηνικῷ Ὀκεανῷ κυριαρχίαν τῆς. Οἱ ἀσκούμενοι, ἐρωτώμενοι : παρέχουν ἀτελεῖς ὅπως πληροφορίας περὶ τοῦ Ρουζβελτ καὶ ὁ καθηγητὴς περατηρεῖ, ὅτι διὰ τοὺς λόγους ἀκριβῶς αὐτοὺς αἱ μεγάλαι ἐφημερίδες ἀπεφάσισαν νὰ ἔχουν ἀρχισυντάκτας ἀνθρώπους, οἵτινες ἔχουν περιηγηθῆ τὸν κόσμον, γνωρίζουν δὲ ἐκ προσωπικῆς ἀντιλήψεως τὰς πολιτικὰς σχέσεις ἐκάστης χώρας. Οὕτω λ. χ. ἡ «Εφημερίς τῆς Κολωνίας» ἀπέκτησεν ἤδη τοιοῦτον, ὅσαι δὲ δὲν ἔχουν θὰ ἀποστέλλουν τοὺς συντάκτας τῶν νὰ κάμνουν τὸν γύρον τοῦ κόσμου. Ἐπειτα ἀναπτύσσει ποίαν ἔχουν σημασίαν αἱ δηλώσεις τοῦ Ρουζβελτ καὶ δίδει ὡς θέμα τοῦ προσεχοῦς φροντιστηρίου : «Τὸ μέλλον τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὀκεανοῦ». Διδακτικὸς εἶνε ὁ ἔλεγχος τῶν προσαχθεῶν ἐργασιῶν ἐπὶ τοῦ θέματος, ὅπερ ἐδόθη τὴν πρώτην ἡμέραν. Ἐκαστος ἐρωτᾶται ποίαν ἔχει γνώμην, ἐπικρίνει ἢ διορθοῖ καὶ φέγει, τελευταῖος δὲ ὁ Koch χαρακτηρίζει τὰς ἐργασίας πολὺ λυρικὰς καὶ συνιστᾷ περισσότεραν ἐνότητα καὶ ὀλιγωτέρας παρεκβάσεις, διότι αἱ ἐργασίαι διὰ τῶν παρεκβάσεων ὁμοιάζουν τοὺς τρελλοὺς, οἵτινες πηδοῦν ἀπὸ θέματος εἰς θέμα. Συνιστᾷ νὰ γράφωνται μὲ δημοσιογραφικὸν στίλ, καταλήγων δὲ μὲ παρακαλεῖ νὰ κάμω μερικὰς διαλέξεις περὶ τῆς Ἑλλάδος, διὰ νὰ μὴ ἐπιδαρυνθῶ μὲ τὴν ἐργασίαν τοῦ φροντιστηρίου.

21 Μαΐου.— Δὲν εἶμαι ὁ μόνος διδάκτωρ. Εἶνε καὶ εἰς ἄλλος ἐκ Σουηδίας.

28 Μαΐου.— Μᾶς ἔσπασε κυριολεκτικῶς ἓνας μὲ τὸ ἄρθρον του (;) περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὀκεανοῦ. Μίαν ὥραν καὶ δέκα λεπτὰ διήρκεισεν ἡ ἀνάγνωσίς του. Ὅλοι τὸ κατέκριναν, διότι περὶ ὄλων τῶν ἄλλων ἔκαμνε λόγον, μόνον δὲ περὶ τοῦ θέματος οὐδένα. Ὁ Koch μάλιστα ἐφάνη δριμύτερος τῶν ἄλλων. Εἶπεν ὅτι χάνει καὶ χιλίας μάρκας, ἐὰν εὐρεθῇ ἐφημερίς νὰ δημοσιεύσῃ τοιοῦτον ἄρθρον. Ὁ ἀρθρογράφος προσέθηκεν, εἰς τὰ ἄρθρα δὲν πρέπει : νὰ φεύγῃ ἀπὸ τὸ θέμα διὰ νὰ πωλῇ γνώσεις ἀσχέτου φύσεως. Οὕτω κακῶς ἐπραξεν ὁ ὑπὸ ἔλεγχον χαρακτηρίζων τὴν Γαλλίαν ὡς μὴ ἔχουσαν ἱκανότητα ἀποικιακῆν, ἀφοῦ μεγίστην τοιαύτην ἐπέδειξε καὶ εἰς τὸ Ἀλγέριον καὶ εἰς τὸ Τογκίνον. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ρωσσογαλλικὴν συμμαχίαν, τὴν συμμαχίαν δημοκρατίας πολιτισμένης πρὸς μοναρχίαν ἀπολίτιστον καὶ ἡμιδάρβαρον, εἶπεν, ὅτι αὕτη ἐγίνε, διότι οἱ Γάλλοι ἀπέβλεψαν εἰς πρακτικὰ ὀφέλη καὶ πρακτικὸς σκοποῦς.

18 Ἰουλίου.— Σάββατον. Ἐξυπνῶ λίαν πρωτῆ, διότι τὸ δημοσιογραφικὸν φροντιστήριον ἔχει σήμερον ἐκδρομὴν εἰς τὴν Φρανκφούρτην, ἵνα ἀπὸ τῆς θεωρίας

μελετήση τὴν πράξιν τὴν δημοσιογραφικὴν. Αἱ ἀθηναϊκαὶ ἐφημερίδες, ποῦ ἔλαβα σήμερον, περιέχουν λεπτομερείας περὶ τῆς ἀλληλοδιαδόχου παραιτήσεως τῶν ὑπουργείων Δηλιγιάννη—Θεοτόκη. Τὴν ἀπαισίαν ἐντύπωσιν, ποῖον αἰσθημα ἀγριότητος ἀφρικανικῆς δὲν διεγείρουν αἱ ταραχαὶ τῆς Μπαρμπάσαινας κλπ. εἰς τὴν ἡρεμίαν τῆς Ἀϊδελδέργης! Εἰς τὰς 9 1)2 π. μ. φθάνομεν εἰς τὴν Φρανκφούρτην. Ἐπισκεπτόμεθα πρῶτον τὸν Palmen Garten καὶ ἔπειτα τὸ σπῆτι τοῦ Γκαίτε, ὅπου ἐγεννήθη. Τὸ ἐν Weimar ἀσυγκρίτως ἀνώτερον. Τὸ σπῆτι δμως ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς πολὺ καλόν. Εἰς τὸ προσηρτημένον ἐκεῖ μουσεῖον παρὰ τὰς εἰκόνας μὲ τὰς διαφόρους ἐρωμένας τοῦ ποιητοῦ σώζεται καὶ ἐφημερίς, ἀναγράφουσα τὴν γέννησιν τοῦ Γκαίτε εἰς τὰ 1739, 16 Αὐγούστου. Εἰς τὴν κουζίαν ὑπάρχει τὸ φανάρι μὲ τὸ ὅποιον μετέβαιεν εἰς τὸ θέατρον καὶ ἐπανήρχετο ὁ κορυφαῖος τῆς Γερμανίας ποιητής. Εἰς τὰς 2 1)2 τὸ ἀπόγευμα εὐρισκόμεθα εἰς τὰ γραφεῖα τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Φρανκφούρτης» Παμμέγιστον τριώροφον οἰκοδόμημα. Ἐπάνω τὸ τυπογραφεῖον θὰ ἐργάζωνται πλέον τῶν 80 στοιχειοθετῶν. Ὁ Koch ἀναπτύσσει τὰ καθέκαστα τῆς ἐργασίας. Αἱ πλάκες, δηλ. αἱ σελίδες, καταβιδάζονται κάτω, ὅπου εἶνε ἡ στερεοτυπία καὶ τὰ πιεστήρια διὰ μηχανῆς, διὰ μηχανήματος δὲ δέχονται τὰ χειρόγραφα τῆς συντάξεως. Ἰδιαιτέρως κινεῖ τὸ ἐνδιαφέρον μου τρεῖς μηχαναὶ στοιχειοθεσίας καὶ στερεοτύπιας συγχρόνως, αἵτινες ἐντὸς μιᾶς ὥρας δι' ἑνὸς ἐργάτου ἀναπληροῦν τὴν ἐργασίαν πέντε. Κοστίζουσι 10,000 ἐκάστη.

Πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν ἐφευρέθησαν ὑπὸ τινος ὄρολογιοῦ εἰς τὴν Βυρτεμβέργην, ἐτελειοποιήθησαν εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ πρὸ ἑξ ἐτῶν εἰσῆχθησαν ἐδῶ. Κάτω τὰ πιεστήρια τέσσαρα ὑπερμεγέθη κυλινδρικά. Οἱ σιδηροὶ αὐτοὶ κολοσσοὶ τοῦ Augsburg τυπῶνουν συγχρόνως τὸ ἑσπερινὸν φύλλον. Θόρυβος ἀνυπόφορος.

Τὰ ὑπόγεια γεμάτα ἀπὸ ρόλους χάρτου, δὲ ἀποκαλεῖται ἐκεῖ ewiges ἢ endloses Papier, αἰώνιον δηλ. ἡ ἀτελείωτο χαρτί. Ἡ ἐναποθήκευσις εἶνε μεγάλη διὰ τὸν φόβον ἀπεργίας. Γάτες προφυλάσσουν τὸ χαρτί ἀπὸ τοὺς ποντικούς. Εἰς τὴν διεκπεραίωσιν 40 γυναῖκες, διπλῶνουν τὰ φύλλα μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος. Ἐκεῖθεν εἰς τὰ γραφεῖα τῆς συντάξεως. Δωμάτια παρακαλῶ τεσσαράκοντα, ὅλα ἡριθμημένα. Ἐκαστος συντάκτης καὶ συνεργάτης ἔχει τὸ ἰδικόν του. Εἰς τὸ μέσον κεῖται τὸ δωμάτιον τῶν συσκέψεων.

Ἡ «Ἐφημερίς τῆς Φρανκφούρτης» δὲν ἔχει ἀρχισυντάκτην. Εἰς τὰς δέκα τὸ πρῶτὸν συνέρχονται ὅλοι οἱ συντάκται, συζητοῦν καὶ ἀποφασίζουσι κατὰ πλειοψηφίαν ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῆς ἡμέρας καὶ ἐπὶ τῆς

τηρητέας στάσεως τοῦ φύλλου. Οὐδενὸς ἢ τινος εἶνε βαρυτέρα τῆς τοῦ ἄλλου.

Φυσικὰ οἱ ἀρχαιότεροι ἔχουν ὀπωσδήποτε μεγαλύτερον κύρος. Τὰ λεγόμενα ἐν τῇ συσκέψει παραμένον μουσικὰ τῆς συντάξεως. Εἶνε λοιπὸν μία μικρὰ συγκλητος. Ποῦ ἡ δεσποτεία τῶν Ἑλλήνων διευθυντῶν ἐφημερίδων! Ἡ σύνταξις συμπληροῦται διὰ πλουσιτάτης διδλιθητικῆς μὲ τὸν διδλιθητὴν τῆς. Τὰ ἔργα ματα δλων τῶν γερμανικῶν καὶ τῶν διασημοτέρων ξένων ἐφημερίδων, τὰ πρακτικὰ τῶν γερμανικῶν Βουλῶν, χάρται δλου τοῦ κόσμου, λεπτομερῆς καὶ ἔπειτα εἰδικὴ Literatur δι' ἐκάστην χώραν μὲ εἰδικὸν συντάκτην, ὅστις συμβουλεύεται πάντα τὰ διδλιθητικὰ του. Τέλος λουτρά διὰ τοὺς τυπογράφους καὶ μεγάλων νιπτῆρες διὰ τοὺς χύτας, ὅπως προλαμβάνονται ἀσθενεῖαι κατὰ τὴν ἐργασίαν. Ἡ ἐντύπωσις καταπληκτικὴ. Ἄλλ' εἴμεθα κουρασμένοι καὶ καταφεύγομεν εἰς τὸ Kaiserhof, ὅπου καὶ προέπιον ὑπὲρ τοῦ Koch εὐχαριστήσας αὐτὸν διὰ τὴν ὥραιαν ἀληθῶς καὶ διδακτικωτάτην ταύτην ἐκδρομὴν. Εἰς τὰς δέκα τῆς νυκτὸς εἰς τὸ Heidelberg.

23 Ἰουλίου.—Προτελευταία ἀσκήσεις. Πλησιάζουσι αἱ ἑορταὶ διὰ τὴν ἀναγέννησιν τοῦ Πανεπιστημίου. Ὁ Koch σήμερον ἐνθουσιασμένος. Διότι ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος κληθεὶς διδάσκει τὴν δημοσιογραφίαν καὶ εἰς τὴν Ἐμπορικὴν σχολὴν τῆς Κολωνίας. Ἐκεῖ ὅμως πληρώνεται ἀδρότητα καὶ ὑπὸ τῆς πόλεως καὶ ὑπὸ τῶν ἀκροατῶν, ἔχει δὲ ἀκροατήριον πολυπληθέστερον.

* *

Ἐδῶ τελειῶνουν αἱ σημειώσεις μου περὶ τῶν πανεπιστημιακῶν παραδόσεων τῆς δημοσιογραφίας. Ἡ σύμπτωσις ἦτο δι' ἐμὲ ἀπείρως εὐχάριστος, αἱ δὲ παραδόσεις ἐκείναι, χωρὶς νὰ περιβάλλωνται τὸν δαρὸν χαρακτήρα δυσνοήτων ἐπιστημονικῶν ζητημάτων καὶ ἀτελειῶτων νομικῶν θεωριῶν, ἀπετέλεσαν πρᾶγματι σπανίαν ψυχικὴν ἀπόλαυσιν ἀλλὰ καὶ πολύτιμον διδασκαλίαν. Τότε ἐπέισθη ὅτι μετὰ δεκαετῆ δημοσιογραφικὸν βίον ἐλάχιστα ἐγνώριζον ὑπηρετοῦν ἐπιστήμην, χωρὶς νὰ γνωρίζω καλῶς τὴν γένεσιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς, τὸν βαθύτερον σκοπὸν καὶ τὴν μεγίστην τῆς ἐθνικῆς ἐργασίας. Οἱ νεαροὶ δμως ἐκεῖνοι σπουδασταὶ τῆς δημοσιογραφίας, ἐάν ποτε ἀποφασίσουν νὰ δοκιμάσουν τὸν δυσβάστακτον τοῦ δημοσιογράφου κλῆρον, θὰ εἰσέλθουν εἰς τὸν ἀγῶνα μὲ πολύτιμα ἀληθῶς ἐφόδια, τὰ ὅποια εὐχομαι ταχέως νὰ ἀποκτήσῃ καὶ ὁ ἐπαρχιακὸς ἀκόμη Ἑλληὴ δημοσιογράφος. Τοῦτο θὰ ἀποτελέσῃ τὴν ἀληθῆ, τὴν ἐσωτερικὴν πρόδοον, τὴν εἰλικρινῆ ἀναγέννησιν τοῦ τόσο φιλοτιμῶς προσδεύοντος ἑλληνικοῦ τύπου, τὸν ὅποιον ἀγαπῶ, καίτοι πρὸ πολλοῦ δὲν ἀνήκω εἰς αὐτὸν, διότι ἐκ τούτου προῆλθον, διότι τὴν δημοσιογραφίαν θεωρῶ ὡς τὸν μεγαλειότερον παράγοντα μορφώσεως καὶ πολιτισμοῦ, ἐθνικῆς κραταιώσεως καὶ κοινωνικῆς εὐημερίας.

Μάιος 1908.

ΔΗΜ. Α. ΠΕΤΡΑΚΑΚΟΣ

ΟΛΛΑΝΔΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ο ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

[Σκίτσον τοῦ Ὀλλανδοῦ συγγραφέως Φ. Ρόσοδορπ]

Ἐσταμάτησαν πρὸ τῆς θύρας τοῦ Ὀρφανοτροφείου. Ἡ μάμμη ἔσυρε μὲ τρέμοντα δάκτυλα τὸν βαρὺν κώδωνα, τοῦ ὁποῦ οἱ ἤχηροὶ τόνοι σχεδὸν τὴν ἐτρόμαξαν.

Ἐπειτα ἔσκυψεν ἡ γραῖα γυνὴ μὲ τὴν τρέμουσαν κεφαλὴν πρὸς τὴν μικρὰν Μίνε, ἡ ὁποία ἔστατο εἰς τὸ πλευρόν της ἡσυχῇ καὶ φοβισμένη, μὲ τὰ μάτια καρφωμένα εἰς τὴν ξύλινην πόρτα καὶ τῆς ἐχάιδεψε τὸ πρόσωπον.

Βαρὺ, δονούμενον βῆμα ἐπλησίασε βραδέως.

Ἡ μεγάλη βαρεῖα θύρα ἤνοιξεν ἡμποροῦσαν νὰ εἰσέλθουν.

Μὲ διστακτικὰ, βραδέα βήματα ἐγλύστρησε μέσα εἰς τὸ σκιερὸν οἰκοδόμημα ἡ γραῖα ἀδύνατος γυνὴ, κύπτουσα ἐπιπόνως.

Ἐπάνω εἰς τοὺς ἀσθενεῖς ὄμους της ἐκρέματο ἐν παλαιὸν σάλι τὸ κυριακάτικον καπέλλον μὲ τῆς φαρδύεις κορδέλλες καὶ τῆς μαύρες γυαλιστερὰς χάνδρες ἐκυμαίετο εἰς τὰ ἄσπρα μαλλιά της. Τὸ αὐλακωμένον ἀπὸ τὰ βάσανα πρόσωπόν της ἔκλινεν εἰς τὸ ἀσθενὲς στήθος της. Ἐδῆχε διαρκῶς καὶ ἐσάλεψε τὸ κεφάλι.

Κλονουμένη ἐπροχώρησε σιγὰ καὶ μὲ κόπον εἰς τὸν διάδρομον.

Εἰς τὸ πλευρόν της κολλημένη, κρεμασμένη, εἰς τὸ φόρεμά της ἐβάδιζεν ἡ μικρὰ Μίνε μὲ βήματα γατίτσας.

Ἐφόρει τὴν καλλιτέραν ἐμπροσθέλαν της, φρεσκομπαλωμένα ὑποδήματα καὶ τὸ μόλις χθὲς ραμμένον φορεματάκι. Τὰ σγουρὰ μαλλιά ἐξέφευγον ἀπὸ τὸ ἀπλοῦν κετσένιον πιλίδιον της.

Τὸ ἀνθηρὸν καὶ δροσερὸν πρόσωπόν της ἐφθάνεν ἔως τοὺς ὄμους τῆς μάμμης. Ἐφαίνετο κουρασμένη καὶ λυπημένη καὶ εἶχε φοβισμένην ἔκφρασιν.

Ἡ βαρεῖα θύρα ἔκλεισε.

Τὰς ὠδήγησαν εἰς μακρυνὸν δωμάτιον, σκοτεινὸν, μόλις φωτιζόμενον δωμάτιον, ὅπου ἐπεκράτει παγερὰ σιγὴ...

Ἡ Μίνε εἶχεν ἀνοίξει μεγάλους τοὺς φωτεινοκυμαλάνους ὀφθαλμούς της καὶ ἐκύτταξε φοβισμένη εἰς τὸν ἀφιλόξενον ἐκεῖνον χώρον.

Ἐκράτει θαρραλέως τὰ δάκρυά της δὲν ἤθελε, δὲν ἤθελε νὰ τὴν πάρουν τὰ κλάμματα.

Ἠκολούθησαν ἄφωνοι τὸν ἀπότομον ὁδηγόν των. Τώρα ἀπεχαιρέτα ἡ μία τὴν ἄλλην.

Ἡ μάμμη ἔστατο ἐκεῖ θλιμμένη καὶ ἀνήσυχος καὶ ἐκύτταξε τὸ παιδίον μὲ τὰ γηραιὰ θολὰ μάτια της.

Ἦθελε νὰ παρηγορήσῃ τὴν μικρὰν καὶ ἔλεγε διαρκῶς:

— «Νά, παιδί μου, καλὸ μου παιδί, ἦλθαμεν τώρα ἐδῶ νὰ ποῦ ἦλθαμε.»...

Τῆς ἐψιθύριζεν ἀγαπημένα παρηγορητικούς λόγους ἐνῶ τὸ κοράσιόν της ἔστατο ἐμπρὸς της ἄφωνον.

— Ἀγαπημένη μου... θὰ εἶσαι φρόνιμη;... θὰ εἶσαι καλὸ κορίτσι; Ἐδῶ θὰ εἶσαι καλὰ, πολὺ καλλίτερα ἀπὸ τῆς γαργίας!... Ἡ γαργία τώρα εἶνε 81 ἐτῶν σὲ λίγο θὰ πεθάνῃ καὶ τί θὰ ἐγινόσουν τότε, μικρούλα μου;... Ἡ γαργία θὰ πάη εἰς τὸ Γηροκομεῖον, αὐτὴ τὴν ἐβδομάδα, σ' ἕνα τέτοιο σπίτι ὅπως αὐτὸ ἐδῶ!... Ἐκεῖ θὰ μπορέσῃ ν' ἀναπαυθῇ, ν' ἀναπαυθῇ ὅσον θέλει, ἐκεῖ θὰ ἔχη ὅλα ὅσα της χρειάζονται, ἐκεῖ εἶνε πολλοὶ καλοὶ ἄνθρωποι... Κι' ἡ γαργία θὰ ἔρχεται πολλὰς φορὰς νὰ σὲ βλέπῃ!... Τότε θὰ μένω ὅλη τὴν ἡμέρα κοντὰ στὴ Μίνε μου... καὶ τότε θὰ τῆς φέρνω κάθε φορὰν μιὰ σακκουλίτσια μὲ γλυκά, ἔ; Ἡ γαργία θὰ γράφῃς καμμιὰ φορὰ εἰς τὴν γαργία; Καὶ τὸ βράδυ θὰ τὴν θυμᾶσαι εἰς τὴν προσευχὴ σου, ἔ; Καὶ τὴν μητέρα καὶ τὸν πατέρα;... Τώρα, καρδιά μου, τώρα πρέπει νὰ πηγαίνω... Εἶνε ὥρα πλέον. Ὅχι, ὄχι, μὴ κλαῖς, μὴ κλαῖς! Αὐτὸ τὸ ὑπεσχέθηκες εἰς τὴν γαργίαν!... Ἡ γαργία θὰ εἶσαι γενναῖον κορίτσι, Μίνε, ἐδῶ θὰ εἶσαι τόσο καλὰ, παιδί μου!... θὰ ἰδῆς. Τώρα δόσε εἰς τὴν γαργία ἀκόμα ἕνα φιλὶ καὶ ὕστερα πῆγαινε μὲ τὰ ἄλλα κοριτσάκια, ἡμπορεῖς νὰ παίξῃς μ' αὐτὰ ὅπως εἰς τὸ σπίτι μὲ τὴν Βίλλι καὶ τὴν Ἀννίτσα, τὸ ἴδιο!...

Ἀκόμη μιὰν φορὰν, διὰ τελευταίαν φορὰν ἐφίλησε τὸ καθαρὸν στρογγυλὸν στοματάκι, τὰ μαγουλάκια, τὸ μέτωπον, τὰ μάτια... μὲ τὰ ξηρὰ ὠχρὰ χεῖλη.

Καὶ ἡ Μίνε ἐφίλησε τὰ ἄτονα μάγουλα, ἐπιφυλακτικῆς, μὲ ἔκφρασιν δριμύεος φόβου εἰς τὴν παιδικὴν μορφήν.

Ἐπειτα ἔλαβεν ἡ γραῖα τὴν μικρὰν κεφαλὴν εἰς τὰ ρυτιδωμένα χεῖράς της καὶ τὴν ἐκύτταξε μὲ ἀστράπτοντας τοὺς μικρυνθέντας ἐκ τοῦ γήρατος ὀφθαλμούς.

Καὶ τρυφερὰ ἔφερε τὰ δάκτυλα εἰς τὰ λεία μαλλὰ καὶ ἔσκυψε τρέμουσα τὸ κεφάλι καὶ ἔδωσε τὴν εὐχὴν της εἰς τὴν ἀγαπημένην της.

Με τὸ μαντῆλι εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς σπογγίζουσα τὰ δάκρυα ἐσύρθη ἠρέμα πρὸς τὴν θύραν :

— Ἀντίο ἀγάπη μου, ἀντίο!... »

Ἡ Μίνε ἔμεινε ἀκόμα γενναία καὶ ἐτραύλιζε μόνον.

— Ἀντίο, γιὰγιά, εἰς τὸ καλόν... θὰ ξανάλθης γρήγορα ; »

Ἐτρεμε ἀπὸ τὴν θλίψιν τῆς τὴν ὁποίαν συνεκράτει. Τὰ δάκρυα ἐζήτουν νὰ ρεῦσουν, ἀλλὰ τὰ ἐκράτει μὲ δύναμιν.

Ἡ γραῖα ἐπήγαγε μὲ κλονισμένον βῆμα εἰς τὸν διάδρομον... πλέον κυρτωμένη αὐτὴν τὴν φορὰν, μὲ τρεμουλιασμένον τὸ γηραιὸν κεφάλι, βήχουσα διαρκῶς...

Ὁ σιωπηλὸς σκαιὸς ἄνθρωπος τὴν ἔφερε πάλιν

ἀπὸ τὸν ἴδιον δρόμον, ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς λατομικοὺς τοίχους εἰς τὸν μακρὸν διάδρομον.

Ἡ μεγάλη θύρα ἦτο ἀκόμη κλειστή.

Τὸ παιδί ἀπέμεινε μόνον εἰς τὸ ἀμυδρῶς φωτισμένον ἀφιλόξενον δωμάτιον.

Τὸ παιδίον ἤκουε τὸ σδυνόμενον βῆμα τῆς μάμμης. Ἐξαφνα τὸ κατέλαβε τρόμος, ἡ θύρα ἐκλείσθη μὲ ἤχηρὸν δυνατὸν τόνον.

Ἡ Μίνε ἤξευρε, ὅτι τὴν ἀδύνατος, ἀγαπητὴ γιὰγιά εὐρίσκειτο εἰς τὸν δρόμον...

Καὶ τότε τὸ μικρὸν κορμάκι ἐπεσεν αἴφνης ἐπὶ εἰς τὸ κάθισμα καὶ ἔπεσεν ἡ μικρὰ κεφαλὴ ἐπάνω εἰς τὴν ξυλίνην τράπεζαν... τὸ τόξον εἶχε πολὺ τενωθῆναι... ὁ πολλὴν ὥραν συγκρατημένους θερμὸς πόνος ἐχύθη εἰς σφοδρὸν σπαραγγιὸν καὶ σπαρακτικὸς λυγμὸς.

Φ. ΡΟΣΣΟΡΠ

ΣΟΥΗΔΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΑΡΡΑΒΩΝΙΣΜΕΝΟΙ

[Διήγημα τοῦ Σουηδοῦ συγγραφέως Ἄρντ Μπράνδ]

— Καλὴ μέρα, Μπρίττεν ! Τριανταφυλλένια καὶ γελαστή ὡς ἀνοιξιὰτικὴ αὐγὴ ! Καὶ τί σπιτικὴ λάμψις ! Ποδιὰ τῆς κουζίνας καὶ μιὰ νόστιμη κοκκιδίτσα εἰς τὸ μάγουλον. Ὁ Μπόμπ εἶνε εἰς τὸ σπῆτι; ἐφώνησεν ὁ ἀγρονόμος Ἄλλαν Μπέκερτ καὶ ἐκύτταζεν ἀνάμεσα ἀπὸ τὴν βεράνταν, ὅπου ἡ Μπίργκιτ ἦτο μισοχαμένη εἰς σωροὺς φρεσκοπλυμένων ἀσπρορρούχων καὶ ἐσήκωνε τὴν βελόνην μὲ λάμποντα μάγουλα.

Ἐσκυψε καὶ ἔνευσε πρὸς τὸν νέον χαμογελῶσα.

— Ὁχι, γιὰ τὴν ὥρα δὲν εἶνε ἐδῶ. Ἄλλὰ θὰ γυρίσῃ γρήγορα-ναί. Ἐλα λοιπὸν ἐπάνω νὰ τὰ ποῦμε ἕως δτοῦ νὰ ἔλθῃ. Εἶμαι μόνη, ὁ μπαμπᾶς ἐπῆγε στὴν πόλι κ' ἡ μαμὰ κοιμάται ὅπως συνήθως τὸ μεσημέρι. Ἐλα λοιπόν.

— Ναί, τί δὲν θὰ κάνῃ κανεὶς γιὰ τὸ χατῆρι μιᾶς κυρίας, ἀπήντησεν ἐκεῖνος εὐθυμος.

Καὶ ἀνήλθεν. Ἐκάθησε ἀπέναντί τῆς εἰς τὸ τραπέζι καὶ ἔδγαλε μιὰν ἐφημερίδα ἀπὸ τὸ θυλάκιόν του.

— Ἐ, Μπίργκιτ, ἐδιάβασες τὸ βραδυνὸν φύλλον ; Ὁχι ; Τότε ἔχω νὰ σοῦ πῶ κάποιον νέον. Κάτι πολὺ σπουδαῖον, ἀρραβῶνες ποῦ σ' ἐνδιαφέρουν.

— Τί λὲς καλέ !

Ἐκάρφωσε μιὰν στιγμὴν τὴν βελόνην τῆς εἰς τὸ «ἐργόχειρόν τῆς καὶ τὸν ἐκύτταξε ζωηρά.» Κ' οἱ ἀρραβωνιασμένοι ; Γρήγορα, Ἄλλαν.

— Ὁ Ἄλφ Ἐδμαρκ-ἡ Στίνα ἔμην.

— Μὰ ἀδύνατον, Ἄλλαν !

Ἀνέπνευσε βαθέως καὶ τὸν ἐκύτταζεν, ἐνῶ ἐκεῖνος τὴν παρετήρει εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς.

— Μὰ αὐτὸ εἶνε ἀδύνατον, Ἄλλαν ! εἶπε πάλιν.

— Κι' ὅμως ναί, Μπρίττεν ! Ἄστειεύομενος ἐμιμήθη τὸν τόνον τῆς φωνῆς τῆς. «Ὅπως δὴποτε εἶνε μία ἐκπληξίς, σοῦ τὸ λέγω καθαρά. Ποῖος θὰ τὸ ἐστοχάζετο ὅτι θὰ ἐξευγάρωναν ; Ἐγὼ ὄχι. Ἐν τούτοις δὲν τοὺς ζηλεύω διὰ τὴν χαρὰν των, τὸνναντίον τοὺς εὐχομαι ἀπὸ τὴν καρδίαν μου. Τὸν καυμένον, τὸν καλὸν Ἄλφ ! θὰ πάγω μιὰν ἡμέραν ἀπ' αὐτὰς νὰ τὸν συγχαρῶ τὸν καλὸν νέον ! »

— Κ' ἐγὼ ἐνόμιζα, ὅτι οἱ δύο σας δὲν τὰ εἶχατε καὶ τόσο καλὰ, παρετήρησεν ἡ Μπρίττεν.

Ἐκυψε εἰς τὸ ἐργόχειρόν τῆς καὶ ἐκάστη βελόνῃ διεδέχετο μὲ ταχύτητα τὴν ἄλλην.

— Καὶ βέβαια θὰ κάθῃται τὴν ἡμέραν εἰς τὸ γεῦμα τῶν ἀρραβῶνων, εἶπεν ὁ Ἄλλαν. Ἴσως αὐτὴν τὴν στιγμὴν ὁ γέρο πρῦτανις θὰ βγάξῃ ἕνα ἀπὸ τοὺς λόγους του :

«Ἀγαπητόν μου παιδί, αὐτὴν τὴν ὥραν, καθ' ἡμέραν...»

— «Κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην ὥραν», διώρθωσεν ἡ Μπρίττεν γελαστή. Ἀησιμονεὶς καθὼς βλέπω ὅλα τὰ ἐπίθετά του. Αὐτὸ εἶνε τὸ κύριον τέχνασμα τοῦ ὄλου.

— Ἐ, λοιπόν : Κατὰ τὴν ἐπίσημον καὶ ἀληθινὴν τὸν ταύτην ὥραν, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς ἑορτῆς, ἡ ὁποία μέλλει νὰ ἐνώσῃ τὴν τύχην δύο νεαρῶν, ἀγαπημένων τέκνων τῆς ἀνθρωπότητος, θέλω νὰ...»

— «Περιχαρῶς καὶ συγχρόνως βαθέως ἐκθύμους» διέκοψεν ἐκεῖνη.

— «Νὰ σὰς εὐχηθῶ πᾶσαν ἀφθονὴν καὶ ἀνέφελον εὐτυχίαν, ἥτις δύναται νὰ δωρηθῇ εἰς τοὺς ἀνθρώπους εἰς αὐτὸν τὸν ἀτελῆ καὶ πλήρη ἐκ φρικαλεότητων τῶν

κόσμων.» Ἐδῶ ἐπάνω συγκρούουν τὰ πο...

«Ναί, τὰ συγκρούουν», ἐπανέλαβεν ἡ Μπρίττεν.

Ὁ Ἄλλαν ἐγέλασε.

— Καί ὕστερα, εἶπε, πίνουν καὶ οἱ ἀρραβωνι...

— Ἄλλὰ δὲν σοῦ χρειάζεται δι' αὐτὸ νὰ μὲ κυτ...

— Ἄλλὰ δὲν σοῦ χρειάζεται δι' αὐτὸ νὰ μὲ κυτ...

— Τίποτε δὲν μπορῶ ; εἶπε ἐκεῖνος γρήγορα...

— Ὁχι ! Μὰ Ἄλλαν ! «Καὶ προσεπάθει ν' ἀπο...

— Ἀλήθεια δὲν ξέρω κ' ἐγὼ ὁ ἴδιος. Νομίζω, εἶ...

— Μπααά !...Τί ἀφιλοκερδῆς συμμετοχὴ εἰς τὴν...

— Ἄλλὰ δὲν σοῦ χρειάζεται δι' αὐτὸ νὰ μὲ κυτ...

— Ὁχι-ὄχι διὰ τὸν λόγον. — Εἶνε ἀκόμη ἕνας ἄλ...

Ἐσιώπησε καὶ ἐπηκολούθησε μιᾶς στιγμῆς σιγῇ, τὴν ὁποίαν διέκοπτε μόνον ὁ μονότονος βόμβος τῶν...

— Τί γλυκεῖά ποῦ φαίνεται σήμερα, Μπρίττεν !

— Καὶ τί καλοβαλμένος φαίνεται σὺ Ἄλλαν ! ἀ...

— Τί γλυκεῖά ποῦ φαίνεται σήμερα, Μπρίττεν !

— Καὶ τί καλοβαλμένος φαίνεται σὺ Ἄλλαν ! ἀ...

— Τί γλυκεῖά ποῦ φαίνεται σήμερα, Μπρίττεν !

Ὁ ἀγρονόμος Μπέκερτ ἔφερε τὸ βλέμμα του ἐπὶ τῆς ἐφημερίδος, ποῦ ἦτο πρὸ αὐτοῦ ἀπλωμένη καὶ...

— Τί ἀστείο ! εἶπε. Καὶ ἐγὼ ἐχαίρομαι δι' αὐτὸ, διότι κ' ἐγὼ τὸ ἴδιον ἐνόμιζα διὰ σένα καὶ τὴν Στίνα...

ΑΡΝΤ ΜΠΡΑΝΔ

— Ὅπως δὴποτε αὐτὸ εἶνε ἐξοχόν !

— Τί ; ἠρώτησεν ἡ Μπίργκιτ, χωρὶς νὰ ὑψώσῃ τὰ βλέμματα ἀπὸ τὸ ἐργόχειρον.

— Θέλω νὰ εἰπῶ ... νὰ...μὰ τέτοια εἰδησις ἀρραβῶνων...

— Ναί, ἀπήντησε μὲ μακρὸν τόνον.

— Στοχάσου, ἂν κανεὶς ὁ ἴδιος... Ἀκούς, Μπρίττεν !

— Ναί :

— Θὰ ἤθελες...θὰ ἤθελες ν' ἀρραβωνισθῆς μαζί μου ;

Ἐσήκωσε τὸ φλογισμένον πρόσωπόν τῆς καὶ τὰ παραγμένα μάτια τῆς συνήντησαν τὸ ἐμφυχωμένον ἀπὸ τὸ θάρρος τῆς ἀπελπισίας βλέμμα τοῦ Ἄλλαν. Ἡ ἐνέργεια ἦτο θαυμασία καὶ ἤλθε τόσο ἀπότομος, ὥστε ἔμεινε καρφωμένη ἐκεῖ καὶ μὲ πιασμένην τὴν ἀναπνοήν.

— Τί-τί λὲς ; Διατί φαίνεται ἔτσι καλὰ εἰς τὴν ἐφημερίδα...; ἐφέλλισε καὶ ἐγέλασε νευρικῶς. Θὰ ἦταν εὐθυμὸς ἀφορμῇ...

— Ἄλλ' εἶνε ἀκόμα μιὰ ἄλλη, Μπρίττεν... ἀγαπητὴ μικρὴ Μπρίττεν... Τὴν ἐπλησίασε καὶ ἔσκυψεν εἰς τὸ κάθισμά τῆς.

Ἡ νεαρὰ κόρη ὠπισθοχώρησεν εἰς τὸν τρυφερὸν τόνον τῆς φωνῆς του καὶ ἡ λευκὴ τῆς μπλούζα ἔψαυσε τὸ φόρεμά του. Ἐξω εἰς τὸν κήπον ἐφλυαροῦσαν τὰ πτηνὰ, τὸ θερμὸν ἡλιακὸν φῶς ἐχύνετο ἀφθονον, ὁ οὐρανὸς ἦτο μαγευτικῶς γαλανὸς καὶ οἱ δύο εἰς τὴν βεράνταν ἦσαν νέοι κ' ἐρωτευμένοι. Τὴν ἴδιαν στιγμὴν ἐτελείωσε. Εὐρέθη εἰς τὴν ἀγκάλην του κ' ἔψαυσε τὰ θερμὰ μάγουλά τῆς εἰς τὰ ἰδικά του.

Μετὰ μικρὰν στιγμὴν ἀρρήτου εὐδαιμονίας καὶ τρυφερῶν λόγων ἐφιθύρσεν ὁ Ἄλλαν εἰς τὸ αὐτὸ τῆς Μπρίττεν.

— Ξέρεις διατί ἐχάρηκα τόσο διὰ τοὺς ἀρραβῶνάς των, ἀγάπη μου ; Λοιπὸν, νὰ, πάντα ἐνόμιζα, ὅτι ὁ Ἄλφ σὲ ἀγαποῦσε... κατ' εἶνε μεταξὺ σας...

Ἡ Μπίργκιτ ἐγέλασε δυνατὰ καὶ ἐγκαρδίως.

— Τί ἀστείο ! εἶπε. Καὶ ἐγὼ ἐχαίρομαι δι' αὐτὸ, διότι κ' ἐγὼ τὸ ἴδιον ἐνόμιζα διὰ σένα καὶ τὴν Στίνα...

Ο ΕΥΘΥΜΟΣ ΒΟΥΦΦΑΛΜΑΚΟ

[Διήγημα τοῦ Γάλλου Ἀκαδημαϊκοῦ Ἀνατόλ Φρανκ]

Ὁ νεαρός Μπουοναμικό Χριστόφανο ἐκ Φλωρεντίας, λεγόμενος ἐπίσης κατ' ἀστεϊσμόν Βουφφαλμάκο, ἤρχισε μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν του εἰς τὴν τέχνην νὰ ζωγραφίζῃ ἔργα κατὰ τὸν τρόπον τοῦ Κιμαμποῦς καὶ τοῦ Τζιόττο, ἀφήσας τὸ ἐργαστήριον τοῦ διδασκάλου του Ἀνδρέα Τάφι καὶ ἐγκατασταθεὶς εἰς μίαν συνοικίαν τῆς πόλεως. Ἐκείνην τὴν ἐποχὴν συνήθιζαν νὰ κοσμοῦν μὲ εἰκόνας ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια. Ἡ Φλωρεντία ὑπερέβαινε εἰς αὐτὸ τὰ ἄλλας πόλεις. Ὁ Βουφφαλμάκο ἤξευρε νὰ διδῇ ζωὴν καὶ ἔκφρασιν εἰς τὰς εἰκόνας του· καὶ μολονότι πολὺ ἔμεινε ὀπίσω εἰς τὴν ὠραιότητα τοῦ σχεδίου ἀπὸ τὸν θεῖον Τζιόττο, ἐν τούτοις ἦτο ἀραπητὸς διὰ τὸν πλοῦτον τῆς ἐφευρετικότητός του.

Ἡ ἡγουμένη τοῦ μοναστηρίου καλογραϊῶν Φαέντζα τῆς Φλωρεντίας ἀπεφάσισε νὰ κοσμήσῃ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ μοναστηρίου μὲ τοιχογραφίας. Ἐπειδὴ δὲ ἔμαθεν, ὅτι εἰς τὴν συνοικίαν ἐκείνην κατ' ἄκρην διακεκριμένος ζωγράφος ἔστειλεν ἀνθρωπὸν τινα ὅπως ὀμιλήσῃ μὲ τὸν τεχνίτην. Καὶ ἐπειδὴ ὁ τεχνίτης ἐδέχθη ἀμέσως τὴν προσφερθεῖσαν ἀμοιβὴν ἤρχισεν ἀμέσως καὶ τὸ ἔργον του. Ἐτοποθέτησεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν μίαν σκαλωσίαν καὶ ἤρχισε νὰ ζωγραφίζῃ μὲ θαυμασίαν δύναμιν μίαν παράστασιν τῆς σφαγῆς τῶν παιδῶν τῆς Βηθλεέμ. Συγκινητικῶς ἐπέδρων αἱ εἰκόνας τῶν πασχουσῶν μητέρων, αἱ ὁποῖαι μάλιστα ὄρων ἄγωνιδῶς ν' ἀποσπᾶσιν τὰ τέκνα των ἐκ τῶν χειρῶν τῶν δημίων. Μετ' ὀλίγον ἤλθον αἱ μοναχαὶ ὅπως ἴδωσι τὸν τεχνίτην ἐργαζόμενον καὶ κατελήφθησαν ὑπὸ συγκινήσεως ἐκ τῆς τραγικῆς εἰκόνας ἤρχισαν νὰ κλαίουσιν.

Ὁ Βουφφαλμάκο εἶχε παραστήσει ἕν βρέφος, τὸ ὁποῖον σπαργανωμένον ἔκειτο σχεδὸν ὑπὸ τοὺς πόδας ἐνὸς στρατιώτου καὶ χαμογελῶν ἔθετε τὰ δάκτυλά του εἰς τὸ στόμα. Αἱ μοναχαὶ ἰκέτευσαν τότε :

«Χάρισέ του, διδάσκαλε, τὴν ζωὴν! Μὴ τὸ ἀφίνῃς νὰ τὸ σκοτώσουν κι' αὐτό!»

Ὁ Βουφφαλμάκο ἀπήντησε :

— Θὰ κάμω πᾶν τὸ δυνατόν διὰ νὰ τὸ σώσω, ἀλλ' αὐτοὶ οἱ δῆμοι ἔχουν καταληφθῆ ἀπὸ τὴν λύσσαν, ὥστε θὰ εἶνε δύσκολον νὰ τοὺς συγκρατήσῃ κανεὶς».

Ἡ ἡγουμένη ἤλθε καὶ αὐτὴ ὅπως πεισθῆ μὲ τοὺς ἰδίους ὀφθαλμοὺς τῆς ἀν' ἔργασίαν ἦτο καλὴ. Ἦτο γυνὴ διακεκριμένης καταγωγῆς καὶ ὀνομάζετο Οὐζιμ-

βάλδα. Ὅταν εἶδεν ἕνα ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ζετοῦ χωρὶς καπέλλον καὶ μανδύαν καὶ ὁ ὁποῖος ροῦσεν ἀπαράλλακτα ὅπως οἱ ἐργάται μόνον μισον καὶ ὑποδήματα τὸν ἐξέλαβεν ὡς μαθητὴν καὶ ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ μὴ τοῦ ἀπευθύνῃ τὸν λόγον. Ἐπηγαινοῦν πέντε ἕξ φορές εἰς τὴν ἐκκλησίαν χωρὶς ὅμως νὰ εὕρῃ κανένα ἄλλον παρὰ αὐτὸν ὁποῖον θὰ ἐθεωροῦσεν ἱκανὸν μόνον νὰ εἶναι χρώματα. Τέλος ἐθύμωσε καὶ εἶπε :

— Τέκνον μου εἰπέ εἰς τὸν διδάσκαλόν σου ἐκ μέρους μου, ὅτι τὸν παρακαλῶ νὰ ἐργάζεται ὁ ἴδιος εἰκόνας, τὰς ὁποίας τοῦ ἀνέθεσα. Θέλω νὰ γίνω καὶ τὰς ἰδικὰς του χεῖρας καὶ ὄχι ἀπὸ τοῦ μαθητῆ.

Ὁ Βουφφαλμάκο ὅταν ἔμεινε μόνος ἐτοποθέτησεν ἐπάνω εἰς τὴν σκαλωσίαν εἰς τὸ μέρος ὅπου ζετοῦ δύο σκαμνία μὲ μίαν στάμναν ἐπάνω. Ἐπειδὴ ἐπῆρε τὸ καπέλλον του καὶ τὸν μανδύαν του ἀπὸ τῆς γωνίας, ὅπου τὰ ἐφύλαττε καὶ ἐνέδυσσε τὰ σκαμνία καὶ ἔβαλε τὸ καπέλλον εἰς τὴν στάμναν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐτοποθέτησε καὶ ἕνα χρωστήρα ἐστραμμένον πρὸς τὸν τοῖχον. Καὶ ἀφοῦ ἐπέστη, ὅτι δὲ παρίστανον ἐπάνω-κάτω ἄνθρωπον ζωγραφίζοντα ἐν χώρῃ.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἤλθον αἱ μοναχαὶ νὰ ἐπισκεφθῶσιν τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλ' ὅταν εἶδον ὅτι εἰς τὴν γωνίαν τοῦ παιδίου τεχνίτου εὐρίσκετο σοβαρὸς κίβδηλος ἐφοδῆθησαν καὶ ἔφυγον.

Ὅταν ἡ ἡγουμένη μήτηρ Οὐζιμβάλδα ἐνεπέσει εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἠὲ χαριστήθη, ὅτι εὗρεν εἰς τὴν γωνίαν τοῦ μαθητοῦ τὸν διδάσκαλον.

Τοῦ ἔδωκε πολλὰς συμβουλὰς, τοῦ παρετίθησεν ὅτι ἔπρεπε νὰ ζωγραφίσῃ μόνον εὐγενεῖς, ἔκφρασι καὶ μορφὰς, ἕως ὅτου τέλος ἀντελήφθη, ὅτι εἶχε πρὸς μίαν στάμναν.

Κατ' ἀρχὰς ἠγανάκτησεν. Ἐπειτα, ἐπειδὴ ἐπὶ συντηγὴ γυνὴ ἐνόησε τὸ μάθημα, τὸ ὁποῖον τῆς ἐπέδειξε. Νὰ μὴ κρίνῃ τις ἕνα καλλιτέχνην ἀπὸ τὸ ἐνδυμασίον. Ἐστειλε καὶ ἐζήτησε τὸν Βουφφαλμάκο καὶ παρεκάλεσε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ ἔργον του, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀρχίσσει.

Ἐζωγράφησε μὲ μεγάλην ἱκανότητα. Δυστυχῶς αὐταὶ αἱ εἰκόνας κατεστράφησαν μαζὺ μὲ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ μοναστηρίου τῶν καλογραϊῶν τῆς πόλεως ἐντὸς ἑνὸς ἔτους.

ΑΝΑΤΟΛ ΦΡΑΝΚ

ΔΙΑΣΗΜΟΙ ΠΑΡΙΣΙΝΑΙ ΑΙΘΟΥΣΑΙ

(SALON CÉLÈBRES)

[Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ]

Αἱ κυριώτεροι αἰθουσαι τῶν Παρισίων εἶνε διάσημοι εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην. Δίδουν τὸν τόνον εἶνε οἱ γνώμονες τοῦ συρμοῦ. Ἐκεῖ αἱ γυναῖκες διαγούσιν ὡς ἡγεμόνες, διευθύνουσι τὰς συνδιαλέξεις καὶ συνεπῶς τὴν κοινὴν γνώμην. Ἡ ἀρχαία καλαισθησία χρησιμεύει ὡς ὁ κομψὸς διερμηγεὺς τῶν νέων ἰδεῶν. Ὅτι προξενεῖ ἐντύπωσιν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐν τῇ κοσμητικῇ ζωῇ, εἶνε ἡ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον συντελουμένη προσέγγισις μεταξὺ τῶν εὐγενῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων τῶν γραμμάτων. Ἡ στραταρχίνα Λουξεμβούργου, ἡ τόσον ὑπερήφανος, ἐκλέγει πάντοτε ὡς καθαλιέρον τῆς τὸν Λαχάρπ. Ἡ ἀληθεία, μὲ πόσῃ χάριν προσφέρει τὸν βραχίονά του! ὄχι μόνον ὁ πληθεῖος ἔχει εἰσοδὸν ἐν τῇ αἰθούσῃ, ἀν' ἔχῃ τὴν ἔξιν, ἀλλὰ καὶ βασιλεύει, ἀν' ἔχῃ πνεῦμα.

Ἡ πρώτη θέσις εἰς τὴν συνομιλίαν καὶ τὴν ἐκτίμησιν ἀκόμη, ἀνήκει εἰς τὸν Βολταῖρον, τὸν υἱὸν ἐνὸς συμβολαιογράφου, εἰς τὸν Ρουσσῶ, τὸν υἱὸν ἐνὸς ὀρολογιοποιῦ, εἰς τὸν δ' Ἀλαμπέρ, ἔκθετον, περισυλλεγὲν ὑπὸ τινος ἐμπορίου ὑελοπινάκων.*

Τέλος πάντων οἱ Παρίσιοι φέρουν τὸ σκῆπτρον, καὶ οἱ ταξειδεύοντες ξένοι πρίγκηπες θεωροῦν τιμὴν τῶν νὰ εἰσέλθουν εἰς τὰς αἰθούσας ταύτας, ὧν ἡ γοητεία καὶ ἡ λάμψις εἶνε παγκόσμιαι!

Ἡ στραταρχίνα Λουξεμβούργου, χήρα ἐκ πρώτου γάμου τοῦ δουκὸς Μπουφλερ, ἡ ἡρώϊς τοῦ περιφήμου ἄσματος,

«Ὅταν πρωτοφάνῃ ἡ Μπουφλερς τὴν αὐτὴν (**)
τοῦ ἔρωτος τοὺς φάνηκε πῶς ἦτον ἡ μητέρα
νὰ τῆς ἀρέσῃ ἢ θέλῃσθε καθέννας τοὺς πολλὸν,
»Κι' ὄλοι τὴν εἶχονς τὴν σειράν» ἦτο πολὺ καλὴ!»

Ἐπεριμαζεύθη μὲ τὴν ἡλικίαν «τῇ βοηθεία μεγάλου ὀνόματος, πολλῆς τόλμης καὶ πρὸ πάντων ὠραίου οἴκου, κατώρθωσε νὰ λησμονηθῇ ἡ ἐλαφρὰ διαγωγὴ τῆς

(*) Ἰδε Taine (origines de la France contemporaine).

(**) «Quand Boufflers parut à la cour,
On crut voir la mère d' Amour
Chacun s' empressait à lui plaire
et chacun l' avait à son tour,

Ἡ ἐπιτυχὴς μετάφρασις τοῦ τετραστίχου τούτου ὀφείλεται εἰς τὸν ἐμπνευσμένον κάλαμον τοῦ μεταφραστοῦ τῶν στίχων περὶ Δουβαρρῦ τοῦ Παραρτήματος τοῦ Ἀπριλίου.

καὶ νὰ ἐνθρονισθῇ ὡς κυρίαρχος διαιτητῆς τῶν καλῶν τρόπων, τῆς εὐπρεπείας καὶ ὄλων ἐκείνων τῶν τύπων, ὅτινες ἀποτελοῦν τὴν καλὴν συμπεριφορὰν. Ἡ ἐπιβολὴ τῆς ἐπὶ τῆς νεολαίας τῶν δύο φύλων εἶνε ἀπόλυτος· περιορίζει τὰς ἀπερισκεψίας τῶν νεαρῶν γυναικῶν, τὰς προτρέπει εἰς φιλαρέσκειαν γενικὴν· ποδηγετεῖ τοὺς νέους εἰς σώφρονας τρόπους, εἰς περιποιήσεις. Ἐπὶ τέλους συντηρεῖ τὸ ἱερὸν πῦρ τῆς γαλλικῆς φιλοφροσύνης. Παρ' αὐτῇ διατηροῦνται ἀθικτοὶ αἱ παραδόσεις τῶν ἀνεπιτηδεύτων καὶ εὐγενῶν τρόπων, οὗς ὅλη ἡ Εὐρώπη ἔρχεται εἰς Παρίσιους νὰ θαυμάσῃ καὶ ματαίως προσπαθεῖ νὰ μιμηθῇ. Οὐδέποτε τιμητῆς Ρωμαῖος ὑπῆρξε τόσον χρήσιμος διὰ τὰ ἦθη τῆς Δημοκρατίας, ὅσον ἡ στραταρχίνα Λουξεμβούργου διὰ τὴν τέρψιν τῆς κοινωνίας.*

Διὰ τοῦ πνεύματός της καὶ τῆς ἐπιβολῆς, προκαλοῦσα τὴν ὑπακοήν, πρὸ πάντων δὲ τὸν φόβον, ἡ στραταρχίνα ἐνέπνεε περισσότερον ἢ τὴν ὑπόληψιν : τὸ σέβας. Ἐξασκεῖ ἐπὶ τοῦ ἀριστοκρατικοῦ κόσμου, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ φιλολογικοῦ, φοβεράν καὶ δεσποτικὴν κυριαρχίαν.

Δὲν ἀρκεῖ πλέον μία παρουσία εἰς τὴν Αὐλὴν· Πρέπει ἐπίσης νὰ γίνῃς δεκτὸς ἀπὸ τὴν Καν Στραταρχίαν. Αὐτὸς ὁ Ρουσσῶ, ὁ εὐερέθιστος, ὁ γκρινιάρης Ζάν-Ζάκ, εἶνε ὡσεὶ μαγευμένος ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀληθῆ μεγάλην ἀρχόντισσαν. «Μόλις τὴν εἶδον, γράφει, καὶ ἀμέσως ὑπεδουλώθη. Τὴν εὐρὸν πλήρη θεληγῆτων, ἀνθισταμένων εἰς τὰς δοκιμασίας τοῦ χρόνου, μὲ μεγάλην ἐπενέργειαν ἐπὶ τῆς καρδίας μου. Ἐπερίμενα νὰ εὕρω εἰς αὐτὴν ὀμιλίαν δηκτικὴν καὶ πλήρη ἐπιγραμμάτων. Τίποτε δὲν εὗρον ἀπ' αὐτὰ, μάλιστα ὅπως διόλου καλλίτερα. Ἡ ὀμιλία τῆς Καρ Λουξεμβούργου δὲν σπινθηρίζει ἀπὸ πνεύμα· οὔτε διαλάμψις, οὔτε λεπτοφυΐα πνευματικαί, ἀλλὰ τελεία λεπτότης, ἣτις οὐδέποτε βλέπτει καὶ πάντοτε ἀρέσκει. Αἱ κολακείαι τῆς εἶνε κατὰ τοσοῦτο μᾶλλον μεθυστικαί, ὅσον εἶνε ἀπλοῦστεραι. Θὰ ἐλεγέ τις ὅτι τῇ ἐκφεύγουν χωρὶς νὰ τὰς σκέπτεται, καὶ ὅτι ἡ καρδία της διαχύνεται, μόνον καὶ μόνον, διότι εἶνε ὑπερπλήρης».

Μία ἄλλη ὑπέροχος γυνὴ, ἡς ἡ αἰθουσα, κατ' ἀρ-

(*) Δουξ τοῦ Λεβῆ (Levis) ἀναμνήσεις, καὶ εἰκόνας.

χάς ἐν Παρισίοις καὶ Βερσαλλίαις, κατόπιν δὲ ἐν Σαν-
τλοῦ (Chanteloup) εἶνε τὸ πνευματικὸν καὶ ἀριστο-
κρατικὸν κέντρον πρώτης τάξεως, εἶνε ἡ πνευματώ-
δης καὶ ἐντιμος δούκισσα Σουαζέλ (Choiseul), ἡ σύ-
ζυγος τοῦ περιβοήτου ὑπουργοῦ. Καθ' ὃν καιρὸν ἐκάστη
συντροφιά ἔχει τὸν φιλόσοφόν της, ὅστις εἶνε τρόπον
τινὰ ὁ διευθυντής της, ἡ Κα Σουαζέλ σκέπτεται: μόνη
της. Οὔτε ἡ εἰρωνεία τοῦ Βολταίρου, οὔτε ὁ στόμφος
τοῦ Ρουσσώ ταράσσοσι τὴν ὀρθοφροσύνην καὶ τὴν
εὐθυκρισίαν της. Κρίνει ὀρθῶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ
πράγματα, χωρὶς νὰ παρασύρεται ἀπὸ τὸν συρμὸν ἢ
ἀπὸ τὰς προλήψεις. Παρ' αὐτῆ βλέπει τις πάντοτε ἐνστι-
κτον κλίσιν πρὸς τὸ μέγα καὶ τὸ ὠραῖον. Εἶνε εὐγενῆς
φύσις, ἦν ἀγαπᾷ τις εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, καὶ παρὰ τῆ
ὁποία δύναται τις νὰ ἀνακαλύπτῃ καθ' ἐκάστην νέαν
ἀφορμὴν νὰ τὴν ἀγαπᾷ περισσότερον».

Βεβαίως ἡ δούκισσα οὐδέποτε θὰ ἐγένετο τὸ παι-
γνιον τοῦ Ρουσσώ. Ὅμιλοῦσα περὶ τοῦ συγγραφέως
τῆς Νέας Ἑλοΐζης, ἡ δούκισσα Σουαζέλ γράφει.
«Μᾶς διδάσκει: μίαν καλὴν ἠθικὴν, ἠθικὴν ἣν ἐγνω-
ρίζομεν ἄλλως τε, καθόσον δὲν ὑπάρχει ἢ μία ἠθικὴ
ἄλλ' ἐξήγαγεν ἐκ ταύτης συμπεράσματα ὑποπτα καὶ
ἐπικίνδυνα, ἢ ἠνάγκασεν ἡμᾶς νὰ τὰ ἐξαγάγωμεν,
καθ' ὃν τρόπον μᾶς τὰ παρουσίασε. Πρέπει: νὰ δυ-
σπιστῶμεν πάντοτε κατὰ τῆς μεταφυσικῆς, ἐφαρμο-
ζομένης εἰς ἅπλᾳ πράγματα. Εὐτυχῶς δι' ἡμᾶς, οὐ-
δὲν εἶνε ἀπλούστερον τῆς ἠθικῆς, ὅ,τι δὲ εἶνε πλησιέ-
στερον ἡμῖν, ἐκεῖνο εἶνε καὶ τὸ ἀληθέστερον ἐπὶ τοῦ
ἀντικειμένου τούτου. Ὁ οὐ μισεῖς ἑτέρῳ μὴ ποιήσης.
Ὅλος ὁ κόσμος γνωρίζει τοῦτο, ὅλος ὁ κόσμος τὸ ἐν-
νοεῖ. Δὲν χρειάζεται μεγάλη σοφία περὶ τοῦ ἠθικοῦ
κακοῦ, τῆς γενέσεως τῶν παθῶν, τῶν προλήψεων, τῶν
ἠθῶν κ.τ.λ. καὶ τῶσων ἄλλων γρίφων, ἐξ ὧν οἱ κύριοι
οὔτοι παραγεμίζουσιν τὰς ἐφημερίδας, τὰ βιβλιοπωλεῖα
καὶ τὰς βιβλιοθήκας, διὰ νὰ μᾶς διδάξουν τί ἐστὶ
ἀρετὴ».

Ἡ Δούκισσα Σουαζέλ εὐρίσκει τὸν Ρουσσώ ἐξ ἴ-
σου ἐπικίνδυνον ὡς ἠθικολόγον καὶ ὡς πολιτικὸν
συγγραφέα.

«Συμφωνῶ, προστίθησιν αὐτῆ, ὅτι ἐδέησεν ἀναγ-
καίως νὰ ὑπεισέλθουν πλάναι ἐν ταῖς προλήψεσιν, ὅ-
πως καὶ ὑπερβολαὶ ἐν τοῖς νόμοις: ἀλλὰ νὰ θέλῃ τις
νὰ καταστρέψῃ τὸ πᾶν διὰ νὰ διορθώσῃ ταῦτα, εἶνε
ὡς νὰ θέλῃ τις νὰ κόψῃ τὴν κεφαλὴν ἐνὸς ἀνθρώπου
διὰ νὰ ἀφαιρέσῃ μερικὰς λευκάς τρίχας. Ἡ χρῆσις
εὐφυῆς πρὸς ζημίαν τῆς δημοσίας τάξεως εἶνε ἐκ τῶν
μεγαλειτέρων κακουργιών. Ὁ ἀληθὴς πολίτης ὑπη-
ρετεῖ τὴν πατρίδα του τὸ καθ' ἑαυτὸν διὰ τοῦ πνεύ-
ματός του, ἀλλὰ δὲν θὰ γράψῃ περὶ τοῦ κοινωνικοῦ
συμβολαίου διὰ νὰ μᾶς κάμῃ νὰ ὑποφιασθῶμεν τὴν νο-
μιμότητα τῶν Κυβερνήσεων καὶ νὰ μᾶς φορτώσῃ
μὲ τὸ βάρος τῶν ἀλύσεων, τὰς ὁποίας ἀκόμη δὲν
ἤσθάνθημεν».

Ἡ Κα Σουαζέλ συμπεραίνει: ὡς ἐξῆς ἐν τῇ ὠραίᾳ
αὐτῆς ἐπιστολῇ τῆς 17 Ἰουλίου 1766 «Πάντοτε
ὑποπτεύομεν τὸν Ρουσσώ, μὲ τὰ παράδοξά του
στήματα, μὲ τὴν περίεργον περιβολὴν του καὶ μὲ τὴν
ὑπὲρ τὴν στέγην τῶν οἰκιῶν ὠθουμένην εὐγλωττίαν
του. Πάντοτε μοὶ ἐφαίνετο ἀγύρτης τῆς ἀρετῆς».

Ἡ δούκισσα Σουαζέλ εἶνε τύπος τὸσον σεβαστῆς
ὅσον καὶ συμπαθῆς. Ἄν τις θλίβεται: βλέπων ἡμέραν
Καν Μπουφφλερ (Boufflers), τὸ εἶδωλον τοῦ Πριγκίπου
Κοντὶ μαζὺ μὲ τὴν Δεσποινίδα Αὐγούστην, χορεύουσαν
τοῦ Μελοδράματος, ἢ μίαν στραταρχίαν Μιρεποῦ
κυρδώνοντα: εἰς τὸ ἀπέναντι κάθισμα τῆς ἀμάξης τῆς
Κας Πομπαδούρ, βραδύτερον δὲ τῆς Κας Δουβάραι,
λογίζεται εὐτυχῆς ἀφ' ἑτέρου ἀνευρίσκων μίαν γυ-
ναῖκα ἀνταξίαν τῆς τάξεως καὶ τῆς παρουσίας τῆς
γυναίκα, ἣτις παντοῦ καὶ πάντοτε δίδει τὸ πρῶτον
δειγμα τοῦ ἀγαθοῦ, τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀληθοῦς. Ἡ
πάρχει τόση ἀγνότης, τόση ἐνάρετος καὶ ἀφελὴς γί-
ρις εἰς τὸ χαρίεν ἄτομόν της, εἰς τὸ μικρὸν σωματάκι
τῆς τόσον μέγα πνεῦμα. (*) «Ἡ Κυρία Σουαζέλ, γράφει
ὁ Ὁράτιος Οὐάλπωλ, δὲν εἶνε πολὺ νόστιμη, ἀλλ'
ἔχει ὠραία μάτια. Εἶνε ἐν μικρὸν κήρινον πρόπλασμα
εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἐπέτρεψαν ἐπὶ τινὰ καιρὸν νὰ ἰ-
μυλῇ κρίνοντες αὐτὴν ἀνίκανον, καὶ ἣτις εἶνε δειλὴ καὶ
μετρούφρων. Ἡ δειλία της ἀναπληροῦται: ὑπὸ φαι-
κτικωτάτης φωνῆς, ἣτις σὲ κάμνει: νὰ λησμονῆς τὸ
σεμνότερον τρόπον τοῦ ὀμιλεῖν καὶ τὴν τελειότητα
τῆς ἐκφράσεως. Ω! Εἶνε τὸ χαριέστερον, τὸ ἀξιοκα-
στότερον καὶ τὸ ἐντιμότερον πλασματάκι, τὸ ὁποῖον
ἐξήλθε ποτὲ ἀπὸ ἐν μαγευμένον αὐγόν!»

Αἱ αἰθουσαι τῆς στραταρχίνας Λουξεμβούργου καὶ
τῆς Δουκίσσης Σουαζέλ εἰσὶν ἰδίως κύκλοι ἀριστο-
κρατικοί, ἀλλ' ὑπὸ ἔποψιν φιλολογικὴν, αἱ τρεῖς προ-
τεύουσαι αἰθουσαι εἶνε αἱ τῶν Κων Ζωφρέν, (Gouffier),
τῆς μαρκησίας Δουδεδεφάνδης καὶ τῆς δεσποινίδος Λα-
πινᾶς. Ἡ πρώτη εὐρίσκεται ἐν ὁδῷ Ἁγ. Ὀνωρίου, ἡ δευ-
τέρα ἐν ὁδῷ Ἁγίου Δομνίκου, εἰς τὴν παράρτημα
Μοναστηρίου, τοῦ Ἁγ. Ἰωσήφ καὶ ἡ τρίτη ἐν ὁδῷ
Μπελσᾶς (Bellechasse).

Ἡ ἰσχὺς τῆς Κας Ζωφρέν εἶνε χαρακτηριστικὴ
τῆς ἐποχῆς.

Ἡ γυνὴ αὐτῆ, ἡ τόσην ἐπιρροὴν ἐξασκοῦσα, ἀντι-
κει εἰς τὴν τάξιν τῶν εὐγενῶν: Ὅχι. Ἡ καταγωγὴ τῆς
εἶνε λίαν σκοτεινὴ. Πῶτος εἶνε ὁ σύζυγός της: Εἶς τὸν
ἰδρυτὴν τῆς διομηχανίας καθρεπτῶν, ἀστὸς πρὸς
πλούσιος, ἀλλὰ πολὺ ἄσχημος καὶ ὡς πνεῦμα ὁμοῦ
διόλου μηδενικός.

Δυσχυρίζονται ὅτι φίλος τις τῆς κυρίας, ἐπανελθὼν

(*) Ἴδε τὴν ὠραίαν πραγματείαν τοῦ Grosselet «Ἡ Κα
Σουαζέλ καὶ ἡ ἐποχὴ της» τόμος παρὰ Δαντοῦ (Dentu).

παρ' αὐτῆ μετ' ἀρκετὰ μακρὰν ἀπουσίαν, τῆ εἶπεν ὁ-
μιλῶν ἐπὶ τῶν ἀναμνήσεών του:

Ἀλήθεια, τί ἐγείνειν ἐκεῖνος ὁ γηραλέος κύριος, ὁ
ὅστις πάντοτε ἐκάθητο εἰς τὴν ἄκραν τῆς τραπέζης
καὶ ὁ ὅποιος ποτὲ του δὲν ὀμίλει: εἰς κανέναν; — Ἄ!
ἀπεκρίθη ἡ Κυρία Ζωφρέν, ἠξεύρω περὶ τίνος θέλετε
νὰ εἰπῆτε... Ἀπέθανεν. — Ἀλήθεια; Καὶ ποῖος ἦτο λοι-
πὸν; — Ὁ σύζυγός μου».

Ἡ Μαρκησία Δ' Ἀρζανσὸν εἰς τὰ ἀπομνημονεύ-
ματά του ἰδοῦ πῶς ὀμιλεῖ περὶ τοῦ συζυγικοῦ τούτου
ἑστέως Ζωφρέν. (*) Γνωρίζω ἕνα οἶκον ἀρκετὰ κοι-
νον (τὸν τῆς κυρίας Ζωφρέν) οὔτινος ὅμως οἱ οἰκο-
κράται εἶνε πλούσιοι καὶ καλοπερνοῦν, καὶ ὅπου ἡ
συνήθης τάξις τῶν πραγμάτων εἶνε ἀνεστραμμένη.
Συνήθως ἡ σύζυγος φροντίζει περὶ τῶν καθημερινῶν
ἐξόδων. Ἐκεῖ συμβαίνει: ὅπως τὸ ἐναντίον: ἡ νοικο-
κυρὰ θέλει νὰ κάμῃ τὴν ἐξυπνὴν, καὶ ἐν τῶν μέσων,
τὰ ὅποια μεταχειρίζεται διὰ νὰ ἀποκτήσῃ λαμπρὰν
φήμην, εἶνε νὰ διδῇ τακτικὰ εἰς ὀρισμένας ἡμέρας
γεύματα, κατ' ἄλλας δὲ δεῖπνα, εἰς ὄσους καὶ ὄσας
ἔχουν τὴν φήμην ὅτι εἶνε οἱ ἐξυπνότεροι καὶ οἱ πλέον
γραμματισμένοι.

Ἡ παρουσία τοῦ συζύγου ἐπαρκεῖ εἰς τὰς δαπά-
νας αὐτῆς καὶ ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ προσφέρεται μὲ πολ-
λὴν εὐχαρίστησιν. Ἄλλ' ὅμως, ἂν καὶ δὲν φαίνεται
καθόλου ἐνδιανερόμενος εἰς τὰς συζητήσεις, αἰτινες
διεξάγονται: ἐνώπιόν του, οὔτε ἀπευθύνει ἐρωτήσιν
τινὴν οὔτε λέγει λέξιν, γνωρίζω ἐξ ἀσφαλῶς πηγῆς
ὅτι διασκεδάζει μὲ αὐτὰ. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ὁ ἀν-
θρώπος αὐτὸς, ὁ ὅποιος δὲν λέγει λέξιν, οὔτε ἀπευθύν-
ει κἀμίαν ἐρώτησιν, ἢ δὲν ὀμιλεῖ παρὰ διὰ νὰ
πρόβῃ εἰς τὸ τραπέζι, μὲ τὸν εὐγενέστερον ἀλλὰ καὶ
ἐν ἀπλούστερον τρόπον, ὅστις δὲν φαίνεται ὑπάρχων
ἐν τῇ οἰκίᾳ παρὰ ὡς θεράπων τῆς κυρίας, οὐδὲν δια-
τάσσων, διέρχεται: ὅλα του τὰ προῖνά ἐξελέγχων τὴν
δαπάνην, νὰ παραγγέλλῃ τὰ γεύματα καὶ νὰ ὀρίζῃ
τὰ φαγητὰ ἐπιπλήττει: αὐστηρῶς τοὺς ὑπηρέτας, ὅταν
παράλειψαν τίποτε καὶ διαγράφει εἰς αὐτοὺς ἀκρι-
βῶς καὶ ὀρισμένους κανόνας διὰ τὸ μέλλον. Οἱ ἀνθρω-
πὸς του τρέμουν ἐμπρὸς του. Λαμβάνει: μάλιστα τὸ
ἄσχος νὰ μαλῶνῃ τὴν γυναῖκά του, ὅταν ἡ δαπάνη
αὐτῆς πολὺ μεγάλη ἢ τὰ φαγητὰ δὲν εἶνε καλά!»

Ἡ Κα Ζωφρέν εἶνε γραμματισμένη: Καθόλου μά-
λατα. Εἶνε ἡ προσωποποίησις τῆς ἀμαθείας, οὔτε κἀν
ἐν ὀρθογραφίαν γνωρίζει. Διὰ τὴν σπουδὴν λέγει
ὅτι δὲν ἐφρόντισα περὶ αὐτῆς, ὅστε ποτὲ δὲν ἤ-
σθη τὴν ἀνάγκην της». Καὶ ἐν τούτοις! Περὶ τὸ
ἄσχος τῆς Βασιλείας, αὐτῆ ἡ χωριάτισσα, ἄνευ νεό-
ττος, ἄνευ καλλονῆς, ἄνευ πνεύματος, ἄνευ μορφώ-
σεως, αὐτῆ ἡ γραῖα, ἣτις εἰς ἄλλην ἐποχὴν θὰ πα-

(*) Μαρία Θηρεσία Ροδὲ, γεννηθεῖσα κατὰ τὸ 1699.

ρήρχετο ἀπαρατήρητος, εἶνε μία τῶν σπουδαιοτέρων
ἐξουσιῶν τῆς Γαλλίας, μία τῶν ἡγεμονίδων τῆς κοινῆς
γνώμης.

Ἡ αἰθουσά της, ὀνομαστὴ καθ' ὄλην τὴν Εὐρώ-
πην, δύναται: νὰ θεωρηθῇ ὡς εἰς τῶν θεσμῶν τοῦ 18ου
αἰῶνος. Οἱ μεγαλείτεροι ἄρχοντες τὴν περιποιῶνται.
Καὶ αὐταὶ ἀκόμη αἱ ἐστεμμένα: κεφαλαὶ τῆ ἀποδίδουν
τιμὰς. Ὅταν κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1766 μεταβαίνει
νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν φίλον της, ἠδυνάμην νὰ εἶπω σχε-
δὸν προστατευόμενόν της, βασιλέα τῆς Πολωνίας
Στανίσλαον Πονιατόφσκη, τὸ ταξείδιόν της ἐθεωρήθη
ὑφ' ὄλων τῶν αὐλῶν ὡς πολιτικὸν γεγονός. Ἐν Βαρ-
σοβίᾳ ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως ὡς μήτηρ, μὲ
ὄλην τὴν χαρὰν, ὄλην τὴν τρυφερότητα, ἣν δύναται:
τις νὰ φαντασθῇ! Ἐν Βιέννῃ ἡ αὐτοκράτειρα Μαρία
Θηρεσία τὴν πληροῖ περιποιήσεων καὶ προθυμίας,
οὔτε πριγκίπισσα βασιλικῶν αἵματος θὰ ἐτύγχανε
τοιαύτης κολακευτικῆς ὑποδοχῆς. Ἡ Τσαρίνα Αἰκα-
τερίνη II ἀρέσκειται νὰ τῆ ἀπευθύνῃ τρυφερὰς ἐπι-
στολάς, καὶ ἀποδίδει: μεγάλην ἀξίαν εἰς τὴν ἀνταπό-
κρυσιν ταύτην.

Διὰ τὴν ἔκτακτος αὐτῆ ἐπιτυχίαν, ἡ ἐξαιρετικὴ
αὐτῆ σπουδαιότης ἢ ἀποδοθεῖσα ὑπὸ τῆς Γαλλίας
καὶ ὑπὸ τῶν ξένων εἰς μίαν γυναῖκα ἢ ὁποία θὰ ἐξε-
πλήσσειτο καὶ ἡ ἴδια, τοιοῦτο μέρος παίζουσα; Διὰ τὴν
Διότι ἡ Κα Ζωφρέν εἶχε τὴν ἰκανότητα νὰ σχηματίσῃ
περὶ ἑαυτὴν κύκλον φιλολογικόν: διότι παραθέτει: δεῖ-
πνα καὶ γεύματα εἰς τοὺς καλλιτέχνας καὶ τοὺς συγ-
γραφεῖς, διότι εἶνε χορηγὸς κεφαλαίων διὰ τὴν Ἐγ-
κυκλοποιεῖται, διότι αὐτῆ, περισσότερον παντὸς ἄλ-
λου, συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν πραγματικῆς συμ-
παθείας μεταξὺ τῆς ἀριστοκρατίας τῆς γεννήσεως καὶ
τῆς τοῦ πνεύματος. Τοιαύτη φήμη, ὡς ἡ ἰδικὴ της, ἐξη-
γεῖται πάντοτε διὰ τινος πράγματος. Ἡ Κα Ζωφρέν
γνωρίζει: κάλλιον παντὸς ἄλλου νὰ χειρίζεται τὴν δύ-
σκολον, ματαόφρονα, εὐερέθιστον φυλὴν τῶν καλλι-
τεχνῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων τῶν γραμμάτων. Αὐτῆ,
ἂν μὴ ἔχῃ πνεῦμα, ἔχει: ὅμως πολλὴν εὐπρεπῆ ἀντι-
ληψιν, λεπτότητα καὶ ἐπιτηδεϊότητα, ἀνάμικτον μὲ
ἀγαθότητα, ὁ τρόπος τοῦ εἶναι τῆς Κας Ζωφρέν,
λέγει: ὁ Βαρῶνος Γκλάιχεν (Gleichen), δύναται νὰ
παραδληθῇ μὲ τὸ ὕφος τοῦ Λαφονταίνου. Ἐχει: πολ-
λὴν τέχνην, ἀλλ' ἡ τέχνη αὐτῆ δὲν φαίνεται. Τὸ πᾶν
παρ' αὐτῆ φαίνεται: πολὺ κοινὸν καὶ ἐν τούτοις οὐδεὶς
προσπαθῶν νὰ τῆ ὁμοιάσῃ, θὰ δυνηθῇ νὰ τὴν
φθάσῃ. Τὸ πᾶν παρ' αὐτῆ εἶνε ἠτιολογημένον, εὐκο-
λον, εὐχρηστον, χρήσιμον καὶ ἀπλοῦν. Ὁ χωριάτικος
τόνος της καὶ ἡ χυδαία γλῶσσά της προσδίδουν εἰς
τὰς ὁμιλίαις της, πλήρεις ἄλλως τε φρονήσεως καὶ λο-
γικότητος, κἀτι τὸ ἰδιαιτέρον» Ὁ Ὁράτιος Οὐάλπ-
ωλ θαυμάζει ἐπίσης τὴν γυναῖκα ταύτην, ἣτις δια-
κρίνεται εἰς τὴν τέχνην τοῦ νὰ κρατῇ συναναстро-

φήν. Γράφει εις την Λαίδη Χέρβεϋ την 13 86ρ. 1765 « Η Κα Ζωφρὲν εἶνε θαύμα ὀρθοφροσύνης, καλῶν πληροφοριῶν, καλῶν συμβουλῶν καὶ ἐπικαιρότητος. Ἔχει ἓνα τρόπον νὰ σὲ κυριεύῃ, ὁ ὁποῖος μὲ θέλγει. Δὲν εἶδα εἰς τὴν ζωὴν μου κἀνένα γνωρίζοντα τόσον ταχέως νὰ ἀντιλαμβάνεται τῶν ἐλαττωμάτων, τῶν ἀδυναμιῶν καὶ τῶν δολοπλοκιῶν ἐνὸς ἐκάστου, καὶ νὰ τὰς ἐπεξηγήῃ μὲ τόσῃν διαύγειαν καὶ νὰ σὲ πείθῃ μὲ τόσῃν εὐκολίαν καὶ τέχνην.

Δὲν δύνασθε νὰ φαντασθῆτε ὅποιαν εὐχαρίστησιν εὐρίσκω μαζὺ τῆς. Τὴν ἔχω καὶ ἐξομολογητὴν μου καὶ ὁδηγόν μου, καὶ ἀρχίζω νὰ πιστεύω ὅτι ἐπὶ τέλους θὰ καταντήσω λογικὸν πλάσμα, διὰ τὸ ὁποῖον ποτὲ μου δὲν εἶχον ἀπαίτησιν».

Ἡ ἀντίζηλος αἰθουσα τῆς Κα Ζωφρὲν εἶνε ἡ τῆς μαρκησίας Δουδεφφάνδης (Dudetfand). Ὅσον ἡ Κα Ζωφρὲν εἶνε κοινὴ, τόσον ἡ Κα Δουδεφφάνδη εἶνε μεγάλη ἀρχόντισσα. Ὅσον ἡ Κα Ζωφρὲν εἶνε ἀμαθὴς, τόσον ἡ μαρκησία εἶνε γραμματισμένη. Ἡ μίξ δὲν γνωρίζει κἀν τὴν ὀρθογραφίαν, ἡ ἄλλη γράφει τόσον καλὰ, ὅσον καὶ οἱ ἐνδοξότεροι συγγραφεῖς. Καθ' ἣν ἐποχὴν αἱ αἰθουσαὶ τῶν ἀσκούν ὑπέροχον ἐπιρροὴν, καὶ αἱ δύο εἶνε γράϊαι. Καὶ αἱ δύο ἐπάνω κάτω ἔχουν τὴν αὐτὴν ἡλικίαν. Ἡ μία ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1699, ἡ δ' ἄλλη κατὰ τὸ 1697, ἐν ἔτος μετὰ τὴν Καν Σεβινιέ, ἧς ἐμελλε νὰ ἀκολουθήσῃ τὰς παραδόσεις καὶ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν δόξαν. Ἡ κυρία Δουδεφφάνδη δὲν εἶνε μόνον γράϊα, εἶνε καὶ τυφλή. Οἱ ποτὲ τόσον ὠραῖοι ὀφθαλμοὶ τῆς, ὅστινες, ὡς λέγουν, τόσα θύματα ἔκαμον, εἶνε στυστοί. Ἄλλ' ἐν ἑλ' λείπει τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ σώματος ἔχει τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας, καὶ μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τούτους βλέπει τὰ πάντα.

Καθημένη ἡμέραν καὶ νύκτα εἰς τὴν περίφημον ἐκείνην πολυθρόναν, τὴν ὁποῖαν ὠνόμαζε τὸ βαρέλι τῆς, ἡ εὐφυὴς τυφλὴ εἶνε δύναμις, τὴν ὁποῖαν πρέπει τις νὰ λογαριάζῃ. Ἡ αἰθουσα τῆς εἶνε Ἄρειος Πάγος, τοῦ ὁποῖου αἱ ἀποφάσεις εἶνε φοβεραὶ. Νὰ ἦνε τις δεκτὸς ἐκεῖ, εἶνε μεγάλη τιμὴ, ὑψίστη εὐνοια. Διὰ νὰ διέλθῃ τις τὸν οὐδὸν τῆς, πρέπει τὸ ὄνομά του νὰ ἦνε ἀναγεγραμμένον εἰς τὸ βιβλίον τῆς εὐγενείας ἢ εἰς τὰ χρυσόβουλα τῆς φιλολογίας. Κατὰ πᾶσαν ὥραν παρελαύνουν ἐκεῖ ἄνδρες ἐπιρροῆς, πρόσωπα ἐνδοξα, νεολόγοι καλῶς πληροφορημένοι. Εἶνε κέντρον πληροφοριῶν, κατέχον τὰς κλείδας ὄλων τῶν ραδιουργιῶν, τὰ πρωτόλια ὄλων τῶν ἰδεῶν.

Εἶνε αἰθουσα συγχρόνως διπλωματικὴ καὶ φιλολογικὴ, πολιτικὴ καὶ διπλωματικὴ, εἶνε τὸ ἐπίσημον σχεδὸν ἐντευκτήριον τῶν ξένων διπλωματῶν, ὅστινες μεταβαίνουν ἐκεῖ διὰ νὰ ἀρυσθῶσι τὰ καθημερινὰ στοιχεῖα διὰ τὴν ἀλληλογραφίαν τῶν μετὰ τῶν κυβερνήσεων τῶν. Ἐκεῖ συζητοῦνται κατ' ἕξοχον τρό-

πον δλα τὰ ἐπὶ τοῦ τάπητος μεγάλα ζητήματα τῆς Γαλλίας καὶ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης παρ' ἀνδρῶν εὐχαρίστου συναναστrophῆς, ὅστινες συζητοῦν χωρὶς νὰ φιλονεικοῦν, καὶ ὅστινες ἐπιζητοῦντες πρὸ παντὸς νὰ καθίστανται εὐάρεστοι, γνωρίζουν κατὰ τὸ λόγιον τοῦ Μπουαλῶ,

νὰ περνοῦν ἀπὸ τὸ σπουδαῖον εἰς τὸ γλυκὺ, ἀπὸ τὸ ἀστεῖον εἰς τὸ αὐστηρόν.

Ἡ σαρκαστικὴ ἀρχηγὸς προεδρεύει εἰς δλας τὰς συνομιλίαις, ὡς ἀριστοτέχνης. Τὸ γόητρον τῆς φήμης τῆς, ἡ θερμότης καὶ τὸ εὐγλωττον τοῦ λόγου τῆς, ἡ ὑπεροχὴ τοῦ ὕφους καὶ τῆς ὁμιλίας τῆς, ἡ κοινωνικὴ τῆς τάξις, αἱ σχέσεις τῆς, τὸ θαυμάσιον πνευμά τῆς, τὸ τόσον ζωηρόν, τόσον κοπτερόν, τὴν καθιστῶσιν γυναῖκα, ἧς ἡ κυριαρχία ἐπιβάλλεται καὶ εἰς τοὺς πλέον ἀτιθάσσους. Ἔχει τὴν ἰκανότητα νὰ τὴν φοβῶνται. Ἀλλοίμονον εἰς ἐκεῖνον, οὐτινος θὰ θελήσῃ νὰ γελοιοποιήσῃ τὰ ἐλαττώματα!

Εἶνε, ὡς τὴν ὠνόμασαν, ἡ γυνὴ-Βολταίρος, ἡ μεγάλη ἰέρεια τῆς εἰρωνείας. Εἰς τὰς μικρὰς, ἀδυνάτους καὶ νευρικὰς χεῖρας τῆς τὸ σκῆπτρον τοῦ πνεύματος ὁμοιάζει ὡς ὁ ἰ τ ζ α. Συνήθως εἶνε εὐπροσήγορος, ἀλλὰ τὸ ἐλάχιστον ἀρκεῖ νὰ τὴν θυμῶνῃ, νὰ τὴν δυσαρεστήσῃ, καὶ τότε ἡ φοβερὰ τῆς πολυθρόνα ὁμοιάζει μὲ βῆμα, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐκπέμπει τὰς λοιδωρίας, βάλλει δλα τὰ βέλη τῆς σατύρας.

Ἡ αἰθουσα τῆς εἶνε ἡ πρώτη αἰθουσα τῶν Παρισίων. Αἱ ἐπιστολαὶ τῆς εἶνε πρότυπα ὕφους, θαύματα ἀκριβολογίας, σαφηνείας, λεπτότητος. Οὐδεὶς κλασικὸς συγγραφεὺς ἔχει τὴν σύνθεσιν τελειοτέραν. Ἡ Κα Σεβινιέ ἐπροσωποποιεῖ τὸν XVII αἰῶνα· ἡ Κα Δουδεφφάνδη εἶνε ὡς ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ XVIII αἰῶνος. Αὐτὸς ὁ Βολταίρος, ὅστις τὴν θεωρεῖ, ὡς τὸν διαιτητὴν τῆς φήμης, τὴν φοβεῖται: τόσον, ὥστε διὰ νὰ τὴν περιποιηθῇ προσπαθεῖ νὰ τὴν πείσῃ ὅτι καὶ αὐτὸς εἶνε τυφλὸς, ὅπως καὶ αὐτὴ. Ἐν τούτοις ὑπάρχει κάποιος, ὅστις τολμᾷ νὰ ἀντιπαραταχθῇ εἰς τοὺς ἐκδικητικοὺς κεραυνοὺς τῆς μαρκησίας Δουδεφφάνδης καὶ ὅστις θὰ εἶχε πολλοὺς λόγους καὶ νὰ τὴν φοβῆται, διότι εἶνε σοφὸς, ἀκαδημαϊκὸς, ἄνθρωπος τοῦ κόσμου, φιλόσοφος· ὁ δ' Ἄλαμπέρ· ἀλλὰ τὸ πᾶν ἐξηγεῖται· ὁ δ' Ἄλαμπέρ, εἶνε ἐρωτευμένος μὲ τὴν ἐχθρὰν τῆς μαρκησίας, τὴν δδα Λεσπινᾶς.

Αἱ δύο ἀντίζηλοι ὑπῆρξαν κατ' ἀρχὰς φίλοι. Ἐπὶ δέκα ἔτη, ἀπὸ τοῦ 1754 μέχρι τοῦ 1764, ἔζησαν ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγῃν. Μοιχογένητος τῆς κομῆσεως Ἄλμπαν ἡ Δνὶς Λεσπινᾶς, γεννηθεῖσα τὸ 1732 εἶχε πολλὰς δοκιμασίας νὰ διέλθῃ. Πτωχὴ, ἀνευ προστασίας, κατ' ἀρχὰς ἠτύχησε νὰ εὖρη ἄσυλον πκρὰ τῇ Κα Δουδεφφάνδῃ. Εὐχάριστος, χωρὶς νὰ εἶνε εὐμορφος, νοήμων, εὐπαιδευτοῦς, ὁμιλοῦσα καλῶς, γράφουσα καλῶς, κρύπτουσα ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς ἡρεμίας καὶ

στατολῆς πνεύμα ἀνήσυχον, φλογερὰν φαντασίαν, ἡ νὰ πάσχῃ διενῶς ἐκ τῆς ὑποδοῦς τῆς θέσεως, καὶ νὰ ἀσπασθῇ ἐκ τῆς κοσμικῆς καὶ φιλολογικῆς ὑπηρετικῆς τῆς καταστάσεως. Ἡ συνοδὸς δεσποινὶς προέβη εἰς πραξικό-
 Ἐγκατέστησεν ἱεροκυφίως εἰς τὸ μικρὸν τῆς ἰσχυρὸν ἐν εἶδος στενοῦ κύκλου, προωρισμένου διὰ τῆς μεμνημένους, μεταβαίνοντας ἐκεῖ διὰ νὰ ἀπολαύσῃ ὀλίγας στιγμὰς ἐν τῷ κρυπτῷ, πρὶν ἢ ἀφῆσθαι αἰθουσα τῆς μαρκησίας. Ἀλλὰ κάποια κακὴ ἐπὶ τῆς ἀποδοῦσε τὸ μυστικόν. Ἡ γράϊα τυφλὴ ἔμαθε τὴν συνομισίαν. Ἐξω φρενῶν διὰ τοιαύτην πράξιν ἐπὶ τῆς στατικῆς, ἀσπλάγχχνως ἀπέδιδωκε τὴν δα Λε-
 Ἡ ἑρὶς τῶν δύο τούτων γυναικῶν διήρесе τὴν Πα-
 τὴν κοινωνίαν εἰς δύο στρατόπεδα, τὸ ἐν ἀποδίδον
 ἔλασον εἰς τὴν μαρκησίαν, τὸ ἄλλο συμπονοῦν τὴν
 ἰσχυρὰ συναδόν.

Ἡ Δνὶς Λεσπινᾶς δὲν ἔμεινεν ἀνευ μέσων. Οἱ πιστοὶ δ' Ἄλαμπέρ, Τουργκῶ, ὁ ἱππότης Σατελοῦξ (Chastellux) ὁ ἀββᾶς Μπουαμόν, Ἀρχιεπίσκοπος Αἰξ, συνησπίσθησαν ὅπως τῇ ἀσφαλίσωσι με-
 ἰσχυρὰν θέσιν, ἀλλ' ἀνεξάρτητον καὶ τῆς ἐνοικία-
 Ἐν πάτωμα ἐν δδῷ Μπελσᾶς (Belleshasse).

Ἡ αἰθουσα τῆς δὲν εἶνε μέγα τι, ἀλλὰ ἐμψυχοῦται ἐκ τῆς φλόγας διανοίας, συμπαθείας χάριτος καὶ πά-
 τῆς. Ἡ διακεκριμένη μικρὰ συντροφιά ἧτις τὴν ἀγαπᾷ, εὐρίσκει ἐκεῖ περισσότερα θέληγτρα ἢ εἰς τὴν μεγάλην διανοητικὰ κοινότητα μᾶς μαρκησίας· Δου-
 δεφφάνδης ἡ μᾶς Κυρίας Ζωφρὲν.

Εἶνε πολὺ ἐπαγωγοί, πολὺ εὐχάριστοι κατ' ἐπιφά-
 ταν αὐταὶ αἱ περίφημοι αἰθουσαί, τὸ ἀντικείμενον τοῦ θαυμασμοῦ τῆς Εὐρώπης. Ἀλλὰ πόσαι ἀντιφά-
 σαι πόσαι ἀθλιότητες ἐν τῇ κοινωνίᾳ ταύτῃ τῶν ἀπορροῦχων τοῦ γένους, τοῦ πλοῦτου ἢ τοῦ πνεύ-
 ματος! Ὅπως ὡρας ἀποθαρρύνσεως, πλήξεως καὶ ἄλλως δὲν ἔχει αὐτὸς ὁ κόσμος, ὅστις διασκεδάζει ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἔχει τὴν ἐλπίδα, τὴν ἰδέαν ὅτι δια-
 σκεδάζει!

Αὐτὴ ἡ Κα Ζωφρὲν μὲ δλην τὴν καλὴν τῆς υγείαν, τὴν ὀρθοφροσύνην καὶ τὴν εὐθυμίαν τῆς, ἀναλογίζε-
 ται κάποτε μὲ ἀνησυχίαν, μὲ τρόπον τὸ ἔργον αὐτῶν τῶν Ἐγκυκλοπαιδιστῶν πρὸς τοὺς ὁποῖους ἀδιαλεί-
 πτως προσφέρει τὰς ὑπηρεσίας τῆς. Τοὺς ὑποδέχεται, προστατεύει, τοὺς χορηγεῖ παχείας ἐπιχορηγή-
 σεως εἰς τοὺς ἐργάτας τούτους τῆς ἀταξίας, τοὺς ἀνα-
 τρεπτικὸς τούτους τοῦ θρόνου καὶ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐξ ἀνομιείας λίαν συνήθους κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα, αὐτὴ εἶνε κατὰ βάθος βασιλικὴ καὶ θρησκός.

Ἡ φιλῆ, ἡ ἐμπιστος, ἡ σύμβουλος τῶν μᾶλλον ἀπί-
 στου φιλοσόφων, τῶν ἐπικινδυνωτέρων ὕλιστων, ἡ τῆς ἧτις διὰ τῶν γενναιωδωριῶν τῆς κατὰ μέγα μέ-
 ρος συντελεῖ εἰς τὴν δημοσίευσιν τῆς Ἐγκυκλοπαι-

δείας, ἐξομολογεῖται εἰς ἓνα καπουκίνον, εἶνε τακτικὴ εἰς τὰς λειτουργίας καὶ τοὺς ἐσπερινούς, ἔχει τὸ στα-
 σίδι τῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγ. Ρόκκου, καὶ ἐπι-
 μελεῖται νὰ προσάγῃ ἱερέα εἰς τὴν κλίνην τοῦ θανά-
 του τῶν φίλων τῆς.

Καὶ αὐτὴ ἡ Κα Δουδεφφάνδη ἔχει ἐνίοτε ἐφημέ-
 ρους θρησκούς καὶ εὐσεβεῖας πόθους. Καμμίαν φορὰν τὴν καταλαμβάνουν ἀόριστοὶ τινες ὀρέξεις φιλοθρη-
 σκείας, «καταστάσεως, ἧτις τῇ φαίνεται, λέγει, ἡ εὐ-
 τυχεστέρα τῆς ζωῆς τῆς».

Μετὰ ζέσεως ποθεῖ τὴν εἰρήνην ἐκείνην τῆς καρ-
 δίας, ἣν μᾶς δίδει ἡ πίστις, καὶ ἧτις εἶνε, εἰς τὴν κοι-
 λάδα τῶν δακρύων μας, μεγάλη δύναμις, μεγάλη πα-
 ρρηγορία.

Παρ' ὄλον τὸ πνευμά τῆς, ὑποκύπτει ὑπὸ τὸ βά-
 ρος ἀνιάτου ἀνίας, αἱ δ' ἐπιστολαὶ τῆς περικλείου, ἐνίοτε στόνους ἀπελπισίας. Αἱ θαθεῖαι καὶ πλήρεις ἀ-
 γωνίας σκέψεις τῆς, εἶνε τοσοῦτον ἀπελπιστικαὶ ὅσον καὶ ὁ μονόλογος τοῦ Ἀμλέτου. Ἡ πολυθρόνα τῆς, ἣν ὀ-
 νομάζει τὸ «βαρέλι τῆς», δύναται ἐπίσης νὰ ὀνομασθῇ «τάφος» τῆς. Εὐρίσκεται ἐπ' αὐτῆς ὡς νεκρὸς ἔχων τὸ συναίσθημα τῆς ζωῆς.

Ἐγγραφε πρὸς τὸν Βολταίρον τὴν 1ην Ἀπριλλοῦ 1769 «Ἐἴπετέ μοι, διατὶ ἐνῶ δδελύσομαι τὴν ζωὴν, φοβοῦμαι τὸν θάνατον. Τίποτε δὲν μοῦ ἀποδεικνύει ὅτι τὸ πᾶν δὲν θὰ τελειώσῃ μὲ ἐμέ· τούναντίον, βλέπω τὴν ἀποσύνησιν τοῦ πνεύματος, ὅπως καὶ τοῦ σώματός μου. Ὅ,τι λέγεται ὑπὲρ ἡ κατὰ, σὺδεμίαν μοῦ προξε-
 νεῖ ἐντύπωσιν. Δὲν ἀκούω εἰμὴ ἐμὲ αὐτὴν, καὶ δὲν εὐ-
 ρίσκω εἰμὴ ἀμφιβολίαν καὶ σκότος. Πίστευε, λέγουν, εἶνε τὸ ἀσφαλέστερον».

Πρὸς πλήρη δυστυχίαν τῆς, ἡ Κα Δουδεφφάνδη εἶνε θύμα βασάνου τῆς καρδίας.

Αὐτὴ, ἧτις ποτὲ δὲν ἐγνώρισε τὸν ἀληθινὸν ἔρωτα, περιπίπτει, ἐβδομηκοντούτις σχεδόν, εἰς εἰδός τι ἐκ-
 στατικῆς πάθους. Αἰσθάνεται δι' ἓνα ἄνδρα, ὅστις εἶνε κατὰ εἰκοσιν ἔτη νεώτερός τῆς, καὶ ὅστις πρὸ πάντων τρέμει τὸ γελοῖον, διὰ τὸν καυστικὸν καὶ εὐφυῆ Ἄγγλον Ὁράτιον Οὐάλλπωλ, παράδοξον ἀγάπην, ἀ-
 χαρακτήριστον, ἀλλὰ βιαίαν, ἀποκλειστικὴν, ἧτις δὲν εἶνε φιλία, ἧτις δὲν δύναται νὰ ἦνε ἔρωτος. Ὡς κατ' εἰ-
 ρωνείαν τῆς τύχης, ἀγαπᾷ διὰ πρώτην φορὰν ἐν ἡλι-
 κία καθ' ἣν οὔτε διὰ τελευταίαν φορὰν ἐπιτρέπεται νὰ ἀγαπήσῃ.

Ἡ Δνὶς Λεσπινᾶς εἶνε ἴσως ἔτι πλέον δυστυχῆς τῆς Κα Ζωφρὲν· ἡ κόρη αὐτῆ, κατ' ἐπιφάνειαν λεπτοφυὴς, ἀγαπᾷ ὡς ἡ Σαπφὼ, ὡς ἡ Πορτογαλλὶς καλογραῖα, ὡς ἡ Νέα Ἐλοῖζα. Εἶνε τύπος ἔρωτος ἐξημμένου, πυρετώδους, φρενιτώδους. Ἀγαπᾷ μέχρι τρέλλας, μέχρι μανίας, λαμπρὸν ἀξιοματικόν, ὅστις δὲν δίδει λεπτόν δι' αὐτὴν, τὸν Κον Γκιμπέρ. Ζῆ μὲ τὸν ἔρωτα τοῦτον καὶ ἔνεκα αὐτοῦ ἀποθνήσκει. Τὸ

πτωχόν της σώμα και η δυστυχής ψυχή της είνε
ώσεί περιβεβλημένα με τόν χιτώνα του Νέσσου. Ἡ-
δύνατό τις νά εἴπῃ, θῦμα τῆς ἀρχαίας εἰμαρμένης. Ἐν
τῇ ἀπελπισίᾳ της, ἐν τῇ ἀγωνίᾳ της γράφει εἰς τόν
ἀναίσθηταν ἑραστήν της « Ἄ! πόσον οἱ ἄνδρες εἶνε
σκληροί! Καί αἱ τίγρεις ἀκόμη εἶνε καλλίτεροι! ἔπρεπε
φυσικά νά ἀφοσιωθῶ εἰς τὸ μῖσος· κακῶς ἐξεπλήρωσα
τὴν εἰμαρμένην μου. Ἠγάπησα πολὺ καὶ ἐμίσησα ὀ-
λίγον.

Δὲν ἔχω πλέον δυνάμεις νά ἀγαπῶ, ἡ ψυχή μου
με βασανίζει, δὲν ἀντέχω πλέον διὰ τίποτε... Καθ' ἡμέ-
ρινως πυρέσω, ὁ δὲ ἰατρός μου ὁ ὁποῖος δὲν εἶνε
ἐπιτηδεύειος τῶν ἀνθρώπων, ἀδιαλείπτως μου ἐπι-
λαμβάνει, ὅτι κατατρόγωμαι ἀπὸ τὴν θλίψιν, καὶ
σφυγμός μου, ἡ ἀναπνοή μου προδίδουν βαθεῖαν θλί-
ψιν, καὶ φεύγει λέγων μοι: Δὲν ἔχομεν κανέν
μακρὸν διὰ τὴν ψυχὴν».

Α. Ν. ΠΕΤΣΑΛΗΣ

ΑΓΓΛΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Η ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΟΥ ΛΟΡΔΟΥ ΠΕΡΣΕ

[Διήγημα τοῦ Ριχάρδου Φεϊδλερ]

Ὁ λόρδος Πέρσε ὁ Βράουνσιρ εἶχε καταληφθῆ
ἀνευ σωτηρίας ὑπὸ ὑπαγονδρίας. Εἰς ἡλικίαν 16 ἐ-
τῶν εἶχε φονεύσει κροκοδείλους, εἰς ἡλικίαν 18 ἐτῶν
ἀνῆλθε χωρὶς ὁδηγὸν εἰς τὸ Λευκὸν Ὄρος, ἔχασε
τέταρτον ἑκατομμυρίου εἰς τὸ Μόντε Κάρλο, ἔζησε
ζωὴν σπόρτ, κυνηγίου καὶ ἐρωτοδουλιῶν εἰς τὰς πέντε
ἡπείρους καὶ τώρα εἰς ἡλικίαν 30 ἐτῶν δὲν ἐγνώ-
ριζε τίποτε, ἀπολύτως τίποτε, εἰς αὐτὸν τὸν κό-
σμον, τὸ ὅποιον ἠδύνατο νά τὸν ἐνδιέφερε. Ἐκάθητο
σχεδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς τὸν θαυμασίον οἶκόν του
εἰς τὴν ὁδὸν Πικκινιτιλε παρὰ τὴν (θερμάστραν, ἐδιά-
βαζεν ἀλχημιστικά χειρόγραφα καὶ ἔγραφεν ἐπ' αὐ-
τῶν ὀγκῶδες ἡμερολόγιον, πόσον πληκτικὴ ἦτο ἡ ἀν-
θρωπότης καὶ πόσον κουτὴ εἶνε ὅλη ἡ ζωὴ.

Τὰ μέλη τοῦ «Μπίφστεκ-Κλαίμπ», Παιλλ Μαίλλ,
Λόντον Οὐέστ, ἦσαν καταλυπημένοι διὰ τὴν πνευμα-
τικὴν αὐτὴν κατάστασιν τοῦ διακεκριμένου μέλους
τῶν ἀλλὰ περισσότερον δυστυχιστέρα ἦτο ἡ λαίδη
Μόνα Πάρκερ, κόρη τοῦ δουκὸς ὁ Μπλαϊκσιρ, μα-
κρυνῆς συγγενικῆς οἰκογενείας τῶν Μπράουνσιρ. Ἡ
νεαρὰ κυρία ἠγάπα πολὺ τὸν ὠχρὸν καὶ μελαγχολικὸν
ἐξάδελφον καὶ θὰ ἦγωνε πάλιν εὐχαρίστως τὰ δύο οἰ-
κογενειακά οἰκόσημα, τὰ ὁποῖα διεχωρίσθησαν κατὰ
τὸν 12ον αἰῶνα ἕνεκα ἱστορικῶν περιπετειῶν.

Ἄλλ' ὁ λόρδος Πέρσε δὲν τὴν ἐπρόσεχε διόλου,
ἀν καὶ αὐτὴ εἶχε τὴν θαυμασιωτέραν σταχτόξανθην
κόμην τῶν Μπλαϊκσιρ, τὴν θελκτικωτέραν μικρὰν
χεῖρα καὶ τὴν παρισυνωτέραν ὄλων τῶν ἀγγλίδων
ραπτριῶν. Ἀπέκρουε τακτικώτατα εὐγενῶς ὄλας τὰς
προσκλήσεις εἰς γκάρντ-πάρτι καὶ τὰ μπρίδτζ, εἰς
τὰς πρωϊνάς ἱππασίας εἰς Ρόττυν-Ρὼ τὴν ἐχαιρέτα
μόνον με ψυχρὰν ἀδιαφορίαν καὶ εἰς τὸ «Κλαίμπ»
εἶχε παρατηρήσει τελευταίως, ὅτι ἡ λαίδη Μόνα πι-

θανὸν νά ἦτο ἡ θελκτικωτέρα τοῦ ἡνωμένου βασί-
λειου, ἀλλὰ πιθανὸν νά ἦτο ἐπίσης τόσοσιν πληκτικῶς
ὅσον καὶ αἱ ἄλλαι κυριαί, ὅπως ὄλοι οἱ ἄνθρωποι, ὅ-
πως ὄλος ὁ κόσμος.

Ὅταν ἡ λαίδη Μόνα ἔμαθεν αὐτὴν τὴν ἔκφρασιν
ἐπέταξε τόσοσιν σφοδρῶς ἀπὸ τὰ γόνατά της τὸ ἰαπο-
νικὸν σκυλάκι της Τσίπ, ὥστε σχεδὸν ἔπεσεν εἰς τὸ
μελανοδοχεῖον—τόσον μικρὸν ἦτο—καὶ κατέσχετο
ἐν πολῦτιμον δαντελλένῳ μανδῆλι, με τὸ ὅποιον εἶχε
καθαρίσει τὴν ἐσοχωτάτην ρίνα της κατὰ τὸν 17ον
αἰῶνα ἡ λαίδη Κλαίρενς Μπλαϊκσιρ. Ἀλλὰ πάραυτα
ἔλαβε τὴν ἀπόφασίν της καὶ διέταξε νά ζεύσουν τὸ
«Ντόγκαρτ» της καὶ διηυθύνθη κατ' εὐθείαν εἰς τὸ
«Μπίφστεκ-Κλαίμπ», ὅπου εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν νε-
νίκων συνωμίλησεν ἐπὶ μακρὸν μετὰ τοῦ προέδρου τῆς
λέσχης.

Καθὼς ἐπέστρεφε μίαν ἀπὸ τὰς μετέπειτα ἐσπέρας
ὁ Λόρδος Πέρσε ἀπὸ μακρὸν περίπατον διὰ μέσσω
τοῦ Γκρήν-Πάρκ ἠσθάνθη αἰφνιδίως μίαν βαρεῖαν
χεῖρα ἐπὶ τοῦ ὤμου του καὶ συγχρόνως βίαιον κτύ-
πημα ἐπὶ τοῦ ὕψηλῳ του πῆλου, τὸ ὅποιον κατῆλθεν
ἕως τὰ αὐτιά του καὶ τὴν μύτην του.

— Γουέλ, εἶπε φλεγματικῶς, «κάποιοι τζέ ντλεμ, ποῦ
χουν ἀνάγκην ἀπὸ χρήματα». Καὶ ἔβαλε μόνος τοῦ
τὴν χεῖρα του εἰς τὸ θυλακίον τοῦ ἔπως ἀπαλλάξῃ τὸν
λωποδύτην αὐτοῦ τοῦ κόπου. Ἀλλὰ παρὰ τὴν προσ-
δοκίαν του κανεὶς δὲν τοῦ ἐπείραξεν οὔτε τὸ πορτο-
φόλιόν του οὔτε τὸ ὠρολόγιόν του, ἀλλ' ὁ Πέρσε ἠ-
σθάνθη πρὸς μεγίστην του ἐκπληξιν νά τοῦ συλλαμβάνουν
τὰς χεῖρας του, νά τοῦ τὰς δένουν ἀποπίσω, ἔπειτα τὸν
ἴδιον ἑαυτὸν του ἀναρπαζόμενον καὶ με ἀστραπιαίαν
ταχύτητα μεταφερόμενον ὀλίγα βήματα. Ἐπειτα ἔ-
πεσεν εἰς ἕνα προσκέφαλον. Ἐλαφρὸς, ἀπροσδόκως

αὐτος κρότος, τὸ αὐτοκίνητον ἐτέθη εἰς κίνησιν καὶ ἐ-
χάθη μαζὺ με τὸν αἰχμάλωτον.

— Ἀστεῖον τῆς λέσχης, ἐσκέφθη τώρα ὁ λόρδος
«στοιχίζει ἔν γεῦμα ὡς λύτρα. Με τὸν μικρὸν ὑπο-
κόμητα Σρόπσοι ἔκαμαν ἀκριβῶς τὰ ἴδια... Λυπηρὸν
εἶνε, ὅτι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι δὲν ἠμποροῦν τοῦλάχιστον
νά ἐφευρίσκουν τίποτε νέον...»

Τὸ αὐτοκίνητον ἐν τούτοις ἐπῆγε πολὺ μακρὰν
καὶ τέλος εἰσῆλθε κατὰ τὰ φαινόμενα εἰς τὴν αὐλὴν
κάποιου οἰκοδομήματος, ἐσταμάτησεν ἀποτόμως ὁ
Πέρσε ἐνόησεν ὅτι τὸν ἤρπαζον πάλιν, ὅτι τὸν ἀνεβί-
βαζαν εἰς ὀρθίαν κλίμακα, ἔπειτα τοῦ ἔλυσαν τὰ δε-
σμά του· μία βαρεῖα πόρτα ἔκλεισε, ἐγύρισαν τὸ κλειδί
καὶ ἔμεινε μόνος. Με κάποιαν κίνησιν ἀπληθευρώθη
ἀπὸ τὸ καπέλλον του καὶ ἐκύτταξε γύρω του. Εὐρί-
σκετο εἰς μίαν ἀποθήκην, ἡ ὁποία ὁμοίαζεν ἐντελῶς
πρὸς κελλῖον φυλακῆς. Γυμνοὶ τοῖχοι, μικρὰ κλίνη
μία σιδηρὰ θύρα μ' ἐν ἀνοικοκλειὸν παραθυράκι,
ἐν ξύλινον κάθισμα. Αὐτὰ ἦσαν ὄλα.

— Χμ... Φαίνεται πῶς τὰ πράγματα εἶνε σοβαρώ-
τερα. Συμμορία ληστῶν. Ὑπολογίζουσιν εἰς λύτρα. Ἐ!
αὐριον θὰ ἴδοῦμεν».

Ἐπεσεν εἰς τὴν κλίνην καὶ παρὰ τὴν σκληρὰν
στρωμνὴν του ἀπεκοιμήθη ἀμέσως.

Τὸ πρῶτ' εἰς τὴν μικρὴν σκινδίτσα τῆς τρύπας τῆς
πόρτας εὐρίσκετο πινάκιον με νερόσουπαν καὶ ἕνα
κομματάκι ψωμί, ἀκριβῶς ὅπως εἰς τὴν φυλακὴν. Ὁ
λόρδος Πέρσε ἔφαγε τὸ ἥμισυ τοῦ λιτοῦ προγεύματος
καὶ ἐνεθυμήθη με κάποιον θλίψιν τὴν βρυξέλλειον
κότταν, τὴν ὁποίαν τοῦ εἶχε προαναγγεῖλει διὰ σήμε-
ρον ὁ μάγειρός του. Ἐπίσης τὰ πρῶτα σταφύλια τῆς
Μαδέρας ἐπρόκειτο νά φθάσουν σήμερον.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν ἐνεφανίσθη ἐπίσης ἐν πιάτον
σοῦπα κ' ἐν κομματί ψωμί· αὐτὸ ἦτο ὄλο.

— Γενναϊόδωρος δὲν εἶνε ἡ συμμορία, ἐσκέφθη ὁ
αἰχμάλωτος. Θέλουν νά με κάμουν νά πενάσω κομ-
μάτι διὰ ν' αὐξήσουν τὰ λύτρα.

Ἡ ἡμέρα διήλθε με μολυβδίνην πληξίν καὶ ὁ
λόρδος Πέρσε ἐσκέπτετο με θλίψιν τὰ ἄλογά του,
τὰ βιβλία του καὶ τὸ ἀνετον κάθισμά του εἰς τὴν λέ-
σχην, ἐνῶ τὰ ποῦρα κουφοκαίουν, ἡ πυρὰ τρίζει
εἰς τὸ τζάκι καὶ τὸ Πόρτε σπινθηρίζει εἰς τὰ ὠ-
ραῖα παλαιὰ ποτήρια.

— Περιέργον, εἶπε καθ' ἑαυτὸν, ὄλα ἦσαν φρικτὰ
πληκτικά, ἀλλ' ὅταν τοῦ λείπουν κανενός...»

Ἡ νύξ ἤλθε, ἡ ἄλλη ἡμέρα ἐπέρασε—καμμία
μεταβολή. Ὁ λόρδος ἤρχισε νά πεινᾷ ἀγρίως ἐπό-
θει τὸ φῶς, τὸν ἀέρα, τὴν ζωὴν καὶ κατεπλάγη
τὸ ἐσπέρας ὅταν εἶδε τὸν ἑαυτὸν του ἀρχίζοντα ἰδιαί-
τεραν συνομιλίαν με τὸ προσκέφαλον τῆς κλίνης
καὶ ὅταν ἐπεχείρησε νά κρατήσῃ τὴν καρτέκλαν εἰς τὴν
ἄκραν τῆς μύτης του.

Τὸ ἄλλο πρῶτ' ἐκακοφυλάκτησε τὴν στιγμὴν καθ'
ἣν ἐπερνοῦσαν τὴν σοῦπαν ἀπὸ τὸ παραθυράκι· τῆς
πόρτας καὶ ἔβαλε ταχέως τὸν γρόνον εἰς τὴν τρύπα
με κίνδυνον νά τοῦ κατασυντριβοῦν τὰ κόκκαλα.

— Ἐ! ἐφώνησε. Καπετάνιε τῶν ληστῶν ἡ ὁποῖος
ἄλλος εἶσα! Μίαν στιγμὴν σὲ παρακαλῶ νά σοῦ ὀ-
μιλήσω! Πόσον θὰ διαρκέσῃ αὐτὸ τὸ ἀστεῖον;

Βαρυχηγῆς φωνὴ ἀπήντησε σοβαρῶς:

— Σ' ὄλην σου τὴ ζωὴ.

Ἐλαφρὸς τρόμος κατέλαβε τὸν λόρδον Πέρσε.

— Καὶ διατι, ἀν μοῦ ἐπιτρέπεται: νά ἐρωτήσω;
Δυνάμει τίνος διαταγῆς ἡ ἀποφάσεως;

— Δυνάμει τῆς ἰδικῆς σου. Δὲν διεβεβαίωσες ἕκα-
τὸν φορὰς, ὅτι ἡ μέχρι τοῦδε ζωὴ σου σὲ ἀηδίαζε;

— Καλὰ, εἶπεν ὁ Πέρσε κατάπληκτος. Φαίνεται
πῶς εἶσθε καλὰ πληροφορημένοι νά πάρῃ ὁ διάβο-
λος, ἀλλὰ τοῦλάχιστον δὲν ἠμπορούσατε νά καλλιτε-
ρέψετε κομματί τὸ φαγητόν; Τί λέτε γιὰ κανένα
ρῶστμπηφ;

— Τὰ εἶχες ὄλα κ' ἀκόμα περισσότερα. Ἡ κου-
ζίνα σου ἦτο ἡ ἐσοχωτέρα τοῦ Λονδίνου, τὰ θερμο-
κήπιά σου σοῦ προσέφερον τὰ εὐγενέστερα φρούτα,
τὰ δάση σου τὸ καλλίτερον κυνηγι: διὰ τὸ τραπέζι
σου—κ' ὄλα αὐτὰ δὲν τὰ ἐξετίμησες. Τελευταῖον ἀ-
κόμη εἰς τὸ ἐτήσιον πανηγυρικὸν γεῦμα τοῦ λίαν ἀ-
ξιοτίμου «Μπήφστεκ-Κλαίμπ», δὲν ἐδήλωσες ὅτι ὄλα
τὰ γεύματα τοῦ κόσμου σοῦ προξενοῦν ἀηδίαν;»

— Ἀλήθεια; Εἶπα ἐγὼ τέτοιο πρᾶγμα; Χμ...
Ἀλλὰ μὰ στιγμὴ, παρακαλῶ, τί λέτε γιὰ κάποια
συντροφία; Ἐννοεῖται, ὅτι ἡ καρτέκλαν καὶ τὸ προσκέ-
φαλον τοῦ κρεββατιοῦ διαρκῶς ἐπὶ τέλους, δὲν εἶνε
καὶ τόσοσιν εὐχάριστα...

— Καὶ συντροφίαν εἶχες ἕνα σωρὸ ἀλλὰ τὴν περι-
φρόνησες. Τώρα πρέπει νά μάθης τί θὰ πῇ ζωὴ χω-
ρὶς συντροφία!

— Καὶ σᾶς νά σᾶς πάρῃ ὁ διάβολος! ἐφώνησεν ὁ
λόρδος Πέρσε ἔξω φρενῶν καὶ ἔκλεισεν ὀρμητικῶς,
τὸ παράθυρον.

Ἀλλὰ τὴν ἐβδόμην ἡμέραν, ὅταν αἱ παραιαί του
ἤρχισαν νά κοιταίνονται καὶ ἠδύνατο πλέον νά παίξῃ
με ἀπαράμιλλον τέχνην τὴν καρτέκλαν ἤρχισε νά συν-
θηκολογῇ. Ὁμολόγησεν ὅτι εἶχεν ἄδικον. Δυνατὸν
νά ἦσαν μερικὰ πράγματα τῶν ὄντι εἰς τὸν κόσμον,
τὰ ὁποῖα ἦσαν ἀξία τῆς ζωῆς. Ναι, ἐπὶ τέλους ὄλα
εἶνε πολῦτιμα, ἐνδιαφέροντα, ἔξοχα... Ὅθ' ἐδίδεν ὄλην
τὴν περιουσίαν του ἀν ἠδύνατο νά ἴδῃ μόνον τὰ ἡμίση
ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα. Τώρα ἀγαπᾷ με ὄλην τὴν
καρδίαν του τοὺς φίλους του, ἕνα μπήφστεκ, τὴν ἐξα-
δέλφην του Μόνα, ἀδιάφορον με τί φόρεμα...

Ὁ ἄόρατος φύλαξ δὲν ἀπήντησε τίποτε, ἀλλ' ἤδη
τὴν ἴδιαν ἐσπέραν ἡ νερόσουπα ἦτο νοστιμωτέρα καὶ
εἶχε κάποιον ἰδιαίτερον γλυκὺ ἄρωμα, τὸ ὅποιον ὕπεν-

θύμισεν εἰς τὸν αἰχμάλωτον τὴν ἀνατολικὴν Ἀσίαν. Καὶ κατόπιν ὁ λόρδος Πέρσε ἔπεσεν εἰς βαθὺν ὕπνον.

Ὅταν ἀφυπνίσθη εὐρίσκετο εἰς τὸν κοιτῶνά του εἰς Πικκαρντίλε· ὁ ἥλιος τῆς μεσημβρίας ἔλαμπεν ἀπὸ τὸ παράθυρον καὶ ἐνώπιόν του εὐρίσκετο ὁ θαλαμηπόλος του καὶ ἀνέμενε τὰς διαταγὰς του. Ὁ λόρδος Πέρσε ἐκύ-ταξε γύρω του σαστισμένος καὶ κατόπιν ἠρώτησε περίφοβος :

— Τζῶν, ἐτρελλάθηκα ;

— Ὁ Θεὸς νὰ φυλάττη τὴν Ἐξοχότητά Σας! Ἴσως κομμάτι... κεφαλόπονος. Ὁ λόρδος ἐγύρισε ἀπόψε τὴν νύκτα ἀπὸ τὸ ταξεῖδι κάπως-κάπως ὀλιγώτερον εἰς τὰ καλά του ἀπὸ τὸ σύνθηδες... Δύο κύριοι ἀπὸ τὴν λέσχην σὰς ἐκρατοῦσαν.

— Ἔτσι... χμ. Ἐ! λοιπὸν φέρε μου τὴν σοῦπα μου, δηλαδὴ θέλω νὰ πῶ κατὶ νὰ φάγω.

— Ὁ λόρδος δὲν πρέπει νὰ λησμονῇ, ὅτι σήμερα εἶνε Πέμπτη. Γεῦμα κυριῶν εἰς τὴν Λέσχην, κατόπιν κοντσέρτον καὶ χορός.

Ὁ λόρδος ἀνεπήδησε καὶ μὲ τοὺς δύο πύδας πάραυτα ἀπὸ τῆς κλίνης.

— Τὸ φράκο μου !!

Ποτὲ ἄλλοτε τὸ «Μπήφστεκ-Κλαίμπ» δὲν εἶχε τό-

σην ἐπιτυχίαν εἰς τὰς ἐσπερίδας του τῶν κυριῶν ὅπως ἀπόψε. Ὁ λόρδος Πέρσε Μπράουνσιν ἦτο ὁ ἥρωας τῆς ἐσπέρας. Ἐσπινθηροδόλει ἀπὸ πνεῦμα, διηγείτο τὰς ἀστειότερας περιπετείας ἀπὸ τὰ ταξεῖδιά του καὶ ἔφαγε διὰ τρεῖς. Περισσότερον ὅμως κατέθελε τὴν συναναστροφὴν μετὰ τὸ γεῦμα διὰ τῆς ἀπαραιμίλου θαυμαστῆς μιμνήσεως τῶν παιγνιδίων θαυματουργοῦ τῆς καρέκλας.

Μετὰ τὸ πρῶτον θάλς ἔσυρεν εἰς μίαν γωνίαν τὴν χορευτρίαν του λαίδην Μόναν Μπλαίκσιρ, τὴν ἐκύταξε θαθέως εἰς τοὺς μαύρους ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν ἠρώτησεν :

— Ἀγαπητὴ ἐξαδέλφη πόσον πολὺ νομίζεις, ὅτι ἕνας κατὰ μέσον ὄρον λογικὸς ἄνθρωπος δύναται νὰ δνειρεύεται τὸ ἴδιον δνειρον ;

— Ἄν εἶνε ὡραῖος, ἀπήντησεν ἡ νεαρὰ κυρία μὲ αἰνιγματώδες μειδιάμα εἰς ὄλην του τὴν ζωὴν.

Τότε ὁ λόρδος Πέρσε ἔμαθεν ἄρκετὰ, τὴν ἠρραδινίσθη τὴν ἴδιαν ἐσπέραν καὶ προσέφερεν εἰς τοὺς φίλους του ἀποχαιρετιστήριον γεῦμα, τοῦ ὁποῖου τὸ μενὺ φυλάσσεται μέχρι σήμερον εἰς τὰ χρονικὰ τοῦ Μπήφστεκ-Κλαίμπ.

Λονδῖνον

ΡΙΧΑΡΔΟΣ ΦΕΙΔΛΡΕ

ΤΟ ΡΩΣΣΙΚΟΝ ΜΕΛΟΔΡΑΜΑ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

[Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς μεταβάσεως εἰς Βερολίνον μεγάλου ρωσικοῦ μελοδραματικοῦ θιάσου, ὁ συνεργάτης τοῦ «Βερολινείου Τάγμεπλαι» Ἀύγουστος Σόλτς δημοσιεύει τὴν ἐξῆς μελέτην].

Ἡ Ρωσία αἰσθάνεται πάλιν περισσότερο ἀπὸ τὰ παρελθόντα ἔτη τὴν ἀνάγκην νὰ μᾶς ἀποδείξῃ, ὅτι εἶνε πολιτισμένον κράτος, εἰς τὸ ὅποσον ἡ καλλιέργεια τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν, τὸ γνῶρισμα τοῦτο ἀληθοῦς πολιτισμοῦ, ἐκτιμῶνται μεγάλως. Κατ' ἀρχὰς μετέβησαν εἰς τὸ Βερολίνον οἱ ἠθοποιοὶ τῆς σκηνῆς τῆς Μόσχας ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Στανισλάβεσκι καὶ ἔδειξαν πῶς ἐννοοῦν τὸ θέατρον εἰς τὴν Ρωσίαν — τοὺς ἀπενείμαμεν ἐν μεγάλῃ τιμῇ τὸ κατηγόρημα «ἔξοχοι». Κατόπιν, ἦλθεν — εἰς τοῦ Σούλτε (διαρκῆς καλλιτεχνικὴ ἐκθεσις εἰς τὴν «Ἵπὸ τὰς Φιλύρας» λεωφόρον) — μία ἀπόπειρα νὰ κάμῃ γνωστὰ τὰ ἔργα τῆς ρωσικῆς ζωγραφικῆς, ἡ ὁποία ἀπέτυχεν ἕνεκα τῶν ἀνεπαρκῶν μέσων τῆς. Καὶ τῶρα ἦλθεν ἡ ρωσικὴ μουσικὴ σκηνὴ, μία μεγάλη ἐπιχείρησις

ὑπὸ τὸν πρίγκηπα Ζερέτελλι, ἡ ὁποία θὰ παροῦσασθῇ ἐπὶ τρεῖς ἐβδομάδας εἰς τὸ Κρόλλ (τὴν θερινὴν Αὐλικὴν Ὀπεραν) μὲ ρωσικὰ μελοδράματα. Ὅχι μόνον ρωσικὴ σύνθεσις ἀλλὰ καὶ ρωσικὴ παράστασις. Παίξιμον, ἄσμα, ὀρχήστρα, μπαλλέτο θὰ ἐμφανισθοῦν καὶ εἰς τὴν ἐμφάνισιν ταύτην ὅπως δώσουν τὴν ἐθνικὴν ὄψιν τῆς τέχνης συνειργάσθησαν ἀπὸ κοινοῦ αἱ δύο μεγάλαι σκηναὶ Μελοδράματος τῆς Πετρούπολεως καὶ τῆς Μόσχας. Καὶ ἀκόμη περισσότερο θὰ γνωρίσωμεν καὶ τὴν ρωσικὴν φιλολογίαν, τὴν ποίησιν τῶν πρώτων ποιητῶν τῆς Ρωσίας Πούσκιν καὶ Λέρμοντωφ ὑπὸ μουσικὴν διαρρύθμισιν, διότι μεταξὺ τῶν ἐξ ἔργων τῶν παραστάσεων, τὰ τέσσαρα «Εὐγένιος Ὀνιεγκιν», «Πίκα Ντάμα», «Μαζέππας» καὶ «Δουπρόσκι» διαπραγματεύονται ὀλικὸν ἐκ

τῆς ποίησεως τοῦ Πούσκιν, ἐνῶ ἡ ὑπόθεσις τοῦ «Δαίμονος» τοῦ Ρουμπινστάιν εἶνε εἰλαμένη ἀπὸ τὸν Λέρμοντωφ. Ὅλα λοιπὸν ἀπὸ τὴν καλὴν πνευματικὴν Ρωσίαν.

Ἀφῖνω τὴν κριτικὴν ἐκτίμησιν τῶν μουσικῶν καὶ ὁποῦν ἀπολαύσεων, ἅς μᾶς παρέχουν οἱ ρῶσοι. Ἐξέταξαι εἰς τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος δικαστὰς. Ἐδῶ θὰ εἴπω μόνον μικρὰν προσανατολιστικὴν σύνοψιν περὶ τῆς γεννήσεως καὶ τῆς τύχης τῆς ρωσικῆς ὀπερας. Ἡ ἐθνικὴ ρωσικὴ ὀπερα εἶνε περίπου τόσον παλαιὰ ὅπως ἡ εὐδοκίμησασα ρωσικὴ ποίησις καὶ ἡ εἰδικὴ ρωσικὴ ζωγραφικὴ δύο ἕως τρεῖς γενεάς. Ὁ Γκλίγκα ὁ συνθέτης τῆς πρώτης ρωσικῆς ὀπερας «Ἡ ζωὴ διὰ τὸν Τσάρον» ἦτο σύγχρονος τοῦ Πούσκιν καὶ τοῦ Γκόγκολ ὡς καὶ τοῦ ζωγράφου Μπρόλφ, ὅστις ἐννοεῖται ἐθεωρήθη ὡς πρόδρομος τῆς εἰδικῆς ρωσικῆς ζωγραφικῆς. Πρὸ τοῦ Γκλίγκα ἡ ἐθνικὴ ρωσικὴ μουσικὴ ἔζη μόνον εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ κατὰ τὸν ἀρχαιώτερον τρόπον, εἰς τὸ παλαιὸν πλαυτικὸν ἐκκλησιαστικὸν ἄσμα. Ἡ μουσικὴ τέχνη ἐπὶ τῶν δύο μουσοφίλων αὐτοκρατειῶν Ἑλισάβετ καὶ Αἰκατερίνης καὶ τῶν διαδόχων τούτων ἦτο ἀποκλειστικῶς ἰταλικῆς εἰσαγωγῆς καὶ οἱ Σάρτι, Παεζιέλλο, Σαλλέρι, Γκαλοῦππι κατήγαγον πανηγυρικοὺς θριάμβους εἰς τὴν Πετρούπολιν καὶ τὴν Μόσχαν. Παρ' αὐτοὺς μόνον σπανίως ἠκούοντο γάλλοι καὶ γερμανοί. Οἱ ἀκούοντες τὰ ρωσικὰ ἄσματα κατενόησαν ταχέως, ὅτι ὁ ρωσικὸς λαὸς κατεῖχε μὲγάλον πλοῦτον μελωδικῶν ὁποῖος ἠδύνατο νὰποτελέσῃ θησαυροὺς διὰ τοὺς εἰδήμονας. Ἦδη ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶνος μετεχειρίσθη ὁ Φραντσέσκο Ἀράττα ρωσικὰς λαϊκὰς μελωδίας εἰς τὰς συνθέσεις του καὶ τὸ 1815 ἔγραψεν ὁ Κατερίνο Κάβος τὸν «Ἰδὸν Σουσσάνιν», ὀπεραν διαπραγματευσμένην ὑπόθεσιν ἐκ τῆς ρωσικῆς ἱστορίας, μετεχειρίσθη ἐθνικὰ ρωσικὰ μοτίβα καὶ εὔρε μὲγάλην ἐπιδοκιμασίαν ἐκ μέρους τοῦ κοινοῦ τῆς Πετρούπολεως, ἀλλ' ὅλα αὐτὰ ὀπωσθήποτε μᾶλλον ὡς ἄσπερεργον καὶ κατόπιν ὡς κατὶ «ἐθνικὸν» ἔργον. Ἄλλ' ὅταν μετὰ εἰκοσαετίαν ὁ Μιχαήλ Γκλίγκα (ἐγεννήθη τὸ 1804) μετεχειρίσθη ἀκριβῶς τὸ αὐτὸ ὀλικὸν ὅπως ὁ Κάβος, εἰς τὴν ὀπερὰν του «Ἡ ζωὴ διὰ τὸν Τσάρον» καὶ ἐνίσχυσε τὸ λαϊκὸν στοιχεῖον, τότε τὸν κατηγόρησαν, ὅτι τὸ χονδρὸν αὐτὸ ἔργον του εἶνε «μουσικὴ τῶν ἀμαξηλατῶν» μομφήν, τὴν ὁποίαν ὁ Γκλίγκα ἀπέκρουσεν ἐτοίμως μὲ τὰς λέξεις :

— Τί σημαίνει ἂν οἱ ἀμαξηλάται ἀξίζουσιν περισσότερο ἀπὸ τοὺς κυρίους των ;

Γερμανὸς ἦτο ἐκεῖνος εἰς τὸν ὅποσον ὁ νεαρὸς ρῶσος γαιοκτήμων Γκλίγκα εὔρε τὴν καλλίστην ὑποστήριξιν τῆς κλίσεώς του νὰ συνθέσῃ εἰδικὴν ρωσικὴν μουσικὴν, ὁ θερολιναῖος θεωρητικὸς μουσικὸς Σ. Β. Δέν. Ὁ Γκλίγκα εἰς ἡλικίαν 50 ἐτῶν, ὅταν

πλέον αἱ πρῶτα: δύο ὀπεραὶ του «Ἡ ζωὴ διὰ τὸν Τσάρον» (1836) καὶ ἡ «Ρούσλαν καὶ Λούδμιλλα» (1842) τὸν εἶχον καταστήσει ἐνδοξον, ἐστράφη πάλιν πρὸς τὸ Βερολίνον, ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὰς θεωρητικὰς σπουδὰς του παρὰ τῷ Δέν, ἀλλ' ἀπῆθανεν ὀλίγον καιρὸν μετὰ τὴν ἀφίξιν του εἰς τὴν πρωσσικὴν πρωτεύουσιν. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ «ἀμαξηλατῶν μουσικὴ» του ἔκαμε τὸν δρόμον τῆς εἰς τὴν Ρωσίαν, αἱ δύο ὀπεραὶ του ἐγέναν δημοφιλέσταται εἰς τὸν ρωσικὸν λαὸν καὶ δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ ἐκτοπισθοῦν ἐκ μέρους τῆς ἀντιστάσεως τῶν ἐπισήμων μουσικῶν κύκλων καὶ τῶν ἱταλῶν τῶν ἀνησυχούντων διὰ τὴν ἐπιρροήν των. Τὸ παράδειγμα τοῦ Γκλίγκα παρεκίνησε ζηλωτὰς καὶ ἐνεφανίσθη δεύτερος ρῶσος γαιοκτήμων ὁ Ἀλέξανδρος Δαργομόσκι (ἐγεννήθη τὸ 1813) καὶ ἔσχε λαμπρὰς ἐπιτυχίας μὲ τὰς συνθέσεις του, ἰδίως δὲ μὲ τὴν ἀρχηγόνως δροσερὴν ὀπερὰν του «Ρουσσάλκα».

Τόσον γοργὰ καὶ εὐκολα ὅπως συνέβη μὲ τὴν ἐθνικὴν παραγωγὴν τῶν συγγραφέων ἐννοεῖται ὅτι δὲν ἔγινε μὲ τὴν ἐθνικὴν μουσικὴν καὶ κυρίως ἀπέμεινεν ἀβητὴ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐρασιτεχνῶν, ἐνῶ τὰ δύο μὲγάλῃ ὀπερας θέατρα εἰς τὴν Πετρούπολιν καὶ τὴν Μόσχαν — εἰς τὰς λοιπὰς πόλεις τοῦ Τσαρικοῦ κράτους ἐπὶ μακρὸν ἀκόμη ἦτο πολυτέλεια ἡ συντήρησις ἰδιαίτερας ὀπερας — εὐρίσκοντο εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἐντελῶς ξένης μουσικῆς. Ἀκόμη εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ πεντηχοστοῦ ἔτους εἶπεν ὁ διευθυντὴς τῆς Ὀπερας τῆς Πετρούπολεως Γόδνονωφ πρὸς τὸν νεαρὸν Ἀντώνιον Ρουμπινστάιν, ὁ ὁποῖος τοῦ ἐνεχειρίσει τὴν πρώτην ὀπερὰν του τὸν «Δμήτηρ Δόνσκοί» εἰς ρωσικὴν γλῶσσαν : δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἐννοήσῃ πῶς ἦτο δυνατόν ν' ἀποφασίσῃ τις νὰ γράψῃ ρωσικὴν ὀπεραν, ρωσικὴ ὀπερα δὲν δύναται οὔτε πρέπει νὰ ὑπάρξῃ. Καὶ ἡ πρώτη ὀπερα τοῦ Ρουμπινστάιν ἔπεσε κατὰ τὴν παράστασιν τῆς καὶ ἐπροτίμησε πρὸς τὸ παρὸν νὰ γράψῃ τὰς ὀπεράς του ἰταλιστὶ ἢ γερμανιστὶ.

Ἄλλ' ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐμπόρου — τοῦ ἐκ Βέρδιτσεφ καταγομένου βιομηχάνου μολυβδοκοινοβουλίου τῆς Μόσχας Γρηγορίου Ρουμπινστάιν — ἦτο προωρισμένος νὰ διαπαιδαγωγῆσθαι καὶ μορφώσῃ τὸ πνεῦμα τῆς ἐθνικῆς ρωσικῆς μουσικῆς μέσα εἰς τὸ ἐπικρατοῦν χάος. Εἰς τὴν Πετρούπολιν ἰδρύθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Μ. Δουκίσσης Ἑλένης ἡ «Ρωσικὴ Μουσικὴ Ἐταιρία», εἰς τὴν ὁποίαν συμμετέσχον μερικαὶ μουσικαὶ τάξεις, ἐξ ὧν κατόπιν τὸ 1862 προέκυψε τὸ Ὁδεῖον τῆς Πετρούπολεως. Ἐννοεῖται, ὅτι ὅλα αὐτὰ δὲν ἔγιναν ἄνευ ἀντιστάσεως. Ὁ Σέρωφ, ὁ «ἐθνικὸς» συνθέτης, ὕβριζεν ἐξ ἀγανακτήσεως.

— Αὐτὰ εἶνε σχολαστικότης! Ὅλα εἶνε γερμανικὰ πράγματα! Ἐγράψαν εἰς τὰς ἐφημερίδας καθ' ἑλθῶν τῶν Ὁδείων — (Σημ. Εἰς παρόμοιον στάδιον

φαίνεται, ότι ευρισκόμεθα σήμεραν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου ἡ κοινωνία τοῦ κεφαλαίου δὲν ὑποστηρίζει τὰ πρῶτα-πρῶτα βήματα τῆς λαϊκῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς καὶ ὅπου ἐξ ἄλλου ἡ ἐπισθοδρομικὴ ἀντίδρασις κακίζει τὴν ἀποστολὴν τῆς βαθμιαίας μουσικῆς ὀργανώσεως ἐκ μέρους τῶν Ὁδείων—καὶ ἔλεγεν, ὅτι δλα αὐτὰ εἶνε ἄχρηστα καὶ σχολαστικά. Καὶ ἡ ἀντίδρασις ἔδρυσεν ὅπως παλαιῶν κατὰ τοῦ Ὁδείου τὴν «Δωρεῶν μουσικὴν σχολὴν», ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ διαδόχου Ἀλεξάνδρου (τοῦ κατόπιν αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου Γ').

Ἀλλὰ τὸ ἴδρυμα τοῦ Ρουμπινστάϊν ἦνθησε, ὁ Λεσέτιτσι, ὁ Δρέβσοκ, ὁ Βιενιάδσκι, ὁ Ζάρεμπα ἢ κ. Νίσσην Σολωμόν συνειργάσθησαν δλοφύχως. Ὁ Ἀντώνιος Ρουμπινστάϊν ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἰδρυμάτος μέχρι τοῦ 1857 καὶ κατόπιν μετὰ μακρὰν διακοπὴν, ἀφιερωθεῖσαν εἰς συνθέσεις καὶ δημοσίας μουσικὰς διαλέξεις, κατέλαβε πάλιν τὴν θέσιν ταύτην τὸ 1887. Εἰς τὴν Μόσχαν ἦνοιξε τὸ 1886 τὸ πρῶτον Ὁδεῖον ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Νικολάου Ρουμπινστάϊν καὶ μετὰ τὴν ἀποφοίτησιν τῶν πρώτων μουσικῶς μορφωθέντων ἐκ τοῦ Ὁδείου τῆς Πετρούπολεως ἰδρύθησαν τοιαῦτα εἰς Κίεβον, Χάρκοβον, Σαράτοφ, Τιφλίδα, Ὁδησσόν, Ὁμσκ κ.τ.λ. Διὰ τῶν ἰδρυμάτων τούτων διεδόθη ἡ μουσικὴ μόρφωσις εἰς τὴν Ρωσίαν.

Ἄλλ' ὁ μᾶλλον διακεκριμένος καρπός, ὃν ἀπέδωσαν εἰς τὴν Ρωσίαν, τὸ Ὁδεῖον τῆς Πετρούπολεως ἦτο ὁ Πέτρος Τσαϊκόφσκι.

Ὁ Τσαϊκόφσκι (ἐγεννήθη τὸ 1840) εἶχεν εἰς τὴν φλέβαν του ρωσικόν, γαλλικόν καὶ ἰσως πολωνικόν αἷμα. Μεγαλώσας εἰς ἐλάχιστα μουσικόν περιβάλλον ἦτο προσωρισμένος διὰ τὸ νομικὸν ἐπάγγελμα, τὸ ποῖον τὸν ἔφερον εἰς ἡλικίαν 23 ἐτῶν ὡς γραμματέα τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης. Καὶ αὐτὸς ἦτο τῶν «μουσικῶν ἐρασιτεχνῶν» ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἐπολέμει ζωηρῶς ὁ Ρουμπινστάϊν—ἔως ὅτου ὁ Τσαϊκόφσκι ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν τὸ 1863 καὶ παρατήρησεν τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ Ὁδεῖον καὶ ἀφωσιώθη ἐντελῶς εἰς τὴν μουσικὴν. Ἐπιτηθήσαν σκληρὰ ἔτη, μαθήματα κακῶς πληρωόμενα πείνα καὶ στέρησις, αἱ πρῶται ἀποτυχίαι. Κατόπιν ἤρχισεν ἡ βαθμιαία, ἡρεμος, ἀκατάβλητος ζωὴ τῆς τέχνης. Ὁ Τσαϊκόφσκι γίνεται διδάσκαλος εἰς τὸ Ὁδεῖον τῆς Πετρούπολεως, γράφει ἔργα ἐπὶ ἔργων καὶ τέλος κατακτᾷ τὴν πρώτην ἐπιτυχίαν εἰς τὴν Πετρούπολιν Ὅπεραν μετὰ τὸ ἔργον του «Ὁπρίον» τὸ 1874. Ἐπακολουθοῦν νέα ὄπερα, τὸ 1879 ἡ Εὐγένιος Ὀνιεγιν, μουσικὴ ἐπιτυχία πρώτης τάξεως (μόνον ὁ διδάσκαλος δὲν ἦτο ἀκόμη εὐχαριστημένος), τὸ 1883 ὁ «Μαζέπσας» καὶ μετὰ τριετίαν ἡ «Πλάτσα Ντάμα». Καὶ αἱ τρεῖς ὄπερα ἔχουν ὑπόθεσιν ἀπὸ ἔργα τοῦ Πούσκιν. Τὸ 1893 ἀπέθανεν ὁ Τσαϊκόφσκι εἰς τὴν Πετρούπολιν ἐκ χολέρας. Βεβαίως εἶνε ὁ πρῶτος μεταξὺ τῶν ρώσων συνθετῶν καὶ ἂν ὑπάρχῃ σήμερον εἰς τὴν Ρωσίαν ἐθνικὴ Ὅπερα, εἰς τοῦτο πολὺ συνέβαλεν ὁ Τσαϊκόφσκι.

ΔΥΓΟΥΣΤΟΣ ΣΟΛΤΣ

ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΥΤΥΧΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

[Διήγημα τοῦ ρουμάνου συγγραφέως Γ. Α. Καραγιάλε]

Ὁ φίλος μου Μανωλάχε Γουβίδι εἶνε γνωστότατον πρόσωπον τῆς κοινωνίας μας, ἄνθρωπος ἀποκτήσας σημαντικὴν περιουσίαν δι' ἐντίμου ἐργασίας εἶνε μορφωμένος καὶ σοβαρός, καλὸς σύζυγος καὶ ἔξοχος οἰκογενειάρχης. Μετὰ τὴν καλὰς ιδιότητας δὲν ἤμποροῦσε παρὰ νὰ νικήσῃ εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς· οἱ ἀντίπαλοί του δὲν ἠδύνατο παρ' ὅλας τὰς μηχανορραφίας των νὰ εἰποῦν τίποτε ἐναντίον του.

Ἄλλοτε, εἰς τὸν καιρὸν τοῦ πρώτου γάμου του ἀνέλαβε μεγάλην ἐπιχείρησιν τοῦ δημοσίου—καὶ αὐτὴ ἦτο ἡ ἀρχὴ τῆς εὐθυμερίας του, διότι ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐπιχειρήσεως ἐκείνης χρονολογεῖται ἡ ἀρχὴ τῆς ὀραίας περιουσίας του, τὴν ὁποίαν

ἀπολαμβάνει σήμερον. Οἱ σκευωροῦντες φίλοι του ἐζήτησαν λοιπὸν νὰ τοῦ σκάψουν τὸν λάκκον καὶ μετὰ τρομερὰν ἐκστρατείαν κατώρθωσαν δι' ὑποβολῶν καὶ διὰ τοῦ τύπου νὰ δημιουργήσῃσι δυσμενὲς ρεῦμα εἰς τοὺς ἰσχυροὺς κύκλους κατὰ τοῦ φίλου Μανωλάχε Τρεξίματα, διαμαρτυρίαι, παράπονα ἐκ μέρους τῶν ὑπῆρξαν μάταια. Καὶ διὰ νὰ μὴ τὸν νικήσουν λοιπὸν, καὶ συγχρόνως διὰ νὰ μὴ μεταβῇ καὶ ὀμίλῃ ἀνωφελῶς εἰς τοὺς κυβερνητικοὺς κύκλους, ὅσον ἐκινδύνευε νὰ διαλυθῇ τὸ συμβόλαιον καὶ ἠπειλεῖτο μετὰ πολυδάπανον δίκην, ἔστειλε τὴν σύζυγόν του ὅπως συζητήσῃ πρὸς πρόσωπον μεγίστης ἐπιρροῆς.

Ὁ κ. Γουβίδι ἤξευρε τί ἔκαμνε· ἐγνώριζεν, ὅτι

μετὰ τὸν «ἀκλόνητον καὶ ὑπερήφανον» χαρακτήρα δὲν θὰ ἀνελάμβανε αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν τόσον καλῶς ὡς ἡ σύζυγός του. Ἡ κυρία Γουβίδι πράγματι ἦτο νεαρῶτάτη ἀλλ' ἔκρυπτεν ὑπὸ τὴν θελκτικὴν τῆς ἐμφάνισιν καὶ τὸν παιδικὸν τῆς τρόπον πολὺ διπλωματικὸν τάκτ. Καὶ πράγματι ἡ σύζυγος εἶχεν ὑπολογίσει καλῶς ὅτι ὁ «ἰσχυρὸς κ' ὠμὸς ἀνὴρ», ὅπως ἐγνώριζε τὸν ἑαυτὸν, του θὰ ἐρριψοκινδύνευεν, ἔφερον εἰς αἴσιον πέρας μετὰ γλυκύτητα τὸ ἀδύνατον ἔργον.

Αἱ κακαὶ γλώσσαί ἐδουδάθησαν ἀπαυδήσασαι ἀλλ' ὁ φίλος μας ἐτέθη ὑπὸ τὴν ἰσχυρὰν προστασίαν τοῦ προσώπου μετὰ τὴν μεγάλην ἐπιρροήν, ἠδυνήθη νὰ ἐπακολουθήσῃ τὰς ἐργασίας του καὶ νὰ ἐπιτύχῃ τὸ σπουδαῖον κέρδος, τὸ ὁποῖον ἤξισον αἱ πνευματώδεις καὶ ἀκούραστοι προσπάθειαι του.

Καὶ τὸ πρᾶγμα δὲν περιωρίσθη ἔως ἐδῶ διὰ τοῦ ἰδρυματικοῦ τούτου ἀνεπτύχθη μετὰ τὴν οἰκογενεῖαν Γουβίδι καὶ τοῦ προστάτου τῆς μίαν τῶν στενωτέρων φίλων, ἡ ὁποία ἐπὶ μακρὰ ἔτη διετηρήθη ἀνέφελος—ἔως ὅτου ὁ ἀμειλικτος θάνατος ἀφήρησεν εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας τῆς τῆν κ. Γουβίδι.

Ἡ πτωχὴ γυνὴ! Τόσον νέα, τόσον ὀραία καὶ τόσον ἀγαπωμένη! Ποῖος ἤμποροῦσε νὰ τὸ ἐστοχάζετο! Καὶ τί κενὸν ἀφήκεν ὀπισθὲν τῆς!

Ἄνεπανόρθωτος ἀπώλεια διὰ τοὺς ἀπαρηγορήτους ἀναπομείναντας!

Αὐταὶ εἶνε αἱ θλιβεραὶ καὶ μαῦραι λέξεις, τὰς ὁποίας ὀλοι μας ἀνεγνώσαμεν εἰς τὴν ταινίαν τοῦ ὀρασιτάτου στεφάνου ἀπὸ βιολέτης τῆς Πάρμας, ὅταν ἠκολούθησαμεν τὴν πένθιμον κηδεῖαν. Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ στεφάνου, τὸν ὁποῖον κατέθεσεν ὁ θελιμμένος σύζυγος ἦτο ἀκόμη μία συντομωτέρα καὶ σπαραξικαρδιωτέρα φράσις: «Αἰωνία μνήμη! ὁ ἀπαρηγόρητος Γουβίδι.»

Ἐκτοτε παρήλθε πολὺς καιρὸς καὶ ὁ χρόνος, ὅπως σχεδὸν πάντοτε, κατεπράυνε τὴν αἰωνίαν ὀδύνην, πληρώσας μετὰ λήθην τὸ κενὸν τὸ ὁποῖον ἀφήκεν ἡ θελκτικὴ μακαρίτισσα.

Καὶ ὅταν τὸ κενὸν αὐτὸ συνεπληρώθη ἐντελῶς, ἐμφεῖθη ὁ φίλος μας Μανωλάχε διὰ δευτέραν γοῖαν.

Εὐτυχὴς ἄνθρωπος!

Αὐτὴ ἡ δευτέρα σύζυγος εἶνε σχεδὸν τόσον νέα καὶ ὀραία ὅπως ἄλλοτε ἡ μεταστᾶσα ἀλλ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ διπλωματικὸν τάκτ, τὸ ὁποῖον τόσον ἀναγκαῖον εἶνε, ὅταν κανεὶς ἔχει μεγάλας καὶ πολυειδεῖς ἐπιχειρήσεις, δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν, ὅτι τοῦτο τώρα εἶνε ἀνώτερον ἀπὸ ἄλλοτε.

Καὶ δι' αὐτὸ ἀξάνουν καὶ εὐδοκίμοῦν αἱ ὑποθέσεις τοῦ οἴκου Γουβίδι καὶ Σα. Ἡ ἐπιτυχία εἶνε δούλη τοῦ φίλου μας· ἡ εὐτυχία ἀκολουθεῖ αὐτὸν τὸν ἄνθρω-

πον βῆμα πρὸς βῆμα ὡς πιστὸς ἀκόλουθος σκύλος.

Ἐστεπτόμην ἀκριβῶς τί εἶδος ποικίλον καὶ ἀγαπητὸν μυθιστόρημα θὰ ἠδύνατο νὰ γραφῆ ἐκ τῆς μελέτης τοῦ τύπου αὐτοῦ εὐτυχοῦς ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖον ὀλοι μας γνωρίζομεν εἰς τὴν κοινωνίαν μας, ὅταν εἰὰ τοῦ ταχυδρομείου ἔλαβον τὰς ἐξῆς γραμμὰς: «Ὁ Κύριος καὶ ἡ Κυρία Γουβίδι λαμβάνουν τὴν τιμὴν νὰ σᾶς παρακαλέσουν νὰ διέλθητε τὴν προσεχῆ Κυριακὴν εἰς τὸ κτήμα των Μοάρα δὲ Πιάτρα. Μικρὸς κύκλος στενωῶν φίλων. Ἐνδύμα ἐντελῶς κατ' ἀρέσκειαν: «ou il y a de la gêne, il n' y a pas de plaisir.» Παρατήρησις. Εἰς τὸν σιδηροδρ. σταθμὸν Σᾶς ἀναμένει ἄμαξα.»

Τὸ ὕφος εἶνε τῆς κυρίας... τῆς ἀξιεράστου κυρίας Γουβίδι! Γνωρίζω τὸν χαρακτήρα τῆς καὶ τὴν ἀγαπητὴν φρασεολογίαν τῆς τὴν μεταχειρίζεται τόσον συχνὰ καὶ μετὰ τόσον γοητευτικὸν σῆμα τῶν ὀφθαλμῶν.

***

Τὸ Μοάρα δὲ Πιάτρα ὡς κτήμα εἶνε μικρὸν, καλὸν, ἀλλὰ μικρὸν ὡς παράδεισος.

Κεῖται 20 λεπτὰ μακρὰν τοῦ σιδηροδρ. σταθμοῦ Χ. Θαυμάσιον πάρκον καὶ ἐν ἀγγλικὸν «κόττεδτς», ὅπως σπανίως ἀπαντᾶται εἰς ἡμᾶς τοιαύτη ἀγροτικὴ ἐπαυλις.

Καὶ πόσον νομίζετε, ὅτι ἠγόρασεν αὐτὸ τὸ κτήμα; Δὲν θὰ τὸ πιστεύετε καὶ ἐγὼ ἐπίσης δὲν θὰ τὸ ἐπίστευα, ἂν δὲν τὸ ἤξευρα ἀσφκλέετατα. Πόσον;...Δι' ἐν ζεύγος ἵππων...τόσον! Τί ὀραίοι ἵπποι ἦσαν! Ἄλλὰ, ὅσον ὀραίοι κ' ἂν ἦσαν ἐν κτήμα τοῦ τὸ ὀλιγώτερον νὰ ἐπωλεῖτο θὰ ἐστοίχιζε 250,000 λέια ν' ἀγορασθῆ δι' ἐνὸς ζεύγους ἵππων, τὸ ὁποῖον τὸ πολὺ νὰ ἐστοίχιζον 5.000 ἔως 5,500 λέια!

Ἄλλ' εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν βεβαίως ἐπαιξε περισσότερο ρόλον ἀπὸ τὸ συμφέρον τὸ πάθος!

Ὁ πρῶτον ἰδιοκτῆτης τῆς «Μοάρα δὲ Πιάτρα» ἦτο ὁ πασίγνωστος Ν., ὁ ἐξαισιος σπόρτσμαν, κάπως ἡλικιωμένον γεροντοπαλλήκαρον, πλούσιος μέχρι γελίου βαθμοῦ καὶ ὁ ὁποῖος, καθὼς ἠξεύρομεν ὀλοι εἶχε τρομερὸν πάθος διὰ τοὺς ἵππους. Μίαν φορὰν εἶδε τὴν κ. Γουβίδι νὰ διευθύνῃ μόνη τῆς τὰ ἄλογά τῆς—ὁ οὐρανὸς γνωρίζει εἰς ποῖαν διάθεσιν εὕρισκετο ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ ἄνθρωπος—λέγεται πῶς εἶχε παίξει τὴν νύκτα εἰς τὴν Δέσχην Τζόκεϋ καὶ εἶχε χάσει πολλὰ καὶ ἀπὸ τότε δὲν εὕρισκε ἡσυχίαν κ' ἀνάπαυσιν.

Ὅλα αὐτὰ τὰ διηγεῖται ὁ ἴδιος ὁ κοινὸς μας φίλος Γουβίδι.

Ἐκεῖνα τὰ ἄλογα ἐγιναν διὰ τὸν Ν. φαντασιοπληξία, μονομανία, νόσος, ὅπως θέλετε εἰπῆτέ τὴν! Κατὰ τί ἐκαμε διὰ νὰ τὰ ἀποκτήσῃ; Τὰ ἠκολούθει παντοῦ

συνήψε στενήν φιλίαν με τούς Γουβίδι, ἀπήτησε, παρεκάλεσε, έταπεινώθη...δλα τοῦ κάκου! Ἄκόμη καί ἂν ἤθελεν ὁ σύζυγος νά ἱκανοποιήσῃ τήν ἐπιθυμίαν τοῦ νέου φίλου, ἡ σύζυγος ὁμως δέν ἐδέχετο διὰ κανένα λόγον.

— Δέν πωλῶ διὰ χρήμα, τοῦ εἶπε κάποτε με θάρρος.

— Διατί λοιπόν; ἠρώτησεν ὁ Ν. με τόνον ἀνθρώπου ἐτοίμου δι' ὄλα.

— Ἄλλᾳ...Δέν θά θελήσετε!

— Ἔστω, ὅ,τι θέλετε!

— Τά δίδω ἀντί τῆς «Μοάρα δὲ Πιάτρα», ἀπήντησεν ἀποτόμως ἡ κυρία, ἡ ὁποία ἐκείνην τήν στιγμήν ἐφαινότο ὠραιότερα ἀπό κάθε ἄλλην φοράν.

— Ἄ, αὐταί εἶνε ὑπερβολαί, διέκοψεν ὁ Μανωλάχε, λαμβάνων μέρος εἰς τήν συνομιλίαν, ἀπό τὸ βάθος τῆς αἰθούσης, ὅπου ἐδιάβαζε τήν ἐφημερίδα του.

— Τί ἀνακατεύεσαι σὺ στῆς δουλειές μας, αὐτὸ δέν σὲ ἐνδιαφέρει, ἀπήντησεν ἡ κυρία καί ἐκρέμασε τὸ χεῖλάκι τῆς ὡς χαϊδευόμενον παιδί.

Ἄ. Γουβίδι ὕψωσε τούς ὦμους κ' ἐξηκολούθησεν τὴν ἀνάγνωσίν του.

— Σᾶς ἀρέσει πολὺ...πολὺ; ἠρώτησεν ὁ Ν.

— Βέβαια περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι ἀρέσουν εἰς σᾶς τὰ ἄλογά μου, εἶπε κ' ἐμειδίασε με σκεπτικὸν τρόπον.

— Δέν εἶνε δυνατὸν, ἀπήντησεν ὁ Ν. με ἑλαφράν, πνευμονίαν φωνήν καί οἱ ὀφθαλμοί του, οἱ ὁποῖοι ἤδη πολλὰ εἶχον ἴδῃ, ἐκολλήθησαν εἰς τούς ὀφθαλμούς τῆς νεαρᾶς γυναικὸς καί ἔλαμψαν παραδόξως.

— Δέν τὸ πιστεύω, ἔως νά μοῦ τὸ ἀποδείξετε, εἶπε καί τὸ χαιρέκακον μειδιάματά τῆς ἔγινεν ἀκόμη σαφέστερον.

Ἡ συμφωνία ἐκλείσθη. Διαφορετικὰ δέν ἦτο δυνατόν ἄλλῶς ὁ Ν. δέν θά κατάρθωνεν ὅ,τι ἐπόθει διακαῶς...τὰ ἄλογα ἔγιναν ἰδικά του.

Καί οὕτω ἀπὸ ἕξ ἐτῶν περίπου ἡ Μοάρα δὲ Πιάτρα ἔγινεν ἰδιουκτησία τῆς οἰκογενείας Γουβίδι.

**

Ἐδέχθη τὴν φιλικὴν πρόσκλησιν καί δέν ἐλυπήθη δι' αὐτὸ. Ἀλήθεια εἶνε θελκτικώτατη τοποθεσία καί ἐν μέσῳ τῆς τελείας αὐτῆς οἰκογενείας διεσκέδασα κατὰ τρόπον ἀπερίγραπτον.

Καί δέν ἦτο κοινὴ διασκέδασις, ἔκοψαν τὸ γλυκὸ τῆς ἑορτῆς τῶν γενεθλίων τῆς μικρᾶς Νικούσας, ἡ μονάκριβη κόρη ἔκλειε τὸ πέμπτον καί εἰσῆρχετο εἰς τὸ ἕκτον ἔτος τῆς.

Πόσα καί τί εἶδους δῶρα, μία περιουσία! Μεταξὺ τῶν ἄλλων μία νέα φωτογραφία, με δλόχρυσον καί

ἀδάμαντοκόλλητον κορνίζαν. Ὁ νουνὸς ἐνηγκαλλέμενος με ἀγάπην τὴν μικρὰν ἀναδεκτὴν του, ἡ ὁποία τὸν ἐμειδία ἀθῶως.

Ὁ νουνὸς ἔκαμεν ὠραίαν ἐκπληξιν εἰς τούς προσκεκλημένους καί ἔφερεν ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι μίαν στρατιωτικὴν μουσικήν.

Ἄλα ἦσαν θαυμασίως καλαισθητὰ κ' ὁ χρόνος εἰς τὴν πράσινην χλόην πολὺ ζωηρὸς καί εὐθυμὸς.

Ἐπειδὴ ὅλοι οἱ προσκεκλημένοι εἶχον ἐργασίαν τὴν ἐπομένην Δευτέραν, ἔπρεπε νά πάρωμεν τὸ τραῖνο, τὸ ὁποῖον διέβαινε τὴν μίαν μετὰ τὸ μεσονύκτιον.

Κρυσταλλίνη νύξ τοῦ Σεπτεμβρίου...καλωσύνη καί πανσέληνος...δέκα ἄμαξαι ἐν πορείᾳ, ἐμπρός ἡ στρατιωτικὴ μουσικὴ, παίζουσα ἐμβατήριον νίκης...ἄλλῃ σμόνητον!

Ἡ οἰκογένεια Γουβίδι καί ὁ νουνὸς μᾶς συνώδουσαν ἔως τὸν σταθμόν.

Ἀνέδημεν ὅλοι εἰς τὸ θαγόνι ἀφοῦ ἠὲχαριστήσαμεν τούς οἰκοδεσπότας καί ἰδιαιτέρως τὴν κυρίαν, ἡ ὁποία μᾶς εἶχε δεχθῆ με τὴν συνήθη τῆς φιλοφροσύνης κ.τ.λ.

Ἄ Ν. ὁ ὁποῖος δέν εἶχεν ἐργασίαν τὴν ἐπομένην ἔμεινε τὴν νύκτα εἰς τὴν Μοάρα δὲ Πιάτρα. Ἄλλῃ ὁ Γουβίδι ἀνεμένετο ὠρισμένως τὴν ἐπομένην εἰς Π. Β. που τὸν ἐκάλουν ἐπείγουσα: ὑποθέσεις καί ἔμεινε ἔμεινε εἰς τὸν σταθμόν, ὅπως περιμείνη τὸ τραῖνον ἐκ Βουκουρεστίου, τὸ ὁποῖον διεσταυρώθη με τὸ ἰσθμὸν μᾶς εἰς τὸν προσεχῆ σταθμόν.

Ἐννοεῖται, ὅτι εἰς τὸ τραῖνο ὠμίλησαμεν ὅλην τὴν ὥραν ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν θαυμασίαν διασκέδασιν τῆς ἡμέρας καί συνεφωνήσαμεν ὅλοι, με πολλὴν ἡ ἀλλογον φθόνον, εἰς τὴν ἐξύμνησιν τοῦ φίλου μας Μανωλάχε διὰ τὴν προτέραν καί διὰ τὴν σημερινὴν εὐτυχίαν του.

Ἡ κυρία Ζ., μία ἀπὸ τούς προσκεκλημένους, σέβαστή χήρα, ἡ ὁποία τὰ ἠξεύρει ὅλα ὅσα γίνονται εἰς τὴν κοινωνίαν μᾶς καί μάλιστα ἀκόμη περισσότερο, μᾶς διεβεβαίωσε κατὰ τὸ ταξείδιόν μας, — ἐννοεῖται, ὅτι σᾶς τὸ λέγω θασιζομένη εἰς τὴν μυστικότητά σας — ὅτι ὁ κάπως φιλάσθενος Ν. ἔκαμε τὴν διαθήκην του καί ἀφίνει σχεδὸν ὅλην τὴν περιουσίαν του εἰς τὴν κοριτσάκι τοῦ Μανωλάχε, διὰ τὸ ὁποῖον τρεῖς ἀνεύονται.

Καί ἡμεῖς ὅλοι ἠναγκάσθημεν βεβαίως νά ἐπαυλάθωμεν:

— Τί εἶδους εὐτυχῆς ἄνθρωπος αὐτὸς ὁ Γουβίδι!

Γ. Δ. ΚΑΡΑΓΙΑΔΕ

ΜΙΑ ΝΙΚΗ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΔΩΝ

[Απέκτησαν τὸ δικαίωμα τῆς πολιτικῆς]

[Αἱ γερμανίδες πανηγυρίζουν μίαν οὐσιαστικὴν νίκην των. Μετὰ ἀγῶνας 60 ἐτῶν ἐπετράπη εἰς αὐτάς νά συγκροτοῦν ἐλευθέρως πλέον καί ἄνευ οὐδενὸς περιορισμοῦ πολιτικὰ σωματεία καί πολιτικὰς διαδηλώσεις καί νά συμμετέχουν ὅπως καί οἱ ἄνδρες εἰς τὴν πολιτικὴν πάλην τῶν κομμάτων τῆς πατρίδος των. Ὅλα τὰ σοσιαλιστοδημοκρατικά, ὅλα τὰ ριζοσπαστοδημοκρατικά, ὅλα τὰ ἀστικά φιλελεύθερα φύλλα τῆς Γερμανίας χαιρετίζουν ἀνεξαιρέτως τὸ γεγονός ὡς νέον σταθμὸν προόδου τῆς γυναικὸς. Αἱ διακεκομμένα συνεργάτιδες ὄλων τῶν φύλλων δημοσιεύουν διαφωτιστικὰ ἄρθρα. Ἀναδημοσιεύουσι κατωτέρω τὸ ἄρθρον τῆς συνεργάτιδος τῆς ἀστικῆς φιλογύνου «Ἐφημερίδος τοῦ Φόξ» τοῦ Βερολίνου, τὸ ὁποῖον ὄχι μόνον δίδει πιστὴν εἰκόνα τῆς ἐξελίξεως τῶν γυναικῶν καί τῆς ἀνθρωπότητος εἰς τὴν ἐποχὴν μας, ἀλλὰ δύναται νά χρησιμοποιήσῃ ὡς ἀφορμὴ σκέψεων καί ὡς μέσον κατανοήσεως τοῦ τί ἐστὶ πράγματι Γυναικεῖον ζήτημα δι' ὅλους τούς ὁμιλοῦντας δι' αὐτὸ ἐν Ἑλλάδι, χωρὶς νά ἔχουν ἀπολύτως γνώσιν καί πραγματικὴν ἰδέαν τοῦτου. Τὸ κατωτέρω ἄρθρον ἀξίζει, νομίζομεν, νά ἀναγνωσθῆ ὄχι μόνον ἀπὸ ὄλας τὰς Ἑλληνίδας, ἀλλὰ καί ἀπὸ τούς λογίους μᾶς, τούς πολιτικούς μᾶς, τούς κοινωνιολόγους μᾶς, τούς δημοσιογράφους μᾶς, τούς χρονογράφους μᾶς, οἱ ὁποῖοι ἀνιδέως μεταφράζουν ἐσφαλμένως κρισεις καί εἰρωνείας καί μεταδίδουν δηλητήριον. Εἶνε ἄρθρον φωτὸς καί φιλοξενεῖται εἰς τὰς στήλας ὄχι σοσιαλιστοδημοκρατικοῦ φύλλον, ἀλλὰ καθαρῶς ἀστικοῦ φιλελευθέρου. Ἡ αἰωνία πρόοδος τῆς ἀνθρωπότητος συμπαρασύρει καί τούς φιλελευθέρους ἀστούς εἰς τὸ γυναικεῖον κίνημα, αὐτοὺς, οἱ ὁποῖοι πρὸ ὀλίγων χρόνων ἀκόμη ἤθελαν τὴν γυναῖκα ἀπλήρῃ οἰκοκυρὰν καί κούκλαν μόνον καί σήμερον βλέπουν διὰ τῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων οὐ ἡ γυνὴ εἶνε ὅν ἴσης κοινωνικῆς ἐκτιμήσεως ὅπως ὁ ἄνθρωπος. Θέλομεν νά πιστεύσωμεν, ὅτι εἰς κοινωνίαν σινην καί βραδέως ἀποδεχομένην τὸ σύγχρονον πνεῦμα καί τὴν ἐκπολιτιστικὴν κίνησιν ὅπως ἡ ἰδική μας, τὸ κατωτέρω ἄρθρον θά χρησιμεύσῃ ὡς ἀρχὴ σκέψεως ἐκ μέρους τῶν πολλῶν ἢ ὀλίγων δρώντων πρακτικῶς καί πνευματικῶς παρ' ἡμῖν.]

Ἡ σημερινὴ θά μείνη ὡς ἡμέρα ἀναμνήσεως εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ γερμανικοῦ πολιτισμοῦ, διότι ἀπὸ σήμερον καθίσταται ἐλεύθερον τὸ ἦμισυ τοῦ ἔθνους νά ἐργασθῆ καί παλαίσῃ διὰ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος.

Ἀπὸ τὸ ἔτος 1850 ἔφερον αἱ γυναῖκες τὰ δεσμὰ τοῦ παλαιοῦ νόμου περὶ σωματείων, ὁ ὁποῖος μᾶς ἀπέκλειεν ἡμᾶς τὰς γυναῖκας ἐκ τοῦ πολιτικοῦ βίου, ὅπως τούς «ἠλιθίους, τούς μαθητὰς καί τούς καλφάδες.» Γηραιὸς νρημοθέτης τῆς πρωσικῆς νομοθεσίας ἐδικαιολόγησε τὸν ἀποκλεισμόν μᾶς ἐκ τοῦ πολιτικοῦ βίου διὰ τῆς αἰτιολογίας ὅτι «ἡ ἀπιστολή τῶν γυναικῶν δέν συμβιβάζεται νά ἀσχολῶνται αὐταί με πολιτικὰ ζητήματα.» Τοῦτο ἠδύνατο νά ἴσχυε διὰ τὰς γυναῖκας τοῦ 1850 ἡ ζωὴ των περιωριζέτο εἰς τὴν κουζίαν, εἰς τὴν ἀνατροφήν τῶν παιδίων, εἰς τὴν οἰκιακὴν ἐργασίαν καί εἰς τὰ αἰσθηματολογικὰ μυθιστορήματα. Εἰς τὴν γυναῖκα τὸ σπῆτι, εἰς τὸν ἄνδρα ὁ κόσμος! — αὐτὸ ἦτο τὸ σύνθημα ἐκείνης τῆς ἐποχῆς.

Ἄλλ' ἡ ἐποχὴ ἐκείνη ἐξηφανίσθη πλέον καί οἱ νόμοι συμβαδίζουν με τὰς ἐποχὰς, ὄχι δὲ αἱ ἐποχαί με τούς νόμους. Με ὅ,τι ἔζησεν ὁ πατήρ δέν δύναται νά ζήσῃ τὸ τέκνον καί με ὅ,τι θά ζήσῃ τὸ τέκνον δέν θά ζήσῃ

ὁ ἔγγονος. Ἐκάστη ἐποχὴ ἔχει τὴν ἐξελίξιν τῆς, τὴν ὁποῖαν οὐδεὶς στενοκέφαλος δύναται νά σταματήσῃ, οὐδεὶς, ἀπολύτως οὐδεὶς. Μόλις εἶχε δημοσιευθῆ ὁ νόμος καί προσεβλήθη οὗτος ὑπὸ τοῦ ρεύματος τῶν νέων ἰδεῶν, μόλις ἐνομοθετήθη καί ἤρχισε νά καταρρῆ, διότι ἀκριβῶς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἤρχισεν ὁ μέγας ἀναδρασμὸς πρὸς ἀνατροπὰς σκωριασασῶν παλαιῶν ἰδεῶν, ἀναγκῶν, νόμων. Διότι συγχρόνως ἤρχισαν οἱ μεταβολαί εἰς τὸν ὄλον μας δημόσιον καί ἰδιωκὸν βίον, μεταβολαί, αἱ ὁποῖαι διεπλάσθησαν ὑπὸ ὠρισμένας πλέον μορφάς, μεταβολαί ἀπὸ τὸ ἤρμεον δωμάτιον τῆς οἰκίας καί τὴν ἐργατικὴν τραπεζαρίαν μέχρι τῶν λεπτοτέρων ἀνθέων τῆς τέχνης. Θέλω νά ὁμιλήσω ἐπιστημονικῶς, πρακτικῶς, σαφῶς, φωτεινῶς. Καί ἐννοῶ τὸν Καπιταλισμὸν καί τὴν βιομηχανίαν. (Σημ. Ἡ συνεργάτις τῆς «Φόσσις» εὐθὺς ἀμέσως δεικνυτικῶς κατέχουσα θεμελιωδῶς καί βαθέως τὸ κοινωνικὸν ζήτημα τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ λεπτὴ δὲ καί θετικὴ σκέψις τῆς μαρτυρεῖ πόσον ἐπιδεκτικὴ εἶνε ἡ γυνὴ εἰς τὴν κατανόησιν τῆς ἱστορίας, τῆς φιλοσοφίας, τῆς κοινωνίας καί τῆς τέχνης, ὅταν ἀνάλογοι ἐκπολιτιστικοὶ παράγοντες ἀναφανοῦν εἰς τὸ περιβάλλον τῆς. Καί

τάς γερμανίδας και αὐτάς τὰς ὠδήγησεν εἰς τὴν κοινωνικὴν μὲν μορφῶσιν καὶ τὴν κοινωνικὴν δρᾶσιν οὐδὲν ἄλλο παρὰ τὸ καθαρῶς σοσιαλιστοδημοκρατικὸν πνεῦμα τῆς νεωτεριστικῆς ἀνθρωπότητος. Αὐτὰ τὰ λέγει ἡ ἴδια μὲ ἐξοχὸν ἀντίληψιν). Ἀλλὰ πούθεν ἄλλο δὲν ἐνήργησε τόσον ἀνατρεπτικὰ ὁ Καπιταλισμὸς ὅπως εἰς τὴν ζωὴν τῆς γυναικός.

Τῆς ἐπῆρε τὴν παλαιὰν ἐργασίαν : τὸ ζύμωμα καὶ ψήσιμον τοῦ ψωμοῦ, τὸ σφάξιμον, τὴν πλύσιν, τὸ γνέσιμον, τὸ ὑφαίνειν, τὸ ράψιμον ἐνδυμάτων, ἀκόμη καὶ αὐτὴν τὴν θέρμανσιν καὶ τὸ καθάρισμα τῆς λάμπας, ὅλα τῆς τὰ ἐπῆρε ὁ Καπιταλισμὸς ἀπὸ τὸ χέρι καὶ ἔκαμε τὴν ζωὴν τῆς πτωχῆς καὶ ἀνωφελεῆς. (Σημ. Ἀθηναίων. Τὸ ἀνοιγμα τοῦ τυχόντος κοινωνιολογικοῦ βιβλίου ἐπεξηγεῖ ἐπακριβέστατα τὰς ἀληθείας ταύτας ὅχι μόνον διὰ τὴν γυναῖκα ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἄλλην νέαν μας ζωὴν.) Ἀλλὰ συγχρόνως ὁ Καπιταλισμὸς ἐπῆρε καὶ αὐτὴν τὴν γυναῖκα ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὴν ὠδήγησεν ἔξω εἰς τὴν δημοσίαν ἀγορὰν τῆς ἐργασίας διότι ὁ Καπιταλισμὸς (ἢ συγκέντρωσις δηλ. τῆς ἐργασίας εἰς ἐργοστάσια καὶ ἢ ἀφθονος παραγωγῆς, ἣς τὸ περίσσευμα δὲν παρέχεται οὔτε κατὰ ἕν λεπτόν εἰς τὸν παράγοντα τὴν παραγωγὴν καὶ τὸ περίσσευμα ἐργάτην, ἀλλὰ περιέρχεται τὸ περίσσευμα ἀποκλειστικῶς εἰς αὐτὸ τὸ ἀδηφάγον κεφάλαιον) εἶχεν ἀνάγκη τῶν εὐθηγῶν καὶ ἐπιτηδείων χειρῶν τῆς.

Καὶ διὰ μίας οὕτω ἐγεννήθη τὸ κοινωνικὸν ζήτημα εἰς ὅλον τὸν κόσμον καὶ ἐκεῖ ὅπου τὸ ἀντελήφθησαν καὶ ἐκεῖ ὅπου κοιμῶνται ἀκόμη καὶ δὲν μποροῦν νὰ τὸ ἀντιληφθοῦν, διότι κοινωνικὸν ζήτημα ὑφίσταται εἰς πᾶσαν κοινωνίαν καὶ ὑπὸ οἰονδήποτε οὐρανόν, διότι οὐδεμία κοινωνία ἀποτελεῖ μεμονωμένον ἄθροισμα σήμερον, ἀλλὰ συνδέεται διὰ τῆς συγκοινωνίας, τοῦ ἐμπορίου, τῆς ἐργασίας, τοῦ πνεύματος μὲ τὴν ἄλλην ἀνθρωπότητα, ἐπομένως μὲ ὅλας τὰς κινήσεις καὶ τὰς ἐξελίξεις τῆς ἄλλης ἀνθρωπότητος. — Καὶ οὕτω διὰ μίας τὸ πᾶν μετεβλήθη εἰς τὸν κόσμον, μετεβλήθη τὸ ὅτι ἀπὸ αἰώνων ἦτο ὁ ἰδιαιτέρος χαρακτήρ τῆς γυναικός. Ἀκόμη εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου αἰῶνος ἠδύνατο νὰ ἔλεγεν ὁ Γκαίτε : « Ἡ γυνὴ εἶνε πάντοτε μόνη, ὡς μνηστὴ, ὡς σύζυγος, ὡς μήτηρ. » Ἀλλ' αὐτὸ δὲν ἦτο πλέον ἀληθές, διότι ἡ γυνὴ πλέον προσήλθεν εἰς τὴν δημοσίαν ἀγορὰν μαζὺ μὲ τοὺς ὁμοφύλους τῆς κατὰ χιλιάδας, χέρι-μὲ-χέρι. Τὰς σκέψεις μεγάλων ἀνδρῶν δὲν δυνάμεθα νὰ τὰς χρησιμοποιώμεν παρὰ ὅταν θέλωμεν νὰ ἐννοήσωμεν τὴν ἰδικὴν τῶν ἐποχῶν διὰ τὰς μεταγενεστέρας ἐποχὰς αἱ σκέψεις αὐταὶ δὲν ἔχουν οὐδεμίαν ἀξίαν, διότι κάθε νέα ἐποχὴ ἔχει τὰς ἰδικὰς τῆς σκέψεις, διότι ἔχει καὶ δημιουργεῖ ἰδικὰς τῆς ἀνάγκας, ὁ δὲ ἐπικαλούμενος τὸ παρελθὸν εἶνε νεκρὸς εἰς τὴν ἐποχὴν του, ἐπομένως δὲν δύναται νὰ ἔχη μέλ-

λον, ἀφοῦ δὲν δύναται νὰ ζήσῃ εἰς τὸ παρόν. Τότε ἐξυπνᾷ ἡ κοιμωμένη γυναῖκα καὶ ἀναγνῶρις τὴν θέσιν τῆς. Βλέπει ὅτι τῆς λείπει ἡ μὲν μορφὴ καὶ τὸ δικαίωμα, βλέπει γύρω τῆς ἀποκλειστικῶς κριτικῶς ἀνδρῶν, τὸ ὅποιον ἀπένεμεν ὅλα τὰ ἀληθῆ πρόνοια εἰς τὸν ἄνδρα, ὅλας τὰς ἀναξίας λόγου θέσεις εἰς τὴν γυναῖκα. Ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀνάγκη ἐγεννήθη τὸ πνευματικὸν κίνημα. (Ἄρα λόγος οἰκονομολογικός, ἢ βίαιος τοῦ κόσμου, ἄρα ἢ πίεσις μᾶς τάξεως ἐξεγείρει τὴν ἄλλην ν' ἀποκτήσῃ τὰ αὐτὰ δικαιώματα, ἄρα ἀνθρώπινος, ὑπερανθρώπινος νόμος τῆς ἐξελίξεως τῶν ἀτόμων, τῶν τάξεων, ἐπομένως καὶ τῶν φύλων εἰς τὴν κοινωνίαν, ἄρα τὸ αἰώνιον ὥραϊον παραμυθί τῆς ἀνθρωπότητος, βαινούσης καὶ ὄλο βαινούσης, ἄρα σεβασμὸς καὶ ἐκτίμησις πρὸς τὸ αἰώνιον αὐτὸ παραμυθί τῆς ἀνθρωπότητος, τὸ ὅποιον εἶνε ὅλη ἡ ἱστορία τῆς ὡς θὰ εἶνε εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς. Τὰ πάντα ρεῖ, ἄρα ὅλα τρέχουν—τρέχουν, μεταβάλλονται, ἀλλάσσονται, μετασχηματίζονται, τραποῦν τὸν δρόμον των, τίποτε τὸ στάσιμον εἰς ὕλην καὶ πνεῦμα, ὅλα διαρκῆς ἐξελίξις, ἢ θάσις τῆς νεωτέρας Καντείου φιλοσοφίας, μία στιγμὴν ποῦ περνᾷ δὲν ὁμοιάζει μὲ τὴν ἄλλην στιγμὴν, ποῦ παρήλαθε). Ἐγεννήθη λοιπὸν τὸ πνευματικὸν κίνημα, ὡς κίνημα ὑλικῆς ἀνάγκης. Ὁ ἀγὼν πρὸς ἀνθρώπινον καὶ πολιτικὸν δικαίωμα ἐγεννήθη. Οὕτω πρέπει νὰ εἴπωμεν: Τὸ κίνημα τῶν γυναικῶν εἶνε ὅπως τὸ κίνημα τῶν ἐργατῶν, μόνον ἢ σκιά τοῦ Καπιταλισμοῦ. (Δηλαδή αὐτὸς, ὁ ὅποιος ἦλθεν ἐκ λόγων ἐξελίξεως καὶ αὐτὸς, ἐγέννησεν ἐπίσης ἐκ λόγων ἐξελίξεως τὸ κίνημα τῶν γυναικῶν εἰς τὸν κόσμον).

Τὸ νέον γυναικεῖον φύλον ἠῤῥησε γοργὰ εἰς ἀριθμὸν, ἐπομένως ἀφοῦ ἠῤῥησαν αἱ γυναῖκες εἰς ἀριθμὸν, ἠῤῥησε καὶ ἡ γνῶσις καὶ ἡ ἀνάγκη αὐθυπάρκτου ἐνεργείας των. Ἦδη τὸ ἔτος 1895 ἦτο κάθε τετάρτη γυνὴ εἰς τὴν Γερμανίαν αὐθυπάρκτως ἰκανὴ νὰ ἐργασθῇ. Ἴδετε τοὺς ἀριθμοὺς τῆς ἱστατιστικῆς τοῦ ἔτους 1905 διὰ νὰ σὰς καθορίσουν τὸ γεγονός αὐτό. Μία γυνὴ εἰς τὰς τέσσαρας εἶνε ἰκανὴ νὰ ἐργάζεται μόνη τῆς. Τοῦτο οἰκονομολογικῶς λαμβανόμενον ἀποτελεῖ τὴν μεγάλην ἀνάπτυξιν καὶ ἐξέλιξιν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1850.

Ἀλλὰ ὅχι μόνον οἰκονομολογικῶς μετεβλήθη ἡ θέσις τῶν γυναικῶν, ἀλλὰ μετεβλήθη καὶ πνευματικῶς. Αἱ γυναῖκες ἀντιπροσωπεύουν τὰ συμφέροντά των εἰς μεγάλας ὀργανώσεις (σωματεῖα), ὀργανώσεις ἀστῶν γυναικῶν, ὀργανώσεις προλεταρίων (ἀκτημόνων) γυναικῶν καὶ ἐντελῶς ἐλάχιστος εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν γυναικῶν ἐκείνων σήμερον, αἱ ὁποῖαι δὲν ἀνήκουν εἰς ὀργανώσεις. (Εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ ὅλον τὸν κόσμον σήμερον δὲν παρατηρεῖται πρὸ χρόνων πλέον τὸ φαινόμενον τῆς κοινωνικῆς διαλύσεως ὅπως ἐν Ἑλλάδι:

ἢ γυνὴ εἶνε ὀργανωμένος, δηλ. ἀνήκει εἰς τὴν ἑξῆς τοῦ ἐπαγγελματικὸν ἢ τῆς τάξεώς του σωμάτων, εἶνε συνδεδεμένος δηλ. πολιτικῶς καὶ κοινωνικῶς ὡς ὀρισμένη τάξις, ἢ ὅποια ἔχει καθαρῶς ἰδικὰς ἀνάγκας, ὡς τὸ πρόγραμμα ἐπιβάλλει εἰς γενικὰς συνθέσεις τῆς τάξεως καὶ μὲ τὸ ὅποιον πρόγραμμα ἐργάζονται εἰς τὴν Βουλῆν οἱ βουλευταὶ, ἐπομένως εἰς τὴν ὀργάνωσιν αὐτῆς τῶν τάξεων ἐγκείται ὅλος ὁ πολιτικὸς βίος, ὡς ὅποιον βλέπομεν εἰς ὅλα τὰ κράτη ἀνεξαιρέτως καὶ μόνον εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅχι. Ὡστε ἐκεῖνο τὸ ὅποιον λέγομεν, ὅτι λείπει ἀπὸ ἡμᾶς, δηλαδή τὸ ὅτι ἐν ἀπεκτίσαμεν πολιτικὸν βίον ἐγκείται μόνον εἰς τὴν Ἑλλάδα αἱ τάξεις δὲν ἀκολουθοῦν τὰ συμφέροντά της ἐκείνη, ἀλλὰ τοὺς ἀφρημένους, ἀχρωματιστοὺς ὑποψηφίους, οἱ ὅποιοι αἰώνως οἱ ἴδιοι καὶ οἱ ἴδιοι (καθαρῶς ἀστικά ὀπισθοδρομικὰ στοιχεῖα) εἶτε ὡς συμπολιτευόμενοι, εἶτε ὡς ἀντιπολιτευόμενοι: σύρουν τὸν λαὸν ὀπισθεν τῶν ἰδικῶν των συμφερόντων. Πολιτικὴ ζωὴ δὲν εἶνε δυνατὸν ν' ἀρχίσῃ καὶ εἰς τὸν τόπον μας, δηλ. πραγματικὴ πάλη κοινωνικῶν συμφερόντων—αὐτὸ δὲ εἶνε ἡ πολιτικὴ, ἡ ζωὴ ἑνὸς τόπου,—ἀνδρῶν ἀρχίσουν νὰ ὀργανοῦνται αἱ τάξεις μας ὑπὸ τὸν καθαρὸν των χαρακτήρα). Τὰ ἐργοστάσιά μας, τὰ γραφεῖά μας καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα, τὰ σχολεῖα καὶ αἱ διοικήσεις τῶν κοινοτήτων ὁμιλοῦν σαφεστάτην γλῶσσαν. Ἦδη πρὸ διετίας ἦσαν 10 ο) οὐ ἐξ ὄλων τῶν σπουδαστῶν εἰς τὸ Βερολίνοιον Πανεπιστήμιον γυναῖκες καὶ εἰσήλθον ἐπίσης εἰς τὸν γερμανικὸν στρατὸν ὡς «ἀδελφαὶ τοῦ στρατοῦ». Ἀλλ' ἔλα: αὐταὶ αἱ γυναῖκες, ὀδηγούμεναι ὑπὸ τοῦ γερμανικοῦ γυναικεῖου Συνδέσμου διηύθυναν ἀπὸ δύο δεκαετηρίδων τὸ ἔλεμμα των εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν. Εἶτε ὡς οἰκονομαὶ καὶ σύζυγοι ἀπῆλθον νέον δικαίωμα γάμου, νεωτεριστικὴν μὲν μορφῶσιν σύμφωνα πρὸς τὴν ἐποχὴν ὅπως μορφῶνουν καταλλήλως παιδιὰ καὶ κόρας, εἶτε ἔθετον τὴν χειρὰ των ἐπὶ τῆς πληγῆς τοῦ ἐκφυλισμοῦ τῆς ζωῆς τοῦ φύλου, ἐπὶ τοῦ καταστρεπτικοῦ δηλητηρίου τοῦ ἀλκοολισμοῦ παντοῦ καὶ πάντοτε ἔκλινον, ὅπου νόμος καὶ δικαίωμα, ὅπου ὑφίστανται αἱ θεμελιώδεις θάσεις διὰ τὴν νέαν Γερμανίαν: Πρὸς τὰς βουλάς καὶ τοὺς ἀγῶνας τῶν πολιτικῶν κομμάτων. Καὶ αἱ ἐπαγγελματικαὶ γυναῖκες ἔβαινον ζωηρῶς πρὸς τὴν ὁδὸν ταύτην. Ὅλοι γνωρίζουν, ὅτι μόνον διὰ τῆς ἐπιρροῆς τῆς νομοθεσίας θὰ δυνηθοῦν νὰ ἀποκτήσῃ εἰς τὴν δημοσίαν κοινωνικὴν ἐργασίαν δικαίωμα καὶ ἐλευθερίαν. Βαθύτερον κατενόησαν τοῦτο αἱ ἐργάτριαι καὶ δικαίως. Τί θὰ ἦσαν αὐταὶ ἄνευ τῆς κοινωνικῆς μας νομοθεσίας τῆς ἐξασφαλιζούσης ταύτας, ἄνευ τοῦ νόμου τοῦ κράτους περὶ ἐπιτηδευματικῶν; Πούπουλον, τὸ ὅποιον θὰ ἐπαίρην ὁ ἀνεμος.

Ὅτι ὑπάρχουν καὶ εὐδοκίμοι τὸ ὀφείλου εἰς τὸν νόμον. Δι' αὐτὸ ἡ γυναῖκα κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν κλείει τὰ παιδιὰ εἰς τὸ σπῆτι καὶ πηγαίνει μὲ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον πρὸς συνάντησιν τοῦ ἐκλογέως.

Ὡς τὼς ἔγιναν πολιτικαὶ αἱ γυναῖκες τῶν νεωτέρων χρόνων. Συναισθάνονται τὸν σφυγμὸν τῆς ζωῆς τοῦ κράτους, λαμβάνουν μέρος εἰς τὰς πολιτικὰς συζητήσεις, συμμετέσχον ἐπίσης κατὰ πολὺ τελευταίως εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν πνευμάτων. Ἀλλ' ὅπου διαρκῶς μὲ ἐνεργητικὴν ἐπέμβασις εἰσήλασαν πάντοτε ἴστατο ὁ φραγμὸς τοῦ ἔτους 1850 καὶ τὰς ἠμπόδιζε πρὸς τὰ ἔμπρός. Ἀλλ' ἤδη δὲν δύναται νὰ εἴπουν ὅτι ἔχουν ἔμπόδια τὸ σαθρὸν οἰκοδόμημα κατέπεσεν εἰς ἐρείπια. Ὁ δρόμος πρὸς πολιτικὴν ζωὴν εἶνε ἐλεύθερος πλέον διὰ τὴν γυναῖκα, διὰ τὴν συνεργασίαν τῆς εἰς τὰ κόμματα καὶ δι' αὐτοῦ ἡ γερμανικὴ Γυναικεία ἔνωσις εἰσέρχεται εἰς νέαν ἐποχὴν. Σκεπτικὸι κυττάζουν πολιτικοὶ τινες σήμερον τὴν σύμμαχόν των εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ τὸ ζήτημα τίθεται : «Τί θὰ μᾶς φέρῃ ἡ γυναῖκα;» Θὰ ἐπιχειρήσω νὰ ἀπαντήσω ἐπ' αὐτοῦ.

Ἐν πρώτοις φέρει ἡ γυναῖκα πληθώραν νέων πνευματικῶν δυνάμεων. Διότι εἶνε τὸ ἦμισυ τοῦ ἔθνους, τοῦ ὁποίου ἀφαιροῦνται τὰ δεσμά. Καὶ κατὰ τὸν Πλάτωνα «δὲν ὑπάρχει μεγαλειότερον ὄφελος ἀπὸ τοῦ νὰ ὑπάρχουν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότεροι ἐκλεκτοὶ πολῖται τόσον ἀπὸ τὸ ἕνα ὅσον καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο φύλον». Πολλὰι γυναῖκες θὰ προσφέρουν σημαντικὰς ὑπηρεσίας εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν διὰ τοῦ δώρου τῆς ὁμιλίας, τοῦ ταλάντου τῆς ὀργανώσεως, τῆς ἰκανότητος τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τοῦ πρακτικοῦ πνεύματος.

Ἐν ἑξῆς πρέπει ἰδιαιτέρως ν' ἀναλογισθῶμεν. Εὐρισκόμεθα εἰς μεταβατικὴν ἐποχὴν, εἰς ἕν ἐπεισόδιον τῆς ζυμώσεως. Σφοδρὸς εἶνε ὁ ἀγὼν μεταξὺ τῶν τάσεων πρὸς ἕνωσιν καὶ τῆς παναρχαίου τάσεως πρὸς πολιτικὴν ρῆξιν. Πολλοὶ ἄνδρες φέρονται κουρασμένοι, ἀπογοητευμένοι. Καὶ ἔρχεται ἡ γυναῖκα μὲ δροσερὸν, ἀφθαρτὸν ἰδανισμόν. Ὁμοιάζει πρὸς τὸν ὁδοιπόρον τὸν μὴ ἀναλογιζόμενον τοὺς κόπους τοῦ δρόμου, διότι ἐκάστη καμπὴ τοῦ ὑπόσχεται νέας μεγαλειτέρας μακρυνὰς ἀπόψεις.

«Ποία ἡ θέσις τῆς γυναικός πρὸς τὴν κοινωνικὴν μεταρρύθμισιν;» Ἐπὶ αὐτοῦ δυνάμεθα νὰ εἴμεθα πληρέστατα ἀσφαλεῖς. Θαυμασία, κοινωνικὴ δρᾶσις. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν τόσον ἰδικὴν τῆς ἐντελῶς εἰκόνα τοῦ γυναικεῖου κινήματος. Προστασία τῶν παιδιῶν καὶ προστασία τῶν μητέρων, μεταρρύθμισις τῆς περιθάλψεως τῶν πτωχῶν καὶ τῶν ὀρφανῶν, ὁ ἀγὼν ὑπὲρ τοῦ μορφωτικοῦ σχολείου, πρακτικὰ ἰδρύματα καὶ πραγματώσεις ἰκανῶν ἐπιστημονικῶν μέσων χάριν τοῦ ζητήματος τῶν ἐργατριῶν, ἡ ἐκτύλιξις τοῦ ζητήματος τῆς δημοσίας ἠθικῆς, ἡ ἀφοσίωσις εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς

ἐγκρατείας ἀπὸ οἰνοπνευματοποσίαν καὶ τέλος ἡ ἐργασία πρὸς τὸ λαϊκὸν δίκαιον, ὅλα αὐτὰ εἶνε αἱ ἀποστολαὶ καὶ ἡ δρᾶσις τοῦ γερμανικοῦ γυναικείου κινήματος. Οὕτως ἐξεδήλωσεν ἰσχυρὰν κοινωνικὴν σκέψιν καὶ αἰσθημα. Πολλὰκις συνεταυτίσθη ἰσχυρότερον τοῦ ἀνδρὸς πρὸς τοὺς «ἰποκλήρους», δηλαδὴ πρὸς τοὺς πνευματικῶς ὀπίσω μείναντας. Καὶ διατὶ συνέδη τοῦτο, σήμερον δὲν τὸ γνωρίζομεν, διότι ἐλθὴ ἡ περιοχὴ τῆς πνευματικῆς διαφορᾶς τῶν φύλων εὐρίσκειται ἀκόμη εἰς πλήρη σκοτὸς. Ἴσως νὰ εἶνε ἀκριβὲς τὸ ὑπὸ πολλῶν λεγόμενον, ὅτι τὸ μητρικὸν ἔνστικτον τῆς γυναικὸς ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ στενοῦ κύκλου τῆς οἰκογενείας εἰς τὸν μέγαν κύκλον τοῦ λαοῦ μεταβάλλεται εἰς κοινωνικὸν ἐνδιαφέρον.

Διαφόρως ἔχουν τὰ πράγματα ἀνὰ πρόκειται ν' ἀπαντήσωμεν ἐπὶ τοῦ ζητήματος: Ποία ἡ θέσις τῆς

γερμανίδος γυναικὸς ἐπὶ ἐθνικῶν ζητημάτων, ταῦθα πλέον ὁμιλεῖ ἡ φιλελευθέρα συνεργάτις «Φόσσισε Τσαίτουγγ» καὶ ὅχι ἡ νεωτεριστικὴ γυνή. λ.χ. μία σοσιαλιστοδημοκρατικὴ γυνή. Ἄς τὴν ἀκούσωμεν μετ' ἐπιφύλαξιν). Τὸ ζήτημα εἶνε σοβαρὸν, διότι γνωρίζομεν, ὅτι οἱ μεγάλοι ἐξωτερικοὶ ἀγῶνες τοῦ μέλλοντος ἀπαιτοῦν λαὸν αὐθύπαρκτον καὶ σταθερῶς ἑαυτὸν ἀποκλεισμένον, ὃ ὁποῖος δύναται: νὰ εἴπῃ ὅλον τὸν κόσμον καὶ κατὰ τὴν χριστιμωτέραν στιγμὴν «Μαί κόντρυ, ράϊτ ὀρ ρόνγκ!» (Ἡ πατρίς μου, δὴ καὶ ἡ ἀδίκον!).

Ἐν τούτοις ἡ συνεργάτις μᾶς ἀφίνει νὰ δώσωμεν ἐλπίδας, ὅτι ἡ νεωτέρα γυνή δὲν θὰ πέσῃ εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ τυφλοῦ Νατσιοναλισμοῦ.

Βερολίνον

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑΙ ΑΠΩΛΕΙΑΙ

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΚΟΠΠΕ

Κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν ἑξήκωτος εἰς τῶν μεγαλειτέρων ποιητῶν καὶ δραματικῶν συγγραφέων τῆς συγχρόνου Γαλλίας, ὁ Φραγκίσκος Κοππέ. Γεννηθεὶς ἐν Παρισίοις τῷ 1842 ἠκολούθησε κατ' ἀρχὰς τὸ διοικητικὸν στάδιον, βραδύτερον ὅμως ἐπεδόθη ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ποίησιν. εἰς τὴν ὁποίαν ἄλλως τε καὶ ἐνωρίτατα διεκρίθη. Ὁ «Διαβάτης» καὶ ὁ «Βαρβιτοποῖδς τῆς Κρεμόνας» μικρὰ μὲν τὸ δέμας ἀλλὰ μέγιστα τὴν ἀξίαν δραμάτων τὸν ἀνέδειξαν. Γενόμενος δεκτὸς ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ ὁ Φραγκίσκος Κοππέ ἐπεβλήθη καὶ ἐπισήμως ἐπέβαλε δ' οὕτως εἰπεῖν τὴν λύ-

Φραγκίσκος Κοππέ

μὲ τὰ μεγάλα δραματικά του ἔργα ὡς ὁ «Σεβέρο Τορέλλη» καὶ τὸ «Διὰ τὸ Στέμμα».

Ἀπὸ καιροῦ ὅμως κατεβλήθη ἐκ τοῦ καρκίνου τῆς γλώσσης ὑφ' οὗ προσεβλήθη. Ἡ ἀδελφὴ του, ἣτις ὄλη τὴν ζωὴν διήλθε παρ' αὐτῷ, περιποιουμένη τὸν ἐνδοξον ποιητὴν, ἀπῆρξεν ἀφωσιωμένη μετὰ τῆς τελευταίας συμφορῆς τῆς, αὐτὴ δὲ τὸν ἐνοσήλευε κατὰ τὸν μακρὸν στάδιον τῆς ἀσθενείας του. Ἀλλ' ἀπέθανε, καὶ ἐνῶ ὁ Φραγκίσκος Κοππέ συντετριμμένος ἐκ τῆς ὀδύνης ταύτης ἔγραψεν ὅπως εὐχαριστήσῃ τοὺς συλλυπηθέντας αὐτὸν ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τούτου πολυτίμου ἀδελφῆς, ἀπεβίωσε καὶ αὐτός.

Ἡ κηδεὶα του ἐσημείωσε τὸ φιλολογικὸν πένθος τῆς Γαλλίας οὐ μόνον τῆς φιλολογουμένης, ἀλλὰ καὶ τῆς λοιπῆς κοινωνίας.

ραν του, ἣτις ἀφιερῶθη εἰς τὸν ὕμνον τῶν Ταπεινῶν. Γλυκὸς καὶ τεχνικὸς ψάλτης ὁ Φραγκίσκος Κοππέ συνήρπασε μὲ τὰ κομπᾶ ἀλλὰ καὶ συγκινητικὰ ποιήματά του καὶ

ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΛΟΜΠΡΟΖΟ

ΤΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

[Κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Μπάμπη Ἀννίνου]

1) Ἡ ἀληθὴ ἀντίστοιχα τοῦ ἐγκλήματος καὶ τῆς τιμῆς παρὰ τοῖς ζῴοις. — Τὸ ἀποκαλεῖν καὶ θεωρεῖν ἐγκλήματα τοὺς τοιοῦτους φόνους ὅπως καὶ τὴν ἀποκτείναν, τὴν ἐπιτηδεῖωσ καὶ ἐκ συστάσεως γινομένην ὑπὸ τῶν πιθόκων, καὶ τὴν ἐν τῷ οἴκῳ κλοπὴν ὑπὸ τῶν γάμων, τὴν ἀρπαγὴν τῶν μικρῶν ὑπὸ τῶν ἐρυθρῶν μυρμηκῶν, τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ τέκνου ὑπὸ τοῦ κόκκυρος, ἅςτις θέτει τὸ ἴδιον αὐτοῦ ὠν εἰς τὴν φωλεὰν τῶν στρουθίων, ὑποξαιρῶν ἐν ἐκ τῶν ὠν ἐκείνων διὰ νὰ τὰ ἐξαπατήσῃ κάλλιον, δὲν θὰ ἦτο λίαν σοβαρὸν, καθότι λίαν εὐχερῶς κατανοεῖται ὅτι αἱ πράξεις αὗται αἰ εἰς ἡμᾶς φαίνονται ὡς κακοεργήματα εἶνε ἀπεναντίας ἀναγκαῖα συνέπεια τῆς κληρονομικότητος, τῆς ὀργανικῆς κατασκευῆς, ἢ ἐπιβάλλεται ἐκ τοῦ περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνος (ὡς ὁ φόνος τῶν κρητῶν) ἐκ τῆς ἐκλογῆς τοῦ θήλεος, ἐκ τῆς κοινωνικῆς ἀνάγκης πρὸς καταστολὴν διχονοιῶν (ὅπως ὁ φόνος τῶν ἀρχηγῶν), ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς θρέψεως παρὰ τισὶ ζῴοις ἀδηφάγοις, ὡς οἱ λύκοι καὶ οἱ μῦς, ἢ ἐκ τῶν ἐπακολουθούντων πολέμων καθ' οὓς ἐξομοιοῦνται μετ' ἡμῶν ὅτε πολεμοῦμεν πρὸς τοὺς ἐχθρούς ἢ ὅτε πρῶγομεν τοὺς θοῦς καὶ τὰς ὄρνιθας χωρὶς σκίαν καὶ ὑποψίας ὅτι ἐγκληματοῦμεν. Καὶ ὅταν ἔτι τείνωσιν εἰς τὴν ἐξολόθρευσιν τοῦ ἰδίου γένους, τὸσον ἀθρόως ἐνεργοῦνται αἱ τοιαῦται πράξεις, ὥστε δέον νὰ θεωρηθῶσιν ὡς περιλαμβανόμενα εἰς τὰς ἐξείσεις αὐτοῦ τούτου τοῦ γένους. Ἐν τοσοῦτῳ ὅμως χρησιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ καταδεικνύωσι τὸ πεπλανημένον τῆς ιδέας περὶ ἀπολύτου δικαιοσύνης καὶ νὰ παρέχωσιν ἡμῖν τὴν πρώτην νύξιν πρὸς ἐξήγησιν τῆς μετὰ σταθερᾶς διαρκείας παρατηρουμένης ἀναγεννήσεως τῶν ἐγκληματικῶν ροπῶν καὶ παρ' αὐταῖς ἔτι ταῖς μᾶλλον πεπολιτισμέναις φυλαῖς καὶ ὑπὸ μορφήν ὑπενθυμίζουσιν τὰς ἀγριωτάτας πράξεις τῶν ζῴων, διαφωτίζουσαι ἐνταυτῷ ἡμᾶς ὡς πρὸς τὴν αἰτίαν δι' ἣν εἰς ἐποχὰς ἀρχαιοτέρας, λογικωτέρας δ' ἴσως τῆς σημερινῆς, κατεδικάζοντο ἐν πλήρει διαδικασίᾳ τὰ ὅλα θηρὰ ζῴα, ἢ τὰ δεικνύοντα ἕλγιον σεβασμὸν πρὸς τ' ἀντικείμενα ἄτινα ὁ ἄνθρωπος ἐθεώρει ἱερά. (1).

Διὰ νὰ ἐξετάσωμεν μᾶλλον ἐγγύθεν τὸν ἐγκληματοῦντα ἐγκληματίαν μετὰ κρίσεως ἀλλοίας ἕως τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν προγόνων τοῦ Μεσαιῶνος, πρέπει νὰ ἐγκύψωμεν ἰδιαιτέρως εἰς τὴν μελέτην τῶν κατοικιδίων ζῴων, ἐκ τῶν ἀτιθάστων δὲ τῶν ζώων κατὰ προτίμησιν καθ' ὁμάδας καὶ σχηματίζοντων τὰς ζωϊκὰς οὕτως εἰπεῖν, κατὰ τὸν Κερρίνας, κτινωσίας, αἰτινες παρουσιάζουσι τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῶν ἡμετέρων κοινωνιῶν, δεικνύουσι δὲ καὶ τὰ πρῶτα ἴχνη τῶν ἡμετέρων τερατωδῶν ἐγκλημάτων.

Ἡ παρ' ἡμῶν ἐπιβαλλομένη εἰς αὐτὰ ἐκγύμνασις, ἢ μεταβαλλομένη διὰ τῆς κληρονομικότητος εἰς ἔμφυτον ὁρμὴν, αἱ ἀνάγκαι καὶ αἱ σχέσεις τῆς συμβιώσεως ἐδημιούργησαν ἐν αὐτοῖς εἰδικὰς ἐξείσεις, εἰς τὰς ὁποίας τὰ ἄτομα δὲν ὑπόκεινται εἰμῇ ὑπὸ ὅλως ἐκτάκτους περιστάσεις ὅπως συμβαίνει εἰς τοὺς ἡμετέρους ἐγκληματίαν.

2) Ἐγκληματία φέροντες ἐκ γενετῆς κτανιακὰς ἀνωμαλίας. — Ἐκ τούτων ἡ σημαντικωτέρα καθ' ἡμᾶς εἶνε ἡ ἐγκληματικὴ τάσις ἢ παρατηρουμένη εἰς τὰ μᾶλλον ἡμέρα καὶ χειροῦ τῶν ζῴων ἐξ αἰτίας, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ γενετῆς ἀλλοιώσεων. Οὕτω λόγου χάριν, παρατηροῦνται μετὰ τῶν ἵππων τοῦ στρατοῦ τινὲς ἀνυπότακτοι εἰς πειθαρχίαν, διατηροῦντες ζωηροτάτην τὴν ἀνάμνησιν τοῦ κακοῦ, ἐνθυμούμενοι ἐπὶ μῆνας πολλοὺς τὸν τύπαντα αὐτούς. Τινὲς (γράφει ὁ Rodet ἐν ταῖς Notions élémentaires de vétérinaire καὶ Lessona ὁ πατὴρ) εἶνε δόλιοι καὶ δὲν παραλείπουν οὐδεμίαν εὐκαιρίαν ὅπως βλάψωσι τὸν ἄνθρωπον, ἢ καὶ τοὺς ἑαυτῶν συντρόφους, ἄνευ οὐδεμιᾶς προκλήσεως. Ἄλλοι ἐξαχρειοῦνται ἕνεκα ὑπερβολῶν κακώσεων ἢ «ἐξ ἰδιαιτέρας ἀποστροφῆς».

Ἀξιοσημείωτον εἶνε ὅτι παρὰ τοῖς κτηνιάτροις ἀεὶ ποτε ἐπεκράτησε πεποίθησις ὅτι αἱ κακοῦργοι αὐτὰ ὁρμαὶ προέρχονται ἐκ τῆς κακῆς διαπλάσεως τοῦ ἐγκεφάλου, τὸσον ὥστε πολλοὶ τοὺς ἀναγνωρίζουσιν ἐκ τοῦ σχήματος τοῦ κρανίου, ἐκ τῆς στενότητος τοῦ μετώπου τοῦ ὑπεκφεύγοντος πρὸς τὰ ἄνω, ὡς τὸ τοῦ λαγωῦ. Οἱ γάλλοι κτη-

(1) Ὁ Μωσαϊκὸς νόμος (Ἐξὸδ. Κ.Α.) κατεδίκασεν εἰς ἀποκτείναν τὸν θοῦν τὸν γενόμενον ἀφορμὴν θανάτου ἄνθρωπου, εἰς τὴν αὐτὴν δὲ ποινὴν κατεδικάζετο καὶ ὁ κύριος τοῦ θοῦς εἰς τὸ πρᾶγμα ἤθελε πολλάκις ἐπαναληθῆ. Κατὰ τὸν Μεσαιῶνα κατεδικάζοντο εἰς θάνατον τ' ἀνθρωποκτόνα ζῴα ἢ τὰ θλαβερά εἰς τὴν γεωργίαν (Lacassagne, ἐνθ. ἄνωτ.) Ἄλλ' ὡς ἐπὶ τῆς βασιλείας Φραγκίσκου τοῦ Α' ἐχορηγήετο αὐτοῖς συνήγορος. Κατὰ τὸ 1356 ἐν Φαλλαιζ κατεδικάσθη εἰς θάνατον διὰ χειρὸς τοῦ δημίου ὅς καταρχοῦσα κοράσιον. Ὁ Ἐπίσκοπος Αὐγουστοῦ δούλου ἀνεθεμάτισε τοὺς μῦς τοὺς καταφαγόντας ἱερά ἀντικείμενα. Ὁ Benoist Saint Prix ἀναφέρει 80 τοιαύτας

κταδικὰς ζῴων διαφορῶν ἀπὸ ὄνου μίγρι τέττιγος. Ὁ δὴμος τοῦ Τουρίνου διὰ τοῦ ἐν Ρώμῃ πρέσβους ἠγόρασε παρὰ τοῦ Βατικανοῦ ἀπορισμὸν κατὰ τῶν κάμπων, ὃν ὁ ἐπίσκοπος ἐν μεγάλῃ ποσότητι, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν δημοτικῶν ἀρχόντων καὶ τοῦ δημάρχου, ἀπήγγειλεν ἀπὸ ἰκρυώματος ἀνεγεροῦντος ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ πύργου. Συχνά ἦσαν αἱ τοιοῦται δίκαι μετὰ τῶν σχετικῶν κατηγορηθῶν καὶ συνηγορῶν. Ἐν Βερολίῳ συνεζητήθη ἐὰν κάμπαι τινὲς ἔπρεπε νὰ καταδικασθῶσιν ὑπὸ τοῦ παλαιοῦ δικαστηρίου ἢ ὑπὸ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ, διότι εἶχον βλάβει τὰς ἀμπέλους τοῦ ἐνοριακοῦ ναοῦ (idē Lessona, I nemici del vino, Torino, Loesch id. 1850).

νίατροι ἀποκαλοῦσιν αὐτοὺς «ἵππους μὲ ρίνα καμπύλην» (chevaux à nez busqué) ὡς ἐκ τοῦ γρυποῦ σχήματος τοῦ μετώπου παρὰ τὴν ρίνα. Αἱ τοιαῦται κακαὶ ὄρμαι θεωροῦνται κληρονομικαί, ὥστε οἱ Ἀραβες (κατὰ τὸν Cornevin) τοὺς σημειοῦσι καὶ δὲν δέχονται εἰς τὰ ἵπποφορβεῖά των τοὺς ἀπογόνους τοιούτων ἵππων.

Ἀνάλογόν τι φαίνεται συμβαῖνον καὶ εἰς τοὺς ἐλέφαντας. Ὑπάρχουσι τινὲς αὐτῶν ἀπομακρυνόμενοι τῆς ἀγέλης των καὶ διάγοντες βίον μονήρη καὶ καὶ μὲν συνηθίζουσι νὰ βόσκωσι παρὰ τὴν ἀγέλην, νὰ ἐπισκέπτονται τοὺς αὐτοὺς τόπους, νὰ πίνωσιν ἐκ τῶν αὐτῶν πηγῶν καὶ νὰ παρακολουθῶσι τοὺς ἄλλους ἀλλὰ πάντοτε μένουσιν εἰς ποιάν τινα ἀπόστασιν αὐτῶν, ἀπωθοῦνται καὶ λακτίζοντα πανταχόθεν ὡς καὶ αὐτὴ ἡ θήλεια ἢ συνήθως ἡμερωτέρα τὸν χαρακτήρα τοὺς τύπτει διὰ τῆς προδοσικίδος. Τοὺς τοιούτους ἐλέφαντας οἱ Ἰνδοὶ καλοῦσι Ρόγκας (Gundhas), ὅτε δὲ εἶνε ἄγριοι, Ρόγκες (Rogues). Εἰσὶ δὲ οὗτοι οἱ ἐπιφοδῶτεροι. Ἐνῶ ἡ ἀγέλη ἀκολουθεῖ τὸν δρόμον τῆς γαλήνης καὶ σιωπηλῆ, ἀποφεύγουσα πάντοτε τὸν ἄνθρωπον, μόνον ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ ἐπιτιθεμένη κατ' αὐτοῦ, σεβομένη δὲ ὡς καὶ αὐτὴν τὴν ἰδιοκτησίαν, οἱ Ρόγκες δὲν ἔχουσι τοιαύτας ἐπιφυλάξεις. Ὁ μονήρης αὐτῶν καὶ παρὰ φύσιν βίος τοὺς καθιστᾷ ὀξύχλους καὶ ἐμμανεῖς. Ἐν Ἰνδικῇ διοργανοῦνται ἐναντίον των εἰδικαὶ θηρευτικαὶ ἐκδρομαί, οὐδεὶς δὲ τοὺς οἰκτεῖρει. (1)

3) Φόνοι ἐξ ἀντιπάθειας.— Καίτοι δύσκολον εἶνε νὰ διαστείλωμεν τὰ διάφορα ψυχολογικὰ ἐλατήρια, τὰ ἐξωθοῦντα πρὸς τὸ ἐγκλημα, καθότι τοῦτο σπανίως ἀπαγορεύεται παρ' ἐνὸς μόνου καὶ διακεκριμένου πάθους, ἐν τούτοις παρὰ τοῖς ζώοις ἡ ἀντιπάθεια ἢ ὑπάρχουσα οὐ μόνον μεταξὺ διαφόρων γενῶν, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν ἀτόμων τοῦ αὐτοῦ γένους, ἄγει πολλὰ εἰς τὴν βίαν ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς τὸν φόνον.

Θήλειαι τινες δεικνύουσιν ἀκατανίκητον ἀντιπάθειαν πρὸς τὰ λοιπὰ ἄτομα τοῦ γένους των καὶ πρὸς αὐτὰς τὰς ὁμοφύλους των, ὡς ἐπὶ παραδείγματι αἱ θήλειαι τῶν ἀνθρωπομόρφων πιθήκων καὶ τῶν ὀραγγουτάγκων ἰδιαιτέρως, αἵτινες φέρονται μετ' ἐμφύτου ἐχθρότητος πρὸς τοὺς λοιποὺς πιθήκους, τοὺς τύπτουσι καὶ ἐνίοτε τοὺς θανατώνουσι. (2)

4) Γῆρας.— Ἰνωστὸν ὅτι τὸ γῆρας παρὰ τοῖς ἀνθρώποις γεννᾷ ἐγωϊσμόν, ἀστοργίαν (Ἰδὲ Mausley: Τὸ ὑπεύθυνον ἐν τοῖς φρενικοῖς νοσήμασι.) Καὶ τὰ ζῶα ἐν τῇ πρεσβυτικῇ ἡλικίᾳ καθίστανται ὀξύθυμα, φιλέριδα, διὸ πολλὰ εἰς τὰ γηραλέα ἐξ αὐτῶν ἀποδιώκονται ὑπὸ τῶν συντρόφων των, καὶ ἐν τῇ μονώσει των καθίστανται χειρωνακὰ καὶ ἀγριώτερα. Τοῦτο συμβαίνει ὡς λέγει ὁ Brehm, παρὰ τοῖς αἰγάροις καὶ παρὰ τοῖς ἐλέφασιν, (3) «οἵτινες ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἶνε λίαν ἐπικίνδυνον, καθ' ὅσον τεχνίται ὑπὸ οἰονεῖ φρενιτιδὸς τινος καὶ ἔτοιμοι νὰ ἐπιπέσωσι κατ' ἀνθρώπων τε καὶ ζῶων διὰ νὰ κατασπαράξωσι.» (4).

(1) Lacassagne, ἐνθ. ἄνωτ.

(2) Houzeau 2.

(3) Brehm, II, 599—Ferri, ἐνθ. ἄνωτ.

(4) Pierquin, II,—Ferri, ἐνθ. ἄνωτ. 41.

Γαλῆ τις τοῦ εἶδους τῆς Ἀγκύρας ὑπῆρξε πάντοτε φιλόστοργος πρὸς τὰ τέκνα τῆς, γηράσασα δὲ κατέστη δεσποδὴς καὶ παρημελεῖτο καὶ ἐκακοποιεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν τῇ οἴκῳ. Ὁ χαρακτήρ αὐτῆς καθίστατο ὁλονὲν σκυθρωπός τε καὶ ὀξύχλωτος, δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τὰ παιγνια τῶν μικρῶν τῆς τέκνων, ἤρνεϊτο νὰ τὰ θηλάσῃ καὶ κατέφαγεν ἐν ἐξ αὐτῶν. Τὰ χαρακτηριστικὰ ταῦτα παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ἀποτελοῦσι τὴν ἠθικὴν φρενοβλάβειαν.

5) Μανιακὸς παροξυσμὸς.— Τὴν 4 Αὐγούστου 1838 περὶ τὴν δευτέραν ὥραν μετὰ μεσημβρίαν γυνὴ τις ὠδήγει ἀγελάδα εἰς τὴν ὁδὸν Μονάρτρης εἰς Παρισίους. Αἰφνης τὸ ζῷον καταλαμβάνεται ὑπὸ τρομακτικῆς μανίας καὶ ὄρμῃ κατὰ παντὸς τοῦ προστυχόντος, φονεύει καὶ τραυματίζει πολλοὺς καταρρίπτουσα ἔνθεν καὶ ἔνθεν πᾶν ἐμπόδιον, ἕως ὅτου ἔπεσε νεκρὰ ὑπὸ βολῆς τυφεκίου (1).

6) Ἐμφυτος μοχθηρία.— Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ἀκριβῶς, ὅπως καὶ παρ' ἀνθρώποις ὑπάγονται τὰ περιστατικὰ κατὰ τὰ ὅποια, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Ferri, τὰ ζῶα φονεύουσι τὰ ὁμοία των ἄνευ τινὸς ἀφορμῆς, κατὰ παράβασιν τῶν ἔξω τῶν ἀκολουθουμένων ὑπὸ τῶν κλείστων καὶ ἐπὶ βλάβῃ τοῦ ἰδίου αὐτῶν γένους χωρὶς νὰ ὑπάρχει ποσῶς σχέσις ἢ τοῦλάχιστον σχέσις σημαντικὴ μεταξὺ τοῦ γεγονότος τούτου καὶ τοῦ ὄργανισμοῦ τοῦ γένους. Δύναται ὅμως νὰ ὑπάρχῃ σχέσις μεταξὺ τοῦ πράγματος καὶ τοῦ ὄργανισμοῦ τοῦ ἀτόμου.

Εἶνε ἡ κτηνώδης κακία τῶν παλαιῶν νομολόγων ἀνακριβῆς δ' ἀποδεικνύεται περὶ τοῦτο ἡ διαβεβαίωσις τοῦ Zanetti, ὅτι τὰ ζῶα τὰ ἀνήκοντα εἰς τὸ αὐτὸ γένος δὲν μάχονται πρὸς ἄλληλα εἰμὴ ἕνεκα ἀφορμῶν προκυπτουσῶν αἰφνιδίως, οἷον προκειμένου περὶ διαμφισθητικῆς τροφῆς ἢ περὶ κατοχῆς τῆς θηλείας, ἀλλ' ὄχι ἐκ μίσους ἀμελιέτου καὶ ἐμφύτου.

Πολὴ συχνὰ τὰ ζῶα καταλαμβάνονται ὑπὸ φιλοπολέμου μανίας, ἣτις οὐδαμῶθεν ὑπαγορεύεται οὔτε ἐξηγεῖται οὔτε μετριάζεται· τοῦτο δὲ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξαιρετικῆς παρορμήσεως καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης προκλήσεως. Τὰ κατοικίδια ἡμῶν ζῶα καὶ πρὸ πάντων ὁ κύων παρουσιάζουσι συχνάκις τοιαῦτα παραδείγματα. Κύων τις τοῦ εἰδους τῶν οὐλοτριχῶν (barboui), λίαν ἀγαπώμενος παρὰ τοῦ κυρίου του καὶ δαφιλῶς τρεφόμενος, λέγει ὁ Gall, ἐξήτει ἀφορμὴν πάντοτε ἐρίδος ἀνὰ τὰς ὁδοὺς. Καθ' ἐκαστὴν ἐπέστρεφεν εἰς τὸν οἶκον φέρων καὶ νέα τραύματα. Προσεπάθησαν νὰ τὸν κρατήσουν ἐπὶ ἐβδομάδας ὀλοκλήρους περιωρισμένον. Εὐθύς ὅμως ὡς τὸν ἄφινον ἐλεύθερον, ἐφόρμα κατὰ τοῦ πρώτου κυνὸς ὃν ἤθελε συναντήσῃ, καὶ συνεπλέκετο μετ' αὐτοῦ μὴ ὀπισθοχωρῶν ἐὰν δὲν ἤθελε καταβάλλῃ τὸν ἀντίπαλον ἢ ἐὰν δὲν ἤθελεν αὐτὸς ὁ ἴδιος τεθῆ ἐκτὸς μάχης.

Οἱ ὑπερβόρειοι μῦς ὀλληλοφονοῦνται ἐξ ἀπλῆς κακίας. Τῶν ἐλάφων δὲ οἱ ἄρρενες ἐνίοτε κακοποιοῦσι τὰς θηλέας ἄνευ λόγου τινός (2)

7) Ἐγκλήματα ἐκ θυμοῦ.— Ἐν ἐτέραις περιπτώσεσιν ἢ πρὸς τὸ ἐγκλημα ροπή ὅπως καὶ τῶν ἀνθρώπων

(1) Pierquin, II, e. 505.

(2) Brehm, ἐνθ. ἄνωτ.

πρὸς τὸν φόνον εἰσὶν αἱ ἀληθῆνες τοῦ σώματος. Ἴνα πεισθῇ τις δὲ, ἀρκεῖ νὰ παρευρεθῇ εἰς τὸ θημόσιον θέαμα τοῦ γιγαντιαίου μικροσκοπίου. Οἱ ὄνισκοι, οἱ κύκλωτες, αἱ δάφναι βαθμηδὸν ἐν ὄσῳ τὸ περιβάλλον πυρακτοῦται καὶ καθίσταται θανατηφόρον, ἀποθηριοῦνται καὶ δάκνουσιν ἀλλήλους.

11) Φόνοι ἐξ ἔρωτος.— Ἴσως ὅμως καὶ παρὰ τοῖς ζώοις ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις τὰ ἐξ ἐρεθισμοῦ ἐγκλήματα, συνηθέστερον ὑπαγορεύονται ὑπὸ τοῦ πάθους τοῦ ἔρωτος. Τοιοῦτετρόπως ὁ ἐλέφας, ὁ τόνον συνηθὼς σώφρων κατὰ τὴν περίοδον τοῦ ἡμέρου, ἐξαγριοῦται διὰ τὸ ἐλάχιστον. Παρὰ τοῖς πολυγάμοις ἀλεκτροειδεῖσι ἢ ἀνάγκῃ τῆς τεκνοποιήσεως καταργεῖ πάσας τὰς ἄλλας ἀνάγκας καὶ τὰς αἰσθήσεις, ὥστε φαίνονται κωφὰ καὶ τυφλὰ, καὶ ἐπιτίθενται κατὰ τῶν ἀνθρώπων (1). Τὸ ἄρρεν καναρίνιον ἐν τοιαύτῃ εὐρισκόμενον καταστάσει, συνθλά τὴν φωλεὰν καὶ σκορπίζει τὰ ὠά (2) καὶ φονεύει τὴν θήλειαν καὶ διὰ νὰ πραυνθῇ πρέπει νὰ δοθῶσιν αὐτῷ δύο πύνηνοι. Εἶδη δὲ τινὰ ἐρίθων εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν ἐρωτῶν των μαίονται καὶ ἐπιτίθενται καὶ κατὰ τῶν ἀνθρώπων (3).

Ὁ Cornevin ἀναφέρει ὅτι φορβάς τις, συνηθὼς λίαν τιθασῆ, καθίστατο ἀδάμαστος ἐν τῇ ὀχείᾳ, ὥστε μικροῦ δεῖν ἔθραυσε αὐτῷ τὸν βραχίονα.

Ἡ γαλῆ τις τοῦ εἶδους τῶν Ἀγκυρανῶν εἶδος ἄκρον γόνιμος, ἡγάπα ἐμμανῶς τὰ τέκνα τῆς, ὅπως καὶ τὰ πλεῖστα τῶν κατοικιδίων ζῶων «Ὅτε ὅμως ἦτο ἔγκυος πάσχουσα ἐκ νυμφομανίας, ἀπηγθάνετο αὐτὰ καὶ τὰ ἔδακνε ὅτε ἔπαιζον πλησίον τῆς.

Ὁ Burdach καὶ ὁ Marc παραβάλλουσι τὴν συχνότητα τῶν ἀναιτιῶν βρεφοκτονιῶν παρὰ ταῖς λεγοῖς πρὸς τὰς φονικὰς τάσεις ἃς δεικνύουσιν αἱ νυμφομανεῖς φορβάδες καὶ ἀγελάδες οὐ μόνον κατὰ τὴν περίοδον τῆς ὀχείας ἀλλὰ καὶ πολὺ μετὰ ταῦτα.

Εἰς τὸν ζωολογικὸν κήπον τοῦ Ἀμβούργου μία καγκουροῦ ἐφόνευσε τὴν θήλειαν καὶ τὸ νεογνὸν ἐν τῇ ἐρωτικῇ αὐτῆς μανίᾳ. Ἡ κάμηλος ἐν ὄρῳ ἡμέρου καθίσταται ἀγριωτάτη, δάκνει δὲ πάντας, καὶ αὐτὰς τὰς θηλείας. Παρὰ τισὶν εἶδουσιν ἀραχνῶν ἢ θηλεία, ἣτις εἶνε ὀγκωδεστέρα, ἐνεδρῶει καὶ περιπλέκει, ἐνίοτε δὲ καὶ φονεύει τὸν ἄρρενα μετὰ τὴν συνουσίαν. Huzard ὁ υἱὸς ἀναφέρει τὴν περίπτωσιν φορβάδος, ἣς αἱ ὑστερικαὶ ἐξάψεις ἐξεδηλοῦντο ἐκ διαλειμμάτων μετὰ πολλὰς ἡμέρας· τὸ ζῷον λίαν εὐάγῳ κατὰ τὰ διάμεσα τῶν ἐξάψεων, καθίστατο ἀτίθασσον κατὰ τὴν περίοδον τῆς γενετησίου ὀρμῆς, ἣτις διήρκει ἐπὶ μίαν ἡμέραν, ἢ δύο καὶ ἐνίοτε τρεῖς.

Ὁ Hildenbrandt διηγείται ὅτι κύων τις κατεχόμενος ὑπὸ σφοδρᾶς σατυριάσεως καὶ ἀδυνατῶν νὰ ικανοποιήσῃ αὐτὴν κατέστη ἐμμανῆς καὶ εἶτα ὑδροφόβος.

Ὁ Rice εἶδε ποτὲ τοὺς βουβάλους ἀγέλης, ἀφοῦ ὠσφράνθησαν τὸ αἷμα τίγρεως τραυματισθείσης νὰ παρακολουθήσωσιν ἀμέσως τὰ ἴχνη μετὰ μανίας καὶ νὰ φθέρωσι τὸ δάσος, ν' ἀνασκάπτωσι τὸ ἔδαφος, τέλος δ' ἀφικόμενοι εἰς τὸν ἐσχάτον παροξυσμὸν τῆς μανίας των νὰ μάχωνται κατ' ἀλλήλων πρὸς μεγάλην λύπην τοῦ βουκόλου, (4).

ΚΑΙΣΑΡ ΔΟΜΠΡΟΖΟ

(1) Brehm, 329.

(2) Houzeau II, 394.

(3) Brehm, 320.

(4) Brehm II 15.

(1) Buchner, III.

(2) Foret les fourinis 1874.

(3) Αὐτόθι.

(4) Buchner, ἐνθ. ἄνωτ.

Γ. Θ. ΜΑΤΘΑΙΟΠΟΥΛΟΥ

Υφηγητοῦ τῆς Χημείας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ

Η ΧΗΜΕΙΑ ΕΝ ΤΩ ΚΑΘ' ΗΜΕΡΑΝ ΒΙΩ

Η ΓΗ

Ἄηρ, ὕδωρ, πῦρ καὶ γῆ, ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι, ὅτι εἶνε τὰ στοιχεῖα, ἐξ ὧν τὰ ὄντα συνέστησαν. Εἶδομεν ἤδη ὅτι ἐκ τούτων τὰ τρία δὲν εἶνε ἀπλᾶ σώματα, δὲν εἶνε στοιχεῖα, ἀλλὰ τὸ μὲν πῦρ φαινόμενον, τὸ ὕδωρ σῶμα σύνθετον καὶ ὁ ἄηρ μίγμα. Ἴδωμεν νῦν, τί εἶνε ἡ γῆ.

Η ΓΗ ΩΣ ΟΥΡΑΝΙΟΝ ΣΩΜΑ

Ὀλίγιστα τινα θὰ εἴπωμεν περὶ τοῦ συνόλου τῆς γῆς ὡς οὐρανόσιου σώματος. Οἱ ἀρχαῖοι ποιηταὶ ἐφάνταζοντο τὴν γῆν ὡς πελώριον δίσκον περιθεόμενον ὑπὸ τοῦ ὠκεανοῦ. Βραδύτερον οἱ Ἕλληνες φιλόσοφοι ἀνεγνώρισαν τὸ σφαιρικὸν σχῆμα τῆς γῆς. Ἄλλὰ καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ ἐθεώρουν τὴν γῆν ὡς τὸ κεντρικόν, ἀκίνητον σημεῖον, περὶ ὃ περιστρέφετο ὁ ἥλιος, οἱ πλανῆται καὶ οἱ λοιποὶ ἀστέρες. Ἡ γνώμη αὕτη, ἐπιβαλλομένη ὑπὸ τοῦ κύρους τοῦ μεγάλου Ἀριστοτέλους, ἐπεκράτησε μέχρι τοῦ μεσαιῶνος, ὅτε ὁ πολὺς Γαλιλαῖος ἀνέπτυξε καὶ ὑπεστήριξε τὸ ἀληθές, ὅτι τὸ κέντρον τοῦ ἡμετέρου ἡλιακοῦ συστήματος ἦτο ὁ ἥλιος, περὶ τὸν ὅποιον περιστρέφεται μετὰ τῶν ἄλλων πλανητῶν, ἀπλοῦς πλανήτης καὶ αὐτῆ, ἡ γῆ. Τοσαύτη δὲ ἦτο ἡ πεποιθησίς του περὶ τῆς κινήσεως τῆς γῆς, ὥστε ἀναγκασθεὶς ὑπὸ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας νὰ ἀρνηθῆ τοῦτο, ἀπερχόμενος τοῦ τόπου τῆς ἀπαρνήσεως, εἶπε τὴν παροιμιώδως γνωστὴν φράσιν. «Καὶ ὅμως κινεῖται» (epursi muove).

Νῦν γνωρίζομεν, ὅτι ἡ γῆ εἶνε ἐκ τῶν μικροτέρων πλανητῶν τοῦ ἡμετέρου ἡλιακοῦ συστήματος, τοῦτο δὲ, τὸ ἡμέτερον δηλ. ἡλιακὸν σύστημα, εἶνε ἐν ἐκ τῶν μυριάδων τοιούτων ἡλιακῶν συστημάτων, τὰ ὁποῖα εἶνε κατεσπαρμένα ἐν τῷ ἀπείρῳ. Τοῦτέστιν ἡ γῆ, ἡ κατοικία τῶν ὑπερηφάνων ὄντων, τὰ ὁποῖα διέτασσον τὸν ἥλιον νὰ σταθῆ καὶ τὴν σελήνην νὰ μὴ κινήται, εἶνε κόκκος ἄμμου ἐν τῇ ἀπειρίᾳ τῶν παγκοσμίων σωμάτων. Πρὸς καλλιτέραν κατανόησιν τῆς σμικρότητος τῆς γῆς ὑπενθυμίζομεν ὅτι ὁ γαλαξίας ἀποτελεῖται ἀπὸ ἑκατομμῦρια ἡλίων, ἕκαστος τῶν ὁποίων θὰ ἔχῃ πολλοὺς πλανήτας, ὅποιος ἡ γῆ.

ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΝ ΤΗΣ ΓΗΣ

Ἡ γῆ ἔχει σχῆμα σφαιρικὸν πεπεισμένον κατὰ τοὺς πόλους καὶ ἐξωγκωμένον εἰς τὸν ἰσημερινόν, ἀποτελεῖται δὲ ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ πυρῆνος, τοῦ ἐξωτερι-

κοῦ φλοιοῦ καὶ στρώματος εὐρισκομένου μεταξὺ τοῦ πυρῆνος καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ στερεοῦ φλοιοῦ.

Θὰ πραγματευθῶμεν κυρίως περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ φλοιοῦ καὶ ἰδίως περὶ τῆς ἐπιφανείας, τοῦ ἐδάφους τοῦ γαιώδους δηλονότι μέρους, τὸ ὅποιον οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον ὡς ἐν τῶν συστατικῶν τῶν ὄντων. Ἐν παρόδῳ ὅμως ἴδωμεν τί εἶνε τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς καὶ ἐκ τίνων ἀποτελεῖται ὁ φλοιὸς ὁ πυρῆν αὐτῆς.

Τὸ βάθος τῆς γῆς, μέχρι οὗ δύναται νὰ φθάσῃ ὁ ἄνθρωπος, εἶνε σχετικῶς ἐλάχιστον. Αἱ βαθύτεραι διατρύπανοι ὅπαι καὶ τὰ βαθύτερα ὄρυχαι δὲν ἐξικνουῦνται πέραν τῶν 2 χιλιομέτρων τὸ πέραν τῶν δύο χιλιομέτρων μέχρι τοῦ κέντρου τῆς γῆς, περίπου 6,371 χιλιομέτρα, παραμένει ἐπὶ τοῦ παρόντος, πιθανώτατα δὲ διὰ πάντοτε, ἀνεξερεύνητον, καθότι ἡ θερμοκρασία καὶ ἡ πίεσις εἰς βάθος πολὺ ὀλίγων χιλιομέτρων ἀξάνεται τόσο πολὺ, ὥστε δὲν ὑπάρχει ἐλπίς, ὅτι θὰ τὰ ὑπερνήκησῃ ποτὲ ἡ ἀνθρωπίνη ἐπιστήμη καὶ τέχνη.

Διὰ τοῦτο πολλὰς ὑποθέσεις ἐποίησε περὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς γῆς, ἐξ ὧν γνωστοτάτη εἶνε ἡ δεχομένη, ὅτι τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς εἶνε πύρινον ρευστόν.

Κατὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς εἶνε πλήρες τετηκυίας μάζης, τῆς καλουμένης μάζης ἢ ὁποῖα ὡς πύρινος ὠκεανὸς συγκυκαῖται ἐντὸς τῶν στέρνων τῆς γῆς, ἀνταρασσομένη δὲ δι' ἐκρηγνυομένων ἀερίων δονεὶ τὸν περικλείοντα αὐτὴν στερεὸν φλοιόν, ὅποτε ἐπέρχονται σεισμοὶ καὶ παραπλήσια ἄλλα καταστροφαί. Ὁ γνωστὸς μάλιστα Ροδόλφος Φάλμπ εἰς τὰς τοιαύτας παλιρροίας ἀπέδειξε τοὺς σεισμοὺς ὡς καὶ τὰς ἐν τοῖς ἀνθρακωρυχείοις καταστροφάς. Κατὰ τὸν Φάλμπ οἱ σεισμοὶ καὶ αἱ τοιαῦται καταστροφαὶ ἐπέρχονται κυρίως κατὰ τὴν νέαν καὶ πληθυσσαν σελήνην. Ὁ Δ. Αἰγινήτης ὅμως ἀπέδειξε, ὅτι οὐδεμία σχέση εὑρίσκει μεταξὺ σελήνης καὶ σεισμῶν τὸ αὐτὸ δὲ ἀπέδειξε διὰ τὰς καταστροφὰς τῶν ἀνθρακωρυχείων ὁ I. M. Peruter.

Νῦν δὲν παραδέχονται, ὅτι τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς ἀποτελεῖται ἐκ τετηκυίας μάζης. Βέβαιον φαίνεται μόνον ὅτι ἀμέσως μετὰ τὸν στερεὸν φλοιὸν ὑπάρχει λεπτὸν σχετικὸν στρώμα εὐρισκόμενον εἰς τετηκυῖαν κατάστασιν. Πέραν τούτου εὐρίσκονται τὰ σώματα εἰς διάφορον ὄλως κατάστασιν. Ἴδωμεν ὁποῖαν.

Κατὰ μέσον ὄρον καθ' ὅσον κατερχόμεθα εἰς τὰ βάθη τῆς γῆς ἡ θερμοκρασία ἀξάνεται: κατὰ 1° ἑκάστην ἀνά 30 μέτρα, ἦτοι 30° Ε. ἀνὰ χιλιομέτρον ἐκ τούτου εὐκόλως δυνάμεθα νὰ ὑπολογίσωμεν, ὅτι εἰς βάθος 40—50 χιλιομέτρων τὰ πλεῖστα μεταλλῶν καὶ τῶν ὄρυκτων πρέπει νὰ εὐρίσκωνται εἰς τετηκυῖαν κατάστασιν. Ταῦτα ἀφ' ἑτέρου ἔτι γοῦσι διαλυτικῶς ἐπὶ τῶν δυστήκτων σωμάτων, ὥστε εἰς βάθος 50 χιλιομέτρων πιθανώτατα δὲν εὐρίσκουσι πλέον στερεὰ σώματα. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ πίεσις τῶν ὑπερκειμένων στρωμάτων εἰς τὸ βάθος ἀνέρχεται εἰς 10,000 ἀτμοσφαιράς, διὰ τοῦτο δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν τὸ μᾶγμα ὡς λεπτόρρεον ὕγρον, ὡς π. χ. εἶνε τὰ τετηγμένα μέταλλα, ἀλλὰ τούναντίον εἰς μᾶλλον παχύρροτον χυλόν.

Περαιτέρω δὲ; Ἦδη εἰς βάθος 300 χιλιομέτρων εἶνε τόσο μεγάλη ἡ θερμοότης, ὥστε ὅλα τὰ ἡμῖν γνωστὰ σώματα μόνον εἰς ἀέρια δύνανται νὰ ὑπάρξουν. Ἀλλὰ καὶ ἡ πίεσις ἀξάνεται ἀναλόγως καὶ προσκαλεῖ τὸ περίεργον, τὸ ὅποιον δυσκόλως δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν. Τὰ ἀέρια δηλονότι ἐκεῖνα πρέπει νὰ εἶνε ἐπι μᾶλλον παχύρροτα καὶ πυκνότερα ἢ τὸ μᾶγμα, πιθανῶς σχεδὸν τόσο πυκνὰ ὡς ὁ χάλυψ.

Ὡς ὁ χάλυψ! Ἦδη ἡ παράστασις ἀεριοδῶν μεθάνων, ὡς ὁ σίδηρος, ὁ χρυσοῦς, ὁ λευκοχρυσός κλπ. εἶνε εἰς ὄλους τι συνήθεις, ἀλλὰ τὸ ὅτι τὰ μεταλλὰ αὐτὰ ἀέρια δὲν εἶνε κυρίως ἀερώδη, ἀλλ' ἀπείρως πυκνὰ, τοῦτο βεβαίως ὑπερβαίνει τὰς ἰδέας καὶ φαντασίας ἡμῶν.

Ὅπως δὲ δυνάμεθα νὰ παρομοιάσωμεν τοὺς ἀερίων πρὸς γνωστὰ ἡμῖν πράγματα. Γνωρίζομεν ὅτι ὁ κηρὸς, ἡ πίσσα, ἡ ἄσφαλτος εἰς συνήθη θερμοκρασίαν χαρακτηρίζονται ὡς στερεὰ σώματα, καὶ ὅτι ὑπὸ φυσικὴν ἐπιπίεσιν εἶνε ρευστὰ, ἂν καὶ ἀπείρως ἰσώδη καὶ παχύρροτα. Φυσικοὶ τιγες μάλιστα παραδέχονται καὶ ὅτι ὅλα τὰ μὴ κρυσταλλικὰ σώματα, ὡς ὁ κηρὸς, ὡς ρευστὰ.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ εἶχομεν ρευστὰ σώματα, ἢ ὁποῖα ἤδη ὑπὸ συνήθη ἀτμοσφαιρικῆς πίεσιν μᾶς φαίνονται στερεὰ. Ὑπὸ τὴν μεγίστην ὅμως πίεσιν τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς γῆς πρέπει ὅλα τὰ ρευστὰ καὶ τὰ ἀερίων νὰ προσλάβουν τοιαύτην κατάστασιν, ἢ ὁποῖα εἶνε ἡ ἡμῶν παρομοιώσιμος ὑπὸ τινος ἔννοιαν πρὸς τὴν τοῦ κηροῦ.

Τὸ πλεῖστον λοιπὸν μέρος τῆς γῆνης σφαιράς ἀποτελεῖται τοιαῦτα στερεὰ, ἀερώδεις μάζαι, ἴδωμεν δὲ ὅτι ὅλα τὰ χημικῆς φύσεως σώματα εἶνε τὰ ἀέρια αὐτὰ.

Κατὰ τοὺς σπουδαιότερους περὶ τῶν γεωφυσικῶν ἐπισημειωθέντας τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς ἀποτελεῖται ἀπὸ σιδηροῦ. Κατέληξαν δὲ εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἐκ τῆς ἐξέτασις ἐνῶ τὸ εἰδικὸν βάρος τῶν πετρωμάτων τοῦ

γῆνου φλοιοῦ εἶνε μόνον 2,8 (2,8 φορές βαρύτερον τοῦ ὕδατος), τῆς ὅλης γῆς τὸ εἰδικὸν βάρος εἶνε 5 1)2. Ἐπεταὶ λοιπὸν ὅτι αἱ ἐλαφρότεροι ὕλαι συνεσωρευθῆσαν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, ἐνῶ αἱ βαρύτεραι πρὸς τὸ κέντρον τῆς γῆς, ἐκ τῶν βαρειῶν δὲ ὕλων ὁ σίδηρος εἶνε καὶ τὰ μάλιστα διαδεδομένος, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν μετεωριτῶν, τῶν συντριμμάτων αὐτῶν οὐρανόσιου σωμάτων.

Ἡ γῆ λοιπὸν ἀποτελεῖται ἀπὸ σιδηροῦ πυρῆνα, ὁ ὅποιος περιβάλλεται ὑπὸ λιθίνου φλοιοῦ. Ὁ λιθίνος οὗτος φλοιὸς περιλαμβάνει δύο ζώνας: τὴν ἄνω εὐρισκομένην, ἣδη πηχθεῖσαν, καὶ τὴν κάτωθεν αὐτοῦ τετηκυῖαν.

ΤΟ ΕΔΑΦΟΣ

Τὸ ἔδαφος, ἐφ' οὗ ζῆ ὁ ἄνθρωπος, ἐστὶ ἐπίσης μεγίστης σπουδαιότητος ὅπως ὁ ἄηρ καὶ τὸ ὕδωρ. Τρέφει τὰ φυτὰ, ἐξ ὧν ἐξαρτᾶται ἡ τροφή τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὄλων τῶν ζώωντων ὄντων, διότι καὶ τὰ σαρκόδορα ἐκ ζώων φυτοφάγων τρέφονται. Δίδει εἰς ἡμᾶς τὴν ἐνδυμασίαν καὶ ἐμμέσως καὶ ἀμέσως τὴν κατοικίαν, ἢ ὁποῖα μᾶς προφυλάσσει ἀπὸ τὰς καυστικὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, ἀπὸ τὸ ψῦχος, τὸν ἄνεμον καὶ τὴν βροχὴν. Δίδει εἰς ἡμᾶς τοὺς θησαυροὺς τῶν ἐν τοῖς ἐγκάτοις αὐτοῦ ἐγκεκλεισμένων ὄρυκτων, τῇ βοήθειᾳ τῶν ὁποίων ἐπιτυγχάνομεν ἄνωτερον πολιτισμόν, μὲρψωσιν καὶ εὐμάρειαν. Δίδει ἡμῖν τὸ ὕδωρ, τὸ ὅποιον πίνομεν καὶ τὸ ὅποιον ὡς τοιοῦτον ἢ ὡς ἀτμὸς κινεῖ τὰς μηχανὰς, παρέχει δὲ τέλος ἡμῖν τὰς ὁδοὺς ἐφ' ὧν καὶ δι' ὧν ἐπικοινωνοῦμεν πρὸς ἀλλήλους.

Τὰ ὄρη, τὰ ὁποῖα καθορίζουν τὴν διαμόρφωσιν τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ καὶ τὴν πορείαν τῶν ποταμῶν, ἔδιδον καὶ ἐξακολουθοῦν δίδοντα τὸ χῶμα, ἐφ' οὗ ἀξάνουν καὶ προσκόπτουν τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῷα. Ὁ σκληρότερος βράχος συντρίβεται καὶ ἀποπίπτει βαθμηδὸν διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῆς θερμότητος καὶ τοῦ ὕδατος, τὰ ὁποῖα τὸν διασπῶσι καὶ κονιοποιοῦσι, τὸ ὕδωρ δὲ ἀποφέρει τὰ συστατικὰ αὐτοῦ ἐν μέρει διαλελυμένα, ἐν μέρει μηχανικῶς, περαιτέρω καὶ ἐγκαποθεῖ εἰς μέρη λίαν ἀπομεμακρυσμένα πολλάκις, ἵνα χρησιμεύσωσιν ὡς τροφή διὰ τὰ φυτὰ.

Τὰ φυτὰ λοιπὸν τὰ ὁποῖα εἶνε ἡ τροφή ὄλου τοῦ ζῶντος κόσμου, τρέφονται καὶ ἀναπτύσσονται ἐξ ἀνόργανων ἐνώσεων, ἐνώσεων δηλαδὴ αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται εἰς τὴν ἀνόργανον νεκρὰν φύσιν. Αἱ οὐσίαι τὰς ὁποίας χρειάζεται τὸ φυτὸν εἶνε ὁ ἀνθραξ, τὸ ἄζωτον, τὸ ὕδωρ καὶ διάφοροι ἀνόργανοι ἐνώσεις. Ἴδωμεν πόθεν τὸ φυτὸν προμηθεύεται τὰ πρὸς διατροφήν αὐτῆ ἀναγκαῖα οὐκ.

Ἄνθραξ. Τὸν ἀνθρακὰ παραλαμβάνει τὸ φυτὸν ἐκ τοῦ διοξειδίου τοῦ ἀνθρακὸς τοῦ ἀέρος καὶ διὰ τῶν πρασίνων αὐτοῦ φύλλων. Τὰ φύλλα τῶν φυτῶν καὶ εἰδικώτερον τὰ πράσινα κοκκία αὐτῶν, τὰ κοκκία δη-

λονότι της χλωροφύλλης, διασπῶσι τὸ διοξειδίου τοῦ ἀνθρακος, τὴν ἀδρανεστάτην καὶ ἀνθεκτικωτάτην ταύτην ἔνωσιν, τὴν ὁποίαν εἶδομεν νὰ παράγεται εἰς ὑψηλὰς θερμοκρασίας, κατὰ τὴν καύσιν δηλονότι ὄλων τῶν ὀργανικῶν σωμάτων, καὶ τὴν ὁποίαν τέλος δυσκόλως δυνάμεθα νὰ διασπᾶσμεν εἰς τὰ συστατικά αὐτῆς ἐν τοῖς χημείοις, διασπῶσι λέγομεν τὸ διοξειδίου τοῦ ἀνθρακος ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς ἀνθρακα (ἢ τοῦλάχιστον μετατρέπουσιν εἰς ἐνώσεις πλουσιωτέρας εἰς ἀνθρακα) ὁ ὁποῖος κατακρατεῖται ἐν τῷ φυτῷ πρὸ διάπλασιν τοῦ ξύλου αὐτοῦ, τοῦ ἀμύλου κλπ. ὀργάνων, ἀφ' ἐτέρου δὲ εἰς ὀξυγόνον, τὸ ὁποῖον ἀποβάλλεται. Γίνεται δηλονότι τὸ ἀντίθετον τοῦ συμβαινόντος εἰς τὰ ζῶα· ταῦτα ἀναπνέουσιν ὀξυγόνον καὶ ἐκπνέουσι διοξειδίου τοῦ ἀνθρακος, τὰ φυτὰ παραλαμβάνουσι διοξειδίου τοῦ ἀνθρακος καὶ ἀποβάλλουσιν ὀξυγόνον.

Υδωρ.—Τὸ ὕδωρ παραλαμβάνουσι τὰ φυτὰ ἐπίσης ἐκ τοῦ ἀέρος ἐμμέσως ἢ ἀμέσως. Καὶ ἀμέσως μὲν διὰ τῶν φύλλων αὐτῶν ὡς δρόσον, ἐμμέσως δὲ ἀφ' οὗ καταπέση εἰς τὴν γῆν διὰ τῶν ριζῶν αὐτῶν ὡς ὑγρασίαν.

Ἄζωτον.—Τὸ ἄζωτον χρησιμεύει διὰ τὴν σύνθεσιν τῶν φυτικῶν πρωτεϊνῶν, τοῦ φυτικοῦ δηλ. λευκώματος, τὸ ὁποῖον ἐν τοῖς φυτοῖς ἐκτελεῖ τὰς αὐτὰς ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας ἐκτελεῖ τὸ ζωϊκὸν λεύκωμα εἰς τὰ ζῶα. Καθορίζει καὶ κανονίζει τὰς ἐνεργείας καὶ λειτουργίας τῆς ζωῆς, αὐτὴν ταύτην τὴν ζωὴν οὐδὲν πλάσμα ὀργανωμένον, ζῶν, φυτικὸν ἢ ζωϊκὸν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ λευκώματος.

Ἐνεκα τῆς μεγίστης σπουδαιότητος τῶν ἄζωτουχων ἐνώσεων διὰ τὴν ζωὴν καὶ ἔνεκα τῆς ἀφθονίας τοῦ ἄζωτου ἐν τῷ ἀέρι, τοῦ ὁποίου ὡς εἶδομεν ἀποτελεῖ τὰ 4)5, θὰ ἠδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι τὸ ἄζωτον παραλαμβάνουν τὰ φυτὰ ἐκ τοῦ ἀέρος, ἀφ' οὗ μάλιστα παραλαμβάνουν τὸν ἀνθρακα ἐκ τοῦ διοξειδίου τοῦ ἀνθρακος τοῦ ἀέρος, εἰς δέκα χιλιάδας μέρη τοῦ ὁποίου μόνις ὑπάρχουν τρία μέρη διοξειδίου τοῦ ἀνθρακος. Τὸ τοιοῦτον δὲν συμβαίνει· τὰ φυτὰ παραλαμβάνουσι τὸ ἄζωτον ἐξ ἐνώσεων αὐτοῦ καὶ δὴ ἐκ τοῦ ἐδάφους, διαλυτῶν δὲ ἐν τῷ ὕδατι.

Αἱ ἐνώσεις αὗται εἴτε εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐξ ἀποσυνθέσεως ζωϊκῶν ἀπορριμμάτων καὶ φυτῶν, εἴτε ἐξ ἀποσυνθέσεως μικροοργανισμῶν τινῶν, ἔχόντων τὴν ιδιότητα νὰ παραλαμβάνωσιν ἐκ τοῦ ἀέρος ἄζωτον καὶ νὰ ἀφομοιωσιν αὐτὸ ἐν τῷ ὀργανισμῷ αὐτῶν. Ἀπεδείχθη δηλονότι τελευταῖον ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν τῷ ἐδαφῷ μικροοργανισμοὶ τινες, οἱ ὁποῖοι ἔχουσι τὴν ιδιότητα αὐτὴν, νὰ παραλαμβάνωσιν ἄζωτον ἐκ τοῦ ἀέρος καὶ νὰ ἐνώσιν αὐτὸ ἐν τῷ ὀργανισμῷ των μετ' ὀξυγόνου. Αἱ ἐνώσεις αὗται ἐν τῷ ἐδαφῷ μεταβάλλονται εἰς διαλυτὰς ἐνώσεις τοῦ ἄζω-

του, κυρίως εἰς νιτρικὸν ὀξύ, τὸ ὁποῖον παραλαμβάνουσι εἰτα τὰ φυτὰ. Ὑπάρχουσι μάλιστα φυτὰ ἐκ τῆς τάξεως τῶν λιγουμενόζων, ὡς τὰ πιζέλια, εἰς τὰς ρίζας τῶν ὁποίων συνεπεία τῆς ἄζωτουχων μικροοργανισμῶν τούτων τόσον ἄζωτον ἐναποθηκεύεται, ὥστε ὄχι μόνον αὐξάνονται ἀνευ οἰοῦδηποτε ἄζωτούχου λιπασματος, ἀλλὰ μετὰ τὴν συγκομιδὴν αὐτῶν διὰ τῶν ριζῶν αὐτῶν πλουτίζουσι τὸ ἔδαφος ἄζωτούχων ἐνώσεων, καὶ μάλιστα τόσον, ὥστε ἐὰν φυτευθῶσι τὸ ἐπόμενον οἰαδήποτε ἄλλα φυτὰ, ταῦτα αὐξάνονται καὶ τρέφονται ἰσχυρῶς διὰ τῶν ἄζωτούχων αὐτῶν ἐνώσεων. Ἄξια τοῦ ἄζωτου τούτου μετὰ τὰς σημερινὰς τιμὰς ἄζωτούχων λιπασμάτων ὑπολογίζεται εἰς 50 φράγκα κατὰ στρέμμα.

Προέβησαν μάλιστα περαιτέρω. Εἴτε εἰς ἀγροὺς εἰς τοὺς ὁποίους πρόκειται νὰ σπαρῶσι πάλιν ὁποῖον εἶχον φυτευθῆ πιζέλια, ἴσως ὥστε εὐθὺς ἀρχῆς νὰ ὑπάρχωσιν οἱ μικροοργανισμοὶ ἐν τῷ ἐδαφῷ εἴτε παρασκευάζουσι καθαρὰς καλλιέργειας τῶν βακτηρίων τούτων. Τὰς καλλιέργειας ταύτας, φερομένης εἰς τὸ ἐμπόριον ὑπὸ τὸ ὄνομα Nitragin, ἀραιοῦσι δι' ὕδατος καὶ δι' αὐτῶν ραντίζουσι τοὺς σπόρους πιζελίων, οὕτως ὥστε ἕκαστος σπόρος παραλαμβάνει ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς σπορᾶς ποσὸν τι βακτηρίων.

Προκειμένου ὁμως νὰ καλλιερῆθῶσι φυτὰ μὴ ἔχοντα τὴν ιδιότητα ταύτην πρέπει, ἐὰν ἐπιθυμῆται καλὴν ἀπόδοσιν, νὰ λιπαίνῃ τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν διὰ ἄζωτούχων λιπασμάτων, τὰ ὁποῖα ἐνέχουσι καὶ ποσὸν ἄζωτου ἀξιόλογον καὶ ἄλλας ἀνοργάνους ἐνώσεις χρησίμους πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν φυτῶν. Ἀλλὰ τὸ ποσὸν αὐτὸ δὲν ἐπαρκεῖ, ὡς πᾶς τις ἐννοεῖ. Διότι δὲν ἐπιδέχονται εἰς τοὺς ἀγροὺς ὅλα αἱ ἐξ αὐτῶν ληφθέντες διὰ τῶν φυτῶν θρεπτικαὶ ὕλαι. Τὸ μέγιστον αὐτῶν μέρος χρησιμοποιοῦται διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ διατροφήν τῶν ζώων, καὶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ οὕτω κατακρατεῖται, τὰ ζωϊκὰ δὲ ἀπορρίμματα δὲν ἐπιδέχονται ὅλα εἰς τὸν ἀγρὸν ἐξ οὗ προήλθον. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ προστίθενται ἔξωθεν εἰδικὰ ἄζωτούχα λιπάσματα, ἐὰν ὁ γεωργὸς ἐπιθυμῆ νὰ λαμβάνῃ πάντοτε καλὴν ἀπόδοσιν. Τοιαῦτα ἄζωτούχα λιπάσματα εἶνε τὰ ἄλατα τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος καὶ ἡ θεικῆ ἀμμωνία. Καὶ ἡ μὲν θεικῆ ἀμμωνία λαμβάνεται ὡς εἶδομεν ἐν τοῖς ἐργοστασίοις τοῦ φωταερίου, τὰ δὲ ἄλατα τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἀποκλειστικῶς ἐκ τῶν ἐκτεταμένων κοιτασμάτων νιτρικοῦ νατρίου — νίτρου τῆς Χιλῆς — τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται εἰς μεγίστας ποσότητας εἰς τὴν Χιλῆν, ὅπου ἔνεκα τοῦ ξηροῦ κλίματος καὶ τῆς ἀνομβρίας δὲν παρεσύρθησαν, καίτοι λίαν διαλυτὰ εἰς τὸ ὕδωρ, ὑπὸ τοῦ ὕδατος. Ἐπειδὴ ὁμως τὸ ποσὸν αὐτῶν

ἐνεκα τῆς μεγίστης ζητήσεως καὶ τῆς καθ' ἕκαστον ἀξιοζήτου κατανάλωσός αὐτοῦ, θάινει πρὸς ἀνάπτυξιν—ὑπάρχουσι πληροφορία ὅτι μετὰ 20-25 ετῶν θὰ ἐξαντληθῶσι τὰ ἐν Χιλῇ κοιτάσματα τελείως, ἤρχισαν ἤδη μετὰ πολλὰ πειράματα νὰ κατασκευάζωσιν τὴν ἐνεργείαν τῆς τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἐνώσεως ἄζωτου τοῦ ἄζωτου τοῦ ἀέρος. Οὕτως ἐν Νορβηγίᾳ κατασκευάζουσιν ἤδη εἰς μεγάλας ποσότητας νιτρικὸν ἄσβεστον, ἐν Γερμανίᾳ δὲ καὶ Ἰταλίᾳ ἄλλας ἄζωτούχους ἐνώσεις.

Ἀνόργανοι ἐνώσεις.—Τὴν αὐτὴν σπουδαιότητα τὴν ὁποίαν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν ἔχουσι τὰ φυτὰ, ἔχουσι καὶ ἀνόργανοι τινὲς ἐνώσεις, τὰς ὁποίας ἀντιλαμβάνομεθα καίοντες π. χ. ξύλον τι. Αἱ ἀνόργανοι αὗται ἐνώσεις παραμένουσιν ὡς τέφρα. Τὰ κυριώτερα συστατικά τῆς τέφρας εἶνε φωσφορικά ἄλατα, ἄλατα τοῦ καλίου, πυριτικὸν ὀξύ, ἄσβεστος καὶ μαγνησία, ἄλατα τοῦ θεικοῦ ὀξέος, μαγειρικὸν ἄλας καὶ ὀξειδίου τοῦ σιδήρου.

Ὅλα ταῦτα τὸ φυτὸν πρέπει νὰ παραλάβῃ ἐκ τοῦ ἐδάφους, ἐὰν πρέπει νὰ αὐξηθῇ. Τινὰ τούτων εὐρίσκονται ἐν ἀφθονίᾳ ἐν τῷ ἐδαφῷ, ὡς π. χ. τὸ πυριτικὸν ὀξύ, τὸ ἐπιστημονικὸν ὄνομα τῆς καθαρᾶς ἀμμωνίας, τὸ ὀξειδίου τοῦ σιδήρου, ἀκόμη δὲ καὶ ἡ μαγνησία καὶ ἡ ἄσβεστος, ἂν καὶ τοῦ τελευταίου τούτου σώματος ὄχι πάντοτε εἰς ἐπαρκῆ ποσότητα. Τὰ διάφορα πετρώματα ἀποσαθροῦνται καὶ κοκοποιοῦνται, οὕτω δὲ ἐμπλουτίζουσι τὸ ἔδαφος διὰ τῶν σωμάτων αὐτῶν. Δὲν συμβαίνει ὁμως τὸ αὐτὸ διὰ τὰ φωσφορικά ἄλατα καὶ τὰ ἄλατα τοῦ καλίου.

Τὸ τοιοῦτον ὁμως ἢ ἀνθρωπότης ἀπὸ χιλιάδας ὅλων ἐτῶν καλλιερῶσα τὴν γῆν δὲν εἶχεν ἀντιληφθῆ, ἐθεώρει δὲ τὴν τέφραν ὡς τι τυχαῖον, μόνις δὲ κατὰ τὸ 1850 ὁ μέγας χημικὸς Liebig ἀπέδειξεν ὅτι τὰ ἀνόργανα ταῦτα συστατικά εἶνε ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ καλὴν ἀπόδοσιν τῶν φυτῶν.

Ἐἶχεν ἀντιληφθῆ ὁ ἀνθρώπος ὅτι τὸ ἔδαφος κοκκοποιεῖται καὶ εἶχεν εἰσαγάγει τὴν ἀγρονομίαν, ἐπὶ ἐν ἔτος δηλονότι δὲν ἐσπείρει τὸν ἀγρὸν. Τὸ ἐπόμενον ἔτος ὁ ἀγρὸς αὐτὸς ἀπέδειξε σχετικῶς καλὴν ἀπόδοσιν.

Ἀλλὰ δὲν ἐγνώριζον τὸν λόγον καὶ βεβαίως τὸ πρᾶγμα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς δὲν εἶνε τόσον εὐνόητον. Διότι ἐπὶ τέλους δὲν ἔδρανε οὔτε φωσφορικά ἄλατα, οὔτε ἄλατα καλίου. Τώρα ὁμως γνωρίζομεν ὅτι τὰ φωσφορικά ἄλατα καὶ τὰ ἄλατα τοῦ καλίου εὐρίσκονται εἰς τὸ ἔδαφος κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ μορφὴν ἐνώσεων ἀδιαλύτων εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ ἐπομένως μὴ δύναμεθα νὰ ἀπορροφηθῶσι καὶ χρησιμοποιοηθῶσιν ὑπὸ τῶν φυτῶν. Ἡ ὑγρασία ὁμως μετὰ τοῦ ἐντὸς τοῦ ἐδάφους κυκλοφοροῦντος ἀνθρακικοῦ ὀξέος ἐπιδραῖ ἐπὶ τῶν ἀδιαλύτων αὐτῶν ἐνώσεων καὶ καθιστᾷ αὐτὰς διαλυ-

τάς. Ἐὰν λοιπὸν ἐπὶ ἐν ἔτος αἱ οὕτω διαλυταὶ καταστάσαι ἐνώσεις παραμείνωσιν ἐν τῷ ἐδαφῷ, ἐπαρκοῦσι μετὰ τοῦ ποσοῦ ἐκείνου τὸ ὁποῖον καθ' ἕκαστον ἔτος διαλυτοποιεῖται, δι' ἐτῶν τινῶν καλὰς ἐσοδείας μεθ' ἧς πάλιν ἐπηκολούθει ἀγρονομίαν.

Πολύ-πολύ βραδύτερον, μόνις κατὰ τὸ ἔτος 1750, παρετήρησαν ὅτι ἠδύνατο κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἀγρονομίας νὰ σπείρωσι τριφύλλιον, φυτὸν χρησιμεῖον ὡς τροφή τῶν ζώων, χωρὶς ἢ ἐσοδείας τῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐδάφους τὸ ἐπόμενον ἔτος σπειρομένων δημητριακῶν νὰ ὑποφέρῃ ἐκ τούτου. Ὁ λόγος ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι αἱ ρίζαι τοῦ τριφυλλίου χωροῦσι βαθέως ἐντὸς τοῦ ἐδάφους καὶ παραλαμβάνουσι ἐκ τοῦ βάθους τὰ ἀπαιτούμενα ἄλατα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔφθανον νὰ παραλάβωσι τὰ δημητριακά. Τὸ κέρδος ἦτο τριπλοῦν· πρῶτον ὁ ἀγρὸς δὲν ἔμενε ἀργὸς ἐπὶ ἐν ἔτος, δεύτερον ἠδύνατο διὰ τοῦ παραγομένου τριφυλλίου νὰ τρέφωσι περισσότερα ζῶα, καὶ τρίτον ἐκ τῶν περισσοτέρων ζώων νὰ ἔχωσι καὶ περισσότερα ζωϊκὰ λιπάσματα.

Τέλος παρετήρησαν ὅτι μετὰ σειρὰν ἐτῶν καλλιέργειας ἐναλλάξ τριφυλλίου καὶ δημητριακῶν τὸ ἔδαφος πάλιν ἐκουράζετο καὶ ἐσπείραν τότε πιζέλια, φασιόλους, πρὸς δὲ καὶ γεώμηλα κ. τ. λ. Δι' αὐτῶν ὡς εἶδομεν ἐμποτίζεται τὸ ἔδαφος εἰς ἄζωτούχους ἐνώσεις.

Οὕτως ἢ ἀπόδοσις τῶν ἀγρῶν ἦτο μεγαλειτέρα.

Ὅχι διότι τὸ ποσὸν τῶν λαμβανόμενων οὐσιῶν ἐκ τοῦ ἐδάφους ἦτο μικρότερον. Τούναντίον τὸ ποσὸν αὐτῶν ἐν συνόλῳ, τὸ λαμβανόμενον ἐκ τοῦ ἐδάφους διὰ τῆς μεθόδου αὐτῆς τῆς καλλιέργειας ἦτο πολὺ περισσότερον. Ἀλλ' ἕκαστον εἶδος ἐλάμβανε ἐκάστοτε διάφορον ποσὸν ἐκ τῶν οὐσιῶν αὐτῶν, τὸ εἰδικῶς αὐτῷ ἀναγκαῖον, οὕτω δὲ ἐχρησιμοποιοῦτο καλλίτερον τὸ ἔδαφος. Πρὸς τούτοις ὡς εἶδομεν λαμβάνονται οὐσίαι καὶ ἐκ βαθυτέρων διὰ τοῦ τριφυλλίου, ἐμπλουτίζεται δὲ ἐν μέρει διὰ τῶν ψυχανθῶν τὸ ἔδαφος εἰς ἄζωτούχους ἐνώσεις.

Ὡς ὁμως ἐλέχθη ἤδη τὸ ποσὸν ἐν συνόλῳ ἦτο μεγαλειότερον ἢ ἐὰν ἐσπείρετο πάντοτε τὸ αὐτὸ εἶδος φυτοῦ, ἢ τοιαύτη δὲ καλλιέργεια ἦτο ἐκμυζητική, αὐτὸ τοῦτο ληστρική, τὸ τοιοῦτον δὲ ταχέως κατέστη αἰσθητόν. Εὐτυχῶς ὁ Liebig ὑπέδειξε τὴν χρῆσιν τῶν χημικῶν λιπασμάτων. Εἶδομεν ἤδη τὴν χρῆσιν τῶν ἄζωτούχων λιπασμάτων ἐκ τῶν λοιπῶν θρεπτικῶν οὐσιῶν ἀναγκαῖαι εἶνε τὰ φωσφοροῦχα καὶ τὰ καλιοῦχα λιπάσματα.

Ὡς φωσφοροῦχα λιπάσματα μεταχειρίζονται τὰ ὄσπια, ὀρυκτὰ τινα φωσφοροῦχα καὶ τὴν σκωρίαν ἢ ὁποῖα λαμβάνεται ἐκ τῆς ἐκφωσφορίσεως τοῦ σιδήρου κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Thomas. Ἄλλοτε

τὰς αὐτὰς τοῦ πολιτισμοῦ παρίσταται δι' ἀνθρώπου ἐτοίμου πρὸς βάρβαντες, ὅτι ἡ ἰδέα τῆς νυκτὸς παρίσταται διὰ τῆς εἰκόνας τῆς Σελήνης ἢ τῆς τοῦ ἔναστερου οὐρανοῦ. Παντοῦ ἡ φυσικὴ ἀντίληψις προηγείται τῆς ἀφρημένης ἰδέας, ἥτις πηγάζει ἐκ τῆς πρώτης δι' ἀναλογίας κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀμέσου. Διὰ τοῦτ' αὐτὸ δὲν θὰ συνέβαινε καὶ εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς ὁμιλουμένης γλώσσης; Ἡ μέθοδος ἢ ἀπλουστερά δλων, ἐκείνη, ἥτις κατ' ἀνάγκην ἀναφαίνεται τὸ πρῶτον εἶνε ἢ τῆς ὀνοματοποιίας, δηλ. τῆς μιμήσεως τῶν ἤχων τῆς φύσεως. Ὅσον περιωρισμένη καὶ ἂν εἶνε ἢ δραστικὴ, τὴν ὁποῖαν τῆ ἀποδίδουν, δὲν δύναται τίς ν' ἀρνηθῆ, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει εἰς αὐτὴν μέγα μέρος τοῦ λεξιλογίου του. Αἱ γλώσσαι, αἵτινες διατηροῦσιν ἀκόμη ἔχνη ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ αὐτῶν τύπου, πιστοποιοῦσι τοῦτο κατὰ τρόπον ἀναμφισβήτητον. Δύναται τις νὰ δεχθῆ ἄλλην παραγωγὴν τῆς λέξεως μίαο, ἥτις εἰς τὴν Κινεζικὴν γλῶσσαν σημαίνει γαλῆ, παρὰ τὸ μισοῦσι α τοῦ γνωστοῦ, ἐπιχαρίτου καὶ ἰδιοτρόπου κατοικίδιου ζῴου; Ὅλοι οἱ περιηγηταὶ οἱ διατρέχοντες τὰ δάση τοῦ Νέου Κόσμου παρετήρησαν, ὅτι οἱ ἰθαγενεῖς δηλοῦσι τὰ πτηνὰ ἕκαστον διὰ τοῦ ἀγαπητοῦ του ἤχου. Διὰ μυρίων παραδειγμάτων, τὰ ὅποια οἱ φυσιοδίφαι ἐν οἷς καὶ ὁ Müller ἐν τῇ συγγράμματι του «Science du langage» ἀναφέρουσιν, ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ ἀπλουστερος καὶ φυσικώτερος τρόπος συνεννοήσεως εἶνε ὁ τῆς ἀπομιμήσεως, τῆς ἀντιγραφῆς τῆς φύσεως ἄλλως τε τὸ διάσημον τοῦ Leibnitz ἀξίωμα πιστοποιεῖται ὅχι μόνον ὑπὸ τῆς ἐξελίξεως τῆς γλώσσης, ἀλλ' ὑπὸ πάσης νέας τῆς ἐπιστήμης ἀνακαλύψεως: «Natura non agit saltatum» (ἡ φύσις δὲν δρᾷ δι' ἀλμάτων), τὰ μέσα τῆς ἐνεργείας αὐτῆς εἶνε σήμερον τὰ αὐτὰ ὅποια καὶ εἰς τὴν αὐγὴν τῶν αἰώνων. Κατ' αὐτὰς ὁ φίλος καὶ διακεκριμένος συνάδελφος Κος Καρτούλης μοι διηγεῖτο, ὅτι ἀνευρέθη ἐσχάτως προϊστορικῶ ἀνθρώπου σκελετός, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἐγένοντο διάφοροι κρανιοσκοπικαὶ παρατηρήσεις, αἵτινες κατέληξαν εἰς συμπεράσματα, καθ' ἃ ἡ ἀνατομικὴ διασκευὴ τῆς κάτω γνάθου, κάτω σιαγόνας ἄλλως καλουμένης, ἦτο τοιαύτη, ὥστε ἡ ἔναρθρος λαλιὰ παρὰ τῆ προϊστορικῆ ἐκείνῃ ἀνθρώπῳ ἦτο ἀδύνατος. Ὡς βλέπομεν, αἱ σημεριναὶ κρανιοσκοπικαὶ παρατηρήσεις ἀποδεικνύουσι τὸν ἄνθρωπον οὐχὶ τοῦ πιθήκου εὐγλωττότερον, συνεννοούμενον μὲ κραυγὰς, μὲ ἐπιφωνήματα. Ὡστε τὸ ἐπιφώνημα ἐξεταζόμενον οὐχὶ ἀπὸ τῆς περιωρισμένης γραμματικῆς ἀπόψεως τῶν μορίων τοῦ λόγου, ἀλλ' ἀπὸ φιλοσοφικῆς, δύναται ὄντως νὰ θεωρηθῆ ὡς αὐτὴ αὐτὴ ἡ δύναμις εἰς ἣν οἱ νεώτεροι τῶν φιλολόγων ἀποδίδουσι σχεδὸν ἀποκλειστικῶς τὴν δημιουργίαν τῶν λέξεων.

Καθ' ὃν χρόνον ἐσχηματίζετο τὸ λεξιλόγιον, ἔχα-

ράσσοντο ἐπίσης τὰ πρῶτα ἔχνη τῆς γραμματικῆς. Τὰ δύο ταῦτα, ἀναποσπάστως συνδεόμενα, ἀποτελοῦσιν τὸ σκελετὸν τῆς γλώσσης. Τὸ λεξικὸν παρέχει τὴν τοῦ οικοδομήματος ἀκατέργαστον, ἄτακτον, ὅσα ἔχθη ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ τύπου. Ἡ γραμματικὴ ἐπεξεργάζεται τὴν ὕλην, ἐξαλείφει τὰς ἀνωμαλίας, λειώνει τὰς ἐπιφανείας, οὕτως ὥστε νὰ δύναται νὰ συνέλθωσι μὲν πρὸς τὰς δὲ, νὰ παραγάγῃσι τὸ ζῶν τοῦτο ματικὸν, τὸ ὁποῖον καλοῦμεν φράσιν. Καὶ παρατηρεῖται ὅτι ὑπάρχει μεγαλειτέρα ἐνότης εἰς τὴν γραμματικὴν ἢ εἰς τὸ λεξικὸν τῶν διαφόρων γλωσσῶν, διότι αἱ λέξεις ὑπαγορεύονται οὕτως εἰπεῖν ὑπὸ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων, αἵτινες ποικίλλουσι κατὰ τὸν χρόνον καὶ τὸν τόπον, ἐνῶ ἡ ἐπεξεργασία αὐτῶν εἶνε ἔργον τῆς τῆς πάντοτε λειτουργίας τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Οὕτω δύο γείτονες λαοὶ προικισμένοι διὰ τῶν αὐτῶν περιόρων πνευματικῶν ιδιοτήτων οὐδέποτε τὸ ἀντικείμενον διὰ τῆς αὐτῆς ὀνομασίας δηλοῦσι. Ἡ ἰδιότης, ἢ προσδίδουσα τὸ ὄνομα, θὰ εἶνε τὸ χροῦν παρὰ τοῖς μὲν, παρὰ τοῖς δὲ τὸ μέγεθος καὶ παρὰ τοῖς ἑτέροις ὁ ἦχος· ἀλλ' ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ προσοχὴ φέρει ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἰδιότητος· νέαι δυσχέρεια παρουσιάζονται δὲον νὰ ἐκφράσῃ τις τὴν ἰδιότητα ταύτην, δηλ. ἡ αἰσθητοποιουμένη εἰς ἤχου δέον νὰ διατρέξῃ τὴν ἀλύπλοκον φωνητικὴν μηχανήν. Προσθέσωμεν εἰς ταῦτα τὰ ζητήματα τοῦ ἤχου καὶ τῆς ἐντάσεως, ἐν ἄλλοις λόγοις τὸν βαθμὸν τῆς ὀξύτητος τῶν φωνητικῶν ὀργάνων τὸν ἐνυπάρχοντα ἐν τῇ φυῇ τοῦ ὀργανισμοῦ, καὶ ἀναλογισθῶμεν εἰς τοὺς κινδύνους τῶν ἀλλοιώσεων, τὰς ὁποίας ἐπιφέρει ἀναγκαιῶς ἢ μεταβίβασις τῶν ἤχων διὰ μέσου τῶν αἰώνων, καὶ θὰ ἐξηγήσωμεν διαστῶν ἢ διάφορος ὀνομασία τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου εἰς δύο γειτονικὰς χώρας. Εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς γραμματικῆς ἢ ἀτομικῆς ἐπήρεια δρᾷ πολὺ μᾶλλον περιωρισμένως· ἐδῶ ἢ λογικὴ μόνη ὑπαγορεύει τοὺς νόμους, οἵτινες διέπουν τοὺς τύπους τῆς σκέψεως. Διὰ μέσου τῶν ποικιλιῶν τῆς μεθόδου τὸ πνεῦμα ἔχει πάντοτε ἀδύνατον τὸν ἀκατανίκητον ἐκείνον νόμον τὸν ἐπιβάλλοντα ὑπὸ τῶν κοινωνικῶν ἀπαιτήσεων, τὸν νόμον τῆς διασφαιρίας, δύναται τις μάλιστα νὰ προσθέσῃ ὅτι ἐν γενικαῖς γραμματικαῖς μία μόνη γραμματικὴ ὑπάρσται, τὴν ὁποῖαν ὁ φιλόλογος γνωρίζει· ν' ἀνευρίσκη διὰ μέσου δλων τῶν εἰδῶν τῆς γλώσσης, ἐνῶ ἀδύνατον νὰ φαντασθῆ τις λεξικὸν δυνάμενον νὰ ἐφαρμοσθῆ εἰς ὅλας τὰς γλώσσας. Καὶ ὁμοίως θὰ ἦτο μεγάλη πλάνη τὸ νὰ θεωρῆ τις τὸν σχηματισμὸν τῶν φράσεων καὶ τῶν σχημάτων τοῦ λόγου διεπόμενον ὑπὸ μόνου τοῦ νόμου τῆς εὐκρινείας. Ἐν ἀρχῇ οἱ γλωσσολόγοι μὲνον τὸν νόμον τοῦτον παρεδέχοντο. Τὸ πεδῖον τῆς συγκρίσεως αὐτῶν λίαν ἔτι περιωρισμένον δὲν ἐπέτρεπεν εἰς αὐτοὺς νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν τελικὴν ἀνάληψιν δλων τῶν παραγωγῶν τῆς γλώσσης, οὐδὲ ν' ἀνευρίσκοντο

III'.

ἀνατομικὰς λεπτομερείας τὰς ἰδιαζούσας εἰς τὴν γλῶσσαν καὶ τοὺς γενικὸς νόμους τῶν ὀργάνων ἡμῶν.

Τὰ φιλολογικὰ συγγράμματα τοῦ λήξαντος αἰῶνος ἐκ τῶν Ἰνδοευρωπαϊκῶν γλωσσῶν κατέδειξαν τέλος, ὅτι ἐὰν αὐστηρὰ τάξις διέπῃ τὸν συνδυασμὸν τῶν λέξεων ἐν τῇ σχηματισμῇ τῆς φράσεως, ἀνάγκη ὄχι ἀπαιτῶν ἐπιβάλλουσα, ἢ τῆς ἀρμονίας, συνενῶ αὐτὰς καὶ σχηματίζει διὰ τῆς γλώσσης ἀληθῆ μουσικὴν ἀρχιτεκτονικὴν μὲ τὰς ἀναλογίας τῆς, τὸν ρυθμὸν τῆς, τὴν μελωδίαν τῆς. Οἱ νόμοι οὗτοι, οἵτινες διαφαίνονται εὐκρινέστατα ἐν τῇ σανσκριτικῇ, σκιαζονται ἐν ἄλλοις ὑπὸ τῆς ἐπεξεργασίας τῶν γλωσσῶν τῆς Δύσεως. Ἀλλ' ἡ διαφορά εἶνε ἀπλῶς φαινομενικὴ καὶ προσέρχεται συνήθως ἐλλείψει τῆς συγκριτικῆς ἐνότητος. Ἐὰν τις δώσῃ εἰς τινα τῶν γλωσσῶν τῆς Δύσεως τὰ πενήκοντα γράμματα τοῦ σανσκριτικοῦ ἀλφαβήτου, ἐὰν τις ἐφαρμόσῃ εἰς τὴν μελέτην τῶν λέξεων τὰς σοφὰς ἀναλύσεις τῶν Ἰνδῶν γραμματολόγων, θὰ ἀπορήσῃ ἀναγνωρίζων μεταβολὰς ἤχων θεωρουμένας ἐκ ἀποκλειστικῶν κτήμα τῆς γλώσσης τῶν Βραχμάνων.

**

Τὴν σύνθεσιν τῆς γλώσσης δέον ν' ἀναζητήσωμεν εἰς τὰς τῆς λογικῆς καὶ αἰσθητικῆς τοῦ ὀργανισμοῦ ἡμῶν ἀπαιτήσεις· ἐκ τῶν στοιχείων τούτων πηγάζουσι αἱ κύρια αὐτῆς ἰδιότητες, ἢ διαύγεια τοῦ λόγου καὶ τὸ μελωδικὸν τῆς προφορᾶς. Ἡ φράσις τροποποιεῖται σύμφωνα μὲ τὴν δύναμιν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, σχεδιάζεται ὁ ρυθμὸς τοῦ λόγου, ἰσορροποῦνται τὰ διάφορα μέρη τῆς περιόδου, σχηματίζεται οὕτως εἰπεῖν τὸ πλέγμα τοῦ γραμματικοῦ ἴστου, ἐνῶ ἄφ' ἑτέρου τὸ ἐναρμόνιον, ἢ γλυκύτης τῆς προφορᾶς ὑπαγορεύει τοὺς συνδυασμοὺς τῶν φωνηέντων καὶ συμφωνῶν, τὴν σύμπηξιν τῶν συλλαβῶν, τὴν ποικιλίαν ἐκείνην τοῦ τόνου καὶ τοῦ ἤχου, αἵτινες μετασχηματίζουσι τὰς λέξεις, τὰς φράσεις, τὰς περιόδους εἰς κλίμακα ἤχων ἐναρμονίων. Οὕτως ἡ γλῶσσα, ἥτις ἐν ἀρχῇ ἦτο ἀπλή ἤχῳ, ἀτελής ἀντιγραφῆ, στοιχειώδης μίμησις τῆς φύσεως, καθίσταται μετ' ὀλίγον ἀληθὲς φωνητικὸν κύμβαλον, τοῦ ὁποῖου οἱ ἤχοι ὑπέκουνται μὲ θαυμασίαν εὐκαμψίαν, μὲ διακυμάνσεις ἀνεκφράστους εἰς ὅλας τὰς ἀποχρώσεις τῆς σκέψεως. Τὰ φωνητικὰ ὄργανα κανονίζουσι τὸ μέτρον τῶν ἤχων, ὀρίζουσι τὸν ρυθμὸν, δίδουσι τὴν ἔντασιν, ἐνῶ ἀόριστος χεῖρ κεκρυμμένη εἰς τὰς μυχιωτέρας πτυχὰς τοῦ ὀργανισμοῦ ἡμῶν διέπει τὴν σύνθεσιν καὶ δίδει τὴν ζωὴν εἰς ἐκάστην ὁμάδα συμβόλων. Ἐκ τῆς ἰσορροπίας τῶν δύο τούτων στοιχείων ἢ ἐκ τῆς ὑπερτερήσεως τοῦ ἑνὸς τούτων πηγάζουσι αἱ διάφοροι ἐκδηλώσεις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος: φιλοσοφία, ἐπιστήμη, ποίησις, μουσικὴ.

— 1047 —

Ἡ ὑπεροχὴ τοῦ αἰσθητικοῦ στοιχείου τῆς γλώσσης γεννᾷ ἐν ἀρχῇ μὲν τὴν ποίησιν, εἶτα δὲ τὴν μουσικὴν. Ἡ διπλὴ αὕτη μεταμόρφωσις ἐξηγεῖται κατὰ τὸν ἀπλούστερον τρόπον, ἐὰν ἐνθυμηθῆ τις, ὅτι ἐν ἀρχῇ ἐκάστη ἀπήχησις μετέχευε τόσον τοῦ μουσικοῦ ἤχου ὅσον καὶ τοῦ συμβόλου. Ἡ ἰδέα ἀκατάλληλος ἔτι νὰ ἐκπτυχθῆ εἰς μακρὰς περιόδους, ἐξεδηλοῦτο μὲ φράσεις βραχείας τῶν πρώτων ἐντυπώσεων. Ἡσαν τόσα ἀποφθέγματα, τῶν ὁποίων ἢ ταχεῖα πορεία ἀπετυποῦτο ὡς βέλος ἐν τῇ μνήμῃ. Αἱ ἄγρια φυλαὶ, τῶν ὁποίων ἢ γλῶσσα δὲν ἦδυνήθη ἔτι νὰ ἐξέλθῃ τῶν σπαραγάνων παρουσιάζουσιν ἀκόμη τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἐκφράσεως. Ἡ μελωδικότης τῶν συλλαβῶν κατὰ τὴν πρώτην ἐκείνην περίοδον τῆς ἐξελίξεως τῆς γλώσσης, ἢ ἀπήχησις τῶν λέξεων, ἢ πλοκὴ τῆς φράσεως, ἀσυνειδήτως ὠδήγουν εἰς τὸν ποιητικὸν ρυθμὸν. Ὁ στίχος ἐγεννήθη πιθανώτατα ἐκ τῶν φράσεων ἐκείνων τῶν ὁποίων τὸ μέτρον καὶ ὁ ρυθμὸς ἐπανήρχοντο συχνότερον ἢ συνεδύαζοντο καλλίτερον πρὸς τὴν μουσικὴν φυῇν τοῦ ὁτός.

Πλείονες στίχοι ἀπετέλεσαν τὴν στροφὴν, σειρὰ στροφῶν ἀπετέλεσε τὸν ὕμνον, τὸ πρῶτον ποιητικὸν δοκίμιον τῶν ἀνθρωπίνων φυλῶν. Τὸ ἄσμα τοῦτο ἀνευρίσκειται ὄντως εἰς τὰς μᾶλλον μεμακρυσμένας ἀπαρχὰς δλων τῶν φιλολογικῶν. Τὸ ἀρχαιότερον μνημεῖον τῶν Ἰνδοευρωπαϊκῶν γλωσσῶν τὸ Veda εἶνε συλλογὴ ὕμνων, ἐν οἷς οἱ Ἄριοι εἰσερχόμενοι εἰς τὰς κοιλάδας τοῦ Sapta-Sindhu ὕμνουσι τὴν εὐμένειαν τῶν Θεῶν καὶ ἐξαιτοῦνται τὴν νίκην ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν των. Τὰ ἄσματα τοῦ Ὀρφέως, τὰ ὁποῖα ἑλληνικαὶ παραδόσεις ἀποδίδουσιν εἰς τὰς αὐτὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὰ ὁποῖα κατένυσσον τὰ θηρία, ἐμάγευον τοὺς λίθους καὶ ἐνίκων τὸν θάνατον ἤσαν ὕμνων συλλογὴ. Ἡ Βίβλος εἶνε ὕμνος πρὸς τὸν Ἰεχωβά.

Εἰς ἐκάστην ἡλικίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀντιστοιχεῖ νέα ἀνάπτυξις τοῦ αἰσθητικοῦ στοιχείου τῆς γλώσσης. Τὰς θεολογικὰς παραδόσεις διαδέχονται τὰ θαυμάσια τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων.

Ἐκτοτε ὁ ὕμνος, ἀρχικὴ ἀνάγκη τῶν γεννωμένων κοινωνικῶν, ἀντικαθίσταται ὑπὸ τῆς φῶδης ἢ θρησκευτικῆς ποίησις ὑπὸ τῆς λυρικῆς ποίησεως ἢ μεταβίβασις δὲ τελεῖται σχεδὸν ἀνεπαίσθητως. Μικρὸν κατὰ μικρὸν οἱ ἥρωες ἐμφανίζονται εἰς τὴν σκηνήν, διὰ τῶν ὑψηλῶν αὐτῶν κατορθωμάτων δημιουργοῦσι τὴν θέσιν τῶν ἡμιθέων καὶ τέλος ἀμιλλῶνται πρὸς τοὺς ἄρχοντας τοῦ οὐρανοῦ· ἐντεῦθεν ἢ ἐποποιεῖται ἢ μᾶλλον ὑψηλὴ καὶ μᾶλλον θαυμασία ἐκφρασις τῆς τέχνης. Ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ τούτου ἢ ἀνθρωπότης, διαπνευμένη ἀπὸ

πνεύμα μείζονος υποκειμενικότητας, λησμονεί τὰς θεότητας ἐπὶ τῶν κορυφῶν τοῦ Ὀλύμπου καὶ ψάλλει μόνον τοὺς πολεμιστὰς τῆς.

Ἡ Πινδαρική ψῆδῆ, δὲν εἶνε πλέον ἢ θρησκευτικὴ ψῆδῆ τοῦ Véda· τέλος τὴν ἐποποιῖαν διαδέχεται τὸ δράμα. Ἐὰν ὁ Αἰσχύλος ἐνθυμίζει ἔτι τὸν Ὀμηρον διὰ τοῦ ἐπικοῦ μεγαλείου τῶν προσώπων του, διὰ τῆς μεσολαβήσεως τῶν ἀοράτων δυνάμεων, ὁ Εὐριπίδης καὶ ὁ Σοφοκλῆς εἶνε σχεδὸν νεώτεροι τραγικοί. Τέλος διὰ τελευταίας τινὸς προσπαθείας ὁ ἄνθρωπος παύει νὰ θεοποιῇ τοὺς ὁμοίους του, ἐγκαταλείπει τοὺς μύθους τῶν ἀρχαίων χρόνων καὶ λαμβάνει ὡς θέμα τῶν ἔσμάτων του τὰ πρόσωπα τοῦ περιβάλλοντος, ἐκ τούτου ὁ Ἀριστοφάνης καὶ ὁ Μένανδρος.

Ἡ ποίησις κατελθοῦσα ἀπὸ τὰ ἀϊθέρια ὕψη εἰς τὸ κράτος τῆς σημερινῆς ζωῆς θέτει τὰς βάσεις τῆς πραγματικῆς σχολῆς, ὡς θὰ ἔλεγέ τις τῶν νεωτέρων. Ἐἶνε ἡ τελευταία αὐτῆς μεταμόρφωσις, πέραν τῆς ὁποίας πίπτει εἰς τὴν πεζογραφίαν. Οὕτω ὕμνος, ἐποποιῖα, ψῆδῆ, δράμα, κωμῳδία, αὐταὶ εἶνε αἱ βαθμίδες, τὰς ὁποίας διατρέχει τὸ ποιητικὸν πνεῦμα εἰς τὰς ἀλλεπαλλήλους ἀναπτύξεις του, δύο δὲ ἀρχαῖαι γλώσσαι· ἡ ἑλληνικὴ καὶ ἡ σανσκριτικὴ κατέχουσιν εἰς μέγιστον βαθμὸν τὴν δρᾶσιν τὴν ἰδιάζουσαν εἰς τὰς ἀρίους φυλάς, δεικνύουσιν ἡμῖν τὴν πορείαν ταύτην ὡς ἀναπτυχθεῖσαν συγχρόνως ἐπὶ δύο παραλλήλων γραμμῶν.

Τοπικαὶ περιστάσεις, πηγάζουσαι ἐκ τοῦ πνεύματος τῶν φυλῶν ἢ ἐκ τῆς ἐπιρροίας τῶν αἰώνων, δυνατόν νὰ ἐξαφανίσωσι παρ' ἄλλοις λαοῖς μίαν ἢ πλείονας φάσεις τῆς ἐξελίξεως ταύτης. Οὕτω οἱ Σημίται ἐπὶ παραδείγματι στεροῦνται ἐποποιίας. Ἡ αὐστηρὰ μορφή τοῦ Ἰεχωῦθᾶ δὲν ἦτο κατάλληλος διὰ τὰς μυθοπλαστίας αἰτινες ἀποτελοῦσιν αὐτὴν τὴν ψυχὴν τοῦ ἐπικοῦ δράματος.

Ὁ Renan ἐν τῷ συγγράμματι του «Origines du langage» ἐκφράζεται ὡς ἐξῆς ἐπὶ τοῦ θέματος: «Τὰ μεγάλα θρησκευτικὰ ποιήματα τῶν Ἰνδῶν, Περσῶν καὶ Ἑλλήνων μόνον φαντασία μὲ ἐλευθέρων αἰθέριον πτήσιν, φαντασία ἐπιτρέπουσα νὰ πλανῶνται ἀόριστα καὶ ἀπεριόριστα τὰ ὄρια τοῦ θεοῦ, τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς ντίσεως ἡδύνατο νὰ συλλάβῃ. Οἱ Σημίται στεροῦνται ἐποποιίας. Ἡ μεγάλη ἐποποιῖα πηγάζει πάντοτε ἐκ τῆς μυθολογίας· γεννᾶται μόνον ἐκ τῆς πάλης τῶν στοιχείων καὶ ἐκ τῆς ὑποθέσεως καθ' ἣν ὁ κόσμος θεωρεῖται ὡς εὐρὺ πεδίου μάχης, ἐν ᾗ οἱ θεοὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι παλαίουσιν ἀπαυστον πάλην.

Παρὰ τοῖς νεωτέροις ὅλοι σχεδὸν οἱ ὄροι οὗτοι ἐξηφανίσθησαν. Ὁ θρησκευτικὸς ὕμνος ἐξέλιπε μαζὺ μὲ τὰς γηραιὰς παραδόσεις, ἢ ψῆδῆ καθίσταται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον σπανία, νέα Ἰλιάς εἶνε ἀδύνατος ἀφότου τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἐγύμνωσε τὸν Ὀλυμ-

πον. Τὸ δράμα θνήσκει· ἐπίσης ἀσφυκτικῶν μέσῳ τῶν νεωτέρων ἰδεῶν, διότι, ὡς ἡ ἐποποιῖα, ζῆ μόνον ἐκ φανταστικῶν προσώπων καὶ ζητεῖ ἀριστοκρατίαν αἵματος ἵνα ἀντλήσῃ τοὺς ἥρωάς του.

Τὸ λαϊκὸν ρεῦμα, τὸ ὁποῖον μᾶς παρασύρει, καθιστᾷ τὸ δράμα ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον δυσχερές. Καὶ αὐτὴ ἡ κωμῳδία ὡς τὴν ἀντελαμβάνοντο ὁ Moliere καὶ Regnard δυσκόλως ἐφαρμόζεται εἰς τὰς τοῦ θετικισμοῦ συνθηκὰς μας. Ἐν συνόψει δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ ποιητικὴ πνοή, ἥτις ἄλλοτε ἐξωογόνη, ἀνεξωπύρου δλα τὰ φιλολογικὰ προϊόντα, σβέννεται ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν. Ἄλλ' ἡ ποίησις εἶνε λίαν ἰσχυρὰ ἀνάγκη τοῦ ὀργανισμοῦ, ὥστε νὰ σβεσθῇ, νὰ ἀφανισθῇ ἐξ ὀλοκλήρου ἐκ τῆς ἀνθρωπίνου συνειδήσεως. Ἐγκαταλείπει τὴν γλώσσαν, ἵνα ἐμφανισθῇ ἀλαχοῦ ὑπὸ νέας μορφᾶς μᾶλλον αἰθερίους καὶ μᾶλλον ἀρρενωπᾶς. Διφυῆς ἐμφανιζομένη ἐν τῇ τελευταίᾳ μεταμορφώσει παρουσιάζει γυμνὰ τὰ δύο συστατικὰ αὐτῆς στοιχεῖα, τὸ θαυμασιόν, τὸ ὁποῖον καταπλήσσει τὴν φαντασίαν, τὸν ρυθμὸν, ὁ ὁποῖος θέλγει τὴν ἀκούην. Ἡ ἐπιστήμη καταλαμβάνει τὸ πρῶτον στοιχεῖον, ἵνα τὸ διῶλισθῇ καὶ τὸ μεγαλύνῃ, ἐνῶ ἡ μουσικὴ ἀντλεῖ ἐν τῇ δευτέρῳ τὴν ἰδανικὴν, τὴν ριγηλὴν αὐτῆς πνοήν. Ἐλεύθεραι εἰς τὸ ἐξῆς παντὸς δεσμοῦ αἱ δύο αὐταὶ ἐκδηλώσεις τοῦ πνεύματος, αἱ δύο αὐταὶ ὑψιπετεῖς πτέρυγες λαμβάνουσι μετ' οὐ πολὺ διαστάσεις ἀνεπίστους. Εἰς τὸ κράτος τῶν ἐπιστημῶν δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ θετικισμὸς ὑπερέβη τὰ ἔργα τῆς φαντασίας. Ὁ Ἑρμῆς τῶν Ἑλλήνων, ἢ Ἰσις τῶν Αἰγυπτίων ἐχρειάζοντο ὥρας, ἵνα μεταδιδάσουν ἄγγελμά τι καὶ μετεδίδαζον μόνον τὰς διαταγὰς τῶν θεῶν! Ὁ ἠλεκτρισμὸς τῆς σήμερον διατρέχει τὴν σφαῖραν ἐντὸς δευτερολέπτου καὶ ἀπλοῦς θνητὸς τὸν κινεῖ κατὰ βούλησιν. Ράβδος σιδήρου ἀφοπλίζει τὸν κεραυνόν, τὸν ὁποῖον δὲν ἡδυνήθησαν ν' ἀναχαιτίσωσιν αἱ λεγεῶνες τῶν Τιτάνων. Τὸ τηλεσκόπιον ἐπιτρέπει ἡμῖν ν' ἀναγινώσκωμεν καὶ νὰ ἐρευνῶμεν κόσμους, τοὺς ὁποίους οὐδέποτε ὑπόπτευσεν ἢ ποιητικὴ ἔμπνευσις ἢ μᾶλλον θρασεῖα.

IV

Ἡ μουσικὴ εἶνε μεταμόρφωσις τοῦ αἰσθητικοῦ στοιχείου τῆς γλώσσης οὐχὶ ὀλιγώτερον ἐκπλήττουσα. Ἡ ποίησις ἐνεῖχεν αὐτὴν ὡς μικροσκοπικὸν σπέρμα, ἢ ἀπαγγελία τὴν ἔκαμε ν' ἀνθίσῃ. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ ἔτι αἱ παραδόσεις τῶν Ἰνδῶν καὶ Ἑλλήνων ἐπιτρέπουσιν ἡμῖν ν' ἀκολουθήσωμεν βῆμα πρὸς βῆμα τὰς φάσεις τῆς γενέσεως τῆς μουσικῆς. Ὁ ρυθμικὸς καὶ ἐναρμόνιος στίχος τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν ἐζήτει τόνον ἡχηρὸν, ἐξ οὗ ἐπήγγασε τὸ ἄσμα. Ἐν τῷ ἄσματι εὐρίσκονται ὅλα τὰ στοιχεῖα ἅτινα μεγεθυθέντα καὶ ἀπαλλασσόμενα παντὸς δε-

προσδίδουσιν εἰς τὴν μουσικὴν τὸν ἀπρόσωπον εἶνον χαρακτήρα, ὁ ὁποῖος ἀνυψοῖ αὐτὴν εἰς βασιλεία τῆς τέχνης. Τὸ μέτρον καὶ τὸν ρυθμὸν ἐφόρησεν ἡ στιχοιουργία, τὸν μουσικὸν σκοπὸν, μελωδίαν, ἢ στροφὴν, τέλος ἐν ὄργανον θαυμαστὰς καμψίας, ἢ φωνήν, ἐπὶ μακρὸν ἦτο τὸ μόνον ὄργανον. Οἱ πρῶτοι αἰοῖδοι ἔφαλλον, ἀλλὰ τὸ πάροδον χρόνου τινὸς τὸ ἀνικανοποίητον, τὸ ὁποῖον διψασμένον ἀνθρώπινον πνεῦμα ἐθεώρησε ὄργανον τοῦτο ἀνεπαρκὲς πρὸς ἐπαξίαν ἐξύμνησιν τῶν εὐεργετημάτων τῶν θεῶν καὶ τῶν κατορθωμάτων τῶν ἡρώων. Εἰς τὸ ἄσμα προσέθηκε τὴν ἄσπιν, τὴν φόρμιγγα, τὴν λύραν, ὅλην τέλος τὴν ἀσπίαν τῶν ἀρχαίων συμφωνιών. Τὸ ὄργανον ἐπιμένον ἰδίαν ζωὴν ἡδύνατο νὰ ἐπαναλάβῃ τὸν μουσικὸν σκοπὸν τοῦ ὕμνου ἄνευ βοηθείας τῆς φωνῆς. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἡ μουσικὴ ἀποκόπη τὰ σπάργανά της εἰσέρχεται εἰς τὸ ἀληθινὸν τὸ πάλλαμπρον κράτος τῆς, τὴν ἀρμονικὴν ἐκπομπὴν τῶν ἤχων.

Ἡ ἀεὶ τῆς ποιήσεως ἢ μουσικῆ ἀκολουθεῖ ἐν ἀναπτύξει τῆς παράλληλον πορείαν. Τὸ ἄσμα ἔκπαι ἐκ τοῦ ὕμνου, ἢ ψῆδῆ ἐνθυμίζει αὐτὴν τὴν ἀρχαίαν ποίησιν, τὸ δράμα γεννᾷ τὴν ὀρχήστραν καὶ τὴν ἀρμονίαν, τελευταίαν μορφήν τῆς μουσικῆς τέχνης, ἥτις ἐκτίσαστο ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν τὴν μεγάλην ἀνάπτυξιν ἡδῆ ἢ ἀρμονία ὑπερτεροῦ τοῦ στίχου, τὸ ὄργανον ἀντικαθιστᾷ τὴν φωνήν, τὸ μελόδραμα διαδέχεται τὸ δράμα. Μετ' ἔργον ὁ συνθέτης δὲν ζητεῖ πλέον ἐν τῇ ποίησιν τὸν ἴσθον τῶν ἐμπνευσῶν του. Ἡ τέχνη εἰς τὸ ἔκτερον ἔχουσα πεποιθήσιν εἰς τὴν ἰσχύνη, ἔπταται εἰς αἰθερίους διὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς δυνάμεων καὶ ἀναμετροῦσα τὰς διαστάσεις τοῦ ἔπους ὑψοῦσιν εἰς ἀσύγκριτα ὕψη. Ὁ Beethoven διαδέχεται τὸν Ὀμηρον. Ὅθεν δύναται τις νὰ θεωρήσῃ τὴν μουσικὴν ὡς τὴν ὑψηλοτέραν δι' ἤχων ἐκπομπὴν τοῦ αἰσθητικοῦ στοιχείου τοῦ ἡμετέρου ὀργανισμοῦ. Τὰ μουσικὰ σχήματα ἀνάλογα πρὸς τὰ σχήματα τῆς ζωγραφικῆς ἀσκοῦσιν ἐπὶ τῆς φαντασίας διεγείρουσιν ἐν ἡμῖν ρεμβασμοὺς γελόντας ἢ ἄγροους, σοβαροὺς ἢ παιγνιώδεις, ἡρέμους ἢ ταραχνοὺς, ἀναλόγως τῆς φύσεως τῆς συμφωνίας, τῶν ἀρμονιών τῶν ὀργάνων, τοῦ τόπου ἔνθα εὐρίσκειται ὁ ὄσοι ἐξ ὕμων ἐλούσθητε εἰς τὸ ἡρεμον φῶς, τὸ ὁποῖον κατέρχεται θωπευτικὸν μὲ θολερὰν λευκότητα ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ θόλου ναοῦ τινος καὶ ἠκούσατε τοὺς ἀρμονοειτικούς ἤχους τῶν μελωδικῶν συνθέσεων τοῦ Sebastian Bach, τοὺς ἤχους, οἱ ὁποῖοι φθάνουν λιπόψυχοι μέσα ἀπὸ τὰ χνουδωτὰ παραπετάσματα, θὰ ἐπίπτε, ὅτι οἱ ἤχοι αὐτοὶ, οἱ ὁποῖοι θωπεύουν μελαγχολικὰ τὴν ἀκοήν, δίδουν τὴν δύναμιν εἰς τὰ ὠτά σας

νὰ ἐνωτίζωνται· τὴν θλίψιν καὶ τὴν χαρὰν τοῦ περιελκείου αἱ τρυφεραὶ μελωδία, νὰ ἐνωτίζωνται τὰ βάλσαμα, τὰ ὁποῖα πλανῶνται ἐπάνω εἰς τὴν βελουδίνον χλόην καὶ τὰς ἐλαφρὰς σκιάς, αἱ ὁποῖαι ρυτιδῶνουν τὴν ἡρεμον πλάκα τῶν κοιμισμένων ὑδάτων. Καὶ θὰ ἠγαπήσατε τὴν μουσικὴν καὶ θὰ ἐπείσθητε, ὅτι προκαλεῖ ἐν τοῖς κυττάρους ἡμῶν παλμοὺς ἀσυλλήπτους, καὶ θὰ ἐπείσθητε ὅτι ὅτι φέρει πρὸς τὸν παράδεισον τοῦ ὠραίου. Καὶ ὅσοι ἐξ ὕμων ἐνωτίσθητε τὰς ἀμμήτους εἰς πλοῦτον, εἰς ὕψος μουσικὸν καὶ μουσικὴν μεγαλοφυῶν συμφωνίας τοῦ Beethoven καὶ ἠκολουθήσατε τὴν φλογερὰν πτήσιν τοῦ δαιμονίου ἐκείνου πνεύματος, θὰ ἐπείσθητε, ὅτι ἡ μεγάλη ἐκείνη καὶ γεμάτη πάθος ψυχὴ κατέχει τὴν μαγικὴν κόγχην, ἢ ὁποῖα κλέπτει, δεσμεύει ὅλους τοὺς μυστηριώδεις ἤχους καὶ τοὺς ἀρμονικούς τῆς φύσεως ρυθμοὺς, καὶ ἀποδίδει αὐτοὺς μὲ ριγηλὴν μελαγχολίαν καὶ φρίσσουσαν μεγαλοπρέπειαν ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ πτήσει τῆς πρὸς τὸν οὐρανόν. Καὶ ἡ μάγος κόγχη ἀντηχεῖ τὸν μουσικὸν ψίθυρον τοῦ Ἰδανικοῦ μέσα εἰς τὰ πυκνὰ φύλλα, ἅτινα παιγνιδίζουσι μὲ τῆς αὔρας τὸ φίλημα καὶ τὰς πνοὰς τῶν ἀνέμων, καὶ ψάλλει τὰ ἀόρατα δάκρυα τῶν μελαγχολικῶν οὐρανῶν καὶ τῶν τεθλιμμένων δύσεων καὶ θρηγεῖ τοὺς πενθίμους θρήνους τῶν ἐρειπωμένων σωρῶν καὶ κλαίει ὅσα κλαίουσι αἱ σκικαὶ αἱ ὁποῖαι πλανῶνται ἔρημοι ἀπάνω εἰς τὸν πέτρινον σκελετὸν τῶν βουνῶν καὶ τραγῳδεῖ ὅσα τραγῳδοῦν τὰ φύλλα, τὰ ὁποῖα στροβιλίζονται εἰς τοῦ φθινοπώρου τὸ φύσημα καὶ ἐπαναλαμβάνει μὲ ἄρρητον μελαγχολίαν ὅσα διηγοῦνται οἱ μεγάλοι καὶ ἀνεμοκρότητοι ἱστοῖ, οἱ πλανώμενοι καὶ χανόμενοι εἰς τὴν ἀπέραντον γαλανὴν ἀγκάλην καὶ ὅσα ἐξαγγέλλουσιν αἱ τολύπαι τοῦ καπνοῦ τῆς πατρικῆς καλύβης εἰς τοὺς νοσταλγοὺς τοῦ Ὠκεανοῦ.

Ἀπὸ τὴν θωπεῖαν τοῦ Λυκαυγοῦς εἰς τὰς παρθέτους κορυφὰς τοῦ βουνοῦ καὶ ἀπὸ τοὺς θερμοὺς ἐναγκαλισμοὺς τοῦ μεσουρανοῦντος ἡλίου εἰς τὰς γονίμους κοιλάδας, καὶ ἀπὸ τὴν λιπόψυχον θωπεῖαν τοῦ λυκόφωτος εἰς τὰς χλωμὰς ἀνεμώνας καὶ ἀπὸ τὸ φίλημα τοῦ Ἐρέβους εἰς τῶν Σπηλαίων τὰ πλευρὰ, πηγάζει ἡ μουσικὴ τοῦ Beethoven, ἢ ὁποῖα ἔπταται αἰθερία πρὸς τὸν οὐρανόν. Καὶ θὰ ἐπείσθητε ὅσοι ἐνοιωνήσατε τοῦ θεοῦ τῆς μουσικῆς μυστηρίου, ὅτι ἔπτανται εἰς τὰς κορυφὰς τῶν βουνῶν, ὅτι ὑπάρχουν εἰς τὰ σπλάγχχνα τῆς Φύσεως μελωδία, τὰς ὁποίας δὲν γνωρίζουν τὰ ὦτα, καὶ καλλοναί, τὰς ὁποίας δὲν γνωρίζουν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ μῦρα, τὰ ὁποῖα ἀνύποπτα θωπεύουν τοὺς κάλυκας τῶν ρόδων.

Ποίησις καὶ μουσικὴ, ἢ δυὰς αὐτῆ ἢ ἀποτελοῦσα τὴν λαμπροτέραν, τὴν εὐγενεστέραν ἐκδηλώσιν τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος, ἀναφαίνεται, ὅταν τὸ αἰσθητικὸν στοιχεῖον ἀρχῇ τῆς ἐξελίξεως τῆς γλώσσης, ἀλλ' ὅταν τὸ

στοιχείον της λογικής υπερτερῆς, ἑτέρα δὺς, ἐπίσης ὑπερόχος, ἐὰν μὴ υπερτέρῃ τῆς πρώτης, ἢ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἐπιστήμης, ἀναλαμβάνει. Τὸ φιλοσοφικὸν ἐννοεῖται ἐμφανίζεται εἰς αὐτὰ ἔτι τὰ κοσμολογικὰ δοκίμια, ἅτινα εὐρίσκωμεν ἐν τῇ ἀπαρχῇ ὄλων τῶν λαῶν. Τὰ δοκίμια ταῦτα σύγχρονα μὲ τὰ πρῶτα φιλολογικὰ προϊόντα, φαίνονται ἀπηλλαγμένα πῶς τοῦ ὕμνου. Ὁ μῦθος εἶνε ὁ ὕμνος γυμνὸς τοῦ ποιητικοῦ αὐτοῦ περιδλήματος. Ἀδύνατον ἄλλως νὰ ὀρίση τις τὰ ὄρια τῶν περάτων τοῦ ἐνός καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἑτέρου.

Τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, κολυμβῶν εἰς τὰ κύματα τῆς ποιήσεως, ἅτινα ἐκχειλίζουσι τὰς ἀρχαίους γλώσσας, δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ ὑψωθῇ δι' ἐνιαίου ἄλματος εἰς τὰ αὐστηρὰ σχήματα, τὰ ὁποῖα θαυμάζωμεν ἐν τοῖς ἔργοις τῶν μεγάλων φιλοσόφων διδασκάλων.

Εἰς τὰ πρῶτα φιλοσοφικὰ δοκίμια, ὡς καὶ εἰς τὰς πρώτας ποιητικὰς συλλήψεις, εὐρίσκωμεν τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον μελέτης, συζητήσεως: ἐρευνᾶται τὸ μυστήριον τῆς φύσεως, τὸ ὁποῖον ταράσσει διὰ πρώτην φοράν μὲ θαυμασμὸν καὶ μεγαλεῖον τὴν σκέψιν τῶν θνητῶν, ἐρευνᾶται ἡ πάλῃ τῶν στοιχείων, ἡ τάξις ἢ διαδεχομένη τὸ χάος, οἱ θεοὶ καὶ οἱ ἥρωες — κολοσσοί. Τὴν θεολογικὴν ταύτην ἐποχὴν, τὴν πρώτην ταύτην ἐκδηλώσιν τοῦ πνεύματος τῆς ἐρεύνης διαδέχεται ἡ λεγομένη φιλοσοφικὴ περίοδος. Αἱ θεότητες, αἵτινες προῆδρευον τῶν δρατῶν φαινομένων τῆς φύσεως ἀφανίζονται μικρὸν κατὰ μικρὸν ἀπορροφώμεναι: ὑπὸ ἰσχυροτέρας δυνάμεως, τῆς ὁποίας τὸ ἀναλλοίωτον fatum εἶνε τὸ πρῶτον σπέρμα. Ἐκτοτε ὁ ἀνθρώπος ἐξοικεοῦται: νὰ βλέπῃ τὰ φυσικὰ αἴτια καὶ ζητῇ νὰ ἐμβαθύνῃ εἴτε ἐν αὐτῇ τῇ φυῇ τῶν αἰτίων, εἴτε ἐν τοῖς ἀποτελέσμασιν αὐτῶν. Αἱ προσπάθειαι αὗται δρῶσαι ἐπὶ τῆς γλώσσης διδούσιν εἰς τὸν λόγον εὐκαμφίαν καὶ διαύγειαν ἐκφράσεως ἀγνώστους εἰς τὰς προηγούμενας ἐποχάς. Ἡ φιλοσοφικὴ περίοδος σημεῖοι δι' ἕκαστον ἔθνος τὸ ἀπόγειον τῆς φιλολογίας του σημεῖον. Ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης εἶνε ὡσεὶ ἀνταύγεια τῶν αἰώνων τῆς Ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας.

Ἄλλ' ἡ δρᾶσις τῆς φιλοσοφίας δὲν περιορίζεται εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς γλώσσης. Ὁ κυρίως ἀστὴρ τῆς δόξης τῆς εἶνε ἡ δημιουργία τοῦ συλλογισμοῦ. Ὁ συλλογισμὸς ἄγονος εἰς τὰς χεῖρας τῶν μεταφυσικῶν, διότι ἐχειρίζοντο αὐτὸν ἐν τῇ κενῷ, εἶνε τὸ ἰσχυρότερον ὄργανον, τὸ ὁποῖον ἡ γλῶσσα ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν ἀνθρώπον. Μεταβαίνων βραδύτερον εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν μαθηματικῶν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν τῆς ἐξισώσεως σημεῖοι τὸ ἀπόγειον τῆς φιλοσοφικῆς περιόδου καὶ τὴν ἀφίξιν τῆς ἐπιστήμης

V

Εἰς τὴν ἐπιστήμην καταλήγουσιν ὅλα: αἱ μεταφυσικαὶ θεωρίαι. Καίτοι τὰ ὀριστικὰ αὐτῆς θεμέλια νολογοῦνται: οὕτως εἰπεῖν ἀπὸ τῆς χθῆς, βλέπει αὐτὴν ἀνατέλλουσαν εἰς τὴν μάλλον μεμακρυσμένην τοῦ παρελθόντος ἐποχὴν. Ἡ σχολὴ τοῦ Θαλάττου, ἔχουσα τὸ πείραμα ὡς βάσιν τῶν θεωριῶν αὐτῆς ἔμασε κατὰ τὸν VII π.Χ. αἰῶνα, ἐὰν δὲ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἐχρειάσθη περὶ τοὺς τριάκοντα αἰῶνας, ἐκ ἀνυψωθῆ ἀπὸ τῆς κοσμογονίας τοῦ Ἡθιόδου εἰς τὴν περὶ παντὸς σύστημα τοῦ Laplace, τοῦτο, διότι ἡ παρατηρητικὴ λεγομένη σχολὴ ἐδανείζετο συχνότατα τὴν μέθοδον τοῦ σκέπτεσθαι παρὰ τῆς ἰδεαλιστικῆς φιλοσοφίας. Ἐκάστη τῶν μεγάλων κατακτήσεων τῆς ἐπιστήμης γίνεται δαπάνη τοῦ ἐδάφους τῆς μεταφυσικῆς. Οὕτω προσκτάται τὴν ἀστρονομίαν καὶ τὴν φυσικὴν διὰ τοῦ Νεύτωνος καὶ τοῦ Γαλιλαίου, τὴν χημείαν διὰ τοῦ Lavoisier, ἄλλους κλάδους τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν διὰ τοῦ Λιναίου καὶ τοῦ Jussien. Τὰ τελευταῖα λείψανα, ἅτινα δύνανται εἰσέτι νὰ διεκδικήσιν οἱ μεταφυσικοὶ τοῖς ἀφαιροῦνται: ὑπὸ τῶν φυσικῶν καθ' ἐκάστην πολυαριθμοτέρων καὶ πλουσιωτέρων εἰς παρατηρήσεις: ἄλλ' ἡ μεταμόρφωσις, τὴν ὁποῖαν ἐπέφερεν εἰς τὴν γλῶσσαν ἡ ἐπιστημονικὴ αὐτῆς ἐργασία μᾶς ἀπομακρύνει ἐπὶ μάλλον καὶ μάλλον τὰ θαυμασιῶν ἐκείνων σχημάτων τῆς κλασικῆς φιλολογίας. Φαίνεται, ὅτι ἐπὶ τῇ ἐνατενίσει τῶν αἰώνων ἀπὸ θεῶν τὸ πνεῦμα συμμορφοῦται, μετέχει πῶς τῆς ἀναλλοιωτοῦ αὐστηρότητος τῶν φυσικῶν νόμων. Ἡ γεωμετρία ἐπὶ παραδείγματι εἶνε ἀκατανόητος διάλεκτος διὰ τὰ ὅσα τοῦ φιλολόγου. Ἡ ἀλγεβρα, τὸ ἐπιστημονικὸν αὐτὸ ἀριστοτέχνημα, δὲν εἶνε πλέον ἀνθρωπίνου διάλεκτος. Οἱ μυστηριώδεις συνδυασμοὶ τῶν τύπων αὐτῆς ὑπερβαίνουσι τὰς ἐκφράσεις τοῦ λόγου καὶ ἀποτελοῦσι μόνον σύμβολον γραφῆς. Ὡς εἰς τὴν μουσικῇ οὕτω καὶ εἰς τὴν ἐπιστήμην ἡ γλῶσσα δὲν ἠδυνήθη νὰ ὑποστῇ τὴν τελευταίαν ταύτην μεταμόρφωσιν ἢ ἐγκαταλείπουσα τὴν φωνητικὴν αὐτῆς φύσιν. Περιττὸν νὰ προσθέσωμεν, ὅτι οἱ διάφοροι κλάδοι τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἐπιστήμης δυνατὸν νὰ λείπωσι κατὰ μέρος ἢ ἐξ ὀλοκλήρου ἀπὸ μᾶς γλώσσης, καὶ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν ἔτι, τὰ ὁποῖα ἐφθασαν βαθμὸν τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως. Οὕτω ἡ ἀραβικὴ φιλοσοφία εἶνε ἐλαχίστη ἀνταύγεια τῶν ἑλληνικῶν σχολῶν κατὰ τὸν Renan. Τὸ πνεῦμα τοῦ Σημίτου ἀποστέρει τὸν ἄφηρημένον ἐρευνᾶν ὅσον καὶ τὴν ἐπιστήμην οὐραγίαν.

Αἱ ὑψηλαὶ μεταφυσικαὶ ἀντιλήψεις αἱ ὀδηγοῦσαι μοιραίως πρὸς τὴν ἐπιστήμην εἶνε τὸ προνόμιον τῆς οἰκογενείας τῶν Ἀρίων. Ἐδῶ ἔγκειται τὸ μυστήριον τῆς καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς υπερτερήσεως τῆς φυλῆς

αὐτῆς ἐπὶ τῶν λοιπῶν φυλῶν τῆς ὑδρογείου. Λαοὶ ἄλλοι, οἱ τῆς ἀπωτάτης Ἀνατολῆς κέκτηνται θαυμασιάν δύναμιν ἀντιλήψεως καὶ ἀφομοιώσεως ἀλλὰ στεροῦνται καὶ θὰ στεροῦνται: αἰώνίως τῶν στοιχείων τῆς δημιουργίας.

Ἄλλ' ἵνα ἐπανεέλθωμεν εἰς τὸ καθαρῶς γλωσσικὸν ζήτημα λέγομεν, ὅτι ὅσον ἡ φύσις εὐγλωττότερον ὀμιλεῖ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, εἰς τὰ ὄτα, εἰς τὰς αἰσθήσεις, εἰς τὴν φαντασίαν, τόσον οἱ ἦχοι: τῆς φωνητικῆς τοῦ ἀνθρώπου κλίμακος διαπλάσσονται: μελωδικώτερον. Ἐκ τούτου ἡ ἀτελεύτητος ποιικιλία τῶν ἡχῶν ἐν τῇ μουσικῇ κλίμακι τῶν γλωσσῶν, ἦτις περιλαμβάνει ὅλας τὰς ἀποχρώσεις, ὅλας τὰς δυνατάς κυμάνσεις τῆς ἀνθρωπίνης αὐδῆς.

Αἱ βόρειοι ζῶναι ἀχάριστοι πρὸς τὸν ἀνθρώπον, πρὸς τὸ ἔδαφος, τὸ τοπίον, πρὸς τὴν φύσιν δλόκληρον παρουσιάζουσιν ὡς μόνην προοπτικὴν τοῦ λυκόφωτος τῶν μακρῶν πολιτικῶν νυκτῶν, ὡς μόνην ἁρμονίαν τὰς παραδόξους οἰμωγὰς τῶν ἀγρίων ζῶων ἀπαντῶντων εἰς τοὺς ὄξεις συριγμούς τῆς καταιγίδος, δι' ἧς καὶ αἱ γλῶσσαι τοῦ Borra χαρακτηρίζονται ἀπὸ ἡχους τραχεῖς καὶ διαρκῶς κροταλίζοντα σύμφωνα. Προχωρήσωμεν ἤδη πρὸς Μεσημβρίαν ἀντὶ ὀμίχλης ψυχρᾶς καὶ μονοτόνου, ἀντὶ τῶν νυκτῶν ἐκείνων τῶν ἀνευ αὐγῆς, οὐρανὸς παροιμιώδους αἰθρίας, τοπία ἡλιόλουστα, εὐκρατὴς θερμοκρασία, τὰ πάντα συμβάλλοντα, ὅπως καταστήσωσιν ἡδύτερα τὰ ὄργανα τῆς φωνῆς, δι' ἧς καὶ μαλθακαί, ἀπυλαὶ ἀπηχῆσεις ἀντικαθίστῶσι τοὺς δυσάρεστους συριγμούς. Αὐτὸς οὗτος ὁ σκελετὸς τῆς λέξεως τὸ σύμφωνον, ἐξαφανίζεται, χάνεται, οὕτως εἰπεῖν, εἰς θάλασσαν φωνηέντων, ἐνῆ τὸνναντίον τὸ φωνῆεν, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ πρὸς Μεσημβρίαν σχεδὸν ὅλον τὸ δίκτυον τῆς λέξεως δὲν εἶνε πρὸς βορρᾶν ἢ ὁ ἀναγκαῖος σύνδεσμος τῶν συλλαβικῶν ἀρθρώσεων ὡς πᾶν β,τι ζῆ ἐν τῇ Μεσημβρίᾳ ἢ γλῶσσα γεννᾶται: ῥέουσα ἀνευ βίας, μεταξὺ δὲ τῶν δύο λίαν ἀφεστώτων σημείων τῆς κατεψυγμένης ζώνης καὶ τῆς τροπικῆς βαίνουσι: κλιμακῆδον δι' ἀνεπαισθήτων βαθμίδων αἱ διάμεσοι ἀποχρώσεις.

Ὡς διὰ πάντα τὰ λοιπὰ φυσικὰ φαινόμενα τὸ Γεωγραφικὸν πλάτος ἐπηρεάζεται: πολλάκις ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς γῆνης ἐπιφανείας οὕτω καὶ εἰς τὴν φυσικὴν μὲρφοσιν τῆς γλώσσης ἢ ἐπὶ τῆς τοῦ ὕψους εἶνε ἐνίοτε τόσον ἰσχυρὰ, ὥστε ἐξουδετεροῖ τὴν τοῦ παραλήλου.

Ἡ διάλεκτος τῶν ὀρεινῶν ἀποτελεῖ ἐκπλήττουσαν ἀντίθεσιν τραχύτητος πρὸς τὴν ἡδύτητα τῆς διαλέκτου τῶν πόλεων καὶ ξένος ἀκούων ὀμιλοῦντα ποιμένα τινὰ τῶν ἐλβετικῶν ἄλλεων καὶ κάτοικον τοῦ Βερολίνου ἀδυνατεῖ νὰ πιστεύσῃ, ἔτι τὰ δύο ἄτομα ὀμιλοῦσι τὴν αὐτὴν γλῶσσαν: καὶ ὁμοῦ ὡς πρὸς τὸ Γεωγραφικὸν πλάτος ὁ κάτοικος τοῦ Βερολίνου οἰκεῖ παράλληλον κατὰ 7° βορειότερον. Ὁ κάτοικος τῶν ὀρέων ἔχει σύντροφον τὴν φύσιν, ζῆ μὲ τὴν φύσιν, ἢ γλῶσσά του

εἶνε ὀλιγώτερον διάλεκτος μετὰ τῶν ὁμοίων τῶν ἢ σειρά ἀδιάπτωτος κραυγῶν, ἀπειλῶν, ἀρθρώσεων, τὰς ὁποίας ἀπευθύνει πρὸς τὰ ζῶα τοῦ ποιμνίου του. Αἱ κραυγαὶ αὗται: ἐκτοξευόμεναι μὲ δλῆν τὴν δύναμιν τῶν πνευμόνων του, ἵνα διασχίσωσι τὰς ἀποστάσεις καὶ νικήσωσι τὸν ἄνεμον γεννώσι: τὴν ἔξιν ἡχῶν βραγχῶν, τραχέων καὶ διακεκομμένων, αὕτη δὲ εἶνε ἡ μόνη φιλολογικὴ ἀνάπτυξις τοῦ ποιμένος. Τὸνναντίον ὁ κάτοικος τῆς πόλεως εἰθισμένος νὰ ὀμιλῇ χαμηλοφώνως κατὰ τὰς καθημερινὰς διαλέξεις τοῦ γραφείου ἢ τῆς αἰθούσης, ἀπεκδύεται ἀσυνειδήτως τῶν τραχυτήτων τῆς διαλέκτου του. Οὐδὲν τὸ τραχὺ, τὸ δύσχαρι: παρουσιάζει ἢ γλῶσσά του.

Ἐξ ὅσων ἐλέχθησαν ὡς πρὸς τὴν δρᾶσιν τοῦ ἐδάφους ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τῆς γλώσσης δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ εἰς ποῖαν ζώνην ἀνήκει: ἐκάστη τῶν γλωσσικῶν ὀμάδων. Ἄς μὴ ἀναφέρωμεν τοὺς Τροπικούς τοὺς ἐκνευρίζοντας οὐ μόνον τὰς λειτουργίας τοῦ πνεύματος ἀλλὰ καὶ τὰ ὄργανα τῆς φωνῆς, οὐδὲ τὴν Πολικὴν ζώνην ἐν ἣ τὰ δριμέα ψύχη ἀτροφοῦσι: μάλλον ἢ διεγείρουσι τὸ πνεῦμα καὶ ἐξετάσωμεν τὴν ζώνην τῶν εὐκραῶν χωρῶν, δηλ. τὰς χώρας ἐν αἷς ἦνθισαν κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς τῆς ἱστορίας οἱ μεγάλοι πολιτισμοὶ καὶ τὰ μεγάλα κράτη. Ἐὰν περιορίσωμεν τὰς ἐρεῦνας ἡμῶν εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Δύσεως, τοὺς μάλλον γνωστοὺς, τοὺς πλουσιωτέρους εἰς φιλολογικὰ δημιουργήματα, βλέπομεν μίαν ἀφοριστικὴν γραμμὴν εὐκρινῶς χαρασσομένην μεταξὺ τῶν ἀλγεβρικῶν οὕτως εἰπεῖν γλωσσῶν καὶ τῶν μουσικῶν: αἱ πρῶται: ὑπακούουσιν εἰς τὰς ἐπιδράσεις τῶν κλιμάτων τοῦ Borra, αἱ δευτεραὶ καταλαμβάνουσι: τὰς τρεῖς ἀνεκφράστου γραφικότητος χερσονήσους, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Ἰσπανίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν. Ζώνη ὀρέων τὰς προστατεύει ἀπὸ τὴν τραχεῖαν πνοὴν τῶν πολικῶν ἀνέμων, ἐνῆ ἡ λίμνη τῆς Μεσσογείου τὰς δροσίξει: ἀπαύστως μὲ τὴν ζωτικὴν αὐραν τῆς. Εἰς τὰς προνομίους ταύτας χώρας ἐκαλλιεργήθησαν αἱ ἁρμονικώτεραι γλῶσσαι, αἱ ὁποῖαι ἀντήχησαν ποτὲ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀκοήν. Ἡ ἰσπανικὴ μάλιστα γλῶσσα ἐπωνομάσθη ἢ γλῶσσα τῶν θεῶν — la lingua de los Dioces.

Ἐνῆ ὁμοῦ αἱ τρεῖς αὗται χώραι φαίνονται: ἐξ ἴσου προικισμέναι μὲ πᾶν β,τι: δύναται νὰ διεγείρῃ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν αἰσθητικῶν ἰδιοτήτων λαοῦ τινος, ἀπορεῖ τις βλέπων, ὅτι τὰ φιλολογικὰ προϊόντα εἰσὶν ὅλων διόλου ἄνσα. Ἡ ἡρωϊκὴ ποίησις, τὴν ὁποῖαν βλέπει τις ἀναφαινομένην εἰς τὰς αὐγὰς παντὸς μεγάλου πολιτισμοῦ ἐσκόρπισεν ἐν Ἑλλάδι: λαμπρότητα ὑπερόχον, ἐνῆ ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ ἀνετεγράφη ἴσως, ἀλλὰ δὲν ἐγεννήθη ἀκόμη ἢ Ἰλιάς. Ἡ ἀνωμαλία αὕτη ἐξηγεῖται ἐὰν ἀναλογισθῇ τις τοὺς δρους, οὓς ἀπαιτεῖ ἡ δημιουργία ἐνός τοιοῦτου ἔργου. Δὲν ἐπιτρέπεται εἰς ὅλας τὰς φυλάς νὰ ὑψωθῶσιν εἰς ἐπικὰ

ύψη και είνε ανάγκη ετι ευνοϊκῶν περιστάσεων συν τῷ μέσῳ ἐν ᾧ τὸ ἔθνος ἀρύεται τὰς ἐμπνεύσεις του. Αἱ Ἰνδίαί με τὰς γιγαντώδεις ἐποποιίας φαίνονται ἀντανεκλώσαι τὴν ἀστείρευτον γονιμότητα τῆς Ἀσιατικῆς φύσεως. Τὸ ἔργον πνιγόμενον μέσῳ τῶν ποικιλμάτων, δι' ὧν είνε φορτωμένον, ἐνθυμίζει τὰ δένδρα ἐκεῖνα τῶν τροπικῶν δασῶν, ἅτινα ἐξαφανίζονται ὑπὸ τὰς δέσμα τῶν περιπλοκῶν και τῶν παρασίτων φυτῶν, τὰ ὅποια βασιάζουσι. Κανονικαὶ ἀναλογίαι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ πηγάζωσιν ἐκ τῶν κολοσσιαίων σχημάτων, ἅτινα ὁ Ἰνδὸς δίδει εἰς τὰς πανθειστικὰς συλλήψεις του. Ἡ τέχνη δὲν ἦτο δυνατόν νὰ προσαρμοσθῇ εἰς τοιοῦτον πλαίσιον οὐδὲ ν' ἀνθήσῃ εἰς τοιοῦτον μέσον. Ἀντιστρόφως πρὸς τὴν ἀνατολικὴν ταύτην γονιμότητα εἰς τὰ πέρατα τῆς Δύσεως ἐν τῇ Ἰδηρικῇ Χερσονήσῳ εὐρίσκομεν ἀπλᾶ σχεδιάσματα, δειλὰς ἀποπειρας. Τὸ ἔπος είνε στεῖρον. Ὁ λαὸς σταματᾷ εἰς τὴν ballade. Τὸ romance είνε ἀπλῶς συνέχεια σχεδιαγραμμάτων Ἰλιάδος μάτην ἀναμενόντων, ἵνα ἰσχυρὰ χεῖρ συναρμολογήσῃ τὰς ἐκ γρανίτου ἐπικοῦ κυκλωπέους ἐκεῖνας μάζας και τὰς ἀνυψώσῃ εἰς μνημεῖον ἀντάξιον τοῦ Καστιλλανοῦ μεγκλείου. Ἐν Ἰταλία μολονότι ὁ λαὸς ἐκέκτητο τάλαντόν τι, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς συνεχοῦς σειρᾶς τῶν ἀριστουργημάτων, τὰ ὅποια παρήγαγεν ἡ Χερσονήσος, ἐν τούτοις ἡ κατάστασις τοῦ κόσμου και ἡ πολιτικὴ διοργάνωσις τῆς Ρώμης ἀναχαιτίζουσι τὸ ἔργον τῶν μουσῶν. Μόνη ἡ Ἑλλάς συνδιαλεγόμενη ἀπαύστως με τὸν Ὀλυμπον ἠδυνήθη νὰ δώσῃ ἐλευθέραν πτῆσιν εἰς τὴν ἐμπνευσιν τῆς μουσῆς τῆς. Μὴ μετέχουσα οὔτε τῆς στειρότητος τῶν λαῶν τῆς Δύσεως, οὔτε τῆς ἐκχειλιζούσης Ἰνδικῆς παραγωγῆς ἔσχεν ὡσεὶ ὑπέροχον ἐμπνευσιν, τῆς τέχνης και ἐχάρισεν εἰς τὸν κόσμον τὸν θεῖον Ὀμηρον, ἐχάρισε τὸν Παρθενῶνα. Καὶ δταν δύη ὁ ἥλιος και ὁ ὀρίζων σταλάζῃ γοητείας και οἱ μενεξέδες λιποθυμοῦν εἰς τοὺς κλώνους των και τὰ χρώματα τήκωνται εἰς ἀποχρώσεις μελαγχολικὰς περιπατήσατε ἐφ' ἅπαξ μόνον ἐπὶ τοῦ ἀθανάτου θράχου τῆς Ἀκροπόλεως μεταξὺ τῶν νοσταλγικῶν μαρμάρων, τὰ ὅποια ἐθώπευσεν ἡ πνοὴ τῆς ὡραίου ὀνείρου. Καὶ θ' ἀκούσητε τὰ μάρμαρα νὰ ψάλλουν εἰς ἀφάνταστον ὕμνον τὰς εὐγενεῖς θλίψεις και τοὺς εὐγενεῖς πόνους και θὰ σὰς μυσῶσιν αἱ Καρυάτιδες εἰς τὴν εὐγένειαν τῶν κινήματων και θὰ σὰς ἀποκαλύψουν τὰς ἐναρμονίους, τὰς μελωδικὰς γραμμάς και ἡ πνοὴ τοῦ ἐμφύχου μαρμάρου θὰ σὰς κάμῃ νὰ φρικιάσῃτε τὴν τὴν φρικιάσιν τῆς αἰωνίου καλλονῆς, ἡ ὅποια ἀποτελεῖ τὴν ψυχὴν τῶν πραγμάτων και τὴν ὁποῖαν αἰσθάνεται μόνος ὁ καλλιτέχνης.

Οἱ μεγάλοι σταθμοί, τοὺς ὁποῖους διέτρεξεν ὁ πολιτισμὸς τῶν Ἀρίων ἐν τῇ πορείᾳ αὐτοῦ πρὸς τὴν Εὐρώπην, σημειοῦσι τὰς διαφοροῦς φάσεις, ἅς ὑπέστη

ἡ ἥρωικὴ ποίησις ἀπὸ τῆς ἐποποιίας τῶν Βραχμάνων μέχρι τοῦ Romance. Ἐκχειλίζουσα ἐν τῇ γενέσει τῆς διυλίζεται και ἀπεκδύεται τὰ κολοσσιαία σχήματά τῆς διατρέχουσα τὰς Ἰνδίας, τὴν Περσίαν, ἐμφανίζεται πρὸς στιγμὴν ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Ἰωνίας εἰς τὰς ἀληθεῖς αὐτῆς ἀναλογίας, εἶτα, συμκρυνομένη πάντοτε φθάνει εἰς τὴν λήξιν τῆς πορείας τῆς ἐν ταῖς χερσονήσοις τῆς Δύσεως πτωχῇ, χλωμῇ, λιπόφυχος. Μόνον οἱ Ἕλληνες τοποθετημένοι ἐν τῷ μέσῳ τῆς πορείας τῆς μεταξὺ Ἀσίας και Εὐρώπης ἠδυνήθησαν νὰ ἐνατενίσωσι τὴν τέχνην ἐν τῇ παρθενικῇ δροσερότητι και τῇ θεῖᾳ αὐτῆς ἀγνότητι. Ἐντεῦθεν αἱ γραμμαὶ αἱ ἐν ταύτῳ διαυγεῖς και αὐστηραὶ, αἱ ἀρμονικαὶ και ἀρρενωπαὶ, ἅς ἡ Ἑλληνικὴ μεγαλοφυΐα ἀπετύπωσεν εἰς τὰ ἀριστουργήματά τῆς ἐντεῦθεν ἡ ἀρμονία ἡ ὑπέροχος ἐκεῖ ὑψηλὰ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ὅπου βασιλεύει ἡ τελειότης τῆς χάριτος και τῆς καλλονῆς. Ὅλαι αἱ γραμμαὶ ἐκεῖ ἐπάνω ἐπὶ τῶν λαξευτῶν, τῶν ἀθανάτων μαρμάρων ἐνσαρκώνουν τὴν χάριν και τὴν μεγαλοπρέπειαν, δημιουργοῦν καλλονὰς και σπεῖρου φρικιάσεις. Τὰ σχήματά των ὅλα χαράσσουσι κατὰ τὴν αἰωνίον, διακωνίζουσι τὴν χάριν τῶν καμπυλῶν, τὴν ὡραιότητα τῶν στάσεων, διακωνίζουσι τὰς αἰθερίους τῆς τέχνης συλλήψεις ἐκεῖθεν τοῦ ἐφημέρου. Ναί, ἡ Ἑλληνικὴ ἀρχαιότης είνε ἡ μεγάλη δημιουργὸς τῶν αἰθερίων στάσεων, τῶν αἰθερίων κινήσεων, ἡ μεγάλη σπορευὸς φρικιάσεων ἧτις χύνει και σκορπᾷ με ὑπέροχον ἀφθονίαν τριγύρω εἰς ὅλας τὰς ἐκφράσεις, χύνει τὸ μυστικὸν ἐκεῖνο ρευστὸν τῶν μεγάλων γοητειῶν, τὸ ὅποῖον κατεῖχον ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους μόνον οἱ δημιουργοί.

Παρὰ τὰς ἀναλαμπὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος, αἰτινες ἐφώτισαν τὸν κόσμον, εὐρίσκομεν μόνον δειλὰ σχεδιαγράμματα ἐν Ἰταλία και λιποφύχους δοκιμὰς ἐν Ἰσπανία. Αἱ ὑψηλαὶ ἔρευνοι τὰς ἀναλύσεως ὡς και αἱ αἰσθητικαὶ ιδιότητες εἰσι κτήμα τῆς φυλῆς τῶν Ἀρίων. Ἐπειδὴ ὁμοῦ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα είνε ἀδύνατον νὰ περιορισθῇ ἐξ ὀλοκλήρου μὴ ἔχον ἄλλην διέξοδον ἐν Ἰσπανία συνεσπειρώθη οὕτως εἰπεῖν ὀλοκλήρον και συνεκέντρωσε τὸν χονδρόν του γέλωτα εἰς ἐν ἔργον ἀθάνατον, τὸν Δὸν Κιχῶτον. Ἡ Ἀριστοφάνειος αὕτη παραδοξολογία είνε ἡ ὡραιότερα μελέτη και ἡ ἰσχυροτέρα περιγραφὴ τοῦ ἐν ἀποσυνθέσει, τοῦ κρημνιζομένου ἱποτισμοῦ, είνε τὸ σύμβολον και ὁ πρῦτανις τῆς σατύρας τῶν ἱποτων. Ἐν γελῶν και μυκτηρίζον κάτοπτρον, μεγεθύνον ὅλα τὰ γελοῖα και ὅλας τὰς ἀτελεῖς τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης και ἐπειδὴ οἱ ἀτελεῖς ἀνθρωποὶ είνε ἀνθρωποὶ ὄλων τῶν αἰώνων και ὄλων τῶν αἰώνων είνε αἱ ἀδυναμίαι, διὰ τοῦτο ἐν τῇ πιστῇ ἐκείνῃ ἀπεικονίσει κινοῦνται μορφαὶ αἰώνια. Καὶ είνε τὸ μόνον βιβλίον, τὸ ὅποῖον τὸ ἰσπανικὸν πνεῦμα ἐχάρισεν εἰς τὴν Εὐρώπην τὰ λοιπὰ δια-

κινεῖν τὸσον ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ τόπου, ὡστε δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀποκολληθῶσι τοῦ ἐδάφους τῆς Χερσονήσου.

Αἱ γλώσσαι τοῦ Βορρᾶ, τὰς ὁποῖας καλοῦσιν Ἀλγεβρικὰς κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς μουσικὰς γλώσσας τῆς Μεσημβρίας ἔγιναν κυρίαρχοι τῆς σκηνῆς τοῦ κόσμου καθόσον αἱ τελευταῖαι αὐταὶ ὑπεχώρουν, ἔδουον. Δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι αἱ γλώσσαι τῆς Μεσημβρίας καθωδήγησαν τὰ πρῶτα θέματα τῆς ἀνθρωπότητος και ἐλίκνισαν με τὰς μελωδίας των τὰ παιδικὰ ἔτη, ἐνῶ αἱ τοῦ Βορρᾶ γλώσσαι είνε τὸ πρᾶϊόν τῶν ἐφήθων ἐθνῶν. Σχεδὸν ὅλα αἱ μεγάλα ἀνακαλύψεις, αἰτινες εἶδον φῶς ἀπὸ τριῶν αἰώνων και αἰτινες κανονίζουσι τὴν πορείαν τῶν νεωτέρων κοινωνικῶν ἔσχον ὡς μέσον διαδόσεως μίαν γλώσσαν τοῦ Βορρᾶ. Τὸ κοινὸν γνώρισμα, τὸ ὅποῖον ἀποτελεῖ ὡσεὶ τὸ χαρακτηριστικὸν σημεῖον τῆς ομάδος είνε ἡ ὀλίγη λάμψις των. Ὅλη ἡ ἰσχύς αὐτῶν φαίνεται συγκεντρωμένη ἐσωτερικῶς και ἐπιδομένη εἰς τὸ λογικὸν στοιχεῖον τῆς γλώσσης. Ἐὰν ἤδη διεξέλθωμεν τὰς τρεῖς σοφὰς γλώσσας, τὴν Γερμανικὴν τὴν Γαλλικὴν και τὴν Ἀγγλικὴν και χαράξωμεν δι' ὀλίγων λέξεων τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῶν φυσιογνωμίαν βλέπομεν ἀπεικονίζομένης ἐν ἐκάστη τούτων τὰς ἰδιότητας τοῦ ἔθνους.

Ἡ Γερμανικὴ, βαθεῖα μέχρι σκοτεινότητος και θαυμασίας πλαστικότητος, ἵνα ὑπέκῃ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς τολμηροτέρας μεταφυσικῆς. Ἡ Γαλλικὴ, χαρακτηριστρίξεται διὰ λόγου διαυγοῦς και ρέοντος εἰκονίζουσα πνεῦμα μεγάλης ἀντιλήψεως. Ἡ Ἀγγλικὴ, μίγμα τῶν δύο γλωσσῶν προσέλαθε τὴν ἀπλὴν και θαυγῆ πορείαν τῆς γαλλικῆς φράσεως, ἐνῶ συγχρόνως διετήρησε τὴν δύναμιν τῆς γερμανικῆς. Ἐκ τῶν διαφορῶν τούτων ἰδιοτήτων πηγάζει ἡ δρᾶσις, ἡν θὰ ἐξασκήσῃ ἐκάστη γλώσσα ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ πολιτισμοῦ. Εἰς τὴν γερμανικὴν ἀνήκουσιν αἱ βαθεῖαι ἀναλύσεις, αἱ ἰσχυραὶ συνθέσεις. Εἰς τὴν γαλλικὴν και ἀγγλικὴν οἱ ἀπλοὶ και ἀκριβεῖς ἐκείνοι τύποι, οἵτινες δίδοντες σχῆμα δρᾶτον εἰς τὴν σκέψιν, τὴν ἀναγκάζουν νὰ εἰσδύῃ εἰς τὸ πνεῦμα διὰ μῖας και νὰ χαράσσῃται ἐν τῇ μνήμῃ. Εἰς τὰς δύο ταύτας γλώσσας παρατηροῦμεν διαφορὰν προερχομένην ἐξ αὐτοῦ τύπου τοῦ πνεύματος τῶν δύο ἀντιπάλων ἐθνῶν. Ἐνῶ ἡ γαλλικὴ ἀπὸ ὑψηλοτέρας ἀπόψεως διαβλέπει ἐν τῇ γλώσσῃ ζήτημα τέχνης ἢ φιλοσοφίας, ἡ ἀγγλικὴ ἀσχολεῖται εὐχερέστερον με τὴν πρακτικὴν ὄψιν τῶν πραγμάτων και εἰς ὅλα τὰ βιβλία τῆς ἐπιστημονικῆς ἢ φιλολογικῆς ἀναδεικνύει, σημειοῖ τὴν χρησιμότητα.

VII

Ὡς πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆς φυσιογνωμίαν ἡ γλώσσα παρουσιάζει σημεῖα οὐχὶ ἄξια μελέτης. Ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ τῆς γλώσσης δὲν δρᾷ μόνῃ ἡ φύσις,

ἀλλὰ και ὁ ἀνθρώπος ἄρχεται ἀποτυπῶν τὴν ἀτομικότητά του ὅθεν βλέπει τις λαοὺς πηγάζοντας ἐκ τῆς αὐτῆς, χωρισθέντας ἀπὸ τὸν ροῦν τῶν αἰώνων, νὰ παρουσιάζωσιν εἰς τὴν γλώσσαν των διαφορὰς ἀρκετὰ ἐκπεφρασμένας, ὡστε γενικοποιοῦντες τὴν ὡραίαν ἐκφρασιν τοῦ Buffon «Le style c' est l' homme» νὰ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν μετὰ τῆς αὐτῆς σχεδὸν βεβαίωτης «Le style c' est la nation». Ἰδίᾳ κατὰ τὴν σύγκρισιν, κατὰ τὸν παραλληλισμὸν τῶν φυλῶν καθίστανται ἐμφανεῖς αἱ ἀλλοιώσεις, αἱ τροποποιήσεις, τὰς ὁποῖας ὑφίσταται ὁ λόγος. Τὸ πᾶν μεταβάλλεται, ρίξαι, σύνταξις, τομὴ τοῦ λόγου, ἀνάλλυσις τῆς ἰδέας, ἀνάπτυξις τῆς σκέψεως ἅς θεωρήσωμεν τὰς δύο ομάδας, τοὺς δύο κορμούς, τὸν τῶν Ἀρίων και τὸν τῶν Σημιτῶν, οἵτινες ἀπὸ τῶν πρώτων τῆς ἱστορίας χρόνων ἀμφισβητοῦσι τὴν ἐπικράτησιν ἐν τῇ Δύσει. Οὐδὲν τὸ καταλληλότερον γνωρίζω, ἵνα καταστήσω ἐμφανεῖς τὰς ἀφεστώσας κλίσεις τῶν δύο φυλῶν ἢ τὸν παραλληλισμὸν τῶν δύο ἔργων, τοῦ διβλίου τοῦ Ἰῶβ και τοῦ Προμηθέως τοῦ Αἰσχύλου. Τὸ ἀντικείμενον είνε ἀληθῶς τὸ αὐτὸ εἰς ἀμφοτέρα τὰ ἔργα. Παρὰ τῷ τραγικῷ Ἑλληνι βλέπομεν ἐν ἰσχυρὸν τέκνον τῆς γῆς ἀνθιστάμενον πρὸ ἀκάμπτου θελήσεως, ἐκτοξεῖον ἀρὰς ἐναντίον τοῦ οὐρανοῦ και ἀπειλοῦν διὰ τῆς ἐκδικήσεώς του τὸν δρᾶστην τῶν δεινῶν του, τὸν πανίσχυρον Δία! Μάτην ὁ Ἑρμῆς ἔρχεται νὰ τὸν εἰδοποιήσῃ, ὅτι αἱ βλασφημίαι του ἐφθασαν μέχρι τοῦ ἀνακτος τῶν θεῶν και ὅτι θὰ ταφῇ ὑπὸ τὰ ἐρείπια τοῦ ὄρους, ἐὰν δὲν περιορίσῃ τὰ παράπονά του. Ὁ Τιτᾶν διπλασιάζει τὰς μανιώδεις κραυγὰς του ἕως ὅτου χάνεται εἰς τὰ ἔγκατα τοῦ Καυκάσου κεραυνοβολούμενος. Τὸ ἐνδιαφέρον ὑψοῦται, μεγαλύνεται εἰς ἐκάστην γραμμὴν. Ἡ λύσις ἀνταξία τοῦ ὕψους τῆς ὑποθέσεως φθάνει τὸ ὑπέροχον. Αἰσθάνεται τις ἐπικλήτικα πνοὴν ἐμψυχοῦσαν ὅλα τὰ πρόσωπα: Τὸν Ἡφαιστον, τὸν ἐκτελεστήν τῶν ἀποφάσεων τοῦ Διὸς, τὰς δύο ἰσχυρὰς αὐτοῦ βοηθοὺς τὴν Δύναμιν και τὴν Ἴσχυν, τὸν χορὸν τῶν Ὠκεανίδων και τὸν γέροντα Ὠκεανὸν πατέρα των, τέλος τὸν ἀδάμαστον υἱὸν τῆς Γῆς, τὸν Τιτᾶνα Προμηθεῖα.

Ὅποια ἀντίθεσις, ἐὰν ἐξετάσωμεν τὸ ἔργον τοῦ Ἑβραίου ποιητοῦ! Ἐδῶ τρία πρόσωπα ἀμφιβόλου φυσιογνωμίας ἀντικαθιστῶσι τὸν χαριτωμένον, τὸν δροσερὸν χορὸν τῶν Ὠκεανίδων. Πτωχῇ ὑπαρξίς ἡ τοῦ Ἰῶβ καταβεβλημένου ἀπὸ πόνον και ἀθλιότητα ἐκπροσωπεῖ τὸν Τιτᾶνα. Τὰ τέσσαρα ταῦτα πρόσωπα ἐρχόμενα ἐπὶ σκηνῆς ὀμιλοῦσι δυσκόλως ἐπὶ ὄρας ὀλοκλήρους χωρὶς νὰ δύνανται νὰ ἐξέλθωσι τοῦ ἰδίου θέματος. Μόνη ἡ κόπωση ἐπιφέρει τὴν λύσιν. Ἐν στιγμῇ ἀφάτου πόνου δειλὸν παράπονον ἐκφεύγει τῶν χειλῶν τοῦ Ἰῶβ, ἀλλ' ἡ ἀμείλικτος φωνὴ τοῦ

Ἰεχωθά ζητεῖ λόγον διὰ τοὺς ἄφρονες λόγους του καὶ πᾶραυτα ὁ δυστυχῆς γονυπετεῖ, κυλῖει εἰς τὴν κόνιν τὸ εὐθραυστον, τὸ κεκοπιακὸς, τὸ ἐξηγητὴν μὲν σῶμά του καὶ ὁμολογεῖ τὴν ἐκμηδένισίν του μὲ ὕφος αἰχμαλωσίας, ὑποταγῆς καὶ συντριβῆς, τὸ ὅποιον κληρονομικῶς τηρεῖ εἰς τὰς κινήσεις του. Ἡ τύχη τῶν δύο φυλῶν τῆς τῶν Ἀρίων καὶ τῆς τῶν Σημιτῶν φαίνεται κατοπτριζομένη εἰς τὰ δύο ταῦτα ἔργα. Ἐν τῇ ὑποταγῇ τοῦ Ἰώθ, ἐν τῇ ἀπαρνήσει ὀλοκλήρου τῆς ὑπάρξεώς του πρὸ τῶν βουλῶν τοῦ οὐρανοῦ, διαβλέπει τις τὰς φρικαλεότητας, τὰς δεισιδαιμονίας, αἵτινες θαρρύνουν ἐπὶ τῶν σκοτεινοτέρων τῆς ἱστορίας αἰῶνων, ὅτε ὁ κόσμος φοβούμενος ζητεῖ καταφύγιον ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ἰεχωθά, τοῦ μόνου ἐπιζῶντος ἐκ τοῦ ἀρχαίου Πανθέου, ἐνῶ ὁ ἀδάμαστος ἐκείνος Τιτὰν τοῦ Αἰσχύλου εἶνε ἡ ζωσα προσωποποίησις τῆς Ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας ἀναρριχωμένης εἰς τὰς ἀκρωτείας τοῦ Ὀλύμπου, ὑποκλεπτούσης τὸ ἱερὸν πῦρ, παλαιούσης ἐναντίον τῶν θεῶν, κυπτούσης μετ' αὐτῶν ὑπὸ τὴν διπλῆν ἐπιδρομὴν τὴν Ῥωμαϊκὴν καὶ τὴν Σημιτικὴν, σειούσης κατὰ διαλείμματα τὴν σινδόνα τῆς μεσπασίας φρικώδεις καὶ ἀναφαινομένης τέλος νικηφόρου, νευροποιημένης καὶ μεταμορφωμένης, γεννώσης ἀλλεπαλλήλως τὴν ἀναγέννησιν μὲ τὸν Μιχαήλ-Ἄγγελον, τὴν μεταρρυθμισιν μὲ τὸν Λούθηρον καὶ τὴν ἐπιστήμην μὲ τὸν Descartes.

Οὕτως ἡ γλῶσσα, ἡ ἔναρθρος αὐτῆ γέφυρα, τὴν ὁποῖαν μεταξὺ τῶν ἔχουν ρίψει τὰ ἔθνη, ἀπλῆ ἠχώ τῆς φύσεως ἐν ἀρχῇ, καθ' ὃν χρόνον οἱ λαοὶ, αἱ ἐποχαὶ καὶ τὰ ἦθη συνεχέοντο καὶ ἀνεμυγνούντο, περιωρισμένη εἰς γυρλισμούς, εἰς σύγχυσιν κραυγῶν, στόνων καὶ ἤχων ἀναπτύσσεται ὑπὸ τὴν κοινὴν ὁρᾶσιν τῶν δύο δυνάμεων, αἵτινες συμβάλλονται εἰς ἐξέλιξιν τῆς : τῆς μὲν ἐξωτερικῆς τῆς ἀρμονίας πηγαζούσης ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν τῶν φυσικῶν ἐπιδράσεων, τῆς δὲ ἐσωτερικῆς τῆς λογικῆς, ἣτις ὀφείλει νὰ δώσῃ τὸν τύπον τῆς σκέψεως.

Ἡ γλῶσσα φθάνει τὴν πλήρη ἀνάπτυξίν της παρὰ τῇ φυλῇ τῶν Ἀρίων μόνον. Ἐκεῖ ἀναφαίνεται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς μὲ πλοῦτον ἀσύλληπτον, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον διυλιζομένη διὰ τῆς ἐργασίας τῶν γενεῶν ἀπαλλάσσεται μικρὸν κατὰ μικρὸν ἀπὸ παντὸς περιττοῦ στοιχείου, λαμβάνει σχήματα ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον διαυγῆ, ἔρχεται ἀπὸ τῆς συνθέσεως εἰς τὴν ἀνάλυσιν καὶ φθάνει τέλος ν' ἀπεικονίσῃ τὴν σκέψιν ὑπὸ τὴν χαριστέραν καὶ διαυγεστέραν αὐτῆς μορφήν. Οὕτω τὰς γλώσσας δυνάμεθα νὰ παραβάλλωμεν πρὸς πληθὺν ρυακίων πηγαζόντων ἐκ πολυαριθμῶν πηγῶν καὶ ἀπεικονιζόντων τὰς ὁχθας καὶ τὰ τοπία, αἵτινα διατρέχουσιν εἰς τὸν ροῦν των. Τινὰ τῶν ρυακίων τούτων ὀγκοῦμενα διὰ τῶν καταγίδων, τὰς ὁποίας ἐπιφέρουσιν αἱ κατακτήσεις ἐξέρχονται τῆς κοίτης των, μίγνυνται μὲ τὰ γειτονικὰ ὕδατα, καθίστανται ποταμοί. Τὸ κῶμα ἐν ἀρχῇ θορυβῶδες καὶ θολερὸν καταθέτει μικρὸν κατὰ μικρὸν τὴν ἰλὺν, ἣτις ἐθόλου τὸν ροῦν του καὶ ἀνακτᾷ τελείαν διαύγειαν. Εἶνε ἡ στιγμή καθ' ἣν ἀναδύονται τὰ μεγάλα, τὰ ἀθάνατα ἔργα τῆς Τέχνης : εἶνε ἡ στιγμή καθ' ἣν ἡ Ἐπιστήμη καὶ ἡ Φαντασία συμπλέκουσι τὰς χεῖρας ὡς ἀδελφαί, εἶνε ἡ στιγμή καθ' ἣν τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα κολυμβᾷ μακρὰν, πολὺ μακρὰν εἰς τὰ βασίλεια τοῦ Ἰδανικοῦ, καθ' ἣν δημιουργεῖ τὴν Ἡρωικὴν Συμφωνίαν, καθ' ἣν γεννᾷ τὸν Οἰδίποδα Τύραννον, καθ' ἣν συλλαμβάνει τοὺς πίνακας τοῦ Κορρεγίου, καθ' ἣν ἐρευνᾷ τὰς ἀρμονίας τῶν πλανητῶν, εἶνε ἡ στιγμή καθ' ἣν ἡ δημιουργὸς πνοὴ φαύει, φιλεῖ τὰ μέτωπα ἐνὸς Σοφοκλέους, ἐνὸς Φειδίου, ἐνὸς Κοπερνίκου, εἶνε ἡ στιγμή τῆς ἀθανάτου θεᾶς, τῆς ἀθανάτου Καλλονῆς, ἡ ὁποία δίδει πλαστικὴν ἔκφρασιν εἰς τὴν ὑψηλὴν τὴν αἰωνίαν ἀλήθειαν καὶ πρὸ τῆς ὁποίας γονυπετῇ τὰ πλήθη ἀποκαλύπτονται !

Ἀλεξάνδρου

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΠΑΝΑΡΙΩΤΑΤΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΛΑΛΙΑ - ΠΑΤΕΡΝΟΣΤΡΟ

ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΩΝ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ ΕΝ ΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΩ ΠΟΛΙΤΙΚῃ

[Ἐν τῇ Αἰθούσῃ τῶν Ἑορτῶν τῆς ἐφημερίδος «Ἀθηναί» ὁ Ἰταλὸς λογογράφος καὶ δημοσιογράφος κ. Α. Λαλία-Πατερνόστρο ἐποιήσατο τὸ τελευταῖον δεκαήμερον τοῦ Μαΐου διάλεξιν ἐπὶ τοῦ θέματος, ὅπερ ἀναφέρει ὁ τίτλος. Τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Α. Λαλία-Πατερνόστρολεχθέντα, αἵτινα πολυπληθῆς καὶ ἐκλεκτὸν ἀκροατήριον, ἐκ μέρους δὲ τῆς Κυβερνήσεως ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Ἀλ. Σκουζῆς ἤκουσεν, ἔχουσιν ὡς ἑξῆς].

Κύριοι καὶ κύριοι,

Πρὸ παντὸς ἄλλου ὀφείλω νὰ ἐξηγήσω τοὺς λόγους ἐνεκα ἐξέλεξα θέμα τῆς διαλέξεώς μου ταῦτα : τὰ καθήκοντα τῶν φιλελλήνων ἐν τῇ συγχρόνῃ πολιτικῃ.

Ἐν πρώτῃν φοράν, καθ' ἣν παρουσιάσθην εἰς Σᾶς, ἠρώτησα, ὡμίλησα περὶ ἐνὸς μεγάλου νεκροῦ, ἐνὸς ἐπιφανέστατου φιλέλληρος, τοῦ Ἰωάννου Μπόδιο, ὅστις ἐν τῷ ἀποβύθῳ, ἐν τῷ σχολείῳ καὶ διὰ τῶν βιβλίων εἶχεν ἀφήσει εἰς τοὺς νέους τὸν ἀγνότερον ἔρωτα διὰ τὴν Ἑλλάδα.

Ἐν δεύτερον, παρομοιάζων τὰς Ἀθήνας μὲ τὴν Ῥώμην ἐξήτησα νὰ καταδείξω τοὺς ἀδιάρρηκτους δεσμούς, οἱ ὁποῖοι ἐπέβαλον καὶ ἐπιβάλλουν ἐπὶ τὰς δύο πόλεις τὴν αὐτὴν τέχνην, παραπλήσιον συγχρόνως τὴν ἐξέλιξιν τῆς τέχνης, τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἱστορίας τῶν δύο κοσμοπολίτων. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς ὁμιλίαις μου ἐμνησκύνη μου ὑπῆρξε τὸ Ἰδανικόν.

Ἐν τρίτῃν φοράν τὴν δὲν ἠθέλησα νὰ φανῶ ἡλικίας ἔχων συνείδησιν τῶν καθηκόντων ἡλικιωτικότητος, τὴν ὁποῖαν ἐπιβάλλει ἡ κοινὴ κοινωνία εἰς τὰς διανοίας. Δὲν ἠθέλησα ἐπανελεῖθαι πρὸς Σᾶς, ἔχων συνείδησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς παρουσίας στιγμῆς, ἣτις μετὰ τὴν ἐπιβίωσιν τῆς σκέψεως, μᾶς ἐπιβάλλει τὴν πρᾶξιν, ἐπιβάλλει νὰ εἴμεθα ἄνθρωποι ἀγωνιζόμενοι εἰς τὴν πραγματικότητά τῆς ζωῆς, περισσύτερον ἀπὸ ἰδεολόγους θεωροῦντας εἰς τὰς φαντασιοπληξίας τῶν ἐνείρων.

Ἐν τέτῃν φοράν, εἰς τὴν χώραν αὐτὴν τῶν ἡρώων, ἡ ἀνάγκη τῆς πραγματικότητος ἐπιβάλλεται πλέον ἢ ἀλλοχοῦ.»

II

Ἐν τῇ ἀπόδειξιν ὅτι ὁ Ἕλληνας εἶνε ὁ πρωτεργάτης τῆς τύχης του, ὁ ρήτωρ ἐξακολουθεῖ : Αἰσθάνομαι τὸ ἔλεος νὰ ὁμιλήσω ἐδῶ, ὄχι διὰ νὰ δοξάσω τὸ ἰδανικόν ἀλλὰ τὴν πραγματικότητά.

Ἐν εἴμεθα λοιπὸν πρακτικοὶ καὶ ὡς ἐρωτήσωμεν :

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ :

Σημαίνει ἴσως τὸ ν' ἀγαπᾷ κανεὶς τὴν Ἑλλάδα, τὴν πατρίδα, τὴν Ἑλλάδα διὰ τὴν παράδοσιν, ἣτις τὴν καθιστᾷ ἀθάνατον ; Τὸ νὰ ἐνθουσιάζεται εἰς τὴν θέαν τοῦ ἡμίμορφου Παρθενῶνος, ἢ νὰ αἰσθάνεται τὴν νοσταλγίαν τῶν Μυκηναίων ἢ νὰ κατακλήσεται διὰ τὸ κατόρ-

θωμα τοῦ Λεωνίδου ἐν Θερμοπύλαις ; Φιλελληνισμὸς σημαίνει ἴσως τὸ νὰ διατηρῇ τις εἰς τὴν καρδίαν τὸν θαυμασμόν τῆς φυλῆς, τὴν ὁποῖαν ἐξύμνησεν ὁ Περικλῆς, ὁ Ἀριστείδης καὶ ὁ Δημοσθένης, καὶ ἣτις ἐξῆρθη εἰς τὴν μεγάλην ἠθικήν τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους ; Σημαίνει τὸ νὰ ἀναπολῇ τὰς ποιητικὰς σκιάς τῶν παλληκαριῶν ἢ τῶν κλεφτῶν, τοὺς ὁποίους οἱ κάμποι οἱ Θεσσαλικοὶ ἐδημιούργησαν καὶ ἐφιλοξένησαν ;

Ὅχι, ὄχι κύριοι.

Διὰ τοιοῦτους ἐνθουσιασμούς ἀρκεῖ νὰ εἶνε καλλιτέχνης καὶ σοφὸς, ἢ ἀρκεῖ ἀπλῶς νὰ ἔχη ταξιδεύσῃ εἰς γῆν, ἔπου ὁ ἥλιος ὕμνεϊ, κάθε ἡμέραν κάθε ὥραν τὸν ὕμνον πρὸς τὴν θείαν ὠραιότητα, εἰς τὴν γῆν, ἣτις ἐπλάσθη διὰ νὰ προκαλῇ δάκρυα τρυφερότητος, καὶ νὰ δίδῃ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν τὸν θερμότερον παλμόν ἀγίας ποιήσεως !

Καὶ τότε ;

Φιλελληνισμὸς σημαίνει τὸ νὰ φορέσῃ κανεὶς τὴν κίκκινην γαριβαλδινὴν στρῆλιν καὶ νὰ σπεύσῃ εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης, ὅπου οἱ Ἕλληνες πολεμοῦν ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν των :

Οὔτε τοῦτο, κύριοι.

Ὁ ἐρυθρὸς χιτῶν σπεύδει ἐκεῖ ὅπου μάχεται ὁπωσδήποτε λαὸς ὑπὲρ μιᾶς ἱερᾶς ἰδέας ἐλευθερίας, εἴτε Ἑλληνικῆς εἶνε οὗτος, εἴτε Πολωνικῆς.

Φιλέλληνας εἶνε ἐκεῖνος ὅστις φέρει εἰς τὴν ψυχὴν του τὴν συνείδησιν μιᾶς πραγματικῆς, ἀληθοῦς δυνάμεως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ψυχὴν, ὅστις ἔχει πεποιθήσιν εἰς τὴν τύχην τῆς σημερινῆς Ἑλλάδος, ὅστις γνωρίζει νὰ χρησιμοποιῇ τὰς ἀρετὰς, αἵτινες ἀποτελοῦν τὴν ἐνδοτάτην οὐσίαν τοῦ ἔθνους τούτου, ὅστις γνωρίζει νὰ ἀνακαλύπτῃ τὰ σφάλματα καὶ νὰ εὐρίσκη τὴν ἄμεσον δικαιοσύνην των, ὅστις γνωρίζει νὰ βλέπῃ πέραν τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων τὸν περιορισμένον ὀρίζοντα καὶ νὰ τρέφῃ διὰ τὴν χώραν ταύτην ὅλας τὰς ἐλπίδας : ὅστις ὑποστηρίζει πᾶσαν ἀπόπειραν, ἔστω καὶ μέλλουσαν νὰ ἀποτύχῃ, ἐκεῖνος τέλος ὅστις ἠξέουρε νὰ εἰσχωρῇ εἰς τὴν ψυχὴν τῆς εὐγενοῦς καὶ δυστυχεστάτης αὐτῆς Μητέρας, ἣτις βωθῆ περιμένει τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἀγαπημένων τέκνων τῆς.

Ἐκεῖνος ὅστις ὅλα αὐτὰ βλέπει καὶ αἰσθάνεται, ὡ

Α. Λαλία - Πατερνόστρο

ναί, ἤμπορεῖ νὰ εἰπῆ ὅτι εἶνε φιλέλλην.

ΤΟ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ

Μετὰ ταῦτα ὁ ἀγορητὴς εἰσέρχεται εἰς λεπτομερῆ ἔρευναν τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος, ἐξετάζων αὐτὸ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως καὶ καθορίζων μετὰ πολλῆς σαφηνείας τὰς βλέψεις ὅλων τῶν λαῶν καὶ τὴν πολιτικὴν τῶν ἰσχυρῶν κρατῶν ἐν τῷ ζητήματι τοῦ Αἴμου.

Ὅμιλεῖ εἶτα περὶ τῶν δεινῶν τοῦ Μακεδονικοῦ λαοῦ, καὶ λέγει :

— Ποῦς γνωρίζει νὰ περιγράψῃ τοὺς παλμούς τῶν καρδιῶν ἐκείνων, αἱ ὅποιαι σχηματίζουν τὴν μακρὰν ὁδὸν τοῦ μαρτυρίου, τὴν ἐνώουσαν τὰς Ἀθήνας μετὰ τὴν περίλυπον ἄλλ' ὄχι νεκρὰν Μακεδονικὴν χώραν ;

« Ἄ ! ὄχι ! εἰς μᾶτην αἷμα ἄφθονον ἔρρυσεν ἀπὸ τὸ εὐγενὲς στήθος τοῦ Μεῶ ! Ὅχι ! εἰς μᾶτην αἱ προσφιλέστεραι ψυχαὶ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος συνετρίβησαν διὰ νὰ σχηματίσουν ἕνδοξον βωμὸν ὡς ὀλοκαύτωμα εἰς τὴν Πατρίδα ! Ὅχι ! εἰς μᾶτην κατὰ ἑκατοντάδας ἔπεσαν οἱ ἥρωες, χωρὶς ἓνα πόθον, χωρὶς ἓνα θρήνον, ἀλλὰ φαιδροὶ ἥρεμοι καὶ ὑπερήφανοι, ὅπως ἀπέθνησκον, οἱ ἐκτελοῦντες πανηγυρικὸν καθήκον τῆς θρησκείας. »

ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΙΤΑΛΙΑ ΕΝ Τῷ ΒΑΛΚΑΝΙΚῷ ΖΗΤΗΜΑΤΙ

Προχωρῶν ἐξετάζει τὰ τῆς συνθήκης τοῦ Ἁγίου Στεφάνου καὶ λέγει ὅτι τὸ Βερολίνοιον Συνέδριον ἀφαιρέσαν ἀπὸ τῆς Βουλγαρίας τὴν Μακεδονίαν, ἐπετέλεσεν ἔργον δικαιοσύνης. « Τὸ βιβλίον μου περὶ τοῦ ἀνὰ τὴν Μακεδονίαν ταξιδίου μου, τὸ ὅποτον ἐλπίζω, ὅτι ταχέως θὰ τυπωθῆ, τοῦτο ἀκριβῶς προτίθεται νὰ καταδείξῃ δι' ἐγγράφων ἀναμφισβητήτων. »

Ἐπισκοπεῖ κατόπιν τὰ συμφέροντα τῆς Ἰταλίας καὶ ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι εἰς τὴν πολιτικὴν αὐτῆς ἐπιβάλλεται ἐπίμονος ἀντίστασις κατὰ πάσης προπαγάνδας πανσλαβισμού ἢ παγγερμανισμού. Ἡ Ἰταλία ὀφείλει νὰ εὐρίσκηται πλησίον τῆς Ἑλλάδος, τῆς δυναμένης ν' ἀσφαλίσῃ τὴν εἰρήνην ἐν τῇ Ἀδριατικῇ.

Οἱ Ἰταλοὶ φιλέλληνες ὀφείλου νὰ ἐξουδετερώσουν τὰ ψεῦδη, τὰ πιέζοντα ὡς μέλυθος τὴν Βαλκανικὴν πολιτικὴν καὶ νὰ ἐλευθερώσουν τὴν κοινὴν συνείδησιν ἀπὸ τὰς προλήψεις τὰς ἐπιβληθείσας μετὰ τὴν τέχνην ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἰταλίας.

Μὲ ποῖα μέσα ; Ἐν ἓκ τῶν πρακτικωτέρων καὶ τῶν ἀποτελεσματικωτέρων εἶνε ἡ ἴδρυσις ἐνὸς Ἰταλο—Ἑλληνικοῦ Συνδέσμου. Ἐπιτρέψατε νὰ ὀμιλήσω περὶ αὐτοῦ σήμερα, ὅπως δικαιοῦθ με κάποιαν κατηγορίαν.

Ὁ χωρικὸς ἐκεῖνος, ὅστις βαρυνθεὶς ν' ἀκούῃ πάντοτε τὸν Ἀριστείδην ἀδίκαιον κατέθεσε κατὰ τοῦ Μεγάλου τὸ μαῦρον γογγύλιον, δὲν ἐπροξένησεν εἰς τὸν νικητὴν τοῦ Μαραθῶνος τὴν θλίψιν, τὴν ὅποιαν ἠσθάνθη ἡ ψυχὴ του.

Ὁ Ἑλλὴν ἐκεῖνος, ὅστις, ἐδαρύνθη νὰ με ἀκούῃ ἀποκαλούμενον φιλέλληνα, με κατηγορήσεν ἀδίκως.

Θὰ εἰσιώπων, διότι αἱ σιωπηλαὶ θλίψεις μιᾶς καρδίας δύνανται νὰ προσφέρουν κάποιαν γλυκύτητα. Θὰ ὀμιλοῦν ἀντ' ἐμοῦ τὰ ὀλίγα, τὰ ὅποια ἔπραξα μετὰ συνείδησιν Ἑλληνοῦ διὰ τὰ εὐγενῆ δίκαια τῆς Χώρας ταύτης.

ΙΤΑΛΟ—ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

Ἐπρεπε νὰ εἶμαι πολὺ κακόπιστος ἢ πολὺ μύωψ, δὲν ἐβλεπα καὶ δὲν ἐξετίμων τὰς μεγάλας ὠφελείας ἐκείνου συνδέσμου διὰ τὴν ἑλληνικὴν ἰδέαν. Εὐτυχῶς δὲν οὔτε τὸ ἐν οὔτε τὸ ἄλλο, καὶ ἀναγνωρίζω ποίας ὠφελείας θὰ ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ Ἑλληνο—Ἰταλικὸς Σύνδεσμος. Καὶ ἐν τούτοις οὐδέποτε ἐτόλμησα νὰ τὸ ἐπιχειρήσω, ἂν καὶ εἶχα ἐντολὴν πρὸ ἐμοῦ ἔτους καὶ πλέον ἀπὸ πρόσωπον, τὸ ὅποτον εὐχαριστῶ διὰ τὴν φιλίαν του.

Διὰ ποίους λόγους ; Ἰδοῦ : Πρῶτον διὰ τοὺς εἰδικoὺς ὄρους τῆς Ἰταλικῆς οἱτινες δὲν εἶνε ἐκεῖνοι τῆς Γαλλίας. Τὸ γαλλικὸν πνεῦμα εἶνε φύσει προδιατεθειμένον διὰ παντὸς εἶδους συνδέσμων καὶ ἡ ἱστορία καθὼς καὶ ἡ παράδοσις μᾶς ἀποδεικνύουν καθαρά.

Τὸ Ἰταλικὸν ὅμως πνεῦμα εἶνε φύσει ἀπειθές. Καὶ ἡ Ἑταιρία « Δάντε Ἀλιγιέρη », ἡ μοναδικῶς διαδεδομένη ἐχρειάσθη ἀγῶνας ἐτῶν καὶ ἐτῶν διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν σημερινὴν τῆς περιωπῆν.

Οἱ Παρίσιοι ἔχουν τὴν θαυμασίαν Ἑταιρίαν τῶν σφῶν, ἣτις φιλοξενεῖ ὅλους τοὺς συνδέσμους μετὰ ζηλευτὴν μεγαλοπρέπειαν. Ἡ Ρώμη δὲν κατέχει τοιοῦτον ἴδρυμα.

Ὁ Ἑλληνο—Ἰταλικὸς σύνδεσμος διὰ τὴν ἀξιοπρέπειαν τῶν Ἀθηναίων καὶ τῆς Ρώμης, ἔπρεπε νὰ δημιουργηθῆ ἐπὶ βάσεων στερεῶν, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ καὶ φέρῃ ἀποτέλεσμα ἀληθές.

Βεβαίως διὰ τὴν ἴδρυσίν του θὰ εὐρεθοῦν χιλιάδες ὑπογραφῶν. Ἀλλὰ κατόπιν ; Ὁ σύνδεσμος δὲν θὰ ὑπάρῃ μόνον κατ' ὄνομα, ὄχι κατ' οὐσίαν καὶ ἐπομένως θὰ ἴσῃ περιττός, μάλιστα βλαβερὸς, διότι θὰ μᾶς ἐξεθετεν εἰς τὰς ἐπιθέσεις τῶν ἐχθρῶν μας, οἱ ὅποιοι θὰ μᾶς γελοιοποιήσουν.

Φαντασθῆτε σεῖς, εἰς ἓνα δρομίσκον τῆς Ρώμης ἐπιμιᾶς ταπεινῆς θύρας, τὴν κομπῶδη ἐπιγραφὴν : « Ἑλληνο—Ἰταλικὸς Σύνδεσμος ». Οἱ Ἰταλοὶ θὰ ἔλεγον : « Ἄ αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες ! » καὶ οἱ Ἕλληνες : « ὦχ ! αὐτοὶ οἱ Ἰταλοὶ ! »

Ἀλλ' ἐκτὸς αὐτῶν τῶν λόγων, οἱ ὅποιοι ἤμποροῦν φανοῦν ὡς ὑπερβολαὶ λεπτομερειῶν, ὑπάρχει ἓνας σοβαρὸς λόγος, διὰ τὸν ὅποτον, ὅλοι ἐλπίζω, θὰ εἰσθε συμφρονιοι.

Ὁ σύνδεσμος δὲν δύναται νὰ ἰδρυθῆ τῇ πρωτοβουλίᾳ ἐνὸς Ἑλλήνου, ἰδίως ἐὰν αὐτὸς κατ' ἐπιφάνειαν ἀντιπροσωπεύῃ τὴν Κυβέρνησιν τῆς Ἑλλάδος εἶνε ζήτημα ἀξιοπρέπειας καὶ ὁ φιλελληνισμὸς ὀφείλει ἀντὶ πάσης θυσίας νὰ σώσῃ τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς χώρας ἐκείνην ἣτις ὑπῆρξεν ἡ κοινὴ πάσης εὐπρέπειας.

Τώρα εἰς Ἑλλήν ἔστω καὶ ἂν εἶνε ἕξοχος πατριώτης, ὅστις μεταβαίνει παρὰ τοὺς Ἰταλοὺς πολιτικοὺς μετὰ ἐπίσημον χαρακτῆρα καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ προσώπου διὰ νὰ εἰπῆ : Ὅριστε νὰ κάμωμεν ἓνα σύνδεσμον, οὗ κάμει τὴν ἐντύπωσιν ἐπαίτου. Ἡ Ἑλλὰς διὰ τοῦ Ἑλληνοῦ καὶ διὰ τοὺς φιλέλληνας—δὲν πρέπει ποτε οὔτε διὰ τὸ ἀμειώτερον συμφέρον, νὰ λησμονήσῃ τί ὑπῆρξεν καὶ τί εἶνε.

Ὅταν ὁ Ἑλλήν αὐτὸς ἐπεχείρησε νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἐνδοξὴν μερικῶν πολιτικῶν, μίαν μερίδα τοῦ τύπου νομοθετοῦσα αὐτὸν ἀντιπρόσωπον τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ γνωρίζουσα τὸν πρῶτον μισοῖταλισμόν του, κατεφέρθη μετὰ δριμύτητα ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος. Καὶ πολλὰ ἐφημερίδες ἤρχισαν ἰσχυρὰν πολεμικὴν ἐναντίον τῆς. Κάθε φιλέλληνας εἶχε τὸ καθήκον νὰ ἐπέμῃ καὶ τὸ ἔπραξα λέγων καὶ γράφων, ὅτι αὐτὸς δὲν ἀντεπροσώπευε τὴν Ἑλλάδα, ἡ ὅποια ἔπρεπε νὰ μείνῃ ὑψηλὰ καὶ ἐκτὸς παντὸς προσωπικοῦ ζητήματος.

Καὶ ὅταν ὁ βουλευτὴς Βάλλε ἐδημοσίευσεν μίαν δήλωσιν πολὺ δριμύτην διὰ τὸ αἷτιον τῆς πολεμικῆς, λέγων, ὅτι ἡ ἀνάμειξις αὐτοῦ καθίστα ἀδύνατον πᾶσαν πιθανότητα τῆς καταρτίσεως συνδέσμου, ἀπήντησα διὰ τοῦ τύπου εἰς τὸν ἀξιόλογον βουλευτὴν, « ὅτι οἱ φιλέλληνας δὲν ὀφείλου νὰ παραιτηθοῦν ὀριστικῶς ἀπὸ τὴν ἰδέαν τοῦ συνδέσμου, διὰ τὸ καλὸν ἀμφοτέρων τῶν ἐθνῶν. »

Ἰδοῦ, κύριοι, ποῖα ὑπῆρξεν ἡ πρᾶξις, ἣτις ἐπροκάλεσε κατ' ἐμοῦ τὴν ὄργην καὶ τόσα μίση ἐκ μέρους ἀνθρώπου, ὅστις,—εἶνε καθήκον μου νὰ τὸ ἀναγνωρίσω— ἀγαπᾷ τὴν πατρίδα του. Σᾶς ἐστενοχώρησα τὸ ἐπιχειρήμα ἦτο ἀνιάρων. Ἀλλ' ἤθελον νὰ ἀποδείξω ὅτι ὁ Ἰταλικὸς φιλελληνισμὸς αἰσθάνεται τὸ καθήκον νὰ στρέψῃ πάντοτε τὴν δρᾶσιν καὶ τὸν ἀγῶνά του εἰς πεδῖον ἀξίων τῆς δόξης τῶν Ἀθηναίων καὶ τῆς Ρώμης. Καὶ εἰς τὰ μικρὰ καθὼς καὶ εἰς τὰ σοβαρὰ ζητήματα γνωρίζει νὰ ἀναλαμβάνῃ τὴν εὐθύνην τῶν πραγμάτων.

Καὶ τελειῶνω :

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὁ φιλελληνισμὸς κάμνει δῆματα γιγάντια. Ἀλλ' ὁ ἀγὼν τὸν ὅποτον ὀφείλει νὰ ἀναλάβῃ διὰ νὰ νικήσῃ εἶνε σήμερον αὐτὸς μόνον : ὑπὲρ τῆς Μακεδονίας. Οἱ φιλέλληνας λοιπὸν πρὸς τοῦτο ὀφείλου νὰ στρέψουν ὅλην τὴν σκέψιν καὶ συγχρόνως ὅλον τὸ αἰσθημά των διότι δὲν ὑπάρχει καμμία δύναμις ἀνωτέρα τῆς καρδίας.

Ο ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οἱ πολιτικοὶ λόγοι, τὰ δικαιώματα καὶ ἡ κοινωνικὴ δικαιοσύνη, χρησιμεύουν διὰ νὰ πείθουν ἓνα ἕκαστον ἰδιαίτερος καὶ νὰ δίδουν γνώμην εἰς τὰ ἰδιαίτερα κόμματα ἄλλὰ διὰ νὰ κατακτηθοῦν τὰ πλήθη, διὰ νὰ τὰ θανατίσουν εἰς ἓνα ἱερὸν σκοπὸν ἐλευθερίας καὶ διεκδικήσεως, ἡ καρδία μόνον γνωρίζει νὰ εὐρῆ τοὺς λόγους τῆς, νὰ ἐξυπνήσῃ πᾶσαν ἀνθρωπίνην συνείδησιν καὶ νὰ τὴν κάμῃ νὰ πάλλῃ, νὰ φοριεῖ καὶ νὰ θέλῃ. Οἱ φιλέλληνας ἔχουν τὸ ἱερώτατον καθήκον νὰ φανερώσουν εἰς τὴν ἀγνοοῦσαν Εὐρώπην τὰς βασάνους τῆς μεγάλης μακεδονικῆς ψυχῆς, ἣτις ἀσθμαίνει πρὸς τὴν μεγάλην ψυχὴν τῆς μητρὸς Ἑλλάδος.

Ὅφείλου νὰ περιγράψουν τοὺς σπαραγμούς τῶν καλῶν ἐκείνων πληθυσμῶν, οἱτινες ἓνα ἔχουν ὡς εὐγενῆ σκοπὸν τῆς ζωῆς των, τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα. Ὅφείλου νὰ διηγηθοῦν τὰς βασάνους τῶν ἀνδρείων ἐκείνων νέων, οἱ ὅποιοι δὲν ἀναγνωρίζουν ἄλλον οὐρανὸν ἀπὸ τὸν ἀττικὸν καὶ δὲν ἀγαποῦν ἄλλο ὄνομα ἀπὸ τὸ τῆς Ἑλλάδος.

Ὅφείλου νὰ περιγράψουν μετὰ τὰ ἀληθέστερα χρώματα

τὴν ζωὴν τῶν ἀγνώστων ἐκείνων ἠρώων, οἱ ὅποιοι χάνονται εἰς τὰ ἄπιστα ὄρη.

Πόσοι, πόσοι !

Μερικοὶ ἐπιβιβάζονται εἰς τὴν πατριωτικὴν ἐκπαίδευσιν. Καὶ ἀποχαιρετοῦν τὰ πάντα, τὴν εὐμάρειαν τῆς ζωῆς, οἰανδήποτε τύχην. Καὶ κλείονται εἰς ἓν μικρὸν σχολεῖον θαμμένον ὑπὸ τὴν χίονα ἀδιαφοροῦντες διὰ τὴν καταστρεπτικὴν ὄργην τῶν ἐχθρῶν. Καὶ περιμένουν μετὰ γαλήνην εἰς τὴν καρδίᾳ τὸν θάνατον, ὑπερήφανοι διὰ τὸ ἐκτελούμενον ἔργον, διὰ τὸ ὅποτον ἐξοδεύουν μετὰ χαρὰν τοὺς θησαυροὺς τοῦ πνεύματός των καὶ τῆς γλυκειᾶς των ψυχῆς.

Τὸ δειλινὸν, ἄμω τὸ σκότος ἀρχίζει νὰ γίνεταί πλέον ἀπειλητικόν, πλέον πένθιμον, ὅταν τὰ μικρὰ παύουν τὴν παιδικὴν των φλυαρίαν, οἱ « μικροὶ διδάσκαλοι » παίζου εἰς τὸ βιολίον τὰ γλυκύτερα ἄσματα, τὰ ὅποια ἔμαθαν ἀπὸ τὴν νεκρὰν μητέρα. Ἡ μανθάνου, εἰς τὸ ἀσθενὲς φέγγος ἐνὸς λύχνου, κανένα νέον πατριωτικὸν τραγοῦδι, τὸ ὅποτον τοὺς ὀμιλεῖ διὰ τὴν δόξαν τῆς φιλότατης Ἑλλάδος καὶ τοὺς ἐμπνέει μίαν φλογερὰν ἐπιθυμίαν λυτρώσεως.

Καὶ συχνὰ ἡ μουσικὴ διακόπτεται ἀπὸ τὸν κρότον τῶν ὀπλων καὶ ὁ μικρὸς διδάσκαλος πίπτει μέσα εἰς τὸ μικρὸν δωμάτιον, ἄγνωστος, ὅπως ὑπῆρξεν ἡ ζωὴ του, γενναῖος, ὅπως ὑπῆρξεν ἡ ζωὴ του, γενναῖος, ὅπως ὑπῆρξεν ὁ ἀγὼν του.

Ὅθεν ὅταν οἱ ἐχθροὶ κατηγοροῦν τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, ὅτι στέλλει ἰδικούς της στρατιώτας εἰς τὴν Μακεδονίαν διὰ νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν Ἑλληνικὴν ἐθνικότητα, οἱ φιλέλληνας ὀφείλου νὰ εἰπουν ποῖον πῦρ ἑλληνικοῦ πατριωτισμοῦ πνέει εἰς τοὺς καπνοὺς τῆς ἀτυχῆς χώρας. Καὶ ὀφείλου νὰ διαβεβαιώσουν, ὅτι οἱ στρατιῶται εἶνε τέκνα τῆς Μακεδονίας, τὴν ὅποιαν θεωροῦν ἀλύτρωτον μητέρα. Καὶ μάχονται, ὄχι διὰ πενιχρὰν ἀμοιβήν, ἀλλὰ μετὰ καθαρὰν καὶ ἀγνήν συνείδησιν, ὡς ἥρωες.

Μίαν πρωΐαν πλήρη πικρᾶς μελαγχολίας ἡ μίαν ἐσπέραν φωτεινῆς δύσεως, ἀφῆκαν τὴν πατρικὴν οἰκίαν διὰ νὰ τρέξουν νὰ ὑπερασπίσουν τοὺς ἀπειλούμενους ἀδελφοὺς. Ἡ ἀπέραντος ἀγάπη των πρὸς τὴν πατρίδα τοὺς ὤθει πρὸς τὰ ὄπλα καὶ ἐγκατέλειψαν τὴν μητέρα, τὴν σύζυγον, τὴν οἰκογένειαν. Καὶ ἄμα ἡ λευκὴ οἰκία, ὅπου εἶχον γεννηθῆ καὶ ἀνατραφῆ δὲν ἦτο πλέον παρὰ ἓν ἀπομακρυσμένον σημεῖον ἐκεῖνοι ἐσταμάτησαν μετὰ πένθος εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ ἐδάκρυσαν.

Ἀλλὰ τὸ ἰδανικὸν τῆς Πατρίδος ὑπῆρξεν ἰσχυρότερον τοῦ ἀνθρωπίνου πόνου, καὶ ἐπροχώρησαν καὶ ἐξηφανίσθησαν, πρὸς τὰ βραχῶδη ὄρη, μέσα εἰς τοὺς σκιεροὺς πλατάνους ἔφυγαν καὶ δὲν ἐπέστρεψαν πλέον εἰς τὸν ἐρημωμένον οἶκόν των.

Ἄς δώσωμεν εἰς τοὺς τάφους των τὰ ἐρυθρότερα ρόδα τοῦ αἰσθηματός μας, τὰ εἰλικρινέστερα δάκρυα τῆς λύπης μας, καὶ ἄς προχωρήσωμεν ἐμπρός, ἐμπρός πάντοτε χωρὶς δειλίαν, χωρὶς ἀβεβαιότητα. Αἱ καρδίαι μας διὰ τὴν καρδίαν τῆς Πατρίδος. Αἱ ψυχῆί μας διὰ τὴν ψυχὴν τῆς Πατρίδος· αἱ φλόγες ὄλαι διὰ τὴν μεγάλην φλόγα τῆς δοξασιμένης Ἑλλάδος !

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΝΩΝΥΜΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΔΡ. 6.000.000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΑΠΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΟΠΟΙΕΙΑ
τῆς Ἑταιρίας ἐν Μύλοις Ἀθηνῶν,
Ἐλευσίνι, Νέφ Φαλήρω, Πάτραις,
Καλάμαις, Πύργω, Κύμη, Πάρω, καὶ
τοῖς κυριωτέροις οἰνοφόροις κέν-
τροις τῆς Ἑλλάδος.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ :

ΑΡΙΣΤΟΒΟΥΛΟΣ ΖΑΝΟΣ
ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΧΑΡΙΛΑΟΣ
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΡΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΦΩΤΙΣΜΟΥ

ΠΡΑΓΜΑΤΗΡΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Διαρκῆς ἐκθεσις εἰδῶν φωτισμοῦ, θερμάνσεως καὶ κινήσεως ἐν ὁδῷ Σταδίου καὶ Κολοκοτρώνη.
Πρατήρια, ἐν οἷς πωλοῦνται εἶδη φωτισμοῦ καὶ θερμάνσεως, ὡς καὶ οἰνόπνευμα μετουσιωμένον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, εὐρίσκονται ἐν Ἀθήναις μὲν, παρὰ τῇ Κεντρικῇ Ἀποθήκῃ, ὁδὸς Ὀφθαλμιατρείου ἀριθμὸς 2, Κυδαθηναίων ἀριθμὸς 17, Τριπόδων καὶ Θεσπίδος, Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, Χαλκοκονδύλη 30, διασταύρωσις Σόλωνος καὶ Ἰπποκράτους, Πειραιῶς 17, Ἐρμού 86, Πλατεία Ἐξαρχείων, Πατήσια, Ἁγίων Λουκῶν. Ἐν Πειραιεὶ ὁδὸς Παρθεναγωγείου 3.

ΠΩΛΗΣΙΣ

Ἡ τιμὴ τοῦ μετουσιωμένου οἰνοπνεύματος ὠρίσθη εἰς λεπτά 80 κατὰ σταθμικὴν ὀκᾶν (ὀκᾶν βάρους) ἐπιβαρυνομένη εἰς τὰς ἐπαρχίας (ὅπου δὲν ὑπάρχουσι ἡμέτερα ἐργοστάσια) διὰ τῶν ἐξόδων μεταφορᾶς καὶ διατυλίωσιν τελῶν. Καθίσταται δὲ ἐν ταῦθα γνωστόν, ὅτι μεγάλη διαφορά ὑπάρχει μεταξὺ μετρικῆς καὶ σταθμικῆς ὀκᾶς οἰνοπνεύματος, λόγῳ τοῦ μικροῦ εἰδικοῦ βάρους αὐτοῦ (0,83). Οὕτως ἡ συνήθης ὀκᾶ τοῦ οἴνου δύναται νὰ περιλάβῃ μόνον 332 δράμια οἰνοπνεύματος.

ΧΡΗΣΙΣ ΜΕΤΟΥΣΙΩΜΕΝΟΥ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Ἡ Ἑταιρία ἡμῶν παράγει τὸ μετουσιωμένον οἰνόπνευμα, ἀποβλέπουσα εἰς τρεῖς ἀνάγκας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἧτοι τὸν **φωτισμόν**, τὴν **θερμανσίν** καὶ τὴν **κίνησιν**.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΟΔΗΓΙΑΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΧΡΗΣΙΝ ΤΟΥ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Ἡ χρῆσις τοῦ οἰνοπνεύματος εἶνε βεβαίως ἐντελῶς ἀκίνδυνος, ἀρκεῖ νὰ λαμβάνωνται στοιχειώδεις τινὲς προφυλάξεις, αἱ ὁποῖαι συνοψίζονται εἰς τὸ θεμελιώδες παράγγελμα : Μὴ πλησιάζετε εἰνόπνευμα εἰς φωτιάν.

1ον Δὲν πρέπει νὰ ἀρίνωμεν τὰ δοχεῖα τοῦ οἰνοπνεύματος ἀβούλωτα, διότι καὶ ἐξατμίζεται τοῦτο καὶ ἀπορροφᾷ ὕγρασιάν, ὁπότεν καὶ κατέρχεται κατὰ βαθμῶν.

2ον Διὰ κανένα λόγον δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ῥίπτετε οἰνόπνευμα εἰς ἀναμμένην λάμπαν, μαγειρεῖον, καμινέτο κτλ., διότι ἄλλως διατρέχετε τὸν κίνδυνον νὰ ἀνάψῃ τὸ οἰνόπνευμα τοῦ δοχείου, νὰ σπᾶσῃ τὸ δοχεῖον καὶ νὰ γυθῆ ἐπάνω σας ἀναμμένον. Τὸν αὐτὸν κίνδυνον διατρέχετε καὶ μετὰ τὸ πετρέλαιον, μετὰ μόνην τὴν διαφορὰν, ὅτι τὸ οἰνόπνευμα σβύνει εὐκολώτατα μετὰ τὸ πετρέλαιον, καὶ μάλιστα μετὰ ὀλίγον. Μόλις τὸ νερώσετε παύει νὰ καίῃ.

3ον Πρέπει νὰ φροντίζητε νὰ γεμίζητε τὴν λάμπαν, καμινέτο, μαγειρεῖον κτλ. πρὶν τὰ ἀνάψῃτε. Ἄν δὲ παρουσιασθῇ ἀνάγκη νὰ ῥίψῃτε καὶ ἄλλο οἰνόπνευμα, σβύσατε πρῶτον καὶ ἀφοῦ βεβαιωθῆτε, ὅτι ἔσβυσε, τότε ῥίψατε καὶ ἄλλο.

4ον Μὴ ἐπιτρέπετε νὰ μεταχειρίζωνται οἰνόπνευμα διὰ προσάναμμα καρβόνων, διότι πολλοὶ πολλὰκις δὲν προσέχουν καὶ ῥίπτουν τοιοῦτον σὲ μισοαναμμένα κάρβουνα, ὁπότεν διατρέχετε τὸν κίνδυνον νὰ ἀνάψῃ τὸ δοχεῖον καὶ νὰ γίνῃ δυστύχημα.

5ον Μὴ γεμίζητε ξεχειλιστὰ οὔτε λάμπαν, οὔτε μαγειρεῖον, οὔτε κανὲν ἐν γένει εἶδος. Τὸ οἰνόπνευμα πρὸς τὴν νὰ μὲν ἓνα τοῦλάχιστον δάκτυλον κάτω τοῦ στομίου, διότι μετὰ τὴν θερμότητα διαστέλλεται (φουσκώνει) καὶ πρέπει νὰ ἔχη τόπον, ἄλλως θὰ γυθῆ ἀπέξω καὶ θὰ ἀνάψῃ.

7ον Ἐὰν γεμίσαντες ἐν εἶδος οἰονδήποτε τὸ περιβρέθητε μετὰ οἰνόπνευμα, κατὰ λάθος, σκουπίσατέ το ἀμέσως πρὶν τὸ ἀνάψῃτε, μετὰ ὅτι δῆποτε ὑφασμα. Τὸ οἰνόπνευμα οὔτε λερώνει, οὔτε βρωμᾷ.

8ον Ἄν κατὰ λάθος εἰς τὸ ἀναμμενὸν τῆς λάμπας ἐτρομπάρατε περισσοτέρας, ἀπὸ ὅτι πρέπει φορᾶς καὶ βγάξῃ τὴν λάμπα ἐπάνω ἀπὸ τὸ γυαλὶ μεγάλας φλόγαις, μὴ ἀνησυχῆσετε. Θὰ κατεβούν μόναι τους καὶ ἡ λάμπα σας θὰ ἀνάψῃ κανονικά.

Τὰ εἶδη μας εἶνε τελειότατα, ἐὰν δὲ ἀκολουθήσητε τὰς ἀνωτέρω ὁδηγίας οὐδέποτε δύναται νὰ συμβῆ τὸ παραμικρόν.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΔΙΑ ΚΥΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

[Ὅλαι αἱ μέχρι τέλους σελίδες ἀφιερῶνται εἰς ὕλην διὰ τὰς οἰκογενείας, ἐπομένως ἀποσπώμεναι τοῦ τεύχους δύναται ν' ἀποτελέσωσιν ἰδιαίτερον περικοπικὸν χρῆσιμον ὡς παιδαγωγία, ὡς πληροφορία καὶ ὡς ὁδηγία.]

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Πολλάκις ἐλέγχθη τί ἐστὶ παρὰ τοῖς κοινωνικοῖς ἀνθρώποις ἡ ἀβρότης καὶ ἡ καλὴ συμπεριφορὰ, οὐδέποτε ὅμως ἐλέγχθη ποῖα ὄντως ἔπρεπε νὰ εἶνε. Ἐν ἐλ λόγῳ, ἡ σάτυρα ἀνεμίχθη εἰς τοῦτο οὐχὶ ὅμως καὶ ἡ ἠθικὴ, ἡ εὐθεΐα ἐκεῖνη καὶ ὀρθὴ ἠθικὴ, ἧτις πρέπει ν' ἀποτελῆ τὸ ἐγκόλπιον τῶν κοινωνικῶν καθηκόντων παντὸς ἀνθρώπου. Δι' αὐτὸ δὲ εἶχε δίκαιον ὁ κωμῳδὸς Πικάρ, ὅταν περιγράφων τὰ ἐλαττώματα τῆς ὑψηλῆς κοινωνίας ἔγραφε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς :

«Τὸ ψεῦδος πλανᾷται ὑπὲρ πᾶσαν συνδιάλεξιν. Αὐτὸ ἰσχυρὸν τοὺς λόγους καὶ τὰς πράξεις, τὸ δὲ ψεῦδος τοῦτο κατ' εὐφημισμὸν καλεῖται κοινωνικὴ ἀβρότης».

Τὸ κρίνειν ὅμως καὶ αὐτὴν ταύτην τὴν ἀβρότητα ἐκ τῆς ἀνωτέρω περικοπῆς θὰ ἦτο τόσο μωρὸν ὅσον καὶ εἰς ἔθωρονετο πραγματικῶς ὁ Ταρτοῦφος ὡς ὁ τύπος τοῦ εὐσεβοῦς ἀνθρώπου. Ἡ ἀβρότης οὕτως ὀριζομένη εἶνε ἀπλῶς ἡ ὑπόκρισις τῆς ἀβρότητος, ὅπως ἡ σεμνοτυφία εἶνε ὑπόκρισις τῆς σεμνότητος.

Ὁ Βολταῖρος παρέχει ἄλλην ἰδέαν περὶ τῆς ἀβρότητος, καὶ λέγει :

«Ἡ ἀβρότης εἶνε διὰ τὸ πνεῦμα, ὅτι καὶ ἡ χάρις διὰ τὸ πρόσωπον. Διότι εἶνε ἡ ἐξωτερικεύσις τῆς ἀγαθότητος, τὴν ὁποῖαν ἑμαστος περικλείει εἰς τὴν καρδίαν, τὴν ἀγαθότητα δὲ πᾶς τις ἐπιζητεῖ».

Αὐτὸς εἶνε ὁ ἀληθής, ὁ ὠραῖος χαρακτήρ τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἔχη ἡ ἀβρότης. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης λαμβανομένη, ἔπρεπε νὰ εἶνε ἡ θεμελιώδης ἀρχὴ καὶ βᾶσις πάσης κοινωνικῆς μορφώσεως. Ἀναγκαῖον εἶνε νὰ ὑπομνήσωμεν ὅτι ἡ ἀβρότης δὲν εἶνε οὔτε προσωπίς, οὔτε μεταμφίσεις, τῆς ὁποίας

πρέπει νὰ κάμῃ τις χρῆσιν εἰς ὄρισμένας περιστάσεις.

Δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς κωμῳδία. Ἄλλῳς ἔπρεπε νὰ λυθῆ τὸ ζήτημα διὰ τῆς ἀρχῆς, ὅτι πάντες ἀνατρέφονται ὡς σαλιμπάγκοι, οἱ ὁποῖοι, ἐνῶ τὴν ἡμέραν δλόκληρον ζοῦν κτηνώδη βίον, τὸ ἐσπέρας καὶ ἀπὸ τῆς σκηνῆς παρουσιάζονται χρυσοφορεμένοι νὰ διασκεδάσουν τὸ κοινόν.

Ἡ ἀβρότης δὲν εἶνε κωμῳδία, δὲν εἶνε ὑπόκρισις, δὲν εἶνε προσποίησης, εἶνε αὐτὴ αὐτὴ ἡ ψυχὴ τῆς κοινωνίας.

**

Πλείστοι—δυστυχῶς εἶνε οἱ πλείστοι—περιορίζουν τὴν ἀβρότητα εἰς τὴν γνώσιν καὶ τὴν ἐφαρμογὴν ὀρισμένων συνθηκῶν τῆς ζωῆς, καὶ συνοψίζουν πᾶσαν τὴν ἀβρότητα εἰς τρόπους τινὰς τοῦ λέγειν καὶ τοῦ πράττειν, συγκύζοντες αὐτὴν μετὰ τὴν ψυχρὰν ἐθιμοτυπίαν. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι δὲν θέλουν νὰ γνωρίζουν τίποτε ἄλλο ἐκ τῆς ἀβρότητος παρὰ μόνον τὸ ἐπιπολάζον μέρος αὐτῆς, τὴν ἀπλὴν ἐπιφάνειαν. Ἄλλὰ ποῖον βάθος δύναται νὰ ἔχη ἡ ἐπιφάνειά αὐτῆ ;

Διὰ τῆς λέξεως «ἀβρότης», ἐννοοῦμεν τὴν ἐφαρμογὴν πάσης εὐγενοῦς ὁρμῆς εἴτε εἰς λόγους εἴτε εἰς ἔργα, ὁρμῆς συνισταμένης ἀπὸ τὴν ὀφειλομένην εἰς πάντα ἄνθρωπον προσοχὴν, ὑπόληψιν καὶ διακριτικότητά. Ἡ ἀβρότης αὐτὴ, ἧτις δὲν εἶνε λέξις κενὴ σημασίας, εἶνε οὐσιωδῶς ἀπαραίτητος εἰς τοὺς ἀνθρώπους, διότι καὶ τοὺς οἰκογενειακοὺς δεσμοὺς συσφίγγει καὶ τοὺς κοινωνικοὺς διὰ τοῦ τρόπου, τοῦ λόγου καὶ τῆς πράξεως, καὶ προκαλεῖ τὴν ἐκτίμησιν, τὴν

ἀγάπην, τὴν ὁμόνοιαν, τὴν τάξιν καὶ ἐν γένει τὴν εἰρήνην μεταξύ τῶν μελῶν, ἅτινα ἀποτελοῦν τὰς ἰδιωτικὰς οἰκογενείας, καὶ τὴν κοινὴν οἰκογένειαν, ἣτις καὶ κοινωνία καλεῖται.

Ἡ ἀβρότης πηγάζει ἐκ τῶν αἰσθημάτων τῆς καρδίας. Αὐτὴ μᾶς ἐμπνέει τὸν σεβασμὸν διὰ τοὺς ἀνωτέρους ἡμῶν, καλοκαγαθίαν διὰ τοὺς ἴσους μας, καὶ ἐπιείκειαν διὰ τοὺς κατωτέρους.

Ἐπὶ τούτοις, καὶ τὸ κράτος τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἐρχεται νὰ ἐνισχύσῃ αὐτήν. Διότι ἡ ἀληθὴς ἀβρότης, οἷαν πάντες τὴν ἀντιλαμβανόμεθα, εἶνε ἡ ἀδελφικὴ ἐκείνη ἀγάπη τὴν ὁποίαν μᾶς παραγγέλλει τὸ Εὐαγγέλιον διὰ τῶν ἐξῆς ρημάτων :

«Ὁ σὺ μοσεῖς, ἐτέρω μὴ ποιήσης».

Ἀκριβῶς τὸ ρῆμα τοῦτο πρέπει νὰ εἶνε καὶ ἡ ἀφιερωθὴν καὶ τὸ κέντρον πάσης ἀβρότητας.

Τούτου τεθέντος, δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἡ ἀβρότης, ἡ κρινομένη ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Μοντεσιεῖ ὡς φράκτις τιθέμενος μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, ἵνα μὴ διαφθερῇ ὁ εἰς τὸν ἄλλον, περιλαμβάνει τὴν τιμιότητα, ἀφ' ἧς δὲν χωρίζεται ἡ εὐπρέπεια, ὡς εἶπεν ὁ Κικέρων, καὶ τὴν κοινωνικότητα, ἣτις ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἀνθρώπους εἶνε ὅ,τι καὶ ἡ θρησκεία ἐν σχέσει πρὸς τὴν θεότητα.

**

Συνήθως λόγος γίνεται περὶ τῆς ἀβρότητας ὅσον ἀφορᾷ τὴν συμπεριφορὰν. Ἄλλὰ μήπως δὲν ὑπάρχει ἡ περὶ τὰ ἥθη ἀβρότης; Καὶ κυρίως εἰπεῖν, ἡ πρώτη δὲν πρέπει νὰ εἶνε ἡ πιστὴ ἐκδήλωσις, ἡ ἀκριβὴς ἐξωτερίκευσις τῆς δευτέρας; Δὲν ἐνδιαφέρει τὴν κοινωνίαν τὸ γεγονὸς, ὅτι ἡ ἀβρὰ συμπεριφορὰ τοῦ ἀνθρώπου πρέπει νὰ εἶνε ἐμπράγματος ἐφαρμογὴ τῶν αἰσθημάτων αὐτοῦ; Καὶ καθ' ἀκολουθίαν, δὲν ἐπιτελεῖται ὁ συλλογισμὸς ὅτι ὁ καλλίτερος καὶ καταλληλότερος τρόπος διὰ τὴν βελτίωσιν καὶ τὴν ἀβροποίησιν τοῦ ἑξωτερικοῦ εἶνε ἡ βελτίωσις καὶ ἀβροποιήσις, τοῦ ἑσωτερικοῦ ἥτοι τῆς ψυχῆς, τοῦ πνεύματος καὶ

τῶν αἰσθημάτων :

Ἴδου λοιπὸν ποία εἶνε ἡ περὶ τὰ ἥθη ἀβρότης. Εἶνε ἡ ἠθικὴ διαπαιδαγώγησις, ἣτις δικαίως θεωρεῖται ὡς βᾶσις τῆς ἀβρότητας περὶ τὴν συμπεριφορὰν. Ἀμφότεραι δὲ πρέπει νὰ διέτουν τὴν κοινωνικὴν μόρφωσιν.

Ἐκ τῆς ἐνώσεως αὐτῶν καὶ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν παράγεται ὁ συνδυασμὸς τῆς ἐντιμότητος καὶ τῆς εὐγενείας.

Ὁ ἐντιμὸς ἄνθρωπος εἶνε ὁ μὴ ἐπιτρέπων ἐξ ἑαυτοῦ νὰ πράξῃ οὐδὲν τὸ ἀντικείμενον εἰς τὴν ἀρετήν, καὶ οὐτινος πᾶσαι αἱ προθέσεις εἶνε ἀγαθαί, ὅταν ἀκόμη πλανᾶται. Ὁ εὐγενὴς ἄνθρωπος εἶνε μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας τηρῶν τὰς ἀρχὰς τῆς εὐγενείας καὶ τῆς ἀβρότητας. Ἄλλ' ὁ τελευταῖος οὗτος ἠθέληεν εἶσθαι ὑποκριτὴς ἂν δὲν συνδυάζῃ καὶ τὴν περὶ τὰ ἥθη ἀβρότητα.

Ὁ ἐντιμὸς ἄνθρωπος, καὶ ἂν στερῆται τῆς περὶ τὴν συμπεριφορὰν ἀβρότητας, δὲν στερεῖται καὶ τῆς ἐκτιμῆσεως, ἀλλὰ πάλιν ἀπειλεῖται νὰ κριθῇ δυνάμει ἕνεκα τῶν φαινομένων.

— Δύναται τις, λέγει ὁ Λα-Βρουγιέρ, νὰ εἶνε ἀπόφορος καὶ ἂν ἀκόμη εἶνε ἐνάρετος καὶ ἱκανὸς εἰς τὴν τιμιότητα. Οἱ καλοὶ τρόποι τοὺς ὁποίους ὡς μηδαμῶς παραβλέπει κανεὶς, πολλάκις χρησιμεύουν ὡς ἡγεμονία ἢ ἡ συνηγορία ἐν τῇ δικαστηρίῳ τῆς κοινῆς γνώμης. Κατὰ τὸν Κικέρωνα μάλιστα, πᾶν καθῆκον ἀφ' ὅρα τὴν διατήρησιν τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας, πρέπει νὰ προτιμᾶται καὶ αὐτῶν ἐπι τῶν ἀποβλεπόμενων εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν λοιπὴν μόρφωσιν».

Ἡ πραγματικὴ ἀβρότης ἀποβλέπει κυρίως ἐπὶ πᾶν τὸ ἐνάρετον, καὶ μόνον τὰ ἐνάρετα περιλαμβάνει τὴν ἐννοίαν αὐτῆς. Πᾶν ἐπίπλαστον καὶ φαινομενικὸν ἀποτελεῖ φενάκην, ἣτις εἶνε χειρότερα καὶ αὐτῆς τῆς ἀγροικίας, διότι ἀργὰ ἢ γρήγορα καταπίπτει, ἀπολύπτουσα οἰκτρὰν ψυχικὴν δυσφροδίαν.

ΣΑΝΤΑΛ

SAISON D'ÉTÉ. Παρελήφθη πλουσία προμήθεια καλοκαιρινῶν καπέλων ἐξωχωρίων καὶ εὐρωπαϊκῶν. Panama, palmier, Rotin κτλ. κτλ. Αἱ τιμαὶ τῶν ἐφετεινῶν ψαθίνων εἶνε εὐθηνόταται. Ὡραῖα ναυτικὰ παιδικὰ ψάθινα ἀπὸ δραχ. 2 καὶ ἄνω.

Κατάστημα Ἰω. Καδόδων (ἀπέναντι Βασ. Σταυλῶν)

ΘΕΡΑΠΕΥΟΝΤΑΙ

ΑΙ ΠΑΝΑΔΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ
ΤΑ ΣΠΥΡΑΚΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡΕΙΩΝ
Η ΠΙΤΥΡΙΑΣΙΣ
Η ΠΤΩΣΙΣ ΤΩΝ ΤΡΙΧΩΝ

Ὅλα τὰ νοσήματα τὰ ἐπικίνδυνα διὰ τὸ

ΔΕΡΜΑ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

καὶ διὰ τὴν

ΚΑΛΛΟΝΗΝ ΤΩΝ

ΕΝ ΤΗ ΤΕΛΕΙΑ ΚΛΙΝΙΚΗ

τοῦ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἐν Παρισίοις εἰδικτοῦ ἀσχοληθέντος εἰς τὰ νοσήματα τοῦ δέρματος καὶ τοῦ τριχωτοῦ τῆς κεφαλῆς ἱατροῦ κ.

Δ. ΚΕΦΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

Μεγάλῃ γωνίατῆ οἰκίᾳ τῆς ὁδοῦ Πατησίων καὶ Γλάδδωνος 1. (Παρὰ τὰ Χαντζεῖα)

Η ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΚΥΡΑΣ

♦ ΔΙΗΤΑ

(Φασόλια φρέσκα με αυγά τηγανητά)

Παίρνομεν τὰ φασόλια, τὰ καθαρίζομεν καλῶς, τὰ κόπτομεν εἰς μικρὰ τεμάχια. Βάζομεν εἰς μίαν κατσαρόλαν νερὸν καὶ ἄλας, ἅμα με βράζην ῥίπτομεν αὐτὰ ἐντός. Μόλις ἐτοιμασθῶν, τὰ στραγγίζομεν καὶ ἔχομεν ἔτοιμον βούτυρον ἢ φρέσκο ἢ κοινὸν καὶ τὰ σωτάρωμεν.

Τηγανίζομεν ψωμάκια καὶ αυγά, βάζομεν τὰ φασολάκια εἰς τὸ μέσον καὶ τὰ αυγά τηγύρω.

Τὰ προσφέρομεν ὡς πρῶτον φαγητόν.

☞ **(Ντομάτες γεμισταῖς)**

Παίρνομεν 12 ντομάτες τοῦ ἑξῆς μεγέθους (διὰ παραγέμισμα) καὶ τὰς πλύνομεν καλῶς, ἀνοίγομεν αὐτὰς με ἓνα κονταλάκι τοῦ γλυκοῦ καὶ τὰς βάζομεν εἰς τὸ τρυπητὸ κατσαρόλῳ.

Κόπτομεν δύο κρομμυδάκια, τὰ καθαροῦρίζομεν με λάδι, προσθέτομεν ὀλίγα κουνουράκια, τριμμένον ψωμί, μαϊδανόν, ἄλας, πιπέρι, μοσχολάχανον ἂν θέλωμεν ὀλίγον σκόρδον, ἑκοσκούς ἀγῶν, καὶ με αὐτὸ τὸ μίγμα γεμίζομεν τὰς ντομάτας.

Τὰς βάζομεν εἰς τὸ ταψί, ῥίπτομεν πολὺ ὀλίγην ντομάτα σιμιμένη καθὼς καὶ λάδι, καὶ ἀπὸ ὀλίγου ψωμί τριμμένον ἐπάνω εἰς κάθε μία.

Τὰς στέλλομεν δὲ εἰς τὸν φούρνον.

☞ **(Ντομάτες διὰ γαρνιτούρα πιασίου)**

Παίρνομεν 10 ἕως 12 πολὺ μικρὰς ντομάτες, τὰς τρυπούμεν πολὺ με ἓνα πηρούνιον, προσθέτομεν ἄλας, πιπέρι πολὺ ὀλίγον καθὼς καὶ ζάχαριν φιλοκομμένην. Στέλλομεν ντομάταν, βάζομεν καὶ βούτυρον καὶ τὰς στέλλομεν εἰς τὸν φούρνον.

Ἐτοιμάζομεν ἓνα καλὸν ἄσπρο πιάσι καὶ τὰς σεβρίζομεν ὀλοτόθωρα.

☞ **(Μουσακᾶς)**

Κόπτομεν 10 μελιτζάνες εἰς ψιλάς φέτας. Τὰς τηγανίζομεν με ἄλας καὶ βούτυρον. Παίρνομεν ἓνα ταψί, τὸ ἀλείφομεν με βούτυρον, ῥίπτομεν γαλέτα ψιλή.

Θέτομεν ἓνα στρώμα μελιτζάναις τηγανισμέναις, ἓνα στρώμα τρυπημένον (κεφαλοτύρι), ἔπειτα πάλιν μελιτζάναις καὶ τρυπὴ ἕως νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ μέσον. Ἐχομεν ἔτοιμον κικὰ βωδιῶν ὡς ἐξῆς : Ψιλοκόπτομεν κρέας, ῥίπτομεν ἐντός αὐτοῦ βούτυρον καὶ κτυπημένα αυγά καὶ τὸ βάζομεν νὰ βράσῃ ἕως ὅτου μαλακώσῃ καλά. Στρώνομεν ἔπειτα εἰς τὸ ταψί αὐτὸν τὸν κικὰ καὶ ἔπειτα ἀρχίζομεν πάλιν μελιτζάναις καὶ τρυπὴ μέχρις ὅτου τελειώσωμεν.

Ἐχομεν κτυπημένα αυγά 2 ἢ 3 μαζί με ὀλίγον ἀλεύρι Τεργέστης, ἀλευρώνομεν με αὐτὰ καλῶς τὸν μουσακᾶ, ῥίπτομεν βούτυρον ἀρκετὸν καὶ τὸ στέλλομεν εἰς τὸν φούρνον.

☞ **(Κολοκυνθάκια γεμιστὰ βαρκοῦλες)**

Παίρνομεν 10 κολοκυνθάκια, τὰ ξύνομεν ὀλίγον, τὰ κόπτομεν εἰς τὸ μέσον. Ἀνοίγομεν αὐτὰ ὡς εἶδος βαρκοῦλας, τὰ ἀλατίζομεν καὶ τὰ γεμίζομεν με τὴν ἐξῆς γέμισιν. Παίρνομεν κικὰ ἢ ἀπὸ ἀρνὶ ἢ καὶ βωδιῶν. Τὸν βάζομεν νὰ καθαροῦρισθῇ με βούτυρον καὶ ἓνα κρομμυδάκι, ἅμα καθαροῦρισθῇ ὀλίγον, προσθέτομεν ντομάταν σιμιμένην ἄλας πιπέρι, μαϊδανόν. Τὰ τραβοῦμεν ἀπὸ τὴν φωτιᾶν καὶ βάζομεν 2 αυγά, ὀλίγην γαλέττα, καὶ μοσχολάχανον πολὺ ὀλίγον. Με αὐτὸ γεμίζομεν τὰ κολοκυνθάκια καὶ τὰ στέλλομεν εἰς τὸν φούρνον. Ἄμα εἶνε σχεδὸν ἔτοιμα τότε τὰ βγάζομεν καὶ ἔχομεν ἄσπρη καλοδεμένην σάλτσαν καὶ βάζομεν ἀπὸ ἐπάνω καὶ τὰ βάζομεν πάλιν εἰς τὸν φούρνον νὰ ροδίσωμεν.

Ἡ ἄσπρη σάλτσα γίνεται με ὀλίγον βούτυρον, τὸ ὁποῖον καίομεν εἰς τὴν φωτιᾶν, ῥίπτομεν 2 κονταλιᾶς ἀλεύρι Τεργέστης κατόπιν, καὶ ἅμα δέσωμεν 2 κρόκους ἀγῶν.

☞ **(Ντολμάδες με κληματόφυλλα)**

Παίρνομεν 1 ὀκᾶν ξερὰ κρομμύδια, τὰ καθαρίζομεν, τὰ κόπτομεν φέταις καὶ τὰ βάζομεν νὰ βράσωμεν καθὼς καὶ ἀπὸ 6 ἀγγινάρας μόνον τὸ κάτω μέρος.

Ἄμα βράσωμεν πολὺ τὰ στραγγίζομεν καὶ τὰ περνοῦμεν ἀπὸ τὸ

τρυπητόν. Τὸ μίγμα δὲ αὐτὸ καίομεν με καλὸν λάδι καὶ τὸ τοιγαρίζομεν, προσθέτομεν ἄλας, πιπέρι καὶ 1 φλιντσανάκι ῥίζι.

Ἐχομεν ζεματισμένα κληματόφυλλα, τυλίγομεν εἰς μικροὺς ντολμάδες τὸ μίγμα καὶ τοὺς βάζομεν νὰ βράσωμεν με ὀλίγην ντομάτα.

Ἐτοιμάζομεν μία σάλτσα ὡς ἐξῆς : Παίρνομεν 2 σαρδέλλας, τὰς καθαρίζομεν καλῶς, κοπανίζομεν αὐτὰς προσθέτοντες καὶ ὀλίγον ψωμί βρεγμένον καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον προσθέτομεν λάδι καὶ λεμόνι.

Προσφέρομεν με τοὺς ντολμάδες, ἀλλὰ ξεχωριστὰ εἰς τὴν σαλτιέραν.

☞ **(Βύσσινον γλυκὸν)**

Παίρνομεν 1 ὀκᾶν ἀκαθάρτιστον βύσσινον, 1 ὀκᾶ ζάχαρι κοπανισμένην. Καθαρίζομεν τὸ βύσσινον ἀφαιροῦντες τὰ κονιοῦτσια καὶ βάζομεν ἓνα στρώμα βύσσινον, ἓνα ζάχαρι καὶ οὕτω καθ' ἐξῆς εἰς τὸ καζανάκι τοῦ γλυκοῦ. Πλύνομεν με 50 ἕως 10π δρ. νερὸν τὰ κονιοῦτσια καὶ τὸ προσθέτομεν τὸ νερὸ αὐτὸ εἰς τὴν κατσαρόλαν. Μερικὰ δὲ ἀπὸ αὐτὰ τὰ κοπανίζομεν καὶ τὰ δένομεν εἰς ἓνα τσολπάνι καὶ τὰ βάζομεν μαζί με τὸ γλυκὸν διὰ νὰ πάρῃ καλὸν ἄρωμα.

Χρειαζέται πολὺ δυνατὴ φωτιᾶ εἰς τὰς ἀρχάς. Μόλις ἀρχίσῃ καὶ δένει πρέπει νὰ ὀλιγοστεύῃ ἡ φωτιᾶ.

☞ **(Παγωτὸν κρέμα σοκολάτα)**

Ξύνομεν με τρίψτην ἐπάνω εἰς ἓν σκέπασμα κατσαρόλας 50 δρ. σοκολάταν ἢ κακάο. Βάζομεν δὲ τὸ καπάκι κοντὰ εἰς τὴν φωτιᾶν νὰ λυώσῃ. Δουλεύομεν εἰς ἓν ἄλλο μέρος 150 δρᾶμ. ζάχαριν με 8 κροκάδια ἀγῶν, προσθέτομεν τὴν σοκολάταν, ὅλα δὲ μαζί τὰ κτυποῦμεν ἐπ' ἀρκετὸν καὶ δουλεύοντες προσθέτομεν 1 ὀκᾶ γάλα γελατινῶν. Κτυπῶμεν τὸ δολον με σύρμα ἐπ' ἀρκετὸν καὶ βάζομεν τὴν κρέμαν νὰ βράσῃ. Μετὰ δὲ ταῦτα τὴν βάζομεν εἰς τὴν παγωτιέραν νὰ παγώσῃ.

ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ ΑΠΟ 20 ΜΑΪΟΥ 1908

ΓΡΑΜΜΗ ΚΗΦΙΣΙΑΣ

Ἐξ Ἀθηνῶν Ἐκ Στροφυλίου Ἐκ Κηφισιάς

Πρὸ μεσημβρίας

5.—	5.55'	6.10'
6.—	6.55'	7.10' κατ'εὐθείαν
7.05' κατ'εὐθείαν	8.05'	8.20' ταχέια
8.— ταχέια	8.55'	9.10'
9.—	10.20'	10.40' κατ'εὐθείαν
10.30'	11.20'	11.35'
11.30' κατ'εὐθείαν		
12.30' ταχέια		

Μετὰ μεσημβρίας

	1.55'	2.10'
	2.55'	3.10'
3.—	3.55'	4.10'
4.—	4.55'	5.10'
5.—	6.—	6.10'
5.30' ταχέια		
6.05' κατ'εὐθείαν	7.—	7.10' κατ'εὐθείαν
6.30' ταχέια		
7.05' κατ'εὐθείαν	7.55'	8.10'
8.—	8.55'	9.10'
9.—	10.25'	10.40'
10.30'	11.25'	11.40'

Κυριακὰς καὶ ἑορτὰς προδίδονται :
11.30' μ.μ. 12.25' 12.40'

Μετὰ τὸ μεσονύκτιον

Κατὰ Σάββατον ἑκτακτὴς ἀμαξοστοιχία Θεάτρου ἐξ Ἀθηνῶν δι' Ἀμαρούσιον, Κηφισίαν καὶ Στροφυλίον τὴν 1ην μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὥραν.

Σημ. 1η. Μετὰ τὰς ταχέιας ἀμαξοστοιχίας δὲν ἐκδίδονται εἰσιτήρια Γῆς θέσεως, καθὼς καὶ ἀποσκευαὶ καὶ φορτωτικαὶ ἐμπορευμάτων.

Σημ. 2α. Λαϊκαὶ τιμαὶ κατὰ πᾶσαν Τρίτην, Πέμπτην καὶ Σάββατον ἐν ὅλῃς τῆς γραμμῆς Κηφισιάς.

Σημ. 3η. Λαϊκαὶ τιμαὶ τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτὰς ἐν τῶν σταθμῶν Ἀθηνῶν Στροφυλίου καὶ Ἀττικῆς διὰ Κηφισίαν μετὰ τὴν ἀμαξοστοιχίαν τὴν ἀναχωροῦσαν τὴν 3ην μ.μ. ὥραν.

ΓΡΑΜΜΗ ΛΑΥΡΙΟΥ

Ἐξ Ἀθηνῶν Ἐκ Λαυρίου
7.45' Π. Μ. 6.15' Π. Μ.
4.50' Μ. Μ. 5.15' Μ. Μ.

Τοπικὰ ἀμαξοστοιχίαι Ἡρακλείου—Χαλανδρίου

Ἀπὸ 15 Ἰουνίου 1908

Ἐξ Ἀθηνῶν Ἐκ Χαλανδρίου
6.— Π. Μ. 7.— Π. Μ.
11.30' Π. Μ. 3.15' Μ. Μ.
7.05' Μ. Μ. 9.15' Μ. Μ.

Τιμαὶ εἰσιτηρίων Ἀθηνῶν-Χαλανδρίου καὶ τ' ἀνάπαλιν

Ἀγῆς	ἀπλᾶ	0.75
Γῆς	»	0.50
Ἀγῆς θέσεως μετ' ἐπιστροφῆς		1.—
Γῆς	»	0.70

Σ. Π. Α. Π.

ΘΕΡΜΙΝΟΝ ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ

Ἀναχωρήσεις ἐξ Ἀθηνῶν
6.30 π. μ. Διὰ Κόρινθον, Ναύπλιον, Τριπολιν, Μεγαλόπολιν, Κυπαρισσίαν, Καλάμας.

7.— » Διὰ Κόρινθον, Καλάβρυτα, Πάτρας, Κυλλήνην, Πύργον, Ὀλύμπια.

8.30 » Τοπικὴ διὰ Κόρινθον.

11.30 » Διὰ Κόρινθον, Ναύπλιον, Πάτρας.

1.20 μ. μ. Ταχέια διὰ Πάτρας, κατὰ Δευτέραν, Τετάρτην καὶ Σάββατον.

Ἀναχωρήσεις ἐκ Πατρῶν

7.10 π. μ. Διὰ Κόρινθον, Ναύπλιον, Ἀθήνας.

8.15 » Ταχέια δι' Ἀθήνας, κατὰ Τρίτην, Πέμπτην, Παρασκευὴν.

11.35 » Διὰ Καλάβρυτα, Κόρινθον, Ἀθήνας.

6.30 » Διὰ Κυλλήνην, Ὀλύμπια, Κυπαρισσίαν, Μεγαλόπολιν Τριπολιν.

3.45 » Διὰ Κυλλήνην, Πύργον, Ὀλύμπια.

Ἀναχωρήσεις ἐκ Καλαμῶν

7.— π. μ. Διὰ Κυπαρισσίαν, Πύργον, Πάτρας, Μεγαλόπολιν, Τριπολιν, Ἀθήνας.

12.30 » Διὰ Κυπαρισσίαν, Πύργον, Μεγαλόπολιν, Τριπολιν.

ΑΦΙΞΕΙΣ ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ

2.45 μ. μ. Ταχέια ἐκ Πατρῶν (τοὺς ὡς ἄνω).

4.40 » Ἐκ Πατρῶν, Τριπόλεως, Ναυπλίου.

6.15 » Τοπικὴ ἐκ Κόρινθου.

7.10 » Ἐξ Ὀλυμπίων, Πύργου, Κυλλήνης, Πατρῶν, Καλαβρύτων.

8.20 » Ἐκ Καλαμῶν, Κυπαρισσίας, Μεγαλόπολεως, Τριπόλεως, Ναυπλίου.

Η ΒΙΚΤΩΡΙΑ ΤΟΥ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ

Ἐν Γερμανίᾳ διὰ Β. Δ. τῆς 26 Δεκεμβ. 1853

Ἐν Ἑλλάδι » » » 11 Ἰουνίου 1900

ΓΡΑΦΕΙΑ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

18Α Ἐν Ἀθήναις ὁδὸς Παρθεναιωγείου-18Α

ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ ΖΩΗΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ ΤΥΧΑΙΩΝ ΔΥΣΤΥΧΗΜΑΤΩΝ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ ΛΑΪΚΑΙ

Ἀσφάλεια ἐν ἰσχύϊ τέλος τοῦ 1906 φρ. χρ. 1,722,332,920

Ἀποθεματικὰ τῆς Ἐταιρίας φρ. χρ. 726,440,040

ὑπὸ τῆς ΒΙΚΤΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ ἐνεργουῦνται ἅπαντες οἱ τελειότεροι συνδυασμοὶ ἀσφαλειῶν ζωῆς

Ἀσφάλεια ἀιτία θανάτου.— Ἀσφάλεια μυκτα.— Ἀσφάλεια ἰσοβίου εἰσοδήματος

ΠΡΟΙΚΙΣΙΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ ΕΙΣ ΔΡΑΧΜΑΣ

ΣΥΜΒΟΛΑΙΑ ΑΝΑΜΦΙΣΒΗΤΗΤΑ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙ

Συμμετοχὴ τῶν ἀσφαλιζομένων κατὰ 90 ο/ο εἰς τὰ γενικὰ κέρδη, πληρωτέα τοῖς ἀσφαλιζομένοις ἐτησίως

Λεπτομερεῖς πληροφορίαι παρέχονται τῷ αἰτούντι

Γενικὸς Διευθυντὴς διὰ τὴν Ἑλλάδα

ΔΗΜ. Θ. ΣΑΪΤΑΣ

ΑΘΗΝΑΙ

ΣΕΛΙΣ ΔΙΑ ΤΑΣ ΚΥΡΙΑΣ

Ο ΣΥΡΜΟΣ

(Φαινομηρίδες)

Ἐφέτος ἡ μόδα εἶνε πολὺ ἰδιόρρυθμος. Εἰς Παρισίους ἀπεπειράθησαν νὰ εἰσαγάγουν τὰς φαινομηρίδας, ὠραῖον μὲν ἔνδυμα, ἀλλὰ πολὺ ἄσεμνον, τόσον ὥστε ὄχι μόνον οὐδεμία κυρία δὲν ἠκολούθησεν αὐτὴν τὴν μόδαν ἀλλὰ καὶ αἱ ἀποπειραθεῖσαι νὰ τὴν εἰσαγάγωσιν ἀπεδοκιμάσθησαν.

(«Ταναγραῖαι»)

Πολὺ τῆς μόδας εἶνε αἱ ἔνδυμασῖαι «Ταναγραῖαι» καὶ αὐταὶ ἐμφανισθεῖσαι κατὰ πρῶτον εἰς τὰς ἵπποδρομίας τοῦ Longchamp.

Αὐταὶ γίνονται ἀπὸ ὄ,τι ὕφασμα ἀρέσκει εἰς ἑκάστην κυρίαν, κατὰ προτίμησιν ὁμοῦ ἀπὸ voile religieux. Χρωματισμοὶ συνηθίζονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον bleu de Saxe, ἢ bleu canard, μῶβ, haki καὶ rose.

Τὸ σχέδιον εἶνε σχεδὸν ὡς εἶδος princesse, τὸ corset ἀγαρὲ καὶ φέρον ὄλες ταῖς πιέταις πρὸς τὰ ὀπίσθεν ἕως εἰς τὴν μέσην.

Ἐξακολουθοῦνται δὲ μέχρι 40 ἑκατ. ἄνω τῆς γῆς, συνεχιζόμεναι ἀπὸ κρόσια τοῦ ἰδίου χρώματος μήκους περὶ τὰ 30 ἑκατοστά. Τὰ μανίκια γίνονται ἀπὸ ὕφασμα ἴσιον καὶ ὄχι λοξὸν, ἀγαρὲ περὶ τὸν βραχίονα ἔχοντα τὴν ραφὴν ἐκ τῶν ἔξωθεν πολὺ στενά, χωρὶς τὴν παραμικροτέραν χάριν. Εἰς τὴν ραφὴν τὴν ἐνοῦσαν τὸ μανίκι, ἀπὸ τὸν ὦμον ἕως κάτω ράπτεται μικρὸν καὶ πυκνὸν φοραμπαλαδάκι ἀπὸ μουσελίν τοῦ ἰδίου χρώματος τοῦ ὕφασματος. Προτιμότερον εἶνε ἓνα τόνον ἀνοιχτότερον.

Συνηθίζονται πολὺ εἰς τοὺς γιακάδες μεγάλα touches ἀπὸ τοῦλι ἄσπρο.

Ἐπίσης πολὺ τῆς μόδας εἶνε ἡ φοῦστα ριγέ ἢ μὲ μεγάλα carreaux μὲ μία μεγάλη φάσα ἕως 8 ἑκατ. ἀρχομένη ἐπίσης 8 ἑκατ. ἀπὸ τὸ τέλος τῆς φοῦστας.

Φοροῦν πολὺ καὶ ἄσπρες φοῦστες καὶ χρωματιστὰς ρεδιγκότας ἢ καὶ ριγέ.

Ἐξακολουθεῖ ἀκόμη ἡ μόδα τοῦ empire.

Τὰ καπέλλα πολὺ μεγάλα. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ paille de riz ἄσπρη ὀλίγον σηκωμένη πλαγίως μὲ πολὺ ὑψηλοὺς τεπέδες περὶ τῶν ὀπίσθων σχηματίζονται εἰς ὕψος ἀπὸ τοῦ μπλισέ. Πολὺ τῆς μόδας εἰς τὰ καπέλλα εἶνε ὀρασιῆς διαφόρων χρωμάτων, καὶ ὀλίγη κορδέλλα.

Ἐπίσης συνηθίζονται paille d'Italie μεγάλη μὲ τεπέ ὄλον ἀπὸ τοῦλι ἢ πράσινο ἢ μῶβ ἢ bleu Saxe κ.λ.π. σχηματίζον πολὺ μεγάλον τεπέ ἀπὸ τὸν ὀπίσθον φαίνεται ἐξερχομένη ἄσπρη aigrette.

Φοροῦν ἐπίσης ἀκόμη πολὺ τοῦ charlottes, αἱ ὁποῖαι γίνονται ἐπάνω μὲν ψιλὴ καλὴ ψάθα, κάτω δαντέλλα imitation valencienne. Ὁ τεπέ ἀπὸ τοῦλι ἄλλου χρώματος καὶ τριγύρω κορδέλλα.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν μόδαν τῶν ὑποδημάτων καὶ αὐτὴ ἤλλαξε τελευταίως. Συνηθίζονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑποδήματα σχήματος americain, δηλ. ἐμπροσθεν φουσκωτὰ καὶ πολὺ ἐξώρραφα.

Τὰ ἄσπρα ὑποδήματα ἀρχίζουν νὰ χάνουν τὴν βασιλείαν των. Προτιμῶνται τὰ μαῦρα, τὰ κίτρινα καὶ πολὺ τὰ κόκκινα.

Ο ΛΑΡΥΓΓΟΛΟΓΟΣ - ΩΤΟΛΟΓΟΣ

ΙΑΤΡΟΣ Μ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐως chef-de-clinique τῆς ἐν Παρισίαις κλινικῆς τοῦ καθηγητοῦ κ. Fauvel.

Εἰδικὸς νοσημάτων Λάρυγγος, Ὠτων, Ρινός, Λαιμοῦ.

Τελειοτάτη Κλινικὴ παρὰ τὴν πλατείαν Ἁγίου Γεωργίου ἀριθ. 4, ἀντικρὺ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Συλλόγου Παρνασσῶ.

Ὠραὶ ἐπιδηκείως 10—12 καὶ 3—5

Πλατεία Ἁγ. Γεωργίου ἀρ. 4.

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΠΑΛΛΗ & ΚΟΤΖΙΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

16-20 — ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ — 16-20

ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΟΝ ΤΩΝ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΩΝ

ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩ 1870

ΑΤΜΟΚΙΝΗΤΟΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

Φακέλλων, Καταστίχων, Φωτογραφικῶν Χαρτονίων, Πενθίμου Χάρτου και Φακέλλων

ΑΤΜΟΚΙΝΗΤΟΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΕΙΔΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ ΧΑΡΑΚΤΙΚΗΣ

Διὰ Σφραγίδας, Ἐπιγραφὰς θυρῶν καὶ πᾶσαν ἄλλην Χαρακτικὴν ἔργασίαν ἐπὶ ξύλου καὶ μετάλλου

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΟΝΤΑΙ

Σφραγίδες ἐλαστικοῦ καὶ Ἐπιγραφαὶ διὰ θύρας ἐκ πορσελάνης (Plaques émaillées)

ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΣΤΙΓΜΙΑΙΩΣ ΩΣ ΚΑΙ ΧΑΛΚΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ

ΜΕΓΑΛΑΙ ΑΠΟΘΗΚΑΙ ΧΑΡΤΟΥ ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΗΣ ΥΛΗΣ ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ

ΧΑΡΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΟΙΝΟΣ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ

ΜΟΝΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ

Τῶν Φωτογραφικῶν πλακῶν καὶ χάρτου τοῦ μεγαλειτέρου ἐν τῷ κόσμῳ Ἐργοστασίου

LUMIÈRE & FILS

Καὶ τοῦ Φωτογραφικοῦ Χάρτου Celloidine τῆς Δρέσδης

ΑΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΙ

Τοῦ τε Ἐσωτερικοῦ καὶ Ἐξωτερικοῦ ἐκτελοῦνται μετὰ μεγίστης ἀκριβείας καὶ ταχύτητος

ΠΩΛΗΣΙΣ ΔΙΑΝΙΚΩΣ ΚΑΙ ΧΟΝΔΡΙΚΩΣ

ΙΑΤΡΙΚΑ ΔΕΛΤΙΑ

[Κατὰ τῶν λευκῶν τριχῶν]

Πολλὰ ἀναγνώστρια τῶν «Ἀθηνῶν» ἔχουν τὸ ἀνύχημα, ὅπως θὰ συμβαίη ἴσως καὶ μετὰ τοὺς ἀναγνώστας, νὰ λευκαίνωνται προώρως.

Ἡ ἐπιθυμία νὰ ἀποκρύπτουν τὰς λευκὰς τρίχας τόσοσιν σατανικῇ, ὥστε ὀλίγοι ἐκφεύγουν ἀπὸ τὰς ἀνάγκαις τῆς. Καὶ ἐν τούτοις, ὅπως δὲν ὑπάρχει ὠραίου πράγμα ἀπὸ λευκὰς τρίχας στεφανούσας νεανίας πρόσωπον, οὕτω δὲν ὑπάρχει καὶ μᾶλλον κινδυνώδες ὁσάκις δὲν εἶνε καὶ ἀηδὲς τὸ βάφειν τὰς λευκανθείσας. Ἐν τούτοις φαίνεται ὅτι εὐρέθῃ ἔξοδος καλλυντικῶν τῆς κόμης, τὸ ὁποῖον ἔχει καὶ τὴν ἰδιότητα τῆς βαφῆς.

Ἐξ ἑν ἄγγλικῶν περιοδικῶν δημοσιεύονται ἐπιστολὴ πολλῶν μελῶν Βασιλικῶν Οἰκογενειῶν ἔπαινον τὴν χρῆσιν αὐτοῦ.

Τὸ ὕγρον λέγεται Harlen. Δὲν γνωρίζω ἐν τούτοις τί ποῦ πωλεῖται οὔτε ποῖος εἶνε ὁ κατασκευαστής. Ἀπλῶς διατυπῶνω βασιλικὰς συστάσεις, βεβαίως δὲ ἐστεμμέναι κεφαλαὶ θὰ προσέχουν νὰ μὴ καθοβάζωνται.

[Νευραλγίαι]

Καὶ ποῖος καὶ ποία δὲν ὑποφέρει ἀπὸ νευραλγίας; Καὶ ὅμως ἡ βάσανος αὐτῆ τῆς συγχρόνου γενεᾶς εὐρῆ ἀντιφάρμακόν τῆς. Ὡς μόνον τώρα ἀντιφάρμακόν ἐνδείκνυται τὸ Κικκινέλαιον (ρετσινόλαδον). Λαμβάνομεν αὐτὸ εἰς δόσεις μιᾶς ἢ δύο οὐγγιῶν τὴν πρωΐαν προτοῦ προγευματίσωμεν. Ἡ θεραπεία εἶνε δραματικὴ καὶ ἀποτελεσματικὴ. Ἀλλὰ καὶ νευρικὴ ἀκόμη ὀδονταλγία θεραπεύεται μετὰ τὴν ἀηδὲς αὐτὸ μὲν ἀλλὰ γενναῖον φάρμακον.

[Αἱ ἐφηλίδες]

Αἱ καστανόχροοι ἐφηλίδες, αἱ ὁποῖαι ἐμφανίζονται ἐπὶ τοῦ προσώπου τὸ θέρος συνήθως, ἐξαλείφονται εὐκόλως. Λαμβάνετε νίτρον λεπτότατα κοπανισμένον καὶ τὸ ἐφαρμόζετε εἰς τὰς ἐφηλίδας μετὰ τὸν δάκτυλόν σας, τον ὁποῖον πρῶτον βάπτετε εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ἔπειτα βυθίζετε εἰς τὴν σκόνην. Ἡ συγχὴ ἐπανάληψις τῆς θεραπείας ταύτης ταχέως ἐξαλείφει τὰς ἐφηλίδας.

Ἄλλο φάρμακον εἶνε ἐν μέρος ρουμίου Ἰαμαϊκῆς καὶ δύο μέρη λεμονίου ἢ ἐλαφροῦ ὄξους. Αἱ ἐκ γυναικῆς ἐφηλίδες εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀθεράπευτοι, αἱ δὲ χρόνιαι δύνανται μετὰ τὰ φάρμακα αὐτὰ καὶ μετὰ προσοχὴν ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου νὰ μετριασθοῦν μέχρις ἀνεπαισθήτου.

[Αἱ φακίδες]

Ἀφοῦ ἔγραψα διὰ τὰς ἐφηλίδας, ἄς γράψω καὶ διὰ τὰς φακίδας, τὰ πολυπληθῆ δηλονότι ἐκεῖνα στίγματα, τὰ ὁποῖα ἀσπλάγχως καταδιώκουσι τὰς λευκὰς ἐπιδερμίδας. Λαμβάνετε λοιπὸν ὦ! ὠραῖαι λευκαὶ ὀλίγα ἀγγουράκια ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἔχουν

ἄφθονον λευκὸν ὄπὸν. Ὄταν τὰ στίψετε καλῶς, θέτετε τὸν ὄπὸν εἰς μίαν φιάλην καὶ τὸν ἐκθέτετε εἰς τὸν ἥλιον ἐπὶ δέκα πέντε ἡμέρας, καθ' ἑκάστην δὲ τὸν ἀναταράσσετε τρις τῆς ἡμέρας. Ὄταν ἰδῆτε ὅτι ἤρχισε νὰ μετασηματίζεται εἰς πολτὸν, ἀλείψετε τὸ πρόσωπον πρὶν κατακλιθῆτε.

Αἱ φακίδες αὐταὶ μετὰ παρέλευσιν μηνὸς δὲν θὰ ὑπάρχουν πλέον καὶ ἡ ἐπιδερμὶς σας, ὠραῖαι λευκαὶ ὅ' ἀποκτήσῃ δροσερότητα καὶ νέαν διαφάνειαν.

[Ἐλειογενεῖς πυρετοὶ]

Ἴδου καὶ ἐν πρακτικὸν φάρμακον κατὰ τῶν ἐλειογενῶν πυρετῶν. Συνδυαζόμενον τὸ ἀπλοῦν φάρμακον ποῦ θὰ σᾶς εἶπω μετὰ τὴν λοιπὴν ἀντιπυρετικὴν θεραπείαν ἔχει θαυμάσια ἀποτελέσματα.

Ἐκάστην πρωΐαν, μετὰ τὸν καφέν σας ἢ τὸ γάλα σας καὶ ἀφοῦ παρέλθῃ μία ὥρα, πίνετε οἱ πάσχοντες ἀπὸ ἐλειογενεῖς πυρετοῦ ἐν μέγα κύπελον ζωμοῦ ἀγγυρίων χόρτων (ραδίκια καὶ τὰ παρόμοια). Μετὰ μίαν ὥραν δευτέρον, καὶ τὴν ἐσπέραν πρὸ τοῦ φαγητοῦ.

Τὰ χόρτα τὰ ὁποῖα ἔβρασαν, τὰ τρώγουν οἱ ὑγιεῖς καὶ βλέπουν καὶ αὐτοὶ ἀληθῆ ὠφέλειαν.

I. ΑΤΡΕΪΔΗΣ

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

[Ἐπιστροφὴς διὰ χάρτου]

Ἄν θέλετε νὰ ἐπιστρώσετε διὰ χάρτου τοὺς τοίχους τῶν οἰκημάτων σας, οἱ ὁποῖοι εἶνε μετὰ συνήθη βαφὴν ἀτβέστου, πρέπει προηγουμένως νὰ ἀλείψετε αὐτοὺς μετὰ ὄξος, διότι ἄλλως ὁ χάρτης δὲν προσκολλᾶται καλῶς. Πλὴν τούτου τὸ ὄξος ἔχει χαρακτηριστικὸν φαρμάκου, ὅπου δὲ αἱ οἰκίαι ἔχουσιν ἐπιστροφὴν χάρτου ὅστις ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ δέχεται καὶ νὰ συντηρῆ παντὸς εἶδους μικροβία, πρέπει νὰ πλύνωνται καθ' ἑκάστην μετὰ ὄξος.

[Τὰ νίκελ]

Τὰ ἐκ νίκελ ἀντικείμενα ἀποκοτῶν τὴν προτέραν στιλπνότητά των βυθίζόμενα ἐντὸς οἰνοπνεύματος ἐν τῷ ὁποίῳ προστίθεται ὀλίγον θεικὸν ὀξὺ μέχρι 2 0/0 τὸ πολὺ. Τὰ ἐξάγεται κατόπιν καὶ τὰ πλύνετε διὰ καθαροῦ ὕδατος, κατόπιν τὰ ἐπαναβυθίζετε ἐντὸς τοῦ οἰνοπνεύματος καὶ τ' ἀφίνετε νὰ στεγνώσουν.

[Προφυλάξεις διὰ τὸν τυρὸν]

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὑπάρχουν οἱ ἀγοράζοντες μεγάλας ποσότητας τυροῦ. Ὅπως τὸν διατηρήσωσι νωπὸν πάντοτε, καλὸν εἶνε νὰ βρέχουν τεμάχιον λινοῦ ὑφάσματος ἐντὸς λευκοῦ ὄξους καὶ δι' αὐτοῦ νὰ περιβάλλουν τὴν ἐπιφάνειάν του. Διὰ τοῦ μέσου αὐτοῦ ὁ τυρὸς διατηρεῖται νωπὸς καὶ παραμένει γευστικώτατος.

[Καθαρισμὸς χειροκτίων]

Τὸ θέρος τὰ χειρόκτια λερώνονται εὐκόλως. Διὰ τὸν καθαρισμὸν των λάβετε ἐν χιλιόγραμμον γάλακτος καὶ διαλύσετε ἐντὸς αὐτοῦ 5 γραμμάρια κρυσταλλικῆς σόδας. Ἐπειτα διὰ τεμάχιον φλανέλλας καθαρίζετε μετὰ τὸ μίγμα αὐτὸ τὰ χειρόκτιά σας, καὶ τ' ἀφίνετε νὰ στεγνώσουν τεττωμένα. Ἡ στέγνωσις πρέπει νὰ γίνετα ὑπὸ σκιάν.

O ΤΕΧΝΙΤΗΣ

ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΥΣΙΝ

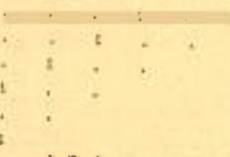
1

Table with 4 columns: μάλλον, μή, παθών, ό. Rows include γυναικας, δλων, τών, άσχημίζον, τάς, βιαιών.

Είς τόν Α΄ δια κλήρου λύτην θά δοθοῦν δρ. 5. Είς τόν Β΄ 50 εικονογραφημένα δελτάρια.

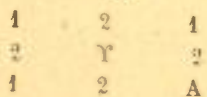
2

ΚΥΒΟΛΕΞΟΝ ΠΡΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΙΝ

Τά αὐτά ὡς καί δια τὸ πρῶτον βραβεῖα θά δοῦσι.

3

Σχημάτισον κυβόλεξον, ἀντικαθιστῶν δι' ἐνός

γράμματος τὰ τέσσαρα 1 δι' ἄλλου πῆ τὰ τέσσαρα 2.

Τὰ αὐτά βραβεῖα θά δοθῶσιν εἰς τὸν πρῶτον καὶ δεῦτερον διὰ κλήρου λύτην.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΣΥΣΤΑΣΙΣ

Ὅπως δημοσιευθῶν τὰ ὀνόματα τῶν λυτῶν καὶ τεθοῦν εἰς τὴν κληρωτῖδα εἶνε ἀπαραίτητος ἡ ἀποστολὴ δεκαλέπτου γραμματοσήμου δι' ἐκάστην λύσιν.

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

Ἡ συγγνώμη πηγάζει ἐξ ἡρώϊκου αἰσθήματος.

(Καζανόβα)

— Τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς τὴν διαφθοράν εἶνε ἡ περιβολὴ διὰ μυστηρίου τῶν ἀθωοτέρων πράξεων.

(Ρουσόδω)

— Τὸ παρελθὸν ὁμοιάζει πρὸς λυχνίαν τοποθετημένην εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ μέλλοντος ὅπως διαλύσῃ μέρος τοῦ σκότους, ὅπερ τὸ καλύπτει.

(Λαμμεναι)

— Ἡ κατάκτησις τοῦ μέλλοντος ἔχει τὴν ἰδίαν ἀξίαν ὅσον καὶ ἡ φύλαξις τοῦ παρελθόντος.

(Γκιζῶ)

— Οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶνε ἄλλο ἢ διερχόμενοι σκιά.

(Β. Ούγκω)

— Ἡ πρόοδος τοῦ ἐγκλήματος ἀκολουθεῖ ἐκ τοῦ σὺνεγγυς τὴν πενίαν.

(Φωδῶ)

— Δὲν ὑπάρχει ὠραία πατρις ἄνευ ἐλευθερίας.

(Σατωβριάνδος)

— Αἱ καρδίαι τῶν ἐραστῶν δὲν εἶνε ἄλλο ἢ εὐχάριστον μυστήριον.

(Α. Ὠζιῆ)

— Ὁ ποιητὴς ὁμοιάζει πρὸς τὸ πτηνόν, πᾶς θόρυβος τὸν ὠθεῖ εἰς τὸ νὰ ψάλη.

(Σατώ)

— Ὁ ποιητὴς εἶνε θεατὴς φιλόσοφος ἀνυπόμυμος μέχρι τοῦ ἀοράτου κόσμου.

(Ε. Λαυπελλαῖν)

Μὲ ΜΙΑΝ δραχμὴν κέρδος 10,000!

ΛΑΧΕΙΟΝ

ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΕΘΝ. ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κληρώσεις 29 Ἰουνίου, 26 Ὀκτωβρίου καὶ 31 Δεκεμβρίου 1908

Μία δραχμὴ ἕκαστον γραμματίον ἰσχὸν διὰ μίαν κλήρωσιν

ΚΕΡΔΗ ΕΚΑΣΤΗΣ ΚΛΗΡΩΣΕΩΣ

Table listing prizes: 1 Μέγα Κέρδος... 100,000, 1 Κέρδος... 25,000, 1 Κέρδος... 10,000, 3 Κέρδη... 5,000, 5 Κέρδη... 1,000, 411 Κέρδη... 100, 578 Κέρδη... 50, 10000 ἐν ὅλῳ κέρδη ἀξίας δραχμῶν... 225,000

Γραμματῆα πωλοῦνται : Εἰς τὰ δημόσια ταμεῖα καὶ λοιπὰς δημοσίας ἀρχάς, εἰς τὰς Τραπεζάς, εἰς τοὺς σταθμάρχας καὶ στασιάρχους τῶν σιδηροδρόμων, τοὺς διαχειριστὰς τῶν μονοπωλίων καὶ τὰ πρακτορεῖα τῶν ἐφημερίδων πρὸς δραχμῆς τέσσαρας ἕκαστον, ἰσχύον διὰ τὰς τέσσαρας κληρώσεις, καὶ πρὸς δραχμὴν ΜΙΑΝ ἕκαστον γραμματίον, ἰσχύον διὰ μίαν ἐκ τῶν τριῶν τελευταίων κληρώσεων.

Διὰ πᾶσαν πληροφορίαν ἢ ζήτησιν γραμματίων ἀπευθυντέον εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου καὶ τῶν Ἀρχαιοτήτων, ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν, εἰς Ἀθήνας.

Ὁ Διευθύνων Τμηματάρχης Γ. Ν. ΚΟΛΙΝΑΣ

ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΥ ΑΠ' ΑΘΗΝΩΝ ΕΙΣ ΠΕΙΡΑΙΑ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ

ΘΕΡΙΝΟΝ ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ

Ἰσχύον ἀπὸ 1 Ἰουνίου — 15 Σεπτεμβρίου 1908

Large table with multiple sections: ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΟΡΕΙΑΣ, ΣΤΑΘΜΕΥΣΕΙΣ ΕΙΣ ΜΟΣΧΑΤΟΝ, ΔΙΑΤΙΜΗΣΙΣ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ, ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΦΑΛΗΡΟΥ ΜΕΤΑ ΛΟΥΤΡΟΥ. Includes departure times and ticket prices.

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 12 ΕΝΑΝΤΙ ΒΟΥΛΗΣ ΚΑΙ ΟΜΗΡΟΥ ΓΩΝΙΑ

ΤΜΗΜΑ ΑΝΔΡΙΚΩΝ ΦΟΡΕΜΑΤΩΝ

ΚΑΙ ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ

Στολαι αξιωματικών τού ναυτικού και τής ξηρής

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Κ. ΦΡΑΓΚΑΚΗΣ

ΚΑΙ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Γ. ΛΕΥΚΑΔΙΤΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΡΣΕΔΩΝ

Κορσές droit devant από Δραχμάς 40.—

Στηθόδεσμος » » 18.—

Κοιλειδέσμος » » 15.—

και ύρθοπεδικοί, υπό την διεύθυνσιν τής Κας

ΑΙΜΙΛΙΑΣ ΚΟΛΟΤΟΥΡΟΥ

τής μοναδικής εις την κατασκευήν τών Κορσέδων.

ΜΕΓΑ

ΑΔΑΜΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΚΑΙ ΧΡΥΣΟΧΟΕΙΟΝ

ΑΔΕΛΦΩΝ ΘΕΟΦΙΛΗ

80-ΟΔΟΣ ΑΙΟΛΟΥ-80

ΤΟ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΟΝ, ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΠΛΟΥΣΙΩΤΕΡΟΝ ΧΡΥΣΟΧΟΕΙΟΝ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ δλα, τὰ πλέον νουβωτέ χρυσᾶ και ἀργυρᾶ τιμαλφῆ κοσμήματα ἠγγυημένα 18 καρατίων. Ἐπίσης και ὠρολόγια δλων τῶν εἰδῶν και συστημάτων ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΟΝΤΑΙ εις τὸ μοναδικὸν καλλιτεχνικὸν ἐργοστάσιόν του εἰκόνες ἀγίων και ἐκκλησιαστικὰ σκευῆ.

ΑΓΟΡΑΖΟΝΤΑΙ δλα τὰ παλαιὰ και μεταχειρισμένα κοσμήματα και πολύτιμοι λίθοι εις τιμὰς ἀνωτέρας παντὸς ἄλλου ἀγοραστοῦ.

ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ μεγάλη Σκευῶν διὰ προίκας.

Η ΠΡΟΟΔΟΣ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ

ΝΤΥΝΟΜΕΝ ΔΕΝ ΓΔΥΝΟΜΕΝ

ΑΥΤΟ ΕΙΝΕ ΤΟ ΕΜΒΛΗΜΑ ΜΑΣ

ΟΧΙ ΔΟΓΙΑ

ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΕΙΣ ΠΛΟΥΣΙΑΝ ΣΥΛΛΟΓΗΝ ΟΛΟΜΑΛΛΑ

ΑΓΓΛΙΚΑ ΚΑΙ ΓΑΛΛΙΚΑ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΚΥΡΙΑΣ

Κεντήματα Καλλιτεχνικότατα υπό τού ειδικού ἐξ Εὐρώπης και Διευθυντοῦ Κου Δελακούρα τού Costum Tailleur ἀνώτερα τῶν ὄσων κατασκευάζονται ἐν Ἀθήναις. Συνιστῶμεν τοῦτο δι' ὅσας κυρίας θέλουν νὰ ἐνδυθῶσι με τὰς παραμικροτέρας λεπτομερείας τού γούστου των και τής με ἀκριβείαν ΜΟΔΑΣ τῶν

COSTOUM TAILLEUR

Δεχόμεθα ὑφάσματα πρὸς κατασκευήν.

ΤΜΗΜΑ εἰδικῶν γυναικείων φορεμάτων ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τής Κας Σοφίας Κορασίδου, Καλλιτέχνιδος εις τὸ εἶδός της.

Θὰ πληρῶνετε ἓνα μόνον ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΡΙΚΟ και θὰ λαμβάνετε και ὑπόλοιπον.

ΚΥΡΙΑΙ & ΚΥΡΙΑΙ

Νὰ συνιστᾶτε τὸν Προοδευτικὸν Ἐμποροϋραπτικὸν μας Οἶκον με πεποίθησιν. Ἐναντι Βουλῆς, ὁδὸς Σταδίου 12 και Ὁμήρου Γωνία.

Πρόθυμοι

Α. ΦΡΑΓΚΑΚΗΣ & ΣΩΚΡ. ΛΕΥΚΑΔΙΤΗΣ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κατὰ τὴν 30 Ἀπριλίου 1908

Table with columns for dates (30 April 1908, 31 May 1908) and sub-columns for Drachmas and Litras. It lists various financial items under 'ENERGETIKON' and 'ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ'.

ΤΟ ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΩΝ "ΑΘΗΝΩΝ,,

Χάρις εἰς τὴν ἐνθέρμον ὑποστήριξιν ἧς ἔτυχε πανταχοῦ

ΕΒΕΛΤΙΩΘΗ ΚΑΙ ΟΛΟΝΕΝ ΒΕΛΤΙΟΥΤΑΙ

*Πρὸς τελειότεραν ὁμως διαμόρφωσιν αὐτοῦ παρακαλεῖται πᾶς ἀναγνώστης βλέπων
ἔλλειψίν τινα*

ΝΑ ΕΙΔΟΠΟΙΗ ΔΙ' ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΤΟΥ ΤΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ ΤΩΝ "ΑΘΗΝΩΝ,,

ΟΥΔΕΜΙΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ ἢ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΠΕΡΙΤΤΕΥΕΙ

ΟΙ ΕΓΓΡΑΦΟΜΕΝΟΙ ΝΕΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ

Ἐξωτερικοῦ	Ἐτήσιοι	μὲ	40 φρ.χε.	Ἐξαμηνιαῖοι	μὲ	20 φρ.χε.
Ἐσωτερικοῦ	>	>	30 δραχ..	>	>	16 δραχ..
Κρήτης.....	>	>	30 φρ.χε.	>	>	16 φρ.χε.

Θὰ λαμβάνωσι τακτικῶς τὸ ἡμερήσιον φύλλον, τὸ «Μηνιαῖον Παράρτημα» ἐξ 128 τοῦλάχιστον μεγάλων σελίδων.

ΠΡΟΣ ΔΕ ΚΑΙ ΠΑΝΤΑ

ΤΑ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥΔΕ ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ ΟΚΤΩ ΤΕΥΧΗ ΕΞ ΥΠΕΡΧΙΛΙΩΝ ΣΕΛΙΔΩΝ

ΔΩΡΕΑΝ